Kristliga tal

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

Johan Tobias Beck

22/2 1804 — 28/12 1878.

Johan Tobias Beck var profet. Med den äkta profetens allvar och självförgätenhet sade han ut sanningen, den fulla bibliska sanningen, till en andefattig samtid. Med profetisk visshet förkunnade han de domar, som han såg skulle komma över en avfällig kristenhet. Historien har givit honom rätt. Vi ha fått uppleva åtminstone begynnelsen av dessa domar. "Vår lärare Beck har förutsagt allt", skrev för ej länge sedan den nuvarande domprosten i Tübingen till en svensk vän.

Men Beck har, just såsom profet, ett ord att säga också till oss. I dessa dagar ha 43 år förgått, sedan den väldige kämpen lade sitt huvud ned till ro (den 28 december 1878). Mycket har förändrats, men ett är lika: människohjärtats förvändhet och människohjärtats behov av Gud. Beck var en Johannes-Döparegestalt. Han hade fått gåvan, såsom knappt någon annan i nyare tid, att blotta det bedrägliga människohjärtats lönligheter men ock att uppenbara och locka fram den dolda längtan efter Guds rike och hans rättfärdighet, som bor på djupet av varje människobröst, och att hänvisa till Hjälparen och Segerhjälten, som förmår icke blott taga bort syndaskulden utan ock giva håg och kraft till vandring på rättfärdighetens och kärlekens vägar. Därför är Becks vittnesbörd ett ord jämväl till vår tid. (Man läse den gripande framställningen i 51 Talet sid. 585—593.)

Länge, alltför länge, ha hans "Kristliga tal" (2 uppl. 1883) varit utsålda. Då de nu åter erbjudas vårt folk, särskilt Sveriges präster, och detta för ett efter nuvarande förhållanden oerhört lågt pris, må man livligt hoppas, att många måtte begagna tillfället att få lyssna till den vördnadsvärde och tro-värdige gudstjänarens ord och så lära för livet och för evigheten. Beck har verkligen något att giva vår tid — just vad vår tid behöver.

Beck föddes i den lilla staden Balingen i Württemberg 1804. Fadern var en enkel borgare, allmänt aktad. Modern utövade stort inflytande på sonens livsriktning. "Hon var en trogen Herrens tjänarinna och hade få sina likar", yttrade Beck själv längre fram i livet.

Efter fullbordade studier tjänstgjorde Beck under 9 år (1827—36) såsom kyrkoherde på ett par platser i sitt hemland. De närmast därpå följande 7 åren (1836—43) verkade han såsom professor i Basel och sedan under icke mindre än 35 år såsom professor i Tübingen och förste pastor vid stiftskyrkan därstädes. De av hans "Kristliga tal" — på tyska äro dessa utgivna i tidsföljd, i 6 samlingar — vilka i föreliggande arbete äro intagna och ordnade i huvudsak efter kyrkoåret (se innehållsförteckningen i bokens slut), äro samtliga hållna i Tübingen under åren 1847—66. (Sin sista predikan höll Beck 19/5 1867; på grund av svindelanfall måste han sedan upphöra därmed.) Urvalet är med fin andlig urskillning verkställt av arkivarien Wilhelm Bergman († 1897). Angående Becks liv och personlighet hänvisas för övrigt till: "Johan Tobias Beck, av Th. Mazer, Stockholm 1916", samt den tyska levnadsteckningen av B. Riggenbach, Basel 1888.

Den som verkligen lärt förstå och älska dessa "Tal", tröttnar ej på dem. Det är med dem som med Skriften själv: ju mer man forskar däri, dess mer finner man. Med djup smärta måste man då tänka på att Becks Tal icke mera äro tillgängliga i den tyska bokhandeln, och att de nuvarande svåra förhållandena göra en nytryckning utan hjälp från utlandet omöjlig. Skulle de svenska läsarne av föreliggandeurval känna den tacksamhetsskuld ? vari vi stå

till Tysklands evangeliska kristna ej blott för dessa Tal utan för så mycket annat, och vilja avbetala något av denna skuld genom bidrag till en tysk upplaga av förevarande samling, mottagas sådana bidrag tacksamt av undertecknad, som givetvis skall i vederbörlig ordning lämna redovisning därför. Kom. 15: 26, 27.

Linköping den 31 december 1921.

Joh. Johansson,

Seminarierektor.Förord.

(Ur författarens förord till "Christliche Reden", andra samlingen.)

Med tvekan, om än icke utan övervägande skäl, beslutar jag mig att samla dessa under en följd av år hållna föredrag. Jag känner alltmera det ansvarsfulla i att lara, känner mig alltför litet tillfredsställd med vad jag kan giva, inser allt tydligare, vilken svår uppgift det är att vittna för sanningen i en tid, då man på de mest olika sätt gör våld på himmelriket; och de förhärskande anspråken kan jag av övertygelse alltmindre motsvara. Ju mera frukten mognar på trädet, dess mera vissnar även lövverket; ju mera allvaret för saken och förtroendet till. saken stärkes, desto mera förlorar man lusten att vidlyftigt orda därom. Strävandet att avdö från den jordiska visheten, att giva det heliga på helgedomens vis, och att även i ordet, om det skall tillhöra det evigt förblivande, avkläda köttets härlighet (1 Petr. 1:23—25) — sådant strävande understöder visserligen icke en tid, som även bland de kristna gjort den böjelsen och konsten inhemsk, att med dristig namnförändring, till och med gentemot Skriften, rättfärdiga vad man en gång fattat tycke för och i sin trossvaghet håller för oumbärligt hjälpmedel, och att vördnadsfullt mera tro en folkledare, huvudmannen för ett parti eller en riktning, än en profet och apostel. Stilen, framställningssättet, inkläd/nåden gör mannen på predikstolen och lärostolen, såsom vid bordet och under fyra ögon; och den sannaFörord. 7

ordningen för tron och talandet (2 Kor. 4:13): "Emedan vi hava trons Ande, så tro vi även, och därför tala vi ock" — detta vänder vår talträngda tid, om till motsatsen: "Emedan vi tala så troende och förstå att tala så troende, därför tro vi och hava trons Ande". Kommer så därtill, att man menar sig hava givit Skriften dess tillbörliga ära, om blott från densanima, såsom från en färglåda, tages färgläggningen för det egna hjärtats bilder, att man håller fantasispel med idealer för helig andeflykt, överdrivna skildringar för sanningsiver och väldig predikan; synes — må man ursäkta det för saken behövliga ordet — andligt vingleri såsom ädelt ridderskap, människobehag sam undfallenhet såsom kärleksödmjukhet y egenkär eller partilysten styvhet såsom fast rättrogenhet, slug beräkning såsom klokhet o. s. v.: då blir den himmelska vishetens bröd och vin blott ett lätt skum, tomt ordkram, för ung och gammal allt mera förföriskt i sitt sken och lögnaktigt i sitt väsende. Mun och läppar lara, sig att umgås så nära och förtroligt med Herren, om än hjärtat är fjärran från honom, eller det, varmed man vill ära honom, är ett mänskligt lappverk. Därmed sammanhänger ock, enligt. gudomlig straff- och domsordning, att de visas vishet förgås och de förståndigas förstånd förmörkas (Jes. 29:13 f.); alltmera förökas ett gensträvigt folk och trolösa barn, som icke vilja höra Herrens Iag, utan säga till siarna: "Upphören med edra syner", och till profeterna: "Profeteren icke för oss vad sant är; talen till oss sådant, som är oss välbehagligt, profeteren bedrägliga ting; skaffen bort ur vår åsyn den Helige i Israel" (Jes. 30:8 ff.). Men så mycket allvarligare och tillika svårare ställer sig för de få, som, nyktra åt alla håll, vilja redligt uträtta en evangelisk predikares verk (2 Tim. 4), den heliga uppgiften att, utan att bola med tidens smak, omskära sig själva till hjärta, öra och mun,g Förord.

och att öva tjänsten i ordet såsom ett verkligt tjänande i underdånighet för ordet, i hjärtats enfald, icke såsom en tjänst för ögonen, att behaga människor. De utvaldas och de levande vittnenas skara förbliver alltid liten, till dess deras Herre ikläder sig sin makt för denna jordens pånyttfödelse (Matt. 19:28); intill den tiden består deras makt och seger icke i antalet eller i världslig framgång, utan i det med Kristus i Gud fördolda livet och i det lydaktiga görandet av Guds vilja (Kol. 3:1—4; 1 Joh. 2:14—17). De, som stå i den ställningen, hava det eviga med dess oemotståndliga tillväxt för sig; och vad de hava emot sig, är blott det förgängliga med dess, icke blott redan beslutade, utan redan påbegynta, oundvikliga upplösning.1. Konungen i Guds namn,

Matt. 21: 1—9.

Mina älskade! I dagens evangelium finna vi redan vår Frälsare på vägen till sin död — ännu fem dagar, och han var icke mera här på jorden. Men detta kom icke oväntat för Jesus, han visste det bestämt förut och hade redan, då han begivit sig på vägen till Jerusalem, noga förutsagt alltsammans för lärjungarne (Matt. 20:17 ff.). Så ordnade han nu allt för sin hädangång, men icke såsom den, vilken vanmäktig måste låta sin livsräkning avslutas, utan såsom den där vet, vad han förmår och vad han vill med sitt liv på jorden och med sin död. Alltifrån begynnelsen till slutet hade han ett klart, bestämt mål för ögonen, till vilket allt hos honom riktades, han handlade efter en plan; dock hade han icke själv utstakat den, utan Guds, Fadrens plan var det, vilken han fullkomligt upptog i sig, Guds eviga världsplan, efter vilken Guds rike, den gudomliga kärlekens och det eviga livets himmelrike skulle upprättas i världen och därmed frälsningen, den eviga saligheten, erbjudas människorna (Joh. 4:34; 12:49 f.; 17:4; 3:16 f.; Ef. 3:10 f.). Denna Guds plan hade ännu ingen människa anat; ingen profet hade överskådat, blott endels och i fjärran sett densamma (1 Petr. 1:10—12); men Jesus, såsom Sonen, som var i Fadrens sköte, kunde klart skåda in i Fadrens råd (Joh. 1:18; 5:20) och han visste väl, att han just var sänd i världen för att utföra sin Faders gudomliga plan, icke blott genom sitt liv, utan även och framför allt genom sin död (Joh. 6:38; 10:17 f.; 14:31; jämf. Ap. G. 2:23; 4:28).

Så hade det nu ock hittills varit hans levnadsuppgift, att intet tala och intet göra efter eget gottfinnande, men10
Beck, Kristliga Tal.

att överallt och alltid hava sin Faders vilja för ögonen, att avmäta och inrätta alla sina steg efter det gudomliga riksändamålet; och därvid gällde det, att även bana väg hos människorna till insikt däruti och villigt omfattande därav (Joh. 5:30; 8:26—28; 12:49 f.; 3:11; 17:3, 6—8). Det judiska folket var härtill framför alla andra folk förberett genom sina profeter (Ap. G. 3:25 f.); dock blott i största allmänhet hade det inhämtat kännedom om att en stor profet ännu skulle uppkomma och tillika av Davids konungastam en mäktig konung födas, vilken på Sion i Jerusalem skulle taga sin boning och där upprätta Guds rike och råda över hedningarne; detta var judarnes Messias eller Kristus, den Smorde, på vilken de just vid Jesu tid väntade, och detta låg dem även i sinnet, då de en gång ville taga Jesus och göra honom till konung (Joh. 6:14 f.; jämf. 1:19—21, 41; 4:25; 7:26, 40—42j. Men nu var det något alldeles egendomligt hos Jesus, att han så föga gick dessa folkets riksförväntningar och önskningar till mötes, utan tvärt om dröjde, vek undan och höll tillbaka, då han likväl alltifrån sitt första uppträdande förkunnade: "Tiden är fullbordad — Guds rike är nära!" (Mark. 1:14 f.). Till och med en Johannes Döparen kunde icke i längden förklara för sig Jesu tillbakadragenhet, så att han (Matt. 11: 2 f.) rent ut lät fråga honom själv: "Är du den, som skulle komma, eller skola vi förbida någon annan?" Detta Herrens för var man så obegripliga uppförande kom just därav, att han, såsom Guds himmelske Son, ensam, hade insikt i Guds himmelska riksplan, under det alla andra såsom jordiska människor fattade Guds rikes sak blott från jordisk synpunkt. Detta är den åtskillnad, som Johannes Döparen själv från början framhöll, då han sade (Joh. 3:31 f.): "Den, som är från jorden, han är av jorden, och av jorden talar han; den, som kommer från himmelen, han är över alla; och vad han (där) har sett och hört, det vittnar han om"; och emedan Johannes väl visste, huru svårt det är för de jordiska människorna, att tro vad de icke själva kunna se, vad som går utöver deras egen jordiska synkrets, tillägger han: "Hans vittnesbörd (nämligen Jesu himmelska1. Konungen i Guds namn. 11

vittnesbörd) tager ingen emot." Detta var nu svårigheten, den stora svårigheten i Jesu Kristi vittnes-kall: å ena sidan skulle han bibringa människorna den insikten, att han just var den väntade Messias, den Konung, som var kommen att upprätta Guds rike i Israel och i hela världen; å andra sidan skulle han förebygga eller undanröja just det, som människorna sedvanligt härvid tänkte sig och räknade sig till godo, på det de från sin jordiska synkrets måtte kunna införas i en överjordisk, himmelsk, i Guds egna tankar (Matt. 16:13—23; 20: 20—28). Därför måste han avväga varje ord och handling, så att han aldrig talade eller gjorde för mycket på en gång och dock ej heller för litet, så att han icke stärkte människorna i deras vanliga sinne och likväl icke blev alldeles ofattlig för dem; somligt måste han klart och bestämt uttala, annat, som mängden skulle hava missbrukat, måste han låta den blott ana för att giva en eggelse åt de allvarligt menande; ena gången måste han gå framåt med största djärvhet, andra gången åter måste han hålla sig försiktigt tillbaka. Detta gällde i förhållande till människorna; därjämte hade han även att, i förhållande till Gud, handla såsom en rättskaffens son, vilken icke går sin fader i förväg, utan följer

honom efter; i detta hänseende hade han att dessutom akta på vad hans himmelske Fader i varje ögonblick särskilt ville hava gjort eller icke gjort, och huru Gud i sin styrelse med människor och omständigheter fogade det, huruvida enligt densamma Guds stund till det eller det ordet och verket var inne eller ej (Joh. 5: 19; 2: 4; 7: 6, 30; 12: 21—24). Intet vågade eller ville han taga av sig själv eller göra för sig själv, allaminst vad som hörde till hans egen ära, att man skulle erkänna hans konungsliga värdighet; allt skulle göra sig av sig självt i mån av människornas mottaglighet, efter naturlig ordning, enligt Fadrens ledning, förande och gåva (Joh. 5:41,43 f.; 8:50,54; 11:4,9 f.; 17:6—8).

Så var det även vid Jesu intåg i dag i Jerusalem, då man för första gången firade honom såsom Davids son, som skulle komma i Herrens namn, såsom den konungslige Messias. Troget hade han allt intill denna stund aktat på

de skrankor, inom vilka han hade att vandra i förhållande till Gud och människorna; Guds rike i dess överjordiska, himmelska betydelse hade han rikligen förkunnat och även genom sina lärjungar låtit kungöra; men ännu hade han icke en enda gång offentligen sagt eller låtit utropa, att han var Israels Konung och såsom sådan skulle uppträda i Jerusalem, vilken stad tillhörde honom (Joh. 10: 24; jämf. Matt. 16: 20). Men väl hade han i sitt tal och i sin vandel alltmera låtit framlysa, att han verkligen var den av Gud sände Konungen och detta i en högre mening, än man anade (Luk. 19:11 ff.); hans skarpsynta fiender hade även väl förstått det, men just en man med ett sådant sanningsallvar ville de icke hava till Konung (Joh. 7:25 f.; Luk. 19:14,27; jämf. 20:14,19); folket hade redan ofta varit hänfört av makten i hans ord och handlingar och genombävat av känslan, att han vore den väntade Messias; men såsom folkets art är, lät det snart åter omstämma sig och råkade ständigt ånyo i vankelmod (Joh. 7:26 f., 40—43). Men till slut hade något hittills oerhört satt folket i den största rörelse: i Betania hade Jesus med sitt blotta tillrop uppväckt den redan sedan fyra dagar begravne Lasarus och därefter åter enligt sin vana dragit sig tillbaka i närheten av öknen (Joh. 11:54). Men överallt utspriddes ryktet om vad som skett i Betania: från det närbelägna Jerusalem kom en mängd människor att övertyga sig om sanningen av det berättade (Joh. 12:11); dessutom strömmade judar i stora skaror från hela landet och ännu längre bortifrån till den instundande påskfesten i Jerusalem, och bland dessa skaror kommer även Jesus själv, såsom vanligtvis vid festerna, av många beledsagad eller med längtan motsedd (Joh. 11:55 f.; Matt. 20:17, 29). Då man nu för första gången återsåg honom just på skådeplatsen för den underbara handlingen med Lasarus, så uppväcktes man till det livligaste beprisande därav (Joh. 12:17 f.), och därtill kommo från när och fjärran berättelser om än det ena, än det andra av hans underverk (Luk. 19:37). Så sammanflöt då allt det stora och härliga, som Jesus gjort, i deras hjärtan, som följde honom och som ärade honom, och deras mun måste

nu överflöda av de känslor och tankar, som redan så ofta trängt sig på dem: att denne Jesus vore den konungslige Davidssonen, den Messias, som skulle komma. Detta måste nu hela världen en gång höra och se; bedjande höja de mot himmelen sitt jublande: "Hosianna! Hell, Davids Son!" Och på det sätt, som var dem möjligt vid det helt och hållet oförberedda tillfället, anordna de för honom ett furstligt intåg, i det de breda över vägen icke blott kvistar av de kringstående träden, utan även sina egna kläder.

Detta allt hade fallit sig av sig självt och helt naturligt; Herren hade icke tillställt det festliga intåget, eller ens med ett enda ord sökt framkalla denna hyllning. Det enda, han själv gjorde däråt, var blott, att han just denna gång mot sin vana icke intågade i staden till fots, utan nu, ehuru han ej var långt därifrån, lät uttryckligen hämta en åsnefåle, för att rida på; och för övrigt tillät han åtminstone saken att hava sin gång, under det han hittills beständigt hade undandragit sig sådana folkrörelser, isynnerhet allt, som sammanhängde med den politiska, borgerliga författningen. Herren måste dock hava någon särskild avsikt med sitt särskilda förhållande i dag, och vilken var väl denna? Visserligen icke en avsikt, lik jordiska människors. Han var icke den man, som mättade sig med sådana ärebetygelser eller lovade sig någon synnerlig fördel därav för sin sak. Han själv, i sin vanliga dräkt, väljer att rida på en oansenlig åsna, icke på en stolt häst, uppträder sålunda alldeles icke furstligt, utan i sin vanliga ödmjukhet; och intet steg tager han i spetsen för den stora, hänryckta folkmängden, för att med någon kraftåtgärd insätta sig såsom Konung i Jerusalem, eller för att på annat sätt gripa in i den borgerliga författningen. Icke ens glädje fattar honom över att dock en gång finna ett förtjänt erkännande i sitt folks

huvudstad, eller över att nu äntligen denna stad öppnade sig för mottagandet av hans lara; fastmer ser han ännu under allt detta sten och törnen så litet undanröjda ur folkets hjärtan (Matt. 13:20—22), att han, då han fick staden i sikte, utbrister i tårar och beklagar den jämmer, som snart skulle komma över Jerusalem, just emedan

folket, på denna intågets dag lika litet som förrs visste vad till dess frid hörde (Luk. 19:41 ff.). Så litet gjorde han sig någon ogrundad förhoppning, att nu, genom detta intåg, insikt i vad han var och ville skulle hos folket kommit till full klarhet; och huru snart kastade det ej åter om, då inom få dagar genom samma stad genljöd över honom: "Korsfäst! Korsfäst!" i stället för "Hosianna !"

Men vad var orsaken, att Herren dock tillstadde detta intåg? Det måste sammanhänga med den gudomliga ledning, varav Jesus gjorde allt beroende, med den gudomliga riksplan, efter vilken han i allt handlade — och vilket var då detta sammanhang? Han visste, att hans vittnes-kall nu var avslutat: å ena sidan var hos hans fiender beslutet att gripa och döda honom redan, alltsedan Lasarus' uppväckande, formligen fastställt genom ett beslut av höga rådet (Joh. 11:58, 57); å andra sidan var det i Guds råd beslutat, att stunden nu var inne, då han skulle dricka den för honom bestämda kalken (Matt. 20: 22; Joh. 12: 27). Han skulle icke och fick icke till sin tjänst begagna människorna, sådana de äro i sina synder, ined sina syndiga lustar, medel och vägar, eller ställa sig själv till deras tjänst, utan han skulle åvägabringa åt människorna en återlösning från synden (Matt. 20:25—28; 26:52—54; Joh. 18:36); icke genom utgjutande av främmande blod, utan genom sitt eget blodsdop (Luk. 12:50) skulle han vinna sin tron, och det högt över Jerusalem, i Guds himmelska helgedom; därifrån skulle han regera himmel och jord för det högsta ändamålet, så att i kraft av hans återlösning det himmelska livsriket skulle upprättas, först invärtes i människorna genom hans evangelii ord och ande i frivillig tro därpå, men i sin tid även utvärtes i Jerusalem och över hela jorden genom hans återkomst till domen (Matt. 16: 27), till en dom, varigenom världen skall renas, och allt det onda och alla de, som förblivit onda, därifrån skola avskiljas såsom slagg (Matt. 13: 41 f., 49 f.), på det ett nytt heligt liv av Gud och i Gud skall kunna intaga världen; och så skall han då till slut förena himmel och jord, hela Guds skapade värld, under sig, dess ende Huvud och Herre (Ef.

1:9 f.). Så stodo förhållandena i den gudomliga världsplanens ljus rena och klara för Jesu blick, och i samma vecka skulle hans upphöjelse genom lidande och död taga sin början. Hans fienders ondska hade mognat, hans Faders plan var även mogen, hans sådd hos lärjungarne och folket var gjord; och så hade han då ingen grund mera såsom förut att uppehålla utförandet av sina fienders mordplan, och hans intåg måste giva lösen därtill; ty därvid blev det klart för hans fiender, att nu, då folket med sådan makt och beslutsamhet utropade honom till Konung och Jesus offentligen antog hyllningen, gällde det ett "antingen — eller" mellan honom och dem (Joh. 12:19; Luk. 19:47 1; 20:19 f.; 22:1—5).

Men det var ännu något mera, som Herren avsåg med sitt intåg. Att han blott för det gudomliga rådsslutets skull lät sina fiender göra med sig vad de ville (Joh. 10:18; Ap. G. 2: 23), därpå tänkte ingen, och därigenom kunde hans lidande och död ställas i en alldeles falsk dager; därför skulle nu förut för var man bliva uppenbart, att han åtminstone ej dog såsom en besegrad, den där ej hade annat val. Han ville såsom alltid göra vad på honom ankom, att de människor, som icke själva vilja grumla vattnet för sig, såsom tyvärr många göra, måtte finna nog klarhet för att icke förarga sig och försynda sig på honom. Därför skulle ock Jerusalem, såsom även skaran av dess högtidsgäster från alla land, på det osöktaste sätt erhålla det tydligaste och mest ögonskenliga vittnesbörd om vilken tid nu var inne och vilket avgörande det gällde. Strax i början vid Herrens födelse (Matt. 2: 1—3) hade hela Jerusalem upprörts genom de österländske vises fråga: "Var är judarnes nyfödde Konung?" Nu vid slutet av hans levnadslopp skulle samma Jerusalem ännu en gång upröras, icke genom en fråga blott av några främmande män, utan genom dess egna jublande invånares skallande rop: "Välsignad vare han, som kommer, Konungen, i Herrens namn" (Luk. 19: 38) ! Och så heter det även omedelbart efter vårt evangelium i dag (Matt. 21: 10 f.): "När han då drog in i Jerusalem, kom hela staden i rörelse, och man frågade: Vem är denne (nämligen denne av eder utropade konung) ? Men

folket sade: Denne är Jesus, profeten, från Nasaret i Galileen.77 Detta svar, som Jerusalem gav på den gamla frågan, var klart och visst; nu gällde det valet mellan den Konungens rike, vilken blott genom makten av sin lära och sina underverk hade erövrat folkets hjärtan, och å andra sidan folkets ledare, som förkastade honom.

Men det gavs ännu ett högre svar ur forntiden, vilket redan på förhand framställde dagens händelse i dess rätta ljus. I det ögonblick denna timade, tänkte ingen på denna förklaring, ehuru den för alla stod att läsa i Israels heliga böcker; först efteråt blev saken klar för lärjungarne, då de kunde överskåda Jesu liv ända till hans förklarings stund med den genom honom vunna insikten i de heliga skrifterna (Joh. 12:16), varför även evangelisten vid dagens berättelse vill visa läsaren tillbaka till denna förutsägelse. Han hänvisar på ett ställe hos profeten Sakar ja (9:9), där det heter: "Fröjda dig storligen, du dotter Sion, höj jubelrop, du dotter Jerusalem. Se, din Konung kommer till dig; rättfärdig och segerrik är han. Han kommer ridande på en åsna, på en åsninnas fale.77 Med hänvisning till detta profetiska ord vill evangelisten ställa Kristi intåg i dess gudomliga ljus, i dess sammanhang med Guds rådslut. Profeterna voro just män, av Gud kallade och icke av världen, upplysta av Guds Ande (2 Petr. 1:20 f.) till att förutsäga, vad Gud under tidernas lopp skulle utföra till människornas salighet (Ap. G. 3:24; 1 Petr. 1:10) — leke för att tillfredsställa den mänskliga förvetenheten, utan för att människorna på förhand skulle göras uppmärksamma på Guds vägar och domar i världen, på det de måtte lara sig med tålamod bära sin tids onda, och äga hopp till den evige Guden, som styrer allt, även människornas tankar; i förtröstan därpå skulle de övervinna sin tids onda, bliva bevarade från faran att själva vilja hjälpa och ställa till rätta, och överlämna åt de efterkommande det fasta hoppet till Gud (Rom. 15: 4). Sådana människor skola, då Gud införer i världen den sanna frälsningen och verkställer den, av hans ord lära sig igenkänna densamma, för att med tro och glädje mottaga den, i stället för att jaga efter blott sken1. Konungen i Guds namn. 17

och skugga, såsom människorna så ofta göra (Joh. 5: 37—40, 43; Ap. G. 17:11; 2 Petr. 1:16, 19; Luk. 16:29). Därför låg det Herren så mycket om hjärtat att visa, att vad hos profeterna stod skrivet i honom ägde sin uppfyllelse, och att hans väg helt och hållet riktades såsom de heliga skrifterna utstakat den (Matt. 5:17; Luk. 24:44—48); och då lärjungarne förkunnade hans namn bland hedningarne, visade de även dem till det gamla, profetiska ordet, men ej heller då för att tillfredsställa en tom förveten het, utan för att låta dem inse, att det evangelium, som förkunnades dem, var detsamma, som Gud förut i de heliga skrifterna genom sina profeter utlovat (Rom. 1:12). Vi måste därföre betrakta det som skedde genom Jesus och med Jesu person i det eviga ljuset av Guds riksplan, icke i blotta dagsljuset av mänskliga tankar och planer, och allraminst i den förvillande belysning, som otrons skriftalster i våra dagar sprida däröver (2 Tim. 3: i__4? 8, 13—17; 2 Petr. 1:16—2: 3, 10, 14, 17—19). I det profetiska ljuset se vi, att Jesu intåg i Jerusalem hörer till den konungsliga och dock fridsamma gång, som hans görande och lidande skulle taga till människornas frälsning, enligt de gudomliga förutsägelsernas och skickelsernas plan, och blott i det Jesus alltigenom troget följde sin i Guds ord utstakade levnadsväg, blev han Konungen i Herrens namn, i ordets egentliga mening "Konung med Guds nåde".

Men huru tala de gudomliga förutsägelserna, till vilka vi hänvisas? Icke så, att bokstavligen vore förutsagt allt vad komma skulle och huru detta skulle komma. Se på naturen — den är även en Guds förutsägelse, närmast för det naturliga livet; där äro de särskilda växterna redan i fröet och roten förutsagda, men blott så till vida, att i dessa varje plantas särskilda väsende är tecknat till sina väsentliga drag. Den, som uppmärksamt betraktar den utvecklade plantan, kan inse det inre sammanhanget och redan i fröet upptäcka # plantans utmärkande beskaffenhet; men detta blott, om han ger sig möda att skåda in i det inre genom det yttre; ty en växt är icke i fröet så ögonskenligt avbildad eller förutsagd till yttre gestalt, färg och storlek, att den påtagligt kan igen-

2 Bedt, Kristlif/a Tal.Jg Beck, Kristliga Tal.

kännas av var man. Så förhåller det sig även med profeternas förutsägelser, såsom även här i vår text — blott huvuddragen avbildas av den mannens särskilda väsende, som ur Davids stam skulle framträda såsom Guds rikes konungslige telning (Es. 11:1 ff.; Sak. 6:12'f.). Ingenstädes förutsäges: en inan skall komma vid namn Jesus av Nasaret, som ser så och så ut, talar och handlar såsom en profet en konung och Guds Son, så påtagligt, att var och en måste igenkänna honom, och denne Jesus skall den och den dagen hålla sitt intåg i Jerusalem, skall då låta

hämta en åsnefåle till sig i Betania och folket skall taga kvistar från träden, avtaga sina kläder, ropa Hosianna o. s. v. Så kan man ej liksom med fingret peka på profetiornas bokstav och på Jesus där bredvid — för den, som på det sättet vill söka profetior, för honom har Gud ingenting förutsagt, varken hos profeterna eller i naturen; ingenstädes handlar Gud så med människorna, att han handgripligt ställer sin sanning för deras ögon eller målar den för deras yttre sinne, så att de blott hava att säga ja därtill; med vårt inre sinne måste vi allvarligt och villigt skåda in i djupet och upptäcka det inre sammanhanget i Guds ord och verk (Ps. 51:8; Matt. 13:13, 16, 44). Den, som så håller Jesus och förutsägelserna emot vartannat, att han bemödar sig att genom det yttre skåda in i det inre väsendet, håller sig till den klara huvudsaken, i stället för att fördunkla den genom yttre bisaker — han återfinner ock i Jesu personlighet huvudkännetecknen på den man, profeterna avbildade. Han är den ende bland människorna, som har grundat ett gudomligt rike i världen, i vilket han är Konungen; och om än aldrig så många högtidsgäster komme ridande på åsnor till Jerusalem, till och med bleve hälsade i Herrens namn (Ps. 118: 26), så är det dock något annat, när just denne, Jesus Kristus, efter alla sina frälsningsbringande , kraftgärningar, som ingen lärd eller olärd kan eftergöra, av eget val intågar på en fredlig åsnefåle och med Hosiannaropet hälsas såsom Davids son och Konung i Herrens namn (jämf. Matt. 21: 9 med Joh. 12:13; Luk. 19: 38; Mark. 11: 10). Där står den mannen framför oss, vilken profeten förkun-

nåde för Jerusalem såsom Konung, fridsfursten, som i saktmod och ödmjukhet medförer frälsning, Konung, icke i folkets namn och icke i kejsarens namn, Konung i Herrens namn, "Se, din Konung kommer!" Detta gäller för hela världen! Men det ser nu ej ut så i världen, att detta just såsom ett glädjebudskap kan finna något synnerligt upptagande. Vartill ännu en konung i världen? Så tänker mången. Hon har ju så många konungar, och till en del äro de henne en börda; ja, själva namnet är mången förhatligt, i det man hoppas att den gyllene tid skall komma, då det ej mera skall finnas några konungar. Men, mina vänner, missbruket upphäver ej bruket, och för det mänskliga missbrukets skull får ej Guds ordning föraktas. Den gudomliga ordningen är icke en jämlikhet utan åtskillnad ehuru visserligen ej heller en orättvis olikhet, utan innefattar en sådan skiljaktighet, varvid det högre och lägre i rätt förhållande sammanfogas i vartannat (1 Kor. 12:14—26). Den synliga och osynliga världen är av Gud så avdelad, att varje del har sitt huvud; jorden med sin stjärnehär har sitt huvud i solen; plantorna och djuren hava sitt huvud i människan; de särskilda änglahärarna hava sitt huvud i de särskilda änglafurstarne; men allt tillsammans, synligt och osynligt, himmelskt och jordiskt har sitt översta huvud i Guds evige Son, men denne har sitt i sin Fader allena, i Gud omedelbart (Kol. 1:15—17; 2:10; 1 Kor. 11: 5; 15: 27 f.). Från denna Guds heliga riksordning, från denna livsförbindelse med Guds Son och genom honom med Gud själv har mänskligheten genom sin- olydnad avfallit, allt ifrån dess första stamhuvud, Adam; ända ut i alla dess lemmar, och därav har följt, att mänskligheten aldrig har kunnat bringas till enhet, varken på våldets eller förnuftets väg, utan sönderfallit i ett mångahanda av stammar och folk, stater och regenter, vilka intill denna dag, trots allt förbund, icke upphöra att bekriga varandra, emedan det just felas dem ett sant Överhuvud över alla, deras överste Herre; och i det ständigt ånyo erövrare söka intaga den överste Herrens ställe, uppväxer en allt argare drakesäd. Aldrig, genom inga statsformer, ingen republik, intet konungadöme och kejsardöme

har det lyckats att upprätthålla frid och endräkt i världsrikena och giva tillfredsställelse åt människorna.

I denna sönderfallna, splittrade, fridlösa människovärld, är från urgamla tider grundlagt ett förbund, varigenom människorna åter skola förbindas med världsalltets Överhuvud, och detta Guds förbunds sändebud hava att tillropa den fridlösa mänskligheten, som just saknar sin överste Herre: Se, din Konung kommer, fridsfursten! Detta är Guds Son, utan vilken intet är gjort och göres, som Guds är, för vilken Gud skapat hela världen och vilken såsom den överste Herren står i spetsen för alla herradömen och makter (Kol. 1:15 f.); han kom i världen till sin egendom, antog värt kött Moll. !::>, 11, 14), och skydde icke den tunga vägen genom den onda världen, för att i mänsklighetens egen natur bliva dess Konung. Han blev icke Konung likasom människornas konungar bliva det, icke genom blotta födelsen eller genom våld och blodsutgjutelse, och icke heller genom folkval, utan Jesus Kristus har blivit människornas Konung i människonatur genom Guds eget val, så att han sannfärdigt är Konung i Guds namn; men detta val var ej en partisk förkärlek å Guds sida, utan en rättvis lön; att Gud upphöjde honom, det tillkämpade sig Jesus genom försakelse av alla världsliga medel och rättigheter, genom den mest

obetingade lydnad mot Gud på den bittraste lidandes- och dödsväg, vilken han gick för människornas eviga väl (Fil. 2:3—11). Så har han helt och hållet själv förtjänat hos Gud sin konungsliga värdighet i mänskligheten, och pä samma sätt vill han även hos människorna förtjäna den, så att de fritt måtte utvälja honom till Konung. Oaktat han har emottagit omedelbart ur Guds hand den gudomliga rikskronan, och i kraft av gudomlig rätt såsom människa äger gudomlig härskarerätt över människorna, så tvingar han sig dock icke på någon; han bjuder icke att föra erövringskrig för hans konunga-namn eller att eljest bruka våld, varmed människor så ofta utskämma hans namn, om än i ovetenhet (Luk. 9: 52—56; 12: 45); nej, denne människornas Konung kom och kommer i den allsmäktige Gudens namn på fridens väg; hellre låter han sig ännu i dag bespottas på sin1. Konungen i Guds namn. 21

fredliga åsnefåle, än beundras på en stolt strishäst; med kärlekens och nådens ord och handlingar besöker han de upproriska människorna; ett evangelium är hans öppna konungabrev; fridsbudbärare äro hans sändebud (Rom. 10:15), gudomlig andekraft och gudomlig ledning bekräfta deras sändning (1 Kor. 2:4 f.; 1:18 f.), och sålunda söker han träget utan återvändo att vinna varje enskild människosjäl, i stället för att tvinga sig på folken genom omröstning och maktspråk (Luk. 15:4 ff.; Matt. 18:12—14; Upp. B. 3:20); han söker vinna mig och dig, att vi måtte i frivillig tro på hans konungsliga person giva honom vår röst eller snarare vårt hjärta, så att vi göra honom såsom världens av Gud utkorade Herre till Konung i vårt hjärta, och så att han i oss måtte kunna upprätta Guds heliga riksordning med dess eviga frid och välsignelse, faen, människor, det är eder Konung, som förer eder sak inför Guds tron; det är eder Konung i Guds namn, i den Herrens namn, som skapat himmel och jord, och eder Konung i eder egen människonaturs namn, vilken natur han, såsom Människosonen, har upphöjt ur det lägsta tillstånd till den högsta adel (Hebr. 2: 6—9) ; han är den, som har att uppfylla det ordet: Det skall varda en hjord, en herde (Joh. 10:16).

Ännu söker denne mänsklighetens gudomlige Konung blott frivilliga ibland oss; men detta sökande har dock sin bestämda tid; hans Fader, den helige Guden, gör till slut sin majestätsrätt gällande i världen för sitt eget högsta val och denne Konungs insättande, och ve då alla dem, höga och låga, som hava försummat den tid, då han kom i saktmodighet, hos vilka alla försök att göra dem till Herrens Smordes frivilliga tjänare slagit fel (Ps. 2; Upp. B. ll:17f.). Då har det gudomliga tålamodet sitt slut; den gudomliga, oemotståndliga makten och rättfärdigheten gå till sitt verk mot trotsiga konungar och folk, och all världen måste då böja sig för sin av Gud förordnade överste Konung (1 Kor. 15:25). Då kommer Konungen, Jesus Kristus själv, icke såsom i dag i ett fridståg, utan i fruktansvärd krigsrustning, för att utrota från jorden mänsklighetens tyranner, plågare och för-22 Beck, Kristliga Tal.

förare med deras anhang (Upp. B. 19:11 ff.). Då skola de orättfärdiga, oheliga världstronerna störtas, och den heliga tron, som tillhör alla konungars Konung, alla herrars Herre, skall då upprättas på jorden (Hägg. 2:21 f.; Matt. 19:28; Hebr. 1:8), omgiven av gudomlig, icke av världslig härlighet (Matt. 16:27). Folkslag vid folkslag, från de högsta till de lägsta, skola församlas inför denna tron, och utan avseende på rang och stånd skall den stora, eviga skiljedomen fullbordas mellan dem, som förblivit olydiga, så att de bliva utstötta, och dem, som hava följt den fria lydnadens och kärlekens gudomliga rikslag, så att de bliva upptagna i den gudomliga kärlekens och det gudomliga livets eviga rike (Matt. 25: 31 ff.; 2 Tess. 1: 5—10). Vid denna återkomst skall även Konungen själv välja nya konungar ur mänskligheten, vilka då under hans överhöghet regera människorna i hans ande och sinne, och dessa skola just väljas bland de frivilliga, vilka, såsom Konungen själv, hava tjänat sig upp från ringhet, och såsom trogna efterföljare i hans kraft hava övervunnit världens lust och nöd; då skola många de främste varda de ytterste, och de ytterste de främste (Matt. 19:27—30; Luk. 22:25—30; 39:17; Kom. 8:17; 2 Tim, 2:12; 4:7 f.; Upp. B. 3:21; 20: 4, 6; Dan. 7: 27). Så skall det bliva en hjord och en herde, och hela världsalltet, himmel och jord, skall sammanfattas 'under Jesus Kristus, Guds Son, såsom det enda överhuvudet (Ef. 1:10).

Detta, mina vänner, är det stora gudomliga riks-ändamålet, vilket alla förändringar i världens riken måste tjäna efter Guds eviga riksplan; detta är Guds hemlighet, som svävar över världen, men som hon ej förstår, emedan hon betraktar allt blott i det inskränkta ljuset av sina tankar och förhållanden för dagen; detta är hela världshistoriens

mål: att världens riken skola tillfalla vår Herre, Guds Smorde, och att han skall regera från evighet till evighet (Upp. B. 10:7; 11:15; Ap. G. 3:21). Härifrån äro vi ej mera långt borta, om vi än icke veta året och dagen; de närvarande rörelserna i världen hänvisa på en sig närmande stor förändring, och människorna ana det väl; det jäser i alla riken och bland1. Konungen i Guds namn. 23

alla folk, allt bestående vacklar, folken begynna vredgas; — allt detta och annat mera är, efter gudomlig förutsägelse (Hebr. 12:26 f.; Luk. 21:9—11; Matt. 24:8, 35 ff.; Upp. B. 11:18), tecken och förebud, att Gud rustar sig att avbryta denna gamla världens hushållning för att grunda en ny värld, i vilken rättfärdighet bor; det skall då bliva den 'bästa världen, den fullkomliga världen (2 Petr. 3:13). De, som nu betrakta våra tidsföreteelser blott i det naturliga ljuset, icke i det gudomliga ljuset, de, i sin jordiska vardaglighet och sitt på det yttre riktade sinne, förstå saken visserligen helt annorlunda ; var och en efter sin art lovar sig allehanda gott, och anser den tid nära, då han skall segerrikt kunna genomföra sina planer; världen är full av stora rikstankar, som hon vill utföra med eller utan Gud. Men mänskliga rikstankar och gudomliga rikstankar äro vitt skilda, och edra planer regera icke världen, lika litet som deras, som hava levat före eder; en Gud med sin eviga plan behärskar världen, och Jesus av Nasaret, som efter denna gudsplan för nitton hundra år sedan på rättsväg vunnit mot världen, så att hans brännmärkta namn henne till trots och dock till frälsning blivit såsom gudomligt konunganamn en världspredikan, han utför gudsplanen till dess föresatta mål, men på det sätt, att allt, som gör sig själv högt i världen, skall förnedras; de storordiga bestå icke inför honom (Ps. 5:6). Till och med det, som är rätt och gott ibland människorna, är dock ej tillräckligt att föra till lycka och seger; för de mänskliga tingen skall och måste visserligen det ordet gälla: rätt förbliver dock rätt; men den mänskliga rätten i och för sig giver ej utslaget inför Gud, Judarne ägde gentemot romarne full mänsklig rätt, och dock gav Gud dem i deras hand, och varför? Emedan de icke stodo i rätt förhållande till Gud, icke i lydnad för honom, och sålunda icke i förbund med den gudomliga rätten. Och ofta, förrän Gud själv kommer, begagnar han sig av gudlösa människor och makter (Jes. 10:5 ff.) till prövning och tuktan för dem, som väl äro bättre än de straffande, men därför dock ej befinnas rätta inför Gud, emedan de icke hålla hans gudsrätt, den högsta rätten. Alltså,24 Beck, Kristliga Tal.

du folk, huru är det med din lydnad mot Glid, och huru är det därmed hos dina ledare (Jerem. 3:22 ff.)? Fråga dig detta i denna avgörandets tid; därefter frågar din Konung, vilken du nu väl ej ser allting vara underkastat, men vilken dock en gång skall bevisa sig som Herre över allt.

Att nu allt ropar på enhet, bevisar visserligen, att människorna ana, huru det en gång skall bliva; det är den länge undertryckta urdriften, som Gud nedlagt i människonaturen likasom i hela naturen, och att denna naturdrift nu börjar röra sig så starkt, är just ett tecken att en avgörandets stund nalkas för världen. Ja, till enhet måste det snart komma; den gamla oenighetens förbannelsekalk är redan rikligt drucken ; men därav följer ännu ej, att den redan är tömd, och att de vägar, som människorna efter eget gottfinnande utvälja för att vinna denna enhet, även föra dit. Just därigenom att människorna, så höga som låga, icke gåvo Gud rätt, icke vandrade i gudsfruktan och i underdånighet under den högsta lagen, som gäller alla lika, därigenom kom oordning och oenighet i världen och fortfar intill denna dag, trots alla våldsamma eller fredliga föreningsförsök. Och då många mena, att konungarne ensamt hindra enigheten i världen, så förgäta de den källa till all oenighet och oordning, som Skriften upptäcker (Jak. 4:1): "Varav uppkomma strider, och varav tvister bland.eder? Månne icke av de lustar, som föra krig i edra lemmar?" Och denna källa finnes hos folket likaväl som hos konungarne; med dessa undanröjes icke det ofrids-stiftande elementet; snarare även utan dem, även varest på länge inga konungar regerat, regera dock de konungar, som härstamma från helvetet: högmod och äregirighet, girighet och vinningslystnad, orättrådighet och pockande på rätt, våldsverkan och bedrägeri, njutningslystnad, frosseri och otukt — sådant tillåter icke vila och frid, enhet och enighet uppkomma i världen. Var är nu den människa eller det människoförbund, som kan besvärja dessa tvedräktsdjävlar? När fanns en sådan i världen, och när skall han komma? Sen, mina älskade, det kan blott Gud göra och han vill göra det, men på sitt gudomliga sätt, genom sin åt mänskligheten2. Förberedelsen till den yttersta dagen. 25

givne Konung, Jesus Kristus, i långmodighet och nåd mot alla dem, som veta att skatta hans gudomliga ledning, men i förkrossande stränghet mot dem, som tillsluta sig för honom. Guds konungarike och Guds förbund hava

redan osyn-ligen, på andligt sätt, grundat sig i världsrikena (Luk. 17: 20 f.; Hebr. 8:8—10; Joh. 18:36 f.; Fil. 3:20; Kol. 3:3 f.), det låter ej Mnda sig vid vår jordiska räkning, icke vid vad hos oss gäller såsom stort eller litet, icke vid våra år och dagar, liksom vårt i dag begynnande kyrkoår icke sammanfaller med vårt borgerliga år. Bind ej heller du Guds rikes kommande vid mänskliga beräkningar, vid intet varav människor göra sig räkning på lycka eller olycka; omfatta blott Jesus Kristus såsom Konung under din jordiska vallfärds år och dagar, och sörj för, att han måtte kunna intåga hos dig, och att detta hans intåg måtte fortgå varje dag, den må vara mulen eller klar; han fulländar segerrikt, vad han segerrikt har börjat. Men en konung måste härska, och denne Konung vill härska över ditt hjärta och därifrån sannfärdigt över ditt talande och görande; giv honom ditt hjärta ständigt ånyo, ständigt mera helt, lär att allt bättre känna honom i hans ord, drag honom allt fastare till dig i bönen och låt dig genom ordet och bönen alltmera förberedas för den övre värld, i vilken han har sin tron, och för den härliga tillkommelse, då han skall upprätta sin tron även på jorden, på det du i denne Konungs eviga rike måtte finna ditt mål och ditt rum. Amen.

2. Förberedelsen till den yttersta dagen.

Luk. 21: 25—36.

"Han skall komma såsom en snara över hela jordens alla inbyggare!" — det, mina vänner, är sagt om en dag, som är lika så viss, ja vissare för oss alla, än morgondagen. Ingen av oss vet ju, om ännu en morgon skall komma till hans dag i dag; men att till alla ens dagar ännu den sista dagen skall komma, det är för en var så visst som26 Beck, Kristliga Tal.

att lian lever. Och såsom jör människan är förelagt att dö och sedan domen, så är ock jör hela vår värld dess dödsdag förelagd och dess dom; ty bättre väsende, än vi själva hava., har hon ej. Vår gamla fördärvade värld har lika litet som vi, fördärvade människor, gudomlig odödlighet och helighet, evighetens rätt och makt; båda delarne, människorna och deras värld, måste avkläda sig den gamla naturen och dömas, så att den goda och den onda delen åtskiljas, och vart och ett kommer dit det hörer. Vad som är dugligt för Guds eviga rike, inkommer i hans heliga, oförgängliga väsende, så att det får ikläda sig det såsom en ny natur; men det odugliga får icke blott icke något nytt gott till det gamla, utan förlorar även det försummade och missbrukade goda, som det förut hade; det odugliga kommer till den smuts och orenlighet, som utkastas. Så gives det en ny värld, i vilken idel rättfärdighet bor (Matt. 13:38—43, 47—50; 2 Petr. 3:10—13); och denna uppenbaras, då Människosonen kommer i kraft och härlighet. Till allt, som ännu i denna fördärvade värld låter sig bättras. medförer han försoningen och förnyelsen ur Guds rikes heliga liv; men i honom skiljer sig ock det nya från det gamla, som icke låter föra sig till försoning och förnyelse; såsom han i sin tid har grundat Guds rike såsom nåderike, så har han ännu att upprätta det såsom rättfärdighetens rike i hela världen, och det är då den närvarande världens sista dag (Ap. G. 17:30 f.).

Vår text talar nu icke om vad på själva denna dag skall ske utan blott om vad vid början av densamma sker och vad redan nu hos oss måste ske för att kunna möta denna dag; det är sista stycket ur ett längre tal, som hos Lukas förekommer i kap. 21, hos Matteus i kap. 24, hos Markus i kap. 13. Där visar Herren i en översikt, huru han just med dömande makt skall upprätta Gads rike i världen (Luk. 21:31), sedan evangelium eller nådesinbjudningen till Guds rike föregått. Begynna skulle domen redan under de dåvarande lärjungarnes livstid med belägring och ödeläggelse av Jerusalem och med stor nöd i hela landet2. Förberedelsen till den yttersta dagen. 27

— det vore hämndedagarna över det judiska folket, vilka skulle komma efter nådesförsummelsen; en del skulle falla för svärdsegg, de övriga föras fångna omkring till alla land, och Jerusalem skulle av hedningarne förtrampas, till dess dessas tid vore fullkomnad (Luk. 21:20—24). Hedningarnes tider äro våra, och punktligt står Herrens ord uppfyllt inför våra ögon intill denna dag; det ännu alltjämt förströdda judafolket med dess förtrampade Jerusalem står även inför de otrognes ögon såsom en levande borgen för, att även de vidare av Herren över hedningarne förutsagda domarna lika så punktligt skola uppfyllas, såsom han försäkrar: "Detta släkte skall icke förgås, förr än allt detta sker; himmel och jord skola förgås, men mina ord skola aldrig förgås", utan världsundergången skall just vara deras uppfyllelse.

Ifrån Israel har ock Guds rike med dess nådesinbjudning kommit till hedningarne, för att där, såsom förut bland judarne, söka sådana som villigt upptaga det och låta sig utväljas (Matt. 22:8—14). Men här som där heter det: "Många äro kallade, men få utvalda7*; i det hela gäller även om vårt folk, såsom om det judiska: du haver icke känt den tiden, i vilken du sökt var i nåd, vad din frid tillhörer är fördolt för dina ögon (Luk. 19:44, 42). Då nu en gång hedningarnes tid har utlupit — och den är likaså säkert avmätt, som den var det för judarne — då kommer hämndedagen över alla, som bo på jorden (Luk. 21:35), såsom den kom över Judeen; då först, icke förr och icke senare, skall Guds rike uppenbara sig på annat sätt än såsom vid Herrens tid och såsom ännu allt fortfarande. För det närvarande skall nämligen Guds rike ännu icke komma med utvärtes åthävor, utan invärtes, i yttre ringhet och oansenlighet, så att det låter sig antastas, ja till och med misshandlas, i stället för att göra våld på någon enda människosjäl, såsom de våldlystne kristna vilja det, och annorlunda bliver det först på vedergällningens dag; då kommer Guds rike i stor, yttre kraft och härlighet i och med Människosonen själv (Luk. 21:27, 31; jämf. 9:53—56; 17:20—25). Nationerna, deras riken och deras religioner, hava då haft sin dag, då de kunde

göra vad de ville, rätt och orätt, sanning och lögn; men med Herrens tillkommelse har deras tid, deras frihet och makt sitt slut, och Kristi och hans utvalda kristnas rike begynner nu sin dag med sin sannings och rättfärdighets oemotståndliga uppenbarelse. Därför säger Herren till sina trogna (Luk. 21:28; jämf. 22:28—30), att då kommer deras förlossnings dag, då de nu icke ängsligt, såsom alla övriga jordens inbyggare, utan fritt och glatt våga blicka upp till himmelen, varifrån deras Förlossare nalkas. Men om den dagen icke skall bliva en snara för människorna, utan en förlossningens dag, så fordras det att varda befunnen densamma värdig; det fordras från vår sida en beständig förberedelse därtill. Dagen själv kommer först, sedan mångahanda förberedelser och förebud föregått den i världen, såsom det är med sommaren eller skördedagen, men när den en gång låter sig förmärkas, går det så hastigt, att alla komina till korta, vilka förblivit säkra under de långsamma förberedelserna, i stället för att under dem allvarligt sörja för sin egen förberedelse. Därför är hela Herrens tal därpå riktat, att han måtte göra de sina uppmärksamma på förberedelserna, vilka i världen såsom kännetecken föregå den sista dagen, och lägga dem deras egen förberedelse på hjärtat.

De förberedelsetecken, som vårt evangelium omnämner, tecknen i solen, månen och stjärnorna o. s. v., äro de sista av alla; då går det bokstavligen så upp och ned, att blott de redan förberedda kunna upphöja huvudet, medan de övriga äro insnärjda i försmäktande själsångest. Ve således dem, vilka, såsom de säga, vilja vänta, till dess himmelen brister! Och huru gärna låter man sig icke invaggas i sömn av tanken: Änden upplever jag dock icke, så länge det fortgår lika långsamt som hittills, ifrån begynnelsen intill i dag. Lärjungarne upplevde blott den första begynnelsen, domen över Jerusalem, och dock förutsäger Herren dem det helas förlopp ända ut till den sista dagen till deras varning och förberedelse; varför? Emedan det just är ifrån begynnelsen som det hela måste överskådas och ifrån denna utgångspunkt den rätta själsställningen måste läras

och övas; eljest är man visserligen vid.slutet såsom en den där antingen alldeles icke gjort någon början eller såsom de fåvitska jungfrurna blott en halv begynnelse, icke en sådan som gör tillfyllest. Och den som icke begynner just i sin tid, i sin livstid, att förbereda sig för världens sista dag, när vill då han begynna? Efter döden har han ej mera någon anståndstid därtill (Luk. 16:19, 22 ff.), utan såsom en den där förblivit oförberedd kommer han in i denna dagens dom; ty denna dag räcker ned i dödsvärlden (Ap. G. 10:42; 2 Tim. 4:1), såsom upp i himmelen (Luk. 21:26; Hebr. 12:25 ff.), och ifrån alla tider (Matt. 12:41 f.), ifrån de första såsom ifrån de sista, bliva blott de utvalda och befunna värdiga förlossningen ifrån världsångesten, vilka under sin livstid tagit till hjärtat världens sista dag, alla jordiska tings ände och därefter hava levat i världen.

Så gäller det då även härvid, mina vänner, att vara trogen i det lilla; i smått, före och efter domen över Jerusalem, upplevde redan apostlarne och deras tids kristna allt som vid världsdomen i stort sker; i smått uppleva likaså alla tiders människor tillräcMigt av världens tillkommande undergång, och ju längre det lider desto mera. Till och med vad Herren nämner såsom den inbrytande världsdomens sista närmaste tecken har icke under någon tid saknats: hungersnöd och sorgeår; pestsmitta och farsoter, förändringar på stjärnhimmeln, sol- och

månförmörkelser, fallande stjärnor och eldkulor, jordbävningar, havs och floders översvämningar — idel ting, som ske inför alla människors ögon och som redan ofta nog genom sin häftighet och styrka injagat ångest och förskräckelse även hos de lättsinnigaste. Men huru få, isynnerhet nu för tiden, insläppa därvid tanken på en tillkommande världens undergång! Detta allt, säger man, har ju redan ofta förekommit, och världen står dock ännu orubbad! Dessa företeelser höra ju till naturens vanliga gång. Nuväl, just det att det hörer till naturens gång, att det så ofta återkommer — skulle det icke bringa till eftertanke? Höra icke i avseende på vår kropp allahanda förändringar och rubbningar, febrar, krämpor, sinnets fördunklande och mera dy-

likt, hörer det icke även till vårt livs naturliga gång, och kroppen står dock ännu i dag vid makt, kan därunder ofta åter renas och föryngras och ännu länge hålla sig upprätt — men vad är då det vissa slutet? Vartill är allt detta vissa tecken eller förebud? Att våra kroppar äro dödliga, underkastade sjukdom och död, och ofelbart skola dö, huru gamla de än bliva. Nuväl, viljen I då icke av dessa himmelens, havets och jordens tecken låra, att dessa världskroppar icke äro odödliga, fullkomligt och evigt friska, lika litet som våra människokroppar^ fastmer även de sjuka och förgängliga, att efter alla de smärre, långsamma förändringarna slutligen för hela vår värld den sista, plötsliga, väsentliga förändringen kommer, som man kallar döden, världsundergången? Däruppå skola just dessa naturtecken göra alla tiders människor uppmärksamma; varje tid skall däri se förehuden och förberedelserna till en säker världsundergång, på det vi icke måtte taga det förgängliga för det oförgängliga, utan förbereda oss själva till evigheten. Men i stället härför tror man hellre helt vidskepligt på denna dödliga världens evighet, griper med all kraft fast i henne och kallar därför dem vidskepliga, vilka i tro på världens solklara förgängiighet vänta på dess undergång och på begynnelsen av en annan evighet och däruppå förbereda sig. Så gör man av visheten en dårskap och av dårskapen en vishet, till dess man på den dagen måste erkänna sig själv för en dåre, som bortgav guld för glitter, eller av skärvor ville låta bygga sig ett hus.

Men det är ej blott naturtecken, som Herren i sitt tal omnämner såsom förberedelser för världens sista dag; även i själva det mänskliga samhället, i stat, kyrka och familj upptäcker han sådana tecken till en slutlig undergång. Han nämner krig och krigsrustningar, folkuppror, furstekrig och inbördes krig; han nämner religionshat, religionsförtryck och förföljelser bredvid falska profeter och falska krister,. bredvid Guds ords och kristendomens förfalskande och misstydande, således kyrkliga våldsgärningar, lögn och bedrägeri under de heligaste namn; han nämner slutligen barnens uppresning emot föräldrarne och förräderi ibland syskon.

således laglöshetens och tuktlöshetens överhandtagande, kärlekens och trohetens bortdöende ända in i det innersta familjelivet. Nuväl, mina vänner, detta allt har redan vår tid svårt nog fått erfara, och ju närmare det lider till änden, desto argare skall det bliva; men när var det överhuvud en tid,, som icke var hemsökt härav, om än den ena mer eller mindre än den andra? Äro icke tyvärr kyrkohistorien och världshistorien fulla av sådana exempel, och vilka jämmerdagar hava icke därigenom redan beretts mänskligheten? Men huru går det med även dessa tecken ? Väl kallar all världen sådant oordning och förstörelse, osalighet och förbannelse; också hava hela familjer, kyrkor och stater, folk och konungar redan ofta nog icke blott blivit svårt tuktade därför, utan ock gått under; och dock tänker det minsta antalet så långt, att slutet på allt kan vara, måste vara en världsundergång! Dessa mänsklighetens osaliga plågor utbryta städse ånyo; isynnerhet i våra dagar utbreder sig förstörelsen i familjerna, staterna och kyrkorna allt fruktansvärdare, så att i alla hjärtan, om man ock icke tillstår det för sig, en hemlig fruktan och aning är, att något särskilt väntar oss; och dock, emedan det redan ofta varit så, lugna sig även här åter de flesta därmed, att det hörer till det vanliga, eviga världsloppet och skall nog åter bliva bättre. Men huru? Om det onda, trots allt avvärjande och hämmande, ja till en del just därigenom alltjämt ånyo och alltjämt vidare utbryter och utbreder sig, skulle det då icke vara en osalig världssjukdom, som slutligen bliver för världen en sjukdom till döds, de lättrogna läkarna till skam? Varje mänskligt regemente, vare sig det heter stats- eller husregemente, kyrko- eller skolregemente, varje form därav, som hittills blivit försökt, visar sig uppenbarligen mycket för svag att undanröja den gamla frätande kräftskadan (Jes. 8:22; 46:11; Klagov. 2:13 f.), som redan mer än en gång fört mänskligheten till själva fördärvets brädd; och om då åter emot all förmodan hjälp ännu en gång mellan kom mit genom en övermänsklig makt, så har detta alltid blott varit en tillfällig

nödhjälp; varefter det gamla arga oväsendet blott så mycket häftigare trotsar och blott i en annan form fort-32 Beck, Kristliga Tal.

sätter, där det avbröts, och vidare fräter omkring sig. Vad skullen I förutsäga för en sjuk, hos vilken tillståndet är sådant och det så tillgår? Och vad masten I vid lugnt eftersinnande förutsäga för en sådan värld och mänsklighet? Vad annat än att dess sista stund visst slår, såsom det är förutsagt av honom, om vars trovärdighet hela det förskingrade judafolket bär vittnesbörd.

Men ännu en sak — kallar icke all världen, när hon måste lida under de husliga, borgerliga och kyrkliga krigen och våldsgärningarna, hatet och trolösheten, kallar hon det icke skriande orättfärdigheter, brott och förbrytelser, vilka förtjäna straff? Och om varje gång i världshistorien mångfaldig olycka och förbannelse följt sådant i spåren, även där det haft makten och mångahanda heliga skentitlar för sig, är detta icke straff, tecken, att en högre Domare regerar, inför vilken orätt icke behåller rätt, om det än till en tid tåles ? Men om nu trots dessa domar, varom varje hus, varje rike, varje kyrka vet att berätta, om människorna dock icke avhålla sig från sina husliga, borgerliga och kyrkliga orättfärdigheter och falskheter, alltjämt åter bedriva sitt gamla väsende, såsom hade de intet lärt av förgångna tiders straff, aldrig i gärning och sanning göra bättring och omvända sig, så högljutt de än föregiva det inför Gud: välan, mina vänner, om detta överallt i världen sker och upprepas den ena tiden efter den andra, mognar då icke världen därunder till en yttersta dorn, som äntligen måste bringa till avgörande mellan världens oförbätterliga orättfärdighet och världsregentens städse föraktade domare-rättfärdighet ? Är detta icke att bära ved till elden, till dess den bland alla nationer från släkte till släkte hopade syndamassan bliver till en världsbrand, så visst som samma synder, när de i enskilda länder hopat sig, för dessa blivit en förtärande eld (5 Mos. 32:22 ff.; Sef. 1:12 ff.)?

Så behjärten det då, mina vänner: alla dessa domar i s m ätt och de därunder fortväxande världssynderna äro förebud och förberedelser till en sista dom i st or t, som skall övergå himmel och jord och alla jordens inbyggare; de skola, ju mera de gripa omkring sig, väcka alla säkra och bereda2. Förberedelsen till den yttersta dagen. 33

de bättre sinnade till ett allvarligt begär och sökande efter ett annat fädernesland, än denna världen. Bortöver familjetvisterna, bortöver denna världens och tidens stats- och kyrkostrider, skrymteri och våldsverkan, som under förevändning-av religion och kristendom, familjerätt, folkrätt och annan rätt alltjämt utövas, bortöver allt det osaliga världsävlandet skola vi lara att blicka upp till den rättfärdige Domaren i höjden, som i gudomlig kraft och härlighet står beredd att förlossa dem, som under dessa synders tvång lida oskyldigt, och att hämnas på dem, som göra andra bedrövelse (2 Tess. 1: 6 f.; Üpp.-B. 13: 9 f.). Ja, att se upp till honom, som har och upplåter ett fadershus, ett rike och en kyrka, vilka icke äro av denna världen, där intet av detta världslidande finnes, där sanning och rättfärdighet utbreda en evig frid, att dit blicka upp, att därtill förbereda sig, det är den vishet, som utväljer den bästa delen och — som erhåller den.

hären då att rätt betrakta denna värld, sådan den är; betänken att hennes väsende förgås, att alla tings ände ligger nära oss, ty världen i stort, såsom var och en av oss särskilt, bär redan den vissa döden, undergången uti sig. Betrakten denna värld, de heliga rättsanspråken och skenverken vid sidan av de oheliga våldsgärningarna, låtsandet av renhet vid sidan av orenlighet, pockandet på rätt vid sidan av det orättas utövning, berömmet av kärlek vid sidan av hatet och förföljelsen, tröstandet med ropet: frid, frid! där dock ingen frid är; allt detta under anblicken av så många redan dömda hem, folk och riken, under det himmelen över oss och jorden, varpå vi stå, så ofta redan hava utgjutit vredens skålar och varje ögonblick äro beredda att utbreda fördärv och dödsångest — huru måste det icke, då Domaren nu en gång gör det sista ingreppet efter de föregående många fruJctlösa, då himmel och jord och hav nedifrån och uppifrån komma i uppror och med blixtens hastighet över hela världen begynna striden emot de stridssjuka, kämpalystna människorna, huru måste det icke injaga en fruktansvärd ångest i de människosjälar, som nu redan plågas av förskräckelse, när blott jorden begynner att darra och bäva! Vilken världsförskräckelse

3 Be ch, Kristliga Tal.34 Beck. Kristliga Tal.

måste det icke då varå, när jämmer skri skallar ifrån hus till hus, ifrån ort till ort, ifrån land till land! Vad hjälper

det då, att icke hava tänkt därpå, innan det kommer, när det nu kommer såsom en snara över alla, över den ene såsom över den andre, så att ingen varken i sig själv eller hos någon annan finner mera någon hållpunkt! Varhelst man ser, hjälplös människojämmer efter allt det skrytsamma jublandet, det övermodiga trotset, den lättsinniga förgätenheten!

Hören dock nu, medan det ännu heter i dag, hans röst, som icke vill, att någon skall gå förlorad! Det gives en räddning, mina vänner! Den Sannfärdige säger det; man kan undgå dessa förskräckelser, och samma tid, som skall vara en skräcktid för alla dem, som så gärna förlita sig på sin myckenhet, kan och skall för andra vara en förlossningens tid, då de bliva försatta i härlighetens eviga rike (Luk. 21:36, 28, 31). Men akta dig att härvid i hast tänka: jag tror på efesus Kristus och hans nåd, och därmed är allt väl! Tror du med allvar på honom,, då är det gott; men då måste du framför allt tro hans ord, att du till din själs räddning har att göra det som han just anvisar såsom räddningsmedel för sina troende lärjungar: "Så vaken nu alltid, och bedjen, att I män kunna undfly allt detta, som skall komma, och kunna bestå inför Människosonen", i stället för att av honom övergivas och bortstötas. Det hjälpte apostlarne utöver Jerusalems nöd, så att intet hår kröktes på dem (Luk. 21:18); det hjälper lika så visst utöver den sista världsnöden. Det är nämligen uttryckligen förutsagt: så snart Människosonen närmar sig i molnen i en hittills aldrig spord blixtglans och åskdån. så snart han således blott kommer inom denna jordens synkrets och nu världs jämmern begynner, då inträder ock deras förlossning, som bliva befunna värdiga; för dem begynner nu himmelrikets blomstring och skörd (Luk. 21:29—31). Änglarne, den osynliga världens andefurstar, den himmelske Domarens maktbud, samla dem med andens hastighet ifrån alla världens ändar, och de skola från den inbrytande gudsdomen ryckas upp emot den kommande Herren, så att de nu stå inför-honom, deras Återlösare; de stå således hos och med HerrenFörberedelsen till den yttersta dagen, 35

i hans kraft och härlighet över domen, icke med de av fruktan jörsmäktande människorna under domen (Luk. 21:28, 36; Matt. 24: 31; 1 Tess. 4:16 f.; 2 Tess. 1: 5—7, 10).

Så föregår då vid världsdomens första annalkande, inna a det egentliga bryter ut, en avsöndring ibland mänm-skorna; de bäste ibland dem varda uttagna ur världen just i nödens stund, då även de, som eljest voro besvärade av deras allvar, medan de ännu stodo dem nära, nu helst skulle behålla dem kvar hos sig. Och vid denna gudomliga avsöndring tages av Guds rikes andar intet annat band i beräkning än det e n a andeband, som sann inge 71 knyter; det heter (Luk. 17:27—30, 34—36): två skola med varandra dela samma bädd eller mala på samma kvarn, må således genom den närmaste natur- eller yrkesgemenskap vara förenade, och de skola dock åtskiljas; den ene bliver kvarlämnad i nöden, under det den andre, som blev befunnen värdig, borttages. Ja, så som vi se på de tio jungfrurna (Matt. 25:1 ff.) och av 1 Kor. 3:11 lf., även ibland dem, som hava samma religion och kyrka, till och med samma inre trosgemenskap, som med varandra bygga på den enda, sanna grunden, även bland dem sker en avsöndring ; alla nämligen, som icke hava samlat den inre skatt, som erfordras (Matt. 25:3 f. 8), som icke hava på den enda, sanna grunden även upprest den enda, sanna uppbyggeisen ur Guds rikes och Guds ords guld- och pärlskatt (1 Kor. 3:12; Upp.-B. 3:18; jämf. Ps. 19:11; 119:72, 127), ur Kristi egen oförgängliga rikedom (1 Kor. 1:30; Kol. 2:3), utan blott ett mänskligt snarfärdigt fromhetsverk, de måste med sin halva och uppblandade tro bliva, där de äro, måste med de övriga människorna genomgå denna världens elds-doin, om de än slutligen personligen räddas från undergången däri, därigenom att de åtminstone hava fasthållit vid trons grund (jämf. även Ap. G. 2: 19 f.; Judas 22 f.). Allt måste nämligen med eld saltas, även en osaltad kristendom, för att för Gud varda antagligt (Mark. 9:49).

Men sker sådant på det ännu delvis friska trädet, huru skall det då gå för det torra? Vem och vad I nu än mån vara, tagen dock till hjärtat Herrens ord, som han fann av36 Beck, Kristliga Tal.

nöden att inprägla till och med hos oss sina apostlar: Takten eder att med världslighet betunga edert hjärta d. v. s. edert sinne och samvete; varen alltid vaksamma och bedjen, att T måtten finnas värdiga att undfly den oåterkalleligt anryc-kande sista världsnöden, emot vilken ingen mänsklig kunskap och förmåga kan upptänka något räddningsmedel varken i himmelen eller på jorden. Leven icke för dagen, d. v. s. leven och arbeten icke för denna världens blotta i dag, för dess hushållsomsorger, dess stats- och kyrkoväsende, såsom om ingen dess afton

skulle komma med en fruktansvärd natt; blicken med ett vaksamt sinne upp emot den yttersta dagen, avgörelsens dag, med vilken evigheten inbryter över världsdagarna, och lär en att leva och arbeta för densamma, så att den införer eder, i stället för i domens natt, till livets och glädjens eviga morgon. Begrunden detta dagligen, denna världens dödsdag och en ny evig världs födelsedag, och underhällen hos eder dessa betraktelser med bön och med självupp byggelse ur Guds ord; det hörer framför allt till den kristliga vaksamheten och gör eder skickliga till att lara eder förstå tidens tecken och nyttja dem till att bliva visa för evigheten;. det håller eder alla tings ände alltid för ögonen, och drager eder själ ifrån denna världens förgängligheter, så att I söken och finnen det eviga, icke hos denna tidens ting och barn, utan hos evighetens Herre såsom eder själs liv. Nyttjen flock Guds nåd, så att en ande ur dess ande födes i eder såsom ett åkerfält för den nya jordens oförgängliga väsende (Joh. 3:5 f.; Gal. 6:7 f.). Alla människor och i synnerhet vår tids människor veta rätt väl, vad det är att vara vaksam, när det är fråga om penningar och gods, om ära och rätt, om gunst och makt för denna värld — och dock efter all vaksamhet går sådant allt med ett slag förlorat; men din själ överlever allt detta, och den skada och det bann, som du därav tager med dig, kan du med all världens vinning icke undanskaffa. Haven därför akt på eder själ under alla edra jordiska förhållanden; gören för denna värld eder plikt, var och en på sin post, åtnjuten var och en sitt i Guds fruktan med tacksägelse, men akten eder för de tvänne avgrunder,

varuti de flesta uppslukas, å ena sidan denna världens sorglösa lusta och njutning, och å andra sidan världens jordiska omsorger och girighet; genom båda delarne bliver hjärtat bortdraget ifrån Vad ovanefter är och neddraget i det som nedanefter är, d. v. s. det bliver betungat (Luk. 21: 34). Där eder skatt är, där är ock edert hjärta (Luk. 12: 34); insamlen därföre alltid pä nytt edert hjärta i hön om den övre världens skatter till avvärjande av denna lägre världs lustar och omsorger. Kommer då eder sista dag ännu före världens sista dag, så haven I förhulpit eder själ till livet och faren icke hän såsom dårar, vilka hava försummat — eller icke bevarat — det, varav deras själ allena kan leva; döden är eder vin ning, så att I blott så mycket snarare komanen till härlighetens Herre; och om världens yttersta dag kommer tidigt eller sent, så stå edra namn inskrivna i livets bok och I bliven då själva med den kommande Herren uppenbara såsom delaktiga i hans härlighet (Kol. 3:4; jämf. 1 ff. och 5—10). Amen.

3. Johannes-verket ett gudsverk.

Luk. 3: 2—18.

Det är en viktig åtskillnad, mina älskade, som i Kristi rikes historia överallt träder oss till mötes, åtskillnaden emellan människoverk och gudsverk. Människoverk uppträder med mångahanda tillrustningar, vari det sätter sitt anseende, sin styrka och sin varaktighet, det lider nämligen av en inre svaghet och förgänglighet, som det sålunda på yttre sätt söker ersätta; gudsverk åter fordrar icke någon stor tillrustning, emedan det har en inre makt och livskraft, det framträder okonstlat och enkelt i sina representanter och anstalter, i ord och handling, men ersätter därunder den yttre bristen medelst Andens kraft och eld, medelst makt över samveten och hjärtan och medelst en makt över människornas öden, gentemot vilken ingen något förmår. Så riktar då ock Guds verk sin uppgift omedelbart på den innersta personlig-

heten hos en var, som det kallar till arbetare i sin tjänst, under det människoverk håller sig vid personens uiansida; och medan människoverk ikläder sina tjänare och verktyg vad av denna världen är, rang och värdigheter, regler och former o. &. v., så äro Guds tjänare och sändebud hänvisade till den personliga kraften, men detta icke en kraft av deras egen person, utan en kraft av Gud, som fått rum i deras personlighet och som är mäktig i deras egen svaghet.

Denna åtskillnad emellan människoverk och gudsverk framträdde isynnerhet hos Johannes Döparen; han är en förebild till huru Gud vill hava såväl ett folk i dess helhet som, den enskilda själen förderedda för sitt rike. Huru tillgick nu detta?

Under fyrahundra år hade Israel icke sett någon profet, och nu skulle ännu den störste komma för att för den högsta uppenbarelsen av gudomlig härlighet. Herren, Guds Son, omedelbart bereda vägen till största gudsverket, evig salighet för allt kött. Borde då icke en sådan utkorad framför andra vara en hjälte och undersman, utrustad

ined allt vad som, utan att varå orätt, dock kunde vid honom fängsla folket, kunde rekommendera honom hos de förnämsta statens och kyrkans män eller åtminstone skydda honom mot dessas misstroende och hat? Och vem var nu denna person, vem var den utkorade, till vilken Guds befallning utgick? Johannes, Sakarias' son, i öknen! Född av redan ålderdomssvaga föräldrar, visserligen av prästerlig stam och därigenom berättigad till det mest ansedda ämbete, det prästerliga, men dock icke begagnande sig av denna rätt, utan i stället levande ett eremitliv i öknen; avsöndrad från alla förbindelser lever han för sig själv i stillhet, intill dess Guds befallning kallar honom att offentligen framträda (Luk. 1:80). Men därvid kan han icke åberopa sig på någon mänsklig fullmakt, någon ämbetstitel, har intet stod och skydd i något av de olika partierna, så att de skulle göra hans sak till sin egen; icke blott saknar han allt detta, han har icke ens den bekräftelse av Gud, som de gamla profeterna hade; han hade icke såsom dessa att förrätta underverk, och dock var det framförallt3. Johannes-verket ett gudsverk. 39

tecken, som judarne fordrade, om någon skulle gälla såsom Guds sändebud, såsom profet (1 Kor. 1:22; Joh. 4:48). Huru svår var då ej den ställning denne Guds Sons förelöpare hade, vilken efter Herrens utsago (Matt. 11:9) var mera än en profet och dock utvärtes syntes ringare än varje annan profet! Vilken andestorhet, ja trosstorhet fordrades det icke för att framträda så blott och bart på grund av en Guds befallning, varom ingen, förutom han själv, något visste och vilken han icke kunde bevisa, om någon hade lust att bestrida det!

Och huru hade han att uppträda? Redan blotta hans yttre företeelse och levnadssätt i dess stränga enkelhet och avsöndring förkunnade, så att säga, krig mot tidens förvekligade ande, så att det till sist hette, att han hade djävulen (Matt. 11:18), att han vore behärskad av en mörk, ond ande; ty så snart han ock blott öppnade sin mun, måste han, mänskligt att tala, vara emot alla, och vad var då annat att vänta, än att ock till sist så gott som alla skulle vara emot honom? De gamla profeterna hade blott vid vissa tider och vid särskilda fall bestämda uppdrag av Herren att utföra; genom särskild andemeddelelse erhöllo de därtill för varje gång orden lagda i sin mun, så att de frimodigt kunde säga: "Så talar Herren1", och med tecken, makthandlingar, kunde de bekräfta det; sedan trädde de åter tillbaka och levde för sig själva, tills ett nytt ord kom. Men Johannes måste på Guds en gång givna befallning oavbrutet fortsätta sitt verk såsom ökenpredikant, och måste slutligen låta sin mun tillslutas av en tyrannisk makt, utan att någonting följde såsom tecken till att den gamle Guden stod vid hans sida; man skulle kunna tro att Gud hade övergivit honom. Han kunde ej heller för varje särskilt fall åberopa sig på ett honom särskilt av Herren givet ord och ännu mindre på något särskilt kraftverk, utan blott och bart på Herren själv, som först skulle komma, således hade han allena att hänvisa på framtiden och på samma gång på det gamla missaktade Skriftens ord, vilket fordrade en vägens beredelse för Herrens kommande, således ett ord från det förgångna.40 Beck, Kristliga Tal.

På detta sätt ställd i mitten emellan det som varit och det som ännu icke var och likasom överlämnad åt sig själv, måste han ifrån sin avskildhet låta sin straffande röst ljuda in i ett fördärvat släkte, som dock inför sig själv och andra smyckade sitt fördärv med fromma former och skenheligt nit, så att det kunde synas såsom en oberättigad eller överdriven bestraffning; vad ingen präst, ingen skriftlärd, ingen överhet angrep, måste han fritt ut angripa, till och med sådana fördomar och lidelser, vilka man minst gärna övergav, varav dessa omnämnda samhällsklasser och hela folket voro anstuckna, såsom den lidelsefullt fasthållna fördomen att de vore goda Abrahams söner, vore Guds folk eller den sanna kyrkan. Utan att låta uppehålla sig av några bisaker, vilka människorna gärna hålla för huvudsak, måste han gripa an, vad i Guds ögon var huvudsak, det inom alla stånden rådande sedefördärvet, och söka dess helande inifrån utåt genom bättring, genom uppväckande av en rättskaffens gudsfruktan i sinnet och en därpå grundad hel bättring i vandeln. Här var icke fråga om en yttre reformation, utan en reformation i menniskornas ande, en hjärtats och livets omskapelse var det som han hade att inskärpa, och varken omskärelse eller offer, varken den välbeställda gudstjänsten och rätt-trogenheten eller det myckna bedjandet och allmosegivandet fick gälla såsom anledning till frikallelse från en sådan till grunden gående sinnesändring; den innersta personligheten måste han beröra, samvetet hos en var, ifrån konungen ned till soldaten, ifrån prästen och fariseen (Joh. 1:19; Matt. 3:7) ned till publikanen.

Huru lätt kunde man då ej beskylla honom för att med sitt hänsynslösa ingripande misskänna det goda, som ännu förefanns, att förakta den bestående ordningen i kyrka och stat eller att åt föraktet prisgiva den och stifta olycka!

Och vad hade han däremot till sitt värn? Vad hade han att ställa på sin sida, då hela den judiska skriftlärdomen begagnade sig av själva den heliga Skrift och historien till att avleda folket ifrån huvudsaken till bisaker, ifrån de gudomliga, väsentliga buden till yttre satsers tjänst, och till

att uppehålla detsamma i den goda meningen, att någon bättring från grunden icke vore av nöden och att Guds rike med visshet tillhörde det (Luk. 11:52)? Vad stod den ens-lige mannen till buds emot allt detta? Alltjämt intet annat än ett ringa språk (Jes. 40:3 f.) ur samma heliga Skrift, på vilken de skriftlärde (Joh. 7:15, 48 f.) likasom för egen räkning lagt beslag, det språket, att vägen måste beredas för alla herrars Herre och att därför alla dalar måste uppfyllas och alla berg och backar förnedras, att det krokiga måste rätt varda och det ojämna vändas i släta vägar — så skulle då allt kött se Guds härlighet.

Ett sådant ringa ord ur Guds mun var ökenpredikantens enda fästning oeh huvudtexten för hela hans vittnesbörd (Joh. 1:19—21; Matt, 11:10). Detta språk lästes sedan lång tid tillbaka och var redan allmänt känt, men ännu hade ingen gjort den tillämpning därav, som Johannes gjorde; hade han därför orätt? Låg icke för ett enfaldigt öga just i detta enkla ord den huvudsak, varuppå allt ankom: att framför allt vägen måste beredas för Herren och hans salighet? Således, vad ännu förefanns, och huru än detta förefanns, så var dock därmed ännu ej vägen beredd för Herrens kommande, — detta gällde såväl landet i dess helhet som varje enskild; och gäller det icke för alla tider intill Herrens återkommelse, om icke ett annat ord skall drabba: Du är mätt och rik vorden, och vet icke, att du är eländig och jämmerlig (Upp. B. 3:17 f.; jämf. 1 Kor. 4:8)? Och vidare, när Herrens land liknas vid en nejd, full av dalar och backar, full av krokiga och ojämna platser, så att en rak, jämn väg först måste banas, är ej då oordning redan för handen? Förvirringen förorsakas ej då först, utan den tvärtom undanröjes och ordningen införes, när man yrkar på det tommas uppfyllande, på de hinderliga höjdernas sänkning, på det krokigas uträtande och det ojämnas jämnande. Ett förgätet eller föga beaktat Skriftens ord måste således för Johannes och hans tid vara nog till det tunga uppdraget, att ur sin säkerhet uppskaka en utlevad kyrka (Upp. B. 3: 1 ff.), vilken trodde sig redan vara Herrens eviga arvedel, att inför folket

och dess ledare med deras förmenta ordning ställa i ljuset den okända ordningen, visa, att luckor och brister vore att fylla, där de menade intet fattas, och lära dem inse, att vad de ansett som högt och stort, varuti de satt sin berömmelse. sin styrka och sin förtröstan, måste erkännas såsom hinder för Guds väg och rike och måste övergivas; de måste bringa såsom offer åt sanningen sina slingrande vägar, sin oredlighet och sina undanflykter, sin falskhet och sina förvrängningar, likaväl som sitt obrutna, hårda sinne, sin lidelsefullhet och sin maktlystnad, i stället att begagna sig därav såsom vapen emot henne. Så måste han vara en botpredikant, icke blott för det lägre, lastbara folket, utan för alla klasser, måste .säga sanningar, som man allra minst gärna hör, och inskärpa hon varje stånd dess huvudplikter, i motsats till den egenkära, inbillade förtjänstfullheten, på det, i stället för falska Messiasbilder och efter eget sinne uppdiktade frälsare, den sanne Frälsaren måtte finna ingång och kunna upprätta sitt himmelrikes ordning.

Men för att nu kunna verka på folket för denna stora uppgift, för att något uträtta, vad medel stod honom till buds? Där stod en underlig man vid vattnet i en öken, lärande och döpande. Således, i stället för att han själv skulle träda mitt in i det offentliga livet och där värva för sin stora sak, måste han till och med uppsökas i sin lantliga avskildhet; folket skulle just dragas undan de alldagliga sysselsättningarnas buller och förströelser, för att i stillhet ingå i självbetraktelse och invärtes bearbeta förmaningarna. Men han hade ingen överhetens befallning i sin hand och ingen ämbetsmyndighet, så att folket måste komma till ho-nomi, måste ingå på hans botpredikan och låta sig döpas, för att icke gå förlustigt ära och ämbete, rättigheter och ägodelar; han var blott och bart en anspråkslös lärare, som väntade på om någon frivilligt ville komma, och blott hans personliga kraft av Gud kom därvid i beräkning, det nämligen att han ifrån moderlivet var uppfylld med helig Ande (Luk. 1:15) och ifrån barndomen stärktes i anden (Luk. 1:80), så att han icke var ett rö, som drevs av vinden, utan

omutligt förblev vid sanningen och sin gudomliga ämbetsplikt (Matt. 11:7 ff.); detta var det som gav hans ord en sådan hjärtat uppskakande makt och som församlade omkring honom folk av alla stånd.

Härtill kom nu ock innehållet av hans lära: Han förkunnade det länge sedan förutsagda Guds rikes närhet ocli satte därmed i rörelse de största förhoppningar; men han tillät icke uppkomma i hjärtat sådana föreställningar, som man i allmänhet hade om detta rike, att Israels sköna, gamla dagar nu skulle i högre makt och prakt uppblomstra, utan han gav åt sitt budskap om riket från första början och städse på nytt den strängaste riktning bort från det yttre till det inre av personligheten och från gapandet efter det förgångna till allvarlig förberedelse för det som förestode. Och vad förestod efter hans utsago? Visserligen skulle Guds salighet med syndernas förlåtelse inbryta inför allt kötts ögon, således icke blott inför judarne; men det skulle därvid gå genom en eld eller, såsom senare Herren själv säger (Mark. 9: 49): Allt måste med eld saltas. Antingen måste man nämligen ingå i bättrings-elden, i en eld, som oavbrutet i ens eget hjärta och liv bortsmälter orenligheterna och det blandade väsendet; då erhåller man i nåd av Herrens Smorde icke blott syndernas förlåtelse, utan ock dopet med den helige Andes eld, utan vilken helige Ande intet människokött kan ingå i Guds rike, i det himmelska anderiket; eller ock, utan denna bättrings- och andeeld, ingår man i den tillkommande Guds vredes förtärande domseld och detta sker genom samme Frälsare, ty han kommer med sin nåd för att på det mänskliga hjärtats mark uppdraga ny frukt, och agnar antager han icke såsom vete, eller ett ofruktbart träd såsom ett fruktbart.

Så lärde Johannes för att i människornas hjärtan bereda väg för Herren och hans rike och så döpte han ock. Döpandet i och för sig var intet nytt, då även hedningar, närde omvände sig till den sanne Guden och önskade få räknas ibland Guds folk, förut renade sig i vatten; det var ett bättringstecken och en bättringsbekännelse, en bekännelse.

att man hittills varit i ett orent, Gud ovärdigt tillstånd, men att man ifrån samma stund överlämnade sig åt renheten, ville beflita sig om ett rent sinne och ren vandel (varför det ock kallades rening, Joh. 3: 25 f.) — på denna grund skulle ock de gamla synderna vara förlåtna. Likaså predikade och brukade även Johannes dopet såsom "ett bättringens dop till syndernas förlåtelse". Men just detta, att Johannes på själva den israelitiska kyrkans mark företog ett sådant bättringsdop och gjorde det till ett oundgängligt villkor för delaktighet i Guds rike, att han behandlade Guds utvalda folk såsom oomvända, otvagna hedningar, på samma gång det dock redan stod i Guds nådeförbund — detta var en oerhörd nyhet och gav skengrund nog åt ivrarne för det gamla, fariséerna och lagens män, att, såsom senare Herren själv förebrådde dem (Luk. 7:29 f., jämf. 20:4 ff.), förakta Guds råd och draga sig undan från det bättringsdop, vilket folket, genombävat av Johannes' predikan, underkastade sig. Dessa ivrare kommo ej heller till någon ro, förr än man å ämbetets vägnar genom särskilda utskickade (Joh. 1:19 ff.) affordrade honom räkenskap, om han vore Kristus själv eller Elias eller eljest någon av de gamla berömda profeterna, efter han vågade så döpa; men han åberopade sig även nu endast och allenast på den av Gud honom givna fullmakten att bereda Herrens väg, vilken fullmakt han åtlydde — något varom de snart själva skulle komma till erfarenhet genom den starkare, som efter honom skulle komma. Men likaså å andra sidan gentemot dem, som trängde sig till Johannes' lära och dop, tillbakavisade han med stränga ord den inbillningen, att de med l)lott utvärtes hörande och dop skulle undgå de förestående straffdomarna; till och med ordet: "I huggormars avföda, vem har ingivit eder?" utslungar han, såsom senare Herren (Matt. 23:33), emot alla dem, som i säker förtröstan på sin från fäderna ärvda välsignelse, sitt yttre barfiaskap (jämf. Kom. 9:4 f.), trodde sig kunna undvara andens inre omskapning, i förlitande på sitt stamträds gamla frukter höllo sig för fast rotade träd; av stenar, utropade han, förmår Gud uppväcka barn åt Abraham, och hans

yxa är redan satt till roten på varje träd, som icke giver en grundlig bättrings äkta frukter.

Så var Johannes efter Herrens utsago (Joh. 5:35) ett brinnande ljus, som lyste in i hjärtats innersta, på det Herrens himmelska andeeld måtte kunna dit intränga, i stället för den förtärande domselden. Icke var det på egen ära han tänkte; bildade än senare en del av hans lärjungar en särskild sekt, så var detta icke hans skuld (Joh. 3:25 ff.; Matt. 9:14; Ap. G. 19: 2) ; Kristus, såsom enda grunden till salighet, var hans tros och hans läras högsta mål och till honom visade han så väl folket som sina förtrognaste lärjungar; för honom klappade ock hans hjärta, då han satt såsom en övergiven och bruten man i fängelset (Matt. 11:2 ff.) och hela hans verk syntes förfelat, såsom avledande från den gamla kyrkan utan att hinna in i den nya, som skulle komma; men himmelrikets Herre var det

ock (Matt. 11:7; jämf. 17:10—13), som offentligen rättfärdigade den stränge mannen, förklarande att han just så måste uppträda, för att varå den han skulle vara: banbrytaren i det gamla för det nyas kommande, för Herrens och hans himmelrikes kommande.

Välan, mina vänner, detta allt är skrivet oss till lärdom och till varning. I varje tid, på alla orter, i varje människa, m länge samma gamla människa födes och dör, måste först väg banas för himmelriket genom ett Andens gudsverk, vilket överallt och alltid har att göra med den innersta personligheten, med hjärtats och livets omdaning. Men detta sker icke genom blott yttre lärande och hörande, nej, den heliga skrifts ord, som äro oss givna till att städse på nytt bereda väg för Herren, måste ingå i samvetet och verka i hjärtat såsom en smältande och luttrande eld; vad som i vårt väsende och vårt tillstånd är tomt, bristfullt och ofruktbart, vad som blott efter sinnets fåfänglighet är högt och stort, varigenom själen försättes i en falsk förtröstan och beundran, vad som inkräktar på sanningen, kringgår henne och förvränger henne och vad som grovt stöter och sårar henne, allt sådant måste varda uppenbart inför våra ögon. Detta allt gäller det att

avsäga sig och icke undandölja med vad vi redan äro eller varit och en gång av Gud emottagit; och att efter kallelse och stånd hos sig själv och andra uppväcka och stärka detta bättringssinne, det är ett gudsverk, likasom det är ett gudsord i profeternas och döparens, Herrens och apostlarnes mun, detta: Gören bättring, bättren eder! Bättren eder inifrån utåt och förtröttens icke att jaga efter bättring! Det är vägen, varom det heter: Du skall se och alltmera få se Herrens Smorde. Då bliver du saltad med den eld, som bereder dig till ett offer åt Herren; det drager dig in i Skriften, av Gud ingiven, oss till lärdom, till straff, till bättring och till uppfostran uti rättfärdighet; men det drager dig ock till Vön-en? till längtan och ropande efter Herren Kristus, vilken för alla. som åstunda rättfärdigheten, är gjord till rättfärdighet och helgelse, och honom själv drager det till dig, så att han förlåter dig dina synder och giver dig sitt eldsdop av hi in uv*! en. Guds helige Ande,

Insen då, mina älskade, att Frälsarens ankomst innebär något högst fröjdefullt, men att det städse gäller det mest personliga allvar att bereda väg för honom. Förgäten i syn* nerhet ej att ännu förestår en Herrens tillkommelse, då allt del gamla skall upphöra, på det Kristi fulländade nybyggnad. Andens gudomliga tempel, skall kunna framträda; och Johannes-verket måste likaledes föregå detta, banbrytandet i det gamla för det nya, som skall komma, och därjämte medelst Guds ord den inre, grundliga bättringen av så väl en vars personlighet som, de yttre sakliga förhållandena. Efter fi en nuvarande anståndstiden förestår för hela vår syndavärld en stundande vrede, en själ och kropp genomträngande domseld; då gives intet undkommande för dem, som förblivit ofruktsamma träd; intet namn skyddar då, icke ens Kristi namn och namn av kristlig kyrka, ty Kristus själv säger (Matt. 7:19 ff.), såsom hans förelöpare: Vart och ett träd, som icke bär god frukt, bliver avhugget och kastat i elden, och om de än kalla mig Herre, Herre, skola de dock icke inkomma i himmelriket. Det gäller således det allvarligaste begagnande av den oss i Kristus erbjudna nåden för vårt in-

ner sta, personliga liv, så att god frukt därav måtte växa, såsom av ett träd; därifrån får intet, intet avleda,, vad heligt namn det än må hava, dit måste allt visa och föra, som skall bestå i Herrens dom såsom sann helgedom.

Men huru svårt var det ej på Johannes' och Herrens' tid och huru svårt är det ej i alla tider att föra människorna ut ur deras lands- och ståndsfördomar, ut ur deras förtroende till från fädren ärvda nådesförmåner, prisat namn och prisade inrättningar, fromma talesätt och verk, ut ur de många skalen in till deras innersta personlighet, till deras hjärtas och livs verkliga tillstånd, så att man betänker: det gäller mig, min egen själ, vad hon är och bliver; inga ståndstitlar och ingen ståndsordning, vore det än den av skriftlärd eller präst efter Guds ordning, helga själen inför Gud, lika litet som soldat- eller publikanståndet gäller som ursäkt för synden ; en var måste böja sig under det vid intet stånd bundna Guds ord, och detta såsom det överallt träder emot den enskilda själen, visar henne till bättringen och dess rättskaffens frukter, till hjärtebättringen och till uppfyllande av dess. huvudplikter, och visar till Herren Kristus, så att hon hos honom söker syndernas förlåtelse och det himmelska elds-dopet. Detta är det verk, varom Herren säger (Joh. 6:29): "Det är Guds verk, att I tron på den han har sänt7'. Låten icke detta verk under någon som helst förevändning bliva något utvärtes för eder, utan gripen det an och arbeten däruppå med redlig, beständig iver! Men därvid fån I ock under all eder möda och edra själssmärtor vara vid gott mod och

låten ingen fråntaga eder den trösten: edert arbete är icke förgäves, ty det är gudsverk. Gud själv arbetar på eder själ, tills han genomfört det; han har sitt välbehag till dem. som frukta honom, och hans godhet, barmhärtighet och nåd möta dem, som söka efter det gudomliga goda; han är trofast mot dem, som med tålamod i goda verk, i bättringens verk, fara efter evigt liv (Born. 2:5 ff.) och hans himmelrike är till mättnad för dem, vilka hungra och törsta efter rättfärdigheten (Matt. 5: 6; 6: 33). Amen.48 Beck, Kristliga Tal.

4. Trons kamp och lättsinnet.

Matt. 11: 2—10.

Älskade åhörare! Det är ett lärorikt kapitel av Mattei evangelium, varur våra textord i dag äro tagna. Kapitlet i sin helhet visar oss människornas olika förhållande till Herren och hans himmelrike, huru där tro och tvivel, allvar och lättsinne, otro och frälsningsbegär äro blandade om vartannat, och mitt i detta mänskliga virrvarr framställes för oss Jesus, huru han varnar och upprättar, tillrättavisar och bestraffar, prisar Gud och hjälper människosjälar. Först ställer han sina ord till Johannes Döparen och hans lärjungar (v. 2—6); sedan riktar han sitt tal till folket, på vilket Johannes och han själv redan länge fruktlöst arbetat (v. 7—24); och till slut fröjdar han sig över sina lärjungar med tacksägelse till Gud och inbjuder vänligt till sig alla arbetande och betungade, kämpande och betryckta själar {v. 25—30).

Johannes var i fara att förlora fäste och bliva vilsen i avseende på Herrens sätt att gå till väga, såsom detsamma hade hänt även en Moses, en Job, en David och Elias; tv även Guds heliga voro och äro inga gudar, utan svaga, bristfulla människor. Ifrån vanliga människor åtskilja de sig icke därigenom, att de icke frestas, aldrig vackla och göra felsteg; utan det just utgör åtskillnaden, att de hava en svårare väg än andra människor och hava svårare anfäkt-ningår att övervinna, men att de även i frestelsens hetta, vid sitt snävande och fallande icke lösslita sig ifrån Herren, utan alltid med öppen bekännelse vända sig till honom och hålla sig till honom, så att de åter bliva renade, upprättade och stärkta. Så stå de då genom Guds nåd, som de väl brukat, såsom övervinnare, icke såsom avfallna, såsom föredömen av en i elden luttrad tro, icke såsom täckemantel för en maklig, ouppriktig muntro eller en egenvillig, veklig otro. Därför betygar Skriften om dem, att de genom tron fått vittnesbörd av Gud, att de voro rättfärdiga och Gudi täcke liga ; att de genom tron voro lydiga, ur svagheten inkommo4. Trons kamp och lätt sinnet. 49

i kraften och blevo starka i striden; att de genom tron offrat sitt käraste och mycket hellre velat lida bedrövelse med Guds folk, än till en tid hava lust i synden (Hebr. 11: 2,4 f. 8, 11; jämf. v. 34, 17, 25); och därför, tillägger Skriften, då vi nu hava omkring oss en så stor hop av vittnen, låtom oss avlägga allt, som är oss till hinder, och särskilt synden, som så hårt omsnärjer oss, och låtom oss med uthållighet löpa framåt i den tävlingskamp, som är oss förelagd, och se på Jesus, trons hövding och fullkomnare (Hebr. 12:1 f.).

Denna kamp "kämpade nu även Johannes och övervann, så att han ända in i en blodig död stod upprätt såsom en pelare, vilken en konungs mordgärning väl kunde krossa, men icke böja såsom ett rö. Vad som anfäktade honom, då han skickade bud till Jesus, var icke fångenskapen, icke omsorgen om egen person, utan blott omsorgen om Herrens verk; dess utförande tänkte sig Johannes i sin Elias-iver annorlunda än Jesus, som med allt tålamod och kärlek var angelägen om att ännu först försöka allt på Israels ofruktbara träd, innan det skulle huggas ned (Luk. 13: 6—9). Johannes hade i Guds namn haft att uppfordra allt folket till bättring och rättskaffens bättringsfruker, och att därvid förkunna, att yxan redan vore satt till roten på träden, att ett eldsdop skulle följa hans vattendop genom honom, som skulle kontfna efter honom, och att denne hade kastskoveln i sin hand till att feja logen. (Matt. 3:8, 10—12). Sedan den tiden hade redan år och dag förgått, och av rättskaffens bättringsfrukter hade intet förmärkts, men likaså litet därav att Jesus ens gjorde någon anstalt att gripa till yxan, elden och kastskoveln, oaktat han själv ofta offentligen klagade över folkets och dess ledares förhärdelse (Matt. 8:10—12; 11: 7 ff.; 13: 13—15 o. s. v.). Så fördröjdes ofta genom gudomligt tålamod och långmodighet uppfyllelsen av vad profeterna högtidligen i Guds namn hade att förkunna såsom nära förestående, och när det då icke kom och alltjämt åter icke kom, så att bespottarne syntes hava rätt i sitt hån och de troendes tro syntes såsom en dåraktig inbillning, så gjorde detta mången profets hjärta tungt och dystert, och förde

honom i inre anfäktning (jämf. Jerem. 20: 7 ff.; Ps. 73). Så gick det nu även Döparen Johannes; men han låter sig icke avledas ifrån Herren, utan han strider däremot, vänder sig med vad som anfäktar honom rätt fram till Herren själv, för att förskaffa sig klarhet och visshet: "Är du den som skulle komma, eller skola vi förbida någon annan ?" Och Herren, utan att bliva sårad av denna frimodighet, giver honom det ljus, som fattades honom. Han hänvisade Johannes till det som redan genom honom skedde, huru han genom sina kraftgärningar på blinda, lama, spetälska, döva och döda bevisat sig såsom en de nödlidandes hjälpare, som har makt över alla kroppslidanden och över själva döden, och genom sitt evangelii förkunnelse såsom en själarnas Frälsare, som förer tröst och frid till de fattiga, de sörjande hjärtan. Detta svar måste föra Johannes till minnes ord av profeten Jesaja, varur han själv (Luk. 3:3 ff.; jämf. Joh. 1:23) hade tagit texten till sin botpredikan; hos Jesaja heter det nämligen om den tiden, då Herren kommer till hämnd över det trotsiga folket, men även till hjälp för de betryckta och förtvivlade hjärtan: Då skola de blindas ögon öppnas och de dövas öron upplåtas, då skall den lame hoppa såsom en hjort, och den stummes tunga skall jubla; det skall predikas ett nådens år från Herren till att hugsvala alla sörjande (Jes. 35:4—6; 61: 1 ff.). Däruppå kunde således Johannes märka att verkligen i Jesus Guds salighet lät sig skådas, vilken salighet ej mindre än Guds straffdomar även han hade haft att för kunna, och att det nådens år, som han i sitt eldsnit ville efter mänsklig räkning helt hastigt avsluta, ännu icke efter gudomlig räkning utlupit, hämndens stund ännu icke kommit; han skulle därmed övervinna den anstöt över Herrens förfarande, som ville insmyga sig uti hans hjärta, och för att för honom underlätta segern, tillade Herren även segerns pris: "Salig är den, som icke tager anstöt av mig"; han skall bliva salig, skall fullkomligen få se Guds salighet, den kommande härligheten.

Således, mina vänner, det kostar en strid, en övervinnmg, även för de bästa människor, för att genom Jesus Kristus

bliva salig; mångfaldigt inre och yttre mörker och svårigheter träda emellan, varigenom man måste kämpa sig fram för att icke bliva vilsen i sin tro. Jesus är den som skulle komma till att skaffa hjälp för all kropps- och själsnöd; han har icke blott Guds salighet eller blott Guds dorn att utföra, utan båda delarne i den rätta ordningen, så att den, som allvarligt vill gå den vägen, kan bliva salig, och den, som icke vill, icke har någon ursäkt, om äntligen efter allt tålamod den sedan länge förutsagda hotelsen uppfylles. Men huru går det, när det som skall komma så länge fördröjes, och vi därvid icke blott själva hava att lida under de orättfärdiga och gudlösa människornas fortfarande övermod, utan även därvid måste se så många oskyldiga lida? Med den förutsagda domen fördröjes ju även den utlovade hjälpen och förlossningen för dem, som däruppå vänta. Under sådan fördröjelse uppstiga i hjärtat allahanda anstötliga tankar, som äro en fara för tron, och detta sker även hos nitiska gudsmän ; ja just nitet för Guds sanning och ära, den nitiska motviljan mot det onda och den nitiska önskan, att dock det goda måtte förhjälpas till seger och de betryckta till vederkvickelse, kan under tidens längd och svårigheter förleda till det tvivlet: Äro då även Skriftens löften och hotelser sanna? Får man vara säker om att i Jesus Kristus allt uppfylles, som, de rättfärdiga hava att hoppas och de orättfärdiga hava att frukta? Borde icke åtminstone andra vägar, andra medel än hans försökas, för att ställa allt till rätta i världen ? Huru skall man nu i en sådan frestelse övervinna f Visserligen icke genom egen klokskap och mänsklig spetsfundighet. Då skulle man från tvivlande frågor komma till förtvivlade eller vilseledande svar! Den som vill övervinna, vare sig han är stark eller svag, måste såsom den starke Johannes inför Herren själv frambära sitt tvivel, så att han löser det, måste ställa hans sannfärdiga bild levande framför sig, huru han kommit, icke för att låta sig tjänas, utan för att tjäna, icke för att fördärva människors själar, utan för att rädda dem,, icke för att upprätta ett världsligt våldsrike utan ett gudomligt nåderike, icke för att vara snar att döma och

vedergälla, utan för att giva sitt eget liv till återlösning, och för att alltjämt ännu hava tålamod, emedan han icke vill att någon skall förgås, utan att var och en vänder sig till bättring (2 Petr. 3:9). Denna sig själv uppoffrande, tåliga kärlek, i förening med den heliga nitälskan i liv och vandel, som på samma gång är att skåda i Kristus, detta är en livsbild, sådan ingen människa kan uppdikta, mycket mindre själv framställa, sådan icke en gång en Johannes, en hjälteande framför andra, kunde av sig själv fatta den; denna helighetens och kärlekens bild i en

person, denna heliga frälsarebild, är det gudomliga inseglet hos Jesus Kristus, och den som försänker sig i denna bild, han måste tillbedja inför densamma, han lärer sig att ångerfullt blygas över sin egen otålighet likasom över sin ljumhet: han vill icke mera i förväg ingripa i den stilla, långsamma uppfyllelsen av det son i komma skall; och i stället för att stöta sig på Guds långniodighet och Herrens tålamod, varigenom han förlänger sitt nådeår till tusende år, till dess han äntligen kommer för att straffa de onda och löna de goda — i stället för att därigenom låta förleda sig till några falska steg, lärer sig den, som av Jesus Kristus lärer, att själv träda i hans tålamods och godhets fotspår, och därvid dock behålla och uppväcka den heliga nitälskan för det goda och gudomliga emot det onda och ogudaktiga, nitälskan för Guds sanning och ära emot mänsklig förvrängning, lögn och förmätenhet.

Hos / o ha nne s var det således en troskamp, vari uppenbarade sig det allvarligaste nit för Guds sanning och verk, och Herren bistod honom just med det, varmed han kunde övervinna, ur mörkret komma till ljuset, ifrån anstöt komma till salighet i Herren. Helt annorlunda var jörhållandet hos det Herren omgivande folket, och tyvärr är just detta bilden av de flesta människors förhållande; där komma farorna icke av allvar och nit för Gud, utan av lättsinne och nit för ens eget; där är ingen troskamp, utan en otroskamp, och en strid för självgjorda inbillningar.

Närmast framställer Herren för folket vad de hade i Johannes; just där folket vände honom ryggen, emedan han

ej mera glänste i utvärtes storhet, just där träder Jesus offentligen på hans sida, och förbliver honom trogen, oaktat denne ännu icke helt visste att finna sig i Kristi väg. Så är Herren större än människornas hjärtan, och under det hans egen väg går utöver alla människors förstånd, så förstår han alla människors art och väg, och vet att anvisa var och en den plats honom tillkommer. Vilken är nu Johannes' plats? Icke blott en profet, säger Herren till folket, haven I i Johannes, utan mer än en profet — huru då? Profeterna voro gudomliga sändebud, vilka blott från långt avstånd i anden sågo Herren och hans rike komma, och i dunkla ord förutsade därom; Johannes var ett Guds sändebud, vilket såsom Herrens ängel eller budbärare gick framför hans eget ansikte, föregick hans personliga uppträdande och inledde detsamma. Såsom närmaste budbärare, såsom omedelbart riks-sändebud hade Johannes att införa i världen den kommande Herren, och att genom sin personliga tjänst bana väg för honom — det är den högsta äretjänst, som en konung kan inrymma åt någon sin tjänare, och så var Johannes efter sitt ämbete större än alla profeter i deras ämbete. Men huru ställde han sig personligen i sitt ämbete, huru förvaltade han det? Han var intet rö för vinden och ingen man i lenkläder — ingen vind böjde honom, till att förneka den av Gud erhållna kallelsen, varken beröm eller smälek, varken folkgunstens ljumma luft eller den tryckande fängelseluften, han var varken en smickrande folkets man eller en smidig hovman; ingen världens makt skrämde eller böjde honom, ingen världens lust förvekligade honom, ingen världens glans bländade honom; obevekligt trogen och försakande all vÆrlds-njutning, levde han blott för sitt gudomliga, kall, att för sin kommande Herre undanröja hindren i människornas hjärtan, och allt offrade han för Guds sanning och rätt. Ställde nu hans kall honom över alla profeter, så var även hans förhållande däruti, hans personliga karaktär av den art, att Herren gav honom det vittnesbörd, att bland alla av kvinnor födda hade ingen uppstått, som vore större än Johannes; således även såsom människa hinner han upp till de

största människors storhet; ingen står över honom, utan han står efter Guds utslag på samma höjd som de högste, som en Noa, en Abraham, en Mose, en David, som vilken som helst av profeterna (Luk. 7:28).

Detta således hade den tidens människor i Döparen Johannes — men huru nyttjade de det? I början och ytligt betraktat kunde man mena: rätt väl; ty alla trängde de sig ut till Johannes i öknen och läto sig döpas; hans verk-samjiet hade således i förstone en framgång, en ovanlig framgång, men till rättskaffens bättringsfrukter kom det icke, titan vilka Johannes måste förklara allt förgäves (Luk. 3: 7—9). Men varigenom blev den goda begynnelsen så ofruktbar? Detta angiver Herren just i dagens text; redan i själva början låg något, som ej var av rätt art, och som, då det icke kom till bättring hos dem, blev ett hinder för den goda frukten och förde in på dåliga avvägar. Vad var nu detta hinder? Genom frågor leder Herren folket härtill; de skulle pröva sina hjärtan, varför de gingo ut i öknen; tre gånger upprepar han för dem, att det alltid för dem varit fråga om att skåda och se någonting, och i

trenne olika frågor lämnar han dem att besvara, om det ej varit detta de avsett vid sin skådelystnad. Till grund för folkets sammanström-mande till Johannes låg således, att de sökte någonting för ögat, icke att de ville höra något för ande och hjärta; icke det inre, utan det yttre avsågo de; icke åstundan efter Gud och Guds ord, icke allvarligt lärobegär, utan skådelystnad och nyfikenhet förde den stora hopen ut i öknen. Och detsamma driver även i dag många, då här eller där en person uppträder, som har något ovanligt, utomordentligt med sig. Man frågar och prövar icke ens, om man har att göra med mänskliga hjärtedrömmar och överspändheter, med falsk lära och falska vägar; man går såsom till ett skådespel, och vill se något nytt och sällsamt. Och om även en verklig Guds tjänare uppträder, med särskild kraft straffar, hotar, förmanar i sanningens nitälskan, och massor löpa till honom, så komma de flesta dock icke för att grundligen undervisas och bättras i sanningen, icke för att bygga ett hus på denJf. Trons kamp och lättsinnet. 55

eviga gudsgrunden, utan emedan den nya botpredikanten gör så stort uppseende, emedan nyfikenheten kan finna sådant som tjänar att tillfredsställa och uppegga henne. Isynnerhet innan en botpredikant såsom Johannes har bestått sitt prov, är man begärlig att se, om han också håller stånd och bliver sig lik, om han icke, allteftersom han har att göra med personer och omständigheter, alltefter yttre gunst eller ogunst böjer sig och faller undan såsom ett rö, om han icke här eller där i stället för sina grova kläder påtager sig en finare klädnad. Så låter den aldrig vilande nyfikenheten själen ej komma till någon ro, till något allvarligt aktgivande på och uppfattande av den gudomliga sanningen; de goda intrycken, som däremellan uppkomma, förgå alltjämt åter eller medföra ingen rättskaffens frukt, och så var det hos det judiska folket gentemot Johannes. Han själv bestod nu visserligen provet alltid och överallt med en obesticklig fasthet, fastän han hade att göra med folk av alla stånd, med fariséer och skriftlärde, med präster, publikaner och soldater ända upp till konungen; man kunde se det: denne är och bliver aldrig ett rö och en hovman, och för många torde det hava varit en verklig lust att se det; — men vad hade de av allt sitt seende, då de icke togo de heliga sanningar, som han lärde, så till hjärtat, att de bragte till stånd hos dem en inre förändring, en grundlig omvändelse f Vad hade de därav att de, hänförda av makten i Johannes' personlighet och ord, till och med bekände sina synder och läto sig döpas, att de i Johannes efter de prov, han avlagt, till och med sågo en profet? Även det var någonting fängslande, var en högst sevärd företeelse, att efter så många århundraden äntligen en gång åter en profet uppträdde i Israel; redan därför var det mödan värt att gå ut i öknen; men det, vartill just denne Johannes var sänd av Gud, att man nämligen icke blott tanklöst skulle beskåda och beundra i honom en bild av forna tiders profeter, utan att man villigt skulle akta på hans särskilda uppdrag av Gud, och i allvarlig bättring rusta sig att gå den landet hotande domen till mötes och varda skicklig till himmelriket, det just gick och går förlorat vid det56 Beck, Kristliga Tal.

nyfikna seendet ocli hörandet, vid det blotta begapandet av en profet; man ärar måhända profetens 'person, älskar och omfattar ett eller annat stycke av honom, men man inlåter sig icke på hans egentliga, av Gud honom givna väsentliga verk. Och därvid stannar det icke — uppbygges icke den goda frukten, så växer i dess ställe den onda frukten; användes i lättsinne det av Gud erbjudna tillfället att vinna sanningen, så intages människan av ett bedrägligt sanningens sken och en skuggbild, som leder henne på falska vägar; människan bliver fientlig emot sanningen, måste strida emot henne för sina egna skuggbilder, vilka sanningen angriper, och så kommer det småningom även gentemot sanningens vittne, av vars ljus man till en tid fägnat sig, till ett för eller emot, så att man nu ej blott lättsinnigt behandlar, utan sig själv till behag förkastar den obekväme, omedgörlige profeten. Så gick det judarne gentemot Johannes, och i följd därav även gentemot Herren själv, såsom Herren ännu i fortsättningen av dagens textord (Matt. 11:12 ff.) förehöll folket det. Profetintrycket, som Döparen gjort, blev icke bevarat och vårdat; det av honom utkastade fröet blev icke nyttjat till grundläggande och uppbyggande av den inre människan, och nu icke blott försvann småningom alltmera den flyktiga verkan av det sedda, utan nu frambröt även det naturliga tänkesättet så mycket mäktigare genom den uppjagade rörligheten i folkets sinnen och förvandlade det i Johannes ånyo uppgångna ljuset till en bedräglig skenbild. Vad de av Johannes behöllo var blott det, att ifrån hans uppträdande vore Guds rike nära; detta utmålade de för sig efter sitt eget sinne såsom uppfyllelsen av alla sina förhoppningar, och därför kastade sig nu alla deras tankar på detta efterlängtade himmelrike; dess skatter och njutningar betraktade de såsom en fångst eller ett rov, såsom ett gott byte, som man

med våld kunde gripa och rycka till sig; däremot att förut i sitt hjärta bereda vägen för himmelriket genom allvarlig inåt-vändelse till Guds Iag, genom rättskaffens bot och bättring, det höllo de icke av någon vikt (Matt. 11: 12; Luk. 16: 16 f.; jämf. Fil. 2:6). Och emedan Johannes just yrkade därpå och

alltjämt yrkade därpå, kunde de allt mindre fördraga honom. så att de slutligen till och med bannade och skymfade honom för hans stränghet, i stället för att låta sig bestraffas, läras och ledas. Kom då även Jesus med kärlek i stället för stränghet, så kunde dock ej heller han, lika litet som Johannes, efterlåta något av Guds vägs heliga allvar; han kunde icke eftergiva för deras blinda löpande efter en skenbild av himmelriket, kunde icke giva rätt åt deras egensinniga lust och deras egensinniga klagan Över Johannes' stränghet (Matt. 11:16 ff.)? därför kunde ej heller han i längden göra dem till lags, och ingendera, Jesus lika litet som Johannes, kunde oaktat allt arbete uträtta Guds verk hos dem, emedan de hade sitt eget kärare än den gudomliga sanningen och visheten, och framför allt ville hava sina egna avsikter främjade. Så. gick Guds salighet, efter allt vad de hade sett, folket förbi, och den länge förutsagda och länge fördröjda domen bröt fruktansvärt in på dem.

Skall det nu, mina vänner, för oss gå annorlunda? Man måste för att påstå sådant vara en falsk profet. Där samnia fel äro, där komma även samma onda frukter och hemsökelser, om de än icke så hastigt och fullständigt inträda. Ovädret har redan ofta hotat och alltjämt åter fördröjts; men uppskjutet är icke upphävet! Mycket har man redan i vår tid fått se och erfara, månget slag har träffat människornas hjärtan, vilket såsom ett gudomligt varningsord tillropar allt folket från de högsta till de lägsta: Bereden eder på allvarliga, svåra dagar! Bereden eder i edra murkna världsriken på det eviga rikets inbrytande! Vittnesbörd hava icke fattats, och var och en kan i sin Bibel finna det rena sanniogs-vittnesbördet, som säger honom: Du måste göra något för att undgå Guds oundvikliga dom och finna salighet hos Gud; och detta är det du måste göra: du måste arbeta på dig själv, på ditt hjärta, på din omvändelse och på rättskaffens fortgående bättring; därvid får du icke hålla dig vid ditt eget och icke till vad människor mena och råda, utan till Guds heliga, osvikliga sanning, till dess straffande profet-allvar och dess helande och helgande nåd i Kristus Jesus.

Proven eder dock, mina älskade; tagen I och haven I tagit det allvarligt med sådana vittnen, läror och förmaningar, eller umgåns I lättsinnigt därmed? Det hjälper intet, att häruti bedraga sig själv; saken bliver sådan den är, och sådan den är skall du dömas. Oss förestår ännu den frågan av den obesticklige Domaren: Vad haven I gått ut för att se och höra? Huru haven I gått ut? Vad är det I velat se och höra här eller där? Är det ett evangelium, där intet invärtes bestraffas, såras och dömes, där hjärtat icke väckes, genomlyses, stålsättes till självförsakelse och världsförsakelse? Är det rö-predikanter I viljen höra, vilka av edra kastvindar föras hit och dit, vekligt inklädda tal, som skona edra lustar, soin lära eder att lätt komma på det klara med edert samvete och göra eder hyende till ljuva drömmar? Viljen I se ett profet-skådespeleri, som med andlig storhet sätter edra nerver och känslor i rörelse och gör sig behagligt för edert kött berusar eder med skummet av högtonande ord och löften, hänför eder med sköna framtidsbilder och målningar (Hen. 18:3 ff.)? O, mina vänner, huru har dock skadelusten och nyfikenhetsbegäret i det världsliga och andliga gripit omkring sig ibland oss, huru sväljer man icke utan samvets-prövning inför Gud vad som erbjuder sig att se, höra och läsa eHer på annat sätt njuta; blott den allvarliga, osminkade sanningen går man förbi eller umgås därmed kallt, ljumt, brådskande och högfärdigt! Huru fullt är det icke i hjärtat, i tal och böcker, av skuggbilder och skenbilder, icke blott om världslycka och världsstorhet, utan även om Gud och Jesus, om nåd och himmelrike! Och dessa skenbilder söker man med all makt att införa i världen; såsom judarne vill man med våld upprätta Guds rike i världen, uppfånga Guds salighet, fördriva Guds dom. Huru fullt är det icke av religions-grubb el, trostvivel och tross jiikdomar, och dock ivrar man i yttre måtto så väldigt för tro och religion, och uppväcker därmed hat och kiv! Huru fullt är det icke av tvedräkt och partier, stridigheter och fejder, och dock heter det alltjämt: "Det är frid och ingen fara!" Om strängheten talar, om kärleken talar, evad det går hårt eller milt till, så uträttas

dock intet varken med det ena eller det andra, uträttas icke, att löpandet efter mänskliga skenbilder och vrångbilder upp-hörer, att Guds vägs heliga allvar, varigenom allena saligheten vinnes, får ingång. —-

Varmed skall man nu trösta sig i en sådan döv, förvirrad tid om icke med det, hvarmed Herren (Matt. 11:25 ff.)

tröstar sig och de sina, då han i sin tid hade samma sorgliga anblick framför sig: "Vid den tiden talade Jesus och sade: Jag prisar dig, Fader, du himmelens och jordens Herre, för att du väl har dolt detta för visa och kloka men uppenbarat det för de enfaldiga; ja, Fader, så har ju varit ditt behag." Vad säga oss dessa ord? Herren har och behåller alltid sin säd i världen, om den än icke lyser och glänser inför världen; nu är det något fördolt, men under det världen med all sin glans skall lida brist, gäller för dem, som Herren känner såsom sina, det ordet (Luk. 12: 32): 'Frukta icke, du lilla hjord; ty det är eder Faders goda behag att giva eder riket", samma rike, som Fadren har beskärt åt sin Son. Den som nu vill övervinna och få del i arvet, han blive framför allt ödmjuk, så att han icke skyr den smäleken, att i enfald vara Jesu trogne lärjunge och taga hans ok på sig. Därmed kommer du längre än med denna tidens visa och kloka; detta var och är den seger, som av be gynnelsen har övervunnit världen och som ännu skall övervinna henne; ty sitt verk utförer Herren härligt, så att han, sedan tålamodet haft sin tid, dömer de orättfärdiga och förlossar de fromma. Amen.

5, Guds vrede.

Joh. 3: 22—36.

"Han har evigt liv — han skall icke få se livet, utan Guds vrede förbliver över honom!" Huru himmelsvitt, mina vänner, åtskilja ej dessa ord människorna, som dock eljest äro varandra så lika! Samma kött och blod, samma liv till hör oss alla, alla dessa många millioner människor, och sam-

ina död bortrycker dem alla, så att det, mänskligt tålat, heter: Döden har gjort dem alla lika. Och dock, inför Gud vilken olikhet! Efter hans ord, som blottar för oss vad fördolt är, har en del människor redan under detta korta, besvärliga jordeliv evighetens liv uti sig, så att de icke blott fortfara att leva, när de träffas av döden, utan då först skola leva ett ännu fullkomligare liv än förut, ett liv av oförgänglig och obefläckad härlighet, och detta himmelska liv Jean varje människa undfå, om hon blott vill, såsom Gud vill det. Däremot finnas andra, som i all evighet icke få se detta livet, så lev-nadslustiga de än äro, så mycket de än i världen leva ett högt, bullrande liv; om, sådant världsliv säger Guds ord: "I veten ju icke, vad som kan ske i morgon. Ty vad är edert liv? En rök ären I, som; synes en liten stund men sedan försvinner" (Jak. 4: 14). Men vad som icke försvin ner med det fåfängliga livet, är det misshag, som den evige Guden därtill har; Skaparens och Domarens vrede vilar tung* över ett sådant liv, och ingen död undanröjer denna, utan den Heliges vrede skall förbliva över den ohelgade män niskan; denna världens kära liv är en gång förbi för henne. och vad som bliver kvar, är bedrövelse och själsångest (Rom. 2: 9); och detta måste envar erfara, om man än icke vill det, så framt man icke velat, såsom Gud vill, så framt man icke med troende lydaktighet lärt att lyda honom, som Fadren haver kär; då är ju människohjärta emot gudshjärta och människovilja emot gudsvilja och sådant framkallar vrede, gör människan förlustig livet, det eviga livet.

Således, mina vänner, detta är det alla människor föresatta antingen — eller: antingen att hava evigt liv, Guds liv, som av himmelen kommer, icke blott fåfängligt jordeliv» eller ock att förbliva under Guds vrede, intet få skåda av Guds liv, utan efter jordelivet hava evighetens bedrövelse och ångest framför sig. Vilketdera äger du, o människa, du som hörer detta? Vad väljer du? Det gives intet tredje; intet liv kan du hålla vid makt gentemot Guds vrede och med intet trots kan du röja denna ur vägen, med inga ord eller handlingar stilla den, så länge ditt hjärta och din viljao.

äro i strid mot Guds hjärta och vilja, så länge söndring måste heta söndring och icke enhet.

Men huru sällan betänker man rätt detta! Huru litet .stannar man inför sådana tankar och bär dem i hjärtat! Guds vrede skyndar man hastigt förbi eller övertalar man sig, att Gud icke kan vredgas, och i avseende på det varuti Guds högsta kärlek upplåter sig, nämligen Sonen, Jesus Kristus, är man i fråga om tro och evigt liv snart färdig, d. v. s. i tankarna, eller man gör sig även utan honom en skön bild av död och odödlighet, varmed man då vet att trösta sig. Med sådana lättvunna mledel vilja de flesta människor betrygga sitt lugn för livet och döden och på sådan grund tages intet så litet allvarligt som Guds vrede. Mången hånar, om man blott talar därom, men huru brottsligt är icke detta, huru dyrt måste det ej umgällas, om det dock verkligen finnes en Guds vrede, som icke låter sig bespottas! Somliga tala visserligen utan bespottelse om Guds vrede, men de tänka intet därvid och tro icke däruppå; andra åter tro väl, att Gud vredgas, men de tro sig icke behöva frukta därför, de tro ej att det är av

ett så högt, heligt allvar, vilket även den, som står i den sanna tron, städse måste behjärta och betänka, för att icke draga Guds nåd till lösaktighet (Rom. 11:22). Därföre klagar Guds ord: "Vem besinnar din vredes makt och din förgrymmelse, så att han fruktar dig?" Och såsom ett tecken till Guds vrede, vilket tecken alla människor redan nu hava för ögonen, tillägges: "Vi förgås genom din vrede, och genom din förtörnelse ryckas vi plötsligt bort." Härav bönen: "Lär oss betänka, huru få våra dagar äro, för att vi må undfå visa hjärtan." (Ps. 90: 7, 11 f.).

Vad tanken I således om Guds vrede, och huru betänken I den, I dödliga människor? Gud är visserligen kärlek, och allt av sann kärlek, som finnes hos oss, är av Gud; men mycket hava vi inom oss och hos oss, som icke är av Gud, som står i motsats till honom och hans kärlek: det ogudliga och gudlösa, den orena, syndiga kärleken, egenkärleken och världskärleken, vällusten, penninggirigheten och äregirigheten med dess stolt-62 Beck, Kristliga Tal

het och avund, dess hat och strid emot det goda, som av Gud och för Gud är; huru skulle icke den alltigenom gode Guden hata sådant, i stället för att älska det? Det står i motsats till hans innersta, heliga väsende; huru skulle då icke detta hansinnersta väsende med avsky och ovilja resa sig däremot och stöta det ifrån sig, i stället för att inlåta sig därmed? Ja, Gud vredgas, Gud vredgas, likasom han älskar; men han älskar icke såsom en människa och han vredgas icke såsom en människa; utan såsom Gud älskar han gudomligt med helig andekärlek, icke med ohelig, köttslig kärlek, och såsom Gud vredgas han gudomligt med helig andevrede, icke med köttslig vrede; icke kött och blod, såsom hos oss, utan hans helige Ande upptändes i honom i brinnande nitälskan emot den orena, syndiga kärleken (jämf. Joh. 11: 33, 38; Ap. G. 17:16). "Intet oheligt får nalkas mig!" så säger den Helige, icke med ett blott kallt, yttre förbud, utan ur sitt innersta, med sitt heliga väsendes innersta upplågande, emedan det onda är dess oförsonliga motsats.

Vore nu Guds vrede en lidelsefull vrede, såsom den mänskliga, skulle han lämna fritt lopp åt en blott känsla, då vore det snart slut med den honom förtörnande syndarevärlden, eller ock måste man tänka, att så länge vreden över världen fortfore, skulle den stora Guds egen saliga ro. Men Gud är och bliver ej först i och genom världen salig, därföre ej heller genom henne osalig; fastmer utan världen och trots världen är och förbliver han i och genom sig själv den salige, som, har allt i sig själv, världen må vara huru hon vill. Han är sig själv sin egen himmel, förr än han skapat någon himmel, och in i denna himmel når intet väsen med vare sig sitt goda eller sitt onda. Hela världen Ear intet, det hon icke först måste mottaga av Gud ifrån den första livsfläkten intill den sista, ifrån fröet intill frukten; hon har intet, det han måste låta sig givas av henne, för att ej lida brist, för att hava salig ro; Guds himmelska ro och makt står högt över världen i hans uregna härlighet, då världen däremot är vanmäktig. Vad gott hon efter sin av Gud henne givna frihet underlåter och vad ont hon gör, det medför ej något lidande5. Guds vrede.

för Gud, utan för världen själv; därför kommer ej Guds vrede av lidelsefullhet och en hastig känslorörelse; även där Guds vrede uppenbarar sin största styrka och kallas för-grymmelse, utgår den blott ur hans heliga andeväsen, kommer och går efter fasta, heliga lagar, icke i blind uppbrusning, utan med lugn besinning och avmätt gång, icke i obetänksam, otålig oro; därföre står så ofta i Skriften barmhärtigheten bredvid vreden och heter det: "Gud avvände sin vrede och lät ej hela sin förtörnelse bryta fram." (Ps. 78: 38.) Gud i sin heliga, saliga höghet står således över vreden, icke under vreden; men detta är icke så att förstå, såsom om Gud icke kunde vredgas, utan vreden har icke makten över Gud, fastmer Gud har makten över vreden; Gud behärskar vreden utan möda och kval, såsom han behärskar den vredgade världen; värld och vrede behärska icke honom i hans helighet och salighet.

Men vad följer härav? Emedan vreden hos Gud kommer av hans heliga andeväsen och icke stör hans egen salighet, just därför förflyktigar den sig ej heller såsom en människas lidelsefulla vrede, vilken därtill gör människan osalig, utan hos Gud förbliver och fortfar vreden, så länge hans väsende förbliver heligt och det oheliga, sådana vi ju alla äro, står gentemot honom. Där gives blott ett medel, om vi skola hjälpas: det oheliga måste helgas; och emedan detta självt icke förmår det, emedan vi, oheliga väsen, ständigt på nytt vanära Gud och därigenom samka över oss den Heliges vrede och föreviga den, sände Gud sin Son i vårt syndiga kötts liknelse

(Kom. 8:3), på det han däruti skulle helga sig själv för oss och genom sig själv åter helga alla dem i sanning, vilka upptaga honom såsom sin helgelse och bruka honom till helgelse (Joh. 17:19 f.; jämf. 16 f., 8; 1 Kor. 1:30; 6:11; 1 Petr. 1:13 ff.). Detta, mina vänner, är nu just Guds stora, förbarmande kärlek, att han ännu icke hand lar med den oheliga världen efter sin rättfärdiga vrede, ännu icke räknar hennes synder och dömer dem, utan själv först bereder henne det enda medel, vilket ifrån vredens dom kan rädda alla dem, som omfatta det, kan återföra dem till GudsBeck, Kristliga Tal.

kärlek och till Guds liv (Joh. 3:16 f.; 2 Kor. 5:19). För att såmedelst rädda en värld, som sedan årtusenden förtörnat honom med dagliga synder, med kärlekslöshet och niotsttüvighet, utgiver (Jud själv till och med det dyrbaraste, han i sitt sköte har, vilket oändligt mera betyder än hela den värld, till vars bästa han gör det, ett väsende, som är hans egen, trognaste avbild och hans fröjd, i vilken Gud med hela sitt faders-välbehag vilar, utan att vara i behov av någon värld, emedan i denne hans älskade all livets fullhet är i urbildlig renhet, varav världen blott är en oren skuggbild. Denne sin enfödde Son, vilken Fadren över allting älskar och som likaledes älskar Fadren över allting, honom utgiver Guds förbarmande syndarekärlek i den med hans vrede helastade världen; där har han att till hennes räddning icke blott umbära och lida med henne allt vad hon själv har att lida, utan ännu därtill att allt lida av och genom henne; även in i de lidanden, vilka av världen påläggas Gudssonen i mänsklig gestalt framför alla andra människor, även in i dem låter Fadren sin älskade Son ingå, in i allt det oförstånd och den otack, det hat, den strid och död, varmed världen just mest ansätter och plågar det goda och det som av Gud är, och detta allt till godo för en värld, som just därigenom står i motsats till hans innersta väsende; så litet är världen förtjänt därav! Och Sonen är icke på yttre sätt blott av tvång lydig denna fadersvilja, utan han gör den till sin mat, han lever därav (Joh. 4:34; jämf. Matt. 4:4; Joh. C: 38 f. 57; 10: 17 f.) ; genom intet i världen låter han Fadrens översvinneliga kärleksavsikt ryckas ur sikte för sig, räddningen av en förlorad värld, med vilken dock varken han eller Fadren skulle något förlora. Ståndaktigt och villigt påtager sig Guds Son detta, oheliga världsväsendes lidandeshörda} den -v-reäesböräa, som iniar däröver, ända intill övergivenheten av Gud (Joh. 1:29; Gal. 3:13); allt vad ont människorna, vredens oheliga barn (Ef. 2:3), kunna göra och vad ont de måste lida, allt bär detta Guds Lamm; han tager det på sig, blott för att däremot kunna tillföra och meddela dem det goda, hans eget heliga väsende uti sig äger och underGuds vrede. 65

alla anfäktningar bevarat, för att åt alla dem, som av hjärtat mottaga honom såsom sitt liv och sin helgelse, kunna meddela av den kärlek, varmed Gud själv älskar honom, varmed den Helige älskar den Helige, och kunna giva dem det eviga livet, som han i sig själv har.

Så, mina vänner, har Gud älskat världen, så har Sonen älskat världen, som gjort sig och fortfarande blott gör sig förtjänt av motsatsen; så dyrt har han köpt åt sig makten att i den förlorade världen skaffa en räddning ur vredens dorn (Matt. 3:7, 10; 20:28; Rom. 5:8—10; 1 Tess. 1:10; Fil. 2: 6—9; Ap. G. 4:12); så söker han efter våra hjärtan; i en kärlekslös värld och en i det fåfängiiga förälskad värld söker han med övermänsklig människokärlek att vinna människors kärlek för sig och sin Fader, söker efter människosjälar såsom efter en brud, för att föra dem till fadershusets saligheter — skulle då icke hela människosläktet härför tacka och tillbedja? Och därför gäller det oryggligt: Vilken som tror Sonen, lydaktigt mottager hans av himmelen nedkomna kärleksvittnesbörd, han har evigt liv; men den som icke tror Sonen, han skall icke få se livet, utan Guds vrede förbliver över honom! Däruti ligger det oryggliga, heliga antingen — eller för alla människosjälar, även för din själ. Alla, som icke hava sin lust i att synda, utan lida därunder smärta i sin själ, som åstunda att hava sin lust i Gud och som fara efter det goda, alla, som i sitt oheliga väsen giva rätt åt den Heliges vrede, frukta för densamma och längta efter helgelse — I alla fån hava ett helt förtroende till Gud; eder tillhörer Guds kärlek, eder tillhörer Guds Son och han$ eviga liv; eder har han älskat och älskar han, så visst som han ännu älskar något i denna förlorade värld, så visst som Fadren har utgivit sin egen Son, Sonen sitt eget lidandesliv till människosjälars räddning; eder åstundar Fadren, eder söker och kallar han såsom sin Sons brud. Det är med den Heliges blod beseglat åt eder; beseglen det då ock I själva i tron, att Gud är sannfärdig och ingen ljugare; glädjen eder såsom Johannes säger om sig: Brudgummens vän står och hörer honom och fröjdar sig av Brudgummens

röst Så hållen eder fasta vid Guds Son och hans vittnesbörd, det skall bliva till eder helgelse under all eder ohelighet; och invärtes i eder skall det beseglas, att Gud förlåter eder allt och giver eder allt, att han älskar eder med den kärlek, varmed han älskar Sonen, att han icke har bestämt eder till vrede, utan att äga saligheten (Rom. 8:31 ff.; 1 Tess. 5:9; Joh. 17:19 ff.). Alla de däremot, vilka hava sin hist i sina synder och i detta världsliv och i sin ohelighet icke frukta för den Helige, som kan fördöma kropp och själ intill helvetet, de vilja ej och kunna ej tro Sonen; hans vittnesbörd om Guds kärlek beveker ej deras hjärtan, får ej fäste eller kväves det åter, emedan de icke söka någon helgelse; för idel jord och de många, som av jorden äro och av jorden tala, höra de icke den Ende, som av himmelen kommer, och se de icke helvetet under jorden. Men den, som står i den ställningen och för vilken det så förbliver — med den räknar den Helige noga, han bedrager sig själv med sin föreställning om Gud såsom kärlekens Gud; oåtkomlig för räddningen? skall han lära känna den Helige såsom vredens Gud (Joh, 3:18 f.; 12: 48; Rom. 2:4 ff.), ty han missaktar honom, som Gud själv har kär och som riktat all sin kärleks makt till denna värld för att draga de oheliga människorna från jorden till himmelen och för att på heligt sätt åter förena dem med den helige Guden.

Betänken dock detta, I alla, som så lätt trösten eder med Guds kärlek och det eviga livet; betänken: Guds vrede är något heligt, är icke någon blott lidelsefull, hastigt försvinnande känsla, utan hans heliga väsendes outsläckliga ovilja och motsats till allt oheligt; intet annat hjälper här än att det oheliga åter helgas, och just emedan Gud]ät det kosta sin egen Son för att skaffa oss denna helgelse, så hemfalla till Guds vredes obevekliga dom alla de, som icke antaga och begagna Guds Son till sin helgelse. Men betänken ock: den Heliges vrede är en makt såsom ingen annan makt! I sin tanklöshet tänka visserligen vår tids människor: Om Gud vredgas eller icke vredgas, det förändrar intet i världens lopp och människornas väg; man ser ju

ingenstädes till något av Guds vrede; talet därom är blott avsett att väcka fruktan hos människorna. Dock nog få de se den, ja frukta den, men de behjärta och förstå ej vad de se och erfara; de betänka ej att intet i världen kan finnas förutan honom, från vilken allt har sitt ursprung, och att i allt detta Guds kraft och sinne har sitt uttryck. Äro icke nog makttecken av Guds vrede i världen, plågor och skräck, ängslan och död, och varest är den människa, som icke har sådant att genomgå? Varest är den modige, vars hjärta icke redan ofta sviktat, vilken intet i världen kunnat injaga skräck, om han än efteråt, sedan allt är överståndet, åter spelar hjälte? Gives det icke för var och en av oss något särskilt fruktansvärt, för den ene ett, för den andre ett annat, vilket kastar honom i hans inre till marken, då han känner och måste säga sig själv: om detta en gång rätt komme över dig, oavlåtligt angrepe dig och icke mera släppte dig lös, du skulle försmäkta av fruktan. Och vad är människan, när vreden i samvetet bryter lös över henne? Kan icke samvetsskräck krossa den råaste kraft, förvirra det skarpaste huvud, förstumma den fräckaste ljugare och stortalare? Uppväckes icke även hos sådana, som icke tänka på någon Gud, när de se himmelen, jorden, vattnet i svallande uppror, uppväckes icke ofrivilligt hos dem ett intryck, som till och med frampressar utropet: himmelen vredgas, naturen vredgas? Eller ock tala, dikta och sjunga de om ödets vrede, när en oemotståndlig makt inbryter, som tillintetgör all mänsklig klokhet och ansträngning, Nuväl, I hedningar, I som så talen, det är den för eder okände Guden, himmelens och jordens Skapare och Domare (Ap. G. 17:23 ff.); honom och hans vrede masten I ovetande giva äran, om ock under sådana tomma namn som natur, himmel, öde. Allt vad ont och smärtsamt, pinfullt och förskräckligt I i världen haven att se och erfara, ända ut till den obevekliga döden, alla de upproriska och förstörande elementerna och krafterna i världen, alli hörer det till hans vrede, vars makt verkar allt efter hanÉ viljas, hans välbehags eller hans misshags viljas råd; därföre heter det: Det gör din vrede, att vi så förgås; för din vrede

bävar jorden; din vrede brinner såsom eld, dess väg är i väder och storm, utgjuter sig i vattenflöden (Ps. 90:7; Jer. 10:10; 4:4; 5 Mos. B. 32:22; Neh. 1:3; Ps. 88:8, 78:31 ff.; Jes. 30:30).

Så har det visserligen ej alltid varit i världen, såsom det nu är, och hela världens lopp och vår egen levnadsbana skulle ännu vara annorlunda, om Gud icke hade att göra med en ohelig värld; men just en sådan värld genomtränger, ja ge-nombävar Guds makt såsom helig ovilja och motvilja till dess fördärvade väsen, dess orena kropps- och andeväsen. Oberörd av denna ovilja är den gudomliga makten idel välsignande kärlek, hon verkar då i stilla ro, och de skapade väsendenas liv är ren njutning av det goda. Så var det i världen, då synden ännu icke

fanns i henne; världen var då ett paradis! Så skall det ännu en gäng bliva, då det skall varda en ny himmel och en ny jord, varuti rättfärdighet bor och inga orättfärdiga människor och ingen oordning mera är; då skall ej heller vara något lidande, någon smärta, någon död mera i världen och inga tårar vara i något människoöga (2 Petr. 3: 9—14; Matt 13: 40—43, 49 f.; 21: 3 f. 27). Däremot är allt vad i vår värld nu finnes av yttre och inre skador och lidanden, fördärv och död, först genom människornas synd och Guds dom inkommet i världen (1 Mos. B. 1:31, 3:8 ff.; 6:11—13; Ilom 5:12, 8:20—22), är Guds vredes makt, som genomgår hela den oheliga världen. Därföre heter det: "Guds vrede uppenbarar sig från himmelen över all människornas ogudaktighet och orättfärdighet" (Rom. 1:18).

Men därföre har dock ej Guds kärlek ~blivit idel vrede i vår värld, hans välsignande makt är icke förvandlad till en blott fördärvande makt, jorden är icke blott och bart en jämmerdal, utan i mörkret lyser ännu ljuset, i själva döden och undergången framalstras städse nytt liv och nya livsskatter i oöverskådlig mängd; vid sidan av Guds vredes uppenbarelse är ärtnu en rikedom av Guds godhet, tålamod och långmodighet i världen, så att han håller i värde och belönar det ringa, svaga och uppblandade goda, som han ännu finner hos människorna, så att till och med de onske-5. Guds vrede. 69

fullaste och otacksammaste bland människorna hava att fröjda sig av denna världens liv och skatter (Kom. 2:4; Ps. 119:64, 33:1 ff.; 86:5, 15; Luk. 6:35; Matt. 5:45; 7:11). Gud vedergäller ännu ingen människa såsom hon det förtjänar, fördelar därföre ej heller ännu gott och ont i denna världen emellan de olika människorna efter förtjänst, utan såsom var och en bäst kan bruka det till sin bättring (Ps. 103:10; Matt. 13: 28—30; 20:13, 15; Kom. 2: 4; 2 Petr. 3:9). Vad Gud i denna världen giver människan att lida är en tuktan, ännu icke förkastelse, på det man måtte låta sig avskräckas ifrån sin synd; men vad Guds godhet giver människan till att njuta, gör därföre icke salig, men är ett kärlekens dragande och lockande, på det människan måtte uppväckas till blygsel över sin gudförgätenhet och fatta lust till att söka Gud och lyda honom. Så uppenbarar Gud ännu såsom denna världens regent även i vreden och i världens plågor sin kärlek; så begagnar han även naturliga medel, tuktan och välgärning, till att förbereda hjärtat och draga det till helgelse i Sonen.

Men detta Guds uppfostringsverk fortgår dock icke i evighet på samma sätt. Den, som förbliver i sitt oheliga världssinne eller i ett orent kristendomssinne och menar, att det skall lyckas honom, emedan han här i tiden kommer igenom under Guds godhet och vrede: han missräknar sig. Guds vrede och Guds godhet förbliva icke så blandade uti vartannat, som de nu äro det, utan de skola en gång skilja sig ifrån varandra och då skall även hela denna "blandade värld och mänsklighet åtskiljas (Matt. 3:12; 13: 30, 40—43; 25:31 ff.; Joh. 5:27—29); efter uppf ostringsåren är en avslutningsdag bestämd, då alla människor skola få sin vedergällning och detta genom samma Guds Son, som först gjort allt vad som kunnat göras för att rädda människorna ifrån Guds vrede (Ap. G. 17:30 f.). Då behandlas människan efter rättfärdighetens Iag, behandlas efter vad som blivit eller icke blivit av henne i världen och därefter får hon sin plats för alltid bestämd, antingen helt och hållet i Guds vrede eller helt och hållet i Guds kärlek, icke mera till en70 Beck, Kristliga Tal.

del i Guds kärlek och till en del i Guds vrede. Å ena sidan är idel dödsskräck, bedrövelse och ångest, ingen gnista av levnadslust mera; man ser och känner Guds makt blott såsom fördärvande vredesmakt och får erfara vad man så ogärna tror, att en människa intet kan taga eller behålla utan att det varder henne givet ifrån himmelen; å andra sidan är idel evigt liv och kärlek; man ser och känner intet annat än Guds välsignande kärleks makt och åtnjuter ostört Guds egen fröjd och salighet. Så skilja sig en gång Guds vrede och kärlek ifrån varandra; man kan och får då ej mera smaka båda delarna bredvid eller jämte varandra, utan det heter särskilt om Guds vrede, att den obemängd iskänkes i all evighet (Upp.-B. 14:10 ff.); växlingens, förändringens värld har upphört, och det evigas, det oföränderligas värld är för handen. Kroppens och själens plågor och skräck äro ännu under denna tid uthärdliga genom sin uppblandning med vad som tjänar såsom medel till salighet och hjälp, genom; omväxling med glädje och vederkvickelse; men där är allt detta förbi och alla människans inbillningar och falska föreställningar, varmed hon här ännu förskönar det dystra och uppblåser sin ande, äro då tillintetgjorda — en outsäglig, fasansfull, naken verklighet möter henne efter de drömlikt tillbragta levnadsåren, det vill säga, sedan hon i blott världsarbete och världslusta förtärt kraft och tid.

Så begagnen då, mina älskade, denna tidens uppfostrings-år för den stora vedergällningsdagen — inga denna jordens än så sköna dagar, inga uppfostringsmedel för denna världen ersätta för eder underkännandet på evighetens dag; och tvärtom, alla denna världens lidanden, likasom alla dess saknade förmåner, äro att räkna såsom intet i jämförelse med den tillkommande världens härlighet. Missakten dock varken Guds vrede eller Guds godhet i denna världen, eljest samken I eder blott den Heliges vrede på vredens dag (Rom. 2:5); bruken fastmer denna värld med dess hemsökelser och dess välgärningar såsom en Guds skola, i vilken han vill uppfostra eder för sin Son och sitt eviga liv. Övergiven världsfruktan och Idren gudsfruktan, övergiven världskär-6. Det gudomliga frälsningsverket. 71

leken och lär en Guds kärlek; övergiven världsvantron, som ser till jorden i stället för till himmelen, världsotron, som gör Gud till intet och till ljugare, och Varen att tro, att tro honom, som allena i denna oheliga värld har bevisat, att han kan rädda människosjälar, att han kan helga syndare och ingiva i jordebarns hjärtan ett överjordiskt livs kraft. Amen.

!n

(1 Det gudomliga frälsningsverket-

Luk. 2: 1—14.

Vår Herres Jesu Kristi födelse, mina älskade, giver så rikt ämne till eftertanke, att en predikant är mindre i förlägenhet för vad han skall säga, än för vad han skall lämna osagt. Betrakta vi personen, om vilken det här är fråga, huru mycket innehålla ej redan de korta namnen: Frälsaren, Kristus, Herren, och där invid: barnet insvept i lindakläder och liggande i en krubba — huru är ej det högsta och det lägsta, det som eljest överallt är vidast från vartannat åtskilt, här sammanfattat inom den trånga ramen av ett människoliv !

Betrakta vi det verk, som anknyter sig till denna födelse, frukten av det här planterade trädet — vad innesluta ej i sig orden: glädje, stor glädje för allt folk: ett verk till Guds ära, till Guds förhärligande, ända upp i himlahöjden, och ett verk av frid över jorden, ett välbehag, ett den gudomliga huldhetens och nådens verk emot människorna! Vilken människoande och människotunga kan omfatta och uttala fullheten av Kristi verk i alla dessa hänseenden! Huru mycken glädje har ej redan Kristi födelses fest ifrån begynnelsen intill denna dag tillskyndat människorna och för vem ljuder ej ännu åtminstone en glädjeton från denna högtid ifrån barndomen ända in i ålderdomen? Men vem överskådar alla de nåderörelser, som namnen Kristus, Herren, Frälsaren redan framkallat i otaliga människohjärtan, i själanöd och kropps-72 Beck, Kristliga Tal.

nöd, i ensamheten och i gemensamheten? Vern räknar de fridsverk och fridsåtnjutelser, som Jesu Kristi namn gjutit in i denna jordens inre och yttre trångmål, och vem beskådar närmare den anspråkslösa fridsbilden hos barnet och mannen Jesus, utan att komma till övertygelse om, att ingen är oskyldigare än han själv till all den ofrid, den strid och det förtryck, vartill hans namn redan blivit missbrukat på jorden? Huru mycket Guds lov och tacksägelse, tillbedjan och förhärligande har icke redan i Jesu namn uppstigit från jorden till himmelen för de nådeserfarenheter, de frids- och glädjeförnimmelser, vilka såsom en ström gå genom århundradena och leda sitt ursprung från det lilla Betlehem I Huru har ej änglasången: "Ära vare Gud i höjden och frid på jorden bland människor, till vilka han har behag!" först uppstämd på Betlehems fält, blivit en mångtusenfaldigt upprepad lovsång, såsom ingen annan sång i världen, vare sig utgången från det heliga Jerusalem, det förfinade Aten eller det mäktiga Rom.

Betrakta vi slutligen, huru stiftaren av denna välsignelse gör sitt inträde i världen, tager sitt första steg till det stora verket, huru sker icke allt så stilla och fördolt, så enkelt, okonstlat och naturligt och sätter dock Jiimmel och jord i rörelse för ett barns skull! Änglarna, de himmelska tron-andarna, äro i rörelse, så att hela deras väsende bliver ett Gud lovsägande jubel, och den jordiska troninnehavaren, kejsaren, måste ock medverka, utan att veta vartill; Herrens klarhet sänker sig ned i jordenattens dunkel, förgätna avkomlingar av Davids konungastam framträda plötsligt ur sin obemärkthet, och i stillhet levande herdar måste förrätta den första evangelist-tjänsten! Och varför är det just kring Betlehem, som allting rörer sig? Emedan dit just en gudomlig förutsägelse hade pekat

redan århundraden förut och det så tydligt, att till och med bokstavsmänniskor, sådana som de judiska skriftlärde, hade en säker kunskap om att Kristus, Messias, måste födas i Betlehem (Matt. 2:6; Joh. 7:41 f.); därifrån, hette det hos profeten (Mika 5:1), skulle den härskaren komma, vilken ledde sitt ursprung från evigheten.

Vid den stora rörelsen omkring Betlehem är det således fråga om en evighetens hemlighet och denna rörelse hade långt förut föregåtts av flera sådana, såsom ännu andra efterföljde densamma. Före barnet i Betlehem gick en hel rad av profeter och bidande fader, stiftandet av ett från hela världen avsöndrat konungarike och prästadöme, såsom förebild och förskola till vad som skulle komma, och därjämte invärtes i sinnena och utvärtes i naturen och historien de utomordentligaste uppenbarelser av gudomlig makt och vishet, gudomlig nåd och stränghet, ett uppbyggande och planterande, ett nedrivande och förstörande, varunder folk och världsriken uppkommo och störtade, till dess tiden var fullkomnad, då judar och hedningar hade arbetat sig trötta på sina egna vägar och nu en aning gick genom världen, att en särskild räddare måste komma; ty denna gamla värld var kommen till en öppen grav, och varken judarne med sin punktliga laglydnad eller hedningarne med sin fria vetenskap och konst hade kunnat arbeta sig ut ur världsfördärvet. Efter sådana världsrörelser förkunnas nu för allt folk den stora glädjen: Eder är född en räddare, en Frälsare.

Men vilka rörelser följa nu icke därpå! Ord och verk utgå från den förkunnade Frälsaren, sådana intet öra ännu hört och intet öga sett och intet människohjärta uttänkt. Helig Ande och helig kraft talar och verkar i och genom hans ord och gärningar in i människornas ande och kropp. Men ifrån dem utgår även en strid, vilken sätter den lägre och övre världen i rörelse; alla ondskans makter, all svaghet och allt elände inom alla klasser av mänskligheten träda fram emot den Ende, vilken skulle och ville skaffa räddning åt alla. Och mitt i sitt segerlopp, då de bästas förhoppningar äro stegrade till sin höjd, synes han duka under för judisk lagförvrängning, hednisk samvetslöshet och kristlig trossvaghet; han, som skulle vara räddaren, avlivas såsom en gudsförsmädare, förförare och upprorsstiftare. Men snart visade det sig att räddningskampen, frälsningsverket, i och med den död han frivilligt underkastade sig, blott drog sig tillbaka till det osynliga, in i andevärlden, varest det onda och goda i

denna världen, varest liv och död hava sina fördolda rötter, sitt andliga ursprung. En ondskans ande härskar över varje människa och över hela världen; denna binder och driver oss m^ed de lustar och lidelser, vilka vårt kött är underkastat; — därföre gives det utan köttslivets frivilliga offer ingen seger över den onde anden, ingen grundlig räddning. Just i den oskyldiga offerdöden sönderkrossar Jesus den onde andens makt (Hebr. 2:14; Kol. 2:15; Joh. 12:23—25, 31, 33; 14: 30; Matt. 12: 28 f.); vid själva roten, i den osynliga andevärlden löses världens gamla syndabann, den onde andens bann, vari hela världsfördärvet har sitt ursprung, och ett nytt andeförbund med Gud grundas och öppnas för världen (Joh. 16: 7—11). Detta framträder då ock strax i den synliga världen, i och med Kristi lärjungar, ett andeliv av Gud, starkare än allt kött och starkare än den ande, som härskar i världen; över öster- och västerlandet, inom alla människoklasser fortsätter sedan dess evangeliet om världens Frälsare sin rörelse och banar allt intill denna dag väg i världen för Kristi frälsningsverk, till dess det finner sin avslutning i den sista, den största världsrörelsen.

Om denna sista världsrörelse heter det: Och tecken skola ske i solen och i månen och i stjärnorna; och på jorden skall ångest komma över folken med förtvivlan, ty himlarnes krafter skola bäva; och då skola de se Människosonen komma i skyn med stor makt och härlighet, och han skall sända ut sina änglar och församla sina utvalda ifrån jordens ända intill himmelens ända och hämta tillsammans all förargelse och dem, som göra vad orätt är (Luk. 21: 23 ff.; Mark. 13: 27); och sedan han dömt över alla folk och över levande och döda, skall det bliva en ny himmel och en ny jord, uti vilka intet orätt mera är, utan där idel rättfärdighet bor (2 Petr. 3:13 >. Detta är himmelens och jordens sista rörelse; därmed tages helt och hållet bort från jorden det som bäva kan eller det föränderliga, och det oföränderliga, det som icke kan bäva, förbliver (Hebr. 12:26 ff.); även vår obeständiga och orätt färdiga värld bliver, sedan allt orent därutur är undanröjt,

en oföränderlig skådeplats för Guds ära och härlighet, en boning för den eviga friden och Guds välbehag.

Allt detta, mina vänner, ansluter sig till Jesu Kristi födelse i Betlehem, och vad som här blivit sagt, är blott en ^vag överblick; det är ett översvinneligt frälsningsverk, för vilket ingen enda syndares själ är för ringa, och för vilket himmelen och jorden ej äro för höga. Därföre borde det vara det högsta glädjebudskap för vår själs innersta, men orden härom äro i våra ögon så utnötta, allt vad som har avseende på den eviga saligheten bliver under denna världens glädje och sorg så undanträngt för oss och försvagat, själen själv bliver under jordens handel och vandel så nedtrampad — vad är då därtill att säga och göra? Det gives intet trolL medel för själens räddning; intet förtrollande tal eller underverk kan härvid hjälpa, utan Gud vill, att alla människor skola varda frälsta och komma till sanningens kunskap (1 Tim. 2:4; Joh. 8:31 f.; 17:8 f., 17; Ef. 1:13; Jak. 1:18). Således måste vi komma till sanningens kunskap; den som icke tager detta till hjärtat, han kan icke hjälpas. Till sanningens kunskap måste vi alltjämt på nytt uppväcka oss och allt mera öva oss däruti, och därföre måste vi dagligen insamla oss i stillhet från dagens sysselsättningar, dagligen pröva oss själva, och blicka in i vårt hjärta; då upptäcka vi sanning efter sanning, som är oss emot, som gör oss allvarliga och nedböjer oss, och detta väcker och stärker då på nytt begäret efter en sanning, som kan rädda oss, efter Jesu Kristi sanning. Denna kommer till oss såsom nåd, även då hon dömer oss, vill frigöra oss och helga oss i sig själv, kommer till oss såsom livet, vilket förlossar oss ifrån döden, och framställer för oss i stället för denna skenvärld en evig sanningens värld. Detta griper in i din själ, när du genom självkännedomen bliver dig själv till en tung börda och du i dig själv lär känna världens lust icke blott såsom förgänglig, utan ock såsom fördärvlig, och du icke bortkastar ditt kors i världen, utan tager det på dig; det öppnar allt djupare ditt hjärta för Jesu Kristi frälsningsverk, driver dig att söka efter honom, bedja till honom, lära av honom, som själv sö-

ker och inbjuder och lärer med sin Ande och sitt ord, med sin ledning och sin tuktan, med glädje och sorg, allt detta, på det han måtte uppväcka våra själar från döden och rädda dem till sitt eviga rike.

Men om sanningen, mina vänner, skall bliva en kraft i oss, så måste vi tränga in till själva kärnan och djupt intrycka denna i oss. Kärnan av Jesu Kristi födelses historia och hela hans historia intill slutet är denna: det gives en Guds härlighet över denna världen, en högre värld, ett Guds himmelska rike, och denna högre värld kommer i Jesu Kristi person ned på jorden till oss, avfallna människor, för att frälsa vad som låter sig frälsas, förr än den oföränderliga domen avkunnas över vårt avfall. Därföre heter det om Jesu Kristi kommande (Luk. 1: 78 f.): "Så skall ske för vår Guds förbarmande kärleks skull, som skall låta ett ljus gå upp och skåda ned från höjden, för att skina över dem, som sitta i mörker och dödsskugga, och så styra våra fötter in på fridens väg." Därföre kom vid vår Frälsares födelse Herrens klarhet i himmelska väsenden, i änglar ned till jorden (jämf. Joh. 1:51), och Herren själv började sitt verk med detta ropet: Himmelriket är kommet hart när — bättren eder och tron.

Men, mina vänner, detta allt gör ej ett sådant intryck, att det leder till sanningens kännedom^ om vi blott ifrån detind världens förhållanden beskåda det. Man får då ingen övertygelse om att det verkligen gives en högre värld, får ingen åstundan efter henne och ingen förbindelse med henne. Man framlever sitt vanliga liv, upptager och bedriver allt efter denna världens gång; man gör än något gott, än något ont, och lugnar sig därmed, att man räknar det ena mot det andra eller fastmer därmed, att man aldrig gör någon grundlig överräkning; man njuter vad man har och förmår, och lider vad man måste lida; man ser åldern komma, ser döden komma, och genomgår slutligen båda delarne ej annorlunda än såsom även träden och djuren bliva gamla och dö. Så växer då ej fram en människa utöver denna värld; så förbliver då människans ande bunden i detta världs-

lopp såsom i en virvel och kommer aldrig till allvarlig eftertanke och begrundande, om ej utom denna världens goda även finnes något bättre och högre, som han borde söka, och om ej något värre än denna världens onda finnes, vilket han borde undfly och undvika.

Och dock finnes det i oss alla icke blott en dragning, .som drager oss till världen, utan en var känner åter vid andra tider en dragning i sig, som verkar en avsmak för denna världen och som förer utöver den — men åtskillnaden är den, att man gärna giver efter för och följer dragningen till världen, tidigt och sent, varemot man på sin höjd blott för några ögonblick under stunder av sorg följer dragningen ifrån världen, men utan att allvarligt

och uthållande följa denna dragning; så kommer du då ej till någon längtan efter det goda, som ligger över världens goda, eller till något sökande efter sanningen. Ja, såsom vi hava i oss en dragning utöver denna värld, så ligger ock djupt i vår natur en fruktan för en annan värld, för osynliga ting; därför påtränger sig även den modige mannen, när allt är ensamt, mörkt och stilla omkring honom och intet finnes att se eller höra, en viss fruktan för något osynligt, och ordet: evighet — o evighet, du tordönsord, har ett ovillkorligt genljud i våra nerver och i vårt innersta medvetande. Men vad verka intryck av fruktan för det överjordiska hos flertalet människor? De jordiska intrycken av fruktan behjärtar man väl; det kroppsliga onda, såsom hungersnöd, fattigdom, sjukdom, håller man för något verkligt och söker att förebygga sådant; men det vill man icke betänka, att de överjordiska, lika väl som de jordiska intrycken av fruktan, hava en verklig grund, att de hänvisa på eviga plågor, likasom de jordiska på timliga. Detta betänker man icke, utan slår det helst ur hågen och så förbliver hjärtat oberört kvar i sin världsliga säkerhet; det kommer ej till denna samvetsfråga: Vad måste jag göra för att ej ohjälpligen råka in i det, som min hemliga fruktan för en annan värld, min fasa för de osynliga tingen låter mig ana, så att jag måtte bliva räddad från de tillkommande, eviga plågorna, vilka icke därmed äro78 Beck, Kristliga Tal.

avvärjda, att jag skyddar mig för den närvarande tidens plågor?

Således, mina älskade, inläten eder dock närmare med det, som störer eder ro i denna värld, än ingiver eder fruktan och ängslan, än en dragning och en slags hemlängtan, som går utöver denna värld; lyssnen härtill och ingån däruppå; det skall bliva för eder själ till en räddning, alltmer och mer skall då för eder uppgå ett sinne för den heliga Skrifts osynliga sanningar. De synliga sanningarna uppenbara sig för oss genom sig själva, men den heliga Skrift är just skriven till uppenbarande av de osynliga sanningarna; då framträder i ett klart ljus bortöver denna sidan ett på andra sidan, och vad 1 i edert hjärtas hemliga längtan och fruktan blott an en, det uppgår för eder i Jesus Kristus såsom en högre värld.

Kristus kommer icke hit till denna världen såsom en person, den där intet förer med sig, såsom en, den där med sin födelse först börjar leva och först i världen måste bekomma sin egendom; tvärtom, redan i världens begynnelse lever Kristus såsom en egen person, såsom Guds avbildlige Son, i samma härlighet, som Gud har såsom Gud utan värld, före all världen (Joh. 1:1 f., 17:5), och allt Guds välbehag, hans fadershuldhet och kärlek vilar av evighet uppå denne hans enfödde Son (Matt. 3:17). För honom och för lians skull, för att förskaffa åt den älskade Sonen ett rike och arvr har Gud skapat hela världen (Hebr. 2: 10; 1:2; Matt. 11:27; Upp. B. 11:15), och icke utan honom har han gjort det, utan i Sonen och genom honom har Gud skapat allt; Guds skaparekraft har givit sig till Sonens egendom och verkade i och med Sonens kraft hela skapelseverket; därför heter det om Kristus: "Han är den osynlige Gudens avbild och förstfödd före allt skapat. Ty i honom skapades allt i himmelen och på jorden, synligt såväl som osynligt, både tronänglar och herrar och furstar och väldigheter i andevärlden. Alltsammans har blivit skapat genom honom och till honom. Ja, han är till före allt annat, och alltsammans äger bestånd6'. Det gudomliga frälsningsverket.

i honom. — Ty det behagade Gud att låta all fullhet taga sin boning i honom." (Kol. 1:15—17, 19).

Således detta, mina vänner, måste vi behjärta, för att förstå de rörelser, som vid Jesu Kristi födelse skedde i himmelen och på jorden: där är icke fråga om en skapad varelse, som nu först får liv, som lever av denna värld, står under hennes makt, utan ett väsen som redan levde i Guds kraft och härlighet före all världen och redan i begynnelsen givit världen dess liv; Gudssonen antager nu blott det mänskliga, kreaturliga livet, som härstammar från honom, och kommer till världen såsom till sin egendom (Joh. 1:10 f.); hon tillhörer honom, icke han henne; hon står under hans våld, icke han under hennes; men han kommer ej för att med gudomligt våld taga henne i besittning, utan för att i mänsklig förnedring med gudomlig kärlek giva världen livet (Joh. 3:17; jämf. 6:33), återgiva henne det ursprungliga livet, som hon redan i begynnelsen just genom honom hade mottagit av Gud.

Ursprungligen levde hela skapelsen ett liv i Gud; även vår människovärld var till alla delar god, en skådeplats för Guds närvaro och vila; men därigenom att en del av de skapade varelserna avföll från Gud, har en söndring uppkommit i världen, så att hon delat sig i en övre och en nedre värld, i en osynlig, himmelsk värld, där Guds vilja fortfarande sker (Matt. 6:10), och i en synlig värld, där Skaparens vilja blir överträdd. Genom detta

överträdande, genom synden har det ursprungliga skapelselivet av Gud gått förlorat och döden inkommit icke blott i människorna, utan ock i hela människovärlden (Kom. 5: 12; 8: 20); där är blott ännu ett skenliv, ett timligt liv, vilket med all sin kraft och blomstring förgår, timliga ägodelar och timliga fröjder, vilkas ägande och njutning aldrig mättar och saliggör själen, alltid framdriver ny syndalust och nya syndaverk, och därtill en här av lidanden och plågor, av kropps- och andelidan den, och slutet på allt är en förskräcklig förbidelse av den rättfärdiga dorn, som skall förtära motståndarna (Hebr. 9:27; 10:27).Beck, Kristliga Tal

Så är det i vår värld — men över denna vår synd-och dödsvärld står den högre världen med de skapade varelse^ vilka bevarat sin goda begynnelse och just däri sätta sitt liv, att i villig tillbedjan tjäna Skaparen, Gud och hans Son; där är det ursprungliga skapelselivet ostört och fullkomligt, riket, sådant det från världens begynnelse är berett såsom ett kraftens och härlighetens liv, med en outtömlig fullhet av evig godhet och evig fröjd; där äro troner, herradömen, furstadömen, väldigheter, himmelska härskaror och änglar, strålande i Herrens klarhet (Kol. 1:16; Hebr. 12:22); ty Skaparen bor där bland sina skapade varelser med sina högsta och förtroligaste uppenbarelser, så att de få skåda hans ansikte, det personliga uttrycket av hans godhet, vishet och makt, och äro saliga i sådant åskådande; i himmelen bor Gudomens fullhet, såsom den i Fadren, Sonen och Anden meddelar sig åt de skapade varelserna; varför ock Fadren kallas Fadren i himmelen, Sonen kallas från ovan kommen, från himmelen nedstigen och dit åter uppstigen; Anden kallas den helige Ande, sänd av himmelen, kraften av höjden (Luk. 24:49, 11:13; 1 Petr. 1:12).

Detta, nima vänner, är himmelriket, de rena, saliga andarnas värld, det eviga livets rike, och det kan icke annat vara än tillslutet för oss, orena barn av denna orena sinnevärld, tillslutet redan för vårt orena, grovsinnliga öga, så att vi icke en gång kunna se livet i höjden, än mindre kunna höja oss dit upp (Joh. 3:3, 13). Men genom vår Guds, vår Skapares, stora barmhärtighet, vilken vår Gud vi så ringa akta och vanära, genom Guds stora barmhärtighet har en soluppgång av holden besökt oss, för att med evighetens ljus lysa in i vår dödsskugga och åter åt den avfallna världen giva livet, det liv, som där ovan är. Därtill är Skaparens ende Son nedstigen av himmelen, är född såsom människobarn och har fullbordat hela sitt tunga mänskliga levnadslopp, begynnande med en krubba och slutande med ett kors, på det han, som i begynnelsen såsom den evige Gudssonen redan var människornas liv och ljus, åter skulle bliva det såsom människoson (Joh. 1:4 f., 14; 9:12). Detta är den6'. Det gudomliga frälsningsverket.

gudomliga fadersnådens och den gudomliga sonskärlekens stora frälsningsverk, vilket de himmelska härskarorna firade vid dess första steg på jorden och vilket de i fröjdefull en-stäinmighet tjäna med sina himmelska krafter intill verkets fulländning (Joh. 1:51; Matt. 25:31). Därhän skall det komma genom de gudomliga nådevägarnas och domarnas underbara samverkan, så att bland alla människoskaror alla de, som ännu strida emot sin synd och älska det goda eller låta återföra sig därtill, skola räddas och samlas såsom en hjord omkring den ende herden, och skilda från dem, som älska det onda, skola de en gång med och under Herren intaga denna värld, vilken honom tillhör (Joh. 10:16; Matt. 13:41—43, 49; Kom. 2:4—8; Upp. B. 7:9 f.; 11:15—18); denna värld skall återerövras ur dess fördärvares händer och förenas med den högre världen, så att det himmelska riket med sina rikedomar och det eviga livets fröjder uppfyller jorden och de frälsta människorna, och Gud med sin härliga makt, sin godhet och vishet är allt i alla (Upp. B. 21:1—8; 1 Kor. 15:24—28).

Omfatten dock räddaren, Frälsaren, Herren, I som ännu icke omfattat honom, och I som redan ären fattade av honom, omfatten honom alltmera och biden hans nya, snara tillkommelse. Behjärten hans nådekallelse: Himmelriket är nära — I kunnen erhålla det — bättren eder och tron! Tagen upp i edert hjärta med bättrings- och trossinne hans ord och verk ur evangelium; då skall det bliva i eder en Guds kraft, som frälsar eder och saliggör eder utöver vad I kunnen bedja och förstå. Amen.

6. Bedt, Kristliga Tal.Beck, Kristliga Tal.

7. Det oföränderliga.

Vid årets slut 1862.

Hebr. 8: 8, 13; 12: 26—29.

"Se, dagar skola komma, säger Herren, då jag skall sluta ett nytt förbund med Israels hus och med Juda hus.'7 — När han säger: "ett nytt förbund", har han därmed givit tillkänna, att det förra är föråldrat; men det, som föråldras och bliver gammalt, det är nära att försvinna. — Men nu har han lovat och sagt: "Ännu en gång skall jag komma icke allenast jorden, utan ock himmelen att bäva." Dessa ord: "ännu en gång" giva tillkänna, att de ting, som kunna bäva, skola — eftersom de äro skapade — bliva förvandlade, för att de ting, som icke kunna bäva, skola bliva beståndande. Därför, då vi nu skola undfå ett rike, som icke kan bäva, så låtom oss vara tacksamma. På det sättet tjäna vi Gud, honom till behag, med helig fruktan och räddhåga. Ty "vår Gud är en förtärande eld".

Gammalt och nytt — sådan, mina älskade, är den beständiga växling, som överallt i denna värld omgiver oss; allt är statt i växling och i fortfarande växling. Säga vi om något: "Det är!" så kommer en tid, då vi måste säga: "Det har varit!" Och det, om vilket vi nu säga: "Det skall vara!" därom måste vi i sin tid åter säga: "Det har varit!" Så växla våra år och årstider, våra glädjeämnen och lidanden, vårt eget liv, tills det äntligen för var och en heter om hela hans nuvarande liv: Det har varit! Och — vad skall då vara? Det är den betydelsefulla frågan. Efter varandet här, skall åter något varå, så visst som städse något nytt framgår ur det gamla, städse efter det förgångna något nytt följer. Men vad skall då framgå, vad nytt skall följa, när det om det nuvarande livet måste sägas: Det har varit?

Helt och hållet detsamma som nu skall det nya icke varå, ty det nuvarande är då icke blott föråldrat utan ock tillän-d agan get; den förra livstillvaron avlägges med döden, var-medelst man införes i ett nytt tillvarelsesätt, då man ej mera, såsom om det nuvarande livet, behöver säga: År efter år kommer och går, det föråldras och blir gammalt och slutligen: det har varit! Utan om detta nya heter det då: "Det

är och förbliver, utan ände!" Det är ett oföränderligt väsende, varuti det föränderliga omgestaltas, när dess ände kommer; därför just är allt i världen så föränderligt, så växlande, på det vid växlingens slut något måtte varå, som förbliver, så att det föränderliga till sist måtte bliva förvandlat till något oföränderligt.

Huru skulle nu i en så föränderlig värld livet ens kunna hålla sig vid makt, nytt städse åter efter det gamla framkomma, om icke redan nu bortöver alla världsförändringarna ett väsende vore, som självt är oföränderligt T Detta är det som gör, att livskraften icke upphör i en världr där dock allt städse föråldras och går till ända, att efter alla de många gångna tidernas förgångna liv nytt liv ännu städse finnes i världen och det förgående städse går en förändring till mötes. Det är således ett oföränderligt väsende, som behärskar hela världen och håller allt i växling; från detta oföränderliga väsende utgå alla de nuvarande förändringarna i världens Uv, och genom detsamma komma alla dessa förändringar att en gång för all världen avslutas % det oföränderliga, då himmel och jord skola sättas i en ny rörelse, som gör slut på deras nuvarande växlande rörelse. Då framgår det nya, av annat väsende och art, än vad vi här kalla nytt, var gång ett gammalt är förgånget; nu gives det blott timligt nytt, som självt åter växlar, föråldras och försvinner; men det nya vid all förändrings slut är det evigt nya, som icke är mera underkastat någon växling.

Så olika är det, som nu är, och det, som efter detsamma skall vara; men helt och hållet olika skall detta nya dock icke vara; ty ur det nuvarande framgår detta tillkommande, såsom skörden ur utsädet, såsom fulländningen ur förberedelsen, såsom avslutningen ur det, som föregår. Det nuvarande blir vid denna tidens slut icke så tillintetgjort, att det alldeles icke mera vore till, utan det blir även då blott förändrat; nu förändras allt, så länge det lever, delvis och tidsvis, men till sist blir det helt och hållet och för aMtid förändrat; det föres genom denna sista förändring ur sitt föränderliga livstillstånd in i ett oföränderligt tillstånd. Du bliver

icke tillintetgjord, när döden träffar dig; utan efter alla de föregångna timliga förändringarna förer döden dig fram emot den sistay väsentliga förändringen, genom vilken du till kropp och själ skall bliva förvandlad till det, som du dä evigt förbliver.

Och vad skall du evigt förbliva t Det skall icke för alla bliva ett och detsamma, utan beror detta på och avgöres efter huru en var före denna väsentliga förändring ställt sig i förhållande till det oföränderliga väsendet, som

redan nu behärskar denna värld och som en gång gör ett slut på hennes gamla väsende. Detta oföränderliga slut måste ju nödvändigt medföra för dig oföränderlig förlust och oföränderligt kval, om det är i denna världens föränderliga väsende du sökt ditt liv och förbrukat det; vad som var lust och liv för dig, är då borta: du har förlorat allt, och det nya, som nu är och förbliver, ville du ju förut ej; det var din olust och giver dig nu olust, invärtes och utvärtes, oavlåtligen. Men har du i denna värld vänt dig till det oföränderliga väsendet över världen och däruti med beständighet sökt ditt sanna liv, då vinner du, när det oföränderliga kommer, just vad du har sökt; det fullkomliga livet uppgår för dig i hela sin härlighet, och bliver din ovanskliga vinst, din eviga salighet (Rom. 2:7 tf.).

Vad skall du således bliva och evigt förbliva, när med den sista, väsentliga förändringen det oföränderliga kommer över dig? Det kan du säga dig själv, om du blott frågar dig: Vad är jag nu? Vad vill jag ännu här bliva? Ingalunda bliver du i evigheten raka motsatsen av vad du här är, utan just det bliver helt och oföränderligt hos dig vad du här, i det goda eller det onda, begynt att vara och under alla förändringar bibehållit, helt och evigt god och lycklig bliver du. eller helt och evigt ond och olycklig, allt efter som du här har låtit det goda eller det onda vara herre över dig (Matt. 13:30; Upp. B. 22:11 ff.). Ty det goda och det onda försvinner ej under världens växlingar, utan med den sista växlingen kommer det blott till avslutning för dig och hela världen, då allt erhåller sin fulla, oföränderliga gestalt, sin?. Det oföränderliga.

fulla skörd och vedergällning. Nu leva vi ännu i växlingarnas värld; vi själva äro föränderliga i gott och ont; men denna föränderlighet varar ej evigt, därför är det så högst av nöden för oss alla, att vi väl använda just den närvarande tiden, för att företaga den rätta förändringen Tios oss, så att vi icke överlämna oss åt den onda dragningen i vår natur och i världen, utan lösgöra oss från densamma såsom från en dragning till det säkra fördärvet, och däremot göra oss fasta i det goda och däruti tillväxa.

Vi stå nu just vid övergången från ett gammalt år till ett nytt, men vad är detta annat än en timlig förändring f Och en sådan förbliver det, huru mycket som helst än i vårt yttre levnadslopp bleve annorlunda; det nya året medför åt oss blott timligt nytt, som, likasom det som förr varit, åter blir gammalt och åldrigt, icke är i stånd att förändra oss själva så, att vi ur det gamla väsendets förgängliga liv inkomma i det oförgängliga väsendets liv och en gång det oföränderliga bliver vår vinst och vår salighet, icke vårt straff och kval. All växlings slut kan vara oss nära, i dag eller i morgon eller i övermorgon; och om det ännu fördröjes åratal, så gagnar dig dock varken gammalt eller nytt, inga växlingar hjälpa dig i något avseende, om du ej företager och genom-förer hos dig själv en sådan förändring, att den vissa, sista, väsentliga förändringen, den kommande evigheten, icke är emot dig, utan för dig. Och hon skall vara dig emot, skall beröva dig allt vad du kallar ditt, och skall bringa över dig vad du kallar pina, om du icke nu under detta föränderliga Uv söker det oföränderliga, det eviga, såsom ditt livs egentliga Uv, och allt mera tillägnar dig det. Detta gäller det att städse betänka och lägga hand vid, år efter år, dag efter dag; därför leva vi, därhän syftar allt och till den ändan äro alla förändringar i världen anordnade, att det som ej kan bäva, det oföränderliga, det eviga måtte komma och förbliva; och få vi ej detta till vårt eget såsom vår personliga tillhörighet och egendom, så är hela vårt Uv för alltid och evigt förfelat.

Betänken dock: vilket svårt felgrepp är det ej, om T under alla detta livets växlingar, som föra eder allt närmareBeck, Kristliga Tal.

slutet och städse på nytt mana eder att bliva något annat, om I ändock icke tanken på en grundlig förändring och förgäten den sista, oföränderliga växlingen, som gäller edert liv, icke så, att den tillintetgör eder, utan så, att den försätter eder i ett helt annat läge, ur levnadslusten in i dödsångesten, ur den nuvarande friheten att välja och handla, huru I viljen, in i den järnhårda nödvändigheten att lida vad I icke viljen, ur det fröjdefulla förvärvet och ägandet in i den sorgligaste avsaknad, den jämmerligaste utblottelse. Och är det ej ett lika så svårt felgrepp, när I, föränderliga människor, med edert föränderliga görande och låtande, viljen avtvinga denna för änder I i ga värld ett oföränderligt bestånd, när I av alla den mänskliga historiens växlingar dock ej lären eder inse, att vad I gören och bringen till stånd, på samma sätt föråldras och går till sitt slut såsom allt, som föregått det. att allt mänskligt tal och beröm därav icke lyfter eder och edert liv över denna förgängliga värld, icke förlänar eder evighetens liv

och kraft? Intet blomstrar i denna värld, Rom ej åter för vissnar, och om det än hundra gånger uppblomstrar, så förfaller det åter lika ofta, och dess tid är avmätt, då även återuppblomstrandet upphör, livet försvinner. Ingenstädes i vår värld står det oföränderliga väsendet, det eviga att finna och vinna, blott i Gud allena. — Han är källan till den eviga kraft, som i denna föränderliga värld alltfort skapar och uppehåller livet (Eom. 1:20); han är den enda källan till det eviga livet, vilket allena överlever alla växlingar intill den sista och som vid den sista, väsentliga vällingen framträder såsom det ovanskliga, oförgängliga och obesmittade arvet för dem, som hava tökt del: hos Gud (Jer. 2:13; Rom. 6:23; 1 Petr. 1:3—5).

/ vilket förhållande står du nu till Gud, i vilket förhållande ställer du dig till honom? Pröva detta väl och utan falskhet inför Guds allvetenhet; däruppå beror din eviga framtid. Huru ställer sig Gud till dig, till oss alla? Överväg detta beständigt i din hjärtegrund; ty däruppå beror det, huruvida du kommer att ställa dig i rätt förhållande till Gud. Gud ställer sig så till oss att vi alla skola undfå7. Det oföränderliga. 87

nåd — det säger oss Gud själv. Han säger det, icke genom vårt samvete — detta fördömer oss; icke genom vårt förnuft — det är fånget i denna förgängliga världens formväsende; Gud säger oss det genom honom, som bär alla Guds insegel i sig, i hela sitt väsende, sitt talande och görande; den evige Gudens Son säger det till oss, förgängliga människor; nåd skola vi undfå av den evige Guden, och vilken nådf Att Gud överser med det förgångna, med allt varutinnan vårt liv varit honom emot; att han förer oss till mötes sin kärlek och beder oss, att vi därför skola älska honom tillbaka; att han förer oss till mötes sin egen Son, i vilken han skaffar en försoning för all världens synder, på det en var av sitt samvete anklagad syndare måtte kunna hålla sig till honom såsom sin förespråkare hos Gud; att vi under alla omständigheter kunna förbinda vårt hjärta med den människovordne Guds Son, alltmera kunna leva oss in i hans ord och hans bild och i ett sådant hjärteförbund med honom mottaga samma liv, som i honom är, som icke är av denna världen, utan av den evige Guden, ande av hans Ande; och detta liv sätter oss i stånd att tillkämpa oss segrar över det gamla livet i oss och i världen och att från naturens träldom, från den världsliga frihetens tomma sken inkomma i den sannings frihet, som är av Gud (Joh. 8:31 — 36), så att våra namn bliva inskrivna i livets bok, i förteckningen på Guds söner i den överjordiska världen. Därmed hava vi övergått från döden, som vilar över världen, in i livet, som är ovan världen, så att vi redan här invärtes få det oförgängliga väsendet till vår egendom (Joh. 5:24; jämf. 7:38 f.; Rom. 8:9—11, 15—17). Och när det därhän kommer, att det föränderliga i denna världen i sin grund avbrytes och förvandlas, så att det som ej kan bäva, det oföränderliga här intager sin blivande boning, då fulländas ock nåden hos eder, som i Guds Son haven förbundit eder med Gud; I mottagen nu själva ett rike och detta det rike, som icke häva kan! Den nya världen i sitt oföränderliga härlighetstillstånd skall inrymmas åt Guds barn till herravälde; de bliva icke undersåtar under främmande regemente, utan de själva bliva88 Beck, Kristliga Tal,

medregenter hos Människosonen, vilken då såsom Herre för alltid upprättar sitt rike i hela världen; åt honom och hans gudsmänniskor överlåtes den nya världen med allt vad däruti är (Hebr. 2:5—8; Upp. B. 21:5—7; 22:5; 2 Tim. 2:12; Dan. 7:14, 27), och så finner Guds tanke, såsom han vid människans skapelse uttalade sig, sin fulla eviga uppfyllelse: "Låt oss göra människor till vår avbild, till att vara oss lika, och må de råda över hela jorden" (1 Mos. 1:26).

Detta, mina älskade, är nåden, sådan vi av Gud genom Jesus Kristus kunna och skola hava den — vad försummar du ej, o människa, om du detta försummar? Träd dock in på den gudomliga nådevägen, om du ännu icke har beträtt den; bryt med den gamla vägen; den tager helt visst ett slut, ett slut med förskräckelse; gör våld på din tröghet, ditt lättsinne, din stolthet och ditt trots; med detta allt består du ej inför den inbrytande evigheten; blygs ej att bedja om Guds hjälp och att söka den där, varest den finnes för dig, hos din Försonare och Återlösare, Jesus Kristus. Och har du redan beträtt vägen, så nyttja varje år och varje dag, som ännu gives dig, att göra din kallelse och utkorelse fast, så att ingången i vår Herres och Frälsares, Jesu Kristi rike måtte komma dig allt rikligare till del (2 Petr. 1:10 f.h Allt vad vi redan nu hava av gudomlig nåd, det skola vi hava och hålla såsom en Guds egendom (Matt. 25:14; Rom. 12: 6; 1 Petr. 4: 11; 2 Kor. 6:1—4), medelst vilken vi tjäna Gud, som är denna och den tillkommande världens Skapare, tjäna honom, såsom det honom väl behagar, och därtill hörer vördnad och fruktan. Huru många förgäta dock ej detta och mena, att de på grund av Guds nåd få umgås med

Gud sorglöst, ovördsamt, ja fräckt, såsom vore hans nåd blott till för att tjäna våra böjelser och drifter efter vårt behag, i stället för att den fastmer är därtill given, att vi själva skola tjäna Gud efter hans behag. Guds nåd måste göra oss tacksamma, så att vi fatta oss i vördnad och blygas för hams nåds missbrukande såsom för en rå otacksamhet mot den renaste, den mest oförtjänta kärlek; så att vi göra oss samvete av allt som misshagar en Gud, som erbjuder oss sin7. Det oföränderliga. 89

egen Son för att föra oss ur denna syndavärld ocli helga oss för sitt eviga rike. Nyttja vi icke därtill nådens tid ocli nådens kraft, så få vi erfara, att nådens Gud även är en förtärande eld för hans nåds föraktare (Hebr. 10:26—31). Nådetiden löper till ända och lämnar plats för den stora räkenskapens och den rättvisa vedergällningens dag (Rom. 2:4—6). När världens allsmäktige verkmästare, himmelens och jordens Skapare, lägger sista handen vid sina verk och för sista gången gör dem bävande för att för evigt göra allt rätt och rättvist (2 Petr. 3:10—13), då inbryter en eldsdom över all världen, vilken utdriver ur henne allt, som trots all undfången nåd icke har låtit sig föras till Guds tjänande, som förblivit motsträvigt och oförbättrat, otacksamt och tuktlöst; om dem, som hemfalla till denna eld, om dem säger Herren, vilken aldrig talat en osanning eller överdrivit, att deras mask icke dör och elden icke utsläckes (Mark. 9: 43 ff.).

Om denna eldsdom erinrar oss G-uds ord redan nu ofta och eftertryckligt nog; och detta är även nåd, på det vi måtte använda allvar att undgå densamma. Guds ord känner vår natur, att jör henne blotta kärleken icke räcker Ull, utan att även fruktan måste samverka för att uppväcka oss och stärka oss, så att vi bekämpa och övervinna vår naturs onda böjelser, trögheten och lättsinnet. Kärlekens tuktan, ^om giver oss blygsel att otacksamt behandla en så nådig Gud, är en ädel drivkraft, men är ej stark nog i oss att bryta makten av de oädla, lägre drifterna inom oss; dessa måste genom fruktans stränga tukt undertryckas, på det kärlekens ädla drift måtte få rum till att stärkas och segra. Därför var ej stolt, o människa, utan frukta dig, frukta dig för Guds stränghet, om du behandlar hans godhet övermodigt (Rom. 11 :20, 22).

Men sådan är just i vår tid den stolta, högmodiga anden, städse fallets föregångare; man vill ej mera frukta, håller det för skam att frukta, förkastar blint eller till och med hånar gudomligt allvar, gudomligt straff, gudomlig dorn, ocli sådant förer slutligen till ett tillstånd, varom Skriften (2 Petr. 2:12) säger: "På samma sätt som oskäliga djur för-90 Beck, Kristliga Tal.

gås, varelser som av naturen äro födda till att fångas och förgås, på samma sätt skola ock dessa förgås, eftersom de smäda, vad de icke känna till."

Denna växlingens värld står icke på några oföränderliga grundvalar, himmel och jord äro icke orubbliga; de gudomliga straffens redskap, skattkamrarna till den sista förtärande eldsdomen äro redan anlagda i himmelen och på jorden; och om denna tids människor mena, att de äga mästarenyckeln till de gudomliga krafterna i naturen, till att hålla dem i tygel, såsom man avhåller barn från att leka med elden, så behöves det blott en fläkt, en stöt, ett åskslag från den allsmäktige världsbehärskaren och världsbrandens lågor slå från ovan och nedan tillsamman, såsom en gång vattenfloden strömmade in över den första världen (2 Petr. 3:3 ff.). Tanken dock alla, mina älskade, på denna tillkommande stora dag, så att I bliven visa till salighet; tanken vid den nu stundande årsväxlingen, vilken lättsinnet obekymrat tumlar förbi, fanken på den sista, väsentliga växlingen, som oföränderligt avgör över edert öde; nyttjen nåden, så länge I kunnen hava den, till vad den är eder given, så att I genom densamma lären att tjäna Gud och Herren, alltid och överallt, med vördnad och fruktan. Det, varmed nåden lönar, är översvinne-ligen större, än det hon fordrar; vi skola undfå det rike, som icke kan bäva; vi skola bli världens härskare, men icke härskare efter den orena världens art, utan efter Guds bild, efter hans härlighets heliga art. Amen.

8. Det troende sökandet av Gud-Matt. 2: 1—23.

Älskade åhörare! Underbar är sammanställningen i det upplästa evangeliet: en stjärna och en profet, änglar och drömmar, en konung och hans andeliga råd, flykt och mördande, och mitt i allt detta obekanta främlingar från öster-landen, vilka med all flit söka att finna en konung, och vad för en konung? Ett vanmäktigt, nyfött barn! Och varest?8. Det troende sökandet av Gud. 91

Bland ett för dem främmande, ringa, föraktat folk^ såsom det judiska då var. Och vad vilja de göra inför detta barn? Tillbedja det, betyga det sin underdånighet. Något högre än blott en vanlig judekonung måste hava legat dessa män i sinnet, de söka någonting utomordentligt. De ställa nu sin väg rätt till huvudstaden, emedan de naturligtvis tänkte, att där måste de första bästa kunna säga dem, varest deras egen nyfödde konung vore — men huru är det? Huvudstaden kommer visserligen från hög till låg i stor rörelse; folket visste även väl, att någon skulle födas, vilken konungatiteln över Israel i särskild mening tillkomme; de utfinna även riktigt ur sin gamla heliga bok, varest han skulle födas, men att detta nu verkligen hade skett, är för dem icke blott en helt obekant sak, utan till och med en anledning till förskräckelse, såsom vore det det minst önskvärda i världen. De stodo då just under en konungs skräckvälde, vilken var en utlänning, och hade därigenom bort bliva blott så mycket begärligare efter den rätte Judakonungen; men de stodo ännu därjämte under ett sämre herravälde, under herraväldet av ett sinne, som hänger fast vid världen och där har sin skatt; därefter rättade sig deras omsorger och önskningar, deras görande eller ieke-görande. Så nära då än Betlehem låg till Jerusalem, ingen själ rörde sig från stället, om ock blott för att bliva viss, huruvida icke verkligen i Betlehem vore att finna vad främlingarna från fjärran med sådan visshet eftersökte och de heliga böckerna av ålder så tydligen hänvisade till. Jerusalem behövde visserligen icke först hämta någon konung från det lilla Betlehem för att varå huvudstad; översteprästerna och de skriftlärde behövde det icke, för att sola sig i sin heliga värdighet och lärdom; fastmera att gå till Betlehem, där för det närvarande blott ett vanmäktigt barn vore att finna, hotade att prisgiva deras eget liv och gods åt den gamle konungens raseri och våld; vad vore således klokare än att stanna kvar och vänta, till dess den nye konungen kanske själv komme och gjorde upp sin sak med den gamle, om han verkligen vore och ville vara den av Gud92 Beck, Kristliga Tal,

bestämda Herren över sitt folk Israel? Så tänker världs-förståndet.

Och denna heliga gudsstad, såsom hon kallade sig, som i sin Guds saker icke vågar röra sig, hon just berömde sif/ högt av denne Gud i sina psalmer: "Gud, du är ju min Konung av ålder; du är den, som skaffar frälsning på jorden. — Sägen bland hedningarne: Herren är nu Konung! Därför står jordkretsen fast och vacklar icke.77 (Ps. 7á: 12; 96:10. > Så sjöngo de livet igenom, hemma och i främmande land, och utsände ända in i hednavärlden förkunnelsen därom, att de väntade på Konungen, Messias, som i Guds namn skulle regera över Israel och alla hedningar; och då nu främmande hedningar själva komma till dem med frågan: "Var är eder Konung? — Vi hava sett hans stjärna, och hava kommit för att tillbedja honom!" så gå Jerusalems överstepräster och skriftlärde intet steg längre än den dåvarande konungen befaller dem; själva stumma och lama låta de sina profeter tala, och de hedniska främlingarne med sitt begär att finna Israels store Konung låta de avtåga, såsom de hade kommit. Sådan- är den döda rättrogenheten med sitt människotj anande väsen. En blott syntes hysa lika känslor med de ivrigt sökande från österlanden och syntes vilja efterfölja dem, nämligen den gamle, fruktade konungen själv; men det var blott förställd tro, och hans sköna ord» vunno icke de vises hjärtan; de avhörde honom utan att något säga och drogo bort helt visst med tungt hjärta efter sådana sorgliga erfarenheter. Med vilken eldig glädje hade de icke kommit till Jerusalem och vilken iskyla hade icke där mött dem!

Vad som ensamt kunde uppehålla dessa åt sig själva lämnade hedningar, var det gamla profetiska ordet, varmed Jerusalems präster och konungen själv hade besvarat deras fråga: Yar är den nyfödde judakonungen ? "Av Betlehem skall utgå en furste, som skall vara en herde för mitt folk Israel!77 Detta blev likasom nu först särskilt uttalat till svar på deras fråga, måste såsom ett svar ifrån himmelen trycka inseglet på tron i deras hjärtan, i kraft varav de8. Det troende sökandet av Gud. 93

hade färdats den långa vägen. Och då de nu drogo mot Betlehem under nattens stillhet, såsom man plägar resa i österlandet, och såsom, det i synnerhet var naturligt för män, vilka ägnade sig åt iakttagande av stjärnorna och vilka på grund av en särskild stjärnas uppenbarelse hade begivit sig på vägen — och då samma stjärna, sådan de hade sett den i sin hembygd, plötsligen åter visade sig för dem på himmelen, utmärkt framför de andra stjärnorna just därigenom, att den icke såsom dessa stod stilla i bestämd rad och led, utan såsom en konungslig härskare fritt rörde sig frainför dem, till dess den stannade över konungabarnets hem, så att de således icke, såsom Herodes

hade menat, först behövde flitigt forska efter det lilla barnet: då måste de visserligen högt fröjda sig, att nu deras tro, efter allt det myckna svåra och avskräckande, som de måst erfara, till sist så härligen kröntes. Så övar och lönar Gud den levande, den enfaldiga tron i motsats till den döda och skrymtaktiga.

Och då de nu efter allt detta nedföllo inför det lilla barnet och tillbådo, då avsågo de visserligen icke att därmed hylla blott ett judiskt furstebarn, utan med fromt hjärta knäföllo de inför honom, som de i kraft av den underbara stjärnan och i kraft av ordet hos profeten ärade såsom Guds Smorde, såsom judarnes högt beprisade Messias, med vilken en ny salighetens och domens tid skulle inbryta — detta var det som hade bragt dem och Jerusalem i största rörelse, men visserligen på helt olika sätt. Hednamun kunde redan nu berömma sig av vad trettio år senare uttalades av israeliters läppar: "Den, som profeterna hava skrivit om, hava vi funnit, Jesus — Israels Konung" (Joh. 1:45, 49). De hade höjt sig över den hedniska och judiska världen omkring dem och hade så kommit allt närmare himmelens och jordens sanne Gud, vilken de hittills ovetande tillbedit; ifrån en blott stjärnbild, ett skimmer av ljus, hade de kommit till Guds profetiska ord, ifrån detta till den himmelske Konungen, i vilken alla Guds ord äro Ja och Amen, och till slut kom nu Gud själv till dem med en uppenbarelse, varigenom han återförde dem

trygghet till deras land ur den kunglige tyrannen Herodes* våld.

Jerusalem däremot, blott betänkt på vad av denna världen var, hade ingen frukt och välsignelse därav, att det såsom en livlös vägvisare kunde säga: Så står det skrivet! Där vandrade man fortfarande sina invanda vägar, självförnöjd med sina sköna gudstjänster, och alltid med Guds förbund i sin mun, bedragen av falska profeter och konungar, som kommo i sitt eget namn, och slutligen till och med förföljande den sanne Konungen, som kom i sin Guds namn. Hade strax i början österländska hedningar förgäves lagt dess invånare på hjärtat frågan: "Var är eder nyfödde Konung?" så besinnade de sig lika litet vid slutet, då ännu en gång en västerländsk hedning måste säga: "Se, här är eder Konung! Skall jag korsfästa eder Konung (Joh. 19:14)?" Ja, då samme hedning på tre språk förkunnade för världen: "Denne är Jesus, judarnes Konung!" så svarade översteprästerna, de skriftlärde och äldste med hånfull smädelse: "Han är ju Israels konung — han stige nu ned från korset, så vilja vi tro på honom!" (Matt. 27:37, 41 f.; jämf. Joh. 19:19—21.) Så djupt sjönk den beprisade gudsstaden! Men sin döda tro på det, som stod skrivet i profeterna, råkade de i fiendskap med honom, som skulle tillföra dem den levande uppfyllelsen av deras profeter! Så skickelsedigert blev för dem namnet "judarnes Konung" i hedningarnes mun: sedan hedningar ifrån öster- och västerland förgäves hade tillropat dem: "Var är eder Konung? — Se, eder Konung!" måste de nu själva sedan århundranden i hednaländerna, i öster- och västerlandet, förgäves söka och fråga: "Var är vår Konung, vår Messias?"

Detta är det just, mina vänner, som dagens historia lägger oss allvarligt på hjärtat: Boken Gud där han är att finna; söken, söken, så skolen I finna — ropar Jesus själv, för att föra oss till Gud och sin högsta gåva, den helige Ande (Luk. 11: 9 ff.). Men huru litet betänkes detta och göres det allvarligt, till och med om man än mycket ger sig att skaffa med Gud och Guds saker, såsom judarne. Säg dig dock detta, pröva och giv akt härpå; du kan väl hava i tankarna: jag

vill bedja, vill gå i kyrkan, vill läsa Guds ord, vill göra ett Gud behagligt verk; och du gör det allt, gör det med iver och dock söker du icke Gud. Du betänker icke, att han, såsom den där är i det fördolda, måste i det fördolda uppsökas, för att finnas som en fördold skatt (Matt. 6:4, 6, 18; 13:44; Ps. 51: 8); du bemödar dig om Gud, men blott i yttre ting; du har ingen egentlig själsåstundan efter honom själv, och giver dig icke möda att komma honom själv invärtes nära, att få honom in i hjärtat och hava honom hos dig boende. Tag det dock allvarligt, pröva dig, står du i ett verkligt umgänge med Gud, såsom alla väsens på levande sätt närvarande väsende? Tillbeder du honom verkligen såsom himmelens och jordens Gud och Herre, såsom hans egen Son kallar honom? Övertänker du även ofta allvarligt, vad det vill säga och vad därav följer? Se, judarne hade alltid munnen full av namnen Gud och Herre, och med vad till gudstjänstlighet hörde gåvo de sig alltid mycket att skaffa; därför trodde de sig ej först behöva söka Gud, och därför just funno de honom ej heller. Han blev fördold för dem i Mose, i profeterna och så även i Sonen, såsom Herren själv säger: "De känna icke honom, som har sänt mig, de

känna icke Fadren, ej heller mig" (Joh. 15: 21; 16: 3). Och så är tyvärr även förhållandet med de flesta kristna: man tror, att man har Gud, samt med hans Son, utan att först behöva söka honom och fortfarande söka, och därigenom finner man ej heller varken Fadren eller Sonen i sanning, i hans utomjordiska och överjordiska fördoldhet; man misskänner honom fastmer just däruti, emedan man blott ser på vad i världen utan eget sökande i Guds och Kristi namn föres en till mötes; att utan eftertanke och fortsatt sökande låta sig därmed nöja och hålla sig därtill, kallar man tro; att härifrån avvika, på vilka grunder det än sker, kallar man otro eller sekterism; att gå därutöver, om man än söker något bättre, kallar man vantro och svärmeri.

Varför misskände då judarne sin sanne Messias, Jesus Kristus, så att han än föreföll dem såsom en lagöverträdare och sabbatsskändare, ja såsom en gudshädare, såsom den argaste otrogne, än såsom en överdriven ivrare, som vore besatt96 Beck, Kristliga Tal.

av en svärmeandef Varför? Emedan de dömde över hans person och allt vad han talade och gjorde blott efter vad som en gång blivit gällande, vad som hos dem hade offentlig trosgiltighet. Då behövdes visserligen ej först långvarigt sökande, såsom ju till och ined en Herodes hastigt skaffar sig sig kännedom i den viktigaste frågan. Allt, som hade avseende pä Gud och Messias, var redan fastställt genom bestämda personer, präster, skriftlärde, skolföreståndare, fördelat på bestämda förrättningar, dagar och orter; korteligen, allt hade sin utstakade väg. Men icke på denna väg, på denna med, offentlig makt och värdighet redan fullfärdiga trosväg var det Gud förde sin Son in i världen och genom världen; ifrån Kristi födelse intill hans korsdöd förekommo alltjämt personer, ord och tilldragelser, varvid juden, som blott dömde efter sin inlärda trosform, dels menade sig stöta på otro, dels på vantro, och tog förargelse; och just i denna anstötliga fördoldhet prövade Gud de hjärtan, som skulle bliva värdiga hans Son; ty blott de, som icke blevo stående vid det hävdvunna, utan genom alla förargelser sökte tränga fram till den ännu fördolda sanningen, och sökte Gud själv mer än allt armat, blott de funno den fördolda skatten.

Om vi nu blott stanna vid de vise från österlanden, vad hade de framför judarne? Det, att de trängde fram genom allt, som hos liedningar och judar redan gick och gällde; att de allvarligt sökte Gud i Imns fördoldhet och så funno den kostliga pärlan. Men huru måste de framstå för juden och de kristna, som blott bedöma dem efter sin sedvanda trosform? Såisom otrogna, såsom okunniga hedningar. Och deras stjärna, som, de sade sig hava sett — vad är det annat än vantro? Och sådana människor skulle veta, medföra och finna något i\v Gud, som ej juden eller den kristne i sin tro redan skulle hava eller hade bättre? Men se till, att du ej med din efter bokstaven rätta tro ändock till sinnet är den otrogne och vantrogne, och att ej dessa stå den sanna tron närmare än du. Du kan veta den sanne Gudens och Frälsarens rätta namn, egenskaper och verk, även förrätta de rätta böner och gudstjänster, och det icke blott till skenet, utan med flit ochDet troende sökandet av Gud, 97

iver. Men frågan är, om du även i ditt hjärta och i handling sannfärdigt håller Gud och hans Son i ära såsom Gud eller såsom sådan vill antaga honom; om du håller honom helig såsom det väsende, som icke blott gör något av det, som redan finnes och har anseende för sig, utan även av det som icke finnes och intet gäller, vilket väsende icke blott förmedelst varjehanda medel bringar ett och annat till stånd, utan även utan annan hjälp förmår det högsta, utan hjälp av konung, präster och skriftlärde utförer sitt ord och verk, bygger åt sin Son ett rike och en kyrka. Är din Gud för dig ett väsende, som icke är av världen, icke tänker och handlar mänskligt och världsligt, så att du i honom blott skulle hava ett mäktigt verktyg för mänskliga meningar, verk och planer, utan överjordiskt god och vis, överjordiskt rättfärdig och mäktig, sann Skapare och Herre över det synliga och osynliga, så att du underkastar dig honom och förtror dig åt honom, av honom låter dig ledas och föras, även där det går emot din egen mening och alla människors mening och önskningar, även där människoförstånd och människokraft har ett slut, där det är fråga om det ofattliga och det för all världen omöjliga? Se, det är den sanne Guden oeh Frälsaren, och det är den sanna tron på honom! Däremot, om du gör dig en Gud och Kristus efter ditt och andra människors sinne och innesluter honom i denna världens väsende och gestalt, så att du menar, att Guds Ande och makt måste röra sig i former och spår, som nu en gång gälla ibland oss — då har du blott en avgud, om du än vidhänger honom alla gudomliga namn och ärebetygelser; du tror icke sannfärdigt på den sannfärdige Gud, vilken jorden och människorna, himlarna och alla himlars himmel icke fatta och omsluta, men som själv

uppfyller allt och regerar allt med sin kraft (5 Mos. B. 10: 14; 1 Kon. B. 8: 24; Jer. 23: 23 f.).

Nuväl, mina vänner, var är tro, var är otro och var är vantro? De österländske vise skulle icke kunnat göra vad de gjorde, om de icke hållit fast vid en Gud, såsom vid ett väsende, vilket stjärnorna på himmelen och profeterna och konungarna på jorden bland judar och hedningar måste tjäna;

men att de nu sökte Gud i stjärnorna, det torde judar och kristna utan vidare hålla för intet annat än vantro; men var söken då I Gud? Sägen I: "I templet, i kyrkan är Gud!" så är det en större vantro, än om I söken honom i stjärnorna; dessa äro dock hans eget underverk; tempel och kyrkor äro ett svagt och dött människoverk (Ap. G. 7:48—50, 17:24 f.). Sägen I: "Ovan i himmelen är Gud" — viljen I då i otro säga. att han är fjärran ifrån oss, att han icke är allestädes närvarande (Jos. 2:11; Jer. 23:23 f.)? Men sägen I: "Gud är överallt, i naturen och i hela vida världen!" och jag nu gör allvar därav och säger: "Är han således även att söka i stjärnorna? Även i hagel och storm, även i drömmar?" då bliva väl de flesta åter skygga av fruktan för vantro, och så stannar till sist hos mången detta: "Gud är överallt" i raka -motsatsen, i detta: Gud är ingenstädes; d. v. s. av fruktan för vantro faller man i otro, så att man (om än icke till orden, så dock till sinnet) i sanning icke har någon Gud i världen.

Men varest ligger nu det rätta emellan otro och vantro? Skriften säger: "Av honom och igenom honom och till honom är allting" (Rom. 11: 36). — Så är då allt, stjärnor och människor, redan till sitt ursprungliga väsende på det närmaste förbundet med Gud, och så lever och rörer sig allt blott genom Gud, och visar till Gud såsom all tings mål; han är själva livskraften i allt, som lever, men detta icke så, att han själv däri vore innesluten, utan så, att han med sitt eget liv är och bliver fri och hög över allting (Ef. 4:6; Matt. 6: 13; 1 Kor. 12: 6; Ps. 139: 7—10; 1 Krön. 30: 11 f.; Ap. G. 17:25). Nuväl, mina vänner, det är icke felet och vantron, att hedningarne söka Gud i stjärnorna, judarne i templet, kristne i himmelen eller i naturen; Gud är sannfärdigt överallt; men den ene såväl som den andre förfaller i vantro, när han tänker sig Gud innesluten i något av allt detta eller ock i allt sammantaget, och icke heligt åtskiljer hans särskilda liv ifrån världslivet, förblandar hans härlighet och den jordiska fåfängligheten med varandra. Däremot är just det otro, när man så åtskiljer Gud och värld och haller dem ifrån varandra, att man tänker sig Gud utesluten ifrån

något i världen, såsom om något skulle leva och röra sig för sig utan Gud; där ser då människan blott naturligt, tillfälligt, mänskligt; hon kan då icke på allvar tänka och tro, att hon såväl i det vanliga som det ovanliga har Gud levande framför sig, att allt verkligen står i hans tjänst. Tron däremot låter sig av det vanliga och ovanliga drivas till att söka Gud och kommer så även ur en i början vidskeplig tro allt längre fram, såsom de vise, så att Gud icke bliver för henne innesluten i natur och stjärnor, utan allt högre uppgår i sitt ords och Sonens ljus. Då lärer tron alltmer att giva Gud vad Gud tillhörer, så att han med sin levande kraft är sannfärdigt i allt, men såsom Skaparen och Herren och såsom den Helige, så att intet gudomligt får förvärldsligas och intet världsligt förgudas. Otron giver icke åt Gud vad hans eget är, och tager det skapade utan Gud; vantron giver åt det skapade vad Guds är, eller gör Gud lik det skapade; den tilllägger mänskliga och världsliga saker gudomlig ära, eller påhänger Gud det världsliga; vantron tjänar det, som blott är ett i Guds tjänst stående väsen och verktyg, eller missbrukar hon Guds namn och ord till det fåfängliga, orena och syndiga. Men tron lär att så söka och finna Gud i allt, att den allena tjänar honom såsom den allena gode och rättfärdige, allena vise och mäktige, vilken allt står till tjänst och som genom allt erinrar oss om sig och visar till sig, men vilken intet i världen är att akta lika utom den enfödde Sonen. / Sonen allena bor gudomens fullhet; med honom och i honom allena lever och verkar Gud helt gudomligt, helt för sig redan före all värld, utan värld och över världen, så att han kan säga: Vem är såsom jag? Men i världen lever, verkar och sker intet för sig utan Gud, utan hans livskraft, hans inverkan och ledning. Gud är av intet utesluten, såsom otron menar, men ej heller i något innesluten, såsom vantron menar; Gud kan utgå och ingå, varest och huru han vill, kan bredvid sin allnärvaro särskilt göra sig närvarande och uppenbara sig i en brinnande törnbuske eller ett rykande Sinai, i en förbundshydda eller en stjärna, i en människoande eller ängels ande; han kan giva ny kraft och borttaga den kraft,

som finnes, kan taga ifrån de visa deras vishet och giva dårar förstånd, lika väl som han kan göra fattiga rika och

rika fattiga. Gud kan skapa livet och taga det tillbaka, för världar lika väl som för gräset på marken; han kan låta särskilda stjärnor uppstå lika väl som särskilda människor, såsom en Mose eller Johannes Döparen, så att stjärnorna, likasom människorna, äro förelöpare till vad han vill göra; han kan giva förstånd och öppna ögonen för den andliga världen, liksom för den yttre världen, så att somliga veta vad naturuppenbarelser betyda för himmelriket, lika väl som andra veta vad de betyda för våra tankars värld; han kan, när han vill låta något särskilt bliva känt, kungöra detta för vissa människor genom stjärnor, änglar och drömmar, likasom genom profeter och vise, utvälja och utrusta sina verktyg, tider och orter, till det ovanligaste lika väl som till det vanliga.

Kunnen 1 nu icke, mina vänner, tro sådana Guds inverkningar, varom den heliga Skrift i mängd berättar, äro de för eder vantro: nuväl, då fattas eder icke blott tron på den heliga Skrift, utan — såsom Herren redan sade till saddu-céerna, som icke ville tro på någon uppståndelse — förutom Skriften kännen och tron I ej heller Guds kraft. En Gud, som icke kan leva och röra sig utan världen, som icke är mera och icke kan göra mera än världen, sådan hon är: det är ingen Gud, utan ett avgudiskt världsväsen, en avgud. Tror du på en sann (Judy på det högsta andeväsen, som verkligen är och lever över allt, och dock är och verkar i allt och genom allt? Däruppå kommer det an, därmed måste du göra allvar, det måste du söka. Den sanne Guden är i levande närvaro i hela naturen, så att hans eviga kraft och gudom däri skådas, ty naturen är icke sin egen Gud; men såsom sannfärdig Gud är han på samma gång över naturen och alla dess krafter, kan skapa det övernaturliga, kan göra under i himmelen och på jorden. Den sanne Guden är i levande närvaro i ni änn i sk a n, i alla människors ande och samvete, så att de verkligen äro av gudomligt släkte; men såsom verklig Gud är han över alla människor, kan framkalla det8. Det troende sökandet av Gud.

övermänskliga, som i ingen människas hjärta och hand är att finna, förutsägelser och deras uppfyllelse. Den sanne Guden är i levande närvaro i h e I a världsh i s tor i e n och i varje människas levnadshistoria, men han härskar och råder däri såsom verklig Gud, vars råd och kraft icke äro inneslutna inom ett människolivs eller hela denna världsålders trånga gräns, utan räcka in i en evighet; hans regerande i världen rättar sig efter evighetens ändamål, tager dessa med i räkningen; hans vedergällning fullbordar sig icke i tiden, utan utöver tiden, på andra sidan detta livet och denna värld. Därför avmäter Gud icke vad han gör, sitt skydd och sin hjälp, sin välsignelse och sitt straff, efter timlig, jordisk räkning; han kan uppehålla och rädda ett svagt, fattigt barn i Betlehem, och när han vill det, är allt våld och all list förgäves; men lian kan vid sidan därav låta en tyrann rasa, så att icke blott skyldiga, utan de oskyldigaste därvid måste lida, och mycken klagan, gråt och verop uppstå — huru ofta har det icke redan så skett i världshistorien, före och efter barnamordet i Betlehem! Och när har någonsin en mera oskyldig så lidit, lidit till och med döden för skyldiga, såsom den i dag räddade Guds Son, då hans stund kom9

Akten då häruppå, mina älskade; Gud har sina tider, sina tider, då han ingriper, och åter tider, då han lämnar fritt rum att handla, sina stunder, då lian pålägger människorna, unga eller gamla, goda eller onda, lidande och död, och åter stunder, då han låter dem leva, styra och råda, var och en efter sin art. Detta avmäter han såsom Gud, med övermänsklig vishet och kraft, såsom den Evige, icke såsom den där blott är i går och i dag och i morgon; avmäter det, såsom den där ännu utom denna värld har en värld och tid, en högre plantskola, där det uppspirar, som här icke gjorde det, såsom av döden bortryckta barn, en skördetid, där till sin fulla vedergällning mognar vad här blivit gjort, vare sig gott eller ont, där straffet kommer för allt vad gott på rätts-vidrigt sätt åtnjutits och lönen undfås för allt oskyldigt lidande. På människo-dagarna med deras gärningar och lidanden följer Guds dag med sin rättvisa dorn — till denna dag102 Beck, Kristliga Tal,

syftar allting ifrån begynnelsen, och med avseende på den är hela världsloppet såsom varje människas levnadslopp anlagt. Gud vill icke syndarens död, utan han har överlämnat sin egen Son åt denna syndens värld, på det alla genom honom måtte kunna erhålla livet, evighetens liv, där allt gott bliver fullkomligt gott, och timligt lidande översvinneligen ersättes. Gud vill icke, att någon enda skall gå förlorad — därför är han så långmodig och tålig just emot den störste förbrytare; men ännu mycket mindre vill han, att de onda skola uppsluka de goda, och att ens en prick av hans lag skall gå förlorad (Matt. 5:18); därför heter det: "Så gör du, och jag tiger; och nu tror du, att jag är såsom du (likgiltig mot gott och ont). Nej, jag vill straffa dig och ställa dig det för ögonen. I, som förgäten Gud, märken detta, för att jag icke må sönderriva eder utan räddning" (Ps. 50: 21 f.; jämf. Habak.

1:13; Jes. 42:14; 57:11).

Nuväl, mina vänner, gören allvar med sökandet av Gud, ined sökandet av den sannfärdige Guden och hans sannfärdige Son. Nöjen eder icke såsom judarne med en Gud och Kristus, sådan lian redan blivit gjord till en antagen trosform, då man menar, att därutöver behöver man icke gå; eljest skolen I, lika litet som judarne, finna Guds sanning, som ligger i det fördolda och kommer i det fördolda, utan I skolen misskänna och förkasta den. Guds Ande och arm, Guds ord och verk äro översvinneligt högre, rikare och mäktigare, än att de skulle låta sig inskränkas av människotankar och människoverk! Därför hava alla tiders sanna troende alltid måst gå utöver de skrankor, vari människorna trott sig för alltid hava inhägnat Guds ord och verk (Hebr. 13:13 f.; jämf. 10:32—12:2); de hava såsom pilgrimer alltid måst begära något bättre och stå beredda att följa Guds nya anvisningar, i stället för att blott vilja inlåta sig på den av människorna anvisade vägen; de hava icke fått se på det, som haft mängden och anseendet för sig, ej heller fått avskräckas av vad ännu intet gällt, vad snarare varit en förargelse. Sådana hava de varit, som älskat Gud och sanningen över allt och icke blivit trötta att samvetsgrant söka och forska i Guds

ord och verk, och vad som då blivit beseglat såsom gudomligt, det hava de ståndaktigt bekänt och efterföljt, oavsett vem och vad som varit däremot, i motsägelse med hela sin tids ström. Tagen till eder förebild dessa äkta troende, sådana det även i vår kyrka funnits många, och efterföljes dem i deras sinne och vandely i stället för att i strid mot deras sinne och vilja med deras namn och handlingar kringgärda Guds ord och verk och därav göra eder en vilobädd; söken Gud troget, såsom de, så giver han eder alltid nytt att finna av sin översvinneliga rikedom; han bliver eder Gud och Frälsare, i stället för att blott vara edra fäders Gud, vilket lika så litet hjälper eder, som det hjälpte judarne. Behjär-ten, vad som redan i Gamla Testamentet var sagt till detta folk, som av ålder hade Guds ord och förbundstecken: "Söken mig, så fån I leva" (Amos 5:4 f.) och: "I skolen finna mig, om I frågen efter mig av allt edert hjärta" (Jer. 29:13 f.)! Men behjärten ock vad som i Nya Testamentet måste sägas till samma folk: "I skolen söka efter mig, men I skolen icke finna mig; och där jag är, dit kunnen I icke komma" (Joh. 7:34). Nyttjen således Guds ord och nådemedel i rätt sinne, så att I av helt hjärta söken den fördolda skatten, som däri ligger — Gud själv och hans enfödde Son. Amen.

9. Evighetens verk.

Joh. 4: 5—26.

Huruledes Herren söker själar och leder dem från det yttre till det inre, från det förgängliga till det oförgängliga, — detta, mina vänner, framställer dagens evangelium levande för våra ögon, på samma gång som för oss tydligen visas, huru Herren utförer detta stora verk på det enklaste, naturligaste sätt, utan hastande eller pådrivande. Hela hans levnads mål, hans andes brinnande åstundan var väl, att bland de själar, vilka genom syndens villa och list blivit förda bort från levande Gud, återföra så många som möjligt

till förening med honom; men aldrig gick han därvid brådstörtat tillväga eller använde trug och tvång; aldrig gjorde han några konstlade eller storartade tillställningar för att få människor samlade tillhopa och sedan fånga dem i sitt nät; ej heller jagade han efter människorna på vägar och stigar eller förföljde dem in i deras hein och familjeliv, i avsikt att omvända och lycksaliggöra rätt många. Däremot predikade han ordet fritt och öppet, allteftersom tid och ställe gav vid handen, då en var, som därtill hade böjelse, kunde höra honom och tala vid honom; detta var för allas räkning; därjämte var han ock alltid beredd att enskilt tjäna sådana, vilka av egen drift besökte eller påkallade honom, och begagnade sig även själv av varje tillfälle, som otvunget erbjöd sig, för att åt personer, vilka behövde och fördrogo det, särskilt ägna sin omsorg.

Så se vi nu Herren i dag söka en själ och detta vid ett i yttre hänseende helt obetydligt tillfälle. Trött och törstig av sin vandring sätter han sig under middagssolens hetta vid en ensligt belägen brunn, och då i detsamma en samaritisk kvinna kommer dit för att hämta vatten, nödgar törsten honom att av henne begära en dryck. Sådant var väl i och för sig en enkel och naturlig sak, men en vanlig jude skulle dock aldrig hava förmått sig därtill. En sådan intog nämligen i förhållande till samariten — även i de saker, som tillhöra det alldagliga — en ställning, icke såsom människa till människa, utan såsom rättrogen till kättare, och att med en sådan äta eller dricka ur

samma kärl, än mer, att bedja honom därom såsom en tjänst, det skulle den över sin rättrogenhet stolte juden hava ansett icke blott för en skam, utan för en synd emot sin religion, för ett ohelgande av densamma och en styggelse. Och just därför var det så naturligt, att kvinnan icke kunde fatta meningen av en sådan bön från en judes mun, utan frågade med förvåning: "Huru kan du, som är en jude, bedja mig, som är en samaritisk kvinna, om något att dricka?" Men Herren inlät sig icke alls på frågan om skiljaktigheter uti religiösa bruk och meningar, utan, för att bringa kvinnan närmare såväl sig som det hani).

vill giva själarna, går han rakt på saken och säger: "Om du (i stället för att tänka på mänskliga religionsstridigheter) förstode Guds gåva och vem den är, som säger till dig: 'Giv mig att dricka', så skulle i stället du hava bett honom, och han skulle då hava givit dig levande vatten."

Detta tal var nu visserligen icke att så genast förstå; Herren utgår väl från det närmast till hafids liggande och enklaste, såsom i detta fall från vatten och drickande, men lian leder sedan sina ord in på det höga och djupa, på det han måtte bringa själarna till eftersinnande och lyfta dem uppöver deras världsliga synkrets. Så mycket kunde dock kvinnan fatta, att den, som talade med henne, icke var blott en törstig människa, och att han icke var en av sin rätt-trogenhet fördomsfullt intagen jude, som av nödtvång nedlät sig att av henne begära en tjänst, utan att han var en man, av vilken hon själv hade att söka och förvänta en förhenne hittills okänd gudsgåva. Från den av henne lämnade vattendrycken, visserligen den också en Guds gåva för den törstige, vill Herren leda hennes tanke på en Guds gåva av annat och högre slag, en Guds gåva, vilken han jamforer med hennes brunnsvatten och kallar ett levande vatten; och det hemlighetsfulla sätt, varpå han talar därom, åsyftar att hos henne väcka begär att lära närmare känna honom och hans gåva och lust att fatta den inre meningen i hans ord. Ty Herren ingjuter icke på en gång sin sanning och dess kännedom i en människosjäl, utan vi måste först få törst därefter och forska därefter. Men kvinnan har sitt liv och sin varelse alltför mycket i den yttre världen, för att hon skulle kunna följa hänvisningen till den inre kunskapsvägen och sålunda märka, att Herren talade i en liknelse och att för henne vore bäst att låta honom tjäll den för henne; sådant faller henne icke i sinnet, utan i stället stannade hennes tanke, i anledning av uttrycket "levande vatten", blott vid rinnande vatten i timlig mening, varmed hon nu förbinder det hos hennes folk heliga minnet av patriarken Jakob och hans gåva, den ifrågavarande brunnen; och därutöver gives det, efter hennes uppfattning, icke något högre. Men denna

hennes aktning för fäderna avhöll ingalunda Herren från att om vattnet i hennes beprisade brunn utsäga, att detta dock icke var den rätta gudsgåvan. Ännu får han dock härmed icke kvinnan bort ifrån tankarna på vatten i sinnlig mening, fastän han i motsats emot sådant vatten framhåller det, som han har att giva, såsom ett vatten, vilket kan stilla törsten till evig tid och som hos var och en, åt vilken han gåve det, självt skulle bliva en brunn, en invärtes källa, som alltfort flödar in i det eviga livet. Kvinnan, fästad, som hon var, med hela sin själ vid denna världen och fördenskull ännu saknande all kunskap om ett i egentlig mening evigt liv i en högre värld, förstod också Herrens ord endast på denna världens vis, i det hon trodde, att det vatten, han ville giva, skulle för evärdliga tider, d. v. s. enligt hennes förmenande för hela livet, kunna släcka lekamlig törst; och ett sådant underbart vatten, som besparade henne mödan att vidare hämta från brunnen, önskar hon genast att få. "Herre", säger hon därför, "giv mig det vattnet, så att jag icke mer behöver törsta och komma hit för att hämta vatten." Då en utsikt att i yttre måtto vinna lättnad och vederkvickelse öppnar sig för henne, upptager hon ej tiden med frågor om huru vatten kunde verka så stora ting; hon, å sin sida, finner det ej vara svårt att tro, det ett sådant undervatten kunde givas, ett vatten, som vore bättre än Jakobsbrunnens; men nu däremot, då hon tager saken så lätt, gör Herren svårigheter och vänder talet på hennes man. "Gå först", säger han, med allvar och skärpa, "och hämta din man och kom sedan tillbaka!" Härmed icke blott hejdar Herren det snarfärdiga hos denna av det yttre och timliga intagna kvinna, han griper ock djupt ned i hennes eget hjärtas brunn och upptäcker för henne det hemliga, orena vatten, som gömmes däruti, då han fortfar: "Fem män har du haft, och den du nu har, är icke din man." Han visar henne, att han kunde ösa djupare än hon trodde, och att han för visso vore mer än fader Jakob.

Hittills hade han talat löftesord till henne och därigenom väl vunnit ett öppet öra, men icke kunnat uppväcka evighetens livstörst hos henne; nu angriper han henne i samvetet och

ställer henne för ögonen hennes syndaskuld och hon tillstår den för honom, i det hon vördnadsfullt bekänner: "Herre, jag ser, att du är en profet". Det var ett stort steg en sådan kvinna härmed hade tagit på sanningens och självförödmjukelsens väg — nu blir det också av vikt för henne att komma till rätta med frågan om Guds sanna tillbedjande, i* stället för att, såsom hittills, åtnöja sig med vad som härutinnan var vedertagen sed ibland hennes landsmän. I stället för hennes förra jordiska önskningar begynner nu hos henne en åtrå av andelig natur, ett religiöst sanningsbegär, och hon tror att den profet, hon ser framför sig, skall föra henne till den rätta källan. Det gör också Herren, dock annorledes än hon tänkte sig saken, ty där han en gång finner allvar, ödmjuk syndakänsla och redlig trängtan efter sanning, om ock därvid fattas det rätta förståndet, såsom vid samaritiskans fråga, där giver Herren långt utöver vad man kan bedja eller tänka. Så gör Herren ock med denna ärliga samaritiska kvinna, som han genom sin godhet och sitt allvar nu hade fått föra så långt från hennes världssirme; han sänker ord i hennes hjärta, vilka gingo vida över hennes fattning för ögonblicket och vilka än i dag många kristna icke fatta — ord, i vilka han innefattar hela källan av det levande vatten, som han allena förmår giva. Kände kvinnan förut blott patriarken Jakob och de övriga fäderna, så talar Herren nu till henne om den Fadren, som är Ande; tänkte hon nyss, då talet var om Guds gåva, blott på jordiskt vatten, och då talet var om Guds tillbedjan och gemenskap med honom, blott på hennes fäders berg eller på Jerusalem, så framställer Herren nu för henne den himmelske Fadrens Ande och sanning såsom den sanna gudsgåvan och den sanna gemenskapen med Gud; och im, då hon — ^ kännande sig oförmögen att förstå vad profeten åsyftade med de till henne sagda orden — förlitar sig därpå att, när Messias komme, han skulle förkunna allting, kan Jesus säga till henne: "Jag, som talar med dig, är densamme!" — således icke blott en jude, såsom du trodde, icke blott en Guds man såsom patriarken Jakob, icke blott en profet, utan just den, som förer med sig det fulla ljuset. Så hade åtmins-

tone det eviga livets sädeskorn blivit nedlagda i hennes hjärta, så att hon kunde förstå att utbedja sig och undfå allt mera; hon kände nu den brunn, varur det sanna levande vattnet är att hämta, Jesus Kristus och hans ord. Hon kunde nu säga till sig själv, att den himmelske Fadrens Ande och sanning allena är det vatten, som för evigt släcker all törst, men som hos människan själv måste bliva en källa, som flödar in i det eviga livet.

Visserligen var det en lång väg från Herrens första ord: "Giv mig att dricka !" till de sista: "Jag är Kristus!" Men med huru mycken vishet och tålamod hade han icke förstått att föra kvinnans sinne från det yttre till det inre, från det förgängliga till det oförgängliga, från det närmast liggande till det högsta! Om vi vidare med kvinnans första ord: "Huru kan du, som är en jude, bedja mig, som är en samaritisk kvinna, om något att dricka?" sammanställa det sista ordet i denna evangeliska berättelse, vilket yttrades av hennes landsmän, sedan de i två dagar häft Herren hos sig: "Vi hava själva hört och veta, att han är i sanning världens Frälsare" — huru rikt utsäde hade icke Herren från en ringa början vetat att utså, och detta i en föraktad jordmån, såsom Särna rien var, i själar, som för världen intet gällde! Men också syftar icke Herren på något storverk, som faller i ögonen, utan på ett evighetsverk av en inre storhet, och därför utväljer han, såsom i Samarien, ur det lägsta stånd, på avsides orter, själar, vilka han bibringar sina högsta och djupaste sanningar, utan att sådana människor någonsin hava att i detta livet spela någon roll; Herren låter dem snarare förbliva i deras undangömda vrå, med deras inre skatt oanvänd, han låter dem dö, utan att efter människors mening hava fått göra någon nytta, utan att hava kommit varken kyrka eller stat till godo. Och varför? Därför att hans verk avser evigheten; och där, i evigheten, skola många vara de främsta och intaga viktiga platser, vilka här haft sig anvisat att vara de yttersta just för att i den oförfalskade sanningen bevaras och fullkomnas för det tillkom mande livets högre grader; då däremot många, som här innehade de första platserna, måste där

nedstiga till de lägsta, emedan de, oaktat sitt förmenta framåtskridande, blivit efter i sanningen. Det är icke stor-hetslystna människor, utan sådana, som beprövats trogna i det lilla, vilka av den på samma sätt beprövade Herren en gång skola sättas över det stora. Så bereder han präster och konungar för sitt kommande rike just där, varest världen allraminst söker och märker det. Så kunde ock Herren, som. vet att finna de rätta personerna, göra sig så mycken möda med en samaritisk kvinna, utan att han därför kallar henne till något särskilt verk, kunde för henne och hennes landsmän uppenbara sin person och sin gåva i en härlighet, som han hittills knappt för någon så öppet förkunnat.

Jerusalems tempel, den heliga staden hade, skulle man tänka, just varit rätta stället, där han högtidligen bort låta utropa sig såsom Messias; men se, just där säger han ej rent ut, att han är Kristus (Joh. 10: 24), där undanröjer han ej svårigheterna för sina åhörare, utan han till och med talar och beter sig så (t. ex. då han helade på sabbaten, Joh. 5: 8; 9:14), att de taga förargelse därav och ropa: "Hava vi icke rätt, då vi säga, att du är en samarit, en kättare, och besatt av en ond ande?" (Joh. 8:48). Varför gör han då saken så .svår för dessa människor? Emedan de själva ville göra den m lätt och icke, såsom samariterna, ville låta sig avledas från berömmelsen av yttre, förgängliga ting och förhållanden, utan fastmer sökte intvinga honom i desamma, fordrade att deras Messias skulle vara en Kristus i storartad stil, efter världens sätt, och uppträda såsom konung och härskare — kort sagt: emedan de icke ville foga sig efter evighetens verk, utan ville att detta tvärtom skulle passas in uti deras, tiden allena tillhörande verk. Men Herren går sin väg rätt fram och låter människorna fritt pocka och trotsa, såsom judarne, på sin rättrogenhet, på sitt namn av Guds folk, på sina skolor och tempel, på sitt vetande och sina goda verk eller vad helst de eljest akta så högt. Allt detta låter han dem få behålla, men sig själv giver han dem icke, nyckeln till evigheten undfå de icke, ty av sådana människor kan han icke begagna sig för sina eviga ändamål. Huru många präster funnos icke?HO Beck, Kristliga Tal.

som dag och natt i templet tände sitt rökverk och tjänade Gud, huru många fariséer och skriftlärde funnos ej, vilka gåvo många allmosor, fastade och bådo mycket, huru många rika, visa och mäktiga voro icke i Jerusalem och hela Judeen, och Herren uppsökte dem icke! För ingen av dessa, som dock kunde mena sig bäst böra veta och förstå sådana ting, för ingen — utom för en Nikodemus, som kom till honom såsom en ödmjuk lärjunge — förkunnade han, vad hans mun anförtrodde åt en ringa kvinna vid Sykars brunn och vad han i en avlägsen småstad yppade för människor, som hittills tillbedit vad de icke känt och vilkas namn bland dem, som kallade sig Guds folk, gick och gällde såsom ett skymford. Herren behöll ständigt i sikte vad som gäller inför Gud, vad som Jean ingå i evigheten och vad som i evigheten kommer. Och därom var han nu förvissad, att här, i Samarien, dessa enkla av världen förgätna människor, som icke umgingos med några högflygande tankar rörande kyrka och stat, skulle bevara sitt betrodda gods i renhet och icke neddraga det i de mänskliga passionernas dy eller de världsliga bestyrens virvel. Sina apostlar åter, dem ställer Herren visserligen fram på världens stora skådebana, men dem har han då också icke blott under några särskilda timmar och dagar undervisat, utan under åratal hållit i sträng skola, uti vilken han mer än en gång hos dem stäckt det höga sinnets flykt med undervisning i konsten att bliva såsom barn (Matt. 18: 1—4; Mark. 10: 14 f.)? så att de av varje barn, som mötte dem, måste hämta en påminnelse om hans ord: Bliven såsom barn, bliven såsom de små bland människorna, förbliven små på jorden! Och då han omsider utsände dem, stängde han så för dem med yttre och inre anfäktelser vägen till att göra sig stora, att de ingalunda framstodo såsom höga ämbetsinnehavare eller kyrkliga maktägande, såsom beundrade hjältar eller stora snillen, utan själva måste säga om sig: "Gud har ställt oss, apostlar, här såsom de ringaste bland alla; vi äro dårar för Kristi skull; vi hava blivit såsom världens avskum, såsom var mans avskrap, och vi äro så ännu alltjämt" (1 Kor. 4: 9 f., 13),9. Evighetens verk. HI

Så, mina vänner, utförer Herren sitt stora verk för evigheten helt annorlunda, än människor tänka och företaga sig det; så söker och utväljer han själar samt fostrar dem för sitt rikes ändamål, vilka gå utöver tid och värld. Han är den ende, som själv förstår och lärer andra att förstå det stora verk, huruledes människosjälar föras tillhaka till sig själva, riktas uppåt oeh göras skickliga för Guds tillbedjan i ande och sanning, icke blott sammanföras till yttre religionssamfund och gudstjänstliga församlingar; huruledes människor bildas, icke till blotta kyrkokristna, utan till verkliga gudsmänniskor, vilka hava Anden i sitt inre såsom en levande vattenkälla, vilka förbliva i evighet och komma att verka i evigheten, om de ock i tiden, för människoögon, ingenting uträtta. Och bättre än Mästaren kan ingen lärjunge utföra verket, ej heller får tjänaren verka på annat sätt än hans Herre; i annat fall församlar han icke med sin Herre, om han än förmenar sig göra det, atan han förskingrar och varder förskingrad.

Men orsaken, varför evighetens verk hos oss alla och för oss alla bliver så svårt och hos de flesta icke kan uppkomma eller tränga igenom, växa och mogna, är denna: vi hava förlorat oss i yttre, förgängliga ting, och dem vilja vi icke låta anses för vad de egentligen äro, utan vi hålla dem för så viktiga, att det högsta måste förlika sig med dem och icke får göra dem intrång. Så hållas vi fångna av yttre göromål av alla slag, även sådana, som äro i

sig själva berättigade och goda, kallelse-, ämbets- och kärleksplikterna. Men vad hjälper oss väl allt detta, om det som är mera värt än allt annat, om det eviga icke uppkommer i oss eller måste lida nöd, om vi aldrig rätt komma till oss själva, aldrig rätt komma till Gud, om vi icke få så mycken tid, stillhet, allvar och samlat sinne, att Herren med sitt ord kan tränga in i vårt hjärtas grund samt upptäcka och hela dess gamla och nya skador, att han kan föra oss ut ifrån våra villfarelser och fördomar, från vår bräckliga, inbillade och efterhärmade kristendom till sann kännedom av hans härlighet, till hans Andes kraft och liv? Vad hjälper oss väl allt det i utvärtesBeck, Kristliga Tal.

måtto goda, som vi göra eller som genom oss åstadkommes, om vi ändock själva bliva förkastliga, om ändock själen i sitt innersta försvagas och stelnar i en falsk frid, om hon anser detta "Hav akt på dig själv" och sin helgelse för mindre nödvändiga, och under belåtenheten ined sitt eget, yttre verk alltmer och mer mister törsten efter det eviga, allt mindre höjer sig till det, som evigt är (1 Tim. 4:16; 6:11 f.) ? Vad hjälpa oss alla brunnar, vare sig andliga eller världsliga, som vi gräva åt oss och ösa ur, om vi för deras skull antingen icke finna eller icke begagna, såsom vi borde, den enda livsbruim, som i världen gives; om vi intala oss, att vi icke behöva själva hos Jesus Kristus hämta det levande vattnet, eller ösa det ur de ord i vilka han själv talar, så att det hos oss själva i vårt eget inre må bliva en brunn — utan vi i stället stanna hos den eller den fader Jakob, som redan har grävt den bästa brunnen, och mena, att vi blott behöva ösa rätt djupt uti den av fädren ärvda brunnen för att finna det rätta källvattnet? Om då någon ropar till oss: "Gån till själva källan, till den enda, rena och fullkomliga källan, till honom, som allena förkunnar allt och allena själv är livet", så svara vi: "Är du förmer än vår fader Abraham (Joh. 8: 53), förmer än vår fader Jakob, som har givit oss brunnen och som själv med sina barn druckit ur samma brunn?" Vad hjälper oss, mina vänner, sådant judiskt och samaritiskt tänkande och talande, vad hjälper väl att trotsigt åberopa fäderna och säga: "På detta berg, på det eller det sättet hava våra fäder tillbedit, eller i Jerusalem är rätta orten och den rätta högtid, där man bör tillbedja"? Sen dock på Herren och blicken in-i hans evangelium: allt sådant, varmed ii pråla, allt sådant, som vi hålla så heligt och vilja att även andra skola hålla så heligt, så att vi till och med kunna för sådana sakers skull förkättra och plåga dem, allt sådant, varpå vi till och med, såsom judarne, grunda vår företrädesrätt till Kristus och hans rike — allt sådant går Herren förbi, såsom något, vilket, om det ock har varjehanda nytta med .sig, dock måste vika för hans sak, emedan det binder och förbländar själen, så att hon icke kan intränga i Anden och9. Evighetens verk. H3

sanningen och dricka det vattnet, som genom honom flödar ur det eviga livet ned i ett människohjärta och åter uppspringer till evinnerligt liv. Därför vänder han oavlåtligt den samaritiska kvinnans sinne från hennes alltjämt återkommande tankar på en yttre helighet, höjer hennes föreställningar uppöver fäder och judar och Jerusalem, ehuruväl därifrån saligheten utgår, för att draga henne helt in i längtan efter honom, som, "när han kommer, skall förkunna allt", och sedan kunna gripa hela hennes människa med det ordet: "Jag, som talar med dig, är densamme". På samma sätt angriper han ock mången gång med avsikt judarnes heliga bruk och urgamla stadgar, för att taga ifrån dem hyendet under deras säkerhet.

Men om man, såsom fallet var med judarne, icke låter fråntaga sig detta hyende och således icke vill fulla sanningen; om man förmenar sig hava livets vatten tillfyllest i de redan grävda brunnarna, och icke vill påtaga sig den möda och det offer, som det kostar, att hämta vatten från själva källan och att i eget hjärta gräva en egen brunn för denna källa; om man förmenar, att man kan och får mäta Kristi Ande och sanning efter Jerusalems mått och dess ande, efter det som redan genom hävd och vana fått en yttre helgd och stadfästelse — då hörer man till de själar, som inför Herren måste stå tillbaka för samariter. Man kan då väl för denna tiden räknas till Guds folk och veta mycket, som samariter icke visste; men bland det folk, som evigheten tillhörer och som därifrån undfår mat och dryck för själen, är man ännu icke upptagen. Man kan, såsom Jerusalems invånare, hava ibland sig präster och skriftlärde i mängd och emellanåt höra även sådant, som Herren själv talar, men den Ande och sanning, som tala i hans ord, finna dock intet rum; det himmelska och eviga däruti är liksom talat på ett främmande språk, som man först måste översätta på det tungomål, som är allmänt gängse. Så går man alltjämt i den vanda kretsgången, kommer ej uppåt, stannar vid bokstaven, hänger fast vid skalet och den yttre bilden, utan att åtkomma den egentliga kärnan, den himmelska Anden. Så tror man sig vara

i besittning av sanningen och leva det rätta livet, fastän man lever och närer sig blott av vad andra människor eller egna tankar erbjuda, men icke av vad Herren själv giver, han som allena är och giver det eviga livet, han som allena är Medlaren och som icke i sitt ställe insätter någon människa till medlare; ty människor kunna blott såsom hans sändebud och beskickade lärare vittna om honom och hänvisa till honom, men icke såsom trons källor eller trons herrar träda i stället för Herren och hans ord. Det måste komma därhän med oss, att vi kunna säga, såsom samariterna sade till kvinnan: "Nu är det icke mera för dina ords skull, som vi tro; ty vi hava nu själva hört honom, och vi veta nu, att han i sanning är världens Frälsare.7' Det måste komma därhän att, såsom den store Johannes säger till sina egna lärjungar, Kristus tillväxer och den mänskliga läraren förminskas. Den som kommer ovanifrån, han är över alla (Joh. 3:26—31; 1: 6—9; 4:42).

Till källan således, till källan, mina vänner, för att själva ösa och dricka därur! Källan, Jesus Kristus och hans ord, icke något annat, måste också för eder verkligen vara källa. Den som vill göra den källan misstänkt eller grumlig för eder, den som vill göra någon person eller något av människor uppställt läroord till källa och därigenom hålla eder på avstånd från den verkliga källan, honom skolen I icke höra; men hören Honom, som säger: "Jag, som talar med dig, är densamme" — "den som törstar, han komme till mig och dricke!" (Joh. 7:37—39.) Ingen lekamlig eller andlig fader får träda emellan honom och eder (Matt. 10:37; 23:8—10), icke någon Jakobsbrunn, intet Jerusalem, hären känna honom, såsom han själv giver sig åt eder att känna, såsom han, Mästaren för alla lärare, lärer eder. Bedjen honom, som allena förfogar över Guds gåva och allena giver Anden, utan vilken de bästa vittnesbörd av människor blott bliva döda bokstäver för eder eller en falsk ande uti eder. Tron på honom, som allena är och giver sanningen i dess rena, kraftiga himlagestalt, då det däremot om människor heter: "Fåfänglighet äro de myndige herrar!" (Ps. 62:10). Lären eder att

ösa ur källan och dricka därur; men dricken då verkligen, i fulla drag, och nöjen eder icke med att läppja en droppe då och då eller att blott taga vattnet i munnen eller att därav bereda ett kylande omslag, när någon plåga besvärar, ty så uppkommer icke inom eder själva någon levande källa, som stillar själens evighetstörst och som flödar in i det eviga livet;. och med vad annat 1 än söken stilla evighetstörsten, ostillad återkommer den dock, denna livstörst, och plågar alltjämt ånyo; och om den också i hela detta livet icke skulle plåga, så mycket värre för eder — den skall bliva eder plåga i det tillkommande.

hären eder fördenskull att förstå Guds gåva och vem den är, som säger till eder: "Giv mig ditt hjärta!" Döden är edra synders lön, men Guds gåva är det eviga livet i Kristus Jesus, vår Herre (Rom. 6:23). Han söker edra själar på enfaldigt sätt, med vishet och tålamod, icke på högunderliga vägar, utan på naturliga; även vid alldagliga tilldragelser, under de vanliga göromålen, bibringar han eder, likasom den samaritiska kvinnan, väckande intryck, vilka öppna för eder själens och samvetets djup och påminna eder om evigheten. Men låten det ej stanna hos eder vid blotta väckelserna, utan låten dem driva eder att gå in uti eder själva, låten dem rikta eder uppåt i dag och alla dagar. Hållen fast vid Herren, vid hans ord och hans Ande, vid hans dragning och hans tuktan, låten föra eder av honom från det yttre till det inre, från det förgängliga till det oförgängliga; ty därförutan kommer icke något evighetsverk hos eder till stånd.

Slutligen beder och förmanar jag eder nu som ofta: Tanken på de fattiga i deras nöd; bryt, bryt själv åt den hungrige ditt bröd och drag dig icke undan för ditt kött; ja drag dig icke undan för dem, i och med vilka han själv, som allena kan mätta din själ, säger till dig: "Giv mig att äta!" Amen.

10. Rikedom och Guds rike.

Luk. 19: 1 — 10.

Älskade åhörare! Vi se Jesus i dag på sin sista vandring till Jerusalem, så att säga på sin döds väg, omgiven av mycket folk. Ännu på denna sin vandring hade han att göra med människor och förhållanden av mycket olika beskaffenhet, först och främst med de arglistiga fariséerna, som ingenstädes saknades eller någonsin upphörde att förfölja honom med frestande frågor (Mark. 10:1 ff.); men såsom motsatsen till dem kommo även i hans väg de

oskyldiga barnen, vilka han välsignade till ingång i Guds rike (Luk. 18:15 ff.; Mark. 10:13 ff.). Däruppå framträdde inför honom en rik, förnäm yngling, vilken han förgäves visade från egna skatter till skatten i himmelen fLuk. 18:18 ff.; Mark. 10:17 ff.); men åter där bredvid hans lärjungar, de förnämsta bland Guds rikes tjänare, vilka redan för himmelrikets skull hade utvalt fattigdomen, men dock behövde varnas för självupphöjelse och rangsjuka (Matt. 19:27—20:28). Vidare anropas han vid Jeriko av olyckliga blinda och skänker dem synen, och strax därpå kommer den i det yttre lycklige Säckens, vilken han oombedd skänker någonting ännu mycket värdefullare, nämligen icke blott att få se honom utan även att få undfägna honom i sitt eget hus, varigenom han helas från sin andeblindhet. Äntligen anländ till Betania, till de kära syskonens hus, förrättar han till sist det största av sina under, uppväckandet av den sedan fyra dagar begravne Lasarus, och därmed bevisade han sig på förhand, före sin egen snart stundande död, såsom dödens besegrare (Joh. 11:17 ff.); men då uppträdde ock hans fiender, fruktande, att han nu skulle helt och hållet rycka folket till sig, och av sitt blinda hat drivna till det yttersta, att tillfångataga och korsfästa honom (Joh. 11:46 ff.). Här sammantränger sig således omkring Herren ännu på denna sista vandring en rätt levande hild av vad i världen rörer sig om vartannat: arglistig falskhet och barnslig enfald, den världsliga rikedomens snara och farorna i det kyrkliga ståndet, kroppsligt elände och världslig lycka, veder-10. Rikedom och Guds rike.

kvickande vänskap och dödlig fiendskap, och bakom allt detta — graven. Men i varje del av detta världsliv vet Herren att låta ett ljus lysa in, som uppenbarar det goda och onda i människorna, och som, där det får ingång, bringar kraft i det svaga, liv i det döda; därvid visar Herren alltigenom, att han icke hos någon har anseende till den yttre personen, icke till gunst och icke till ogunst, utan alltid ser till den inre människan, hos vän och fiende, hos stora och små, fattiga och rika.

8å var det också i avseende på Sackeus, förvaltare av tulltjänsten i Jeriko, om vilken det uttryckligen heter, att han var en rik man. Hum tänker då Herren om de rika? Redan ofta hade han uttalat sig om dem på ett sådant sätt, att illasinnade eller tanklösa åhörare kunde tro, att han intet ville hava att göra med dem eller lovade sig något av dem. Redan i sin bergspredikan hade han uttalat skräck- och veropet: "Ye eder, I, som ären rika, ty I haven fått ut eder hugnad" (Luk. 6:24). Vid andra tillfällen i sina liknelser om Guds ords säde hade han talat om rikedomens bedräglighet, d. v. s. betecknat den såsom någonting, vilket bländar och bedrager människan, och därigenom förtager Guds eget ord dess kraft och frukt (Luk. 8:14; jämf. Matt. 13:22). I en annan liknelse hade han varnande visat, huru under affärsbekymren för rikedomens betryggande och njutningsbekymren för dess begagnande tanken på Gud- och evighet förkväves i människans själ, och denna mitt i sin virvel oförberett överfalles av döden (Luk. 12:16 ff.). Vidare framställer han åter under bilden av en rik frossare, huru rikedomen gör människans hjärta okänsligt för andras nöd, och att då efter döden den domen kommer: "Du fick ut ditt goda, medan du levde — men nu har du pina" (Luk. 16: 19 ff.). Så hade Herren hittills talat om rikedomen; men nu kort före tilldragelsen i vår text syntes rikedomen uppträda i en helt annan gestalt, i den förnäme, rike ynglingens person (Luk. 18:18 ff.); denne hade icke blott alltifrån sin ungdom fört ett strängt, lagenligt liv, utan kände sig även manad att vända sig till Jesus själv med den allvarliga frågan: "Vad118 Beck, Kristliga Tal.

skall jag göra för att få evigt liv till arvedel?7' Men vad visade sig, då Herren genomforskade hans hjärta? Att även en man med en sådan allvarlig sinnesstämning icke ens på Jesu aninaning kunde göra sig lös från de jordiska skatternas makt, för att hava en skatt i himmelen. Då det nu så tydligen visade sig, att även en rättskaffens, salighetssökande människa icke blott och bart äger sin rikedom, utan äges av densamma, att den yttre skatten såsom fjättrande själsskatt intränger i människan, då utropade Herren: "Huru svårt är det icke för dem, som hava penningar, att komma in i Guds rike! Ja, det är lättare för en kamel att komma in genom ett nålsöga än för den, som är rik, att komma in i Guds rike; ja, därtill fordras gudomlig kraft, blott mänsklig förmår det icke. / dagens teæt är det åter en rik av helt annan art, vilken i Säckens- person framträder, och betraktar man saken blott mänskligt, så måste man antaga, att en sådan man minst kunde påräkna, att Jesus skulle inlåta sig närmare med honom, och att just han skulle inkomma i Guds rike. Han kunde ingalunda såsom ynglingen inför Herren åberopa sig därpå, att han alltid hade hållit sig efter lagen; redan det talade emot honom, att han hade ägnat sig åt yrket att indriva tullen för romarne, ett yrke, där godtycke, utpressning och bedrägeri hörde så till

ordningen för dagen, att publi-kanerna liksom skökorna voro över stad och land särskilt beryktade såsom syndare, och bland dessa publikaner hade Sackeus svingat sig upp till en förman. Vid hans omvändelse var således icke fråga blott om att vara rik, vilket redan i och för sig lätt bedrager människan på Guds rike; han var därvid själv en bedragare, en förman bland bedragarne. Så var då först en hård knut att upplösa, för att denna publikan-själ skulle bliva frigjord från sina bojor; omvändelse till Jesus, den fattige förkunnaren av ett himmelrike, kunde helt och hållet synas vara en omöjlighet. Och dock var knutens lösning redan började, då Herren drog genom Jeriko. Den rike överpublikan en brann av begär att få se Jesu person, så att han under folkträngseln, till följd av sin lilla växt, kommer på den tanken att stiga upp i ett träd, och skyndsamt utförer

han detta, utan att taga i beräkning, att han därvid åsidosätter sin egen värdighet och gör sig löjlig inför folkmängden. Det var icke ett tomt nyfikenhetsbegär, ty då skulle Jesus alldeles icke tagit någon kännedom därom; det var allvarlig fråga efter Jesu person, själsåstundan efter honom, salighetens första frö, som i publikanens hjärta var utsått genom vad han redan hört om Jesus. Därför giver Herren honom ock efter sitt eget ord: "Den som söker, han finner" (Luk. 11:10), giver honom utöver hön och föreställning, i det han icke skämmes för eller skyr att offentligen inför den stora mängden låta inbjuda sig till den vanryktade mannen, att låta honom vederfaras den glädjen och äran att hava Herren till gäst — vilket folket så litet förstod, att det knotade däröver (Luk. 5:30; 15:2); ty att äta med publikaner undvek varje ärbar jude. Men Herren gjorde det, emedan han var mer än en ärbar och from jude, själaräddaren, som just var kommen i världen för att uppsöka de förlorade, de från rätta vägen bortkomna, på fördärvets väg förirrade människorna, och återföra dem pä livets väg. Därför sade Herren till Sac-keus: "Jag måste i dag gästa ditt hus", det hörer till mitt ämbete (Luk. 19:10; 4:43).

Men vad verkade nu detta hos Sackeusf Även hos fariséerna hade Herren redan gästat, utan att det häft någon verkan (Luk. 14:1 ff.) ; i sitt högmod höllo de icke sig själva därigenom ärade, utan Herren; ja, i sin falska mening läto de sig så litet omstämmas, att de till och med vid sådana tillfällen ställde försåtliga frågor till honom. Så kan falsk rättfärdighet, d. v. s. en rättfärdighet, som bespeglar sig i sina goda verk och överskyler sitt onda, argare fördärva och snärja människan än ett världsbekant syndaliv (Matt. 21: 31). Syndaren Sackeus kan blott ära det såsom en nåd, att den sannfärdigt helige mannen, av vilken han från sitt träd icke ens kunde hoppas bliva bevärdigad med en blick, till och med ingick under hans tak, och detta icke blott av slump och hemligen, utan så, att allt folket måste veta det och se det. Ett sådant tillmötesgående kände syndaremannen så alltigenom såsom oförtjänt nåd, att hans ande uppsvingade sig

fröjdefullt och han blev en förändrad människa. Hade han förut redan arbetat sig igenom alla yttre svårigheter blott för att få se Jesus, så medförde nu Herrens nådebesök kraften till det som var ännu svårare: att bryta igenom rikedomens och svekets hårda bojor. För den rike ynglingen hade det gått annorlunda; han hade bedrövad gått bort från Herren, utan att vara fri från sitt gamla penningsinne, trots Herrens uppmaning till honom (Luk. 18: 23); Sackeus däremot väntar icke först på Herrens uppmaning, utan full av inre lycka träder han själv inför Herren, och uttalar sitt nya sinne i gärning och sanning: "Herre" — detta är nu Jesus för honom, icke en blott mästare i Israel, såsom för den rike ynglingen (Luk. 18:18) — "Herre, hälften av mina ägodelar giver jag nu åt de fattiga!" Så delar han sin förmögenhet, utan åtskillnad varifrån han fått den, ärvd eller förvärvd; men därjämte uttalar han sig särskilt om det genom bedrägeri förvärvda: "Om jag har utkrävt för mycket av någon (vilket han nu särskilt vill övertänka), så giver jag fyradubbelt igen".*)

Detta var en kraftig seger över det egna jaget, såsom en var kan inse, som blott vill pröva, huru det skulle vara för honom själv i dylikt fall. En ny Sackeus hade trätt i stället för den gamle, den gamle onde anden var sannfärdigt utdriven, och även för publikanens hem, där hittills husfadrens osaliga vandel, hans girighet och bedrägeri hade utbrett en pestsmitta, är nu med husfaderns förändring salighetens källa öppnad. "I dag har salighet vederfarits detta hus!" sade därför Herren; men detsamma hade han icke kunnat säga i fariseens hus, ehuru han även där hade gästat; och även nu låter detsamma ej säga sig om varje kristens hus, om man ock dagligen dit inbjuder Herren själv i den husliga andakten. Den gamla osalighetskällan flyter fortfarande i varje hus och varje människa, där det gamla sinnet med dess fåfängliga levnadsböjelse icke förvandlas, där icke det nya sinnet får

*) Efter lagen (4 Mos. 5:6) var han till följd av sin frivilliga bekännelse blott skyldig att betala själva summan jämte en femtedel därtill.

övermakten, så att du framträder inför Herren, lovar honom och med honom utförer det: att framför allting städse ersätta vad orätt och ont du förorsakar andra — ty annars vilar ett bann över dig — och därtill ock att göra andra gott efter din förmåga, ty eljest får du ej skörda något gott. Intet mått är föreskrivet för någon; sår du rikligt, skall du skörda rikligt, däremot sparsamt, om du sparsamt sår; och ju mera ditt allvar är att avkläda dig det gamla sinnet och ikläda dig det nya, desto mera får du ock njuta Herrens gästande, kommer alltmer och mer ur den gamla osaligheten in i den salighet, som förer dig till livet.

Men om du frågar: Varifrån taga kraften till ett sådant verk? så fråga: Huru hade Sackeus, den djupt insnärjde, kommit till sin kraft av självövervinning, sinnesförvandling? Från Jesu person, såsom den där är Herren, framgick allt hos honom; dragningen till Herren var så mäktig, att han gjorde allt vad han till en början kunde göra för att komma Herren rätt nära; detta hans ivriga sökande drog åter Herren närmare till honom, och med Herrens ingående till honom undfick han även ny kraft, kraften till grundlig omvändelse. Akta då häruppå: framförallt måste du göra vad du själv kan, för att finna Herren och komma honom nära; då förer Herren med sig vad du själv icke kan åstadkomma T kraften att bliva en ny människa, vilken Guds rike tillhörer. Så- blev Sackeus ett levande vittne för Herrens ord: "För Gud är det möjligt, hos honom finnes kraften, så att även en rik kan komma in i Guds rike!" till och med en rik, sådan denne var, vilken icke blott var bedragen av rikedomen, utan som själv för rikedomens skull under många år varit en bedragare. Den där rike ynglingen däremot, han var ingen bedragare, utan en sedan många år sorgfällig lagens iakttagare; men vid hans fråga: "Vad skall jag göra för att få evigt liv till arvedel ?" föresvävar honom även för vinnandet av det högsta, Guds rike, blott hans naturliga kraft, och i Jesus uppsöker han blott en god, mänsklig läromästares hjälp (Luk. 18:18 f.), icke den kraft till det goda, som kommer från den allena gode Guden. Så framstår han såsom levande

vittne för det andra Herrens ord: "För människor, för blott naturlig människokraft, är det omöjligt, att en rik skulle komma in i Guds rike", om än den bästa lärobyggnad komme därtill. Människan är under sin rikedom likasom en kamel, ett svårlastat arbetsdjur, så att hon icke kommer igenom Guds rikes trånga, låga port; däremot är den rike van vid att med lätthet komma igenom världens höga och vida dörrar. Så giver ej heller blotta Guds lag någon människa kraft att frigöra sin själ ifrån rikedomens mångahanda lockelse och bedräglighet, så lösgöra den att rikedomen icke bliver mera för henne en skatt, en frestelse och insnärjelse i det jordiska, att själen undfår ett till det eviga livet riktat sinne, det förstånd och den kraftens Ande, som höjer henne upp över rikedom och fattigdom, och som vet att av rikedomen göra ett medel till en skatt i himmelen (1 Tim. 6:5—19; Matt. 6: 19—24). Till att undfå ett sådant frihetssinne var blotta lagsinnet icke nog för den rike ynglingen, och ännu mindre kunde naturlig människokraft eller Motta lagens kraft bringa till stånd hos Säckens vad Jesu besök, utan någon befallning, av sig själv frambragte i denna publikansjäl. Lagens lära och lärare i lagen hade man i Israel redan länge och rikligt; att bedrägeri var lagbrott, som skulle finna sitt straff hos •Gud, att för varje nästans kränkning gottgörelse måste givas, och att de fattiga borde få allmosor, det visste även publi-kanerna från barndomen, och alltjämt ånyo fingo de höra det; även blotta naturliga hederskänslan hos dem kunde föra dem till det bättre, då allmänt förakt vilade över deras verksamhet. Men intet av vad människa och lag tillhörer, slog an på dem; de voro döva och döda för ära och det godas välsignelse, för skam och det ondas straff, och själens frälsning, salighet, var för dem någonting, vilket såsom ett tomt ord förklingade under tull och skatter, vid detta: "Kära själ, ät, drick och var glad" (Luk. 12:19)! Så står det ännu till hos många, vilka väl icke kallas publikaner, utan kristna, men som dock till sitt väsende äro publikaner; sådana kristna hava ännu icke kommit till Jesus, Herren, och hans salighet haf ännu icke kommit till dem. Då Jesus uppträdde ibland

judarne, kunde inan snart märka och se, att han icke lärde såsom de skriftlärde, såsom laglärarne. Han lärde dem såsom den där hade makt (Matt. 7:29), makt även över döda, även över vanryktade syndare (Matt. 9: 6—13; 18:25 f.; 11:4 f.); och denna makt hade han, emedan han icke med blotta befallningar ville upprätta lagen, utan levande i sin egen person framställde inför människornas ögon det goda och det icke ett jordiskt lagrikes framtvungna goda, utan ett himmelskt livsrikes fria, fullkomliga goda. Det strålade såsom ett ljus in i mörkret

och väckte det bortdöda goda i dem, som öppnade sig för ljuset; därvid antog han sig med trognaste förbarmande alla, som läto sig väckas, och gjorde dem själva levande för det goda, så att de sökte det fullkomliga. Så framkallades då, till och med hos publikanerna, icke blott .flyktiga rörelser (Luk. 3: 12; 15:1), utan ock grundliga omvändelser, och därmed uppgick för dem den eviga salighetens djag; ja till och med en apostel kunde Herren avhämta från tullbordet (Mark. 2:14—17; Matt. 9:9).

Väl gåvos många, främst fariséerna, vilka tillslöto sig för Herrens ljus och makt, eller vilka blott ville antaga honom såsom en av de många mästarna i Israel, blott såsom en laglärare eller sedelärare; de kommo och komma ej heller längre, ja småningom förarga de sig än på ett, än på ett annat i hans lära och verk, och det därför, emedan han ställer målet högre, än de tänka sig det efter lagen eller Skriften, bort ifrån yttre gärningar in i hjärtat (Matt. 5:17 ff.), bort ifrån människorna in i Gud (Matt. 5:48 till 6:18), bort ifrån jorden upp till himmelen (Matt. 6:19 till 7: 23). Detta förtröt och förtryter ännu alltjämt även rättskaffens människor, såsom den där rike ynglingen (Mark. 10: 22). Alla, som hålla för överspänt, vad som går utöver lagenligt välförhållande och timlig välgång, alla sådana vilja icke tänka så ringa eller dåligt om sig själva och, såsom de säga, ej heller om andra, att de för en rätt ställning i livet skulle finna av nöden någonting mer än lag och människokraft, och just därför veta de ock intet av inre själsnöd och syndanöd. Sådana människor komma aldrig därhän, att de sätta å sido sin höghetskänsla och värl-

dens domar och hos Jesus söka hjälp, såsom de där på villospår söka vägen, i fattigdom räddning, i dödsnöd livet; och först i en sådan belägenhet är det människan erkänner, att Jesus är mannen, som allena han hjälpa. Du skall icke alltjämt blott ställa dig i bredd med människor, utan träd dock ofta ut ur ^nänniskovärlden, på det du må stå allena gentemot Gud — det förestår dig dock ännu! Se till, att det då icke är för sent; och gör det, medan du ännu har anstånds tid; gentemot Gud lärer du känna dig annorlunda, än blott bland människorna. Men visserligen kan du alltjämt på ett formligt och högtidligt sätt söndagligen framträda i kyrkan inför Gud, och förbliver dock egentligen blott bland män niskorna, ställer dig, i det du handlar med Gud, icke gentemot honom själv, utan gentemot människor. Så framställer Herren det i liknelsen om fariseen, som gick upp i templet till att bedja (Luk. 18:10 ff.). Där heter det: "Jag tackar dig, Gud, för att jag icke är såsom andra människor, rövare, orättrådiga, äktenskapsbrytare, ej heller såsom denne publikan." Således ser han icke på Gud, utan på andra människor, om han än ställer sig likasom inför Gud; han tager icke i betraktande, huru han är inför Gud, utan huru han är bland människorna. "Jag är icke såsom de eller de onda människorna !" — det är hela hans självbekännelse, utan att han efter sitt Gamla Testamente (Ps. 139) tänker på det ordet: "Herre,* du utrannsakar mig och känner mig; du förstår mina tankar fjärran ifrån!" — utan att han tänker på bönen: "utrannsaka mig, Gud, och känn mitt hjärta; pröva mig och känn mina tankar!" Så kommer han då ej heller bort ifrån sina yttre verk: "Jag fastar, giver tionde!" Han kommer icke in till sitt hjärtas diktan och traktan; än mindre går hans sinne från jorden upp till himmelen, så att han skulle säga till Gud: "Se till, om jag är stadd på en olycksväg, och led mig på den eviga vägen", till himmelen. Så handla många med Gud, om ock i andra tankeformer och uttryck; de handla ined Gud såsom människa med människa, som blott ser vad för ögonen är. Annorlunda är det med publikanen, som Jesus ställer vid fariseens sida. Där äro ej många omständiga

heter; men ur djupet av hans bröst, icke ur inlärda talesätt framgår hans bön: "Gud, miskunda dig över mig, syndare!" Han tänker icke: "Jag är icke sämre än andra publikaner; såsom det går dem, så går det ock mig; och så alldeles utan allt gott, såsom den stolte fariseen menar, är jag dock icke". Nej, ingen och intet ställer han såsom täckmantel emellan sig och Gud; av Gud vet han sig utrannsakad, och inför Gud har han rannsakat sig, och det hjälpte honom in på evighetens väg.

Så är det: evighetens väg begynner hos dig, då du genom, självprövning inför Gud inser, att du icke blott har att tacka Gud för vad du gentemot andra människor är, för det och det företrädet, utan att du allvarligt måste anropa honom om nåd för vad du inför Gud är, för ditt syndaväsende, De, som så göra, skola m,ed glädje finna, att i Jesus fullheten av den gudomliga nåden möter oss, att han är Herren, som har makt att frigöra från syndens fjättrar och göra oss saliga; då bliver dragningen till Jesus, åstundan att se honom, en makt inom, dig, så att du ej låter någonting hindra dig att söka honom, där han ännu låter sig ses och höras, i sitt ord under bön; då heter det

ock från Herrens sida: "jag måste där gästa", och med hans gästande bliver ock för dig möjligt, vad för människor är ovnöjligt. Du känner och erkänner i Herrens gästande den högsta gudomliga nåd, och från denna nåd utgår en kraft, som är mäktigare än syndens makt och som lyfter din ande upp över köttet (Kom. 5:20 f.; 8:2—4). Dragen av Herren kommer du genom hans åskådande och genom hans ord lös ifrån vad hittills i världen var din rikedom, din själsskatt, men ock din själsskada och snara; du kommer in i Guds rike, in i Guds barns liv och frihet (Matt. 13:16—23; Fil. -3: 7 ff.). Vad förut blott var form och talesätt, bliver nu väsende och liv i dig; vad som i Jesu person, i hans ord och verk, syntes dig såsom överspändhet, bliver nu för dig den enklaste, naturtrogna sanning, men denna visar och förer upp till den högsta natur, den gudomliga naturen; vad förut var tvivelaktigt och otroligt för dig, bliver besannat i din egen erfarenhet, en fast trosgrund, varuppå du uppförer en ny

byggnad för ditt liv (Matt. 7:24 f.). Du bygger, inrättar nu ditt liv, icke efter blotta mänskliga tankars planritnings såsom mänsklig kraft och konst uttänka det, utan Jesus Kristus har gjort byggnadsplanen för dig. Denne Människoson är då förebilden, efter vilken du uppbygger ditt görande och låtande, din tro, ditt hopp och din kärlek; av honom lärer du konsten därtill, den gudomliga enfalden och dårskapen, som är visare än människovishet; och av honom mottager du ock nödig kraft genom det fortsatta umgänget med honom i hans ord och i och genom honom med Gud såsom hans och din Fader, genom hans himmelska nåd, om du alltjämt på nytt i enfaldigt sanningssinne hämtar förlåtelse för vad du felar och gåva för vad dig fattas. Då kan du med fast tillförsikt bygga på Herrens eviga trohet, vishet och maktr så att du själv bliver i anden en Guds boning, där Herren med sin nåds rikedomar städse ånyo gästar, och du vinner den vissa utsikten, det levande hoppet att, när din jordiska hyddas hus varder nedbrutet, en byggning av Gud byggd upptager dig, ett hus icke med händer gjort, som är evigt i himmelen (1 Petr. 2: 4 f.; Ef. 2: 20 ff.; 2 Kor. 5: 1). Då skall du se Människosonen, vilken du här i hans ringhet upptager såsom din Herre, skall se honom, sådan han är, i den store Gudens härlighet, och efter denna korta tidens bedrövelser får du fröjda dig med outsäglig och härlig glädje (Joh. 17: 24; 1 Petr. 1: 3—9; 1 Joh. 3: 1—3). Amen.

11. Tron.

Matt. 8: 5—13.

Det är en märkvärdig bild ur livet, mina älskade, som åter i denna dagens evangelium ställes för våra ögon; där visa sig för oss personer och saker, som äro helt annorlunda beskaffade, än man efter världens vanliga gång väntar att finna dem. En soldat uppträder där, en hövitsman, som dessutom genom sin födsel var hedning och tillhörde det bekanta romare-folket, vilket visste sig vara det förnämsta

bland alla folk och härskare över större delen av jorden — vad vore väl hos en sådan att vänta annat än stolthet,, hårdhet och likgiltighet för andras lidanden och för trons angelägenheter? Ja? anses icke ofta, till och med mitt i kristenheten, detta sinne hos personer av sådan samhällsställning såsom tecken till mod och styrka? Men huru högt över sådant bländverk står icke den hedniske hövitsmannen! Han låter den nöd gå sig till hjärtat, som träffat hans sjuke tjänare, ehuru denne icke ens, i enlighet med förhållandet hos oss, är en legd tjänare, utan en livegen, av slavarnes i äldre och nyare tider så djupt föraktade samhällsklass. Men icke nog därmed, att denne man har hjärta för den ringe slavens nöd, han har ock sinne för storheten hos en oansenlig judisk lärare, på vilken ännu i dag så många soldater och ickesoldater se ned med förakt. Och vad tänkte man pä den tiden om Jesus? De flesta bland judarne, med sina ledare i spet sen, lösgjorde sig snart från det intryck av förundran, som hans gärningar och hans lära påtvingade dem, i det de sade: "Är han icke en timmermans son? Skulle väl en profet, för att icke säga Kristus själv, kunna komma från Galileen? Har väl någon av fariséerna eller rådsherrarna trott på honom?"' För det mesta måste han nöja sig med omyndigt folk; av de visa och kloka ansågs han såsom en besatt eller dåre, av de lagkloka såsom en lagöverträdare, av folkets ledare och de maktägande såsom en folkförförare, som förledde till avfall från den rätte Herren och den rätta tron. Att nu offentligen hälsa denne judiske lärare såsom Herre och att vända sig till honom med bön, därför blyges icke en hö vitsman, en romare och hedning, och detta gör han av kärlek till sin sjuke slav! Är han icke, även från blott mänsklig synpunkt, en sällsynt ädel man, som

utskämmer både judar och kristna genom sant mod, sann andestyrka och kärlek?

Och på vad sätt beder han honom? På vad sätt ärar hövitsmannen denne Jesus av Nasaret? Här visar han sig stor även i avseende på gudomliga ting. Han höll sig icke värd ett besök av Jesus i sitt eget hus, väl redan därför, att det för judarne, såsom Guds egendomsfolk, var en besmittelse128 Beck, Kristliga Tal

att taga in hos en hedning; så frivilligt lämnade hövitsman-nen sin rang och romarestolthet å sido och medgav det eljest så föraktade gudsfolket den företrädesrätt, som det självt så mycket missbrukade, såsom han ock, enligt Lukas' berättelse (7:3—5), av några judiska äldste uttryckligen fick det vitt-nesbördet: "Han har vårt folk kärt och det är han, som har byggt synagogan åt oss." Men hövitsmannens egna ord visa på en ännu djupare grund, varför han ställde Jesus så högt och icke ansåg det tillbörligt, att Jesus skulle komma i hans hus; såsom Herre behövde han ju blott befalla med ett enda ord och sjukdomen skulle vika, lika visst som hans egna soldater och tjänare lydde honom på hans ord, ehuru han blott var en under högre myndighet stående man. Den betydelsen hade således i hans mun benämningen "Herre", varmed han tilltalade Jesus; han såg i Jesus en Herre, som icke var underdånig någon annans välde, som blott behövde bjuda och det skedde, även i sådana fall, där varje mänsklig befallning är kraftlös, såsom här vid en sjukdom — en Herre således, som i sig själv hade en övermänsklig, gudomlig kraft och med densamma alldeles efter sitt eget behag kunde verka även i fjärran, utan att röra sig från stället. 1 sådan storhet stod Jesus nu inför denne hedniske soldats själ, och i sådan tros-styrka hade ännu ingen, icke ens i Israel, offentligen bekänt Jesus såsom Herre, ej heller tilltrott honom en sådan omedelbar makt genom blotta ordet utan något yttre hjälpmedel; ty till och med sina närmaste lärjungar måste Herren ännu ofta bestraffa för deras klentro (Matt. 8:26; 14:31; 16:8), och de hade ännu att lära sig mycket och lära sig utav med mycket; innan de i gärning och sanning kunde fasthålla den bekännelsen: "Du är Messias, den levande Gudens Son!" Och vad de andra i Israel angår, så dröjde det ännu länge, innan de visste att säga något mera om Jesus, än att han var Johannes Döparen eller Elias eller en av profeterna (Matt. 16: 13—16; jämf. 17:16—20).

Denne hedniske soldat stod sålunda på den tiden ensam i världen med sin tro, och därför förundrade sig ock Jesus själv, ehuru han i det avseendet var ganska sparsam — blott11. Tron, 129

vid ett annat tillfälle säges detta om honom i hans eget fädernesland, men då gällde det motsatsen; ty det heter: "Och han förundrade sig över deras otro" (Mark. 6: 6); och blott ännu en gång och även då hos en person, som icke var av Israel, hos den kananeiska kvinnan, var det tron, som avlockade honom utropet: "O kvinna, din tro är stor!" (Matt. 15:28). Men här säger han med förundran: "Sannerligen säger jag. eder: I Israel har jag icke hos någon funnit så stor tro", och dock, varest borde han väl snarare hava funnit den, än just i Israel, som genom lagen och profeterna var kallat till tron och förberett för densamma? Men vad Herren hos Israel sökte och icke fann, det frambäres osökt till honom utav en av dessa hedningar, vilka Gud hittills hade låtit vandra sina egna vägar.

Så är tro eller otro det enda, som i Herrens ögon gör åtskillnad emellan människor, och han söker just efter tro hos dem, leke efter vad de veta och kunna göra; ty tron är det enda, som öppnar hjärtat för hans hjälp och gåva, så att vi inkomina i det högre, då vi däremot med allt, vad vi veta och göra, icke komma utöver oss själva. Med det allt övervinna vi ju icke synden och döden, bliva icke fria från vår egen kärlek och de världsliga lustarna, från våra fel och brister, från vårt onda samvete och vår osalighet; med allt vårt vetande och görande kunna vi lika litet frälsa vår själ från hennes fördärv, som vår kropp från att dö, kunna lika litet förhjelpa själen som kroppen till en lycksalighet och ett liv, som icke förgår med och i världen och icke hemfaller under den domen: "Allt är fåfängligt" — all människoandens och människokroppens härlighet är en blomsterprakt, som åter förvissnar; slutet på allt vetande och verkande för var och en, som bygger därpå, är detta: "Han ligger och lider svårt!" Yem kan då uppträd a och säga: Jag vill komma och frälsa ? Vilken människoande har funnit och har i sin makt det ord, som befaller och det sker, frälsningsordet för allas vår själssjukdom, livsordet för kroppens och själens död? Detta går utöver all människokraft, det måste komma ovanifrån, och därför söker han, som är vår ende Frälsare, efter tro hos

9. Bedt, Kristliga Tal.130 Beck, Kristliga Tal.

de människor, vilka han skall hjälpa, och riktar däruppå allt sitt arbete.

Vet du vad tro är — icke efter en viss form, utan i kraft f Tron riktar sinnet upp över vårt eget vetande och verkande, upp över hela den fåfängliga världen till alla andars Ande, till alla krafters kraft, till Herren över själ och kropp, över hälsa och sjukdom, över liv och död. — Där söker tron vila och hjälp, vilka den eljest ingenstädes finner i världen. Tron giver människan ett öppet hjärta och sinne för Guds makt och Guds nåd, på vad område och sätt dessa än möta henne, evad de blott uppenbara sig delvis, såsom det sker genom Guds verk i den skapade världen, eller i hela sin fullhet och härlighet, såsom det sker i Jesus Kristus. Därför ser Jesus efter tron hos alla människor, redan innan de känna honom själv och innan han uppenbarar sig för dem såsom det han ensam är, såsom Guds enfödde Son, som allena frälsar världen och giver henne livet. Vid tiden för den tilldragelse, som i dagens evangelium omtalas, hade Herren ännu icke fulländat sitt återlösningsverk och tron hade ännu icke till ett sådant omfång predikats, människans Son var ännu icke förklarad såsom himmelrikets Herre och syndares Frälsare — därför fordrade ej heller Jesus ännu denna fulla tro på sin person, och hövitsmannen hade den ej heller ännu och kunde ej hava den. Men så mycken tro människan redan kan hava, så mycket söker och fordrar Herren även, innan han giver mera och hjälper, och ju mera tro han finner, desto mera giver han.

Varje människa, även den, som ännu icke har någon bibel, även hedningen, så länge han ännu är hedning, kan på sin ståndpunkt hava tro, kan vara en troende eller otrogen; ty tro förefinnes redan, då människan har en tillförsikt till det, som man hoppas, då hennes sinne går utöver tiden och låter sig stärkas och tuktas till det goda genom det, som man icke ser, genom en osynlig, överjordisk väsentlighet (Hebr. 11:1). Därtill hava vi människor alla blivit skapade; redan i vår natur är av Gud den driften och förmågan inplantad, att,, eftersom vi nu en gång måste hava en herre,

falsk eller sann, söka en gudomlig Herre, om vi måtte kunna treva oss fram och finna honom (Ap. G. 17:26 f.), och att i skapelsens verk se en evig kraft och gudom uppenbarad och tillbedjande med fruktan och tacksägelse ära densamma (Rom, 1:19—21). Därför gäller det för alla människor: "Utan tro är det omöjligt att täckas Gud; ty den, som vill komma till Gud, han måste tro, att Gud är till och att han lönar dem, som söka honom" (Hebr. 11: 6). De, som nu hava ett sådant sinne — om ock, så länge de ej kunna veta bättre, på hedniskt sätt — de hava redan en tro, som behagar Gud, och skola upp tagas till större nåd; därför heter det: "Ibland alla folk är den, som fruktar Gud och övar rättfärdighet, honom täck"T den, som i troende sinne ställer sig under en gudomlig väsentlighet och en gudomlig Iag (Ap. G. 10: 35). Men likaså gäller även omvänt: Ibland alla folk, ibland hednafolk, ibland judafolket, ibland de kristna, är den för Gud misshaglig, som icke frukar honom och icke övar rättfärdighet — varest detta felar, där felar all för Gud behaglig tros grund och väsender och ett sådant grundfel kan med ingenting gottgöras inför Gud, varken med bildningens och filosofiens namn eller med Abrahams och Moses namn, och allraminst med Jesu Kristi namn, ty här heter det uttryckligen: "Var och en, som åkallar Herrens namn, han vände sig bort ifrån orättfärdighet", och: "Om I såsom Fader åkallen honom, som utan anseende till personen dömer var och en efter hans gärningar, så vandren ock i fruktan under denna edert främlingsskaps tid. I veten ju, att det icke är med förgängliga ting, med silver eller guld, som I haven blivit lösköpta från den vandel, I förden i fåfänglighet, efter fädernas sätt, utan med Kristi dyra blod" (2 Tim. 2:19; 1 Petr. 1:17—19). Kristna, som berömma sig av tron och dock icke ens hava ett gudfruktigt, på ett rättskaffens handlingssätt riktat sinne, äro därför inför Gud otrogna och skola en gång dömas av hedningar; ty en hedning, som efter sitt naturliga ljus fruktar Gud och gör rätt, har redan något av Gud och hans sanning i sig, har det, som Skriften själv kallar all vishets och fromhets begynnelse (Job. 28:28; Ps. 33:8; 111:10; Ordspr. 1:7; 9:10; Pred.

12:18), och då nu Guds ords och Guds Sons ljus uppgår för en sådan (Mal. 4:2), så uppfylles på honom vad Herren säger: "Den som är av Gud, han lyssnar till Guds ord'1', eller såsom han säger till hedningen Pilatus: "Var och en som är av sanningen, han hörer inin röst" (Joh. 8:47; 18:37); en sådan uppstiger till den högre och högsta trosgraden — han har varit trogen i det lilla och skall därföre sättas över det stora, han kommer ifrån de sista ibland de första. — På detta sätt, genom trohet i det lilla, hade den hedniske hövitsmannen höjt sig till en

ståndpunkt, som var över hela det dåvarande Israels, så att det, som han vid tillfälle bland judarne fick höra om Gud och Kristus, frambragte en så ovanlig trosfrukt hos honom; och likaså berömmes även i Apostlagärningarna (10:2 ff.) en annan hednisk hövitsman, Kornelius, såsom en from och gudfruktig man, en välgörare mot de fattiga och ivrig bedjare, och på denna grund bliver han såsom den förste ur hela hednavärlden utvald av Gud, att strax efter en enda predikan undfå det högsta ur Herrens riksskatt, den helige Andes gåva,

Vi finna det tydligen, mina vänner: Herren ser icke till stånd och person, till folkslag och yttre religionsbekännelse, men han ser till tron i det inre. Ingen får tänka, att han för sin samhällsställning, sina borgerliga och religiösa förhållanden, av Herren bliver antagen eller förkastad, så att han därmed skulle kunna ursäkta sig för att han är otrogen, eller därmed kunna bevisa, att han är troende — efter ditt hjärta och efter ditt hjärtas tro eller otro bliver du av Gud förkastad eller upptagen, av vad stånd, av vad folk, av vad religion du än är. Men likaså litet får någon tro, att han kan vara lugn vid vilken religion, vilken trosform som helst, och icke behöver särskilt tro på Kristus, hålla sig till hans ord och hans väg, och göra sig möda för hans himmelrike, hans frälsning och hans helige Ande; ingen får tänka det vara nog, att en var i religionssaker rättar sig efter landets bruk eller ock därförutan håller sig till den naturliga religionen med åberopande därpå, att ju dock kärnan av alla religioner blott är att tro på Gud och handla rätt — detta är visser-

ligen lätt sagt, men de, som taga det så lätt, de sakna just denna kärna. Alla de själar, vilka, av vad religion de än äro, hava fått all tros grund såsom en verklig hjärtegrund, så att de göra fullt allvar av att frukta Gud och handla rätt, alla de, som i gärning och sanning tro, om också blott så mycket, att en helig makt styrer och dömer världen, och att de av hjärtat måste varå denna makt underdåniga, alla sådana sannfärdigt troende själar falla Herren Jesus till, så snart hans nåd och sanning uppgår för dem i oförfalskad gestalt, d. ä. förkunnas för dem i sin renhet; ty den, som i det lilla allvarligt söker och ärar Gud och troget följer en stråle av det gudomliga, han omfattar med glädje tillfället, när han kan vinna det större; hans själ jublar av fröjd, när den gudomliga vishetens, helighetens och kärlekens fulla återsken i Kristus Jesus uppgår för honom. Just trons alla aningar, ett gudfruktigt hjärtas bästa tankar och önskningar, dess bekymmer och samvetsplågor, dess hunger och törst efter rättfärdighet och ett evigt gott — just detta, varförutan ingen sann tro kan vara, finner sin vila och tillfredsställelse i Jesus Kristus; han har för allt troget sökande och bedjande det rätta Ja och Amen!

Efter tron såg därför ock Herren under hela sin vandring i Israel, ehuru han under all dess utvärtes rättrogenhet fann föga tro på Gud själv, ännu mindre för sin egen person. Folkets och dess ledares sinne gick icke utöver eget vetande och verkande, de hängde sig fast vid detta och neddrogo Guds ord och verk till sitt eget sinne, i stället för att överlämna sitt sinne åt Guds sannings tuktan och anförtro sig själva åt hans vilja och lag; likaså neddrogo de även Guds löften, hans rikes skatter och nådeförmåner till denna fåfängliga värld, i stället för att genom dem låta visa sig utöver det timliga in i det eviga och osynliga. Sålunda, oaktat allt sitt nit att lära och läras i Mose och profeterna, oaktat all sin iver för goda verk och sin sköna gudstjänst, oaktat all sin rättrogenhet i lära och bekännelse hade de dock ingen sann tro på Gnd, såsom det också nu är fallet i kristenheten. Vid ett sådant förhållande hos ett så inbilskt Guds folk, var

nu redan det ett svårt verk för Herren, att till en början återuppväcka tron på Gud såsom den, genom vilken gräset och fågeln lever, och vilken fördömer kropp och själ till helvetet, för att på grunden av denna tro uppbygga tron på honom själv såsom Guds Son, enligt hans ord: "Tron på Gud; tron ock på mig" (Joh. 14:1; Mark. 11: 22). Därför sade han till judarne framför annat, att han var kommen att fullborda lagen och prefeterna, med vilka de på grund av sin myckna kunskap och verksamhet trodde sig redan vara färdiga, sade dem, att lian skulle taga det noga även med det minsta bud och inskärpte hos dem det, som var sagt till de gamla, i dess djupaste och högsta mening, i Guds mening, som ser in i det fördolda, in i hjärtat, men som även ville låta det högsta, sitt himmelrike, komma till dem — dit, inåt och uppqt, syfta alla Guds hud och löften; inåt och uppåt hade även de att rikta sitt sinne, om lag och profeter skulle uppgå för dem i sin rätta mening och de skulle kunna tro på honom såsom den, vilken Gud hade sänt. Mera säger icke Herren i början uttryckligen om sig själv, än att han var sänd av Gud för att bringa Iag och profeter till fullt erkännande, på det Guds rike, som ännu icke var kommet, måtte kunna komma; och sålunda yrkar han i Israel framför allt på den tro, som de såsom judar kunde och borde hava, för att

kunna meddela dem evangelii högre tro. Söken i Skriften, säger han, i edra gamla förbundsskrifter, i vilka / menen eder redan hava det eviga livet, ehuru I ännu ej verkligen där haven funnit det — annars skullen I ju vilja komma till mig, vilken Gud har sänt, på det I måtten hava det eviga livet; trodden I Mose, så skullen I ju tro mig; men tron I icke hans skrifter, huru skolen I då kunna tro mina ord? Därför, just den Mose, till vilken I sätten edert hopp, skall anklaga eder inför Gud, nämligen såsom otrogna, under det I själva kallen eder Guds trogna folk och blott given hedningarne rätt och slätt namn av otrogna (Joh. 5:38—40, 45—47). Detsamma kunde även sägas till de kristna, vilka på grund av sin förmenta tro mena sig i Kristus hava det eviga livet och dock icke ingå i hans sinne, i hans hjärtelydnad mot Gud och hans ord och i hans11. Tron. 135

himmelska rikssinne, utan neddraga honom och hans ord till sitt sinne och till denna världens fåfänglighet — det gäller även dem: Just den Kristus, på vilken I hoppens, skall anklaga eder eller snarare själv döma eder med det ordet: Jag känner eder icke. Ty han ser efter tron. icke sådan I affattat den i läroartiklar, i sånger och böneformler, och med munnen och den yttre formen bekännen den, utan sådan den är i kraft och sanning, i hjärtat och i livet (Luk. 13:23—30).

Ty även då, när det angår hans egen person, behandlar Jesus alla människor, som komma till honom, efter den tro, med vilken deras hjärta möter honom. Han giver dem litet eller mycket, giver dem en blott förbigående eller en andlig välgärning, allt eftersom tron utväljer sin del och ingår eller icke ingår på någonting mera; därför betygar han även uttryckligen: "Ske eder efter eder tro", och ofta prövar han eller frågar förut dem, som med en bön vände sig till honom: "Tron I, att jag kan göra detta" (Matt. 9: 28 f.) ? De flesta stannade nu med sin tro vid hans tecken och underverk; de fattade tillförsikt till1 honom,, såsom en man, hos vilken Guds kraft uppenbarade sig, och sökte hjälp hos honom mot sin lekamliga nöd, bot för sjukdomar; och vad gjorde då Herren? Utan att göra undantag eller urval, helade han verkligen alla nödlidande, om man blott i tron bad honom därom, efter hans eget bud: "Giv åt den som heder dig" (Matt. 5:42)! Även dem, som genom egna synder hade gjort sig olyckliga, nekade han icke bönhörelse i nöden, men gav dem tillika den förmaningen: "Synda icke härefter" (Joh. 5:14; 8:11)! Lä-ren dock härav, 1 alla, som viljen vara kristna: vid blott lekamlig hjälp, då det är fråga om verklig nöd, hava vi icke att göra en åtskillnad, som Herren i sådana fall aldrig gör, en åtskillnad emellan värdig och ovärdig, så att vi icke skulle även för de ovärdiga göra vad vi kunna, i vad som hörer till deras nödtorft; och lären även av honom, att icke hålla nödlidande fattiga på avstånd ifrån eder själva och edert hus, så att de icke ens mer kunna framföra sina Vöner till eder. Upptagen dock denna förmaning med saktmod och låten136 Beck, Kristliga Tal.

Herrens eget exempel gälla mera för eder än eder egen och andra människors mening, även om den är välmening; låten det icke bero av egen erfarenhet, huruvida Herren en gång i eder egen nöd skall mäta eder med samma mått, varmed I haven mätit (Lue. 6:81—38). Och I, nödlidande själva, betan ken dock, att I i Jesus Kristus haven en sådan hjälpare, som kan hjälpa eder, där eljest ingen hjälp finnes — gån till honom, som icke tillsluter dörren för någon betryckt, och lä ren eder hos honom att tro, i stället för att I i världen lären att vara otrogna ; lären eder bedja till honom i tro, och eder bön skall då visserligen icke vara förgäves; den Herren giver alla tillträde till sig och vill, att man beder honom; det är honom en glädje, att man uppsöker honom och beder, och han förbarmar sig över alla, som anropa honom, dem, som med allvar anropa honom.

Men visserligen går Herren icke utöver lekamlig hjälp, där tron ej heller går därutöver. De hjälpsökande judarne gjorde han den förebråelsen, att de blott trodde för att se under, att de blott sökte honom för förgänglig mats skull (Joh. 4:48; 6:26 f.) ; och då han hjälpte alla troende sjuka, var dock därför icke deras själ Jiulpen; deras tro var ännu icke en saliggörande tro. För att komma till den måste människorna även ingå i Herrens ord och rikta sitt sinne utöver det kroppsliga på det andliga, upp till den oförgängliga spisen, till det eviga livet, som Jesus allena har att giva. Fördenskull måste vi vinna en tro av högre art, än blotta nödtron; vi måste för det andligas och evigas skull lära oss försaka det timliga och lekamliga, lara oss att, om så måste varå, bära lidande, nöd och sjukdom såsom något hälsosamt, utan att vilja bortbedja dem. Så måste Paulus, som dock själv hade undergörande krafter, ofta vara i dödsnöd (2 Kor. 11:28) och se sin älskade Timoteus mycket sjuk (1 Tim. 5: 23); Lasarus, en Jesu egen vän, måste dö, på det han och hans systrar skulle få se Guds härlighet, under det judarne därvid tänkte: "Kunde icke han, som öppnade den blindes ögon, ock hava så gjort, att denne icke hade dött (Joh.

11: 37, 40) ?" Ja, vi måste, såsom Herren själv säger, lära11. Tron. 137

oss att mista vårt liv, uppoffra vår egen vilja och lust, för att förhjälpa själen till det liv, som i Jesus Kristus är (Luk. 17:33).

Detta lärer sig människan blott såsom Jesu lärjunge, när hon ingår i hans läroord och icke blott i nöden kommer till honom med bön; men det är skillnad på, huru Nian ingår i hans ord. Mycket folk i Judeen lyssnade till Jesu ord på ett mera allmänt sätt och blef även tidtals därav hänfört, så att de högt prisade Jesus såsom en profet, ja till och med såsom Kristus själv, såsom Messias — men snart var det åter försvunnet, isynnerhet vid andras motsägelser; så går det även med ilen stora hopen av kristna. Andra togo djupare till hjärtat enskilda ord av hans niun, så att de slöto sig till hans lärjungar; detta var och är en god början, varvid man även undfår andra, andliga välsignelser av Herren, och detta kan och skall föra vidare; men därmed är saken ännu icke avgjord. Det kan åter gå tillbaka, isynnerhet då till de enskilda ord, som hava gripit hjärtat och vederkvickt det, åter andra komma, vilka förefalla såsom ett hårt tal — vid ett sådant tillfälle hette det en gång: "För detta tals skull drogo sig många av hans lärjungar tillbaka, så att de icke längre vandrade med honom?' (Joh. G: 00). Så går det för många, som höra till de läraktiga och bättre bland de kristna; de bliva skygga vid ett eller annat hårt ord av Jesu lära, vika av och gå tillbaka i stället för framåt; dem alla giver Herren att behjärta detta: "Om 1 förbliven i mitt ord" — det är, upptagen i eder min lära såsom ett helt, i stället för att blott efter behag gripa efter några vissa av mina ord — "så ären I i sanning mina lärjungar, och I skolen då förstå sanningen", den frigörande sanningen; Sonen skall göra eder fria, så att I bliven verkligen fria och evigt förbliven i Guds hus (Joh. 8:31 f.? 35). Av sådana lärjungar bliva då Guds utvalda med en tro, som gör evigt salig; för dem bliver Jesus Kristus med sitt ord och sin Ande, med sin lekamen och med sitt blod en Herre och Frälsare, bliver dem till vishet av Gud, rättfärdighet, helgelse och gudomligt fullkomlig förlossning. Sådana undfå och hava Kristi egen138 Beck, Kristliga Tal,

Ande och sinne, så att de få taga del i hans kors, men även i hans härlighet. Men denna tro med dess krafter och förmåner uppkommer och tillväxer icke så hastigt och lätt, såsom vi kunna se hos de första, äkta lärjungarne; den är ett 'byggnadsarbete, varvid grundvalen måste grävas djupt, för att däruppå sten skall läggas uppå sten (Luk. 6:46 ff.); den är icke en sak, som består däri, att man håller vackra tal, ar icke en blott känslosak, tanke- och meningssak, icke ett löpande och rännande, utan ett stilla, ihärdigt, ödmjukt planterings- och åkerarbete, varvid man måste giva sig till tåls och skiljas från allt vad i världen aktas högt; stenen i ens eget hjärta måste man krossa, och ständigt upprycka törnena, så framt icke den saliggörande tron av dem skall överväxas, hindras och förkvävas (Luk. 8:4—15).

Till denna trosgrad, på vilken man allena får det eviga in i själen redan här i tiden, läto sig blott få bland judarne av Herren fostras, och även nu, bland vår tids kristna, låta icke många föra sig därtill. Guds förkrossande domar måste först gå fram över allt högt i människors hjärtan och i världen, innan ett större antal kan bliva tillgängligt därför och de från alla tider och folk utvaldas tal kan bliva fullt. Men till denna tro, vilken himmelriket tillhörer, emedan den härstammar från himmelriket, och till dess fullhetstid blickar Herren ut i dagens text, då han säger: "Många skola komma från öster och väster, från de hedniska länderna, och skola sitta till bords i himmelriket med det gamla förbundets trosfader, Abraham, Isak och Jakob; men rikets barn, de mitt ibland de gudomliga riksanstalterna födda, såsom judar och kristna, skola utkastas i mörkret där utanför — där skall varå gråt och tandagnisslan". De bliva nämligen utkastade för sin inre otros skull, för sitt sinnes skull, som icke ingått i himmelriket, i dess heliga krafter och lagar, ehuru de såsom rikets barn haft det sanna Guds ord och sakrament, den rätta läran om tron. Här gäller den regeln: Ju mera ljus man häft, men i otrohet försummat och förspillt, desto svårare skall mörkret en gång bliva. Många av hedningarne däremot skola träda i stället för de avfallna rikets barn11. Tron. 139

bland judar och kristna, emedan de genom trohet mot sitt mindre ljus blivit värdiga det fulla ljuset; de skola med Onds hjälp bliva trosbara av dessa patriarker (Rom. 4:16 —18)), om vilka det heter: De vandrade såsom gäster och främlingar på jorden, gingo ut ifrån sitt jordiska fädernesland, vid vars fördelar och skador, synder och helgedomar människorna så gärna hänga sig fast, och begärde ett bättre, nämligen ett himmelskt fädernesland

(Hebr, 11:9—16). För sådana själar bland allehanda folk har Gud berett en stad, vilkens byggmästare och skapare han själv är; därföre förde och förer han dem även till sin egen Son, på det han måtte bliva för dem vägen, sanningen och livet.

Begynnelsen till denna saliggörande tro ser den allt genomskådande Herren hos den hedniske hövitsmannen, likasom han å andra sidan hos rikets barn ganska väl upptäcker den inre bristen därpå under allt deras ståtande med Guds rike. Det var icke en blott nödtro hos hövitsman-nen, ty han själv var ju icke i nöd, utan hans ömmande omsorg för den sjuke tjänaren uppdagade blott hans .tros storhet och styrka; också vill han icke för ett ögonblick av nöd begagna sig av Jesus blott såsom av en med undergörande krafter utrustad människa, utan han ställer Herren över alla människor och alla väldiga, såsom den Herre, som bjuder likasom Gud, och det sker — detta bekänner han i djup hjärteödmjukhet inför all världen och handlar därefter. Därför säger Herren icke blott för det särskilda nödfallet till honom: "Som du tror, så ske dig", utan han framställer honom såsom en förebild för de många hedningar, som en gång skola inkomma i himmelriket.

Nuväl, mina vänner, vi hava icke att blott med ett glimmande ljus, såsom hedningarne, söka och vänta; det fulla ljuset lyser över oss; nådens dörr till himmelriket är öppnad för oss alla; vägen dit för oss är banad och utstakad av Herren, medel och krafter därför erbjuder han oss själv i och med sitt ord och sin Ande, vi behöva blott komma till honom och följa honom. Men må ingen i maklig säkerhet förlita sig på vad han menar sig varå och hava; du Jean väl

redan hava en viss tro på Kristus, men pröva dig, huru långt den går, om den sträcker sig in i det andliga och osynliga eller blott till det timliga och lekamliga, om den blott vill hava ögonblicklig och förbigående hjälp och vederkvickelse eller det grundliga, fasta och evigt förblivande, om den blott vill hava nåd, som skall förlåta och trösta, eller den hela sanningen, sanning som helgar. Du kan väl redan hava fått mottaga mångfaldiga välgärningar av Herren, kan hava erfarit bönhörelse av mångahanda böner; men pröva dig: Är du av hjärtat omvänd från mörkret till ljuset, från fåfäng-ligheten till levande Gud? Är du av hjärtat omvänd till den sannfärdige Kristus, såsom han uppenbarar sig i den heliga Skrift, densamme i går och i dag och i evighet, eller har du själv förvänt honom till en bild efter ditt eget hjärta och efter din tid? Är ditt namn skrivet i himmelen, i livets bok, och icke blott i förteckningen på döpta och kominuni-kanter? Har du Guds Sons vittnesbörd, icke blott framför dig såsom bokstav och bekännelse, utan i dig såsom ande och liv;.och är din tro den seger, som Övervinner världen, framförallt världen inom dig? Är den en kraft, genom vilken Kristus bor i ditt hjärta och renar och helgar ditt sinne och sam vete och gör dig vis för sin evighets vä g?

Ja, mina vänner, en "de heligas arvslott i ljuset" är oss upplåten, och nåd för nåd till att fatta den bjudes oss — men det gäller allvar, eljest måste de så kallade troende lämna plats för många så kallade otrogna; vi få icke i förlitande på nåden lägga armarna i kors, men icke heller sträcka ut dem i vida världen, utan måste framför allt lägga hand vid oss själva för att av Herren lära den tro, som är ett Guds verk; det gäller att gräva djupt och lägga djup grund, att rotfastas och väæa i vår Herres ord efter dess hela sanning och i böneumgänge med honom; då få vi av hans fullhet taga nåd för nåd, och ingen skall rycka oss ur lians hand. Amen.

12. Den tro, som hjälper.

Matt. 8: 5—13.

"ti om du tror, så ske dig" — detta är ett dyrhart ord, mina vänner, för den det gäller, och vilken hjälpbehövande vore väl, som ej önskade att det gällde honom, att han finge säga sig själv: Jesus Kristus, vilken Gud har givit oss, syndiga människor, till Medlare för att genom honom hjälpa oss, han finner dig i en sådan trosställning, att även du får låta hans ord varå dig sagt: Dig skall ske, som du tror. Tå tron beror det, men just därutinnan brister det så mycket, icke i vad människor kalla tro, varom ordspråket säger: -'En var tror vad han önskar sig", vad han tycker gott vara; ej heller i sådan tro, varom kan sägas: "Detta land har denna tro, ett annat land en annan; detta är den nya tro, som följer med tidens utveckling, eller den gamla tro, som för alla tider måste gälla såsom Iag". Visserligen saknas aldrig sådan tro, varom människorna strida; men den tron fattas, vartill Herren allena ser, när fråga är om, huru det skall ske människan — den enda tro, efter vilken han prövar och dömer över hedningar,

judar och lärjungar, varöver han förundrar sig, när han finner den hos en hedning, medan han kan sakna den hos Israel, rikets barn, och till och med tidtals måste göra sina egna lärjungar den förebråelsen: "I klentrogna!" Detta är den tro, om vilken Skriften säger (Rom. 10:1.0): Med hjärtat tror man! Ty Herren ser till hjärtat; och därvid tror man ej endast vad man själv vill eller i sina tankar håller för sant och gott, vad som är landssed eller tidssed eller fäders sed, utan vad som står över all mänsklig vilja och tanke och över all blott mänsklig sed, ja ofta är i motsats därtill och i strid därmed, vad som står i Guds kraft och makt och följer hans vilja, den allena visa, allena goda och heliga viljan. Detta uppsöker hjärtetron i det inre och yttre, varhelst det upplåter sig; däruppå tänker den, icke kallt utan med brinnande åtrå; att fatta och fasthålla och använda det i goda och onda stunder övar sig hjärtetron, därefter handlar den i alla livets förhållanden och därefter

ställer den sig inför.Gud och till Gud. Denna tro gör hjärtat välvilligt och rättvist emot alla människor utan någon åtskillnad av egna och främmande, av herre och tjänare, gör det uppmärksamt på Guds ord och vägar, ödmjukt och förtroendefullt inför honom, vist i det goda och enfaldigt i det onda, efter sanning begärligt och lydaktigt för densamma, så att hjärtat emot sanningen intet förmår, gör det begärligt efter evigt gott och själens salighet, och den ende av Gud sände Frälsaren bliver för hjärtat dyrbarare oeh dyrkans-värdare än allt i världen. Så hade den hedniske hövitsmännen även i sin krigstjänst sysselsatt sig med gudomliga ting,, hade tillgodogjort sig vad han hört och sett om Jesus, så att han i sin närmaste kallelse, i sitt tjänsteförhållande allvarligt tänkt däröver; och på detta sätt hade han funnit, att även Jesus vore så att säga en hövitsman, som hade sina undersåtar, som lydde honom på hans ord, men en hövitsman, vilken icke blott hade människor till sin tjänst, utan ock hade att befalla över Guds tjänsteredskap, så att han kunde uträtta vad eljest ingen människa förmår, nämligen att, där han stod och gick, på avstånd och med ett blott ord göra en illa sjuk människa frisk. Så hade denne hedning svingat sig upp över allt mänskligt förmenande, viljande och förmående, över romersk och judisk sed till hög kunskap om Jesu Kristi gudomliga makt; och till denna hans makt ställde han, full av ödmjukhet och förtroende, sin bön om hjälp; och icke var det för sig själv, för hustru och barn, för en förman eller eljest någon person av betydelse han gjorde det, nej, en kärlekstjänst var det han ville bevisa mot sin slav, den där tillhörde en folkklass, som man efter den tidens sed knappast behandlade såsom mänskliga väsenden.

Så, mina vänner, är den tro beskaffad, om vilken Herrens ord gäller: "Som du tror, så ske dig!" Men av sådan tro, som förhjälper till den gudomliga hjälpen, finnes det så litet under allt mänskligt trosberöm och trostvistande, finnes ofta minst, just där tron mest vore av behov, i nöden, då man behöver hjälp och ofta ej vet, varest man skall finna den. Då ville man gärna hålla sig till Gud och Jesus Kristus,

men det vill ej gå, emedan hjärtetron fattas; och trots allt bedjande går det så, att man måste säga sig: Som du tror, så sker dig ej! Och varför det? Icke därför att Jesu ord om tron icke är sant, utan därför att det, somi vi kalla tro, icke är den sanna tron, vilken Jesus har tillförsäkrat hjälp. Därför är så ofta det, som vi kalla ett troende bedjande och be gärande, tvärtom, från sanningens synpunkt, ett otroget bedjande, emedan vi därvid blott bedja enligt vad ögonblickets tryck ingiver oss eller enligt den härskande seden, i stället för att bedja enligt vad som ligger utöver och förer utöver den blott mänskliga synkretsen och tankekretsen in i den gudomliga, där allena det sanna goda har sitt väsende och sin makt, får sin fortgång och sin ordning bestämd och trots allt motstånd föres fram till det rätta, härliga målet. Dit in, till det goda, som hos Gud är, av Gud kommer,. genom Gud varder och till Gud förer, dit in måste människohjärtat upplyftas, då kan det hämta bön ur tron och enligt tron, så att oss kan ske, såsom vi tro. Och emedan detta upplyftande ifrån det mänskliga och världsliga in i det gudomliga faller oss ganska svårt, isynnerhet under tider av nöd och tryck (en var, som det försöker, kan det besanna), har Gud redan från gamla tider på så mångfaldigt och mångahanda sätt tålat genom profeterna och till sist genom Sonen (Hebr. 1:1 f.); och även utom trons lara har Gud framställt en mängd hjärtestärkande troseæempel och trosvittnen (Hebr. 11:1—12; 12 kap.), så att vi hava en klart lysande väg framför oss, som går nedifrån uppåt, så att vi ur Guds (trå och gärningar kunna insamla en skatt till att därmed uppbygga, befästa och stärka oss i den nanna tron. Men i det

. vanliga livets oerfarenhet och lätta sinne är det intet man tager så lätt som tron, till dess det därtill kommer, att man behöver den och gärna ville hava den och man då kommer till den erfarenheten: Ja, den rätta tron på Gud och Frälsaren är en svår sak! Förut låter man sig gärna övertalas av den mänskliga självkänslan, att det vore ett

tecken till svaghet att hålla sig till tron! Men när det därhän kommer, att man ej har något annat mera att hålla sig till än tron, då måste man

böja sig och tillstå: Ja, tron är styrka och icke svaghet! Till tro hör mera än att blott göra sig en hastig tanke och föresats om Guds hjälp och säga: "Därom vill jag vara fast besluten, och så skall det med Guds hjälp gå!" Ty det går dock icke, såsom man tänker och föresätter sig — och huru står det då till med tron? Du måste begynna med självberedelse, imian du ens kan lägga första grundvalen till den rätta tron uti dig; du måste först lara förstå och tro, huru det icke går, måste inlära gudsspråket (Jes. 55:8 f.): "Mina tankar äro icke edra tankar, och edra vägar äro icke mina vägar; nej, så mycket som himmelen är högre än jorden, så mycket äro ock mina vägar högre än edra vägar och mina tankar högre än edra. tankar." Detta hör också till tron och till trons själva begynnelse och grundval.

Men ej heller så går det, ej heller det förhjälper till den sanna tron, att blott ur Skriften utleta berättelser om under av gudomlig hjälp och så göra sig den mening, att, om detta är sant, som man dá berömmer sig av att tro, så måste även flen nu just föreliggande nöden som snarast bliva avhulpen, om ock på underbart sätt, såsom t. ex. i dagens text skedde med hövitsmannens tjänare. Ja, inånga vilja redan, innan de tro, se hjälpen; mena sig hava rätt att framför allt själva bliva hulpna, för att först därefter tro. Men, mina vänner, framför allt står den rätten, vilken tillkommer Gud såsom Gud ; därför har tron sina lagar och plikter, och sedan först komma dess rättigheter; och trons grundlag är: Du måste tillbedja och anropa Gud såsom din och all världens H erre, du själv skall icke varå herre över hans hjälp, får icke så att säga vilja* ställa uppgifter på Gud, huru han skall göra, det, varvid då sådana tankar plåga dig: "Månne Gud skall veta att göra det? Månne han skall kunna eller vilja det?" Det kallar Skriften att fresta och vanära Gud. En människa av värde ärar du och vinner genom förtroende, genom misstroende avlägsnar du henne från dig; och den ende Guden och Herren över allt är du skyldig ett oinskränkt förtroende; Gud måste du tilltro en vishet, en godhet och makt, som gör allt rätt, om den ock (/år tillväga på annat sätt och måste gå tillväga på annat sätt,

än vi, inskränkta, ja förvända människor, tänka och förstå (Ef. 3: 20 f.). Att öva sig uti och tillväxa i detta oinskränkta förtroende till Gud är trons uppgift och verk, och den som därutinnan kommer längst, han gäller och förmår mest hos Gud. Därför just har Gud upphöjt Jesus Kristus över allt i himmelen och på jorden, emedan han satte det mest obegränsade förtroende till sin Fader, så att han, ehuru övergiven av allt, ja av Gud själv, likväl ännu utropade: "Min Gud! Min Gud!" (Hebr. 2:7—10; 5:7 f.) Jesus, Herren, vet bäst vad som hörer till tron, och därför skattar han det också så högt, när han finner en rätt tro hos en människa, vore det också blott en hedning; och omvänt bestraffar han otron och klentron till och med hos sina lärjungar, om han ock blott i ett eller annat stycke måste se den hos dem (Matt. 8:26; 16: 8; Mark. 16:14).

Till en rätt tro hörer då även tålamod och undergivenhet, väntan och bidan efter Gud (Hebr. 10:35—37). Till hans vishet, som allt överskådar, till hans makt, som allt förmår, till hans godhet^ som allt väl utför, måste vi lära oss hemställa, när och huru han vill hjälpa, i det inre eller yttre, hastigt eller långsamt, på underbart sätt eller på naturliga vägar. Man gör sig så gärna ett falskt bruk av bibelns underverk, så att man menar, att lika hastigt, lika lätt och underbart måste det alltid gå, om det skall kallas en gudomlig hjälp. Men det finnes även andra avdelningar i bibeln, som visa oss, att Gud icke alltid så hjälpte eller vill hjälpa, lara oss, att tron, där den är rättskaffens, verkar tålamod, och att vi under tålamod och Skriftens tröst måste hålla fast hoppet till Gud, för att först vinna förfarenhet och trons beprövelse, varigenom Gud kan fullborda sitt verk hos oss (Jak. 1:3 f.; Rom. 15:4, 5:3 f.): i rättan tid kan då hjälpen underbart hastigt och mäktigt komma över och emot all mänsklig förväntan. Även de, vilkas plötsliga och underbara helande berättas i Skriften, hade icke då först, i samma ögonblick råkat i nöden, utan, förr än den hastiga hjälpen kom, hade också de först måst bida i tålamod; ja, den i Luk. 8 kap. (v. 43 f.) omtalade kvinnan hade redan i tolv år haft blodgång och hade förgäves för-

tärt på läkare allt det hon ägde, till dess äntligen genom Herrens blotta vidrörande skedde henne, såsom hon trodde; och med en och annan sjuk, till och med med Lasarus, Herrens vän, måste det komma ända till död och

begravning, innan hjälpen inträdde. Så har Herrens hjälp sin tid, och denna måste med trons tåliga undergivenhet och hopp avvaktas; vi måste lära oss rätt bedja: "Fader, Herre, ske din vilja" — det är trosverk.

Och icke blott i det lilla, även i det stora har Guds hjälp sina särskilda tider. Innan den tiden inträdde, då man troende kunde komma till Jesus för att strax av honom erhålla hjälp i all nöd, hade århundraden förflutit, då det varit fåfängt att med sin tro utlova sig sådan utomordentlig hjälp (Matt. 4: 17, 23 f.; Luk. 4:17—21; 7:20—22). Jesu tid var tiden för de högsta undren i den gudomliga hushållningen, då genom Guds högsta sändebud även den högsta uppenbarelse av den gudomliga härligheten och nådehjälpen skulle i särskilda verk framträda; ty då gällde det att först upprätta det nya nådeförbundet och föra det människorna nära. En sådan tid av under hade förut icke på länge varit, kom ej heller därefter, sedan genom apostlarne förkunnelsen om den nya uppenbarelsen blivit grundlagd i världen; och en sådan tid återkommer ej heller, förr än Herren själv återkommer till hela Guds hushållnings fulländning i världen. Så äro efter Guds egen plan tiderna i Guds hushållning skiljaktiga, och efter tidernas skiljaktighet rättar sig ock den gudomliga hjälpen. Blott vid vissa, särskilda tider framträder Gud i världen med särskilda yttre verk genom därtill utkorade personer och visar sig i utomordentliga maktuppenbarelser, och detta är då uppenbarelsetider, varom det heter: "Herrens härlighet skall varda uppenbarad" (Jes. 40:5); då hjälper och dömer Xjud med särskild makt även i det yttre i världen, så att man ögonskenligen kan se det. Under de övriga, vanliga tiderna förbliver Gud i det fördolda och verkar i det fördolda (Matt. 6:18; Jes. 45:15), i världens hemliga inre, och man måste med andens ögon förnimma hans eviga kraft och gudom i hans verk, sådana de alltifrån världens skapelse12. Den tro, som hjälper. 147

äro gjorda (Kom. 1:20); Guds osynliga väsende är så att säga bakgrunden uti dem, den innersta grunden i allt, som är och sker. Guds skaparekraft är verksam i alla himmelens och jordens skapade krafter och väsenden, är den innersta och högsta kraften, den oförgängliga livskraften, som verkar i allt, så att allt måste vara underdånigt hans vilja och rådslut, så att det i allt, så det lilla som det stora, måste så gå, som han finner det gott i sin vishet, godhet och rättfärdighet; och det mål, till vilket den fördolde Guden förer fram hela världsloppet, hela världshistoriens av evighet föresatta mål, är, att genom det gudomliga hjälpandet och dömandet en värld måtte komma till stånd, i vilken* rättfärdighet bor (2 Petr. 3:13), i vilken blott rättfärdiga väsenden leva och allt är i sin rätta ställning, all synd och nöd är borta och allt gott är i sin fullkomlighet. Detta betänker tron, därmed sysselsätter den sig och därav hämtar den en vishet, som aktgiver på Guds tider och stunder och lär sig förstå Guds fördolda hushållnings-lagar (Ef. 5:15—17; Rom. 12:11 f.); och denna vishet är högre än all vishet för dagen, som blott ser på den närvarande världens yttre och på människornas förvirrade görande och låtande i denna tid. Men till trons näring och stärkande äro ock de särskilda Guds uppenbarelsetider i världshistorien givna, om vilka vi läsa och lära i den heliga Skrift, och isynnerhet den högsta uppenbarelsetiden, vår Herres Jesu Kristi tid, i vilken alla Guds ord och gärningar finna sin högsta och härligaste uppfyllelse. Till dessa de gudomliga uppenbarelsetidernas höjder måste vi alltjämt blicka upp, på det vi, som nu vandra i ringheten utan skådande, alltmera måtte fatta tron och däruti icke bliva vankelmodiga, utan bliva deras efterföljare, som genom tro och tålamod ärva det, som utlovat är (Hebr. 6:12). Vad underbart Gud har ställt fram på sin uppenbarelses höjder, det skall för alla kommande släkten vara underpanten på, att Gud regerar i världen, att han är alla tiders konung, som bestämmer: "Nu är den tiden och nu åter en annan" och, om han än tider igenom döljer sig, dock där-148 Beck, Kristliga Tal.

för icke tager sin hand ifrån sitt verk, utan åter upptager och förer framåt vad han begynt, det rätta målet till mötes. Vår tid är nu iclce någon av de gudomliga undrens tider, utan det är, såsom Herren förutsade att det skulle komma (Luk. 17:22—24): "I skolen vilja se en av Människosonens dagar (en synlig under-dag), men I skolen icke få se den. Väl skall man då säga till eder: se här, se där (en sådan underdag), men gån icke dit och löpen icke därefter; ty såsom ljungelden, när den ljungar fram, lyser från himmelens ena ända till den andra, så skall det ock vara med Människosonen på hans dag." Människosonens nya dag bliver först den nya under-tiden; dessförinnan kommer det ej att givas någon. Men väl gives det förut särskilda lidandes tider, isynnerhet för de sanna troende, då det heter: Här gäller det de heligas tålamod och tro, de gudomliga budens hållande (icke lystnad efter under) och att intill änden fasthålla väntandet på Herrens dag, hoppet (Upp. B. 12:17; 14:12; Hebr. 6:11). Så är det med vår tid; och de, som däruti icke vilja finna sig, utan begära att se underbara ting av Herren, gudomliga

storhetsgärningar, de falla förförare och förförelser i hand, vilka blända genom kristligt och världsligt sken (Matt. 7: 15, 21—23; 24: 11—13, 24 f.; 2 Tess. 2: 9—12). Jáen hava vi ock ej någon rätt att räkna på hjälp av gudomliga under, så är därför ej tron förgäves, utan det bliver vid det ordet (Ps. 121: lf.): "Jag lyfter mina ögon upp till bergen; varifrån skall min hjälp komma? Alin hjälp kommer från Herren, som har gjort himmel och jord.v Därvid bliver det för alla, tider, däruppå får den gudfruktige bygga sitt hus för liv och död, för tid och evighet; Gud är en klippa, som icke viker; ty världen bär ej honom, utan han bär världen. Men vi få icke göra oss några falska förväntningar om Guds hjälp. Gud är underbar icke blott i den meningen, att han vid vissa tider gör underbart stora gärningar; utan underbar är hela Guds regering i alla tider (Jes. 28: 23—29; Rom. 11: 33 ff.), underbarast just då, när Gud i det yttre gör som minst stora ting, då det synes, såsom om människor hade makten i sin hand och världen vore mästare. Och vilka äro de människor, som

ofta nog synas vara mästare? Just de gudlösa eller skrymtarne, de härsklystna och våldsverkande, de som veta att sätta sig över mänskliga och gudomliga lagar. Skulle då icke Gud strax gripa in, så att allas ögon måste se, vem som har rätt och vem som har orätt, och alla tungor bekänna: "Gud har dömt"? Så mena och önska vi; och sådana önskningar hysas även av dem, vilka i sitt förhållande till sin nästa icke mycket fråga efter Gud och vad rätt är, ingalunda sky att för egen del göra orätt och blott, när de själva lida orätt, vilja av Gud hjälpas och dömas. Men Gud ser ned från himmelen, icke på den eller den blott, utan ifrån sin fasta tron överskådar han alla, som bo på jorden, och aktar på alla deras verk (Ps. 33:13 f.).

Vad ser då Gud i en tid såsom t. ex. varf Ett människosläkte, sådant det efter Skriftens vittnesbörd varit vid varje nytt inbrytande av gudomliga domstider, såsom vid Noas och Lots tid. Nu, såsom då, äro de flestas hjärtan intagna av att äta och dricka, gifta sig och bortgiftas, köpa och sälja, plantera och bygga, av världsliga omsorger och lustar, så att inga än så allvarliga förmaningar till inåt-vändelse och omvändelse beaktas lika litet som alla de hotande tecknen till vad som kommer, till dess domen inbryter (Matt 24: 37—39; Luk. 17: 26—30). En svindel-ande har utbrett sig över vår tid inom alla klasser av människor och inom alla arter av verksamhet, en svindel-ande, som ej låter komma till ro, som leker med allt och blint sätter allt på spel. Ett egenkärt, äresjukt väsende, skryt och högfärd, vinningslystnad och begär efter nöjen, lögn, förtal och bannande, olydnad och otacksamhet, egensinnighet och fräckhet, tuktlöshet och yppighet smyga icke blott omkring i mörkret, utan hava blivit härskande makter för dagen (2 Tim. 3:1 ff.). Så måste då uppkomma strid och krig av allehanda slag; och länge sedan har man vant sig att, vid vad man kallar rätt eller orätt, vid vad man kallar gott eller ogillar, icke fråga efter om det är i överensstämmelse med Guds rätts- och sanningslagar eller däremot, utan blott däruppå ser man, om det stämmer överens med ens egna avsikter och önskningar,

tjänar egen fördel, smickrar stoltheten och äregirigheten, har utsikt att lyckas och gå igenom; och då tvekar man ej att till och med urskulda det onda och de onda, taga orättfärdiga ting i sitt skydd, icke mera hålla det ogudaktiga för ogudaktighet, utan betäcka det med människokärlekens, ja kristlighetens mantel, giva den sak, som segrar, rätt, blott emedan den segrar, och lämna den bästa sak i sticket, emedan den icke har framgång. I en sådan tid, då ej mera finnes något rätt allvar emot det onda och något rätt mod för det goda, icke ens hos dem, som ännu äro goda, då måste det därtill komma, att äresjuka och härsklystna människor, som för ingenting sky, antingen rycka den högsta makten till sig eller anstifta den högsta förvirring, och sådana människor just brukar Gud, trots all deras orättfärdighet, såsom sin hands verktyg för att tukta ett urartat släkte. Mänsklig självhjälp räcker då ej mera till däremot, minst när allt därunder fortgår besinningslöst; och huru skulle den rättfärdige Guden ila med sin hjälp till ett släkte, som icke vill låta sig hjälpas av Gud, än mindre troende beder om hjälp och räddning, ett släkte, som inlär sig det ordspråket: "Hjälp dig själv, så skall himmelen hjälpa dig"?

/ en sådan tid hava de sannskyldigt troende en svår ställning. De kunna ej och få ej döma och handla efter härskande meningar och böjelser, efter anseende till person, efter någons som helst namn eller ord, utan blott efter vars och ens personliga förhållande, huru man ställer sig till Guds eviga rättslagar, så att man åtminstone icke leker med sanning och rätt, icke gör ed och samvete till en väderflöjel, icke utsår tvedräktens draksäd, icke gör våld eller orätt, utan låter sig nöja med sitt. I Guds konungarike har man rätten kär (Ps. 99: 4); och så faller det då de troende svårast, när Gud håller sig så stilla och fördold, såsom vore han alls icke med, då de måste se

hans heliga namn ryckas och slitas hit och dit såsom en täckmantel för mänskligt godtycke, list och ondska, då den goda saken förhånas, försmädas och nedtrampas, och helvetesanden, denna mandråpare av begynnelsen (Joh. 8:44), synes triumfera. Men

det bliver dock därvid, såsom det vid varje tid visat sig, att Gud förer regementet och att rättfärdighet och rätt äro grundfästet för hans tron (Ps. 89:15); därvid måste alla, som ännu frukta och älska Gud, hålla fast, och därefter går det, när Guds stund är inne. Om än orätt och våld synas till en tid lyckas och segra. Gud är därför dock ej på den sidan, hans väg är dock en annan. Han avvaktar sin tid, och tager allt med i räkningen, även vad människor icke taga med eller förgäta. "När då all människornas stolthet är förödmjukad, när gudlösheten, lögnen och orättfärdigheten visat sig i hela sin nakna avskyvärdhet, när alla äro tuktade, som skola tuktas, och nu äntligen alla de goda med bön och åkallan anropa dag och natt, då träder Gud in med sin av-görelses åska och fördärvar dem, som fördärva jorden." Under tiden gäller det ett och samma råd för alla, som icke vilja gå under i tidens virvel: tjäna du Gud i din tid, och vänta ej på annan tid — tjäna Gud och icke någon ditt hjärtas eller ditt lands avgud; tjäna Gud såsom en trogen tjänare sin herre, ett barn sin fader, så att du håller dig till hans befallningar och förbud och icke till vad som för dig eller andra synes behagligt och gott; tjäna Gud med tålamod, ty om man intet vill lida och förlora, eller avvakta änden, kommer man i fara att förlora Gud och förneka sanningen; tjäna Gud med tillbedjan och bön, med allvarlig bön icke allenast för dig och dem, som dig tillhöra, utan ock för dina medmänniskor; ty om också Gud av visa och rättvisa orsaker icke borttager nöden, så sker dock, att han gör den lindrigare och förkortar den. Om bedjandet icke alltid och strax hjälper ut ur lidandet, så hjälper det dock genom lidandet och upp över lidandet, in i Guds eviga goda. Men just därför, och vid sidan av bedjandet och i och med bedjandet: gören bättring; ty bättring är allas vår dagliga uppgift; eljest heter det: "I bedjen men fån intet, ty I bedjen illa" (Jak. 4:2 f.). Är vårt bedjande förgäves, så är felet hos oss människor och icke hos Gud; är vår tro förgäves, så är felet i vår tro, icke i Guds trovärdighet; tvärtom: "såsom du tror, så sker dig", det ordet skall

i tid och evighet uppfyllas på en var, som med sin tro i sanning tjänar Herren och rättskaffens håller sig till honom och hans ord. Amen.

13. Guds rikes sådd.

Mark. 4: 26—32.

Älskade åhörare! Om Guds rike talar den heliga Skrift icke blott ganska ofta och på mångahanda sätt, utan även med största betydelsefullhet. Hon talar om ett väntande efter Guds rike (Mark. 15:43) och om ett dess kommande (Mark. 1:15; Matt. 6:10), om ett predikande av Guds rike (Luk. 9: 2) och om en kallelse därtill (1 Tess. 2:12), om ett sökande efter Guds rike (Matt. 6:33) och om en skicklighet och värdighet därtill (Luk. 9:62; 2 Tess. 1:5), om ett undfående av Guds rike och om ett dess fråntagande (Mark. 10:15; Matt. 21:43), om ett kommande till eller ingående i Guds rike (Joh. 3:5; Mark. 10:23 f.; 2 Petr. 1:11), om ett ärvande av detsamma (Matt. 25:34; Jak. 2: 5; 1 Kor. 6:9) och om ett utkastande därifrån (Matt. 8:12). Huru skall nu allt detta förstås? Talar man om ett rike, så tänker man närmast på makten och väldet hos den, som detta rike tillhörer — men huru kan det då sägas om Guds rike, att dess ankomst är någonting ännu förestående och att vi hava att vänta på detsamma? För Gud är det ju från evighet så, att hans makt och herravälde sträcker sig ut över allt; "hans konungavälde omfattar allt" (Ps. 103:19). Detta är lika visst, som att Gud är Gud, och har sin tillämplighet, så snart det blott är fråga om makt och välde; men Gud är icke blott Gud i makt, så att han skulle vilja härska med våld, utan han är tillika kärlekens Gud, och kärlek kommer icke med våld och grundar icke sitt välde på yttre makt. Kärleken vill vinna hjärtan, så att de frivilligt öppna sig för honom; i människors hjärtan vill Gud härska, så att hans makt kan vara en kärlekens makt och deras underdånighet vara en fri underdånighet, en tjänst i kärlek.

Om detta kärlekens rike säger därför Herren: "Guds rike är invärtes i eder" (Luk. 17:21); i vårt väsendes innersta har det sitt säte; och så hade Gud redan i skapelsen anlagt människan, då han skapade henne till sin bild, med ett väsende, som liknar hans eget gudomliga väsende. Gud har i kärlek förutbestämt oss till barnaskap, att vi skola tillhöra honom såsom hans älskade och älskande söner, att hans rike skall invärtes i oss bliva ett kärlekens

herravälde, såsom mellan fader och barn. Men detta ursprungliga kärleksförbund med Gud hava människorna sönderslitit genom otro och fortfarande försyndelser; kött och värld med sina onda lustar och verk härska över människohjärtat i stället för Gud, och detta är källan till allt vårt elände; all godhet, långmodighet och tålamod, som Gud ständigt bevisar de otacksamma människorna, förer dem icke så långt, att Gud skulle kunna upprätta sitt kärleksrike i dem, ja icke ens därtill, att de skulle av hjärtat erkänna och ära Guds makt och välde (Rom. 1:21); de fråga blott så mycket mindre därefter, då Gud är så långmodig. Så hava människorna själva gjort sig förlustiga Guds rike, och utmana i blind trotsighet Guds makt emot sig. Vad gör nu Gud mot sin godhets och makts hårdnackade föraktare? Utöver alla sina försmådda godhetsbevisningar gör han ännu det sista, det högsta och kraftigaste försök att på kärlekens väg upprätta sitt kärleksrike i människorna; och huru gör han detta? "8å älskade Gud världen, att han utgav sin enfödde Son" (Joh. 3:16); "huru skulle han kunna göra annat än också skänka oss allt med honom" (Kom. 8:32)? Därmed har Guds rike. hans kärleksrike, kommit oss nära (Mark. 1:14 f.); det gudomliga kärleksförbundet har på jorden börjat sitt verk, och hela världen kan och får nu inträda däri.

Såsom kärlekens rike kommer detta Guds rike till oss icke genom våld, icke med tvång och straff, utan det vänder sig till vårt sinne och vår vilja, till vår ande, genom vilken vi äro förbundna med Gud; det kommer pä andligt sätt genom ordet, och detta icke genom ett blott befallningens ord, så att det heter: "Underkasten eder under eder Gud och härs-

käre!" Nej, med ett vänligt inbjudnings ord och ett saktmodigt läroord är det Guds rike begynner hos oss, med ett ord, som upptäcker för oss vårt eget väsende och Guds, och bereder våra hjärtan, gör dem skickliga och värdiga till Guds rike, till kärleksförbundet med honom, så att Gud kan härska i vårt hjärta, och vi tjäna honom i kärlek. Därför betygar oss detta ordet om riket icke blott Guds makt och härlighet och däremot vår vanmakt och vanära inför Gud, utan i synnerhet allt Gads kärleksråd och all Guds kärleksgärning, förmedelst vilka han på grund av sin enfödde Sons utgivande åter vill försona oss med sig och upphöja oss till barnaskap hos Gad, på det han icke måtte vara nödsakad att göra gällande mot oss sin makts, sin av oss föraktade allmakts dorn.

Denna betydelse, mina älskade, har ordet om Guds rike, evangelium, vilket Guds Son själv infört i världen; det är det frö, ur vilket hela Guds rike uppväxer invärtes i människohjärtat, när det finner öppen jord, frivilligt mottagande. Därför sade Herren om sitt förkunnade och hörda ord, att det såsom ett sädeskorn sås i människornas hjärtan (Mark. 4:14 f.), och att med Guds rikes kommande förhåller sig så, som då en människa utkastar säd på åkern; såsom då ur det i jorden intrángande sädeskornet småningom frukten uppväxer, så kommer även ur ordet om Guds rike efter hand Guds rikes frukt; först är såningstiden, sedan väntetiden, medan sädeskornet uppgår, växer och mognar till frukt, och slutligen kommer skördetiden, då man får inbärga, njuta och fröjda sig.

I textens liknelse om sädeskornets växande vill nu Herren lära oss, huru det hos människan inifrån kommer till Guds rikes frukt, till ägande och åtnjutande av dess gåvor och goda. Ty Guds rike är icke och kommer icke tomt på innehåll; varest Gud regerar i kärlekens kraft, där är och utbreder sig gudomligt liv, likasom döden utbreder sig där. varest han blott med våld måste regera; men i Guds liv är en outtömlig fullhet av livskrafter och livsrikedomar, som genomtränga ande, själ och kropp, och mätta dem med odöd-

lighetens sannskyldiga liv, upphöja till delaktighet i den gudomliga heligheten och rättfärdigheten, härligheten och saligheten. Detta får man skörda, när man undfår Guds rike och kommer till dess besittning; men därtill kommer du icke med ett språng; icke heller skakas det blott i ditt sköte, lika litet som frukten på din åker; med sådd begynner det, med hörande av ordet om Guds rike.

Sedan Herren icke blott själv såsom såningsman utsått de ord, Fadren givit honom, utan även överlämnat dessa ord åt människorna såsom en gudsskatt, heter det till dem: Sen, där haven I säd, bereden fältet till sådd. Detta gäller icke blott det gudomliga ordets tjänare; en var, som för sin del är angelägen om Guds rike, får och bör ur den heliga Skrifts gudsskatt hämta säd att inså i sitt hjärta; en var betänke det ordet (Pred. 11: 6): "Så ut om morgonen din säd, och underlåt det ej heller om aftonen"; sätt dig därför förtröstansfullt inför din bibel och säg: "Tala, Herre, ty din tjänare hörer'. Vad slags hörande som helst gör visserligen icke tillfyllest; därom hade Herren i en föregående liknelse (Mark. 4:13 ff.) talat, där han åtskiljer fyrahanda hörare, vilka han efter deras hjärtejord

jämförer med fyrahanda sädesåkrar: hörare med en hård, ännu obruten hjärtejord, där ordet blott bliver liggande på ytan och ingenting verkar; hörare med en lös, grund hjärtejord, där ordet blott verkar ytligt och flyktigt; hörare med, en hjärtejord, som icke hålles i tukt och ordning, där ordet med sin verkan alltjämt ånyo kväves under den bibehållna syndadriften — hos alla sådana hörare kommer det icke till någon Guds rikes frukt; till en god, en fruktbärande åkerjord hörer, att den är plöjd och uppmjukad, att den är djup och rensad från ogräs.

Till att på ett fruktbärande sätt höra Guds ord hörer således, att du i ditt hjärta med villighet öppnar tillträde för detsamma, med uppmärksamhet och eftertanke inpräglar det i din hjärtegrund, och med vaksamhet håller ditt hjärta i tukt, på det icke det ondas förborgade rötter, som redan förut finnas i ditt hjärta, må skjuta upp, överväxa det insådda ordet och förkväva dess kraft. Behjärta därföre detta:156 Beck, Kristliga Tal.

På ett rätt hörande kommer allt an, hörandet är såendet, varpå skörden beror; därför påminner Herren omedelbart före vår liknelse (Mark. 4: 24 f.; jämf. Luk. 8:18): "Akten på, vad och huru I hören"; varen uppmärksamma, aktsamma och vaksamma vid edert hörande; med det mått, varmed I detta gören, skall eder tillmätas och givas. Har du vid ditt hörande ett ringa mått av aktsamhet och vaksamhet, så sår du sparsamt och skall uppskära sparsamt (2 Kor. 9:6); du får då blott litet av Guds ord och rike i ditt hjärta, hörde du än aldrig så mycket; gör du åter motsatsen, så får du ock mycket. Men behåller du alldeles intet av ditt hörande, så går du icke blott miste om det, som du skulle kunna vinna genom behörig uppmärksamhet, utan även det goda, som du eljest har eller menar dig hava (Luk. 8:18), tages ifrån dig; det blir sämre med dig, ty genom ditt oaktsamma väsende fördärvas din hjärtejord, och invärtes och utvärtes äro många ogudliga krafter verksamma (Mark. 4:15, 17, 19), vilka beröva dig det goda, varpå du i din oaktsamhet förlitar dig. Därför, bered ditt hjärta till ett rätt hörande, såsom åkermannen bereder sitt fält till en god sådd.

Omedelbart efter denna förutskickade förmaning talar nu Herren om en människa, som så utkastar Guds rikes säd i jorden, att säden går upp, växer och bär frukt, så att människan får skörda. Herren tänker sig således här en rätt hörare eller en rätt lärjunge, som sår Guds ord i sitt hjärta såsom sig bör, i det han med villighet, aktsamhet och vaksamhet så bereder sitt hjärta till sådd, att ordets säd där finner en god jord att fästa sig uti, så att det bliver ett i hjärtat inplanta t ord, som icke åter går förlorat under hjärtats onda diktan och traktan, utan som undertrycker och övervinner den (Luk. 8:15; 11:28; Jak. 1:21). Är ditt hörande eller läsande av det gudomliga ordet så beskaffat, under anropande av Guds bistånd, då behöver du ej hava någon orolig omsorg om frukten, lika litet som åkermannen, som behörigt plöjer sin jord och verkställer sin sådd och därvid sätter sin förtröstan till Gud. Med avseende på möjligen kommande olyckor får du kasta din omsorg.på Herren,IS. Guds rikes sådd. 157

och hava det fasta hoppet, att han ännu sorgfälligare vakar över sitt rikes sådd, än över den jordiska, förgängliga grödan; du sår ju, när du rätt hörer det gudomliga ordet, Guds andesäd i anden, och den, som sår i anden, han skall av Anden skörda evigt liv (Gal. 6:8). Men tålamod måste du hava, såsom det gudomliga ordet självt säger (Jak. 5:7 f.): "I sen, huru åkermannen väntar på jordens dyrbara frukt och tåligt bidar efter den, till dess att den har fått höstregn och vårregn — biden ock I tåligt, och styrken edra hjärtan !" Och Herren själv säger (Luk. 8:15) om de rätta hörarne: "De tära frukt i tålamod."

Ty huru går det efter väl beställd sådd? "Människan sover och vaknar, och nätter och dagar gå, och säden skjuter upp." Detta vill nu icke säga, att människan överhuvud ingenting gör alltifrån såningstiden till skörden; utan att hon, sedan såningsarbetet väl är beställt, överlämnar säden åt sig själv och återgår till den vanliga levnadsordningen; sömn och vakande växla därvid, såsom natt och dag; detta är Guds naturliga ordning: man sover om natten för att vila, och man står upp om dagen, icke för att åter vila, utan för att gå till sitt dagsarbete; ty det gives utom såendet även annat arbete, och efter fullbordat arbete är det varje gång gott att åter få vila. Samma ordning äger ock rum i Guds rike, och detta förbise många hos sig och andra i oförståndig iver; man kan icke alltid så, icke ständigt höra, läsa bibeln, förrätta andligt arbete; allt har sin tid, och man har även annat att göra, så länge vi äro på denna jorden. Vila behöver människan för sin ande, såväl som för sin kropp; och vila behöver sädeskornet, det andliga såväl som det naturliga, för att växa. Tro därföre icke, att du får översålla ditt och andras hjärtan med andligt utsäde, utan vid allt allvar iakttag måtta och ordning; annars bliver det blott uppblåsthet och

varjehanda andlig sjuklighet. Sörj framför allt därför, att du i ditt hjärta väl må utså och övervaka den äkta gudssäden, det gudomliga ordet; lämna det sedan sin tid att uppgå, och grubbla icke hit och dit däröver, såsom behövde du se det växa och framtvinga eller framkonstla

dess frukt; därmed störer du växandet. Sköt du i stället de göromål, som tillhöra din kallelse i världen, icke i girig oro, utan med ett i Gud samlat sinne (1 Tess. 4:11; 2 Tess, 3:11 f.); då skall Gud även under dina göromål lara dig mycket angående sitt ord och det, som därmed står i sammanhang; tro blott, att Guds ordning just är den rätta visheten och medförer sann välsignelse, men icke ditt oordentliga övermättande, dina ängsliga omsorger, dina klyftiga och konstlade utvägar.

Huru går det då efter Guds ordning med den väl utsådda säden ? Under det människan efter sin vanliga levnadsordning sover och uppstår, vilar och arbetar, gå natt och dag förbi över densamma; men "säden skjuter upp och växer i höjden, hon vet själv icke huru." Med allt sitt vetande och åtgörande kan ingen människa giva växten; denna måste komma henne förutan, hon måste avvakta den; när den kommit, ser och vet hon väl, att det har vuxit, men icke, huru därvid har tillgått; allt groende och växande i naturen och i Guds rike försiggår i det fördolda, på ett för människan omedvetet och outransakligt sätt. Detta är det stora, gudomliga undret, inför vilket vi måste böja oss och tillbedja, om vi icke vilja vara såsom de oskäliga djuren. Vad vi hava för ögonen är blott detta: "Jorden (när hon i tillbörlig ordning mottagit säden) bär av sig själv först strå och sedan ax, och omsider finnes fullbildat vete i axet." Av sig själv frambringar jorden detta, icke du, o människa, frambringar det med din vishet och konst; men denna alstringskraft har icke jorden av sig själv; allt har begynnelse och har tillväxt i en kraft, som verkar allt, som gör att det är, sådant det är, och att det kan göra vad det skall göra, och att det gör allt i sin tid, efter sin art och ordning. Detta är den allvise Andens eviga skaparekraft, vilken skall äras såsom Gud i allt, vad som sker för våra ögon. Sedan Gud uttalat skapareordet: "Bäre jorden!" (1 Mos. B. 1:11), bär jorden av sig själv; sedan dess äro i henne de därtill hörande grundämnena och krafterna i underbar verksamhet, så att de omfatta och genomtränga det nedsänkta fröet; och fröet har likaså i sig

själv sitt ämne och sina krafter, som förena sig med jordens, så att det först nere i det hemlighetsfulla mörkret sväller och arbetar och gror, och sedan tränger fram i ljuset och växer uppåt till mognad.

Likasom genom skapelsen krafter äro nedlagda i jorden, vilka förena sig med fröets kraft, så förhåller det sig även-med människans hjärta och det gudomliga ordet. Även i din hjärtegrund är ett beständigt hemlighetsfullt arbete likasom i jorden; där rörer sig en oupphörlig diktan och traktan. Därav kommer det, att mången gång, även då du själv icke tänker därpå, du plötsligt överraskas av ofrivilliga tankar och sinnesrörelser, och att, likasom ur jorden, allehanda ogräs uppskjuter ur ditt hjärta, om du icke rätt vakar däröver, icke håller det i tukt och ordning; hjärtat råkar på fåfänga infall och tomma inbillningar, på lösaktiga, onda tankar och begär, som frambringa en ond frukt. Men vakar du över ditt hjärta och nedlägger däruti det gudomliga ordets goda säd, så att den fäster sig där, då sammansluter sig ditt hjärtas kraft med fröets kraft och frambringar av sig självf vad som är av fröets art. Ur det gudomliga ordet bilda sig i den stilla hjärtegrunden under ett fördolt tänkande och traktande drifter och tankar av gudomlig sanning, nåd och rättfärdighet, vilka tränga sig uppåt; det bliver plantor av tro, hopp och kärlek, som småningom även i tal och handling komma i dagen, därtill Gud giver sitt ljus och sin välsignelse; och under växlingen av dag och natt, av köld och hetta, av storm och regn, av arbete och vila, stärkes den gudomliga växten i människan, så att nu även kraft och förråd där finnes till allehanda andlig frukt för förstånd, sinne och vandel.

På detta sätt tillgår det, mina vänner, då en människa såsom rätt lärjunge insår Guds ord i sitt hjärta och där bevarar det; denna sådd faller icke människorna i ögonen såsom en hastigt uppskjutande underbar växt; den är icke för brådskande och allbestyrande människor, vilka mena sig med ilande fart kunna föra sig och andra in i Guds rike; den låter icke heller såsom en skoisak avpassa sig efter

mänskliga mått och regler. Guds rikes sak, den sanna kristendomen, är ett planteringsarbete i människans inre, ett verk. som följer den av Gud skapade naturens väg, ett verk, som börjar i det fördolda, i stillhet och oansenlighet, icke med buller och stora åtbörder, och som framskrider sakta, icke i språng, men säkert och

kraftigt, i den kraft, som av Gud är i människohjärtat, och i den kraft, som Guds ord förer med sig dit in; det är ett växande inifrån utåt, intet utvärtes påhängt väsende; det ena giver kraft till det andra, detta andra åter till någonting vidare, och så följer det ena av och efter det andra, i den av Gud bestämda ordningen; men människan måste lära sig vänta och se upp till Gud såsom ordningens Gud, och måste lära sig tro, där hon icke ser och icke vet. Ty även då den nya plantan träder fram ur hjärtegrunden och kommer i dagen, har den ännu ingenting utmärkande hos sig, likasom även vetet vid sin uppkomst ännu liknar gräset; och även då sedermera plantans egendomlighet framträder såsom i axet, så kan dock ännu ej det gudomliga vetets egendomliga kraft och fullhet smakas och ses. Men vid allt detta, om du blott insår i ditt hjärta och där bevarar den sannskyldiga gudssäden, Herrens ord, så får du icke låta dig förvillas genom allt ditt icke-kännande och icke-seende, utan du får och bör ära din Gud och Herre genom viss tro, att han icke lämnar sin sådd, att han rätt ordnar och styrer allt i ditt inre och yttre, så att i sin tid även frukten av hans ord uppväxer i ditt hjärta, om det än för din otålighet tyckes länge dröja. Sök blott icke att i förtid tvinga fram frukten ur strået och axet; ty därigenom pressar du bort saft och kraft ur det, som du redan har, och vad vinner du därpå? En vissnad, tynande kristendom. Förbida Herren och håll dig till hans väg, så skall du erfara, att det går riktigt efter hans lag: "Vad människan sår, det skall hon ock skörda" (Gal. 6:7). Skörden inträder, när frukten hunnit till mognad; då erbjuder hon sig av sig själv, utan tvång och konst, så att du med glädje kan säga: "Nu är kommet vad jag har väntat, nu får jag inbärga och njuta". Så går det vid den naturliga sådden, så även vid den13. Guds rikes sådd.

gudomliga: "När frukten är mogen, låter människan strax lien gå (samma människa, som icke vet, huru det vuxit), ty skördetiden är då inne." Mången dag och natt har sedan såningstiden gått förbi; tårar torde väl även hava utgjutits under såendets och väntans tid; men det ordet sannas (Ps. 126: 5 f.): "De, som så med tårar, skola skörda med jubel; de gå åstad gråtande och bära sitt utsäde; de komma åter med jubel och bära sina kärvar"; på Guds rikes sådd uppfylles det ordet: "Den, som skördar, får uppbära sin lön och samla in frukt till evigt liv", så att han får äta livets bröd (Joh. 4:36; 6:27); "Den, som sår rikligen, han skall ock skörda riklig välsignelse"; ty han, som giver såningsmannen säd, han, den trofaste, rike Guden, skall ju även giva "bröd till att äta" (2 Kor. 9:6, 10); och "åkermannen, han som gör arbetet, bör främst av alla få njuta av frukten" (2 Tim. 2:6). Detta är visst och sant, mina vänner; och den, som redan en längre tid varit en trogen lärjunge av det gudomliga ordet, han kan vittna och betyga, hurusom äntligen en dag inbrutit för honom, då han från Guds ord fick inbärga mången kärve av sanning och vishet, av helgelse och tröst, och hurusom alltid tid efter annan dagar givas, då något Guds ord, som en gång fallit i hans hjärta, synnerligen kommer till kraft och liv hos honom, så att det giver honom kunskap och insikt, vederkvickelse, frid och fröjd, tålamod och kraft att övervinna; detta är skörden, då frukten faller för lien och med tacksägelse och glädje kan förvandlas till spis för egen och andras själar, då en skatt kan samlas för himmelriket.

Låt detta uppmuntra dig att alltid vara betänkt däruppå, huru du må väl bereda ditt hjärta för Guds åkerarbete och väl gömma utsäde ur Guds ord däruti, utan att överfylla det eller söka att i förtid få fram frukten, men med ärlig flit och allvar, med tålamod och tro iakttagande Guds ordning; då skall ur det gudomliga ordet även den gudomliga Anden med sina andefrukter uppgå uti ditt hjärta (Gal. 5:22), och Guds kärlek skall där taga sig en boning (Joh. 14: 21, 23; Rom. 5: 5); då är Guds rike, hans kärleksförbund,

11. Beck,, Kristliga Tal.162 Beck, Kristliga Tal.

levande i dig. Här i tiden gives det för Guds rike visserligen blott förstlingsskördar och mellanskördar, ty Guds rikes härlighet är tillkommande; men sedan kommer den stora, fulla skördedagen, då vi ur den gudomliga kärlekens och härlighetens fullhet skola skörda utan återvändo, om vi nämligen hava sått i Anden Herrens andesäd (Gal. 6:8 f.; 1 Petr. 1:3—6). Då har Guds rike även utvärtes i världen blivit från ett senapskorn det stora trädet (jämf. Matt. 13:32), under vars skugga hela människoskaror hava sin boning; och då skall det bliva ett triumferande däröver, att av något så litet inom oss blivit något så stort och härligt, under det på världens sida det då är den stora sorgen, att av så mycket stort blivit så obetydligt, så litet, ja så alls intet; då skola vi med evig tacksägelse till Gud och Herren Jesus Kristus erkänna, huru gott det var att det just har gått denna väg, men huru vi med så många onödiga omsorger, konster och omvägar själva blott hava försvårat densamma. Därför, mina

vänner, den som vill få del i Guds rikes skördefröjder, han ställe sig framför allt i ett rätt förhållande till Guds rikes ord, såsom en, den där bereder en åker i sitt hjärta och sår, och väntar efter Guds rikes frukter; ty en liten tid måste du hava möda och arbete därför, men evigt skall du njuta dess frukt (Syr. 6:19 f.). Amen.

14. Herrens fruktan.

Matt. 10: 24—33.

'Frukten icke V' tillropar Herren trenne gånger sina lärjungar; "men frukten!" utropar han en gång däremellan. Han talar nämligen om tveggehanda fruktan, varav den ena är för alla av kvinnor födda så naturlig, men tillika för det sanna goda så fördärvlig, att Herren med största omsorg söker därifrån avleda de sina; det är den falska fruktan, människofruktan, varigenom även välmenande människor, som själva äro villiga till det goda, ja även redligt fästadeUf. Herrens fruktan. |()3

vid Herren, alltjämt ånyo förledas till vankelmod och ostadighet eller till och med avfall. Men den andra fruktan är gudsfruktan; och huru naturligt vore det ej, att alla människor skulle frukta för ett heligt, allvetande och allsmäktigt väsende, om de blott behjärtade sina egna erfarenheter i livet, huru mycket hemligt ont redan här bliver uppenbart, huru plötsligt den trotsigaste ondska krossas med ett slag, huru gudlösa av fräckaste art ofta med helvetesångest fara utur världen. Men huru väldigt det än på mångfaldigt sätt tillropas varje människa inifrån och utifrån: "Frukta Gud, Herren och Domaren över allt!" så vinner dock just denna sanna fruktan så svårligen ingång och bestånd i den eljest så rädda människonaturen; till och med hos sina lärjungar måste Herren särskilt inskärpa Guds fruktan: "I stället för att frukta för människor, frukten honom, som kan förgöra både kropp och själ i helvetet!" "Ja, jag säger eder", tillägger han hos Lukas, "honom skolen I frukta". Och detta inskärper han så allvarligt, emedan gudsfruktan i motsats till människofruktan stärker i det goda och avhåller ifrån det onda.

Detta är nu visserligen, mina vänner, katekessanningar; men att leva i dem och ställa sin vandel efter dem, det är mera, än mången skriftlärd och världsvis förmår. Att frukta Gud och icke människor, det är ett sällsynt hjälteprov i världen, vari en svag kvinna kan överträffa den starkaste man. Därför är det icke för ringa för alla människosjälars Herde och Biskop, att till och med hos sina apostlar rätt allvarligt inprägla dessa enkla sanningar; och alla, som av honom vilja lära sig Guds rikes väg och världsövervinningens konst, ja alla, som icke i sin kristendom vilja genom mänskligt bedrägeri gå miste om pärlan, måste väl inöva dessa enkla stycken, måste åt tvenne håll använda allvar och flit: hålla sig fast vid den sanna fruktan, gudsfruktan, och just därigenom undertrycka hos sig den falska fruktan, människofruktan.

Men detta är icke allt — just de gudfruktiga förer Herren vidare och visar dem den Gud, vilken all världenBeck, Kristliga Tal.

måste frukta, såsom deras Fader, såsom den Gud, vilken med sina ögon, de där skåda över alla land, så noga aktar på dem, som frukta honom, såsom den trognaste fader har akt på de sinas huvud: "På eder äro till och med huvudhären allesammans räknade." Därav visste redan David att berömma sig, då han utropar (Ps. 31: 20; 103:13): "Huru stor är icke din godhet, den du förvarar åt dem, som frukta dig! Såsom en fader förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig Herren över dem, som frukta honom." De gudfruktiga äro just de själar, som Fadren drager till sin Son, och som han giver honom; de höra Guds Sons röst och följa den, och han församlar dem till sitt eviga rike; "den som fruktar Gud och övar rättfärdighet, han tages emot av honom, vilket folk han än må tillhöra" (Ap. G. 10:35); en sådan själ antager han och upptager till delaktighet i den kärlek, varmed han saliggör människorna i sin Son. Så vedergäller den allsmäktige Guden och Fadren med fadersvänlighet och kärlek fruktan för hans majestät. Och likaledes, den som här i ringhet icke skämmes och blyges inför den oheliga världen att hålla sig till Guds Son såsom hans lärjunge och tjänare, honom vedergäller Kristus därmed, att han själv i helgedomen, i Guds härlighet håller sig till en sådan människa såsom hans Mästare, Herre och Husfader: "Honom skall ock jag kännas vid inför min Fader." Härav, mina älskade, är att hämta allt som gör hjärtat frimodigt och betryggat mot människofruktan, ja även vad som utplånar allt pinsamt i själva Guds fruktan; antager sig Kristus dig, så att han inför Gud bekänner: "Han är min!" då är du i Kristus, som är Guds Helige,

själv helgad inför den helige Guden; och just han, som kan förgöra kropp och själ i helvetet, är nu din salighet, är för dig såsom Fader och Frälsare, så att han räddar din kropp och själ ifrån jordedöden och helvetesdöden, ja förklarar dem till sin egen gudomliga naturs avbild; ty vad som är hans, det skall ock uti och på sig framställa hans bild.

Detta, mina vänner, är då huvudsumman av dagens evangelium, att Herren begynner med fruktan, nämligen med ned-Herrens fruktan.]_Q5

slående av den falska fruktan, människofruktan, och med upprättande av den sanna fruktan, gudsfruktan, för att sålunda vinna människor, som han kan införa i Guds kärlek, ja vilka han själv i härligheten kan kännas vid inför sin himmelske Fader. Således, ut ur människofruktan in i gudsfruktan och genom gudsfruktan in i Guds kärlek och härlighet — detta är livets sanna väg, till vilken livets Herre visar oss ut ur vår rädda och dock på samma gång trotsiga människonatur; och alla, som vilja vara och bliva Herrens lärjungar och tjänare och husfolk, måste troget och ärligt gå denna väg, om de icke såsom hans sannings förnekare vilja förnekas av honom, på vars namn de åberopa sig och förlita sig. Den naturliga fruktan, vilken förer oss bort ifrån Gud och gör oss till människornas och världens tjänare, denna köttsliga fruktan måste övervinnas genom en andlig fruktan, som gör oss till Guds tjänare, och denna andliga fruktan för alla andars Skapare och Domare är och förbliver den fasta grund, på vilken Gud uppbygger sin kärlek i oss; varest ingen gudsfruktan är, där kommer och bliver och bygger ej heller Gud med sin kärlek och nåd. Kärleken gör oss visserligen från blotta tjänare till Guds fria barn, men för sådana Guds barn gäller det alltid såsom det högsta att vara den Högstes frivilliga tjänare; de instämma av hjärtat i de ord, vilka enligt Uppenbarelse-boken (15:2 ff.) segrarne över vilddjuret och dess bild sjunga till Guds harpor — ord, som där icke blott kallas Moses, Guds tjänares, sång utan även Lammets sång, Nya Testamentets segersång. Och huru lyda dessa ord? "Stora och underbara äro dina verk, Herre Gud, du Allsmäktige; rättfärdiga och rätta äro dina vägar, du folkens Konung. Vern skulle icke frukta dig, Herre, och prisa ditt namn? Du allena är helig." Om Guds fruktan således sjunger till och med den trium ferande kyrkan i himmelen, och om den stridande kyrkan på jorden säger en apostel, Paulus, ehuru han är den gudomliga försoningens och rättfärdiggörelsens budbärare (2 Kor. 5:10 f.): "Vi måste alla, sådana vi äro, träda fram inför Kristi domstol. — Vi veta alltså, vad det är att frukta Herren", vi,166 Beck, Kristliga Tal.

det Nya Testamentets apostlar och Guds barn i Kristus Jesus. Och ännu på samma sätt säger Petrus till dem, vilka han prisar såsom födda på nytt av Guds oförgängliga säde, såsom hans utvalda släkte och konungsliga prästerskap (1 Petr. 1:17): "Om I såsom Fader åkallen honom, som utan anseende till personen dömer var och en efter hans gärningar, så vanären i fruktan under denna edert främlingsskaps tid V7

Så, mina älskade, vittna Kristi äkta evangelister och sändebud, Guds beprövade stridsmän och segervinnare — men huru mycken fientlighet och ovilja visar sig icke ibland oss, hos värld och kristna, just emot gudsfruktan, vilken dock enligt alla dessa vittnesbörd allena utdriver människofruktan ur hjärtat och däri upprättar och upprätthåller den äkta kärleken till Gud. Man kan väl säga, att människofruktan, som i handling och ord rättar sig efter människomakt, vinning och anseende, i våra dagar lika mycket tilltagit, som gudsfruktan avtagit; och under det man tager munnen full av kärlek, av "den käre Guden och Herren", är det intet, som man så skyr och strävar emot, som den av kärlekens Gud anbefallda, hälsosamma fruktan, och här gäller hans egen fråga: "Om jag är Fader, var är då den heder, som skulle visas mig? Och om jag är Herre, var är då den fruktan, som man skulle hava för mig?" (Mal. 1:6).

Visserligen är det vid gudsfruktan icke blott fråga om att frukta för Guds straff — denna fruktan har pina med sig, och kärleken utdriver en sådan fruktan (1 Joh. 4:18, jämf. 17 v.) — dock icke den mångordiga och ytliga kärlek, som leker med Gud och hans nåd, utan den sannskyldiga, allvarliga Guds kärlek i hjärtegrunden, vilken blott härflyter ur barnaska-pets Ande i Jesus Kristus och alltjämt därur hämtar helgelse; blott därigenom bliva det Nya Testamentets förbundsbarn fria ifrån denna pinsamma straff-frukt an för Gud. Dock, redan denna fruktan är bättre än alls ingen gudsfruktan; ja, hon har sin fastställda tid och ordning i den gudomliga hushållningen och i alla människors samveten, så sant som alla människor äro syndare, och Gud den rättfärdige Domaren. Varje

människa måste genomgå dess pina, innan hon i gärning och11], Herrens fruktan.

sanning kan bliva fri därifrån genom det Nya Förbundets nåd; och så länge ej Sonen gjort henne fri, måste hon förbliva i denna fruktan, därunder böja sig såsom under sina synders rättmätiga ok, om hon ej vill bedraga sig själv och vanära Guds heliga* domaremajestät. Det hjälper då icke, att med stolthet blicka ned på en sådan fruktan såsom på en träldoms ande, och att vilja göra sig själv till en fri ande — I masten ned, I syndare, under denna pina och träldom, som uppväckes av fruktan för Guds heliga allmakt och rättfärdighet, om I ej viljen göra det onda ännu värre, om I ej en gång, då I endast haven viljan men icke förmågan, med eder falska tröst eller edert trots viljen till kropp och själ fördärvas i en räddningslös pina, en evig ångest för Gud. Därför måste även de fromma i Gamla Testamentet, då Frälsaren med sitt kärleksförbund ännu var fjärran, låta sig behaga att leva i denna träldoms ande, i beständig fruktan för Guds straff och domar; ty på detta sätt blevo de omhägnade och bevarade emot syndens bedrägeri och värdiga att vara Guds tjänare, för att så sedermera även bliva Guds barn. Och vidare — även för sina egna lärjungar och vänner, enär de ännu icke hade mottagit försoningen i honom och barnaskapets Ande, framställer Herren i dagens text Gud såsom den där till kropp och själ straffar-ända ned i helvetet, och säger dem på det allvarligaste (Luk. 12: 4 f.), att de måste frukta för denna gudomliga straff makt, i stället för att frukta för människors straff; även de måste först under denna straff-fruktan för Gud mogna och bliva värdiga kärlekens frihet. Således, I denna tidens högmodiga, ytliga kristna, I, som ännu ären så fjärran ifrån, att barnaskapets Ande i edert samvetes grund — icke blott genom eder mun — skulle ropa: "Abba, käre Fader!" samt mana eder och stärka eder till att finna Guds bud lätta, att I fastmer i falsk kristendomsberömnielse visen dem ifrån eder såsom ett lagiskt eller trälaktigt väsende — huru kunnen I mena, att I haven makt och rätt att tala eder och andra ur sinnet straff-fruktan för Gud, vars ok icke blott en Mose och David, utan även en Johannes, en Petrus, en Paulus länge och villigt burit? Även denne senare säger ju: "Förrän tron kom, voro168 Beck, Kristliga Tal.

vi inneslutna under lagen och höllos i förvar under lagen (vilken just upprättar straff-fruktan för Gud). Så har lagen blivit vår uppfostrare till Kristus. Men sedan tron kom (först sedan det hos oss kommit till den äkta, levande tron), stå vi icke mer under uppfostrare, utan äro alla Guds barn" (Gal. 3:23—26). Därför, I tidens barn, mån I än alltfort trotsigt berömma eder: "Vi äro ingens trälar och vilja ej hava någon trälaktig fruktan för Gud till tuktomästare" — det gör eder i sanning icke fria, utan berövar eder tvärtom friheten; blott om Sonen gör eder fria, ären I rätteligen fria, och fria gör han efter sin egen försäkran (Joh. 8:31—36) blott dem, som förbliva vid hans ord, således även vid hans ord i dag om fruktan för den straffande Guden, så att de förstå sanningen däri, och låta dess frigörande kraft verka uti sig.

Men än mer, mina vänner: även om man verkligen står i kärleken och i det Nya Testamentets barnaskapsande, så vet man, såsom vi nyss ur själva apostelns mun hörde, att Gud ännu alltid är att frukta, och att vandeln inför Fadren och Herren skall ske med fruktan. Även om vi hava nåden, sådan den är enligt gudomlig sanning, icke enligt mänsklig dikt, så hava vi en nåd, som tuktar eller fostrar oss (Tit. 2:11 f.) eller — såsom det i Hebreerbrevet (12:28) heter — en nåd, genom vilken vi tjäna Gud honom till behag, med helig fruktan och räddhåga; ja, samma apostel, som så högt upphöjer de benådades frid och fröjd, säger i samma brev (Fil. 2:12 f.): "Arbeten med fruktan och bävan på eder frälsning", just emedan Gud efter sin nåd verkar i eder eller erbjuder kraft till vilja och fullbordan, således även plikten och ansvaret är så mycket större. Huru överensstämmer nu därmed det högflygande trosspråk och den nådeberömmelse, varmed man till och med i vår farliga tid — vars kristendom dessförutan blivit lika ombytlig som världen själv — yves över sin förmenta frihet från all fruktan, ingiver människorna hoppet om salighet såsom en sömndryck, och så förstår kristendomens barnsliga ande och dess kärlek, som om man finge tala med den helige Fadren och Herren i himmelen såsom en lekkamrat med en annan eller såsom en lovtalare med sin tomma tanke-Uf. Herrens fruktan. [gf)

gud? Nej, mina vänner, låten eder icke förföras med fåfängliga ord, och tron icke, att man någonsin kan tjäna det Nya Testamentets levande Gud och Frälsare på ett honom behag ligt sätt utan med fruktan och bävan.

Veten fastmer, att det även utan avseende på synd och straff gives en fruktan för Gud och Guds Son, vilken i all

evighet tillkommer alla skapade varelser ända upp till de högsta andarna, ty av honom och genom och till honom äro allting; även de högsta väsenden äro blott hans händers verk, icke hans likar; allena och omätlig står han över alla, alltigenom och alltid helig, outforskligt stor och underbar, vis och rättfärdig i sin kärlek såsom i sin stränghet, i alla sina tankar, verk och vägar; verksam i allt och genom allt, med kraft och makt att av intet göra något och av något intet, förnedra de högste och upphöja de lägste, av en botfärdig syndare göra en präst och konung i sitt tempel och av en fräck ärkeängel en darrande, med mörkrets kedjor bunden djävul. Därför heter det på det förut anförda stället i Uppenbarelse-boken (15:4): "Vern skulle icke frukta dig, Herre", — vem är därifrån undantagen? Och på ett annat ställe (19: 5) går en röst ut från tronen: "Lovén vår Gud, alla I hans tjänare, I som frukten honom, både små och stora!" Just därför bliver det (14: 6), ej såsom en med det Gamla Förbundet avskaffad lag utan såsom ett evigt evangelium, utropat över all världen av en mitt igenom himmelen flygande ängel: "Frukten Gud och given honom ära, ja tillbedjen honom, som har skapat himmel och jord!" En sådan ärande, tillbedjande fruktan, en för Gud sig djupt böjande vördnad, som i helig bävan helgar hans namn, uppväckes omedelbart av Guds majestätiska väsende hos alla hans skapade varelser, som känna och älska honom; och ju större kännedomen om Gud är och kärleken till honom, desto större är ock vördnaden för honom och den tillbedjan, med vilken man inför honom nedfaller. Därför, såsom änglarne i himmelen, så utmärka sig de sanna Guds barn på jorden framför de okunniga och lättsinniga människorna genom en så mycket större, innerligare, djupare gudsfruktan, men icke genom en ringare. Att de icke skola

frukta för människornas trots, icke skola smickra den mänskliga inbilskheten och högfärden och icke taga ära av varandra, det veta och behjärta de väl; men detta: "Herren skolen I hålla helig i edra hjärtan" (1 Petr. 3:15; jämf. 14 v.) det utsläcker icke kärleken i dem, det uppeldar den fastmer, det är den vördnadsfulla tacksägelsen och kärlekstjänsten i deras hjärtan för all Guds översvinneliga kärlek och nåd; ty med intet annat kunna de vedergälla detta än därmed, att de giva honom vad som tillkommer hans höghet och härlighet, i det de till hans behag tjäna honom med fruktan och bävan; och just dem, hans vänner och barn, tillkommer det framför allt, att i denna kalla, stolta värld varmt och underdånigt giva hans heliga majestät äran.

Men även denna vördnad, mina älskade, är ännu icke hela gudsfruktan hos dem, som redan äro Guds barn, kristna i gärning och sanning. Även de äro ännu syndiga; ehuru Guds kärlek och Ande är i dem, så låder ännu alltid i detta köttet synden vid dem, och ingen dag i sitt liv kunna de säga: "Vi hava icke syndat" (Hebr. 12:1; 1 Joh. 1:8—10). Just de bästa kristna känna detta djupast, genomskåda allra skarpast även hos sig själva syndens styggelse och bedräglighet, emedan de icke mera stå i denna världens mörker, vilket förblindar ögonen, utan i Guds ljus, icke mera blott pröva och mäta sig efter andra syndiga människor eller efter sina egna ofullkomliga tankar om gott och ont, utan efter Guds fullkomliga ord, efter hans heliga väsende och förebild i Jesus Kristus. Huru svag, huru utblottad och naken, huru befläckad, syndig och skuldbelastad man då vet och känner sig inför Gud, även om man har ett gott samvete inför människorna, det ana icke de lättsinniga och ostadiga. Men Guds vänners art är ej att taga detta ringa och lätt, just emedan de rättskaffens älska honom för hans stora kärlek och för denna kärleks skull helga honom såsom den Helige och Rättfärdige, som ej låter något anseende till personen gälla, och som blott låter sin nåds sol lysa över dem, som frukta honom och i gudsfruktan döma sina egna synder, på det han icke måste döma och fördöma dem. Därför tuktar han ock just

dem, som han älskar, på det de mätte fä del av hans helighet, och en sådan tuktan och aga frukta de, emedan den ofta tränger till märg och ben och ingen aga, under det den pågår, för någon mänsklig känsla synes vara till fröjd utan till sorg; men fröjden kommer av denna aga först då, när man väl består (Hebr. 12: 6, 9—11). Men just detta bestående går ej så lätt och säkert, att man skulle våga varå sorglös, fastmer: "Hav inga högmodiga tankar, utan lev i fruktan. — Den som menar sig stå, han må se till, att han icke faller" (Rom. 11:20; 1 Kor. 10:12).

Detta allt veta och behjärta allvarligast de, vilka stå Gud närmast; och därför framgår ur deras barnsliga ande en ömmare och djupare fruktan för Gud lin ur den blott trälaktiga anden. leke blott att de med sin blick tränga djupare in i synden å ena sidan och i Guds helighet och domar å andra sidan, de hava ock en större erfarenhet i det kristliga livets frestelser och faror, i världens falska fruktan och lust, i den falska ära, vishet och fromhet, varmed de flesta bedraga sig, i de så litet kända andliga befläckelserna, vilka äro ännu farligare än de köttsliga,

emedan de äro av finare art och fördärva naturen i dess inre kärna. Just när man beflitar sig om att fara efter Anden, ansätta sig lättast andliga befläc-kelser, sanningens förvändande, hemlig äregirighet o. d., och störta så mycket djupare, ju högre man stigit. Ja sannerligen, mina vänner, det verkar fruktan, allvarlig fruktan i hjärtat, så visst för detsamma Gud, Fadren och Frälsaren med sina andliga välsignelser i de himmelska tingen är det viktigaste och dyrbaraste; det verkar fruktan för synden såsom den farligaste fienden, fruktan för den rättfärdige Fadren, som, även när det gäller hans egna, ej leker med synden och sina bud, utan, ju mera han giver, fordrar dess mera; fruktan för den rättfärdige Herren och Frälsaren, som förnekar dem, som honom förneka; fruktan för den helige Ande, som bliver bedrövad och straffar för syndens skull, och, där man är säker och sorglös, drager sig tillbaka, så att på sin höjd blotta orden ännu bliva kvar, men Anden och kraften i dem försvinna, och man erhåller sin lön med skrymtarne. Och däremot må ingen

väpna sig med en falsk nådetröst; nåden kan mottagas fåfängt eller kan åter förloras; och dess gudskraft kan man blott därigenom bevara, att man alltjämt ånyo söker och omfattar Guds nåd i fruktan för den helige och rättfärdige Fadren och Herren, och i sådan fruktan är vaksam mot sig själv och andra, så att man aktar sig för egna tankar och vägar och förföriska människostadgar och däremot samvetsgrant be-flitar sig om att bevara Guds ord och bud. Och därtill hörer, att man även under de dagliga synderna städse ånyo går den av Herren anbefallda vägen till syndernas förlåtelse och till helgelse i honom. Vi hava av Herren det löftet: "Jag skall vara en Fader för eder, och I skolen vara mina söner och döttrar". Men, tillägger Herrens apostel, "då vi nu hava dessa löften, så låtom oss rena oss från allt, som befläckar vare sig kött eller ande, i det vi fullborda vår helgelse i Guds fruktan" (2 Kor. 6:18; 7: 1). Så måste det vara hos Guds barn enligt sanningens vittnesbörd i hela det Nya Testamentet; det gives således en barnslig fruktan för Gud jämte den trälaktiga, och det är och förbliver det eviga ev a n g eliu m för alla slakten, särskilt för det utvalda släktet: "Frukten Gud och given honom ära!"

Detta allt, mina älskade, är således icke att predika Iag, utan evangelium, är ej heller talat för att göra någon klen-modig och försagd, utan på det ingen måtte vara säker och stolt eller genom denna tidens bedrägerier — huru mycket de än mer och mer uppträda i kristlig dräkt — låta avleda sig ifrån den sanna, sm^ala nådens väg, vilken allena fórer ur döden till livet — ur det kropps- och själs fördärv, som sträcker sig ända ned till ett helvete — upp till en förklaring av kropp och själ, som når in i en himmel, ja in i själva den gudomliga naturen (2 Petr. 1:4). Betänken detta alla, unga och gamla, på det I måtten bliva delaktiga av den nåd och det goda, som med Guds Sons blod så dyrt blivit förvärvat och varförutan ingen kan utbyta den jordiske och syndige Adams bild emot den Himmelskes och Heliges bild. Fruktan för det gudomliga majestätet och dess dom är inristad i alla människors samveten, och är synnerligast för^.

ungdomen dess heliga värn och skydd — ve de fräcka bespottare och vekliga sladdrare, som bortrycka detta värn, ve dem för honom, som kan förgöra både kropp och själ i helvetet! Men fördrive också ingen av eder själv denna • gudsfruktan ifrån sin själ, om den ock ännu har pina med sig, utan låten denna pina vara eder en läkedom emot synden; Varen först att rätt frukta Gud såsom hans tjänare, på det I även måtten lära älska honom såsom hans barn; just det pinsamma i Guds fruktan drive eder att i Jesus Kristus söka Guds nåd och kärlek, vilken frigör eder ifrån pinan och inplantar i hjärtat syndaförlåtelsens frid och Guds barnaskaps glädje. Men ock, för att förbliva i och fullbordas i kärleken, bliva bevarade i Guds nådekraft till salighet, masten I bevara eder själva i den sanna, barnsliga gudsfruktan och däri vara vaksamma, så att I icke ohelgen Gud, Fadren och Frälsaren, hans nådeord, nådeverk och nådeskatter, utan hållen honom helig i hjärta och vandel. Gudsfruktan bevarar eder således för det onda i världen och tillförer eder Guds välsignelse på jorden och i himmelen; I fån därvid hava den fasta tillförsikten, att hans nåd aldrig övergiver eder; ty den gudfruktige tillhöra alla löften, och var och en syndare, som fruktar Gud, kan ännu hjälpas.

Inskriven detta i edra hjärtan särskilt I, unga konfirmerade, som nu haven att anträda eder väg ut i världen, där en gudförgätenhetens ande omgiver eder i smygvrår och på gatorna, i råare och finare gestalt, och söker med hån och smädelse, med smicker och hotelse, med lockande hemligheter och öppen förföljelse lösrycka eder ifrån Gud och Herren, som har skapat eder, återlöst eder och kallat eder till en evig, över all måtto viktig härlighet. I tagen en gång intet med utur världen — vad I än mån hava lärt och förvärvat eder — om I icke haven funnit och

bevarat Gud, Fadren och Frälsaren, som allt giver och allt tager. Är den helige och allsmäktige Guden emot eder och T emot honom, förnekar eder Herren och Frälsaren, vars ord allena gäller inför världens domarestol, då skola och kunna ej de träda emellan för eder, vilka bedragit eder på eder Gud och Frälsare; de kunna icke hjälpa

sig själva emot honom, vars försmådda kärlek och majestät de hava förvandlat till en förtärande eld mot sig. Men är Gud med sin allmakt och nåd för eder, bekänner sig till eder den ende Medlaren emellan Gud och människorna, Jesus Kristus, då kan redan här intet och ingen i världen skada eder utan allt måste tjäna eder till det bästa; I haven en hjälpare i all nöd för kropp och själ, i liv och död, en oövervinnelig hjälpare, som allt vet och allt verkar och leder alltid och överallt, en trogen hjälpare, som intet säger, det han icke gör, och som varken säger eller gör något, det icke är nåd och välgärning och välsignelse för dem, som frukta honom. Därför är det väl sagt, vad Syrak säger: "Rikedorn och styrka höja modet; men Herrens fruktan är förmer än båda. Där Herrens fruktan finnes, fattas intet; ja, där den finnes, behöver man icke söka hjälp. — Den, som fruktar Gud, han består med ära, men den, som överträder Guds bud, han kommer på skam" (Syr. 40: 26 f.).

Så vare då detta ett fast beslut hos nyss och länge sedan konfirmerade: "Jag sluter mig till alla dem, som frukta dig, och till dem, som hålla dina befallningar" (Ps. 119: 63). Men alla fäders och mödrars kärlek och vishet vare detta: "Kommen, barn, hören mig; jag skall lära eder Herrens fruktan" (Ps. 34: 12), ty Herrens fruktan är vishetens rot (Syr. 1: 25). Och allas vår bön vare: "Visa mig, Herre, din väg; jag vill vandra i din sanning. Behåll mitt hjärta vid det ena, att jag fruktar ditt namn" (Ps. 86:11). Amen.

15. Jesus, satans övervinnare.

Matt. 3: 13—4: 11.

Trettio år tillbragte Herren efter sin födelse i stilla tillbakadragenhet i det obetydliga Nasaret utan att anses för mer än en son till timmermannen Josef (Luk. 3: 23; Matt. 13: 55) och utan att själv vara någonting mer i världen än en timmerman, varför ock sedermera (Mark. 6:3) hans landsmän icke

kunde fördraga storheten av hans ord och gärningar utan med förargelse utropade: "Är då denne icke timmermannen. Marias son ? Vad är det för en vishet, som har blivit honom given? Och dessa stora kraftgärningar, som göras genom honom, varifrån komma de?" Men han hade i sitt ringa hantverkarestånd fört ett inre liv med sin Fader i himmelen och i det fördolda samlat sig en skatt av gudomlig vishet och nåd (Luk. 2:40, 49—52). Så framträdde han nu i dag ur sin trettioåriga stillhet mitt ibland de folkskaror, som omgåvo Johannes Döparen vid Jordan (Luk. 3:21), men icke för att utan vidare uppträda såsom Profeten och Guds Son; utan den större kom till den ringare för att även låta sig såsom allt folket döpas. Han ville uppfylla allt, vad till rättfärdighet hörde; och till rättfärdighet hörde för Jesus Johannes' dop, emedan det var från himmelen av Gud, och icke av människor (Matt. 21:25; Luk. 7:29 f). Visserligen skulle det icke varå och kunde icke för honom vara ett bättringsdop, ty han hade icke såsom andra några synder att bekänna; men Johannes döpte icke blott till bättring, utan även till ett vittnesbörd, att himmelriket var kommet hart när (Matt. 3:2), och till detta vittnesbörd från himmelen skulle och ville han, som var himmelrikets Begynnare, offentligen säga Ja och Amen. Därföre böjde sig Jesus under den ringares dop; men därföre upphöjde honom ock Gud vid själva dopet, gav honom å sin sida genom ett synligt andetecken och en hörbar stämma från den öppnade himmelen vittnesbörd, att denne Människoson var hans Son, vilken-han älskade, och att denne skulle döpa med den helige Ande (Matt. 3: 18 f.; Joh. 1:32 f.).

Därmed var då även Jesus själv av Gud kallad, att nu gå till sitt eget himmelska ande- och riksverk; han tog icke själv makten därtill, tvärtom var och förblev det en orubblig lag för honom, att ingenting göra av sig själv, utan blott vad Fadren visade, gav och bjöd honom (Joh. 4:34; 5: 19 f., 30, 36; 12:49; 17:4). Men innan han gick till sitt verk, begav han sig ännu en gång ur folkvimlet in i stillheten, i öknens djupaste stillhet, där blott vilda djur levde, såsom Markus

(1:13) säger: "Han var i öknen i fyrtio dagar och levde bland vilddjuren". Varf öre begav han sig dit? Anden drev

honom ut

1 öknen med oemotståndlig makt (Mark. 1:12, grundtexten); ty före hans verk i världen gällde det ett verk över världen, segern över syndavärldens andefurste, över satan; eller (så säger Herren själv därom i Matt. 12:29 f.; Luk. 11:21 f.) "huru kan någon gå in i en stark mans hus och beröva honom hans bohag, så framt han icke har bundit den starke?" Denna segrande kamp med den starke, som bevakade sitt världspalats, skulle utkämpas i öknen; och emedan djävulens vapenmakt är frestelsen*), så heter det: "Jesus blev förd av Anden ut i öknen, för att han skulle frestas av djävulen." Utan att hava bestått frestelse, har man ännu icke en gång insett djävulens styrka, än mindre övervunnit honom i strid, och den som i frestelse dukar under, han är av djävulen övervunnen il Petr. 5: 8 f.; 1 Joh. 2: 13 f.; 1 Joh. 3:3).

Just honom sålunda, som skulle återlösa människorna och döpa med Anden, införer Guds helige Ande framför allt i kampen mot den ohelige anden, som med sin frestelse och förförelse håller människorna i bann, sedan de dukat under för den första frestelsen och avfallit ifrån Gud (Upp.-B. 12:9;

2 Petr. 2:19). Hela denna frestelsekamp i öknen försiggår såsom en andlig kamp i anden: Ande, helig Ande är det, som förer Jesus in i den; och ande, ohelig ande är det, som möter honom, talar till honom, förer honom hit och dit, visar honom det ena och det andra — det är ett kommande och talande i auden, ett förande och visande för den andliga synen och hörseln (Upp.-B. 4:1 f.; 17: 3; 21: 10); och likaså är det även vid slutet andliga väsenden, änglar, som uppenbara sig för Jesus och tjäna honom. I anden hade sålunda Herren att göra med andar; i synnerhet har han att göra med frestelsens ande, med djävulen själv, icke med en människa; ty ingen människa kunde utan att synas vansinnig, säga: "Alla värl-

*) Efter Guds bestämda ordning får djävulen icke angripa med tvång och våld (Jak. 4:7); utan han måste övervinna människans ande därigenom, att han med skengrunder och förespeglingar vinner viljan för det ogiidliga.

dens riken vill jag giva dig, om du faller ned och tillbeder mig; åt vem jag vill kan jag giva dem" (Luk. 4:6). Ej heller är det med sig själv Herren har att kämpa; ty i hans rena natur funnos ej några djävulska tankar och fantasier, eljest hade han redan före frestelsen varit övervunnen av det onda. Överhuvud inledde han icke sig själv i någon frestelse, utan han led frestelse, såsom Skriften säger (Hebr. 2:18): "Han har lidit, i det han själv blev frestad." Till anden angreps han och av den frestande anden, icke till köttet; med ordet: "Är du Guds Son", angrep honom frestaren i avseende på hans makt såsom Guds Son; med ordet: "Det är skrivet" — i avseende på hans förtröstan till Gud och Guds ord; med ordet: "Tillbed, så vill jag giva dig världsherraväldet" — i avseende på hans ly d ah t i g a underdånighet, i det han ville låta allt blott givas åt sig av en högre makt och icke vågade på grund av den gudomliga sonsrätten bereda sig det ringaste, icke ens ett stycke bröd, ja, icke ens oaktat ett uttryckligt Guds löfte ville "göra anspråk på en änglatjänst. Huru — skulle icke en sådan ödmjukhet gärna och underdånigt av en högre hand mottaga såsom förläning Sonens högsta rättighet, världsherraväldet? Sådan var djävulens uträkning, självisktslug, men dock falsk och dåraktig; ty en stolt ande kan med all sin slughet icke fatta ödmjukheten; en slingrande, illistig ande måste gentemot ett redligt och ståndaktigt sinne till slut alltid missräkna sig.

Frestelsehistorien bör således tänkas icke såsom en yttre tilldragelse i sinnevärlden, utan såsom en andlig tilldragelse i andens och andarnes inre, osynliga värld. Men det är svårt, att i korthet tala härom; ty i avseende på den osynliga världen råder allmänt ibland oss dels okunnighet, dels otro och vantro, i stället för skriftenlig troskunskap. Föreställen eder icke, att djävul och ängel äro blott bildliga benämningar i Skriften, men icke verkliga varelser. Såsom det gives människor, vilka äro kött och hava ande, så gives det utom människorna icke blott lägre köttsliga varelser, djuren, utan även enligt Skriften utom människoandarne högre andeväsen, änglarna, som äro andar (Hebr. 1:14). Och såsom människorna

till en viss grad hava en fri härskaremakt över de lägre varelserna, som stå under dem, så hava ängla-andarne

makt över det, som står under dem, över oss och vår värld, varför de ock i Skriften kallas troner, herradömen och furstadömen (Kol. 1:16; Rom. 8: 39). Och vidare, såsom bland människorna finnas onda och goda, likaså även bland änglarna, ja, huvudet för allt ont finnes just i den högsta änglavärlden; ty ju högre den skapade varelsen står, desto större behag kan hon finna till sig själv, desto mer upphöja sig själv över underdånigheten under Gud; och det är just begynnelsen till allt ont, att den skapade varelsen ställer egenkärleken över kärleken till Skaparen och över hans lag (Jak. 4: 6 f.; Jud. 1: 6). Detta överhuvud jör allt ont, djävulen, har nu makt, så långt det onda når eller tränger sig in, särskilt således i vår syndavärld; han är den ande, som härskar och verkar i det nuvarande, förvända världsloppet (Ef. 2:1 f.); hans makt är en andlig, osynlig syndens makt, fin och listig, icke blott grov och plump, sådant det råa, köttsliga syndaväsendet är (Ef. 6:11 f.); den sataniske anden kläder det onda i ett andligt sken, i en ljusdräkt, allt efter vars och ens art, efter tid och omständigheter, i skenet av sanning och rätt, godhet och skönhet, ja, då det är fråga om andliga saker, även i sken av Guds ord, fromhet och tillbedjan.

Så få vi då icke heller föreställa oss, att frestaren trädde fram till Jesus i djävulsk skepnad såsom ett mörkt, svart väsende, så att han strax skulle hava givit sig tillkänna för vad han är — detta hade icke varit en frestelse ens för en vanlig rättskaffens människa, vilken ju för ingen del inlåter sig med den uppenbare djävulen. Satan, säger Skriften (2 Kor. 11:14), jör skapar sig till en ljusets ängel, såsom ju även de ondskefullaste människor ofta kunna ställa sig såsom de oskyldigaste och bästa. Såsom ljusängel således, i gestalt av en jr ån himmelen sänd Guds tjänare (Hebr. 1:14) trädde satan fram för Jesus, och just därför kunde han lova sig ett omisstänkt emottagande; änglar hade ju även umgåtts med patriarkerna och profeterna, med Maria och Josef; nyss hade vid dopet himmelen öppnat sig över Jesus, och att Guds änglar

skulle fara upp och ned över Människosonen, det visste han (Joh. 1:52). Så talade ej heller frestaren såsom djävulen, utan såsom en Guds tjänare och en vän till hans Son; först giver han sina råd såsom en för Jesu hunger bekymrad vän, och därefter såsom en för Jesu förhärligande omtänksam vän; i sitt första råd erinrar han Jesus om hans i dopet nyss erhållna vittnesbörd av Gud, enligt vilket han vore både berättigad och förpliktad att uppträda såsom Guds Son; i sitt andra råd talar han med Skriftens egna ord såsom en Guds förtrogne och begär ingenting annat än ett obegränsat förtroende till Gud. Även saken, som frestaren föreslår, är i sig själv intet ont; i avseende på de båda första förslagen, mänskligt sett, kan och måste var och en säga: Guds Son måste dock, såväl som någon annan, få med egen kraft förskaffa sig bröd i sin hunger, när det sker utan andras förfång, synnerligen efter en fyrtio dagars fasta; Guds Son får och bör väl även vara den förste att visa inför all världen det fullaste förtroende till Gud, så att han i förtröstan på Guds ord och makt kan företaga sig och genomgå vad som helst, även det allra farligaste.

Yem av oss skulle häruti hava sett något ontf Blott Jesus märkte det, emedan han på det noggrannaste och skarpaste urskilde, icke blott om en sak i och för sig var god, utan även om den tillämpades i rätt sinne och ordning. Han hade fastat i fyrtio dagar för att öva andens makt över kroppen, för att göra kroppen lydaktig under anden; icke fick han då sluta med att ställa anden i den hungrande kroppens tjänst; detta hade varit att begynna i anden och lykta i köttet, såsom det visserligen hos oss ofta sker. Han var ej heller kommen till jorden för att blott leva för sig själv såsom Guds Son, utan för egen del så fattig som den fattigaste människa (Luk. 2: 7; 9: 58), för andra blott såsom Guds Son; för människornas själshunger skulle han med sina gudomliga kraftord bereda en spis till evigt liv,, men icke åt sig själv sin jordiska kroppsspis; det gällde att leva av den inre gudskraften även såsom munnens spis; åt Guds fadersvård ville och skulle han såsom Son överlämna sin kropps bespisande i förtröstan på

hans allmaktsord även i den svåraste, hjälplösaste belägenhet. Men därför lät han sig dock å andra sidan icke i denna sin förtröstan till Gud av någonting, icke ens av ett ur Guds ord hämtat stod, förledas att på eget bevåg försätta sig i ett läge, där han blott genom särskild underbar hjälp av Gud skulle kunnat bevaras och räddas; sådant kallar han icke att tro, utan att egenmäktigt fresta Guds makt och trofasthet. Endast Gud får pröva människans trohet, icke människan Guds; Gud befaller sina änglar i sin tid, men människan får icke handla, såsom om hon hade att befalla över Gud och hans änglar; människan har blott att i ödmjukhet göra vad Gud befaller och att underlåta vad Gud förbjuder; då utsänder väl Gud till sina heligas tjänst sina tjänste-andar men

aldrig till blott förlustelse för de heliga eller till ögonfägnad för de oheliga.

Sålunda var i de båda första råden sant och falskt, gott och ont, fromt och ofromt, en väns ansikte och en fiendes sinne så listigt invävt i vartannat, att ingen människa hade kunnat åstadkomma, ej heller upptäcka det. Och likaså var det även i avseende på det tredje rådet. Satan talar icke osant om sitt herravälde över jorden, då han (Luk. 4:6) säger: "Åt mig har det blivit överlämnat!" Det var honom, såsom änglafurste, av Gud förlänat; han talar alltså åter såsom en Guds tjänare, och likaså är han även såsom en vän till hans Son beredd att avträda detta världsherravälde till Jesus såsom, den av Gud därtill kallade, och detta, såsom det kunde tyckas, mot en blott yttre sak, en tillbedjan eller ett vördnadsfullt knäböjande. Visserligen hade han just med denna fordran fyllt sitt mått hos Herren, men detta åter blott emedan Jesus i avseende på det att mottaga ära (Joh. 5: 44; 7:18) såg skarpare och tänkte strängare än någon annan. Nu i våra kristliga tider förefaller det oss genast såsom något avskyvärt att tillbedjande nedfalla inför någon annan än Gud; men så var det icke i den förkristliga tiden, tvärtom var det vid högtidliga tillfällen, vid särskilda nådebevisningar o. d. en vanlig ärebetygelse av de ringare mot de högre. Så heter det om David, då han, ännu en herdegosse, hade att göra med konungasonen Jonatan, att han föll ned till jorden på

sitt ansikte tre gånger (1 Sam. 20:41; jämf. 1 Mos.-B. 33:3 f.); och då Petrus kom i Kornelius' hus (Ap. G. 10: 25 f.), "föll denne ned för hans fotter" — varuppå Petrus visserligen sade: "Stå upp; också jag är en människa", men detta hade Petrus först i Kristi skola lärt. Huru naturlig och oskyldig kunde nu icke en sådan ärebetygelse s}7nas gentemot en hög ängel, åt vilken världens riken voro överlämnade! Bedan om Josua (5:14), för vilken en änglafurste över Herrens här visade sig, heter det: "Josua föll ned till jorden på sitt ansikte"; ja, ännu aposteln Johannes berättar i Uppenbarelseboken (19:10) om sig själv vid en änglasyn: "Jag föll ned för hans fötter för att tillbedja honom". Att tillbedja inför en högt uppsatt, inför en änglafurste] var sålunda icke en grov, utan en fint anlagd frestelse; den hade i likhet med de andra ett gott sken för sig, isynnerhet hos en ödmjuk människa, utseendet av en god, gammal from sed, och blott Herrens skarpa öga upptäckte bakom den yttre formefi det djävulska sinnet. Och vari låg detta? Först däri, att denne väldige fordrade en tillbedjan såsom en tjänst — det har ingen helig ängel gjort; av en Johannes (Upp.-B. 19:10) mottog ängeln icke en gång en frivillig tillbedjan, emedan han betraktade alla, som hava Jesu Andes vittnesbörd, såsom sina medtjänare (jämf. Luk. 10:20). Men dessutom talade icke verkligen den frestande änglafursten om sin makt över världen såsom en, åt vilken densamma av en Allrahögste vore överlåten; han ställer sig icke öppet såsom en tjänare under Gud, utan undviker att ens nämna Guds namn, i det han blott säger: "Åt mig har denna makt blivit överlämnad" (Luk. 4:6). Och då han strax tillägger: " Jag kan giva den åt vem jag vill", talar han såsom oinskränkt härskare och världsregent. Hans tillbedjande skulle då icke såsom det sedvanliga hava varit en enkel, frivillig ärebetygelse, utan skulle hava fått betydelsen av en gudomlig dyrkan och av en tjänsteförpliktelse, en undersåtlig hyllning. Just genom denna sin fordran röjde sig satan ; trots all bakslug förställning i sitt uppträdande röjde han dock den sataniska grundsynden, en brinnande äregirighet, som gör att han även i den högsta tjänareställning icke

kan fördraga något beroende, någon underdånighet, utan vill uppträda lik sin Herre själv såsom världens Gud (2 Kor. 4:4), under det de heliga änglarna säga: "Vern är såsom Gud? Gud allena äran" (Jes. 6:3; Luc. 2:14; Üpp.-B. 7:11 f.)! Därför gick nu från den för ende Guds ära nitälskande Jesu mun detta maktord: "Gå "bort, satan!" Och däruppå blev han själv tillbedd av Guds heliga änglar. Tillbedjen honom även I!

Men, tänker kanske mången, var det då överhuvud möjligt, att Herren blev frestad? Var det icke på förhand visst och avgjort, att varje försök att förmå honom till något orätt vore fåfängt, att intet falskt och oheligt, om det ägde än så gott sken, ens kunde vidröra honom, än mindre övervinna eller vinna honom? Han var ju dock Guds Son! Ja, visserligen ; men likväl säger Skriften om Jesus, att han i allting blivit frestad liksom vi, dock utan synd (Hebr. 4:15), att han, fastän han var Guds Son, lärt lydnad genom sitt lidande och så blivit fullkomnad (Hebr. 5: 8 f.; jämf. 2:10 f., 17 f.). Och om än Skriften kallar Jesus redan vid hans födelse Messias, Herren, Guds Son (Luk. 1: 35; 2:11), så heter det dock först åter vid hans uppståndelse och himmelsfärd: "Du är min Son, jag har i dag fött dig" (Ap. G. 13: 33; Rom. 1:4; jämf. grundtexten) och: "Denne Jesus, som I haven korsfäst, honom har

Gud gjort både till Herre och till Messias" (Ap. G. 2: 36). Men för tiden däremellan, mellan födelsen och uppståndelsen, säger Skriften om honom, som redan var född av helig Ande (Luk. 1:35), att "han blev allt starkare och uppfylldes av vishet" (Luk. 2: 40, 52; jämf. Mark. 13:32; Üpp.-B. 1:1); vidare åter i dagens text: att "Guds Ande sänkte sig ned över honom", och att Jesus blev förd av Guds Ande, för att han skulle frestas; sedermera heter det, att han uppträdde i Andens kraft och lärde, utdrev djävlar genom Guds Ande och helade (Luk. 4:14 f.; Matt 12: 28; Ap. G. 10: 38), och vid slutet andas han på sina apostlar och meddelar dem därmed sin helige Antäe (Joh. 20:22).

Vad lära vi nu av allt detta? Jesus begynte icke såsom Guds Son i gudomligt livs skepnad, utan såsom Guds Son

mänskligt livs skepnad (Fil. 2: 6 f.); han föddes såsom verklig människoson, men med den fullhet av anlag och den med-gift av Ande, som tillkom honom såsom Guds Son; ur denna säd måste frukten uppdragas till mognad, det gudomliga naturanlaget måste just i hans mänskliga liv, i själ och kropp, bevaras, utbildas och fulländas, på det han fullkomligen skulle bliva Guds Son efter sin mandom (Ef. 4:13). Så begynte då Jesus såsom ett barn och tillväxte icke blott i ålder, utan även i andekraft, vishet och nåd; han var till kropp och själ den uppväxande Guds Son, icke, redan innan han hade fulländat sitt lopp, den fullvuxne och fulländade. Därför behövde han även lära, såsom Skriften säger, behövde höra och se, varå uppmärksam för att lära känna saker och personer; men till allt hade han nyckeln i sig själv, han var begåvad med alla Andens krafter, icke blott med ett visst mått därav (Joh. 3: 34 jämf. Jes. 11:1 f.). Men även den mest begåvade har icke att själv blott övertaga och degagna sm gåva, för att för egen person bliva vad han kan och bör bliva; han måste också särskilt vaka över sin gåva och kraft, att den icke illa användes, icke ledes i en förvänd riktning, och därtill är just hos de mest begåvade frestelsen störst, och här fordras den hårdaste strid. Just den mest begåvade kan med sin stora förmåga snarast nöja sig med sig själv, tjäna sig själv, och göra andra underdåniga under sig själv, i stället för att tjäna dem med vad han är och har; han kan söka och förvärva sig makt, ära och härlighet hos världen, vartill han ju i kraft av sin stora begåvning icke blott har förmåga, utan även värdighet framför andra. Härtill var det just satan sökte leda Jesus med idel fagert sken: "Gör, våga, tag, vad du, som högtidligen är förklarad för Guds Son, kan, och efter Guds ord får och förtjänar!" Just på detta sätt hade satan blivit satan, emedan han använt för egen räkning vad som för honom såsom en överste bland änglafurstarne var möjligt och stod till buds, i stället för att därmed förbliva inom Guds skrankor och lagar.

Hos Jesus föranledde nu frestelsen icke någon avvikelse; men vi få icke därför tänka oss detta utan vidare såsom en ren184 Beck, Kristliga Tal.

omöjlighet — eljest skulle det icke i Skriften sägas om honom, att han blivit frestad såsom vi människor, på det han skulle vara barmhärtig och kunna hjälpa dem, som frestas; nej, Mött emedan Jesus bestod i frestelsen, emedan han i alla frestelser förblev Gud lydig och trogen, fick synden icke något insteg hos honom. Frestad till något ont, t. ex. till girighet, kan ingen människa bliva, om hon själv är alldeles okänslig därför ; hon måste uti sig hava känslor och böjelser, som antingen redan i sig själva äro onda eller åtminstone kunna bliva onda och föra till det onda som är i fråga. Några onda känslor och böjelser hade icke Kristus, ty han var icke i synd född och uppvuxen såsom vi; men väl hade han mänskliga känslor, som kunde bliva onda och leda till det onda; han hade icke ett enda mänskligt natur fel, men väl hade han enligt Skriften de mänskliga natur svagheterna 9 på det han skulle kunna hava medlidande med vår svaghet (Hebr. 4:15; 2:14, 17); han vet väl, vad mänsklig hunger och törst är, vad mänskligt arbete och mänsklig trötthet är, vad mänsklig bedrövelse är, till och med ända till ängslan (Luk. 12: 50), även vad mänsklig sinnesrörelse är, ja, till och med mänsklig förbittring (Mark. 3:5; Joh. 11: 33, 38). Om nu hans själ hade låtit sig av sådana mänskliga känslor hänföras till att se på sitt eget, att skona sig själv från det förutbestämda lidandet (Matt. 16:22 f.), eller att använda de höga andekrafterna till självbespisning, till tjänst för egen ära, glädje, makt och härlighet: då skulle denne Människoson hava blivit otrogen sin gudomliga kallelse, kallelsen att icke tjäna sig själv eller låta sig tjänas utan tjäna andra, att icke älska sitt eget liv utan bereda världen livet, att icke upphöja sig själv utan förnedra sig själv, dock icke förnedra sig under världens ande och under världsmakten, utan endast under Gud och hans vilja. Men Människosonen har övervunnit världen och

dess furste (Joh. 16:33; 14:30; Upp.-B. 5:5) därigenom att hans själ aldrig lät sig styras av köttets svaghet, utan orubbligt höll sig fast vid den helige Andes ledning och genom honom offrade sig åt Gud (Hebr. 9: 14; 5:71).

Men tänka vi oss, att Jesus icke hade övervunnit, utan att världsfursten vid frestelsen lyckats att efter sin önskan förleda honom till otrohet, vad hade därav blivit följden? Då skulle icke mera det ordet hava gällt om Jesus (Joh. 8: 28 f.): "Såsom Fadren har lärt mig, så talar och gör jag; och han, som har sänt mig, är med mig; han har icke lämnat mig allena, eftersom jag alltid gör vad honom behagar". Sålunda, om han hade gjort motsatsen av vad som var behagligt för Fadren, så skulle Fadren hava lämnat honom allena, skulle hava tagit sin helige Ande ifrån honom (jämf. Ps. 51:13); och världsanden, som övervunnit honom, skulle hava kommit in i honom (Joh. 8:49; 2 Petr. 2:19); den till Kristus bestämde Människosonen skulle, just såsom satan ville det, blivit stiftaren av en i förbund med världsanden stående kristendom; han skulle icke hava blivit den fulländade Guds Krist (Ap. G. 2:22—25, 33, 36), utan den falske Kristus och antikrist. Att få en sådan in i mänskligheten har satan sökt och söker han ännu rastlöst, alltsedan det icke lyckades honom med Jesus. "Falska kr ister skola uppstå", säger redan Herren själv (Matt. 24: 24); "många antikrister hava redan uppstått", skriver redan Johannes i sitt första brev (1 Joh. 2:18; 4:3; 2 Joh. 7) ; och enligt Uppenbarelseboken (jämf. kap. 13 och 17) skall ännu en högste antikrist uppträda, vilken skall göra, vad Jesus har vägrat: förena kristendom och världsherravälde till ett förbund, själv tillbedja och tvinga att tillbedja denna världens falska Gud i kristlig inklädnad (Upp.-B. 13:11; 17:4—7; 19:20 f.), och därför också av honom mottaga makt över världens riken, till deras undertryckande, vilka hålla sig till Jesu gamla vittnesbörd och väg. Men snart skall då ock den ende sanne Guds Krist komma, satans förste och ende övervinnare; han skall komma i sin fulla gudomliga härskaremakt till dom över hela den med världsmakten förbundna lögnkristendomen (skökan), dess upphovsman, dess huvud och dess anhängare (Upp.-B. 18—20:3).

Insen härav, mina älskade, vilken oändligt viktig tilldragelse denna frestelse-historia var; det gällde icke blott ett jordiskt paradis, utan himmelrikets hela tillkommelse stodpå spel. Det var icke en skenbar strid, utan den allvarligaste, som någonsin utkämpats; en strid varuti den Människoson, som var utrustad med kraft såsom Guds Son till vätldens återlösning, skulle avlägga det avgörande provet på sin fullkomliga självförsakelse och lydaktiga trohet mot Gud gentemot allt gudligt sken, jör att sedermera kunna "genom evig Ande frambära sig själv såsom ett felfritt offer åt Gud" (Hebr. 9:14); det gällde att upprätta och värna om den sanna Kris-tus-Mlden och den orubbliga grundvalen jör en äkta, oför-falskad Kristus-väg, en sann kristedom. Och hurudan är denna kristendom ? En sådan, som under ingen förevändning, vore det ock änglatal (jämf. Gal. 1:6—8) och bibelspråk, inlåter sig på någon egenmäktig självhjälp, på någon flärd-sjuk, efter under lysten och jörmäten gudsförtröstan; på något förbund med världsanden och världsmakten; utan tvärtom lever av Guds ord, gör det till sin spis och sitt vapen, och därmed väntar på Guds hjälp även i den största nöd, en kristendom, som litar på Guds trofasthet och så förbliver i ödmjukhet och ringhet, tillbeder Gud allena, förbliver trogen mot det enda, rena, eviga förbundet, Guds förbund och hans tjänst, och därigenom vet sig starkare än i förbund med hela världens makt, viss om att av världens ende sanne Överherre få mottaga det utlovade arvet, herraväldet över världen, trots värld och djävul. Så segrade Jesus, trons Begynnare och Fulländare; detta är Guds Sons kristendom, världsförsakelsens och självförsakelsens, ödmjukhetens och ringhetens kristendom; denna kristendom har med sitt: "Det står skrivet och det står ock skrivet" övervunnit världen i dess ande och överhuvud, i stället för att av världen skaffa sig makt och härlighet. De, som på andra vägar vilja segra eller erövra världen för Kristus, de äro redan besegrade, de arbeta, utan att veta eller vilja det, den antikristiska världsfursten i händerna, kristendomens och mänsklighetens egentlige förförare och fördärvare.

Hållen eder därför fasta vid det vittnesbörd, som Jesus Kristus själv har framburit, det är den rena kristendomen; inpräglen allt djupare hos eder hans egen bild och hans av ålder beprövade segerväg; och bedjen honom dagligen, att

han hjälper eder att övervinna; eljest ären I icke vuxna frestelsens listige ande. Samma frestelse, som Herren måste utstå, utebliver icke heller för oss (Upp.-B. 3:10 f.); hållen därför varken eder eller någon människa jör saker; I sen det på Jesus: man kan vara full av den helige Ande, kan bliva förd av honom, och kan dock, ja måste

råka ut för djävulen; och även den starkaste skall, liksom Guds Son själv, blott då övervinna, när han icke inlåter sig på att vara Mg och stor, framför allt icke när det gäller kristendomen, utan bliver i ödmjukhet under Guds lagar och inom hans skrankor. Hos världsanden hade Kristus med blotta yttre ärebetygelser, vilka kunnat gälla såsom ödmjukhetstecken, och med flärd-fullt trosprål, vilket kunnat smyckas med höga bibelord, lätt kunnat ernå hjälp och makt, hastig framgång och erkännande i världen; hos Gud däremot kunde Kristus blott på en ringa, marterfull levnadsväg, genom att obetingat underkasta sig Guds bud, i stället för att pocka på hans löften (Matt. 16: 24 ff.; Joh. 15:10), nå sin upphöjelse och den fullbordan av sitt verk, vilken han försmådde att vinna på den förra vägen. Och sådant är och förbliver alltjämt förhållandet å båda sidor, tills Herren återkommer — men också gick det och går det på Jesu Kristi skenbart dåraktiga guds väg från döden till livet, och däremot på världsandens och dess falska krists skenbart visa väg, trots all vunnen makt och härlighet, från livet till döden och domen. Men för att alltid finna och fasthålla det sanna och rätta, gören såsom Jesus själv, vilken, ehuru han var Guds Son, icke blygdes att, i stället för att inlåta sig i klyftiga strider, enfaldigt såsom ett barn och fast såsom en man bliva vid ordet: "Det står skrivet", evad han hade människor, änglar eller djävul framför sig. Bliven även I därvid, viken icke därifrån, om även en ängel ifrån himmelen stode framför eder; I ären icke för tro och lydnad hänvisade till änglar och andar, såsom de nu åter börja röra sig i världen, eller till människor och deras uppenbarelser, utan till Guds skrivna ord ären I hänvisade. Men söken icke blott ursäkter och löften i Skriften; sen till, att I icke i Skriften och med dess tillhjälp kasten eder över det utom-

ordentliga, storartade och förvånande, och följen icke blint det invanda; även vid bruket av Skriften (edert eget eller andras) kunnen I falla i frestarens snara; ty även han kommer med ordet: "Det står skrivet"; därför, sen till, att I icke själva gören eller tagen jör god någon sådan tillämpning av ett bibelspråk, som står i strid med eller inkräktar på ett Guds bud eller förbud — häruppå höll Herren noga gentemot frestaren. Låt dig icke övertalas att blott och bart tillägna dig det ljuvliga i Skriften, det som Gud kan och vill befalla änglar och människor angående dig och för din räkning, så att du ledes bort från det, som han själv befaller dig, från hans "Du skall och du skall icke"; nej, häll orubbligt fast det, som i Skriften är alla människor befallt, då skall ock Herren giva befallning om dig, så att du bliver buren på osynliga händer och vinner riket. Inbille sig blott ingen att vara eller kunna bliva ett Guds barn på annat sätt än Jesus, Guds Son, var och ville vara det, på annat sätt än han begynte och fulländade det. Såsom han, måste var och en försaka sig själv och världen, och taga Guds vilja, sådan den står skriven, till sitt rättesnöre (Luk. 14: 25—27, 33; Matt. 16: 22 ff.; 7: 21; 12: 50); det är att efterfölja Jesus såsom världens ljus; och "den som efterföljer mig" säger han (Joh. 8: 12) — icke den, som blott eftersäger, efterbeder och efterhärmar ett och annat hos mig — "den som efterföljer mig, han skall icke vandra i mörkret, utan han skall hava livets ljus". Amen.

16. Ande och liv i Kristus.

Joh. 6: 57—69.

Älskade åhörare! Med djupt allvar talar Herren i dagens text och i den näst föregående (Joh. 6:47—56) därom, att man måste äta honom såsom ett bröd, och att därförutan ingen människa kan och skall leva i evighet. Om man ock eljest åtnjöte de största välgärningar av Gud, såsom judarnes förfäder på underbart sätt uppehöllos genom manna i öknen, så går man dock miste om livet, d. v. s. döden förer icke själen

in i evighetens liv, utan ned i dödens hus, i undervärlden, i stället för i himmelens livsvärld. Han allena, men utom honom intet av allt vad Gud giver människorna, leder omedelbart sitt ursprung från himmelen, och han har kommit ned från himmelen, på det han måtte införa i människornas själar det himmelska evighetsliv, som han bär uti sig; men detta sker icke genom att blott förkunna och lära dem om det himmelska — det är icke nog för att förvandla vårt eget väsende, vårt förgängliga jordeliv, till evighetens liv och väsende — utan liksom läran om brödet icke är nog till mitt bespisande, om jag icke äter brödet, så måste själen äta honom såsom ett bröd, mottaga honom med hans himmelska väsende i sitt eget väsende — för att för hans skull leva, såsom den^ som är nära att förhungra och får ett bröd, lever för brödets skull, som han erhåller och upptager uti sig. Den således, som såsom själens livsbröd äter Människosonen, vilken kommit från himmelen och åter uppfarit dit, där han

förut var, han allena lever i evighet, så att hela hans väsende, ande, själ och kropp bliva bevarade och förklarade; därförutan förhungrar vår själ med allt sitt vetande och sina krafter, sina njutningar och strävanden; varken kropp eller ande kommer därmed ur döden in i evighetens liv.

Detta allt, mina vänner, visar oss in i det mänskliga livets och dödens djupa hemligheter, om vilka den naturliga människan intet vet, om hon ock i stunder av eftertanke något kan ana därom. Det visar oss vidare in i hemligheterna av den evighet, inför vilken vi, jordens barn, stå såsom inför en tillsluten värld, varifrån intet ljud tränger sig till oss utom genom Guds Sons mun, vilken talar ur evigheten såsom sitt hemland, likasom vi människor tala ifrån denna timliga värld. Det visar oss i synnerhet in i den hemlighetsfulla naturen av Jesu Kristi person, vilken, såsom eljest ingen, med samma rätt kallas Guds Son och människans son: Guds Son, född av evighet, före och över all mänsklig födelse, såsom den Förstfödde före allt skapat, och Guds Son även till sin mänskliga födelse på jorden; ty han är avlad av den helige Ande, så att han är ande, och är född av kvinna, så att han har

blivit delaktig av vårt kött och blod (Luk. 1:35; Gal. 4:4; Hebr. 2:14; jämf. Joh. 1:1 f.; 14: 3, 6).

Jesus Kristus är den ende Medlaren emellan himmelen och jorden; han förenar i sin egen natur himmelens odödliga väsende, som är ande, och jordens barns dödliga väsende, som är kött; och båda delarna förenade han så i sin natur genom troget förblivande i Gud, sin himmelske Fader, att den jordiska delen, det dödliga köttet, icke hos honom såsom hos oss kuvade och uppslukade anden, utan anden behöll makten såsom herre över köttet, så att han kunde göra detta delaktigt av sitt eget odödliga väsende, så att köttets död uppslukades i andens seger. Anden hos Jesus Kristus var nämligen icke en sådan ande som vår, vars kraft ej går längre än att frambringa tankar, utan — såsom han säger i dag — en ande, som gör levande, sålunda Anden, sådan den i Gud är, som kan skapa, kan frambringa liv. Därför kunde Jesu Kristi Ande i det kött, vari den bodde, icke blott bilda sköna tankar, framkalla en god vilja och goda ord utan kraft och liv, såsom förhållandet är med oss, hos vilka köttet förbliver kött; nej, Herrens Ande, såsom en skapande ande, kunde även göra till kraft och liv i själ och kropp, i tankar och vilja, i ord och verk, det som han ovanifrån hade uti sig. I sin mänskliga natur var han till själ och kropp smord, genomträngd med helig Ande och kraft (Ap. G. 10: 38); därför kunde han göra, vad vi alla icke förmå; han kunde i sitt kött tänka gudomligt, vilja, tala och verka gudomligt; han kunde med levande kraft befalla över bröd och vatten, så att det förökades och förvandlades, över hav och storm, över fiskar och orena andar, så att de måste lyda honom, över sjukdom och död, så att de förvandlades till hälsa och liv. I Andens kraft kunde han med sin tanke se andra människors tankar, såsom det heter: "Men Jesus såg deras tankar'1' (Matt. 9:4), och åter: "Han kände alla, och behövde icke någon annans vittnesbörd om människorna, ty av sig själv visste han, vad i människan var" (Joh\ 2: 24); likaså kunde han i Andens kraft säga till den spetälske: "Jag vill, bliv ren", och strax gick spetälskan bort av honom (Luk. 5:12 f.); han kunde med handens påläggande,

med ögonens upplyftande mot himmelen, med uttalande av ett ord låta en helande och livgivande kraft utgå ifrån sig; ja, efter sin uppståndelse kunde han med sin muns fläkt andas på sina lärjungar och säga: "Tagen emot helig Ande" (Joh. 20:22).

Allt detta förmådde Herren, emedan i hans natur icke blott fanns en tänkande mäniskoande, utan Guds levande görande Ande, och emedan denne Ande såsom en smörjelse med sin kraft genomträngde även Herrens själ och kropp; därför gäller också om hans ord, vad han själv säger: "De ord, jag har talat, äro ande och äro liv". De äro icke tomma ord, som intet betyda eller förmå, även om människan är likgiltig för dem; de döma henne i själen och skola en gång också döma henne till kroppen, utan att någon dom behöver utifrån tillkomma; "det ord, som jag har talat, skall döma honom på den yttersta dagen"; ja, "den som icke tror (den som stö ter honom ifrån sig), han är redan dömd": en andens straffdom, ett ande-bann vilar över själen, så att hon icke kan inkomma i sanningens ljus och liv (Joh. 12:48; 3:18—20; 16:8).) Och hos den däremot, som troende i sig upptager Herrens läroord, bevarar och fasthåller dem, hos honom framkalla de efter hand ande och liv, såsom de själva äro ande och liv: genom dem kommer den levandegörande Anden av Gud i hjärtat, så att hjärtat verkligen uppfylles av ett nytt, förut okänt liv. Vi, jordens barn, begagna visserligen även då människospråkets högsta uttryck, och tala

redan om en ny ande och ett nytt liv, när blott t. ex. en fördärvad människa börjar bliva rättskaffens såsom andra människor, eller då en ny lyftning fattar vår tanke, känsla och vilja; men i det hela förbliva vi på samma punkt, människor nedanefter, fångna i det jordiska sinnet, i den yttre, synliga världen; själen i sin medfödda natur bliver ej annorlunda, så att hon skulle spåra uti sig ett liv ovanefter, kraften av ett heligt väsende, så att evighetens förut i henne döda andefrö skulle få liv och det skulle bliva hennes behov och lust och kraft att tänka andligt och icke världsligt, att lösgöra sig från det nedanefter är och leva av det, som ovantill är, att rikta sitt

begär till Gud och himmelen, att där veta sig vara hemma och hava det andliga och osynliga till sitt element. Detta först, mina vänner, är ny ande och nytt liv, ande och liv av Gud; det är evigt liv, vilket intet lidande, ingen ålder, ingen död mera dödar i själen, och ett sådant liv giver allena Herrens ord åt dem, som däri förbliva och tillväxa. Därför säger Herren själv om en sådan människa: "Han har evigt liv, han skall aldrig någonsin se döden" (Joh. 5:24; 8:51); och Paulus säger om Herrens ord: "För oss är det en Guds kraft till frälsning" (1 Kor. 1:18; Rom. 1:16); och Petrus kallar det "Guds levande ord, som förbliver", kallar det "den oförgängliga säden, som föder på nytt", som framkallar ett nytt liv i människan, icke blott nya tankar (1 Petr. 1:23); och Jakob säger: "Gud har fött oss till liv (givit oss en ny själsnatur) genom sanningens ord" (Jak. 1:18); och Johannes säger: "I haven mottagit smörjelse (Andens smörjelse) från den Helige" (1 Joh. 2:20). Så hava alla dessa trogna Jesu lärjungar på sig själva erfarit, att de ord, som Herren lärde dem, äro — vad om intet människoord kan sägas — ande och liv; och en kunskap därom hade Petrus redan i dagens evangelium, då han säger: "Herre, till vern skulle vi gå? Du har det eviga livets ord!"

På samma sätt nu som Herrens ord icke äro blotta tankar, utan hava uti sig och framkalla ande och liv, så är det även med Herrens egen natur, varifrån ju hans ord utgå, med hans själ och hans kropp eller med hans kött, vilket han kallar ett livets bröd. Just emedan i detta bor icke en blott tänkande, och därvid kraftlös, av förgängelsen behärskad, befläckad ande såsom vår ande, utan en levandegörande ande, Guds heliga krafts Ande, just därför utgå ifrån hans kött heliga livskrafter och livshandlingar. Vårt kött och allt kött på jorden är till intet nyttigt, det måste förmultna i graven, i stället för att kunna giva liv, såsom människan så gärna lovar sig av sina köttsliga njutningar; ty i hela vår natur är oordning, därför också förbannelse och död. Men i Herrens natur är idel ordning och harmoni; där strida icke såsom hos oss kött och ande, kropp och själ mot varandra, så att det

ena fördärvar det andra, utan frid, helig gudsfrid uppfyller hela hans natur; hans kött följer villigt och lydaktigt Anden av Gud, så att denne ohindrat kan utbreda sin eviga livskraft och sitt heliga väsende uti själ och kropp och bo däruti såsoin i ett levande tempel (Joh. 2:19); här heter det: Gud är vorden uppenbar i köttet; här är ett levande rum för Guds uppenbarelse, en öppen jord för den helige Ande och det eviga livet. Vårt kött däremot är en verkstad och åkerjord för syndens ande och döden; synden intager vårt hjärta och utbreder med sinnlighetens kraft sin lust och olust, sin vilda eld och sitt smygande, dödande gift genom alla våra ådror; synden icke blott försätter vår själ i uppror och smärta och tärer dag efter dag på dess livsmärg, hon tärer även på kroppen, vars lemmar och förrättningar, krafter och safter hon förorenar och fördärvar. Därför flyktar vårt liv snarligen bort och de starkaste förvissna; vi äro svaga, dödliga väsenden. Men i Herrens kött bodde ingen synd med dess dödskraft; utan helighetens Ande med dess eviga livskraft (Kom. 1:4) uppfyllde hans hjärta och gick såsom en helig livsström genom alla hans ådror, helgade och stärkte icke blott hans själs diktan och traktan, utan även hans kropps krafter, sinnen och lemmar. Så har hans kött och diod varit ett käril och verktyg för den helige Ande och livet, så visst som vårt kött och blod är ett käril och verktyg för syndens ande och döden; Herrens död var därför frivillig, och hans kött såg icke förgängelsen, utan förvandlades i Andens livskraft till en odödlighetens andelekamen; och då han redan på jorden kunde bota jordiskt sjuka och återuppväcka döda till jordiskt liv, så kan han nu, sedan han blivit upphöjd till himmelen, genom sitt kött och blod även bespisa den inre människan med himmelskt liv.

Det är nämligen denna upphöjelse eller förklaring av Kristi kroppsnatur, som gör en stor åtskillnad emellan Herrens gärningar och gåvor förut och efteråt; först genom hans upphöjelse, säger han, skulle det anstötliga

bortfalla, som hans ord om ätandet av hans1 kött hade och ännu har för alla, som blott hava för ögonen den jordiska naturen, den förgäng-

liga, grovsinnliga kroppen; då heter det, såsom hos judarne: "Huru skulle denne kunna giva oss sitt kött att äta?" Och likaså, då fråga är om hans Andes gåva och inneboende, är den närmaste tanken: "Huru kan en människa giva en annan sin egen ande, så att denna bliver inneboende hos honom?" En människa kan meddela mig sin andes tankar och känslor, men icke sin ande själv, så att den bliver min. Och likväl är sådant icke blott utlovat om Kristus, utan hans egna betyga det även: "Gud har sänt i våra hjärtan sin Sons Ande", och: "Nu lever icke mer jag, utan Kristus lever i mig" (Gal. 4:6; 2:20). Men detta skedde först då, när Kristi kropp var uppstånden och förklarad; först då utgick ifrån honom hans Ande, som han hittills hade agi för sig själv, och ingick i hans lärjungar ; först ifrån denna tid kommer Kristus så, att han tager sin boning och nedlåter sig icke blott ibland människorna utan ock i människorna; först ifrån denna tid kunna vi äta honom, ikläda oss honom, bliva lemmar av hans kropp, rot-fästas och växa i honom, så att han bliver en i oss inneboende Kristus.

Huru har nu blivit möjligt, vad som, så länge Herren var på jorden, var omöjligt? Huru tillgår detta? Den heliga Skrift giver oss själva nyckeln härtill, om vi blott rätt giva akt på dess ord; så heter det om Kristi upphöjelse: "Herren är Anden" (2 Kor. 3:17), men förut är det sagt: "Ordet vart kött" — i dessa tvenne tankar ligger hela skillnaden. Då Herren blev kött, ingick hans Ande i en jordisk kropp, och Anden verkade synbarligen genom kroppen; Anden var omsluten av denna kropp såsom sin boning; men då Herren upphöjdes till himmelen, till Andens värld, ingick tvärtom kroppen i Anden, och kroppen verkar nu osynligen genom Anden; Herrens kropp är nu i Anden själv såsom i sin boning, kallas just därför en andlig och förklarad lekamen och verkar andligen, emedan den är omgiven, upphöjd och buren av Anden. Så är nu Kristi Ande icke mera bunden vid kroppen, såsom då han var på jorden, utan Anden är i sin frihet, kan meddela sig såsom upplysningens, helgelsens, de mångfaldiga gåvornas Ande, allt eftersom han vill (1 Kor. 12:16.

11); likaså är ej heller Herrens kropp, då den nu själv är i Anden, mera hunden vid någon ort, utan vid Anden, vilken av intet bindes eller åtskiljes, vilken intränger vart han vill; kroppen i sin himmelska livskraft utgår och ingår fritt med Anden, ingår isynnerhet i det av Herren utvalda min nestecknet av hans död, i nattvardens bröd och vin, så att vi icke blott åtnjuta bröd och vin, utan båda delarna föras genom Anden i gemenskap med Herrens lekamen och Mod (1 Kor. 10:15 f.) ; men dessa äro icke närvarande i jordisk, grovsinnlig form, utan upphöjda i Anden och förklarade i himmelsk kraft. Sålunda är det Herrens Ande, som ännu gör Kristi lekamen och blod närvarande och gör dem till en spis för själ och kropp; men denna spis verkar på själ och kropp andligen, icke köttsligen, gör andligt levande, och vederfares just därför icke all världen, utan blott dem, som låta sig andligen fattas av Herren i bättring och hjärtats tro och andligen förbinda sig med honom.

Just därför kallas Nya Testamentets ämbete (2 Kor. 4: 6) ett Andens ämbete, som gör levande, emedan allt, vad det erbjuder, meddelas blott genom Anden och gör människan andligen levande till själ och kropp. Anden är hela Kristi, även hans kropps, käril och verktyg, såsom förut på jorden kroppen har varit Andens käril och verktyg: då uppenbarade Herren sin Andes kraft och liv genom yttre ord och verk, umgicks med människorna genom mun och hand, genom talande och vidrörande, hörbarligen och synbarligen; nu umgås han andligen och uppenbarar även sin kropps kraft och liv blott genom Anden. / Anden kommer nu Herren till de sina och gör sin kropp andligen närvarande, under det han förut kom i kroppen och gjorde sin Ande kroppsligen närvarande. Varest då hans kropp var, där var ock hans Ande; varest nu hans Ande ingår, där ingår ock hans kropp; ty den lekamlige Kristus, sådan lärjungarne ännu sågo honom efter uppståndelsen, har uppfarit till himmelen, till den övre världen, varest himmelska andekroppar äro, såsom här äro jordiska kroppar (1 Kor. 15:40, 44, 46—49). Hela Kristi natur är nu förvandlad till en andenatur, till den levande-

görande Andens himmelska natur; därför säger Paulus: "Den siste Adam blev till en levandegörande ande" (1 Kor. 15:45, 47); och Herren själv, i det han kallar sig och isynnerhet sitt kött det himmelska livsbrödet, förklarar dessa ord därmed, att han tillägger: "Människosonen skall uppstiga dit, där han förut var; köttet i och för sig,

detta jordiska kött, på vilket judarne tänkte, är till intet gagneligt, är intet livsbröd ; Anden är det, som gör levande"; och så gäller det ordet : "Den, som äter detta bröd, han skall leva till evig tid".

Vad lära vi nu, älskade åhörare, av det sagda? Framför allt det, att det på fullt allvar är fråga om att av Her ren Jesus Kristus mottaga Auden, som gör levande, och att med Herren såsom Anden bliva andligen förenad ; endast på det sättet kommer Kristus till oss i sin kraft och sitt liv och hava vi det eviga livet uti oss och det oförgängliga arvet i himmelen framför oss. Det måste vara en klar, ingripande sanning för oss vad Paulus säger: "Den som icke har Kristi Ande, han hörer icke honom till" (Kom. 8:9), är ännu icke en lem i hans kropp, ännu icke inplantad i honom till en lika död, till en lika uppståndelse och upphöjelse, och man sjunger förgäves: "Ej lämnar huvudet sin lem, att den ej till det drages!" Vi måste lära oss genom den helige Ande att kalla Jesus Herre: eljest lära vi oss icke känna hans namns helgande kraft, och vår tro är då icke den seger, som övervinner världen. Herrens helige Ande måste straffa oss för vår synd och förklara Kristus i oss och så förbinda sin gudomliga krafts vittnesbörd med sakramentets vatten och blod, så att, såsom Johannes säger, dessa tre vittnen, Anden och vattnet och blodet, äro tillsammans såsom ett gudomligt vittnesbörd (1 Joh. 5: 6—1); jämf. Joh. 16: 8, 14) ; eljest bliva vi icke, såsom Paulus säger, döpta med den ene Anden i Kristus och hava icke druckit och ätit till en Ande (1 Kor. 12: 13; jämf. 10: 3 f.) ; eljest hava vi ännu icke dop och nattvard i dess levandegörande, himmelska kraft såsom nya födelsens bad, såsom det eviga livets spis och dryck, ännu icke i dess inre väsende, utan blott i avbild och i ordets yttre vittnesbörd. Men saken själv, evangelium, måste vara hos oss och komma till oss icke

blott i bokstaven, utan i kraft och den helige Ande; annars bliver det icke en Guds kraft för oss, som gör salig, och vi äro ännu icke utvalda för Guds rike och hans härlighet (1 Tess. l:4f., 2:12 f.; Kom. 1:16).

Nuväl, mina vänner, (fen som ännu icke äger detta, han må därför icke uppgiva hopp och mod, utan låte sig uppväckas till lust och iver att vinna denna himmelska klenod. Lärjungarne ägde den ej heller, då de i dag stodo inför Herren, och de kunde icke ens förstå det djupa han talade till dem; men i sin tid fingo de elva lärjungarne saken själv och insikten däri; de övriga erhöllo, genom egen förskyllan, intet. Det heter: "För detta tals skull drogo sig många av hans lärjungar tillbaka, så att de icke längre vandrade med honom" — de blevo otrogna mot vad de redan hade lärt av Herren och mot honom själv av otålighet, emedan hans tal föreföll så hårt i deras öron och emedan de strax ville förstå vad de hörde. De voro således vekliga och förklemade åhörare, som fordrade en kort, lättfattlig och smekande undervisning, valde vad som föll dem i smaken och vad de lätt kunde förstå, men förkastade vad som föreföll dem hårt och som icke rimmade sig med deras hävdvunna tänkande, emedan de icke ville underkasta sig någon tankeansträngning och något hjär-tearbete. Framför allt sen till, att icke även I ären sådana hörare och läsare av det gudomliga ordet; eljest skolen 1 aldrig få se det liv, som i Kristus är, och skolen dö uti edra synder, så många lärare I än samlen eder, allt efter som det kliar eder i öronen (2 Tim. 4:8 i\>. Oaktat så många lärjungar drogo sig tillbaka, voro dock d,e elva, icke vacklande, då Herren, som icke ville vinna eller kvarhålla någon med konst och övertalande, frågade dem: "leke viljen väl också I gå bort?" Om de ock ännu ej förstodo Herrens djupa tal, så märkte de dock så mycket, att det eviga livets ljus där lyste emot dem, såsom eljest ingenstädes — hans ord drog dem till sig, till det höllo de sig, trots allt hårt och ofattligt däri; de förblevo på det sättet fasta på den grund, som redan genom den föregående undervisningen var lagd i dem, att

han, som så talade med dem, var levande Guds Son. Åt dessa lärjungar blev det av Fadren givet att komma till Sonen. Tagen dem till eder förebild; då skolen I ock i edert mått mottaga av Herren vad de fingo mottaga.

Vad lärjungarne hade, haven I ock, eller hunnen I hava — de hade ingen lärare utom Kristus själv, och ingen ut-läggare av hans ord utom honom; och just vad han själv lärde och utlade för dem, hava de i skrift efterlämnat, icke för mästare och lärda, utan för lärjungar av alla folk, och det så, att — såsom Johannes säger — vi därav kunna hämta tron, att Jesus är Kristus, Guds Son, och att vi genom en sådan tro kunna hava liv i hans namn (Joh. 20:31; 1 Joh. 5:13); så att vi även — såsom Paulus säger — kunna inse Kristi hemlighets härliga rikedom och varda upplysta av Guds klarhet i honom (Kol. 1:25 ff.; Ef. 3:8 f.; 2 Kor. 4:5 f.). Varför tänka då nu de flesta så

ringa om den heliga Skrift och föreställa sig, att det som i och för sig var nog att föra de första lärjungarne så långt, längre än alla senare med allt sitt mångahanda hava kommit, icke skulle kunna föra även dem så långt och göra dem visa till salighet (2 Tim. 3:14 ff.) ? Och vad är följden av denna inbillning? Att man icke med fullt allvar och ihärdig flit intränger i Skriften själv, d. v. s. i Herrens egna ord, som allena äro ande och liv; att man icke troget och ivrigt söker och forskar i Skriften, på sig själv tillämpar det man fattat till lärdom och bestraffning, till upprättelse och fostran i rättfärdighet, icke i hjärtat stilla bevarar det man ännu icke fattat och giver akt på, om ej från andra Skriftens ord ljus kommer däröver; framför allt att man icke såsom lärjungarne går till Herren själv och heder: "Herre, tyd oss detta, öppna oss förståndet därför, stärk vår tro!" och sedan, såsom de, enfaldigt väntar tills han finner tiden inne att giva förklaring däröver, och även är tillfreds, om det heter: "I kunnen ännu icke bära och fatta det— det skulle blott skada, i stället för gagna eder — härefter skolen I få veta det". Så genomgingo lärjungarne sin skola, ensamt ledda av Herrens ord, och sökte sig icke mästare i Israel, såsom om dessa skulle kunnat hjälpa dem över

alla berg av svårigheter. Och så kom den stund, då Herren kunde giva dem sin helige Ande själv till inre läromästare; på detta sätt blevo de andliga människor och kunde döma allting (1 Kor. 2:15 f.), kunde i allting på ett fritt sätt inse och framhäva det sanna och goda, men ingen och intet kunde mera taga dem fångna och vilseleda dem. Vad göra vi i stället därför? Innan vi ännu kunna skilja mellan en ren och en uppblandad kristendom, mellan mänskligt och gudomligt, löpa vi till allehanda böcker och förmenta hjälpare, och vilja genom dem hastigare och lättare erhålla, vad blott Herren och hans Ande kan giva till själens hälsa och liv (2 Tim. 2: 6 f., 3: 7). I sådan snarfärdighet behandla vi Herrens egna ord, den heliga Skrift, ytligt och brådskande; betrakta den blott genom mänskliga glasögon, och höra hellre de mänskliga bäckarna sorla än Guds egen källa och ström; insupa ur dem varjehanda inbillningar och omtöcknas av föreställningar, genom vilka den rena giidssanningens ljus ej mera tränger fram; så bliva vi under hela vårt liv kvar i en torftig, sjuklig kristendom, som blott är en skugga av den sanna kristendomen och som icke såsom denna giver oss att smaka den tillkommande världens krafter, det eviga livets bröd (2 Tess. 2:15; 1 Tim, 1: 6 f., 6: 3—5; 2 Petr. 3:15 ff.)*).

Nuväl, mina vänner, utväljen dock den hasta delen, som aldrig skall eder fråntagas (Luk. 10:39, 42); insen och be-hjärten dock, att I kunnen hava, vad de första lärjungarne

*) Det soin här blivit sagt om Skriftens bruk, är intet annat än vad Luther så kraftigt yrkade, då han ännu vid slutet av sitt liv klagar och förmanar: "Man har börjat att utom och jämte den heliga Skrift samla många (andliga) böcker, varigenom icke blott den ädla tiden och forskandet i den heliga Skrift försummas, utan ock den rena kunskapen i det gudomliga ordet förloras. Det har just varit vår mening, då vi företogo oss att översätta bibeln själv, att bokskrivandet skulle avtaga och forskandet och läsandet i Skriften tilltaga. Ty så väl, som den heliga Skrift, det är: Gud själv, har gjort det, skola varken kyrko-församlingar eller vi kunna göra det. Vi måste låta profeterna och apostlarna sitta på lärostolen och själva lyssna vid deras fötter till vad de säga och icke säga; vi äro icke de, som skola säga, vad de måste rätta sig efter."

hade; det beror blott på eder. I haven samma oöverträff -lige Lärare och Mästare, Kristus, i hans ord; och hans ord, rätt brukat, förer till eder hans Ande; och hans Ande förer Herren själv till eder och i eder, med hans himmelska, förklarade och förklarande andelekamlighet, så att vad han är och giver, vad han lärt och gjort och lidit, bliver kraft och Uv i eder själva, och gör eder inre människa lik hans bild, tills han även skall göra eder yttre människa lik sin förklarade lekamen. För att vinna denna klenod? tagen Herren själv till eder lärare, lika allvarligt, lika enfaldigt och ståndaktigt som de första lärjungarne; gören efter det ord, som han själv talade till dem, som hade begynt att tro på honom: "Om I förbliven i mitt ord (innebon i det), så ären T i sanning mina lärjungar; och I skolen då förstå sanningen, och sanningen skall göra eder fria" (Joh. 8:31 f.).

Begrunden detta, mina älskade, och efterkommen det; förhjalpen edra själar till livets bröd; och — förtryte det eder icke, att jag ånyo slutar med en ofta förnyad uppmaning — förhjälpen de fattiga till bröd och bedröven ingen hungrig, att icke den dag måtte komma, då det heter: De rika skola varå fattiga och hungra (Syr. 4:2; Ps. 34:11). Amen.

17. Smörjelsen i Betania.

Joh. 12: 1—8.

Underbar är kedjan av de händelser, som i vår Herres sista dagar följa den ena på den andra: fröjd och smärta, kraft och svaghet, sanning och falskhet, kärlek och vishet möta varandra, såsom eljest ej inom ett långt människoliv. I dessa stora rörelser bliva såväl landets högsta maktinnehavare, som de lägsta bland folket, indragna; kvinnor och män, barn och äldste, lärjungar och främlingar, missgärningsmän och rådsherrar, överstepräster och soldater, kejserlig landsherre och konung, solförmörkelse och jordbävning — allt rörer sig omkring den person, om vilken det hette: "Är icke denne timmermannens son ifrån Xasaret" (Matt. 13: 55;11. Smörjelsen i Betania. 901

Joh. 6:42)? Men första anledningen till dessa stora rörelser hade Herrens härliga kraftgärning givit, hans uppväckande av den redan gravlagde Lasarus — knappast hade 'fariséerna fått kännedom därom, förr än de rådslogo med översteprästerna och det höga rådet, huru de måtte kunna döda uppväckaren ifrån de döda, på det icke ännu till sist alla måtte tro på honom (Joh. 11: 46 ff.) ; och vad man måste hålla för omöjligt, om man blott jämförde makten å båda sidor, skedde dock: dödens besegrare dödades av dödens trälar ; ty han skulle och ville såsom det sanna, prästerliga offret dö för folket genom deras hand, vilkas kall det var att försona folkets synder, men som själva ryckte detta med sig till den största synd.

En sådan plötslig, förunderlig växling och motsats återfinna vi nu här, och på lika sätt växlade det i övrigt. Kort efter fiendernas blodsråd finna vi Herren i den stilla kretsen av vänner och lärjungar just på det rum, där han utfört sin sista härliga gärning, han har vid sin sida den uppväckte Lasarus själv, detta levande minnesmärke av hans makt, och dennes syster Maria bevisar honom den högsta ära och kärlek; några dagar därefter är han av sina vänner övergiven, förrådd av en lärjunge, mitt ibland en skara förblindade, blodtörstiga människor. Sammaledes följde dagen efter den stilla hög-, tiden inom vänkretsen det högtidliga, offentliga intåget i Jerusalem, då folket ända ned till barnen (Matt. 21:15 f.) utropade honom såsom konung, fariséerna klagade: "Hela världen löper efter honom" (Joh. 12:19) och tempel reningen förkunnade hans oemotståndliga makt (Matt. 21:12 f.) ; och åter ett par dagar därefter ligger i samma tempel den för honom betalade blodspenningen, konungatiteln begagnas att håna och smäda honom, och folkhopen förer honom ut ur Jerusalem såsom dömd missgärningsman. Ännu dagen därförut, vid ätandet av påskalammet, instiftade han såsom en ny gudomlig lagstiftare en städse fortvarande åminnelse, ett nytt testamentes sakrament, hänvisar därvid på ett av Gud honom, beskärt rike, och insätter människorna omkring sig till detta rikes blivande regenter; och den andra dagen ropar202 Beck, Kristliga Tal

han själv ned ifrån korset: "Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?" samt befaller sin ande i Guds händer, och före aftonens inbrott lägges hans stofthydda av människor i graven.

Så går det för Herren såsom för ingen annan människa under de största växlingar ned i djupet, men därefter också såsom för ingen annan människa utan någon växling upp i höjden. Anden återvänder till den gravlagda kroppen, förvandlar den och tager den med sig upp till den gudomliga klarheten, så att nu en sann, lekamlig människa, Människans son, intager himmelen, till vilken vi människor icke ens mera kunna upplyfta vår andes tankar; och tvärtom, likasom Herren såsom lekamlig människa är ingången i himmelen, så återvände han såsom himmelsk ande till de sina, som voro kvarlämnade på jorden, intager med sin Ande deras ande och förvandlar den, så att han nu själv fortlever i dem och ett liv av honom fortvarar i världen, vilket liv intet lidande och ingen död mera kan döda. Dit måste emot människornas vilja och vetskap alla de stora växlingarna och rörelserna utlöpa, så att Kristus, i det han för syndare lät sig av syndare till döds marteras, just genom dödens lidande blev upphöjd till ett högre livstillstånd, än detta jordiska kroppsliv är, blev förklarad med en härlighet, i vilken han lekamligen är fördold i Gud i det överjordiska och andligen är närva-. rande och uppenbarar sig hos de sina på jorden — till dess den tid kommer, då han även lekamligen skall hit återvända med överjordisk härlighet, för att då kroppsligen och andligen upprätta sitt rike, till det ondas tillintetgörelse och det godas fulländning (Kol. 3: 3 f.; 2 Tess. 1: 5 ff.).

Hela denna underbara kedja av händelser började nu just med den i dagens text skildrade tilldragelsen i Betania,

men blott för Herren själv stod allt klart; med denna blick på det hela handlade han steg för steg och avvägde alla sina ord. Han hade ännu under dessa sista dagar, även såsom lärare, en svår uppgift att utföra, icke blott gentemot sina fiender och folket, utan ock ibland sina närmaste vänner. Dessa levde ännu alltjämt i det närvarande och hade hittills

hos sin Herre och Mästare endast fått skåda härliga ting, det ena härligare än det andra; de voro därför fulla av tankar om att deras Herres rike med det snaraste skulle komma i härlighet, och att det för honom vore en ringa sak att lägga sina fiender till sina fötter. Vad Herren tid efter annan tålat och handlat för att återhålla den höga tankeflykten, hade alltjämt förklingat hos dem; ty hans kraft och anseende hade ju ständigt vuxit, och hans lara och gärningar hade ju hittills varit en oavbruten segerbana, en rad av under. Men nu skulle raden av de hastigaste, underbaraste växlingar och förändringar begynna, och dessa måste de med honom genomgå för att själva inkomma i det oföränderliga och ovanskliga: de måste nu invigas i hans kors, bliva förtrogna med hans lidandes- och dödsväg, vilken de vid anblicken av hans höghet ständigt hade slagit ifrån sig; och dock borde de för hans förnedring — för bilden av den av människor förkastade, misshandlade, dödade, då han nu på en gång syntes såsom den vanmäktigaste varelse, ett föremål för all världens spe och spott — icke förlora ur hjärtat denna hans gudomliga höghet. På denna hastiga växling, på denna ytterliga motsats emellan gudomlig höghet och mänsklig förnedring ville Herren ännu under dessa sista dagar kraftigt förbereda de sina, på det deras tro icke måtte helt upphöra och deras kärlek utslockna; därför giver han å ena sidan allt starkare påminnelser om sitt lidande och sin död, såsom å andra sidan kraftiga tecken och intryck av sin höghet.

Så gjorde han även vid fröjdemåltiden i Betania: såsom en fridsstörare hänvisar han på sin bortgång, ja på sin nära förestående begravning; men tillika antager han med välbehag en ärebevisning, en hyllning, såsom den dyrbara smörjelsen på huvud och fötter. Detta sista stod nu visserligen i motsats till hela hans föregående sätt och uppförande: ödmjuk hade han alltid gått genom världen, utan att ställa sig henne lik i överflöd eller fåfänglig ära; alltigenom enkelt var hans och hans egnas levnadssätt, och vad de därvid hade övrigt, gavs åt de fattiga (Joh. 13: 29); ja, vid en sådan sparsamhet hos sin Mästare voro lärjungarne vana, att de vid de stora

folkhoparnas bespisande måste särskilt uppsamla smulorna; och icke blott till den rike ynglingen, utan ock till dem själva hade han sagt: "Säljen vad I ägen, och given allmosor" (Luk. 12:33; Matt. 19:21; jämf. Luk. 14:12—14). Det fordrades således alldeles icke att hava ett Judas-sinne, för att i första överraskningen bliva misslynt över den dyrbara smörjelsen och säga: "Varför skulle detta förspillas? Man hade ju kunnat sälja det för mycket penningar och giva dessa åt de fattiga". Så talade, såsom uttryckligen anmärkes, utom den girige och tjuvaktige Judas, flera lärjungar; och dessa voro dock icke blott några kalla förståndsmänniskor eller arglistiga häcklare; utan i redlig kärlek voro de fästade vid sin Herre och hade, i det de övergivit allt, med gärning bevisat, att intet än så allvarsamt offer för hans skull var dem för mycket. Således hårf löt icke deras misslynthet över den dyrbara smörjelsen av ett känslolöst och kärlekslöst hjärta, utan hade sin grund i vad de alltid hade sett och hört av Herren: "Säljen vad I ägen, och given allmosor". Han själv uttyder det ej heller illa, såsom de mänskliga utläggarne, ej heller förebrår han dem deras omsorg om de fattiga; utan han blott framställer för dem Marias gärning i det rätta ljuset, så att de icke skulle göra henne bekymmer: de fingo icke mäta, denna gärning efter den vanliga, regel, som han själv hittills iakttagit i avseende på de fattiga och fortfarande ville att de skulle iakttaga; det särskilda i denna handling hade en annan, djupare betydelse, än lärjungarne i sin första iver föreställde sig — det passade just till det särskilda läge, vari han nu skulle inträda, hans gång till graven.

Så vill då Herren, mina vänner, varken tadla lärjungarne eller Maria; och det böra vi väl ihågkomma för att träffa Herrens mening, i stället för att påtvinga honom våra egna tankar. Väl fattades hos lärjungarne rätt besinning och förstånd, så att de för den allmänna regeln förbisågo det för Marias handling särskilda förhållandet; men vida snarare fattas oss rätt sinne och hjärta, om vi efter egna tankar tyda Marias handling såsom någonting allmängiltigt i stället för att lämna det inom sina gränser, om vi därav härleda före-

skrifter, som icke äro Herrens, såsom de för lärjungarne givna, och vilja vinna ett gott sken för sådant, som aldrig

bliver Herren behagligt. Så få vi icke med denna smörjelse vilja rättfärdiga världslig yppighet, veklighet och fåfänglighet ; men lika så litet få vi säga, att till Herrens ära har man rättighet och skyldighet att vid den kristliga gudstjänsten o. d. icke låta det brista i prakt och omkostnader och icke taga anstöt, om än därvid till och med de fattiga bliva förbisedda ; detta är att ur evangelium taga fram, vad som icke med ett ord där står att läsa, och som är i motsats till hela Herrens ande och sinne. Men om man ock ej går så långt, så får man dock icke egenmäktigt göra en regel av det, som Herren själv väl uttryckligen godkänner men blott undantagsvis, på grund av särskilda omständigheter och personer; man får icke för undantaget sätta tillbaka eller lämna obehjärtat vad Herren hela sitt liv igenom med ord och gärning predikat. Men det just predikar hela hans liv, att han gjort ödmjukhet och enkelhet i det yttre till en lag för sig och de sina. Att i världen vara tillfreds med ringa och litet och över världen söka det stora och myckna; att icke låta sig tjänas, utan tjäna, icke låta sig firas med mänsklig ära, utan fly därför eller vittna däremot; icke ställa sin höghet till åskådning, utan blott giva sådana att förstå den, vilka sökte det inre: det var Herrens sätt i all hans vandel. Men undantag härifrån förekommo just då, när det närmade sig till lidandes-tiden, hans yttersta förnedringy då utträdde Herren ofta ur sin ödmjukhet och enkelhet och lät även i det yttre sin rätt till ära och höghet framträda; men även detta blott helt kort, såsom en blixt framlysande ur det lägre människohöljet, så att det köttsliga och världsliga, som i människornas hjärtan kunde hänga sig fast därvid, strax åter dämpades, ja fick en hård anstöt. Så låter han vid intåget i Jerusalem sin höghet framträda och mottager offentliga ärebetygelser; men huru hårt ljuder ej strax åter hans ord: "Vetekornet måste falla i jorden och dö, eljest giver det ingen frukt. Den som älskar sitt liv, han mister det. Om någon vill tjäna mig, så följe han mig. Nu går en dorn över denna värilden. Ännu en liten

tid är ljuset ibland eder; vandren, medan I haven ljuset, på det att mörkret icke må få makt med eder" (Joh. 12: 24—26, 31, 35 f.). Och vid sitt tillfångatagande gör han själv, vad han förut aldrig gjort och aldrig sedan gjorde: majestätiskt träder han inför den beväpnade skaran, majestätiskt säger han: "Det är jag", så att hela skaran vek tillbaka och föll till marken; men såsom en blixt var det åter förbi, varefter han såsom ett värnlöst lamm lät sig bindas, och strax för den i köttskraft upplågande Petrus framställer sitt verk (Joh. 18:4 ff.). Återigen, då han stod inför översteprästen, folkets äldste och hela rådet, bekänner han sig offentligen och på det högtidligaste såsom Guds Bon, vilken de skulle få se komma såsom domare (Matt. 26:59 ff.); så öppet och rätt fram hade han förut icke gent emot den otrogna världen vittnat om sin gudomliga höghet, hade till och med förbjudit de sina att säga, vad de visste därom (Matt. 16: 20; 17: 9); men nu framträdde han gentemot folkets överste i sin gudomliga domarehöghet — nu, då han såsom anklagad stod hjälplös inför den andliga domstolen och denna blott väntade på en sådan bekännelse för att gå honom in på livet. Likaså inför den världsliga domstolen, inför Pilatus, där dödsdomen berodde på frågan, om han vore en konung, där förklarar han sig öppet vara det, och låter de råa soldaterna, Herodes och hans hovfolk, driva konunga-hån med sig (Luk. 23:1 ff.; Joh. 18:37; 19:1—3, 12—16), medan han förut, då folket på allvar ville göra honom till konung, alltid hade dragit sig undan.

Sen, mina älskade, så handlar Herren själv efter de särskilda omständigheterna; just då, när hans ställning i det yttre hade ett särskilt ringa utseende och var som farligast, då det var att frukta, att hans egna för hans ringhets skull kunde bliva svaga i tron, och det däremot icke var att frukta, att man kunde draga hans höghet in i det yttre och världsliga, just då uppenbarar han särskilda yttre höghetstecken, dels inför de sina, dels inför världen, medan han under vanliga omständigheter icke gör det. Därav må de först lära, vilka äro så hastiga, att av allt, vad de om Herren läsa,

endast efter hjärtats infall upprätta lagar eller friheter för var man, utan att åtskilja när och varest, för vem och för vilka omständigheter det gäller eller icke gäller. Och så är det även med Marias smörjelse — den passade just till de särskilda höghetstecken, som Herren på sin nu begynnande dödsväg ville framställa vid sidan av de många och djupa förnedringstecknen; det utomordentliga i saken passade till det utomordentliga läget. Det var icke en handling av en fåfänglig världstjänst eller en fåfänglig gudstjänst, icke någon lättsinnig eller någon from förspillning, utan "hon har i förväg smort min kropp såsom en tillredelse till min begravning", och därför "har hon gjort det hon kunde", har använt det hon hade. Således icke en blott gästabudsheder var det, icke var det på lust och glädje för Herren och bordsällskapet Maria tänkte, icke på prål och glans för en festmåltid, utan just den

inbrytande bedfövelsetiden hade hon för ögonen; in i dödssmäleken och gravens natt var det den trogna lärjunginnan följde sin Herre med ett avskedstecken, som för den av världen misskände och förkastade skulle vara ett vittnesbörd om hennes troende kärlek och ännu på förhand skulle påtrycka hans snart till döds marterade kropp ett höghets tecken. Därför hade hon gått begravningen i förväg, och det är åter äkta Maria-sinne, som vet att utvälja den bästa delen; och återigen icke förstådd, ja förebrådd, såsom när hon första gången satt vid Jesu fötter, blir hon åter rättfärdigad av Herren, som allena förstod henne; ja, hennes gärning blir — emedan den var bevis på, en ovanlig tro, som ej ens sviktar inför Herrens begravning — därför ock av Herren införlivad med hans evangelium, denna trons gudomliga historie- och lärobok. m

Så, mina vänner, förklarar Herren, hjärterannsakaren, Marias smörjelse, och hans förklaring måste gälla. Han, som säger sanningen rätt och slätt, pådiktar icke någon människa något ont, men pådiktar ej heller någon något gott, så att han skulle kunna giva ett sådant beröm: "Det har du gjort", och den person, det gäller, skulle dock icke hava gjort det, hennes hjärta alldeles icke tänkt därpå, och Herren

skulle till och ined velat hava en sådan diktad berömmelse införd i sitt evangelium och predikad för all världen!

Med denna trosblick in i Herrens dödsväg, med denna kärlekens avskedshälsning — vilken kärlek, så gott den det kan, ännu på förhand låter sitt ljus lysa in i det inbrytande mörkret — därmed står visserligen Maria ensam till och med ibland lärjungarne; men så är det ock Maria, som från början hade erkänt det såsom det enda nödvändiga, att låta Herrens ord vara sitt allt. I en sådan själ rotfästes mycket, som undgår andra, och bär frukt i hjärtats stillhet. Visserligen kunde av Herrens ofta upprepade tal lärjungarne alla veta det, att de icke alltid skulle hava honom hos sig, särskilt att avskedets tid nu vore nära, och även huru det därvid skulle tillgå, att han nämligen skulle i Jerusalem överlämnas åt översteprästerna och de skriftlärde, att dessa skulle döma honom till döden, överlämna honom åt hedningarne till begabbelse, gisslande och korsfästelse, och att han på tredje dagen skulle uppstå (Matt. 20:17—19). Så tydligt hade han isynnerhet på denna sin sista resa till Jerusalem uttalat sig, och redan ofta hade han där varit i dödsfara; ett allmänt intryck därav hade även kvarblivit hos lärjungarne, varföre de viel Lasarus' uppväckande icke mera ville låta honom stanna i Jerusalems närhet och följde honom med den vissa tanken, att de alla gingo emot döden (Joh. 11: 8, 16). Men huru är det vanligen med människans hjärta ? Vad det fruktar, hör det icke gärna: det tänker därpå, blott så länge det måste, och inlåter sig icke därpå djupare; så snart lyckan åter synes le, bättre utsikter öppna sig, förgäter det det fruktade eller skjuter det å sido, söker även på allehanda sätt bortförklara det. Och så måste det hava tillgått hos lärjungarne, isynnerhet då Lasarus' upp väckande visade för dem Herren i en ny, ännu icke sedd makt och härlighet, och en mängd judar därigenom vunnos för honom (Joh. 11: 45). Men Maria hade å ena sidan genom sin broders död blivit mera förtrogen med dödstankar — såsom ock Herrens tal om sitt eget lidande och sin uppståndelse, vilka helt visst minst för denna lärjunginna förblivit obekanta, nu måste vid hennes broders sjukdom och grav livligt

och eftertryckligt hava kommit i hennes åtanke; å andra sidan hade hon visserligen ock vid sin broders uppväckande i sitt stilla begrundande sinne väl fattat och övertänkt, vad hon om Herrens härlighet fått se och höra, så att död och grav icke mera rubbade hennes tro på hans gudomliga höghet. Just denna lärjunginna var således framför alla andra därtill fostrad och mogen, att förstå Herrens sinne och väg, att med varandra förbinda blicken på hans kors och blicken på hans höghet. Och nu, då han var på vägen till Jerusalem och redan från översteprästerna och fariséerna ett påbud hade utgått, att vilken som visste var Jesus vore, skulle giva det tillkänna, på det de måtte gripa honom (Joh. 11: 53—57), nu var tiden inne, att tänka på uppfyllelsen av det av Herren förutsagda, att ställa närvarande för sig Gudssonens begravning med hans bespottelse, gisslande, korsfästelse; nu var tiden inne att med kärlekens innerligaste glöd gripa det fulla nardus-glaset för att ännu i rätta stunden före det snöda skändandet utgjuta över denne Guds Smordes kropp den konungsliga invigningsoljan och giva honom med i hans djupaste misskännelse bekännelsen av hans värdighet och höghet. Detta var då en gärning, värdig evangelium!

Nuväl, mina vänner, vi människor hålla mycket för ett gott och prisvärt verk och det är det icke, och mycket

däremot för icke gott och det är det dock; det är det, icke därigenom, att det blott är väl menat, utan därigenom, att det, såsom detta Marias verk, är en mognad frukt av de i hjärtat bevarade och uppspirande Herrens ord. Och ju mera det just är sådana ord, som av de flesta förgätas, som stå i strid med den naturliga böjelsen, de härskande föreställningarna och riktningarna, desto mindre bliva visserligen de förstådda, vilka handla efter sådana Herrens förbisedda ord, och desto snarare angripas de även av dem, som höra till Herrens lärjungar — men desto högre äro ock sådana verk aktade i Herrens ögon, och han vet att rättfärdiga dem och belöna dem, såsom ingen människa. Given eder då möda att av Herrens ord bliva vissa om vad som är rätt och kristligt handlat eller icke; gören icke honom till eder like, utan

låten eder av honom göras till hans like; hängen icke edra egna tankar vid hans ord och verk, och intvingen dem icke inom blott den tids mått, i vilken I leven, efter dess fruktan och förhoppningar, utan gören edert hjärta förtroget med sanningens allvar, och bedjen Herren om hans sannings Ande. Blott ur sanningen uppväxer den sanna tron, den sanna kärleken och hoppet. Herrens lära och väg, sinne och plan upplåter sig då alltmera för oss, och vi lara att förena med varandra blicken till horset och blicken på Herrens höghet; vi få allt hälsosammare kännedom om båda delarna, så att korset icke väcker anstöt och Herrens höghet icke neddrages av oss till något yttre och uppblåser oss; vi få vår personliga andel i det, som han för oss lidit och tillkämpat, och hans väg blir vår väg: genom lidande till härlighet. Amen.

18. Herrens nattvard. Lidandeshistorien.

Matt. 26: 26—29. Mark. 14: 22—25. Luk. 22: 14—20.

Älskade åhörare! Blott några få timmar ligga emellan den handling av Kristus, som i dagens text omtalas, och hans fruktansvärda lidande och död. Han visste med bestämdhet, att just den inbrytande natten skulle vara den sista i hans liv — och vilken natt! Mörkrets hela makt skulle därunder bryta lös över honom (Luk. 22: 53), utan att han finge avvärja den och hålla den bunden, såsom han väl hade kunnat; ty det var hans Faders vilja, att han såsom Guds Lamm skulle bära världens synd, i stället för att såsom Domare döma världen. Det dop förestod honom, för vilket han sedan länge hade ängslats (Luk. 12:50) — ty han hade känslor såsom en annan människa; ja, allt det, som nedtrycker människonaturen, kände han med den allra innerligaste, djupaste känsla, emedan han var den renaste, känslofullaste människa. Men över de mänskliga känslorna står hans gudomliga sinne — han vill vad Guds vilja är, om än själ och kropp därvid skulle försmäkta; han är fast besluten att utgiva sig till allt, var-

till Fadren vill utgiva honom, på det han måtte föra in livet i världens död; barnalydnad mot Gud är för honom en mat, icke en börda; därav lever han, även i döden. Och just därigenom, att han så helt och hållet överlämnade sig i Guds vilja,, även nu, då han skulle dricka den bittraste kalk, förhärligade han Gud, och därför förhärligade Gud honom åter; Guds vilja var, att försona världen med sig själv (2 Kor. 5:18 f.), och åt denna vilja of rade sig Jesus fullkomligt med själ och kropp; därigenom vann Guds härlighet rum i honom, så att den med sitt ljus och liv ingick i honom. Därför, sedan i hans själ den sista offerhandlingen redan var beslutad, säger han: "Nu är Människosonen (människan Jesus) förhärligad, och Gud är förhärligad i honom; är nu Gud förhärligad i honom (är Människosonen fullkomligt öppen för Guds härlighet), så skall ock Gud förhärliga honom i sig^ själv (skall upptaga Människosonen i sin egen, eviga livshärlighet), och han skall snart förhärliga honom" (Joh. 13: 31 f.).

Så tränger Jesu blick genom det inbrytande mörkret in i den gudomliga härligheten; men vid detta inblickande in i den ljusa evigheten överlänmar han sig lika litet åt hänförelse, som han vid blicken på det närmaste, sin lidandes natt, överlämnar sig åt vemod. I upphöjd storhet behärskar han glädje och smärta, och tänker på den uppgift, som ännu föreligger honom: att sörja för, att han även efter sin bortgång måtte såsom förhärligad Människoson förbliva i beständig, levande förbindelse med de sina. Han hade redan långt förut sagt, att han var kommen från himmelen i köttet för att giva de sina det eviga livet, och detta icke blott för anden utan även för kroppen, så att han skulle uppväcka dem på den yttersta dagen (Joh. 6:40) och de undfå en odödlig, härlig kropp. Därför skulle han utgiva sitt eget kroppsliv (v. 51), som icke var ett onyttigt, förgängligt, andelöst kött såsom vårt, utan i sig

hade den levandegörande Anden (v. 62 f.); och detta skulle han göra till en verklig eller väsentlig spis, som förbliver och verkar in i evigheten (v. 55 f., 27).

Detta gör han nu i dag, då han går att utgiva sin lekamen för att stifta det nya förbundet, vars gåva är det eviga212 Beck, Kristliga Tal.

livet, i stället för det gamla förbundet, vid vilket det blott hette: Det skall gå eder väl på jorden i alla edra livsdagar (5 Mos.-B. 6:3, 24). Han står denna natt mitt emellan det gamla och det nya förbundet. Han hade just med de sina ätit påskalammet, den gamla förbundsmåltiden; härmed slutar han det Gamla Testamentet, i det han begynner det Nya niied insättandet av den nya förbundsmåltiden. Bröd och vin stodo ännu på bordet — då tager Herren brödet i handen och uttalar däröver tacksägelsebönen, vilken hos honom aldrig var en bön i blotta ord eller tankar, utan en bön i kraft, ett verkande med Guds skaparekraft. Så hade han tillförene med sin tacksägelsebön nedlagt näringskraft för fem tusen män i fem kornbröd (Joh. 6: 9—12) ; så hade han vidare med sin tacksägelsebön kallat den döde Lasarus levande ur graven (Joh. 11: 41—46). Så välsignar han även nu brödet i sin hand icke med människord, utan med den levande kraften av sin lekamlighet, till en livets spis; och i det han sönderbryter och utdelar brödet, säger han: "Tagen och äten — detta är min lekamen (det, som I här tagen och äten. är icke blott bröd, utan min lekamen), som varder utgiven för eder; gören detta till min åminnelse", gören det så, även då jag ej mera är hos eder. På samma sätt välsignar han den med vin fyllda kalken och räcker den med de orden: "Dricken härav alla; ty detta (som I dricken) är mitt blod (icke blott vin), förbundsblodet, som varder utgjutet för eder och för många till syndernas förlåtelse; så ofta I dricken den, så gören. detta till min åminnelse".

Så skall denna måltid vara en beständig åminnelse av hans försoningsdöd, sålunda icke en åminnelse av en död utan betydelse och värde, sådan människornas död är, nej, en åminnelse av hans döds kraft och frukt; och så skall det fortfarande varå, tills han återkommer (1 Kor. 11:26). Han tillägger nämligen, att härefter skulle han icke dricka av vinträdets frukt intill den dagen, då han komme att dricka det nytt med sina lärjungar i sin Faders rike. Han visar härmed på en Guds rikes dag, om vilken han strax därefter (Luk. 22:29 f.) säger till sina lärjungar: "I skolen få äta18. Herrens nattvard. 213

och dricka vid mitt bord i mitt rike och sitta på troner såsom domare över Israels tolv släkter". Och redan förut hade han sagt (Matt. 19:28): "I den nya födelsen (då allt skall bliva omskapat och förnyat), när Människosonen sätter sig på sin härlighets tron, då skolen också I, som haven efterföljt mig, få sitta på tolv troner såsom domare över Israels tolv stammar". Sålunda häntyder han i denna skilsmässans stund på en tid, då han skall åter på jorden vara förenad med sina lärjungar Ull en ny förbundsmåltid; just i denna det nya förbundets begynnelsetimma visar han in i dess fulländningstid (Luk. 22: 16). Nu begynner han hela världens försoning med Gud; då han återkommer, begynner han världens pånyttfödelse, så att hela skapelsen skall vara frigjord till Guds barns härlighet, likasom den nu tillika med de syndiga människorna är bunden i förgängelsens träldom (Rom. 8: 19— 21); allt i naturen skall då förnyas, såsom det var i begynnelsen efter skapelsen, då ännu ingen död och ingen skada fanns i hela världen, då ännu människa och djur och allt i naturen var ofördärvat och odödligt. Så skall det bliva genom Guds Son, Jesus Kristus, som är kommen från himmelen, och har utgivit sig själv, på det han skulle giva världen det liv, som hon förlorat (Joh. 6: 33, 51); så skall det bliva, sedan han genom domar utkastat ur den gamla världen allt ont i naturen och bland människorna (Matt. 13:14—43; 2 Petr. 3:7—13) och hans härlighets tron då blivit upprättad i världen och de tolv apostlatronerna omkring densamma. På den dagen, i denna pånyttfödda värld, skall han församla omkring sig de sina till en ny, fullkomlig förbundsmåltid, då han helt och hållet skall förena sig med de sina och dem med sig, så att de fullkomligt hava uti sig hans Andes och hans lekamlighets härlighet (Joh. 17:13, 20—23). Då bliver nattvarden en bröllopsmåltid; och ända dit fick den lärjunge, som Jesus älskade, kasta en blick, då han (Upp.-B. 19: 5—9) därom skriver: "Och från tronen utgick en röst, som sade: 'Lovén vår Gud, alla I hans tjänare, I som frukten honom, både små och stora7. — Och jag hörde likasom röster av en stor skara, lika bruset av stora vatten och dånet av starka214 Beck, Kristliga Tal,

tordön; de sade: 'Halleluja! Herren, vår Gud, den Allsmäk-tige, har nu trätt fram såsom Konung (hela världen är

nu idel gudsrike). Låtom oss glädjas och fröjda oss och giva honom äran; ty tiden är inne för Lammets bröllop, och dess brud (hans utvalda församling) har gjort sig redo. Och åt henne har blivit givet att kläda sig i fint linne, skinande och rent'. — Det fina linnet är de heligas rättfärdighet. (Jämf. Ef. 5: 25—32.) — Och han sade till mig: 'Skriv: Saliga äro de, som äro bjudna till Lammets bröllopsmåltid\ — Ytterligare sade han till mig: 'Dessa ord äro sanna Guds ord'"

Nuväl, mina vänner, detta är den gudomligt stora planen och bet}'delsen i vår nuvarande nattvard; och till en sådan fulländning är nattvarden för Kristi lärjungar och efterföljare en förberedelse, så att de en gång måtte till själ och kropp helt varda genomträngda av Guds Sons härlighet; vid korset begynner nattvarden med världsförsoningen, vid härlighetens tron avslutar den med världens pånyttfödelse. Upplyften edra själar till ett sådant mål! Uppehållen eder icke med frågor och grubblande, huru allt detta skall tillgå. Hållen eder blott till det enda, att det just är den sanna naturen i Guds verkande, att han av intet gör något, ur död skapar liv, i det svaga nedlägger kraft, i det oansenliga härlighet. Han, som i denna natt, såsom förrådd, bunden, förkastad, korsfästad, grundade ett rike, vars like icke finnes i världen; han, som, dödad och begraven, är åter vorden levande och har himmel och jord i sitt våld — han vet även att i egentligaste mening fullborda vad han säger, vet att föra sitt ord och verk till fulländning, såsom han visste att begynna och grundlägga det utöver och emot allt vad människorna tycka och tänka. Det är icke en död, en avliden människa, vars åminnelse vi själva blott uppliva hos oss vid nattvardens ätande och drickande; utan det är den i Gud förhärligade Människosonen, vilken såsom den Sannfärdige kunde säga: "Jag lever och är hos eder alla dagar intill världens ända"' — han är det, som gör sig själv närvarande vid denna måltid, så som, han lekamligen har livets fullhet uti sig. Han är det, som såsom en närvarande sannfärdigt giver att äta och

dricka, bespisar sina troende lärjungar, icke Mött i tankarna utan verkligen, med brödet av sin odödliga lekamen och med drycken av sitt oförgängliga blod (1 Petr. 1:18 f.) ; 1 Kor. 10:16: Joh. 6:55 f.); så kommer hans salighetsskatt levande in i dem, så att de hava honom själv uti sig såsom världens försoning och världens liv, och därmed fröet till den tillkommande härliga uppståndelselekamen (Joh. 6: 54, 58). Det är således icke, mina vänner, en skön bild blott, då vi tänka oss Herren närvarande hos oss i nattvarden; han menar allvarligt, då han säger: "Var två eller tre äro församlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem" (Matt. 18: 20) ; det är sitt hjärtas fortfarande sinne han uttalar, då han vid den första nattvarden (Luk. 22:15) säger till sina första lärjungar: "Jag har högeligen åstundat att äta detta påskalamm med eder", och då han ännu från himmelen (Upp.-B. 3:20) betygar detsamma: "Se, jag står för dörren (människohjärtats dörr) och klappar; om någon lyssnar till min röst och upplåter dörren, så skall jag gå in till honom och hålla måltid med honom och han med mig". Han åstundar, han åstundar innerligt att ingå till oss — det få vi och måste vi tro; men vi hava så svårt att tro på en ren, gudomlig kärlek, ty än fördömer oss vårt hjärta, så att vi klenmo-digt misströsta om varje kärlek, som är större än vårt hjärta och som vi icke kunna hålla oss själva värda, än åter förhäva vi oss själva, så att vi icke vilja låta oss anses såsom sådana, som måste leva av en annans kärlek och nåd. Så kostar det alltid en kamp i människohjärtat, en självö ver vinning, till dess det kommer därhän, att hjärtat troende öppnar sig för Jesu Kristi kärlek, för hans sökande efter det förirrade och förlorade, för hans bön: "Låten försona eder med Gud" (2 Kor. 5:20), för hans klappande: "Upplåt dörren, på det jag må ingå till dig!" Det klenmodiga hjärtat håller sig icke värdigt detta, och det stolta hjärtat begär det icke. Men den, som en gång blivit övervunnen av Herrens kärlek och härlighet och blivit förd genom den trånga porten, han erkänner då även: "Mig har vederfarits barmhärtighet, en barmhärtighet, vilken jag icke är värd och vilken mitt stolta hjärta

icke har begärt; inför detta under böjer jag mig och är glad och prisar storligen Herren".

Ack, den som vänder sig bort från denna gudomliga barmhärtighetens väg, han giver i egentligaste mening sig själv förlorad, han bringar om livet sin ädlaste del. Sen dock rätt på Jesus Kristus — den förnedring, vi se hos honom, får icke stöta oss bort, såsom vore vi upphöjda däröver; den är blott den trogna, obeslöjade avbilden av det, som vi själva äro men som vi i vår stolthet vilja dölja för oss och andra med dålig konst och lögn. Han blev fattig för att göra oss rika; vi handla, såsom vore vi rika, och måste dock fattiga och nakna ut ur världen, såsom vi hit kommit. Han försakade sig såsom Herre och antog en tjänares skepelse, ja lät sig till och med räknas bland

missgärningsmän; vi spela herrar och äro dock syndens och dödens trälar. Korteligen, vi förneka den san-ning, som Kristus förehåller oss. Och dock gives det för var och en stunder, då sanningen i dess nakna verklighet övermannar oss invärtes och utvärtes; huru mycket kan icke då en blick in i oss själva förskräcka och ängsla oss, göra oss olyckliga och värnlösa, komma oss att ana, att inom oss jäser ett helvete, vilket en gång kan uppsluka oss! Och måste icke till slut även den skenbart lyckligaste och kraftfullaste se alla sina planer, ansträngningar och verk dö bort i vanmakt? Allt vad i människolivet är förödmjukande — vilket världslig vishet och kraft icke på annat sätt kan undandölja för sig än genom förnekande och förgätande, genom förställning och sken, genom att undfly och hålla på avstånd — allt detta förödmjukande i människolivet lät Herren i sin kärlek kommia över sig, tog det på sig, bar bördan därav och fördrog det hos andra i ödmjukhet, saktmod och tålamod; ja, intill denna dag aktar han icke den smälek, som bilden av hans liv och död i förnedring ännu alltid ådrager honom av så många människor — ehuru det blott är bilden av deras eget livs verklighet, och ehuru han blott för människornas skull så nedsteg i livets mest förnedrade lägen och förhållanden.

Skulle han icke, om han velat göra gällande till och med blott vad han såsom människa förmådde, kunnat för-18. Herrens nattvard. 217

värva sig rikedom, ära och anseende, konungslig makt och prakt, kunnat utföra hjältebragder och segerrikt nedslå sina och sitt folks fiender, lättare än någon annan? Skulle icke han, så väl som någon, kunnat lysa i världen såsom en vis och lärd, eller i sitt namn uppträda såsom påve och kejsare, lika väl som andra efter honom gjort det förmedelst hans namn? Och just därför misskänner man honom, emedan han avsade sig allt detta av förbarmande medlidande med mänsklighetens jämmer, denna jämmer som alla dess väldiga och rika, dess visa och lärda och präster ej förmå att bota! Just därför att han, i stället för att mottaga yttre ärebetygelser, lät sig föraktas, i stället för att göra någon något ont, gjorde väl, i stället för att giva sår, helade sår, i stället för att utöva hämnd, lät sig orättvist dömas, gisslas, korsfästas, därför att han så anspråkslöst och ödmjukt, så öppet och oförställt framställer sig såsom sannskyldig människoson — just därför misskännes han och tillbakasättes för hopen av dessa skenmänniskor, dessa stortaliga och visa och hjältar, som endast med tomma ord och tankar överblicka sina och sina medmänniskors synder och elände. Så länge vi så döma, mina vänner, är sanningen icke i oss; vi kastas omkring såsom vågen av mäimiskornas bländverk och bedrägliga spel, och göra därför honom till lögnare, som var sannfärdig nog att låta sig korsfästas av lögnare, att dö för sanningen. Han kan icke närma sig oss och icke tillhöra oss i sin höghet, så länge vi icke tillstå att den förnedring, som vi se på honom allt intill döden på korset, är vår egen, är utflödet och uttrycket av vår fördärvade natur, av den syndens förbannelse, som vi föra med oss och varifrån vi icke kunna lösgöra oss. Vi måste ödmjuka oss i vårt eget sinne, såsom han i gärning och sanning var ödmjuk; vi måste i hans börda och vedermöda, som han oskyldigt bar och led, se vår egen, och betänka, att vi blott själv förvållat hava att bära den vida ringare del, vi bära, såsom medelbar eller omedelbar följd av mångfaldiga inre och yttre försyndelser.

Upptaga vi sanningen i den kraft, varmed hon förödmjukar oss och tager oss ut från vår falska, tomma självberömmelse,218 Beck, Kristliga Tal.

då kan hon även helga oss, kan upphöja oss från oss själva till den gudomliga livsbilden, sådan den redan före världens grundläggning är nedlagd för oss i Guds evige Son (Ef. 1: 4 f.), och sådan den i den människovordne Sonen för oss är uppenbarad i denna avfallna och sönderfallna värld (Joh. 1:4, H— 14). Det finnes visserligen någonting högt i varje människosjäl (Ap. G. 17: 29; Jak. 3:9), som gör, att människan strider mot sin egen natur och världens låghet och strävar upp över (leuna till ett högre; men dels gör detta höga i människonaturen endast fruktlösa ansträngningar, dels förorenar och fördärvar det sig i fåfäng självbespegling. Men i Jesus Kristus möter oss även människonaturens sanna höghet ren och fullkomlig, utan någon fläck av självviskhet och i en sådan kraft, att han även i den djupaste förnedring bibehåller sin höghet; det är en höghet i Gud, en det evigas höghet. Allt vad av evigt och gudomligt ännu finnes hos oss från skapelsen, såsom en gnista under askan, det har i Jesus Kristus utbrett sig såsom gudomlig sonshärlighet i fulländad mänsklig dygd (2 Petr. 1: 3), i sanning, rättfärdighet och godhet. Det är vår gudomliga arvedel, som möter oss i Jesu Kristi höghet, denna arvedel som vi länge sedan förlorat i den gamla fåfängliga rundeln efter fädernas sätt (1 Petr. 1:18); i Jesus är för oss uppenbarad vår urbild,

vår förlorade ära, den vi skulle hava inför Gud — livets oförgängliga goda, för vilket Gud har skapat vår kropp och vår själ, och utan vilket vi varken kunna leva i frid, ej heller dö saligt, trots allt det andliga och lekamliga goda, som vi samla.

Jesus är Försonaren och det nya förbundets Stiftare, i vilken det förlorade åter skall bliva vårt i en fullhet, varuti det ännu aldrig förefunnits, men sådant det i Guds eviga råd är oss förutbestämt såsom mål för alla hans vägar! Våra tankar och vägar stå visserligen långt tillbaka från detta Guds heliga mål; vi strida till och med dagligen däremot, kränka det och stöta det ifrån oss i och genom vår ogudlighet och orenhet i hjärta och liv, och så vända vi emot oss Guds heliga stränghet genom ständigt upprepade försyndanden. Men just i denna tvedräkt emellan oss och Gud, emellan vad vi äro och

vad vår bestämmelse är, i denna jör oss oupplösliga tvedräkt träder Jesus Kristus såsom medlare emellan; han antager sig oss sådana vi äro, på det vi måtte kunna giva oss åt honom sådana vi äro — såsom syndare, såsom svaga och förirrade, som gå vilse om målet. Vi få och måste därför upphöra att i falsk blygsel och ärelystnad rättfärdiga oss själva och fortfarande låta insnärja oss i sken och lögn, ty just härigenom förbliva vi en avsky för den sannfärdige Guden! Allt vad högt Jesus Kristus genom sin självförnedring har blivit, det har lian blivit för oss såsom syndare; därför kallas han vår rättfärdighet, helgelse och förlossning — han kan och vill giva oss allt sitt till egendom; men han kan och vill ej giva det åt. någon, som icke, sådan han är, giver sig åt honom, och framför allt hos honom söker försoning och förlåtelse och städse ånyo förlåtelse för vad han syndar. Detta är begynnelsen till all sanning av Gud, varigenom vi bliva fria från det bedrägliga skenliv, i vilket vi giva oss själva äran, i stället för att giva den åt Gud, vår Fader — honom, av vilken, genom vilken och till vilken vi och alla ting äro, honom, den allena helige, vise och väldige! Han "var i Kristus och försonade världen med sig själv, han tillräknar icke människorna deras synder, och han har betrott oss med försoningens ord" (2 Kor. 5:19). Gud giver oss icke blott bröd av jorden jör detta förgängliga livet; han vill även giva oss brödet av himmelen ijin Son till evigt liv för kropp och själ; och på det vi må känna livets väg, bjuder han i sitt ord alla att göra bättring och tillbjuder var man tron, utan vilken intet kött kan bestå inför honom.

Men till tron hörer allvar från början till slut såsom hos de första lärjungarne. Vi hava mycket att lara, mina vänner, och mycket att lära oss av med, för att komma till levande Gud och hava hans liv förblivande i oss; vi behöva mycken förlåtelse och mycken nådebegåvning, måste låta mycket avklädas oss och mycket ikládas, låta mycket i oss dödas och mycket till liv uppväckas. Men huvudsaken är och förbliver dock alltid detta: Ställ dig inför Guds ögon, vem helst du än är och sådan du är! Var sann! Erkänn och bekänn dina

fel och synder, och tro och mottag honom, den ende, vilken uppträder i världshistorien såsom syndares Frälsare! Då kommer Guds trohet och rättfärdighet emot dig med en nådekraft, som gör en orättfärdig syndare rättfärdig och i svagheten bevisar sin fulla makt, uppslukar allt gammalt i en ny och levande skapelse. Jesus Kristus med hela sin fullhet och nåd tillhörer tron; vi hava honom icke Mött för oss, inför oss och hos oss, han vill även ingå i oss i Anden, och det med sin lekamen och sitt blod, med hela sin person; och i hans person är redan fullkomnat och givet allt vad som förlossar människonaturen, kropp och själ, ur hennes förnedring, och upphöjer henne till det gudomliga livet, allt vad som försonar och borttager den oss så fast vidlådande synden och inplantar i oss det heliga andelivet av Gud. I denne ende, Jesus Kristus allena, genomgå vi en död, som gör oss fria, och en uppståndelse, som gör oss odödliga, en världens undergång, vari allt ont och tryckande går under, och en världens pånyttfödelse, vari allt gott återuppväckes och fulländas till salighet i Gud. Och denne store, ende Begynnaren och Full-ändaren av människornas och världens förlossning söker oss, kommer oss till mötes såsom syndarevän och förbundsmedlare; han åstundar, han åstundar högeligen att ingå till sin egendom och hålla med oss den måltid, i vilken han, som bär allting med sin krafts ord, giver sig åt oss såsom väsentlig mat och väsentlig dryck, låter oss undfå sitt renande och förklarande liv, på det vi må leva för hans skull och bliva ett med honom och Fadren. Låtom oss då hava det modet, men även den ödmjukheten att fatta' Kristus, såsom han fattar och vill fatta oss. Amen.

19. Sanningens förföljelse. Lidandeshistorien.

Matt. 26: 59—66; Mark. 14: 55—64; Luk. 22: 67—71.

-'Jag såg", säger Predikaren (3:16 f.), "att på domarsätet rådde orättfärdighet, och på rättfärdighetens säte orättfärdighet. Då sade jag i mitt hjärta: Både den rättfärdige och clen orättfärdige skall Gud döma". Det måste finnas en gudsdom över människodoaimrna, eljest gåves det till sist ingen rätt mera för den rättfärdige, intet hopp mera för den miss kända och förföljda sanningen!

Varest, mina vänner, har detta eftertryckligare predikats än vid domen över Jesus, vid domarsätet hos det av Gud själv utvalda folket, detta folk, som dock hade de bästa lagar i världen och de heligaste rättfärdighets-mönster i sina heliga skrifter? Det berömde sig ock därav inför Gud och människor — men ett är att glädja sig av det goda, där det länder till egen 'berömmelse och nytta, ett annat att efterfölja det goda, varå lydaktig mot detsamma, troget hålla fast därvid, även där det gör avbräck på berömmelsen och nyttan och medförer lidande. Det först är att älska det goda för dess egen skull, göra sanning, emedan det är sanning, öva rättfärdighet, just emedan det är rättfärdighet, utan att därvid avse egen fördel eller andras, utan att därmed vilja leva någon till behag eller misshag. Det först är verkligt sannfärdiga och rättfärdiga människor — icke så att de aldrig fela, men när de det göra, giva de sig själva skyldiga och bemöda sig att åter gottgöra det; sådana människor äro Guds utsäde i världen ; de tro på allvar, att sanning och rättfärdighet verkligen är något gott och heligt och att, vad som icke är av sanningen och rättfärdigheten, verkligen, verkligen är något ont: det heligas vanärande och människornas olycka — det må synas, huru det vill. Men ett sådant rättskaffens sinne växer ej av sig självt på hjärtats mark eller i världens skola, utan människan måste varå en allvarlig Guds lärjunge, en lärjunge av och undersåte under hans opartiska rättfärdighet och sanning,222 Beck, Kristliga Tal.

så att Guds lagar bliva levande plantor i hjärtat; och därunder måste människan utstå iniånga och svåra strider mot sig själv, måste med Guds hjälp sönderkrossa en klippa i sitt hjärta och utrota törnena, lustarna och omsorgerna om det, vari människorna efter sitt naturliga sinne sätta sin rikedom, sin ära och sin tycka. Och därför, emedan det först måste avvinnas vår natur genom uppriktig förödmjukelse under Gud, emedan man måste skära in i sitt eget kött, därför är det så få, som utan egennytta och partiskhet hålla troget och heligt på. sanning och rättfärdighet och följa dem efter. Ja, just sådana sannfärdiga och rättfärdiga kunna minst räkna på varaktig gunst och nåd, så att man giver dem vad deras rätt är och troget älskar dem; ty de måste allt för ofta med ord och handling uppträda emot andras osanna och orättfärdiga väsende, emot deras berömmelse och deras nytta, och så kan till slut allt på en gång stå i eld och lågor emot dem.

Visserligen vilja icke flertalet människor avsiktligt hylla osanningen och göra orätt; men ännu mindre vilja de göra sanning och rätt på bekostnad av det egna, så att de därunder måste lida och försaka egen fördel. Så länge det icke därhän kommer, giva de visserligen det goda och den rättfärdige rätt, ja de kunna hava ett välbehag därtill; men om de en gång i sin stolthet blivit förolämpade, blivit, om ock blott förment, kränkta till sin ära, lidit intrång i egen nytta och njutning — sådant måste ofta inträffa, men kan dock icke beaktas av rättskaffens gudsvänner — ja, då besinna de ej längre, vem de hava framför sig. De fördraga icke ett sådant rättskaffens sinne, som, för att varå det högsta och heligaste till behag, icke har anseende till deras person; en sådan sannfärdighet och rättfärdighet, som icke skonar vad som är människornas hj ärteskatt, blir ett törne i deras ögon, och då gäller det: -'"Hjälpe vad hjälpa kan!" Då måste vad som är gott och sant göras till ont och orätt, så att man kan förkasta och anklaga det; och vad man eljest blott gör bruk av gentemot det onda och använder däremot, det måste nu snos och vridas emot den rättfärdige, för att kunna fälla honom och undan-19. Sanningens förföljelse. 223

röja honom; på sådan väg är det som flertalet människor komma till lögn och orättfärdighet. Deras egentliga mål och föresats är icke att förfölja sanningen, bruka lögn och handla orätt, utan de dölja inför sitt eget samvete, att de så göra; de gripa till lögn och orätt blott såsom till ett medel, varför-utan de icke kunna nå sitt mål, nämligen att upprätthålla sig och sitt, sin makt och ära, sin berömmelse, sin njutning och nytta — gent emot angreppen av en sanning, som just därför synes dem såsom otillbörlig och överdriven, emedan de mäta det goda blott efter deras egen personlighet, emedan de icke älska sanningen för dess egen skull, såsom de ej heller hata den för dess

egen skull, utan blott fråga efter, om hon förlikar sig med deras eget eller om hon är i strid därmed. Men att så döma över det, som ovanefter är, över det heliga, rätta och goda, att sätta sina personliga förhållanden framför sanningen och rättfärdigheten, det just är människornas svära synd i/iför Gud och gör dem oförmärkt till sådana, som strida emot Gud och Guds säd.

På denna väg, mina vänner, på denna, mänskligt att tala, helt naturliga väg, kom det därhän, att på det av Gud utvalda folkets högsta domaresäte gudlöst väsende satt till doms; att äldste, skriftlärde, överstepräster förföljde och enstämmigt såsom gudsförnekare fördömde«den sannfärdigaste och rättfärdigaste bland människor, blevo Guds Sons mördare, för vilket de själva skulle hava förskräckts, om de hade vetat vad de gjorde (Ap. G. 3:17). Men huru kom det sig, att de ej visste det? Emedan de framför allt voro angelägna om sitt eget, icke hade något öga och öra för sanningen och rättfärdigheten i Jesu person; och, en gång beslutna att upprätthålla sitt eget, måste de gentemot sanningens rättfärdiga makt gripa till lögnens och orättfärdighetens vapen, taga sin tillflykt till skrymteri och våldsverkan.

Vi hysa en alldeles falsk föreställning, om vi, såsom vanligt är, tänka oss dessa Herrens fiender såsom de avskyvärdaste människor i världen, såsom om de i djävulsk ondska skulle hava föresatt sig att hata och förfölja sanningen, döda en profet, ja Guds Son. Så var det i verkligheten, men så me-

nåde de icke; hela detta höga råd och folket, som det ryckte med sig, bestodo icke av djävlar, utan av natur-människor, sådana de äro om varandra blandade ibland kristna, judar och hedningar. Flertalet vill just ej det onda, men ej heller allvarligt det goda, så att man skulle göra sig möda därför; och så ryckes man med än till det ena, än till det andra, än till det goda, än till det onda, men alltid snarast och starkast till det senare; varemot de, som i det goda stå framom de övriga, ej äro många, kunna föga uträtta och bliva vanligtvis själva svaga och fruktande, när en gång egenkärlekens och egennyttans ström bryter lös. Ty gentemot de bättre finnas även andra, som stå framom i det onda och som särskilt äro däruti övade, äro syndare och skrymtare framför andra, såsom en Judas och en Kaifas; sådana människor bliva särskilda verktyg för mörkrets och lögnens makt, och ställa sig vid lägligt tillfälle i spetsen, rycka de övriga med sig, längre än dessa själva tänka och vilja; ty de ondskefulla veta att fatta den övriga mängden i dess sköte-synd, i dessi egenkärlek och egennytta, varigenom all dess kärlek till det goda blir oren, partisk och feg.

Så hade det gått med avseende på Herren. Då han ännu var en tolvårig gosse, var allt för honom, lärare och åhörare förundrade sig över hans förstånd; och från hans långa vistelse i Nasaret förmäler evangelisten, att han även hos människorna fann alltmera nåd, fastän han icke sökte den. Men vad lära vi därav, om vi därmed sammanställa vad som följde efteråt ? Månne det, att människogunst vore ett särskilt gott, vartill sanningen och rättfärdigheten finge taga hänsyn, varpå de finge räkna och bygga? Ingalunda! Herren fann nåd hos folket i Nasaret, så länge han såsom stilla lärjunge harmlös levde och arbetade ibland det; och ännu vid hans första predikan, så länge han talade om Herrens nådefulla år och om Guds löftens uppfyllelse, heter det uttryckligen: "Och de gåvo honom alla sitt vittnesbörd och förundrade sig över de nådens ord, som utgingo från hans mun". Men när det med hans tal tog den vändningen, att han framhöll för dem en profets obestickliga allvar, hurusom denne icke ens finge söka böhaga

sin fädernestad och snarare vunne ingång hos främmande, då kände de sig sårade i sin fåfänga; och nu heter det om samma folk, som hittills funnit honom så nådefull: "Alla, som voro i synagogan, uppfylldes av vrede, och drevo honom ut ur staden och ville störta honom ned för branten77 (Luk. 4:16—30). Således (säger en äldre lärare, Roos) hade Herren nåd hos människorna, så länge han icke angrep dem med ett offentligt sanningens vittnesbörd, icke störde dem i deras säkerhet och fåfänga, korteligen i deras eget och personliga; men när han det gjorde, då förvandlade sig strax gunsten till ogunst och hos många till en häftig, lidelsefull bitterhet.

Detsamma var även en huvudsaklig anledning till fariséernas och folkets ledares fiendskap. I början lupo alla till Jesus och voro fulla av förundran över hans lara och gärningar; till och med en Nikodemus, själv en av fariséerna och medlem av det höga rådet, kunde icke blott säga: "Jag vet", utan: "Yi veta, att det är från Gud du har kommit såsom lärare; ty ingen kan göra sådana tecken, som du gör, om icke Gud är med honom77 (Joh. 3: 1 f.). Men ett

sådant erkännande kunde icke i längden hava bestånd hos fariséerna, vilka såsom fulla av iver och nit för kyrka och lära hade herraväldet såväl bland folket som i höga rådet, ja genom sina skriftlärde även över Skriften. Men Jesus hade ej blott icke gått i deras skola, utan han lärde ej heller såsom de skriftlärde (Mark. 1:22) — detta redan måste göra honom misstänkt och väcka grann-tyckthet mot honom. Därtill kommo ytterligare och allt mer och mer handlingar och tal av Herren, som icke stodo i överensstämmelse med det sätt, varpå de äldsta och mest ansedda lärarne förstodo och tillämpade Skriften, de lärosatser och levnadsregler, som allmänt gällde för heliga och i vilkas ängsliga iakttagande de just satte sin berömmelse och rättfärdighet, varmed hela deras personlighet var sammanvuxen, varmed deras ståndsära och makt, hela deras husliga, borgerliga och kyrkliga liv var sammanflätat och varmed det syntes stå eller falla.

Sätten eder dock, mina vänner, in i detta läge — I skolen då finna och förstå, att man på den tiden icke fick kris-

tendomen för så gott köp, såsom man nu blir därmed lätt färdig, utan att det var ett grundligt hjärteprov människorna måste genomgå, för att tränga igenom till Jesus Kristus och härda ut hos honom. Det var icke nog, att blott i allmänhet vilja det goda, det sanna och rätta; ej heller var det nog, att ivra för Guds ord, Guds tjänst och fromhet, att åstunda Guds rike och salighet däri och därför låta Messias, d. v. s. Kristus, såsom räddare, hjälpare och ledare, vara kär och dyrbar för sig. På detta allt höllo även fariséerna; men därom just gällde striden, vilkendera hade den rätta meningen och det rätta jörståndet om Guds ord och rike, om hans rättfärdighet och salighet, om Kristus och hans återlösning, och vern som gick och förde den rätta vägen därtill: var det fariséerna och deras skriftlärde, som ju blott förfäktade vad som sedan århundraden i alla judeskolor lärdes, vad som hade de frommaste och visaste mäns auktoritet för sig så i den gamla som den nya tiden, och vad som hos folket såväl som hos statens och kyrkans pelare gällde såsom den rätta vägen, varvid man fann sig väl, eller var det denne ende man från Nasaret, vilken med ens var onöjd med allt, i alla dessa huvudpunkter hade sin egen mening och efter sitt sätt ville förbättra vad som var talat av och till de gamle, ja här och där fällde sådana yttranden och tillät sig sådana handlingar, som måste synas såsom angrepp på det heligaste — angrepp på fastelagarnas, sabbatens, templets helighet — till och med såsom ingrepp i Guds egna företrädesrättigheter, i det han gjorde anspråk på att förlåta synder och kallade sig Guds Son i en för judiska öron olidlig mening, så att han ställde sig lik Gud? Tanken eder dock in i allt detta, och sammanställen därmed, huru ofta och strängt Herren sade: "Ingen av eder kan varå min lärjunge, om han icke försakar allt, vad han äger" (Luk. 14:25 ff.). Och frågen eder nu, på vilken sida I skullen hava ställt eder, varpå I byggen eder tro, och varefter I avgören frågan: "Vad är sanning? Vad är kristendom? Vem har rätt?" — när på den ena sidan befinner sig det, som de skriftlärde hade till stöd för sig, och på den andra sidan intet av allt detta, såsom hos Jesus. Ja, eder Herre19. Sanningens förföljelse. 227

med sin äkta tro hade allt detta emot sig: de mest betydande lärares enstämmiga mening, hela kyrkans av ålder hävdvunna auktoritet; och de, som voro på hans sida, måste, för att finna sanningen, helt och hållet se bort från allt sådant — vad haden då I gjort? De måste blott se på, vad sanningen just såsom sanning i sig själv har, vad som åtskiljer rättfärdigheten såsom rättfärdighet, heligheten såsom helighet ifrån allt annat, utan alla bisaker, utan att låta sig av någonting bländas.

Om man med en sådan blick gav akt på Jesus, så strålade han visserligen av en så ren, opartisk, obesticklig sannfärdighet, visade sig så fri från själviskhet och egennytta, så upphöjd över fruktan och smicker, så helt och hållet hängiven det goda, det heliga och högsta för dess egen skull, så förtrogen med människohjärtats hemligheter, med Guds ords helige Ande, med Guds rikes innersta rättfärdighet och överjordiska livskraft, att hjärtat alldeles icke kunde varå i tvivel om vem Guds insegel var påtryckt, vern det fulla förtroendet tillkomme, även i de ting, som gingo utöver det gamla och sedvanda, emot hela samtidens fromhetsart. Ja, så klar och stark framträdde sanningen i hela Herrens väsende, att till och med fariséerna ville begagna sig av hans sannfärdighet för att snärja och fördärva honom, då de försäkrade: "Vi veta, att du är sannfärdig och lär om Guds väg, vad sant är, utan att fråga efter någon; ty du ser icke till personen" (Matt. 22: 15 f.). Även fariséerna kände således sin man väl, hade ett intryck av sanningen, men ville icke efterfölja det, och detta därför, emedan de kände och

insågo, att gåve de honom rätt, så hade de själva orätt, och då måste det ifrån grunden bliva annorlunda med dem: just det, varuti de hittills haft sin berömmelse och makt, sin frid och njutning, måste de då lämna; och om Guds ord och rike, om hans rättfärdighet och salighet, om Kristus och hans återlösning måste de själva tänka och lära helt annorlunda, än de hittills varit vana, och slå in på en helt ny väg. Detta gällde det; och vid en sådan skiljoväg kunna sådana människor icke övervinna, vilka icke underordna allt mänskligt under det gudomliga utan fastmer sätta sin egen

personlighet över sanningen, icke älska sanningen för dess egen skull.

Därför avgjorde sig fariséerna och folkets överste emot Jesus av Nasaret; och sedan en gång det första osanna valet var gjort, de första sannings-intrycken voro uppoffrade för kärleken till det egna och det fäderneärvda, så gjorde sig det övriga, så att säga, av sig självt: ju mera Herrens ljus upplågade och kastade sina strålar över deras eget verk, desto mera hatade de honom, och vad av ljus ännu fanns i dem — blev mer och mer mörker. I början tänkte de blott ont i sina hjärtan (Matt. 9: 3 f.) ; sedan vände de sig till hans lärjungar med undrande frågor (9: 11); vidare bragte de i omlopp bland folket onda tydningar om honom, hans tal och verk (9: 33 f.; 11: 19; 12: 23 —25) ; därpå ryckte de an mot honom själv med klagan över hans lärjungar (12:2; 15:2), med snärjande frågor och försåt (12:10; Luk. 11: 53 f.; 20: 20), och redan uppstego hos dem planer, huru de måtte förgöra honom (Matt. 12: 14) ; de uppfylldes av ursinnighet, säger Lukas (6:11), och rådslogo sins emellan vad de skulle företaga emot Jesus, så att Herren ofta måste vika undan och redan förberedde sina lärjungar på att han skulle mycket lida av översteprästerna och de skriftlärde och dödas av dem (Matt. 12: 15; 15: 21; 16: 21; 20: 17—19). Redan en gång hade de utsänt tjänare att gripa honom,, men, fattade av sanningskraften i hans ord, hade varken dessa eller någon annan vågat lägga hand vid honom (Joh. 7:30, 44 ff.; 8:20); men allt hetsigare trängde de nu på honom, på samma gång han själv allt skoningslösare upptäckte deras surdeg och ropade sitt ve över dem (Matt. 21:15 f., 23, 32—46; 22: 15—18, 34 f.; kap. 23). Äntligen kom det till en formlig rådsförsamling i översteprästen Kaifas' hus; och medan de andra ännu obeslutsamma frågade: "Vad skola vi taga oss till? Denne man gör ju nianga tecken; om vi låta honom så fortfara, skola alla tro på honom, det är ute med vår sak", gav den sluge översteprästen utslaget med skräckbilden: "Hela folket går under för denna enda människas skull — således måste han dö!" Och beslutet blev, att gripa

honom med list, på det icke något upplopp bleve bland folket (Matt. 26:3—5; Joh. 11:46 ff.).

Så hade hos en hel klass av människor, hos det utvalda folkets ledare, som hade att skydda Guds rätt och ljus, hos lärare, domare och präster, som i övrigt höllo noga på lagen — så hade för hatets och avundens skull emot den opartiska, skoningslösa sanningen den sista gnistan av samvetsblygsel utslocknat i deras hjärtan, och de ryggade ej längre tillbaka för mörkrets avskyimrdaste handling gentemot den man, vars sannfärdighet och rättfärdighet trängde in i deras hjärtan, fast visserligen såsom ett svärd. Intet medel skyddes nu, om blott målet kunde vinnas: lärjungens förrädiska anbud blev med glädje antaget och med snöda penningar betalt; i nattens mörker och i mordvapen inklädde sig de i Guds namn handlande prästernas och äldstes illgärning, för att överfalla, såsom den gemenaste förbrytare, den fläckfrie mannen, vilken öppet och fritt lärde Guds väg (Luk. 22: 52 f.) ; ja, för att vid den andliga domstolen kunna framföra en laglig anklagelse emot honom, undveko de icke blott de många goda vittnesbörden för honom, som överallt osökt erbjödo sig, utan med särskild möda uppsökte de falska vittnen emot honom — vittnen, som måste framställa, vad han sagt emot deras missbruk av det heliga, såsom skulle han talat det emot det heliga självt. Således förräderi, nattligt överfall, vittnens förfalskning voro dessa ämbetsinnehavares ogudaktiga medel; och efter allt detta sätta de sig ned och låtsa sig vara lagliga domare. Men ville de ännu här varå domare, vad föreskrev dem uttryckligen för sådant fall deras egen lag (5 Mos. B. 19: 16 ff.) ? "Om ett orättfärdigt vittne träder upp mot någon för att vittna mot honom angående någon förbrytelse, så skola domarne noga undersöka saken; om då vittnet befinnes vara ett falskt vittne, som har burit falskt vittnesbörd mot sin broder, så skolen I låta detsamma vederfaras honom, som han hade tilltänkt sin broder: du skall skaffa bort ifrån dig, vad ont är". Således skulle deras skyldighet varit att vid denna anklagelse i livssak till döden döma de falska vittnena, om de hade velat vara domare; och det är just de, som anskaffa falska vittnen!

Men ännu längre går det, då det ej heller på detta sätt tyckas dem att finna ett rättsligt sken eller att locka fram något ord av den anklagade, vilket de skulle kunnat göra till kätteri. Emot de sig själva vederläggande beskyllningarna sätter Kristus den uppenbara oskuldens värdigaste språk: en helig tystnad; på den av blott otro och förkättringsbegär gjorda frågan, om han vore Kristus, vägrar han att giva ett svar, som de redan förut kände; och till domare, vilka redan före all undersökning beslutat att, sedan de väl fått honom fatt, icke mera släppa honom lös, till sådana sken-domare vill han själv ej ställa någon onyttig fråga om det rätta i deras förfarande. Då det sålunda misslyckas, att med skälmstycke bliva mästare över honom, som i sin duvo-enfald dock visste att varå mästare över ormaklokheten, så skall då till sist sanningen komma dem till hjälp, vilken dessa väl visste hos honom gälla förmer än allt, mera än livet; ja, sanningens heligaste medel, eden, måste nu såsom den sista, utvägen brukas för domare-ämbetets brottsligaste skändande. Den skrymt-aktige översteprästen Kaifas var åter mannen, som hjälpte ur förlägenheten och därtill satte på verket skenliglietens krona med en besvärjelse vid den levande Guden! Så fingo de fram just genom Herrens trohet mot sanningen hela den i deras ögon brottsliga sanningen, ja, mer än de önskade och behövde för att binda dödsrepet om honom, då de nu icke ens ville undersöka, om det ej vore skriftenlig sanning. Jesus bekänner sig nämligen vara Kristus och Guds Son, icke blott i allmänhet utan i en särskild mening, som icke kan gälla för någon människa eller ängel: såsom delaktig av den gudomliga tronens makt säger han sig bestämd till världens domare och till deras, och tecken därtill skulle de redan ifrån denna stund få se — såsom redan samma dag, hans dödsdag, medförde sådana tecken och ännu mera andeutgjutelsen på pingstdagen och kraftgärningarna genom hans apostlar ända ut till domen över Jerusalem. Men i stället för att besinna sig över hans ord, som han avsiktligen tog ur profeten Daniel (7:13 f.; jämf. Ps. 110), på vilken de ju trodde — i stället för att åtminstone taga sig tid till prövning och dorn, störtar den av hat

upptända skaran med sin överstepräst i spetsen såsom rovfåglar lös på sitt byte; fröjdande sig i hjärtat, att den misslyckade bevisningen genom vittnen nu ej mera behöves, skrymtar den skenhelige en from avsky över vad han måste höra av Jesu mun; och i stället för att åtminstone fråga: "Vad synes eder? Har han hädat Gud ? Är en sådan mans edliga försäkran sanning eller en mened?" avgör han saken helt kort: "Han har hädat Gud — vad synes eder?" Och svaret var snart utfunnet: för gudsförsmädaren bestämde lagen döden (3 Mos. B. 24: 16)! vHan är skyldig till döden!" ropade alla, men alla måste också säga sig själva: "Vi hava sökt falskt vittnesbörd emot honom! Vi hava bundit repet åt en sannfärdig, hava icke hållit lagligt förhör, och hava dömt den rättfärdigaste man i Israel såsom en menedig förbrytare". Till dödsdomen var lagen snart till hands; till prövning, upptagande av skäl och frikännande hölls den undan.

Ja, mina vänner, Gud måste döma den rättfärdige och den gudlöse; över människodomarna måste det finnas en gudsdom, en den rättfärdiga vedergällningens hämndedag för allt Guds namns vanhelgande i tempel och på domaresäten, för all skenhelig och i lagens täckmantel inklädd misshandling av sanningen. Gud, sanning och rättfärdighet äro icke blott tomlma namn för människornas olika tydningar efter eget gottfinnande: där är en Levande, som själv är sanningen och rättfärdigheten; och den, som förgriper sig därpå, förgriper sig på det högsta majestätet och heligheten. Alla de oskyldigt undertryckta på jorden, alla de misshandlade rättfärdiga, alla de för sanningens skull förföljda — de äro skenbart övergivna; men Guds Son går före dem, de bära hans märken på sig, och En finnes, som söker och upprättar hans ära. Väl eder, I alla, som fördragen orätt och dock förbliven fasta vid det goda; I, som förr kunnen lämna allt vad edert är, än människor till behag eller skada kalla det goda ont och det onda gott; I, som försmädens och förföljens, emedan I akten Guds bud och förbud, sanningen och rättfärdigheten högre än eder själva och högre än alla människor: I haven Jesu Kristi sinne och dricken hans kalk; I liden med

Guds Son och skolen en gång ärva med honom; I, Guds utvalda, I ären hans guld, som han här genom mycken bedrövelse renar för härlighetens rike. Men I, som älsken det goda Guds ord, kristendomen, blott så vida det stämmer överens med edra meningar och böjelser, med eder egen berömmelse, nytta och ära. I, som icke viljen låta gälla såsom sanning vad som störer eder och andra i edert eget eller i det sedvanda, icke en gång opartiskt proven: I stån pä slipprig grund! Ormen lurar inför dörren och kan — utan att I viljen eller förmoden det —

nedsvärta sanningen, så att I haten och förföljen henne, framställa för eder det orena såsom vore det rent, så att T bliven lögnens och orättfärdighetens tjänare. Lären av dem, vilka, sig själva ovetande, aktade Guds Son såsom gudsförsmädare, lären av dem, huru lögn och svek från en skenbart oskyldig början kan tillväxa i människohjärtat. Lären av Herren däremot, att tron på Jesus Kristus — denne den förföljda sanningens konung, denne av präster och skriftlärda korsfäste härlighetens Herre — icke kan stå tillsammans med anseende till person. Amen.

20. Uppblickandet till Jesus, den

korsfäste. Lidandeshistorien.

Underbar, mina åhörare, är föreningen av mänskligt och övermänskligt i hela Herrens Jesu liv och så även i hans död. Även de, som icke tänka på någon högre betydelse av hans lidande, kunna icke undgå att känna sig egendomligt berörda av berättelsen därom; icke blott vad han lider, griper människohjärtat ovillkorligt och djupt, utan ännu mera sättet, huru han lider och dör. Ty sätten eder in i hans belägenhet för att fatta, huru stort han handlat och huru han på övermänskligt sätt har övervunnit det bittraste.

Allt vad pä det kännbarste angriper en människa till själ och kropp, vad som kränker och sårar hjärtats ädlaste käns-

Jör, allt sådant kom slag på slag över Herren. Vad smärtar väl mera än otack och förräderi? Och här äger rum det otacksammaste förräderi av en förtrogen lärjunge, på vars bättring och bevarande Herren med tålaimod och trohet hade arbetat intill änden. Vad smärtar mera, än att just i den avgörande stunden finna sig lämnad i sticket av dem, som man älskar? Och Jesus har den smärtan, att gent emot sina fienders ondska se sig övergiven även av sina lärjungar, som han älskade mera än moder och bröder, och för vilka han ännu i deras värnlöshet och förskingring bar trogen omsorg. Vad smärtar mera än att se oskuld och rätt trampas under fötterna, det heligaste missbrukas, även om det icke drabbar oss själva? Och Jesus fick själv erfara det råaste våld från de maktägandes sida, ett våld, som stod i förbund med lögn och bedrägeri och var klätt i idel sken av laglighet och fromhet. Av den billigaste bland sina domare ställes han vid sidan av en synnerligen grov förbrytare; och av sitt folk ställes han till och med efter denne förbrytare, anses icke en gång värd att benådas, ehuru han för detta folks räddning och välfärd gjort allt och just därför ådragit sig dess ledares hat. Och vad följer sedan efter den rättsvidriga domen? Den jämmerligaste misshandling, det skymfligaste hån, som icke en gång vid själva korset under de grymmaste dödskval lämnar honom i ro. Brottslingarna vid hans sida låter man dock dö i fred; men honom, evad han i sitt elände tiger eller talar, överöser man med skadeglädjens hån, och med usel ordvräng-ning hädas han av höga och låga bland sitt folk, av tjänare och soldater, till och med av den vid hans sida korsfäste missdådaren. Och för vad hädar och hånar man honom ? För intet annat än det som han gjort till sitt livs heligaste uppgift och i otaliga välsignelserika gärningar ådagalagt: för hans gudsförtröstan, för hans gudomligt hjälpande kraft. Bågen, när annars blev en lidande och döende så omänskligt behandlad? Vad fattas här av allt det, som i högsta grad kan smärta en människa, smärta hennes hederskänsla, hennes sinne för sanning och rätt, hennes hjärtas kärlek, smärta henne i alla hennes kropps ådror och lemmar, och detta hos en män-

niaka av en sådan känslans renhet, av ett sådant ädelt sinne och en sådan hjärtats godhet som Jesus? Vern av oss kan med djupet av detta lidande jämföra sitt eget lidande, och vem lBåste icke vid blicken på honom bliva tillfreds med sin •egen belägenhet?

Och vilken stilla undergivenhet, vilken andestyrka bevisar han icke under allt, som övergår honom! Vad hade hos varje annan människa under sådana omständigheter varit .naturligare, än en rättmätig harm över en så orättvis och ovärdig behandling, ja bitterhet och förakt för människorna i allmänhet, då ett helt liv, uteslutande ägnat åt människors välfärd, så lönades, då de bästa lämnade sin välgörare i sticket, de andra visade sig i den avskyvärdaste dager? Huru nära låg det icke för Jesus, att åtminstone vända sig bort från alla och allt omkring honom och blott sysselsätta sig med sig själv, med sitt eget kval, eller ock att befria sig från alla kval med den väldiga kraft, varmed han så ofta hulpit andra, att nu en gång hjälpa sig själv och uppgiva varje tanke på att hjälpa människorna, emedan dock sådana varelser icke stode att hjälpa, som dels kunde vara så gränslöst svaga,

dels så avskyvärt onda? Men han gjorde det icke; sitt livs stora tanke att göra och lida allt för människornas räddning uppgav han icke, ehuru han väl skulle kunnat bliva vacklande icke blott i avseende på människorna, utan även i själva sitt hopp till Gud. Ty huru gick det honom med hans gudsförtröstan? Icke långt förut hade han betygat: "Fadren har icke lämnat mig allena — han skall förhärliga mig" — och nu, har då icke detta sköna hopp kommit på skam, då han hänger där i elände, smädad och hånad, ett offer för den skymf ligaste misshandling och den mest obarmhärtiga mordlust? Han måste höra sina fiender hånande säga: "Han har satt sin förtröstan på Gud; må nu han frälsa honom, om han har behag till honom — han har ju sagt: 'Jag är Guds Son'." Och se, Guds hjälp kom lika så litet som människohjälp; Gud teg till föraktarnes utmanande trots. Med intet tydligt tecken antog han sig den kvalde, med intet hämndetecken över de fräcka bespottarne, med intet nådetecken över den tåligt Ii-20-

dande; mörkare blott, allt mörkare och mörkare blev det omkring honom i den yttre naturen, mörkare även i hans egen själ, så att han slutligen i djupaste betryck och smärta utropade: "Min Gud, min Gud, var jör har du övergivit mig?" Hos honom fanns ju ingen skuld och synd, för vilka Gud skulle hava övergivit honom — och dock så övergiven, invärtes och utvärtes, av Gud och världen; och likväl ropar han ännu: "Min Gud, min Gud!" Han lämnar icke den Gud, som oförskyllt övergivit honom, kastar icke bort den förtröstan, att Gud ännu alltid var och förblev hans Gud; sönderkrossad är han till kropp och själ, intet, alls intet har han mera av sin Gud än detta människornas hån: "Var är nu din Gud?" Och likväl förbliver han honom trogen, håller honom i ära, där hans namn blott bringar honom skam och hans domar äro obegripliga. Tillbedjen här, I alla, som kännen vad för ett verk vi äro, huru litet vi låta Guds väg oss behaga, huru färdiga vi äro att uppgiva vår förtröstan till Gud och att gå till rätta, med honom! Huru sant är det icke, vad Skriften säger om Jesus, att han "har varit frestad i allting likasom vi, ja mera än vi, dock utan synd" (Hebr. 4:15)! Huru rättvist inför Gud och människor heter det icke om honom: "Därför har ock Gud upphöjt honom över allting, och givit honom det namn, som är över alla namn" (Fil. 2:9)! Sägen, I människor, som för edra egna personer, för det lilla I gören, haven så stora anspråk hos Gud: Tillkommer icke lön, ja, den högsta lön denne Jesus Kristus? Huru god grund har icke denna Skriftens uppfordran: "Må vi se på Jesus, trons hövding och fullkomnare? på honom, som — i stället för att taga den glädje, som låg framför honom — utstod korsets lidande och aktade smäleken för intet, och som nu sitter på högra sidan om Guds tron" (Hebr. 12:2)!

Ja, mina älskade, oss människor tillhörer denne store övervinnare, som i mänsklig natur fullbordade vad som är över det mänskliga, oss människor till tjänst. Ty lika litet som han under sin fullkomliga övergivenhet uppgav hoppet till Gud, utan tvärtom obetingat hängav sig åt honom till offer, lika litet uppgav han människorna omkring sig, för

så vitt han ännu kunde tjäna dem. Övergiven av människorna, utstött av dem och marterad till döds av kropps- och själskval till tack för den ädlaste människokärlek, låter han dock ej sin kärlek kallna: under det han lider den mest skriande orättfärdighet, gör han ännu gott åt människor, så mycket han kan, hjälper andra, under det han låter sig begabbas därför att han icke hjälper sig själv. Och icke endast och icke ens i första rummet tänkte han på sin lekamliga moder, då han lyftade från hennes hjärta övergivenhetens sorg, i det han förordnade sin älsklingslär junge till hennes son och därmed tillika lämnade åt denne det dyrbaraste minne. Detta moderns lekamliga försörjande var först en senare omsorg, ty redan före sitt lidande hade han i en särskild bön till Fadren sörjt för alla sina troendes och därmed även för hennes själs salighet (Joh. 17). Och första föremålet för hans omsorg strax efter själva korsfästelsen voro just de, vilkas otro och råa ondska hade tillskyndat honom så mycket Ii danae: hans korsfäst are; dem gällde det ordet: v Fader, förlåt dem — tillräkna dem icke denna skuld — ty de veta icke vad de göra". Hos människorna hade detta ord av den förlåtande kärlekens mun ingen kraft, ty de fortforo, att med smädelser och hån plåga Jesus intill det yttersta; men desto mera kraft hade förlåtelseordet hos Gud; på grund av detsamma kunde kort därefter aposteln säga till allt folk — även de medräknade, som anstiftat korsfästelsen —: nKu vet jag väl, mina bröder, att I såväl som edra rådsherrar haven gjort detta, därför att I icke vissten bättre. Gören därför bättring och om vänden eder, så att edra synder bliva utplånade, på det att tider av vederkvickelse må komma från Herren, i det att han sänder den Messias, som han har utsett åt eder, nämligen

Jesus" (Ap. G. 3:17, 19 f.). Så offrade Herren sitt liv på korset även för sina fienders väl: han dog med ett sådant sinnelag och en sådan kraft inför Gud. att han även åt de människor, som svårast hava försyndat sig, utverkade förlåtelse för deras synder, benådning och evig vederkvickelse av Gud.20. Uppblickandet till Jesus, den korsfäste. 237

Ett prov däruppå gav han ännu på själva korset före sitt avlidande. Där hängde den döende Kristus mitt emellan tvenne miss gärningsmän, såsom vore han den störste ibland dem; i det yttre äro alla tre i samma fördömelse, men in växtes — vilken åtskillnad! Kristus — den renaste oskuld inför Gud och människor; de båda andra — mördare, som efter gudomlig och mänsklig Iag äro skyldiga till döden. Och dessa båda åter, huru olika äro de icke till sinnesart! Den ene — ännu i åsynen av döden en rå bespottare, den andre — en ångerfull bedjare. Den ene är för alla lättsinniga det avskräckande exemplet av en människa, som dör i sina synder: i stället för att gå in i sitt hjärta, aktar han blott på de kringstående människornas hjärtlösa och samvetslösa tal och deltager ännu själv däruti; i stället för att lägga på hjärtat, att han lider efter förtjänst, förbittras han av sitt lidande; i stället för att vid evighetens brädd frukta Gud och söka hjälp för sin själ, förbannar han den man, som redan hulpit så många eländiga, emedan denne icke efterkommer hans trotsiga begäran om lekamlig hjälp. Den andre, även mördare, predikar i döden ännu gudsfruktan; han skärper den förhärdade medbrottslingens samvete under uppriktig bekännelse av sin egen skuld; han underkastar sig sitt lidande såsom ett rättvist straff och tager den rättfärdiges oskuld i försvar mot bespottaren —detta var nu den enda människoröst, som mitt ibland vimlet av smädande höjde sig för Jesus Kristus. Redan detta upphöjer denne rövare över allt folket omkring honom och över alla hans domare: under det dessa fördömde honom såsom människomördare, begingo de själva såsom Guds enfödde Sons mördare en vida svårare förbrytelse. Men till och med troende utskämmas av denne livdömde förbrytare — han har ju icke framför sig en sådan Jesus, som man nu i våra kyrkor prisar såsom Herren, utan en av all världen övergiven, förkastad och skymfad Jesus; honom, sådan han hjälplös hänger på korset, känner och bekänner rövaren sannfärdigt såsom den Konung, vilken han inför sina domare förklarat sig vara, såsom den Herre, som ännu på andra sidan döden har ett rike att tilldela.Beck, Kristliga Tal

Sannerligen, det fordras ett mäktigt trons genombrott för att så allvarligt, så helt förstå överskriften på korset: "Jesus från Nasaret, judarnes konung", för att till den bland miss gärningsmän räknade, till den mest föraktade människa ställa den bönen: "Herre, tänk på mig, när du kommer i ditt rike!" En vanlig människa skulle icke gentemot det allmänna föraktet högt anslå ett förtroendebevis av en döende brottsling-— men för Herren, som var kommen att frälsa syndare och icke hade blygts att antaga sig publikaner och skökor, för honom måste det vara en hjärtestyrkande glädje, att ännu i sista stunden finna ett av dessa förlorade får och kunna taga det på sina axlar och föra det hem dit, varest glädje är för Guds änglar över en syndare, som gör bättring (Luk. 15: 4 ff.). Under det han med tålig tystnad bemöter bespot-taren vid dennes hädande: "Hjälp dig själv och oss!" möter han den troende bedjaren med ett härligt löfte; han visar, att, om han ock varken hjälper sig själv eller andra från döden i jordisk, mänsklig mening, så vet han däremot att i överjordisk mening hjälpa från döden, så att den själ, som anförtror sig åt honom, är försörjd för det eviga livet. "Sannerligen säger jag dig", så talar han till den med honom lidande, "i dag skall du vara med mig i paradiset!" — ännu i dag, samma dag du dör, icke först i en avlägsen framtidr skall din ande komma, dit jag går. Under det han kort förut hade sagt till de över sina verk stolta judarne: "Dit jag går, dit kunnen I icke komma; I skolen dö i edra synder" (Joh. 8: 21, 24) säger han här till förbrytaren: "Du skall icke nedkastas i dödens förskräckliga fängelse, utan med mig undfå Guds vila och vederkvickelse". Detta var sålunda den förste syndare, som syndares Frälsare ur syndarevärlden åter insatte i Guds förlorade paradis, i oskuldens och fridens boningar, varest livets träd, i stället för dödens, giver sina frukter att njuta (Upp.-B. 2: 7; 22: 2; 2 Kor. 12: 4) ; detta var den första uppfyllelsen av det gamla profetiska ordet (Jes. 53:10 ff.) om Kristus: "Av den vedermöda, hans själ har utstått, skall han se frukt och så bliva mättad; genom sin kunskap skall han göra många rättfärdiga, han, den rättfärdige, min tjänare?20- UppUickandet till Jesus, den korsfäste. 239-

i det han bär deras missgärningar. Därför skall jag tillskifta honom hans lott bland de många, eftersom han utgav sitt liv i döden och blev räknad bland överträdare, han som bar mångas synder och bad för överträdarne.7'

Så, mina älskade, är Jesus Kristus vorden vår frälsnings hövding (Hebr. 2:10), som sedan den tiden har genom sin kunskap gjort många orättfärdiga rättfärdiga och ur eländet infört dem i härligheten. Med fullaste tillförsikt kunde han nu avsluta sin lidandeskamp med det ordet: "Det är fullbordat"; och den Gud, vilken han icke i det svåraste trosprov försakat, vilken han fasthållit såsom sin Gud, då han av honom blev övergiven — honom har han nu åter tillkämpat sig såsom sin Fader, i vilkens hand han frimodigt kan anbefalla sin ande. Hans ande hade så kämpat sig fram igenom allt själs- och kroppslidande, att han hade fullbordat allt, som efter Guds plan var nödvändigt för människornas återlösning, och så genomfört allt, att han städse medlat mellan Guds rätt och människornas orätt. All den orätt, som människor mot honom utövade, underkastade han sig; den svåraste oförrätt av de argaste syndare lät han gå över sig; och dock lämnade han icke därvid människorna åt sitt öde: han tvärtom försonade deras svåraste skuld genom förbön hos Gud och fann en väg att till livet uppväcka en förbrytare ur hans död i synden. Guds allrahögsta rätt underkastade han sig, rätten att förfoga fritt i hans sak, att taga och giva, att hjälpa eller icke hjälpa, huru helst han det ville; Jesus försakade all rätt inför Gud och hade dock den högsta rätt till Gud, lät sig behaga den mest gudövergivna belägenhet och höll sig dock med orubblig trohet till sin Gud. Sålunda har Guds Son i den fullkomligaste självförsakelse på sig själv helgat Guds majestätsrätt, vilken vi människor i allting vanhelga; han har i den strängaste dom ådagalagt sin oövervinneliga människokärlek och gudundergivenhet; på detta sätt har fian köpt sig rättigheten att till oheliga, syndiga människors räddning få använda allt vad han hos Gud gäller (Joh. 10:18; 14:31; 17:21; Hebr. 5: 7—11; 10: 9 f.; 7: 25). Ty detta var Guds och Jesu Kristi enstämmiga vilja, att han såsom Människoson skulle giva sitt

Viv till ofl?er för den vanhelgade rätten, på det Gud måtte kunna giva livet, det eviga livet, åt alla de människor, som genom Jesus komma till Gud, och Jesus så för världen bliva vägen, sanningen och livet (Joh. 14:6).

Men du tänker kanske: "Vartill behöves en sådan omväg? Gud är ju själv kärleken!" Visserligen, men om du tror detta, varför aktar du då denna Guds kärlek så litet, och vedergäller dagligen densamma med otack ? Varifrån har du den rätten, att göra kärleken till en skyldighet jör Gud, och att av din oförsvarliga otacksamhet mot hans högsta godhet, långmodighet och tålamod, av alla dina försyndan-<len göra en förlåtlig obetydlighetf Huru skall Gud vid vår ogudlighet kunna handla med oss efter blotta kärleken, så framt han icke skall uppgiva sitt misshag till det ogudliga och överlåta sin heliga kärlek åt människorna till ett oheligt lekverk? Det kan du också evigt ej taga ur samvetsgrunden I ditt hjärta, att det mellan dig och Gud icke står rätt till; att han icke har något välbehag till dig, sådan du är, och evigt icke kan hava det, likasom även du icke har något välbehag till honom, den heligt älskande Guden — huru skall då en enhet komma till stånd mellan dig och Gud? Men detta är just det stora evangelium: Gud vill verkligen handla med oss efter kärleken, han vill återförena oss med sig och låta oss åtnjuta den oss bestämda saligheten, dock allena genom Jesus Kristus, emedan han allena bland de av kvinnor födda liar under de svåraste prov visat sig värdig en helig Guds kärlek, och emedan Gud har gjort honom till en helgelseväg för alla oheliga människor, vilka göra allvar av Guds kärlek och det eviga livets ärvande. "Ty det var Gud, som i Kristus försonade världen ined sig själv; han tillräknar icke människorna deras synder, och han har betrott oss med försoningens ord. Det är Gud, som förmanar genom oss; vi bedja å Kristi vägnar: Låten försona eder med Gud" (2 Kor. 5: 19 f.). Detta är den sanna, gudomliga förklaringen på det stora, av världen missbrukade ordet: Gud är kärleken.

Akten det därför såsom eder salighet, mina älskade, att känna denna Fadrens och Sonens nådefulla kärlek, att bringa

den in i edert hjärta och att överlåta hjärtat åt densamma. Där är vår tillflykt i livet och i döden; där, icke i oss och våra verk, är vår otvivelaktiga, oantastliga rätt till Guds saliggörande kärlek och hjälp: den rätten, att vi tillförsikt-ligt, vid förskyllad och oförskyllad nöd, få vända oss till Jesus Kristus såsom till vår av Gud insatte Medlare och, med honom förbundna, ofelbart erhålla den frälsande nåden och gåvan av Gud. Sägen dock själva: Den som, såsom Jesus, med sin bön kunnat utverka förlåtelse för omänniskorna omkring sig, kunnat öppna Guds paradis för en brottsling, kunnat behålla sin ande i förening med Gud under den mest oförskyl-lade övergivenhet av Gud — vad är för mycket eller för svårt för en sådan kärlek till människorna, för en sådan kraft i Gud? Där

må du hämta dig förlåtelse för dina synder, kraft till omvändelse, kraft till bättring och helgelse, kraft till seger. Men där har du även den förebild, som du bör ef t er -följa, för att lära dig älska med gudomlig kärlek. Må människorna handla emot dig än så otacksamt och orättfärdigt, må det synas dig såsom gjorde Gud själv orätt och övergåve han dig helt och hållet: tänk på den korsfäste Jesus Kristus, och bär ditt kors efter honom i självförsakelse. Lär av honom att förlåta människorna även den största hårdhet, och att fortfarande göra dem gott, så mycket de än göra dig ont; lär av honom och med honom att hålla dig till hans "Min Gud, min Gud", att hålla Guds högsta förfoganderätt i ära, även där Gud synes ingenting giva dig, snarare taga allt ifrån dig. Säg till dig själv i uppblickande till den av Gud övergivne Guds Son: det är en majestätsrätt, som tillkommer Gud såsom himmelens och jordens Skapare — han vilken såsom sitt givit mig allt, vad jag har — att kunna åter taga alltsammans ifrån mig, utan att jag får försaka honom, att låta mig åter bliva till intet, såsom han gjort mig av intet.

Detta förestår oss alla en gång i döden — allt bliver oss då betaget, som nu är vårt stöd och vår glädje; i själ och kropp få vi känna vårt intet, på det vi måtte erkänna, vem den är, som ensam är allt i sig själv; väl oss, om vi då i Jesu Kristi kraft helt och hållet kunna lämna oss i Guds hand,

och åt honom såsom Fader kunna anbefalla vår ande för Guds paradis. Men åt vem vill du då anbefalla din ande, lättsinniga världsbarn? De osynliga Guds händer, vilka du nu icke aktar, skola då vara din skräck och ditt bann. Tron dock för ingen del, att allt är vunnet med en lätt död, att det yttre skenet vid döden avgör över skillnaden mellan from och gudlös, mellan salig och osalig: svår är dödskampen för mången troende kristen, likasom den var för Kristus själv, med känslolöst lugn däremot dör den obotfärdige rövaren — men vilken himmelsvid skillnad mellan så skiljaktiga andar i andarnas värld! Styrken eder ej heller i lättsinne med exemplet av den i sista stunden benådade rövaren. Vet du då, hurudan denne förut varit? En förhärdad syndare, såsom du föreställer dig, eller en sådan, som plötsligt kommit på fall? Hade han väl, såsom du, hört evangelium predikas för sig hela livet igenom ? Och är du viss, att du under sådana svårigheter skall som han finna vägen till bättring och genombrott till tro? Den andre rövaren fann den icke, Judas ej heller, Saul och Farao icke, Sodom och Gomorra icke, hela Noas samtid icke! Skulle du vilja störta dig i elden, emedan en ibland många har kommit igenom den? Just den känslolöst döende rövaren predikar för dig: "Tag dig tillvara för lättsinnigt syndande; vänd om, medan du kan, eljest dör du i dina synder!'7 Och den andre ropar till dig: "Lär att frukta Gud, slit dig lös från ditt sällskap i synden, och fatta Jesus Kristus, medan du kan finna honom; då skall du, ännu samma dag du dör, få omedelbart ingå i Guds paradis". Amen.

21, Vägen till upphöjelse.

Matt. 28: 1—10.

"Ödmjuken eder under Guds mäktiga hand! Gud står emot de högmodiga, men de ödmjuka giver han nåd. Var och en, som upphöjer sig, han skall hliva förödmjukad; men den som ödmjukar sig, hjan skall bliva upphöjd."

Huru ofta, mina vänner, lägger icke Guds ord just dessa sanningar oss på hjärtat, och varest finnes ett tydligare bevis därpå än i den korsfäste Jesu av Nasaret uppståndelsehistoria? "Jag är ödmjuk i hjärtat", hade han icke blott med sin mun uttalat om sig (Matt. 11:29), hela hans levnads-vandel hade därom vittnat; och vid dess slut se vi, huru han ödmjukade sig, icke blott omedelbart under Guds mäktiga hand, utan ock, där Guds makt var fördold, där blott syndares hand syntes obehindrat utöva makten, emedan han därutinnan såg Guds råd och arm. Ja, hans förnedring gick icke blott ända ned till en missdådares död, han förnedrade sig ock djupare än någon missdådare: ingen sådan vill ju låta sig försmädas och bespottas av någon, som är i samma fördömelse; men den oskyldige Jesus dör till och med såsom ett föremål för bespottelse av den eländigaste bland missdådare. Men han, som villigt hade låtit sig smädas av en missgärningsman, bliver nu av änglarna, de högsta andarna, bebådad och beprisad, och millioner människor berömma sig sedan d-ess av honom såsom sin Herre och Frälsare. Och denne, vilken såsom ett värnlöst lamm hade låtit sig av syndarehänder slaktas, bliver nu av Guds hand ställd såsom livets furste i den dödliga världen; och millioner människor hava sedan dess mottagit av honom det liv, som

ingen syndarehand och ingen död i världen mera kan fråntaga dem. Så blev han, som hade förnedrat sig själv till och med under den lägsta grad av mänsklig förnedring, upphöjd över allting.

Huru djupt förnedrade stå ej däremot Herrens fiender vid hans öppna grav! De hade icke velat låta honom upptäcka för sig sin synd, surdegen i hjärtat, utan alltid framställt sig såsom de rättfärdiga; och därför hade de gjort ho-

nom, den renaste bland människobarn, till bedragare, upprorsstiftare och gudsförsmädare, till förbrytare både emot mänskligt och gudomligt majestät. Men nu framstå de själva såsom förbrytare, såsom bedragare och bedragna, icke blott inför Guds ögon, utan ända till den dag i dag är inför all världens ögon, i historiens bok. De hade väl i Herrens gärningar och tal kunnat lära sig känna Guds mäktiga hand och mäktiga Ande, icke till sitt fördärv, utan till sina själars hälsa och välfärd; men de hade icke velat förödmjuka sig därunder, utan alltjämt rest sig i stolt halsstarrighet. Men just i det ögonblick, då deras egen makt syntes hava segrat, träffar dem slaget av Guds hand ur hans grav, som de dödat. Kort förut hade de sagt till Pilatus (Matt. 27: 62 ff.): "Herre, vi hava dragit oss till minnes, att den villoläraren sade, medan han ännu levde: 'Efter tre dagar skall jag uppstå'. Bjud fördenskull, att man skyddar graven intill tredje dagen, så att hans lärjungar icke komma och stjäla bort honom och sedan säga till folket, att han har uppstått ifrån de döda. Då bliver den sista villan värre än den första". Men som döda ligga nu deras beväpnade väktare, med vilka de trodde sig på det sorgfälligaste hava bevarat graven; och den verkligt döde uppstår levande, och inför allt folket bliver intill världens slut förkunnat: "Han är uppstånden ifrån de döda!" Så står Gud emot de högmodiga; så bliva de förnedrade, vilka upphöja sig själva!

Men emellan Herren och hans fiender stå lärjungarne — på dem uppfylles det ordet: "De ödmjuka giver Gud nåd"; men en grundlig förödmjukelse hade ock övergått dem under Herrens lidandes-dagar. De hade väl redan långt förut hos Jesus av Nasaret lärt känna Herrens makt i ord och verk och redligt böjt sig därunder, botfärdigt insett sig vara syndiga människor och troende antagit Jesus såsom Guds helige Son, vilken skulle frälsa sitt folk och upptaga det i Guds rike; men under allt detta hade de iklätt Herren och hans rike världsliga höghetstankar, och hållit sig själva starkare och bättre, än det visade sig, när Herden blev slagen och hjorden förskingrad. Då måste de bevittna en Herrens för-

nedring, såsom de aldrig tänkt sig möjlig för Guds Son; och likaledes måste de i sina egna personer erfara, vad de hållit för omöjligt: att de skulle övergiva honom, för vilken de trodde sig kunna gå i döden. Detta var ett djupt fall ifrån den förmenta höjden; men de gåvo sanningen äran, de ödmjukade sig under Guds mäktiga hand, och de fingo icke blott sina synders förlåtelse, utan blevo ock nu själva upphöjda med Herren till en förut okänd höghet. Till och med "mina bröder" kallar han dem i dag, vilket han aldrig förut gjort, och i stället för en korsfästad människas döda kropp? få de se en förklarad lekamen; de fingo se, vad ännu aldrig något människoöga skådat: en ur graven uppstånden människa, i sig själv bärande odödlighetens liv. Ännu i början, vid änglauppenbarelsen i graven, föreföll det dem, såsom om döden visade sig för dem; men snart kunde de med sanning säga: "Livet är uppenbarat för oss!" Och det stannade icke vid det blott yttre seendet; Guds Son införde ock sitt odödlighetsliv i deras egna själar, så att de kunde säga: "Vi hava nu hans liv, det eviga, livet i oss! Vi skola leva och se hans härlighet, om vi än kroppsligen dö; och han, som uppväckte Kristus ifrån de döda, skall ock göra våra dödliga kroppar åter levande" (Kom. 8:11). Detta var icke hos dessa lärjungar några utifrån inlärda språk, utan det var något hittills oerhört, som kom friskt fram ur deras inre såsom .ett uttryck av deras innersta liv; ty den Ande, som uppväckte Jesus, Guds Ande, var levande i dem. Vad Herren före sin död hade förkunnat för dem, gick i fullbordan (Joh. 14:19 ff.): "Jag lever; I skolen ock leva. Jag och min Fader skola komma till eder och taga vår boning hos eder". De hade förödmjukat sig med sin Herre, och blevo nu tillika med honom upphöjda. Lären härav, mina vänner, att känna och älska den väg, som i sanning förer till upphöjelse: förödmjukelsen under Gud. Det finnes en outplånlig trängtan i människohjärtat till det höga och stora; men denna trängtan har genom vår egenkärlek urartat och blivit förvänd. Vi söka vår storhet i oss själva eller i världen, i stället för att underkasta oss all världens Skapare och Herre, av vilken vi hava mottagit

allt vad vi äga, och vilken allena kan giva oss vad vi icke hava; vi fördölja för oss själva — för det högas skull,

som vi söka — det låga och vanärande, som vi redan hava i vår natur, vårt sinne och vår vandel. Denna fåfänga självförblindelse gör oss odugliga att känna och omfatta den hand, som allena kan upphöja oss: Guds nåd, som sänker sig ned till de ödmjuka och meddelar dem kraft och liv av höjden.

Därför står ock evangelium, nådens och salighetens ord, i strid med vår fåfänga förbindelse och självupphöjelse. Det säger oss: Lären inse den höghet, till vilken I ären kallade, att I skolen bliva fullkomliga såsom Fadren i himmelen; lären inse den förnedring, vari I ären försjunkna, att I ären kött, vars härlighet är såsom gräsets. Om I icke viljen förödmjuka eder själva, så veten och betänken: Synden har redan förödmjukat och förödmjukar eder dagligen; hon fängslar eder ande med alla dess höga strävanden vid de låga och ringa tingen, som rredanefter äro, böjer honom ned under lustarnas träldom, befläckar honom med mörkrets orena tankar och verk. Detta är den skriande verklighet, som av edert yttre och inre liv predikas för eder; och det är högmodets skriande skuld och lögn, att I icke viljen taga till hjärtat denna edert väsendes verkliga förnedring: den eder i det inre och yttre vidlådande synden.

Här har striden mot Herren sin begynnelse och sin fortgång utan ände; och denna stolta motsägelseande i människan ikläder sig alla möjliga former av självisk vishet och rättfärdighet, för att, som han förmenar, rättfärdiga sin motvilja för det förödmjukande i den gudomliga nåden. Men alla dessa undanflykter visa alla tillbaka till den hemliga hjärtegrunden, att människan icke vill varå vad hon i själva verket är — att hon icke vill vara utan den berömmelse inför Gud, som hon visserligen hörde hava, men i själva verket icke äger. Därför skall Gud icke umgås med oss såsom syndare, såsom svaga, fallna varelser, som oupphörligen av en högre måste söka och mottaga nåd till syndernas förlåtelse och en helgande förändring. De överspändaste fordringar på helighet och fullkomlighet låta vi oss behaga, om man blott gör oss21. Vägen till upphöjelse, 247

den äran att vänta det högsta, till och med det omöjliga, av vår egen kraft och godhet! Men att anse oss själva och låta oss anses så förnedrade och syndiga, som vi i själva verket äro — sådana vi dock icke borde vara och ännu mindre borde förbliva — det anse vi som en skam för oss; det faller oss svårt att ingå på, att vi utan bättring och omvändelse icke skola komma till ära, att vi utan en medlare och försonare icke kunna komma till livet i Gud, att vi blott genom en förbarmande nåd, på ödmjukhetens och själv jör ödmjukelsens väg kunna uppnå det goda och höga, vartill hela vår natur vill rikta oss.

Men så är det, mina dyra vänner, på annat sätt går det ej uppåt jör oss — så visst det gäller såsom en orubblig lag över hela världen, att icke svek och bedrägeri, blott sanning leder till målet, att den storhet, som har liv och bestånd, icke frambringas av inbillad, hycklad kraft och bemantlad svaghet ; att fastmera allt bristfälligt måste, för att bestå och fullkomnas, grundas, stödjas och stärkas av det fullkomliga; att allt orent måste renas i det rena, allt lågt och fallet upprättas genom det högas nedlåtande, allt bundet och trälaktigt göras fritt genom en frigörande förlossning. Att erkänna denna sanning över alla sanningar, tillämpa den på sig själv och med sitt hjärta underkasta sig densamma, det, mina vänner, är ödmjukhet; och därigenom ingå vi och Guds nåd i varandra, vår ringhet uppgår i Guds höghet, såsom denna i Sonen förbarmande nedlät sig till vår ringa syndareställning. "För våra synders skull utgiven och för vår rättfärdiggörelses skull uppväckt" (Rom. 4:25), det är vår evangeliska historias tvenne grundvalar till vår förödmjukelse och vår upphöjelse; likasom predikans tvenne grundsanningar äro: "I ären syndare och hemfallna under den rättvisa domen; men Kristus, den för eder korsfäste och uppståndne Guds Son, är edert liv och eder rättfärdighet — honom masten I upptaga uti eder (Joh. 1:11 f., 16), då bliver han eder egendom, då haven I liv och ràttjärdighet icke av eder själva, men i eder självay och vägen öppnas till förlossning och rening, till frihet och fullkomlighet".248 Beck, Kristliga Tal.

Detta är den nåd, som Gud giver de ödmjuka, den stora, dyra gåva, som icke med någon konst eller fräck självupphöjelse kan ersättas. Världen är en stor grav; hela mänskligheten ifrån den förste till den siste ligger innesluten däri och begraves däruti med alla sina goda och dåliga bemödanden och ansträngningar, planer och förhoppningar. Rättfärdiga och brottslingar, visa och dårar, starka och svaga — alla omslutas i stum vanmakt av den stora världsgraven; blott om en enda i hela människosläktet kunde det sägas: "Han är icke här, han är uppstånden, såsom han hade sagt"; blott denne Ende har ur världsgraven framfört i ljuset livet och det

oförgängliga väsendet — varefter de ädlaste människor förgäves längta och sträva, om de icke, lika väl som de ringaste bland människorna, söka och mottaga det hos denne Ende såsom en nää, en oförtjänt gudsgåva.

Att genom förödmjukelse föra oss därhän, är det mål, vartill allt i världen under Guds mäktiga hand måste leda och tjäna, emedan blott förödmjukelsen under den gudomliga nåden kan föra människorna tillbaka till livets ursprungliga sanning, höghet och härlighet, vilka genom vår lögnaktiga självupphöjelse hava förvandlats till ett tomt sken och till en verklighet, som för oss medför de mest förödmjukande erfarenheter. Hela världsloppet och vårt eget levnadslopp går därför ut på att vara en ödmjukhetens övnings skola. En obetvinglig makt och en outgrundlig vishet omgiva oss uppe i himmelen och nere på jorden; och gå vi än i vår självtillräcklighet förbi de alldagliga företeelserna av denna storhet, så uppenbarar hon sig dock tid efter annan i så väldiga slag, att även det ytligaste, halsstarrigaste sinne genombävas av en känsla av sin ringhet och obetydlighet, av en känsla av sin självupphöjelses vanmakt och av en aning om sanningen av det ordet: "Gud står emot de högmodiga".

Men även de bästa människor, såsom lärjungarne, och särskilt de, måste in i ödmjukhetens skola, för att det eviga livets nåd skall finna ingång hos dem. Detta förklarar, vad lätt synes oss anstötligt och dock så ofta förekommer, nämligen att just ädlare själar, som redligt och allvarligt, med21, Vägen till upphöjelse, 249

heta böner arbeta på sin egen förbättring och fullkomning, att de just på det bittraste måste erfara, huru de äro fångna i träldom under någon särskild synd, så att de, även efter att under någon tid ha varit segrande, återfalla däruti — varför gör ej Gud dem på en gång lösa ifrån synden? Varför besparar Herren icke en Petrus hans svåra fall? Varför måste en Paulus vittna om synden, som ännu alltid låder vid oss, och om den kamp, som är oss förelagd (Hebr. 12:1 ; 2 Kor. 12: 7 ff.) ? Även detta har sin grund i den gudomliga uppf ostrings visheten: till följd av vår naturs inneboende lust till sjalvupp-höjelse kan Gud, även med de bästa ibland oss, endast därigenom vinna sitt mål, att vi lära att ödmjuka oss under nåden, och det alltid på nytt, allt uppriktigare och fullkomligare. Just i eldsnitet för det goda, då i yttre måtto mången seger och kraftgärning lyckas oss, förgäta vi allra lättast människonaturens fördärv i dess djupt rotade, nedtryckande makt och förfalla blott så mycket snarare i villo- och lögnandens finare nät. Men vid de kindpustar, en inrotad synd under allt vårt kämpande åter och åter giver oss, bliver och förbliver det en oförgätligt allvarlig sanning, att vi stå under en arvfiendes tyranni och behöva en gudomlig frälsning; det bliver levande för oss och alltmera levande, vad Guds ord betygar oss om synd och försoning; vi erfara det, att vi behöva förlåtelse för en syndaskuld, som, vad helst vi än göra, trycker samvetet; vi erfara, att vi behöva en hjärtats helgelse, rening från syndalustan, som vill förstöra även våra bästa krafter och verk.

Och detta gör vår Herres Jesu Kristi nåd allt dyrbarare och värdefullare för oss, gör den till gudomlig vishet och kraft, medan den stolta världen föraktar henne såsom dårskap och svaghet; vi inse det, att nåden erbjuder och skänker åt människonaturen, vad intet mänskligt förnuft eller mänsklig viljekraft med sina medel och vägar kan åstadkomma. Av och ur denna Guds, vår Frälsares, nåd uppgår i oss en frid, som vi städse hos Jesus Kristus kunna förnya, emedan han är försoningen för synden, icke allenast för vår synd, utan ock för hela världens; en tacksamhetens härlek upp-250 Beck, Kristliga Tal.

växer i oss, telning och återsken av vår Herres förbarmande; en tro, som visserligen icke har sin makt och styrka i sig själv, utan blott däruti, att vi aldrig övergiva vår ende Medlare och Räddare, så att — huru det än må se ut i oss själva och omkring oss i världen — vi alltid på nytt och allt fullare söka honom och omfatta honom. För att uti allt övervinna, gäller det blott, att vi ingå i honom såsom den, i vilken hela vår rättfärdighet och fulländning är innesluten — en rättfärdighet, som är verksam för oss i hela den gudomliga världs-regeringen, och som ävenså är verksam i oss genom hans Andes helgande.

Med varje ny blick i denna gudaktighetens hemlighet, med varje vederkvickelse, rening och kraftförnyelse därur, lärer man sig att tacka Gud, att han så nådig är; och även därför lärer man sig att tacka honom, att han, för att kunna bevisa oss sin mångfaldiga, rika nåd, förer oss in i ödmjukheten och alltid åter in i ödmjukheten, om vi ock därunder måste smärtsamt erfara, huru vårt eget strävande misslyckas. Man tillbeder då den stora nedlåtenheten hos Gud, vår Frälsare, för vilken ingen människa är så hög, att hon skulle kunna neddraga honom,

"Herren över alla herrar", till sitt högmods tjänare, och ingen så låg, att icke Herren, som för människosjälarnas återlösning intagit en tjänares ställning, skulle taga sig an henne. "Ty så säger den Höge och Upphöjde, han som tronar till evig tid och heter den Helige: Jag bor i helighet uppe i höjden, men ock hos den, som är förkrossad och har en ödmjuk ande; ty jag vill giva liv åt de ödmjukas ande och liv åt de förkrossades hjärtan. — Jag giver den trötte kraft och förökar den maktlöses styrka. Ynglingar kunna bliva trötta och uppgivas, och unga män kunna falla (all naturkraft och naturlust förtorkar och försvinner) ; men de, som bida efter Herren, hämta ny kraft, de få nya vingfjädrar såsom örnarna. Så hasta de åstad utan att uppgivas; de färdas framåt utan att bliva trötta" (Jes. 57:15; 40:29 ff.).

Därför, mina vänner, låten intet hålla eder tillbaka från att mer och mer avsäga eder självupphöjelsen, att förödmjuka

eder under Guds hand och ord, och vara ödmjuka inför den nådegåva, som Gud erbjuder i sin ur den djupaste förnedring upphöjde Son. Denne Guds Son kan och vill göra eder till sina bröder, så att han bliver den förstfödde bland många sanna gudssöner; dem gälla de orden (Joh. 20:17): "Min Gud är eder Gud; min Fader, himmelens och jordens Skapare och Herre, är eder Fader". Kan någon större höghet och ära givas för syndiga, dödliga människor? Men (Joh. 3:27, 36) denna ära kan ingen taga sig själv, den måste varda given från himmelen; och sådan nåd giver Gud blott de ödmjuka. Amen.

22. Glädjens födelse.

Joh. 16: 16—23.

Älskade åhörare! Det var sista natten före sin död, torsdags natten, Herren till de elva uttalade de nu upplästa orden. Då var det visserligen ännu blott en liten tid, tills de ej mera sågo honom, icke ens en hel dag; ty följande afton, fredagen, låg han redan i graven. Men åter en liten tid, redan söndags morgon kom rösten ur graven: "Varför söken I den levande ibland de döda" (Luk. 24: 5) ? Snart kunde även flera kvinnor förkunna för de elva: "Han lever, vi hava sett honom" (Luk. 24:22 f.; Joh. 20:18) ! Och ännu på aftonen samma dag, då lärjungarne voro församlade inom lyckta dör-rar, träder den gravlagde själv mitt ibland dem och säger till dem: "Frid vare med eder!" och visar dem, till bevis att det var han själv personligen, såren på sina händer och i sin sida — då, tillägger evangelisten, "blevo lärjungarne glada, att de sågo Herren" (Joh. 20:19 f.). Så noga uppfylldes hans ord: "En liten tid, och I sen mig icke; och åter en liten tid, och I fån se mig; jag skall se eder åter, och då skola edra hjärtan glädja sig!" Då behövde de ej mera fråga om vad de ännu ej kunde fatta: det att icke mera se och att snart återse och gåendet till Fadren. Själva verkligheten, den egna erfarenheten, måste förklara orden för dem, blotta talet förmådde det icke; ty redan ofta hade Herren förut talat med

dem om sin bortgång och om sin uppståndelse, men varje gång hade tanken att förlora honom, den oumbärlige, så be-drövat och förvirrat deras hjärtan, att de icke förstodo vad han talade (Luk. 18:34; 9:45 f.; Joh. 16:5 f., 12; 20:17). De måste just därför dyrt betala förståendet och dess glädje, dyrare än nödigt varit, om de icke genom sina känslor hade låtit Herrens ord fördunklas för sig, i stället för att låta dessa bringa ljus och ordning i känslorna.

Så sade dem då Herren i dag intet vidare om de närmast förestående yttre tilldragelserna; däremot ville han bringa dem ljus över de därmed sammanhängande tilldragelserna i deras eget inre, för att därmed också förhjälpa dem till förstående av sig själva; ty långfredagen blevo de visserligen i sina hjärtan så förbryllade, att de kunnat förtvivla om allt. Herren förutsäger dem därför närmast den verkan, som de yttre tilldragelserna skulle hava på deras sinne: "I skolen komma att gråta och jämra eder, men världen skall glädja sig", ty så olika skulle verkan bliva av Herrens bortgång. För lärjungarne blev sorgen så mycket större, som de, förutom det djupaste lidande i egna hjärtan, ännu därtill måste åse världens skadeglädje! Och dock just däruti, att de icke kunde glädja sig med världen, låg i grunden något för lärjungarne tröstligt: det visade, att de icke mera voro av världen, utan av Gud; ty vad som vid Jesu död så djupt bedrövade dem, hade sin grund i deras kärlek till Herren, och vad som därvid så fröjdade världen, hade däremot sin grund i hatet mot Herren; men det, som gjorde Jesus så kär och dyr för lärjungarne, var detsamma, som gjorde honom så hatad av världen, att han nämligen sade sanningen, såsom han

hört henne av Gud, utan anseende till person (Joh. 8: 31 ff.). Denna sanning hade lärjungarne troget efterföljt, under det världen just därför allt mindre kunde fördraga honom och allt mera förföljde honom; vad världen (så kallar nu Herren själv judarne, vilka ännu alltjämt höllo sig för Guds folk), vad den judiska världen förklarade för en djävulslära, däri funna lärjungarne Israels sanna tröst och det eviga livets ord. Därför, då nu denna mun, som talade blott livets ord, var för-

strimmad, då han, detta mäktiga sanningsvittne, om vilken de hade hoppats, att han skulle förlossa Israel, var gravlagd i jorden (Luk. 24:19—21), då måste det förekomma dem, såsom om deras liv hade utslocknat, såsom vore det ute med all gudomlig sanning på jorden; de kunde därför blott gråta och jämra sig, under det världen gladdes, att den äntligen blivit kvitt den besvärlige mannen. Men en liten tid ännu och bladet skulle vända sig. "I skolen bliva bedrövade, men eder bedrövelse skall vändas i glädje." Just det, som gjorde dem så bedrövade, skulle bliva för dem en källa till glädje, i det de återfingo honom, utan vilken det ej mera gavs för dem någon sanning och någon glädje i världen: "Jag skall se eder åter, och då skola edra hjärtan glädja sig, och ingen skall taga eder glädje ifrån eder!" Just deras smärta gjorde dem värdiga och skickliga till en glädje, som den glada och sorgsna världen icke känner: en oförgänglig glädje, så fast grundad i deras hjärtan, att ingen mänsklig makt kunde rycka den ifrån dem. Visserligen förblev deras väg genom världen tyngre och svårare än någon annans, men även under bedrövelserna fortvarade dock i apostlarnes hjärtegrund en glädje i Herren, varigenom de allt övervunno (Ap. G. 20: 24; Fil. 2:17; Rom. 5:3 ff.) ; det var en glädje, som väl ännu alltid måste strida mot det som ville bortrycka den från hjärtat, men glädjen blev dock övermäktig.

Så hade det icke varit för dem, innan ännu Herren togs bort ifrån dem; då växlade hos dem, såsom hos andra människor, glädje och sorg, hopp och fruktan. Vadan nu denna stora förändring efter Kristi återseende? De återfingo därmed icke blott, vad de redan förut hade av Herren; de fingo ock något nytt av honom, ja de själva blevo nya människor, såsom även Herren efter uppståndelsen kom till dem såsom en ny människa. Han tillhörde nu ej mera världen: han hade avklätt sig det jordiska livet för att ingå i himmelens förklarade liv, ja i Guds egen härlighet, såsom den fulländade gudamänniskan (Joh. 17: 1, 5). Därför säger han till de sina vid återseendet efter uppståndelsen: "Jag far upp till min Fader och eder Fader, till min Gud och eder Gud". Därmed hade de

då först förklaringen på det ord, som de ännu i dag funno så dunkelt, då han sade: "I skolen icke se mig, och I skolen åter se mig; ty jag går till Fadren". Att han gick till Fadren var grunden till, att de icke mera sågo honom — ty han måste efter Guds försonings-lag genom döden gå till Fadren, men icke såsom en av döden övervunnen, utan det var en gång fram genom döden uppåt, ända till Fadren, en gång tillbaka till livet, ända till det högsta, gudomliga livet (Joh. 10:17 f.); och detta var grunden till, att han efter döden icke blott kunde återse de sina, utan att då även deras sorg helt och hållet förvandlades i en glädje, som ingen mera kunde taga ifrån dem. Det var nämligen icke så, att de efter återseendet vid hans himmelsfärd blott tomt skådade efter honom; Herren lämnade dem icke kvar i världen sådana de förut voro. Redan vid första återseendet andades han på lärjungarne och s&åe:"Tagen emot helig Ande!" (Joh. 20:22). Och snart nog efter himmelsfärden uppfylldes det ordet: "Han for upp i höjden; han gav människorna gåvor" (FÄ. 4:8). Därmed kom dem till del något nytt, som de förut icke haft: förut hade de blott mottagit av Herren livets ord (Joh. 17:8; 6:69), nu fingo de i sig själva ande av hans Ande, liv av hans liv; och därmed hade de också fått nya gåvor, sådana man förut icke sett hos dem — vishets och kunskaps gåvor, tungomålens, profetians och undrens gåvor. Men icke blott det; i hela deras väsende visade det sig, att en ny människa levde i dem — icke mera blott den förra naturmänniskan — en inre människa (2 Kor. 4: 16 ff.), som hämtade sitt livs näring icke av vad världen erbjuder, utan ovanefter, och som var riktad till den himmelska världen, till dess Herres boning och till hans oförgängliga ägodelar, i stället för till världsliga skatter; en människa, som icke mera med världens ebb och flod än fruktade och sörjde, än hoppades och fröjdade sig, utan som under alla växlingar bevarade frid och glädje i samme helige Ande, i vilken deras Herre hade övervunnit världen (Rom. 14:17; Gal. 5:22); och emedan ingen kunde taga denna Ande ur hjärtat, kunde ej heller någon taga deras hjärteglädje ifrån dem.

Så visste Herren att göra sitt återseende till begynnelsen av ett nytt liv för sina lärjungar (Joh. 14:18 f.), så att en

ny människa med ny ande och nytt hjärta utf öddes i dem. Och just på denna inre tilldragelse i deras eget väsende, på denna förestående utfödelse av ett nytt människoliv i dem häntydde Herren i dagens avskedsord, i det han jämför den över dem inbrytande sorgetiden med en kvinnas födslostund. då hon har sorg, till dess den nya människan är född i världen, men då ock har en sådan hjärteglädje av det nyfödda människolivet, att hon ej mera kommer i håg den förutgångna ångesten. "Så", tillägger Herren, "haven ock I nu bedrövelse" — haven även I födslosmärtor, genom vilka en ny människa kommer till världen och därmed den 7ijärteglädje, som ingen mera skall taga ifrån eder, emedan det liv, som således kommer till världen, är det oförgängliga livet. Det var blott en vink-om denna stora sak, som Herren vid avskedet gav, ett i den stunden för lärjungarne ofattligt ord, såsom även det övriga Herrens tal; men det verkliga upplevandet av saken efter uppståndelsen medförde även här för dem förklaringen. Då visste de, vad som genom denna uppståndelse hade försiggått uti dem. "Lovad vare vår Herres, Jesu Kristi, Gud och Fader, som efter sin stora barmhärtighet har genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda fött oss på nytt till ett levande hopp, till ett oförgängligt, obesmittat och ovanskligt arv, som i himmelen är förvarat åt eder — en outsäglig och härlig glädje, om I ock nu en liten tid, där så måste ske, liden bedrövelse under allehanda prövningar" (1 Petr. 1:3 f.; jämf. 6:8).

Nuväl, mina vänner, att bringa glädje och fröjd till människorna, att göra en evig glädje tillgänglig för oss alla, därför har Jesus Kristus uppenbarat sig ovanefter i världen och åter genom dödens lidande gått till Gud. "Se, jag bådar eder en stor glädje, som skall vederfaras allt folket", så ljöd änglaordet redan vid hans födelse. Och vilket människohjärta behöver ej glädje, söker ej glädje, helst beständig glädje? Detta behov lockar oss ju till så många förmenta fröjdekällor och gör, att vi så ofta bliva bedragna. Men att världsfröjden icke har något bestånd, icke släcker själstörsten,.256 Beck> Kristliga Tal.

tvärtom skadar vår själ i dess ädlaste del, det kan en var se och veta, ingen behöver bevis därpå; blott behjärtande fattas. Men för så många fattas detta behjärtande, varför? Emedan de icke tro på någon glädje utom världen; och de kunna icke tro därpå, isynnerhet därför att de icke allvarligt se upp till Herren och hans apostlar, hos vilka de skulle kunna lära känna en högre glädje, som icke är av världen. De flesta människor se blott djuriskt ned på det jordiska, på de ägodelar och njutningar, som där växa; många trakta väl efter andra glädjeämnen, som de hålla för högre, men vilka blott såsom skumblåsor flyta ovanpå denna världens ström, skimra i sköna färger, så länge solen lyser på dem, men dock hemfalla under det ordet: "Världen förgår och dess begärelse'-' (1 Joh. 2:17). Åter andra torde väl rikta sig mot den högre, beständiga glädjen; men de gripa saken orätt an, och vilja icke därpå nedlägga det arbete det kostar, utan mena, att de utan möda skola bekomma det såsom något, som genom Guds nåd tillfaller dem av sig självt; och så födes ej heller hos dem fröjdebarnet ovanefter. Till denna glädjens födelse ovanefter kan ingen annan väg föra än den, vilken Herren själv förde sina lärjungar; vore det för oss människor på annat sätt möjligt, så skulle Herren visserligen låtit det vederfaras dessa, som han framför alla älskade. Men genom sorg, genom en inre srnärtetid måste de först omfödas till sin Herres glädje; en andefödelse i deras inre måste föregå, och blotta sorgen för sig skulle ej hava bragt denna till stånd; nej, genom årslång undervisning och ledning hade Herren hos sina lärjungar nedlagt den gudomliga sanningens frö, och ur detta frö föddes i deras hjärtan en ny människa, som då mognade i hjärtats fördolda, tills den under korsets smärtor kom till ut-födelse, och detta åter blott genom kraften av Jesu återgåfig till Fadren och genom kraften av hans Andes ingång i deras hjärtan.

Denna väg, som Herren själv förde sina lärjungar, är således den enda säkra förebild, huru också hos oss skall komma till stånd ett nytt livs födelse med en oförstörbar glädje. Må var och en öppet säga sig det: det går ej, såsom22. Glädjens födelse. 257

man nu tror sig kunna komma till kristendomens glädje och goda: det går ej därmed, att man blott utför goda och fromma verk och därunder bibehåller det gamla fåfängliga människosinnet med sitt ärebegär, penningbegär, lustbegär, förklätt i kristligt talesätt och manér; det gamla sinnet, såsom det är oss medfött och närer sig av världen, måste skaffas ut ur hjärtat, om Kristus skall ingå. Det gäller såsom hos lärjungarne en inre förvandling, så att ett nytt liv utfödes i ditt inre, vilket icke lever av det, som i världen är, utan lever av Guds Sons Ande och liv. Och därtill hörer en trogen förberedelse i Jesu skola och efterföljd, icke en blott hastigt uppfladdrande tro

med snart förbigående rörelser och sinnesväckelser, sådana man nu för tiden med konst och våld framdriver. Herrens ord är fröet (Luk. 8:11 ff.), varur i sin ordning allt framväxer, som han vill giva människan; och ditt hjärta är den jord, i vilken detta allt måste rotfastas och växa. Men utom en hård jord, vilken icke mottager ordet, talar Herren även om en grund hj ärtejord, där säden under hastig fröjd ingår och uppgår, men icke har något rotfäste, så att den måste gå under, och om en oren, yppig hj ärtejord, där man icke betvingar de uppskjutande världsliga lustarna och omsorgerna, de hos .en var särskilt rådande hj ärtebegären och lidelserna, så att dessa åter. kväva den goda säden. Men de, som bringa det till frukt, det är, säger Herren, endast de, vilka icke blott upptaga ordet, utan även "behålla det i rättsinniga och goda hjärtan och bära frukt i ståndaktighet", d. v. s. de? som sörja för att Herrens ord går dem väl till hjärtat och som framför allt använda det till sin hj ärterening och egen bättring: och därtill hörer tid, tålamod och trogen uthållighet. Så gjorde lärjungarne, så länge de hade Herren hos sig; och så blevo de förberedda till den slutliga glädje-födelsen, så att ur Herrens eget liv och Ande utföddes i dem en ny människa, en andemänniska.

Således, mina vänner, umgåns framför allt allvarligt och troget med Herrens .ord; sägen eder: Där får jag det från ovan härstammande odödlighetslivets frö, vilket jag eljest ingenstädes finner; därav vill jag samla en skatt i mitt hjärta

och med daglig flit arbeta på min egen hj ärterening, på övervinnande av min onda hjärtedrift; det tjänar mig ej blott till mångahanda tröst och hjälp inåt och utåt — därav uppväxer efter hand ett helt nytt liv i mig, likt den härliga bild, som iag ser för mig i Herren och hans apostlar: deras glädje blir min glädje, deras seger blir min seger, deras eviga lön blir min lön. Säg icke: "Det är så mycket i Herrens ord, som jag icke förstår" — mycket var det, som ej heller lärjungarne under sin lärotid förstodo, till och med under de sista dagarna förstodo de ännu icke ens det högsta och bästa; men vad de förstodo, det sökte de att av hjärtat vara lydiga, och vad de icke förstodo, det bevarade och begrundade de i hjärtat, tills den vidare erfarenheten upplät det för dem; gör du så ock. Sanningar, som en gång utgått ur den ende Sannfärdiges och Vises mun, måste man upptaga och hålla i ära, även om man ännu ej förstår dem; eljest växer man aldrig utöver sitt eget, inskränkta förstånd; man måste hava förtroende till den osviklige Läraren. Därvid får och bör man, såsom lärjungarne, fråga och detta hos Herren själv; ty även vi hava honom ännu hos oss, så att vi alltid kunna rikta vår bön till honom; vi hava också hans ord helt, så att vi vidare skola söka däri och klappa på. Därmed kommer alltmera förstånd, drift och kraft i oss och i den gudomliga säden, som vi redan bära i oss; det nya livet rotfästes i hjärtat, växer och mognar däruti alltmera, tills det blir fullmoget till ut-födelse.

Men tron därvid ej, såsom man så ofta falskeligen menar, att, om man är en rätt Herrens lärjunge och står i nåd hos honom, så går det genom- idel ljus och solsken; sen motsatsen på lärjungarne. Till och med medan Herren ännu personligen var hos dem, hade de jämte allt, som gladde och vederkvickte dem, mångahanda bedrövelse; de måste med •honom genomgå anf aktningar i världen, och därtill även det egna hjärtats anfäktningar, varvid det ofta kom till bestraffningar av Herren. Detta måste de villigt påtaga sig för det höga målets skull, vartill Herren ville föra dem: att bliva delaktiga av livet i Gud och hans oförgängliga glädje; då

gives det smärtor, som världen ej känner, bredvid glädjeämnen, som världen lika litet känner. Så är det ännu alltid, mina vänner: de sanningar, som vi höra oeh läsa, bliva döda för oss, ligga såsom en ofruktbar minnessak i oss eller bliva en växt utan rotfäste, om ej vårt hjärtas jord är plöjd och luckrad; blott genom betryck och bedrövelse utf ödas i oss sanningens kraft och liv; det nya måste bryta igenom det gamla, och detta går ej utan smärta; och just ju närmare det kommer till genombrott, desto mera är där slitning och strid, desto mera får man erfara smärta, ångest, tvivel och mörker. Sådan är Guds underbara lag i naturens rike och i andens rike: det gives ingen födelse, titan föregående födslosmärtor; då gäller det ordet: "Vi hava ångest, men vi uppgivas ej"; ur ångesten födes glädjen, såsom ur mörkret ljuset — det är Herrens väg. Ja just hos Herrens bästa lärjungar, och just när han därtill går, att bringa till mognad i dem den nya människan och göra dem delaktiga av ett högre skådande av hans härlighet, då just kommer det tidtals så långt^ att de alldeles icke mera se Herren, att det är,

såsom vore han helt och hållet borttagen från dem; de hava att genomgå dödsångest, icke blott yttre, även inre, andeliga lidandesstunder, då det är för hjärtat, såsom om det vore ute med all Herrens sanning, så att man skulle vilja förtvivla om allt. Då gives det intet i vida världen, som ännu kan locka och fröjda; och vad som gör andra glada, det förökar blott smärtan. Men just i sådana stunder gäller det att hålla ut och se upp till Herrens ord: "Eder bedrövelse skall vändas i glädje"; under sådana sorgestunder genombrytes det gamla, världslivet, och in- och utgången för den högre världens Utf öppnas; det är för dem, som hava Herrens sannings-säd nedlagd i sitt hjärta, födslostunder, d. v. s. ångeststunder, varvid det snarare synes gå emot döden än livet, och dock just då födes ett nytt liv till världen, och detta ett sådant, som icke är underkastat denna världsdöd — såsom det ej heller uppsprungit ur detta världsliv eller därav närer sig, utan kommer från den salige Gudens evighet och hämtar sin näring genom Herren Jesus Kristus.260 Beck, Kristliga Tal.

Och efter skilsmässan och övergivenheten kommer det nu till en återförening med honörn, till en så mycket mera innerlig och välsignad förening: "Jag skall icke lämna eder faderlösa; jag skall komma till eder77 (Joh. 14:18) ; "jag skall se eder åter, och då skola edra hjärtan glädja sig, och ingen skall taga eder glädje ifrån eder". Detta är ett ord av Herren, troget uppfyllt på hans första lärjungar och av honom såsom heligt testamente kvarlämnat för alla dem, vilka genom apostlarnes ord tro på honom och på deras väg efterfölja honom (Joh. 17:20). Efter en tids icke-seende av Herren kommer ett återseende, då de ängsliga frågorna, varmed hjärtat kvaldes, äro lösta: icke blott de gamla sanningarna stå åter fastare än förut, utan ny, högre sanning uppgår i Herren, ett inblickande i hans överjordiska härlighet upplåter sig, varav en evighetens fröjdekälla inkommer i hjärtat. Men icke få vi nu åter mena, att det därmed äntligen vore slut med inre och yttre bedrövelser; lärjungarnes väg var och förblev även efter påsk, himmelsfärd och pingst en lidandets väg, då de voro såsom döende, såsom tuktade, såsom fattiga, såsom utblottade på allt (2 Kor. 6:9 f.); men ej mera såsom förr övervinner lidandet deras tro och glädje, utan denna tros-glädje är lidandet övermäktig. De veta nu och lära sig, huru de hava att taga allt det lidande, som träffar dem, som Herren tillhöra: icke såsom en skilsmässa från Herren, utan såsom ett medel till en närmare och högre förening med honom; icke såsom ett bortstötande från Gud och hans rike, utan såsom en beredelse till en rikare ingång däruti; icke såsom en förlust av livsnjutning, såsom en död, utan såsom en förberedelse för den högsta livsutveckling och livsglädje i Guds härlighet — korteligen således, icke såsom en skada, varigenom något gott ginge förlorat, utan såsom en vinst, varigenom 'evighetens oförgängliga goda vinnes. När därför det •naturliga människohjärtat frågar: "Varför måste man först genom så mycket lidande ingå i Guds rike? Varför gives det ej en lättare väg?77 så frågar däremot den helige Ande: "Varför smälten I, människor, guldet i elden?" Varför? Jo, för att rena det och göra det dyrbart (1 Petr. 1:7 f.;23. För människans livstörst. 261

Ordspr.-B. 17:3; Mal. 3:2 f.). Så måste vi också bedrövas i allehanda prövningar till lov, pris och ära, när Jesus Kristus bliver uppenbar med outsäglig och härlig glädje; om ock redan en ny människa är i vårt inre, så skall dock ännu hela människan till ande, själ och kropp fullt utfödas till en Guds Sons härliga bild efter den enfödde Sonens likhet, till en ogrumlad salighet. Men detta föregås ännu av det sista lidandet, döden; för dem, som här söka sin del och sitt arv, till och med i synden söka det, för dem är döden begynnelsen till det bittraste lidande, bittrare än vad ännu här i detta livet kan finnas; men för dem, som låta sig nöja att här med sin Herre vara främlingar, och som även under korset efterfölja honom på hans väg, för dem är döden allt lidandes ände; ty den är i Herrens fotspår vägen till Fadren? icke till Domaren, till det klart lysande fadershuset, där deras Herre redan länge sedan berett dem ett rum och en arvedel. "Ja, Herrens förlossade skola vända tillbaka och komma till Sion med jubel; evig glädje skall kröna deras huvuden; fröjd och glädje skola de undfå, men sorg och suckan skola fly bort" (Jes. 35: 10). Intill denna tid gäller det att här under tårar och lidande så, för att med glädje få skörda (Ps. 126: 5), blotta tårarna och lidandet göra ännu ingen skörd, man måste ock därunder så, göra utsäde; sån därför Guds ädla säd i edra hjärtan, och bären frukt i tålamod; då skolen I utan ände skörda kärvar på den himmelska ljusvärldens mark! Amen.

23. För människans livstörst.

Juli. 7: 33—39.

Älskade åhörare! De ord, Herren talar i dag, tillhöra en stor högtid, lövhyddohögtiden. Denna fest firades till tacksägelse för den fullbordade skörden och inföll därför pä hösten (i oktober), men skulle tillika, i det man därvid under sju dagar vistades i lövhyddor, påminna om fädernas262 Beck, Kristliga Tal.

vistelse i öknen (Joh. 7:2, 14, 37; 3 Mos. B. 23:34, 39 ff.). Alltsedan den föregående våren hade Herren icke mera varit i Jerusalem, utan vandrat omkring i Galileen under avvaktan att den förbittring skulle något lägga sig, vilken i Jerusalem hade uppstått mot honom med anledning av att han på sabbaten hade helat en sjuk (Joh. 5:1, 18; 6:1; 7:1). Men denna gång dröjde Jesus två hela månader i Jerusalem, från hösten inpå vintern, till tempelinvigningshögtiden (i december, Joh. 10:22); först då, sedan judarne flera gånger hade velat skrida till öppet våld emot honom, drog han sig åter tillbaka från Jerusalem (Joh. 10: 39 f.; jämf. 7: 32, 44; 8: 59), till dess vid den följande påsken den tid var inne, då han nu enligt Guds råd skulle överlämna sig till att dö för sina fienders händer. Det var således den korta tiden av ett halft år Jesus ännu hade för sig att leva och verka; men till följd av den upprörda sinnesstämningen hos judarne i Jerusalem kunde han icke ens tillbringa denna tid eller större delen därav ibland dem. Så sade han då i dag till dem på förhand: "Ännu en liten tid är jag hos eder!" och erbjöd under sin två månaders vistelse därstädes vid sitt offentliga framträdande fortfarande å sin sida allt, för att föra judarne till besinning över deras tillstånd och ilet verk, som av Gud var honom uppdraget att utföra bland dem.

Men just i Jerusalem möttes Herren av hela det judiska siyvsinnet med dess oförståndiga iver för utvärtes gudstjänst-lighet och förtröstan därpå, med dess missförstånd av den heliga Skrift och de därmed sammanhängande förvillelserna och missbruken — allt detta hade där uppslagit sitt huvudsäte, såsom i en fast borg. Under det man därför skulle hava väntat, att en man, så helt och hållet av Gud uppfylld som Jesus var, snarast skulle hava funnit erkännande i den beprisade gudsstaden, hade han just där den hårdaste kamp med en fortgående motsägelse mot allt vad han sade och gjorde. Ett enda underverk (Joh. 7:21 ff.; jämf. 5:6 ff.) hade han vid sin föregående vistelse i Jerusalem utfört, då han med ett ord helat en man, som trettioåtta år legat sjuk; men emedan han gjort det på en sabbat, så var detta nog23. För människans livstörst. 268

att så uppväcka emot honom den judiska sabbatsivern, att från den tiden judarne i Jerusalem voro beslutna att icke lämna denne sabbatsskändare något insteg mera, ja, de tänkte redan på att undanröja honom; och vad helst han än måtte säga för att ställa saken i det rätta ljuset, göra dem uppmärksamma på hans lära och vinna dem för den gudomliga sanningen, alltjämt sökte de dock att av hans ord leta fram något, varmed de åter kunde avleda uppmärksamheten från huvudsaken eller förvränga hans ord. Så göra de även i dag, då han erinrar dem om sin nära förestående bortgång med den varning, att de då icke mera skulle kunna finna honom och förgäves skulle söka den försummade Guds nåd, som han nu erbjöd dem: i stället för att härigenom låta varna sig och föras till alivarlig besinning, förarga de sig, driva gäck med hans bortgång och fråga, om han kanske ämnade begiva sig till hednaländerna i förtvivlan över att intet kunna uträtta hos dem. Visserligen funnos ännu bland de omgivande folkskarorna även de, som voro allvarligare och tillgängligare, vilka då och då motsade de fientligt sinnades yttranden och på grund av kraften i hans ord och verk voro böjda att tro, att han — långt ifrån att vara den folkförförare som man föreställde sig honom vara (Joh. 7: 12) — fastmer måste vara Kristus själv, den väntade Messias (v. 26, 31). Men dels uppträdde dessa välmenande Mött med rädsla (v. 13), dels kom det ej Ull någon klarhet och fasthet hos dem, emedan de själva ännu voro fångna i småaktigt judiskt bokstavsväsende och klokskap (v. 27, 40—43) ; och Jesu bittraste fiender, fariséerna med deras anhängare, lade sig städse ånyo emellan, så att ingen ände blev på tvedräkten (v. 32, 42 ff.; jämf. 12:42). Så gingo vågorna bland folket upp och ned såsom på ett stormande hav, och blott han stod fast såsom klippan mitt däruti. Så långt ifrån var det, att hans åhörare med lättrogenhet kommo honom till mötes, att han tvärtom även hos de villigaste endast steg för steg kunde tillkämpa sig ingång; och detta är för var och en, som har ögon att se med, det övermänskligt stora hos Jesus, att han — under allt det ofta trotsiga styvsinnet och den ofta illvilliga264 Beck, Kristliga Tal

motsägelsen — icke lät sig rubbas från sin fasta, orubbliga själs ställning; att lian — oaktat all den ringa frukt, hans trognaste arbete hade, oaktat all fiendernas övermakt — likväl förblev osvikligt tiiss om sin sändning av Gud och sitt verks fullbordan; att han icke skyggt höll tillbaka de skarpa sanningar, som han, ju längre det led,

desto bestämdare måste uttala just till dem, som minst fördrogo det; och att han därvid icke förlorade kärleken och tålamodet att alltjämt på nytt tala till människornas hjärtan, alltjämt på nytt tala mitt in i världsvimlet ord, vilka komma såsom ljusstrålar ifrån himmelen, såsom livskraft ifrån en annan värld till ett nytt livs uppväckande.

Så framträder han ännu en gång i dag på festens sista stora dag. I det man då just firade minnet av de nådébevisningar, vilka folket hade emottagit av Gud i öknen, återkallades isynnerhet en huvudhändelse från denna tid livligt i deras själar, nämligen huru folket, plågat av törst, ropade till Mose: "Giv oss vatten att dricka, att vi icke dö av törst!" och huru genom Guds nådekraft vatten öppnades för dem ur en klippa (2 Mos.-B. 17: 1 ff.; Ps. 78: 15 f.; Jes. 48: 21; jämf. 1 Kor. 10: 4). Så ropar nu Jesus, såsom den gudomliga nådekraftens levande klippa och källa, in i folkmängden: "Om någon törstar, så komme han till mig och dricke!" Och vad för en törst och dryck han därmed menar, antyder han med de följande orden: "Den som tror på mig, av hans innersta skola strömmar av levande vatten flyta fram, såsom Skriften säger." Sålunda menar han en tros-törst, som söker sitt stillande hos honom, och som så fullkomligt erhåller det av honom, att människan icke blott icke dör av törst, utan genomtränges av ett henne överströmmande liv; och till den heliga Skrift är det han hänvisar för förklaring härav. Ur den heliga Skrift hade han under denna högtid (Joh. 7:14 —17) lärt folket; och vid deras förvåning över att han, en olärd man, så väl förstod Skriften, hade han hänvisat dem därtill, att hans lära härstammade från Gud, sålunda i sig innehölle den gudomliga andekraften och livskraften (Joh. 8: 51; jämf. 6: 63, 68). Likaså hade han redan vid sin förra23. För människans livstörst. 265

vistelse i Jerusalem (Joh. 5:39 f.) yrkat på att de måtte rannsaka i Skriften, rannsaka, icke blott flyktigt läsa, rannsaka med allvarlig åstundan att finna det eviga livet — då skulle de finna, att han vore den sanne Messias, om vilken Skriften vittnar, den med Guds Ande och kraft uppfyllde (jämf. Ap. G. 10: 38, 43 f.), att sålunda hos honom livsvatten finnes, som utflödar ur Guds kraft, så att man icke behöver dö av törst i öknen (Jes. 43:19 f.; 55:1; 12: 3). Åt dem nu, som med uppriktig åstundan och tro hos honom söka livet, åt dem utlovar han i dag livstörstens stillande, och det så, att han icke blott då och då skall giva dem att dricka, erbjuda dem själs vederkvickelser, utan av hans åt dem givna livsdryck skall i dem själva, i deras inre bilda sig en egen livskälla (jämf. Joh. 4:14; 3:5), ett i sig själv levandegjort hjärta (Hes. 36:25—27), och i det detta (Joh. 1:16) fylles och alltjämt på nytt fylles ur livets urkälla i Jesus Kristus under bruk av den heliga Skrift, så erhålla sådana troende en ständigt tillväxande livsfullhet och kraft i sig, så att även från dem åter kraft och liv på mångfaldigt sätt utströmmar till andra.

Så har ock skett, annars skulle icke kristendomen hava trängt in i judars och hedningars hjärtan; och även sedermera skulle i den kristna världen den sanna kristendomen redan länge sedan varit begraven och förmultnad, om icke Herren alltjämt på nytt hade uppväckt män, genom vilka från hans egen livskälla utströmmat irvtt liv. Men detta sker icke blott på ett sådant utomordentligt sätt, utan äger även rum hos alla sannskyldigt troende, såsom apostlarna i sina brev uttala det, Herren till pris, icke blott om sig, utan även om sina medtroende (1 Kor. 1: 4—7; 2 Kor. 8:7; Fil. 1: 9—11; 4:8 f.; 1 Tess. 1:3; 2 Tess. 1:3 f., 1.1 f., o. s. v.). I det de ay hans fullhet undfingo nåd för nåd, blevo de mer och mer starka till den invärtes människan, så att de tillväxte i trons, hoppets och kärlekens liv; just därigenom blevo de alltmera rika på liv av Gud, rika på förstånd i det gudomliga ordet, pá kunskap, erfarenhet och vishet i avseende på eviga ting, rika på frid, tålamod och flit till goda verk, rika på sanning-266 Beck, Kristliga Tal.

ens, rättfärdighetens och godhetens frukter. Så bildar sig ännu alltjämt hos dem, som troget sluta sig till Jesus, en evig livsskatt i deras inre, varati de även göra andra rika, ett ljus, som sprider sitt sken även in i världen. Men urkällan, ur vilken allt detta av Herren tillflyter de troende, är Guds Ande, sådan han efter Jesu förklaring har utgjutits för att införa i mänskligheten en ny livskälla. Just till dem, som ödmjukt antaga hans läroord och låta det rikligen bo hos sig, till dem förer han med Guds ord även Guds Ande in i hjärtat (Ef. 1:13; 1 Tess. 1:5; 2:13), så att därav en ny, självständig ande uppkommer i dem (Joh. 3:6; Ef. 4:23), en ande, som är ett levande käril för det livet, som icke är av denna världen, utan av Gud (1 Kor. 2:14—16; 1 Joh. 5:20), och som mer och mer upptager i sig detta livet av Herren och hans ord. Så har då även i dem uppkommit en brunn, en andébrunn, varifrån levande vatten utströmmar, så att de själva äro käril och verktyg för det gudomliga livets gåvor; och så har

Herren i gärning förklarat och bekräftat sitt ord i dag, gör det även städse på nytt hos alla, som bliva hans rätta lärjungar efter hans sinne och icke efter blott människo-form (Joh. 8:31 1).

Nu skulle man föreställa sig, mina vänner, då det talas om liv, ja evigt liv, hurusom detta kan bliva ens egendom, att alla människosjälar begärligt skulle rikta sig ditåt! Men göra vi detta? Likaså litet som judarne! De flesta framleva sin tid i sin alldagliga tankekrets utan att ens tänka vidare på något högre. Och dock skulle man föreställa sig, att Jesus måste hava långt före detta vunnit alla människor för sig; han fattar oss ju i det, som på alla utövar den största makt, i vår hunger och törst efter liv, och mitt i vårt världsliv omgiver oss ju döden. Med sin skräck smyger sig döden efter hjärtat, om ock den yttre människan ställer sig, såsom fruktade hon honom icke. Allt, som har ande, strider emot döden, och varje kreatur törstar efter liv; att uppehålla livet gäller för människan mer än allt, och att få ett liv, som gåve full tillfredsställelse, och där allt stode till buds vad en människa med rätta kan åstunda och söka, ået23. För människans livstörst. 267

föresvävar oss såsom salighet. Men huru är det i verkligheten? Denna i vår natur nedlagda livstörst söka ju människorna att släcka därmed, att de girigt leva sig in i denna världen för att där få glädja sig av livet, den ene så, den andre så; därvid bedraga de sig då med skönt utmålade tankar, och hoppas alltjämt att finna tillfredsställelse för sin livstörst i detta världslivets mångfaldiga former och skatter, i de själs-njutningar eller den lekamliga vinning och vällust, som de ef ter jaga. Och dock går av ålder den klagan genom världen, att hjärtat därav aldrig varder mättat, att allt, vad människan i ungdomens oerfarenhet förespeglar sig och lovar sig av världen, till slut är fåfängligt —häröver klagar icke blott den fattige och olycklige, häröver klagar en Salomo vid allt sitt forskande efter vishet och vid all sin konungsliga lycka. Och går det dig än så länge efter ditt hjärtas önskan, blott så mycket hastigare förrinna de sköna stunderna och dagarna; och när det är förbi, vad har du ännu kvar därav? Huru sorgligt står det icke till med din levnadsglädje, när dina penningar taga slut, när svår sjukdom träffar dig, din hantering avstannar, dina levnadsplaner slå fel, din lilla ärekrans ryckes från ditt huvud? Och om många icke ens tänka så långt, så finnes dock överallt i hela världen en väckare och påminnare — döden, som aldrig uteblivver och aldrig vilar, som av intet låter sig besvärjas eller försonas, icke av penningar och gods, icke av förstånd och vetenskap, icke av makt och ära och förtjänst; döden ter sig överallt och ställer fram även för de tanklösaste människors sinnen den sanningen: Slut tager det, slut även med edert tanklösa liv! Det behövs blott en fläkt, och edra små glädjeljus äro alla utsläckta ! I mån hava och vinna och njuta av världen vad som helst: edert liv kunnen I icke uppehålla. Ja, ut ur samma värld, ur vilken I sugen livet i eder, rycker eder döden; just där jörloren I livet, där I viljen uppehålla det, där I söken tillfredsställelse för eder livshunger (Joh. 12:25; Matt. 16:25 f.).

Huru går det då med denna livshungerf Menen I, att den dör och utslocknar med kroppens död? Nej, livskraften268 Beck, Kristliga Tal,

utslocknar, livsnäringen ifrån denna värld upphörer, men icke livshungern; och just detta är det, som gör döendet så pinsamt för oss människor. Just emedan ett särskilt liv i oss är, som väl är införlivat med kroppen, men icke är samma slags växt som kroppen, emedan ett själsliv av andenatur är i människan, just därför sker ej vårt döende så lugnt och utan strid, som då blommorna, vissna. Dessa äro helt och hållet blott kroppisväxt, plantliv utan ande och själ, livet är hos dem friskt och glatt och döden mild och stilla; men vid vår kroppsdöd, när den icke inträffar plötsligt eller genom ett långsamt avtynande, är det en kamp och brottning med döden, en själskamp. Själen kämpar, emedan hon nu skall låta sig trängas ut ur kroppen, vari hon hittills levat och njutit av livet; de livsrötter, du hittills häft, bliva i döden avskurna från din själ, och just däremot vürjer hon sig med sin livshunger, vilken icke uppliörer med kroppens död och dock nu ryckes upp ifrån sin hittills varande jord. Har nu din själ ej funnit någon annan jordmån att leva uti, än denna världens, huru skall det då gå henne? Besinna dock, huru det då måste vara för själen: att icke kunna dö med kroppen, och att berövad sin kropp icke mera kunna leva med kroppsvärlden; att befinna sig utom denna värld i en annan värld utan hem och fotfäste, men med den outsläckliga livshungern, själstörsten, som icke kan stillas — kan det då vara annorlunda än såsom det är för en av tvinsot lidande, om vilken man säger: "Han kan varken leva eller dö, det fräter och fräter på honom och honom plågar en törst, som med intet kan stillas." Såsom det då gives en kroppens tärsjuka före döden, så

kommer det efter kroppsdöden till en tärsjuka för själen, varom även samma ord gäller, fastän i ännu svårare mening: Icke liv och icke död! Och därtill den oförstörbara livshungern, den outsläckliga törsten, som gnager på själen såsom en mask, och nu bliver till evig själspina, då allt det är förbi, varav själen förut mättade sig (Mark. 9: 43 ff.; Luk. 16:19,231).

Visserligen döljer människan gärna för sig själv på, allt möjligt sätt en sådan utgång av livet, så länge hon ännu kan28. För människans Uv störst. 269

tillfredsställa sin livshunger i denna världen med ätande och drickande, med läsande och talande, med arbete och lek och annat mera; och när till sist livslusten ej längre kan mättas i världen, så vet man att på lätt sätt göra sig förhoppningar bortom denna värld: man lovar sig utan vidare i och med döden ett bättre liv i en annan värld. Alltså: nedifrån uppåt, in i himmelen vill du! Men din själskraft härnere räcker icke ens till att tänka på himmelen; huru vill du då med den kämpa dig upp till himmelen? Eller månne himmelen öppnar sig av sig själv för dig? Där träder något emellan, som icke kan bortblåsas såsom en fjäder, det nämligen, som Skriften kallar synd; och vad man för övrigt må tänka härom, att synden dock icke är något gott, utan ett ont, och att ingen människa finnes, som är utan detta onda, att ingen dag av människolivet förgår utan mångfaldiga synder, intet människohjärta är utan ond diktan och traktan från barndomen till ålderdomen — detta kan blott den blinde förneka, och med en sådan kan intet vidare företagas, förr än hans ögon öppnas. Men vad är nu synden? Vad är hon i sitt verkliga väsende, och vad förbliver hon, om än så många människor fråga litet eller intet därefter? Synden är en själens sjukdom, en sjukdom, som försvagar och fördärvar vår själ i dess egentligaste liv, i dess andeliv, såsom den kroppsliga sjukdomen försvagar och fördärvar vår kropp i dess liv. Synder äro andelyten och hjärtehef Michelser, som göra oss ovärdiga och odugliga till att bliva utvalda för en högre, bättre värld, likasom, när det är fråga om en lekamlig tjänst, kroppslig vanförhet, missbildning och orenhet utesluta därifrån. Synder äro överträdelser av Guds andelagar; och såsom i naturen växter, som icke följa sin naturlag, urarta och bliva [-ohruk-~bara}-] {+ohruk- ~bara}+} så är det ock med oss människor genom vårt syndande: vi äro ett utartat släkte, emedan vi icke följa vår utvecklingslag, den för människonaturen av Gud bestämda ordningen; därför förfela vi ock vårt livs egentliga mål, bliva icke vad-vi äro bestämda till, och så förlora vi nödvändigt vår rang i Guds hushållning. Eller vilken förnuftig människa skulle väl låta en urartad, felaktig växt bibehålla sin plats, ja, för-270 -Becfc, Kristliga Tal

flyttas till en annan bättre — om så icke vore, att den möjligen genom särskild åtgärd läte sig återställas och förädlas? Därför, då Herren i dag talar om sin bortgång till Fadren i himmelen, säger han till judarne, sedermera även till sina lärjungar (Joh. 13:33) och med dem till oss alla: "Dit jag går, dit kunnen I icke komma!" Och orsaken förklarar han i ett senare tal (Joh. 8:21—24), då han säger: "I ären här nedifrån, jag är ovanifrån; / ären av denna världen (som just är en urartad värld), jag är icke av denna världen — 1 skolen dö i edra, synder"; dessa tillåta eder icke att komma ur döden uppåt, in i den värld, som ingenting vet och ingenting vill av synd och död, där rättfärdighet bor och evigt liv. Men Herren öppnar även ovanifrån en dörr ut ur denna syndens och dödens värld, i det han vid det ordet: "I skolen dö i edra synder", gör den inskränkningen: "Om I icke tron, att jag är den jag är", nämligen den som giver eder den hjälp, vilken återställer eder från edra synder och förer eder från döden till livet. Guds Son aliena, säger han, gör verkligen fri, fri ifrån syndaträldomen, så att människan erhåller evig barnarätt i Guds hus (Joh. 8:34—36); ingenstädes i världen, blott i honom är det Uv, som ger full tillfredsställelse, det liv, som icke förgår, såsom ej heller livshungern i vår själ förgår; och därtill är han just kommen in i vårt människoliv och nedstigen ända till dess död, på det han måtte föra det döden övervinnande, eviga livet in i människornas död. Och åt dem, som följa hans stämma, såsom fåren följa sin herde, och som således låta föra sig av honom från världens breda väg till hans egen livsväg, på vilken de bliva frigjorda från sina synder, åt dem giver han samma eviga liv, som han har i sig, såsom ett eget liv i deras själar; och de äro de enda bland människorna, som icke skola dö av törst, icke dö i sina synder, som icke behöva se döden, huru han sträcker sig ur tiden in i evigheten: fram igenom den timliga kroppsdöden gå . deras själar in i den övre världens liv, varest de nu hava fullt upp, full och oförgänglig tillfredsställelse för sin livshunger, själens salighet; och även deras kropp skall han i sin tid åter göra levande, så att den åter förenas med själen och23. För människans Uv stör

uppfylles av samma livets salighet (Joh. 10:11 f., 27 f.; jämf. 8: 51; 11: 25 f.; 5: 24, 21). Då skola själ och kropp strömma över av levande vatten: själ och kropp hava då att i helig fullkomlighet njuta all den livsglädje, som människorna vilja rycka till sig från denna världen på ett sätt, varigenom de befläcka och fördärva sig till själ och kropp för den övre världen, under det de blott flyktigt och torftigt här njuta glädjen, och till slut hava kvar endast stoft.

Vad vi i dag hava företagit oss till betraktande är sakei\ om vilka man icke blott då och då bör höra och tala; utan överdrift gäller här det ordet: "Här gäller död och liv" — död och liv tagna i fullaste mening; och mer än allt annat fordrar detta, att du samlar dig och städse ånyo allvarligt övertänker saken. Det är naturligt, att det liv, vari vi redan äro, detta närvarande världsliv, mäktigast drager till sig vår livshunger; därjämte omtöcknar det vårt sinne med sina dimmor, och till dessa dimmor kommer ytterligare varjehanda konst, som döljer för oss det myckna dåliga och syndiga i vårt liv, framför allt döljer för oss den ännu sämre utgången av livet, det att dö i sina synder. Det är då oundgängligen nödvändigt, om du icke vill stupa ned i avgrunden, att du träder ut ur världstöcknets dimmor, ur förströelsen samlar tillhopa förstånd och samvete och betraktar saken, sådan den är, utan det hölje av sken, som världskonsten kastar däröver. Men huru det verkligen förhåller sig med saken, med din sak, med hela världens sak, det utsäga de tvenne orden: synd och död! Synd och död äro herre och mästare i världen, äro herre och mästare i dig; och så förbliver det evigt, om du icke hos Jesus Kristus söker och begagnar den hjälp, som i hela världen ingenstädes är att finna, icke i några hennes böcker och skolor, icke i några hennes naturkrafter och konstmedel, icke i några hennes ägodelar och fröjder, i något nytt eller gammalt, som hon bjuder. Vad de tvenne orden synd och död innebära, det måste du genom självbetraktelse framför allt göra klart för dig och taga till hjärtat, det hör du ständigt och grundligt överväga; då kan sanningen hos dig bryta sig fram genom världstöcknet

och skent äckels et, och Jesus Kristus kan och vill föra dig allt längre och längre in i den sanning, som är livet: han bliver och förbliver dä din Frälsare. Synd och död äro och förbliva oupplösligt förenade; synd och liv komma evigt aldrig tillsamman, men väl synd och Kristus, Kristus och liv, emedan Kristus allena är utan synd, och sålunda den ende Utplånar en av synd och död och den ende Frälsaren för syndare, en sådan Frälsare, som hjälper emot synden såsom din Försonare och ifrån synden såsom din Förlossare, men icke låter dig vila, i synden eller hjälper till synden såsom syndatjänare. Att genom hans försoning och förlossning bliva hos honom fri från din synd, det måste vara ditt hjärtas allvar, om du icke vill dö i dina synder, utan av honom få det liv, som i honom är; det är icke ett syndaliv, utan syndens död och rättfärdighetens liv (1 Petr. 2: 24; Rom. 4:25; 6:1 ff.; 8:2 f., 10, 13). Båda delarne äro hans verk i dig genom hans ord och hans Ande — icke så, att det är ett en gång för alla avslutat verk, utan så som ett människoliv skapas och fulländas, så att det först är ett nyfött barnaliv, vilket sedan fortfarande har att växa fram till mandomen; och därför måste du städse uppväcka dig och öva dig och själv skaffa denna tillväxt med den förmåga, som Herren giver; annars hämmas ditt liv i dig och går icke framåt, utan tillbaka (Ef. 1:13; 2:5, 9 f.; 1 Petr. 1:23 till 2:2; Ef. 4: 22—24, 13). Gör detta, så får du leva, och skall icke hemfalla under det domsordet: "Där jag är, dit kunnen 1 icke komma!" Du kommer då ur denna världens dödsström till evighetens livsström (Upp.-B. 21: 6; 22: 1). Gör detta med ständig åtanke därav, att den tid, som du här har för dig, är en liten tid, men det, som där väntar dig, är en omätlig evighet; och sammanställ ofta i din ande, vad liv och död i världen är, med vad liv eller död är i evigheten. Amen.

24. Ångesten i världen och dess övervinnande.

Joh. 16: 23—33.

"I världen haven I ångest!"*) Så, mina älskade, talar en man, som har övervunnit världen, ej med svärd och härsmakt, ej med främmande hjälp, utan blott och bart i kraften av sin egen ande, en man, som själv aldrig ängsligt fruktat världen; ty den enda gång i hans liv, då någonting sådant förekommer, vilket kan kallas en ångeststund, i Getsemane, var det ingen fruktan för världen, utan en kamp för henne med Honom, som dömer

världen; men eljest, både förut och efteråt, då han står allena gentemot världen, bevisar han städse ett orubbligt själslugn, förbliver mästare över all världens list, ondska och våld, så att man tillfullo ser, att det är en man ovanifrån mitt ibland människorna här nedifrån, att han står såsom oövervinnelig Gud bland uppblåsta skapade varelser. Och just denne världsövervinnaren vilken ingen förnuftig människa kan kalla en ängslans man, säger det ordet: "I världen haven I ångest!" Men huru många äro icke de, hos vilka det tvärtom heter: "I världen är vår enda lust!" och det är visserligen icke människor ovanifrån, utan i egentlig mening här nedifrån: ingen adel av en högre värld, en gudomlig ande, präglar dem, utan i den lägre världen röra de sig med hela sin varelse och känna de sig fullt hemma; där vilja de taga ut sin himmel och sin salighet; därför, i stället för att befatta sig med världens övervinnande, ställa de sig efter världen, efter som hon vrider och vänder sig, och därmed hålla de sig förvissade om sin lycka.

Ja, en stor del människor synas nu för tiden hava kommit så långt, att de mena sig icke mera behöva vara ängsliga för någonting i världen. Vad i forna tider ingivit den största ångest, även hos de mest behjärtade, såsom en Luther, nämligen Guds vrede, Guds domar, helvete och fördömelse, därav gör mången nu en barnlek, varåt man ler; vad som

*) I den nya svenska bibelöversättningen: "Z världen liden I betryck". 18. Beck, Kristliga Tal.274 Beck, Kristliga Tal.

mest i världen anfäktade de gamle och ängslade deras hjärta och samvete: synden, orättfärdigheten inför Gud, lögnen och falskheten, otroheten och otnkten, det onda i alla dess många former — det tager man nu så lätt dels på grund av Guds nåd, dels utan denna nåd; man vet att göra det så oskyldigt, så skönt och gott, att det blir en hjärtats lust och ingen börda mer, en lockande vinning och fördel, ej mer en oersättlig själaskada, en skenbar dygd och väg till lycka, ej mer en svår skuld och ett fördärv. Nuväl, mina vänner, vårt släkte skall ännu i stort få erfara vad ofta nog i det ringa besannas, att icke välsignelse utan förbannelse utsås genom synder, lögn och bedrägeri, lättsinne och våldsgärningar, penningbegär och vinningslystnad; att människorna icke äro kvitt ångesten i världen, även om de skulle le ända in i döden, utan att lian, som icke kände någon fruktan för världen, behåller rätt, då han säger: "Ve eder, I, som nu len, som framleven edert liv i lättsinne — / skolen en gång sörja och gråta"; eder väiidslust skall dock en gång förvandlas i fruktansvärd ångest; men detta bliver då någonting, som övergår all ångest i världen.

Men, mina vänner, vi vilja nu se bort ifrån dem, vilka mena, att de med sitt lätta sinne och sin världslycka kunna undgå denna ångest. Herren talar i vårt evangelium med sina lärjungar och genom deras personer med de troende kristna i alla tider. Dem giver han nu ingalunda det företrädet, att de i världen icke skulle hava någon ångest, att de i henne skulle hava frid och fröjd, såsom människohjärtat så gärna önskar sig och drömmer. "Frid", säger han, "haven I väl i mig, men i världen haven I ångest"; vad som en gång för alla hörer till världens allmänna gång och är människorna pålagt till tukt mot synden, det efterskänkes eder icke, så länge I ock ären i syndens kropp och i syndens värld; ty Gud är icke lik en oförståndig fader, vilken klemar bort sina älsklingar — tvärtom tager han dem han älskar i tukt, på det de skola få del av hans helighet (Hebr. 12: 6—10). Och icke blott yttre tukt vederfares i världen de troende, ofta mer än andra, och pressar deras hjärta, såsom sjukdom.2Jf. Ångesten i världen och dess övervinnande. 275

brist, olycka, fiendskap och betryck; det är isynnerhet syndens makt och välde i världen, de mångahanda frestelserna omkring dem och den retande lusten till det onda i deras egen natur: detta är det som förorsakar dem så mycket lidande, sorg och ångest. Men just det, att de måste känna så mycken sorg, under det den lättsinniga världen är sorglös eller ler; att de icke kunna hava glädje i världen och av världen, sådan hon är, utan känna sig otillfredsställda och beklämda, och blott i Herren finna tröst och frid: detta just är ett bevis, att sådana hjärtan icke äro av världen, utan att Herren därovan har utvalt dem ur världen; och det är ock under sorg och ångest i världen, den nya människan av Gud skall och kan i dem skapas.

Därför hysa vi en alldeles oriktig mening och göra oss själva och andra mycken onyttig plåga eller till och med förargelse, om vi så tänka och tala om trons frid och fröjd, som om hjärtat därvid vore fritt och ledigt från ångest,

betryck, sorg och ängslan, som om det icke skulle känna annat än mod och glädje; sådant är en barnsligt utmålad tro, men icke den äkta eldstron. Säger icke Herren till sina lärjungar: "I världen haven I ångest; och den frid, den tröst, som jag giver eder, är icke såsom den, som världen giver'y (Joh. 14: 27) ? Världsfriden äger man blott, för så vida man är oanfäktad eller kan skaka bördan ifrån sig, för så vida samvetet är dött och förståndet icke förutser någon sorg; men gudsfriden övergår allt förstånd, utfödes och tillväxer just i anf aktning och ångest, i det förödmjukade hjärtat och den förkrossade anden; just där uppenbarar sig den levande och levandegörande Gudens kraft, Herrens Ande, som övervinner världen och hennes ångest men icke håller den borta ifrån oss. Så visar sig ej heller Guds kraft i naturens verk däruti, att hon icke tillåter någon död och något mörker i världen, utan däri, att hon mitt i döden, i världens förgängelse alltid på nytt frambringar livet och utur mörkret framkallar ljuset. Därför heter det redan i Gamla Testamentet hos de fromma: "Din rättfärdighet når till himmelen, o Gud — du, som har gjort så stora ting, du276 Beck, Kristliga Tal.

som har låtit oss pröva så mycken och stor ångest (nöd och olycka), du skall åter göra oss levande och föra oss upp igen ur jordens djup" (Ps. 71:19 f.). "Jag åkallade Herren i min ångest (i min nöd) och ropade till min Gud" (Ps. 18: 7). "Om ock min väg går genom ångest (genom nöd), så behåller du mig vid liv" (Ps. 138: 7). "När min ande är i ångest (försmäktar i mig), är du den som känner min stig" (Ps. 142:4). Och i Nya Testamentet föres samma språk, även av de modigaste och eldigaste troshjältar, såsom en Paulus; även där heter det: "Vi äro på allt sätt i trångmål, dock icke utan utväg; vi äro rådvilla, dock icke rådlösa" (2 Kor. 4:8). "Vi vilja i allting bevisa oss såsom Guds tjänare, i mycken ståndaktighet, under bedrövelse och nöd och ångest" (2 Kor. 6:4 f.). "Vern skulle kunna skilja oss från Kristi kärlek? Månne bedrövelse eller ångest eller förföljelse? Nej, i allt detta vinna vi en härlig seger (icke: "av allt detta hava vi intet att erfara", eller: "vi fråga ej efter sådant", nej, vi övervinna däri, och detta går genom yttre och inre strid) genom honom, som har älskat oss" (Rom. 8:35, 37).

Så, låten då icke vilseleda eder, I anfäktade själar, i avseende på Guds kärlek och tron, då I finnen, att så mycket i världen möter, som oroar och ängslar eder, som gör eder ande och edert hjärta beklämt; tagen det icke såsom ett tecken, att eder tro är oduglig och att I icke mera fån trösta eder av Guds kärlek. Det är visserligen svaghet och icke styrka, men en svaghet, som — om vi också ej vilja tillstå densamma för oss själva — är människonaturens, syndarenaturens allmänna lott, och som just därför låder vid oss, på det vi icke måtte 'berömma oss av oss själva, utan söka vår styrka i Herren Gud, emedan han allena har livet och makten i sig själv. Vid vår svaghet skall framför allt visa sig, om vi äro sanna och uppriktiga eller falska och lögnaktiga; om vi i fåfängligt högmod förneka vår naturs svaghet, på ett hycklande sätt dölja den och uppblåsa oss själva, såsom vore vi de starka, vilka vi icke äro, eller om vi låta jörödmjuka oss genom den naturliga svagheten, så att vi anse oss sådana vi äro, och hålla oss till Gud sådana vi äro, såsom de där icke i24. Ängesten i världen och dess övervinnande. 277

och genom oss själva äga andens gudomliga frihet och kunna övervinna världen, utan behöva en Medlare, behöva en rättfärdiggörande och helgande nåd, vilken just ingår i svagbeten och i henne — icke i det ljugande högmodet — visar sin styrka, som är större än världens makt. Blott genom de dagliga erfarenheterna av vår naturs svaghet, blott genom den alltid återkommande nöden och ångesten i världen bliver den i oss fastvuxna lusten bruten, vilken är källan till all synd och allt fördärv — lusten nämligen att leva i och för oss själva och världen, i stället för uti Gud, utan vilken intet lever, allt livs Skapare och Fulländare; lusten att i denna tillfredsställelse med oss själva och världen spela herrar, i stället för att vara underdåniga alla herrars Herre och Domare, och att såsom hans nåd akta allt vad vi hava och få. Därför förödmjukas icke blott nybegynnarne i kristendomen; utan just de, som fortgått längst däri och därigenom mest äro frestade till självförhä velse, bliva ännu djupare förda ned i människonaturens inre svaghet, vanmakt och ångest; men därigenom bliva de ock så mycket mera förberedda till rikligt mottagande av Herrens nåd och till hans krafts ingående uti dem. Detta förstå visserligen icke vår tids snarfärdiga kristna, som ofta tala, såsom flöge man i tron hän över världens glädje och sorg. Den höge aposteln däremot säger gent emot allt kristligt högtfärande: "Mig tyckes, att Gud har ställt oss apostlar här såsom de ringaste bland alla (1 Kor. 4:8 f.); medan I ären mätta, rika, kloka och mäktiga, äro vi för Kristi skull dårar, svaga och föraktade". Ej annorledes än nybörjaren griper han om sin Herres ord: "Min nåd är dig nog; ty kraften fullkomnas i svaghet", icke blott har sin begynnelse däri; men han gör därav även den

slutsatsen: "Därför vill jag allrahelst berömma mig av min svaghet", och varför? "På det att Kristi kraft må komma och bo i mig, vila över mig", icke blott vara en tanke för huvudet. "Därför finner jag behag i svaghet, i misshandling, i nöd, i förföljelse, i ångest för Kristi skull; ty när jag är svag, då är jag stark" (2 Kor. 12:9 f.); "allt förmår jag (icke genom min egen Paulus-kraft, utan) i honom, som giver mig kraft" (Fil. 4:13).278 Beck, Kristliga Tal.

Sådana, mina älskade, äro männen av den äkta, smida tron: de känna människonaturens svaghet likaväl som andra människor, ja de känna den bättre än andra; men de veta ock att omfatta en styrka, som ingen människa i sig själv liar, men som redan har bestått sitt prov i mänsklighetens »vaga kött och blod: den människovordne Guds Sons styrka, vilken i sig själv visade, huru han vet att förena Guds kraft med den mänskliga svagheten. De hava ångest i världen, de starkaste i tron lika väl och mera än andra människor, men under all världsångest äga de dock den trösten, att de icke äro aliena, och att de därför icke behöva löpa hit eller dit: de hålla sig fast vid den Ende, vilken i köttets svaghet varken dukade under för världens glädje eller för dess sorg, utan övervann dem, vid honom, i vars natur icke finnes någon strid av lustar och sorger, utan den rena, skära friden, och efter förklaringen himmelens glädje; av sin fullhet meddelar han genom sin Andes fördolda blåsande åt de arbetande och betungade hjärtan, så att de kunna härda ut under all sin ångest och alltid åter i rätt tid varda vederkvickta och tröstade.

Så gäller del då att icke lögnaktigt och egenmäktigt kasta ifrån sig naturens svaghet och ångesten i världen, men ej heller därunder förtvivla och duka under; och huru kunna vi göra detta ? Genom att i tron komma därhän, att det bliver sanning för oss, en fast grundval i vårt sinne och vår själ, vad Herren i dag säger i dessa korta ord: "I mig, icke utom mig, haven I frid; i världen haven I ångest; men varen vid gott rtiod, jag har övervunnit världen", således skall jag ock övervinna henne i eder, som hållen eder till mig: världen med allt det betryck, som hon förgäves har uttömt på min person, den ångest, som hon ännu kommer att förorsaka eder, skall icke övervinna, utan jag och min frid. — Men frågen T, på vad sätt denna frid bliver sanning i oss, bliver en seger över världen, så antyder Herren även detta för oss i orden: "Detta har jag talat till eder, för att I skolen hava frid i mig!" Hans tal och hans ord äro oss därtill givna, att vi måtte komma till friden i honom, såsom detta redan i Gamla24. Ångesten i världen och dess Övervinnande. 279

Testamentet är uttalat (Ps. 119:165): "Stor frid äga de, som hava din lag kär", och såsom Herren redan förut (Joh. 8:31 f.) hade sagt: "Om I förbliven i mitt ord, så ären I i sanning mina lärjungar, och I skolen då förstå sanningen, och sanningen skall göra eder fria". Kännen I således brist på frid, kunnen I icke bliva fria från världens tvång, från dess lust och dess ångest, kunnen I icke i eder svaghet få någon kraft, icke ens genom bönen, haven I icke inom eder någon övervinningskraft, så klagen och knoten icke vitt och brett, och löpen icke efter allt möjligt, till höger och vänster, utan gån rakt på det enda, som allena kan hjälpa eder: gån med alMar och ihärdighet in i Guds ord, som Herren just till ändan har talat till sådana väsen, som vi äro, att vi därav i all ångest måtte hämta Guds frid, mot all svaghet Guds kraft, mot alla frestelser och irrvägar Guds frigörande, helgande sanning. Vid denna källa och ingenstädes annars har av svaga lärjungar blivit apostlar med gudomlig kraft, världens, den hedniska och den judiska världens övervinnare; Guds ord har av världsbarn gjort Guds män, av otrogna och vidskepliga gjort nyktra troshjältar.

Men, mina vänner, det är leke med ett raskt språng, som man med tillhjälp av ordet kommer ur svagheten in i kraften, ur ångesten in i Guds frid, såsom vår brådskande tid förmedelst ett och annat bibelspråk, som man emellanåt griper till, vill komma till rätta med saken. Skall något sant och beständigt åstadkommas, så måste man, såsom apostlarne och alla grundliga trosmän, steg för steg fortgå på en smal väg, måste i Herrens ord genomgå en skola, där man mycket förödmjukas invärtes och utvärtes, där man ofta länge måste i hjärtat gömma månget ord oförstått såsom ett gåtlikt tal, på det omsider dess betydelse må fritt framträda. Men om hjärtat blott redligt håller ut såsom ett lär jung ah järta, om man är villig att lära, i stället för att spela mästare, är snar till att höra och sen till att tala, då fästa sig alltmera i hjärtat tro och kärlek till Herren Jesus Kristus, på vilken, såsom den ende Medlaren emellan Gud och människor, alla Skriftens ord syfta; och i denna tro-280 B^ck, Kristliga Tal.

ende kärlek öppnas för oss Guds ords betydelse allt renare och fullare, så att vi även tillväxa i insigt och visdom; ja, det kommer även till vad i dagens evangelium står: "Fadren själv älskar eder; eftersom I haven älskat mig och trott, att jag är utgången från Gud". Förut, innan man älskar och tror på Kristus, d. v. s. innan man har honom i hjärtat — ty med hjärtat älskar och tror man — innan man har honom i hjärtat såsom den, som har utgått från Fadren och kommit i världen och åter gått från världen till Fadren, såsom Guds Son, som är Medlaren emellan Fadren och världen, innan man så har honom i sitt hjärta genom kärleken och tron, har man ej heller Gud såsom Fader. Man kan väl eftersäga namnet Fader och hundra gånger uttala det, men man har honom icke såsom Fader i hjärtat; man varken vet sig eller känner sig älskad av Gud och älskar honom icke, såsom ett barn älskar sin fader; man är icke invärtes ett med hans väsende, vilja och handlingssätt, man har icke hans sinne och Ande. Vilja vi få del därav, så måste vi göra till vår själs dagliga näring Guds eget ord? i vilket Guds Ande bereder vårt hjärta för Herren och meddelar sig åt oss; vi måste framförallt upptaga i vårt hjärta Kristus, Guds ords kärna, på det med tron på honom även kärleken till honom måtte rotfästa sig. I Guds Son har Guds hela faderskärlek sitt eviga viloställe; därför, där Guds Son har funnit ett rum i hjärtat, där kan och vill även Gud ingå med sin faderskärlek, såsom Herren på ett annat ställe säger (Joh. 14:21, 23): "Den som, älskar mig, han skall bliva älskad av min Fader; och vi (nämligen Fadren och Sonen) skola komma till honom och taga vår honing hos honom/'

Då bliver Ksåledes ditt hjärta självt en Guds boning, ett Guds tempel, en levande kyrka; Guds ord förkunnas nu invärtes i själva hjärtat, och likaså bedes i hjärtat. Ty där Gud har en boning, där hor Guds Ande? den sannfärdige, gudomlige Läraren, som lärer allting, så att det bliver invärtes liv, kraft och sanning (1 Kor. 3:16; Joh. 14: 26; 16:13 f., 23). Därför säger även Herren på förhand i dag till sina

lärjungar om den tid, då de skulle få Anden, att han då icke mera skulle tala till dem blott genom förtäckta ord, icke mera blott genom det yttre ordets bokstaf, varvid man från uttrycket, den yttre avbilden, måste sluta till anden och sinnet; utan då skulle han uppenbarligen förkunna för dem; Herren talar nämligen då såsom ande i människans ande, vad Andens sinne tillhörer. Men likaledes, när en gång trons Ande kommit in i dig, så kan du även själv uppenbarligen tala icke blott med Jesus Kristus såsom Medlare, utan med Gud själv såsom din Fader; du får då den vissheten: "Han själv, Fadren, har mig kär, emedan jag älskar hans Son"; du har ej mera träldomens ande, utan barnaskapets Ande, och varest denne Ande är i hjärtat, där giver han vittnesbörd åt vårt hjärta, att vi äro Guds barn (Rom. 8:15 f.), så att vi således i smått äro detsamma som Kristus, Guds enfödde och förstfödde Son, är i stort. Så säger då även Herren: "På den dagen skolen I bedja i mitt namn"; och detta lärjungarnes framtida bedjande åtskiljer han från all deras föregående bön såsom någonting nytt: "Hittills haven I icke bett om något i mitt namn."

Men vad vill det säga, att de skola bedja i hans namn? Även detta förklarar Herren, i det han tillägger, att han då icke först skall bedja Fadren för dem; de skola således självständigt kunna ställa sin bön omedelbart till Fadren, utan att behöva någon förbön, ty Fadren själv haver dem kära, emedan de hava honom, Sonen, kär; de få då ock självständigt såsom han träda intill Gud, såsom ett barn får omedelbart umgås med sin Fader. Men detta lärjungarnes fria, "barnsliga bönesamtal med Gud sker dock icke i deras eget namn, utan just i deras Herres namn; icke så att de till sin bön blott tillägga hans namn, utan så att de sannfärdigt tala i Jesu namn vad de tala med Gud. Men i en annans namn kan* ingen med sanningens grund tala, om den ene icke är invärtes ens med den andre; båda måste verkligen höra tillsammans och vara enstämmiga, så att vad den ene säger och gör även kan gälla såsom den andres ord och handling. Så måste vi först vara ett med Jesus för att i hans

namn bedja till Fadren; hans helige Ande och sinne måste verkligen leva och regera i oss, så att vi icke mer hava hans ord och verk blott utvärtes för oss, utan bära dem levande uti oss. Blott så vida det äger rum, kunna vi även sannfärdigt bedja i Kristi namn på de tider och i de frågor, vid vilka Kristus med sitt ord och sin Ande är invärtes i oss närvarande och kraftig. Då är värt bedjande, såsom hans, ett barnaskapets bedjande; och han beder då icke mera blott för oss, utan ock i oss och ur oss, just emedan hans ord och Ande och sinne därvid livar oss och vårt bedjande därutur framgår. Därför heter det ock om en sådan bön: "Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Vad I

bedjen Fadren om, det skall han giva eder i mitt namn"; så följer då ojelbar bönhörelse, emedan vår bön, såsom Herrens egen, är hämtad ur Guds ord, således är en bön efter hans allena goda vilja, efter Guds rikes högsta lag.

Vid en sådan bön i Jesu namn är och bliver Kristus den ende sannskyldige Medlaren, men Medlare i väsentlig betydelse, i ande och kraft. Han är därvid icke blott den yttre Medlaren, vilken såsom vår förespråkare står emellan oss och Gud — sådan är han i bättringens tider, då vårt eget hjärta anklagar oss inför Gud, och i tider av svaghet, då tron ligger nere (1 Joh. 2:1; Luk. 22:31 f.); men när kärleken och tron äro en andekraft i hjärtat, då är Kristus där såsom den inre Medlaren. Det är han, som själv drager hjärtat in till Fadren och förer Fadren in i ett sådant hjärta, på samma sätt som Fadren är i honom själv; likaså uppväckas bönerna till Gud av hjärtats kärlek till Jesus Kristus och av hans i det inre inplantade sanning; och av den kärlek, varmed Fadren älskar honom, följer sådana böners ofelbara bönhörelse, så att de beseglas med kraft och frimodighet (1 Joh. 3:19 ff.; jämf. Joh. 17: 17—23, 26). Så är det med den bön, som är en bön i Jesu namn, icke blott till formen, utan i ande och sanning.

Be sinnen då, mina älskade, att vad fromma hjärtan kunna eftersträva såsom det högsta och dyrbaraste i denna världen erbjudes oss i Jesus Kristus, besinnen detta, på

det I måtten sätta ett fullt hopp till hans nåd. Besinnen, att han vet att inleda i vår svaghet och i världens ångest gudomliga krafter och välsignelser; att han vill göra till vår invärtes egendom de segerkrafter och fridskrafter, som i honom själv äro nedlagda av Guds eget väsende, och vill insätta oss i sina egna sonliga rättigheter och sin sonliga gemenskap med himmelens och jordens Skapare och Herre. Men fasthållen även, att detta är trons krona i livet, vilken vi icke vinna genom egen mångbeställsamhet eller genom att blott overksamt lägga händerna i kors eller genom blott konfirmation och nattvardsfirande; tvärtom måste vi såsom de första lärjungarne hålla ut i Guds ords dagliga, årslånga skola. Gören detta allvarligt, I, unga konfirmerade, som nu lämnen den mänskliga skolan; gören det, I föräldrar, och I alla, som viljen vinna den eviga trösten i Kristus, vilken allena övervinner ångest och lust i världen. Kämpen för själens salighet med den ödmjukhet, som icke springer över den ringa början och mellanstegen, utan såsom lärjunge med villig lydnad ständigt hämtar ljus och lärdom ur Guds ord och sitter vid Herrens Jesu fötter; anropen honom vid varje ny synd, vid varje samvetets anklagelse, vid varje svaghet och ångest, anropen honom om hans förbön och prästerliga bemedling, i stället för att i dristigt lättsinne nalkas den helige Guden eller vända honom ryggen.

Så kommer då den lycksaliga tid, då tron beseglas med den helige Ande, så att icke blott det ordet besannas: "Kristus är för oss", utan även det: "Kristus är i ossv. Därmed begynner då det kraftiga hed jandet i Jesu namn, den levande utsikten in i den fullkomliga glädjen. Då bliver det visshet i hjärtat, att Fadren älskar oss, såsom han har älskat Kristus, emedan vi älska honom; att han bönhör oss, såsom han har bönhört honom, emedan vi icke blott uttala våra böner i hans namn, utan ock i detta namn välja dem och bereda oss till dem. Då besannas det, att vi, oaktat all egen svaghet, oaktat all ångest i världen, oaktat vårt ringa antal dock icke duka under, utan övervinna världen i honom, som har älskat oss, och som i rätta tiden skall komma för

att förlossa oss. Salig den, som undfår del i denna förlossning, i Guds barns härliga frihet, efter vilken hela skapelsen bidar (Rom. 8:18 ff.)! Amen.

25. Det himmelska målet.

Mark. 16: 14—20,

För icke länge sedan, älskade vänner, hade vi i våra betraktelser de elva lärjungarne framför oss och hörde, huru de av Herren tröstades, i dag höra vi, huru de förebrås; och dock var det samma kärlek, som behandlade dem så olika, läkarens helande kärlek, frälsare-kärleken. Förra gången skulle de stärkas emot det sorgligaste, de någonsin i sitt liv hade att erfara: att icke mera se sin Herre, som var dem kärare än fader och moder, var deras tro och deras hopp; honom skulle de under de sorgligaste omständigheter förlora, skenbart övergiven av Gud och nedtrampad av världen, inför deras ögon avlivad såsom en förbrytare och bedragare under världens hånfulla glädje. Innan nu detta skedde, tröstade Herren dem med ett kommande återseende; men de förmådde då icke fatta

trösten, emedan de höllo det för otroligt, att deras Herre skulle tagas ifrån dem, då han ännu stod inför dem i sin bästa manna-kraft, ja i den högsta gudomliga handlingskraft. Men då det efter uppstån-sen handlade om återseendet, förmådde de ej heller på länge fatta detta, emedan de efter det slag, som drabbat dem, aktade allt förlorat, efter ett så fasansfullt, för dem oförklarligt slut höllo en återkomst ur graven omöjlig, fruktade varje nytt hopp såsom ett nytt svek. Flera budskap om att Jesus levde, fingo de mottaga av deras- mun, som själva redan hade sett honom; men varje gång tillägger evangelisten: de trodde icke (Mark. 16:9—13; jämf. Luk. 24:11). Slutligen uppenbarades Herren själv även för dem, när de sutto tillsammans till bords; och därvid blev det nu ett förebråënde, en sträng tillrättavisning för deras otro,

emedan de — trots allt, vad de förut om hans återseende hade hört såväl av honom som ock senast av andra — dock så hårdnackat hade tillslutit sina hjärtan för tron. Detta allt skedde redan på påskdagen (Mark. 16: 9, 12, 14; jämf. Luk. 24:9 f., 13, 35—38); och om trösten före Herrens dödsväg hade bort förebygga deras otro och stärka deras tro mot det inbrytande mörkret, så skulle nu bestraffningen vid återseendet rena deras hjärtan från den inträngande otron, frigöra dem från tvånget av de jordiska föreställningar, som de ännu fortfarande gjorde sig om Kristus, och förbereda dem för en högre trosgrad, för nya uppenbarelser av hans härlighet.

Nu ville Herren nämligen före sin åter förestående bortgång lägga sista handen vid sitt verk: genom mångahanda bevisning om att han levde, genom uttydningar av Skriften och inblickar i Guds rikes väsen (Ap.-G. 1:3; Luk. 24: 44 ff.) ville han förbereda deras tro för det ljus, som från hans himmelsfärd skulle utgå och som genom de elva skulle utbreda sig i hela världen. De skulle nu från skolan träda ut på arbetsfältet ibland folken: av lärjungar skulle de nu bliva apostlar, Herrens sändebud; och om detta insättande i apostlaämbetet före himmelsfärden är det, som dagens evangelium förtäljer, tillika med den lärjungarnes 'bestraffning, som vid påsktiden ägde rum. Evangeliet ställer således tveggehanda bredvid vartannat: det, varmed vid det första återseendet Herren måste begynna för sitt sista uppfostringsverk: "Han förebrådde dem deras otro", och det, varmed han till sist kunde avsluta: "Gån ut i hela världen och prediken evangelium!" De, vilka det intill det sista var så svårt att fostra till tron, skulle och kunde nu avlägga ett så mycket mera opartiskt och kraftigt vittnesbörd för samma tro, och så gjorde de ock: "Denne Jesus har nu Gud låtit uppstå; därom kunna vi alla vittna" (Ap.-G. 2:32). "Vi kunna icke underlåta att tala, vad vi hava sett oeh hörtf7 (Ap.-G. 4:20). "Vi hava själva sett, och vi vittna om, att Fadren har sänt sin Son till att vara världens Frälsare" (1 Joh. 4:14).

Således, mina älskade, vi hava en Herre, som icke klemar ens med sina mest älskade eller är efterlåten mot synden, men ej heller drager sin hand tillhaka från dem, vilkas hjärtan en gång tillhöra honom, utan aktar på att hjälpa dem från otro till tro och från tro åter till högre tro. Vi hava ock ett vittnesbörd om Herren, vilket icke är uppkommet i blott lättrogenhet eller omoget utgånget i världen, utan evangelium har utf Otts i apostlarne genom en allvarlig, svår skola och tuktan och är beprövat under mycken smärta, mycket tvivel och mycken strid. Utan samma allvar utfödes därför ej heller nu i något hjärta evangelii kraft och tro; det trives ej på lös mark och är icke någon spis för ett vekligt och högtflygande sinne; det fattar människan med sin tröst och sin tuktan i hjärtats och samvetets djup. Men huru mången dragning av evangelii nåd och sanning har icke redan från barndomen kommit till våra hjärtan, och huru länge redan har ej Herren gått efter oss med kärlekens lockelse och med lidandets tuktan, med tröst och med bestraffning, för att undanröja hos oss den jordiska hjärtehårdheten, som binder oss i otron eller försvagar vår tro och vilseför den! Låtom oss, innan vi gå vidare, vända oss till Herren själv, i det vi gemensamt sjunga följande vers ur psalmen n:r 407:

Jesu, tröttna ej att kalla, Som du hittills kallat mig. Låt in ig ur din vård ej falla, För mig in till frid av dig; Led mig i din helga fruktan, Straffa allt av synd du ser. Att jag av din Andes tuktan Spörjer nådens kraft alltmer.

Med himmelsfärden bragte Kristus till slut icke blott uppfostringsverket hos sina lärjungar, utan ock sin egen vädjobana på jorden. Det högsta hade Jesus därunder satt som sitt mål: himmelen, härligheten hos Fadren i himmelen, evighetens krona. I hela mänsklighetens historia har ingen

så uppträtt som Jesus av Nasaret, ingen, som ens så skulle hava talat om ett himmelskt rike, än mindre att någon ur djupaste ringhet skulle hava riktat hela sitt sinne och sin väg utöver hela världen mot det, som människorna

minst akta, och som dock för anden ter sig såsom det högsta: himmelen ända intill den gudomliga tronen. De flesta människor krypa på jorden; de, som sträva högre, beundra och söka det höga i denna förgängliga värld; de, som vilja ännu högre, sväva med sin ande emellan himmel och jord på inbillningens höjder, eller ana blott och längta efter något härligare, men veta ej att fatta det, och sjunka alltjämt åter ned i stoftet, i jordens glitter och smuts. Denne Jesus åter trädde med fasta steg på jordens mark, men så att hans huvud och gång lika så orubbligt voro riktade över jorden; icke såsom en vid jorden bunden vandrade han genom världen, utan såsom en i sanning fri, såsom en konungslig ande och man skred han Över jorden, utan att hava eller åstunda något av vad högt den äger. Man såg det på allt hans görande och låtande, såsom man hörde det av allt hans tal: uppåt över världens härlighet går hans väg; med hela sitt sinne, med hela sitt strävande och verkande, med hela sitt hopp sträcker han sig tryggt och oryggligt mot det högsta, det i hela världen okända och av mänsklig tankeflykt ouppnådda, . det överjordiska och eviga. Men ingen människa var mindre svärmare än han; ingen människa tog det så strängt som han i fråga om sanningen, så i avseende på sig själv som andra; och han talade om de himmelska tingen med samma visshet och 'bestämdhet, som andra om jordiska ting; han talar så nyktert därom och dock med de heligaste försäkringar och förmaningar, så enkelt och dock så djupt. Det himmelska var för honom icke ett föremål för blott underhållande samtal, för hänförande tal och diktningar, för känslofulla tillfällighetsstunder, utan jör det inre livet och den dagliga vandeln; han leker ej med himmelska hänryckningar, gör ej målande skildringar därav eller glänser därmed, utan han hämtar av det himmelska helig sannings lära och kraft, lider och övervinner därmed det bittraste, det

svåraste, försakar och offrar allt, vad människorna akta såsom kärast, högst och ärofullast, vars ägande ingen jordens makt kunnat beröva honom eller undanhålla honom i hans andestorhet och under-kraft. Hänföra människorna allt till det jordiska, till denna värld, så hänförde han allt till det himmelska, till en evig värld. Att Fadren i himmelen älskade honom, hörde honom och lät sig höras av honom, gav honom att skåda och göra hans gudomliga verk och att äga hans härlighet, att i himmelen någonting väl belönas, att i himmelen är glädje över något, att i himmelen ens namn är skrivet och en skatt samlas, att himmelriket kommer en nära och att man inkommer i detsamma, bliver stor och rik däruti — däri levde hans själ, det lärde han med sitt tal, det predikade hans vandel, därför stred och dog han med orubblig övertygelse, att det var vägen till Fadren i himmelen, segerns väg genom världsdöden till evighetens Uv, uppsvingandet från jorden till Guds tron.

Och gives det något naturligare (om man så får säga), än att det så måste varå, att man skördar vad man sår, att lika kommer till lika? Är det icke naturligt, att det, som av jorden är och för jorden lever, kommer till jorden, och skulle det icke vara lika så naturligt, att det, som av himmelen är och för himmelen lever, kommer till himmelen? Måste icke den människa, som i sitt jordiska sinne hänger vid denna förgängliga värld, tjänar henne med kropp och själ och därutinnan fördärvar kropp och själ, måste icke en sådan även hava sitt livs utgång i den förgängliga världen, däri finna sin grav och sitt döds-arv? Och däremot, om en människa såsom Jesus i himmelsk Ande oförryckt håller själ och kropp riktade mot himmelen och övervinner bannet av det jordiska, det förgängliga, lever i det oförgängliga med sitt livs hela gärning och med sitt sinnes hela sanning och med sin kropps hela hängivande — kan och får hos en sådan människa döden uppsluka livet, det förgängliga uppsluka det oförgängliga? Vore ej detta själva onaturen? Måste icke omvänt efter den naturligaste lag och efter all rättfärdighet hos en sådan man livet bryta igenom

döden, det oförgängliga upphäva förgängligheten, himmelen, den oförgängliga världen, bliva hans arvedel? Himmelsfärd var därför den rättvisaste lön och det lika så naturliga slutet av Jesu mot himmelen riktade Uv, som dödsfärden är för oss, som äro riktade till förgängligheten och henne underkastade. Eller menen I, att himmelsk vandel och himmelsfärd äro blott en tankeflykt, blott en skön föreställning, en drömbild? Att himmelen icke vore en verklig värld med eget, högre Uv? Att hela skapelselivet vore med den lilla jorden uttömt, och att allt, som är över jorden, vore en tom, öde ort? Det jordiska med alla sina sköna och osköna drömmar, det dödliga, det skulle varå liv, verkligt liv; det oförgängliga däremot, det eviga, det skulle icke vara ett fullt, verkligt liv, utan blott en tanke i människan? Det tomma livet, sådant det här är, skulle något varå, skulle vara allt, men det väsentliga livet skulle intet vara, alldeles intet? Det förgängliga, döden skulle intaga en hel värld, såsom det här är; och det

oförgängliga livet, som icke dör, skulle icke hava en egen värld, ingen plats i hela det omätliga världsrummet? De, som göda sig med jordens förgängliga ägodelar, bada sig i världens lustars skum, rikta sig och höja sig genom rov och blodsutgjutelse, de skola kunna trotsigt säga: "Vi hava levat och njutit, oss tillhörde en värld", och den ädlaste skulle ingen värld tillhöra, lika litet i den vida, höga himlarymden som på jorden? Han, som försakade all jordens glädje, ära och makt, använde och uppoffrade allt, vad han i sin egen person hade och förmådde, för att tjäna, hjälpa och göra väl emot människorna, och detta allt utan tack och lön i världen, med blicken blott mot en himmel och en i himmelen vedergällande Fader — en sådan människa skulle hava offrat allt för blott en drömd himmel? För den ädlaste i mänskligheten, som av denna världen intet annat hade än lidande, skulle ingenstädes och aldrig en verklig livsvärld stå till tjänst, medan här för vällustingar och svärmare bjudes en värld, i vilken de hava fullt upp? Var är dårskap, var är sanning? Visst och sant, mina vänner, detta just är den nya uppenbarelsen, vilken Jesus i sin

person införer i världen (man hör det ej blott av honom såsom den heligaste sanning, man ser det även på honom): Det gives över jorden en verklig himmel, en egen odödlighetens och den oförgängliga härlighetens värld; och om ingen människa har nyckeln dit, denne Jesus har den; om ingen människa, vare sig med sin ande eller med sin kropp, i gärning och sanning kommer utöver det jordiska livet, denne Jesus lever och rörer sig i ett överjordiskt liv och detta såsom den där har makt däröver; det högsta livet, det gudomliga livet lever i honom, och upphöjelsen till detsamma är målet för hans jordiska liv; den högsta andekraften -förandligade och förklarade hans kropp, kroppens köttsmakt försinnligade icke och dödade icke hans ande. Och då han redan under vägen till detta mål synligen gjorde Guds verk, så har han sannerligen icke därmed, att han kommit till målet, hemfallit åt vanmakt, utan har med ande och kropp ingått i den osynlige Gudens fulla makt: "Han blev upptagen i himmelen och satte sig på Guds högra sida".

Men icke blott för sig själv har Jesus Kristus eftersträvat och uppnått det högsta målet; han har icke gått genom världen såsom en för sig själv levande Gud, utan såsom Människosonen, vilken, med allt vad han ovanifrån hade, blott levde för mänskligheten och i evighet vill leva för henne. Att upplåta för mänskligheten den för henne tillslutna himmelen och föra de människor, som anförtro sig åt honom, till det högsta målet, in i det himmelska konungarikets härlighet: det är målet för hela hans tillvaro i världen, däruppå syftar hans lärande, hans lidande och död, hans uppståndelse och himmelsfärd. Och med lärande begynner han och fortfar därmed icke blott in i döden, utan ända intill sin himmelsfärd (Luk. 24:44 ff.; Ap.-G. 1: 3); med sitt lärande förbereder han människornas hjärtan, så att han kan tillföra dem kraften av sin död, sin uppståndelse och himmelsfärd. Du gör dig således förlustig denna kraft, denna Guds Sons kraft, som upplåter himmelen, om du icke rätt ingår i Kristi lära, där förbliver, rotfästes och växer. Och vad är det då, som han från begynnelsen till slutet

lärer? Icke en sådan rättfärdighet eller fromhet (religion), varvid det går människan väl på jorden, utan himmelrikets rättfärdighet (Matt. 5:20, 48; 6:33; 7:14); han lärer icke de blott jordiska sanningarna, utan de himmelska sanningarna (Joh. 3:12): vad som är och bliver fördolt för denna världens visa och kloka och även för de efter människors sätt skriftlärda (Matt. 11:25—27); vad som där uppe i den eviga världen är ande och liv (Joh. 6:62 f.); vad som i himmelen, inför Gud gäller såsom vishet, rättfärdighet och kärlek; vad som tillhör vår gudomliga bestämmelse, vad som gör till sanning i oss odödlighetens anlag, vad som stillar evighetshungern och evighetstörsteii i människosjälarna, mättar vår naturs eviga livsbehov och drifter; vad som tillhörer och tillförer en överjordisk härlighets ägodelar och fröjdeämnen, det oförgängliga väsendet till pris och ära. Och allt detta lärer han icke i torra, döda läroartiklar eller i sköna tal; nej, med sin himmelsrikslära väcker och vidrör han människornas hjärtan, uppmuntrar och stärker, straffar och förmanar; det himmelska arvet gör han till ett allvarligt, oryggligt mål; han övar och uppfostrar därför, tager därför I anspråk ett ihärdigt bedjande, sökande och kämpande, så att ens förstånd och vilja, tanke och sinne, ens görande och låtande och lidande måste rätta sig därefter. Så har han själv med största tålamod och möda lärt och förberett sina lärjungar för det högsta målet, för evighetens liv; det liar icke fallit dem från himmelen i skötet och tillfaller ännu ingen så, utan det bliver vid

Herrens ord (Luk. 13:24): "Kämpen för att komma in genom den trånga porten; ty många, säger jag eder, skola försöka att komma in och skola dock icke förmå det", emedan nämligen deras sökande icke blir någon kamp, något allvarligt, ansträngande bekämpande av de mötande hindren och svårigheterna.

Sedan Herren således genom lära och uppfostran själv förberett sina lärjungar och övat dem i kämpande, går han till att förbereda för dem och upplåta för dem vägen in i himmelriket, göra för dem ingången däruti möjlig. Med blotta läran och övningen är det ännu ej nog; därför sade292 Beck, Kristliga Tal.

Herren vid sin bortgång till sina lärjungar: "Dit jag går, dit kunnen I icke komma. Jag går bort för att bereda eder rum; och jag vill taga eder till mig, att där jag är, där skolen I ock varå" (Joh. 13:33; 14:2 f.). Fördenskull har han såsom heligt offer givit sitt liv för de sina, på det de i honom måtte hava en beständig försoning för sina synder; han har i kraft av sitt oupplösliga liv fråntagit döden dess makt, för att återlösa dem från döden, och har äntligen ingått i den gudomliga härligheten, för att giva dem samma härlighet, som Fadren givit honom. Sedan han utfört allt detta, är han i besittning av all kraft och makt i himmelen och på jorden och uppfyller nu sitt ord (Joh. 12:32): "När jag har blivit upphöjd från jorden, skall jag draga alla (mina tjänare, v. 26) till mig," Med bortgåendet från jorden, med avslutandet av den muntliga undervisningen har således Kristi verk ingalunda upphört; fastmer, likasom hans person blivit upphöjd, så har även hans verk blivit upphöjt: han lärer icke det himmelska med blotta ord, utan ovanifrån drager han sina lärjungar uppåt, sedan de upptagit i sig hans ord. Det är kraft från höjden (Luk. 24:49), den himmelske Andens kraft, som från honom utgår såsom liv och kraft i hans egna och drager dem till honom,, så att det icke bliver ett blott yttre bud, utan invärtes bliver dem möjligt att "söka det, som är där ovan, där Kristus är sittande på Guds högra sida, att fara efter det, som är där ovan, icke efter det, som är på jorden" (Kol. 3:1 f.). För de jordiskt sinnade människorna är detta visserligen svärmeri, överdrivet tal; och det kan icke för dem vara annat, emedan de själva driva svärmeri med denna världen, och emedan de icke veta av eller icke vilja veta av några andra krafter än dem, som stå att finna på jorden, i naturen och i den naturliga människoanden. Men det härliga, som I utioven eder av denna världen, är dock blott lögn och svek, blåses bort av vinden — viljen I då icke sanning, det beståndande? Viljen I det, så ingån i Herrens egen skola, så att I troget inpräglen i eder hans ord och hans bild: I skolen då mer och mer inse, att här nere icke är rummet för det sanna livet och denegentliga livsvärlden; en högre värld, det himmelska, det eviga livet skall lysa emot eder från Herrens lära och person och skall i sin tid gripa eder, icke såsom en blott längtan, utan såsom en levande *kraft*, så att I icke endast eftersägen det, utan även *förstån* det, och icke blott förstån det, utan ock *öven* det, varom aposteln (Fil. 3:12 ff.) talar: "*Jag far efter att vinna det*, eftersom jag själv har blivit vunnen av Kristus Jesus — jag jagar mot *målet*, för att få den segerlön, som hålles framför oss genom Guds kallelse *ovanifrån*, i Kristus Jesus".

Med detta strävande är visserligen målet ännu ej uppnått, och *blir* ej heller här uppnått; men därför är det dock ej ett *tomt och fåfängt strävande*, varav man icke redan här har något i behåll: *den upphöjde Herren* drager icke blott från avstånd till sig och efter sig, han *kommer* ock till dem som följa hans himmelska dragning; han *ingår i dem* icke blott såsom tanke, utan *såsom den där är levande och gör levande* (Joh. 14:18—21), *med en levande nåd och gåva*, som är visdom, rättfärdighet, helgelse och förlossning (1 Kor. 1:30). Det svävar icke såsom en blott föreställning för själen, det växer tillsammans med människan i det inre, så att det bliver *en levande egendom från himmelen* i dig själv, såsom apostlarne säga: "I haven en egendom, som är bättre och bliver beståndande", ägodelar, tillhörande den övre världen (Hebr. 10:34). "Gud har i Kristus välsignat oss med *all den himmelska världens andliga välsignelse*" (Ef. 1:3). "Allt det, som leder till liv och gudsfruktan, har hans gudomliga makt skänkt oss" (2 Petr. 1:3). Därvid heter det visserligen ännu alltid: "Icke, som om jag *redan* hade vunnit det eller redan hade blivit fullkomlig" (Fil. 3:12); men just detta strävande uppåt, i kraft av vad man mottagit ovanifrån, är *det fullkomligas begynnelse, den fulla fruktens förstlingskärve, fulländningens underpant* (Rom. 8:23; jämf. 15—18; Ef. 1:13 f.) — så att vi ofelbart komma dit, där Herren är, visserligen hinna det stora målet: att ingå i den oförgängliga härlighetens och salighetens från världens begynnelse tillredda rike, varest även

denna vår

skröpliga lekamen skall förvandlas, så att den bliver lik den till himmelen upphöjde Herrens förklarade lekamen (Fil. 3:20 f.).

Detta, mina vänner, är vad Herren utlovar med ordet: "Den som tror och bliver döpt, han skall bliva frälst", såsom han med sitt andra ord hotar: "Den som icke tror (den som förbliver i otro, om han än är döpt), han skall bliva fördömd!" Och båda delarna, tron med sin salighet och otron med sin osalighet, äro förbundna med evangelium, den lära, som Herren har givit sina apostlar till att förkunna för all världen. I detta evangelium föres oss det himmelska riket nära såsom det i Kristus upplåtna arvet, och för detta högsta mål förberedas och uppfostras vi; därtill hörer nu tro, men en tro, som icke lämnar oss sådana vi äro, utan framför allt förändrar vårt sinne, så att vi i vårt hjärta bliva främmande för världens fåfänglighet och i Jesus Kristus och hans himmelska rike söka sanningen och livet, med kämpande eftertrakta detta såsom det högsta målet, men icke efter eget gottfinnande och efter människornas lara, utan i lydnad för Herrens egen lära och förebild, vilken allena i gärning och sanning kunde säga: "Jag är ovanifrån — jag vill draga eder till mig". Det kan ingen blott människa säga eller göra; vi människor äro här nedifrån och måste först uppfostras till tron och dess himmelska mål. Men därvid gäller det, att icke vara klenmodig, men ej heller säker och lättsinnig. Ingen klenmodighet — ty vi se på lärjungarne, att man kan redan av hjärtat tro på Herren, himmelrikets grund kan redan vara lagd i hjärtat, och man lider dock ännu delvis av otro; för sådan otro bliva icke redliga lärjungar fördömda av Herren! Men dock bestraffar han dem därför trots deras tro i övrigt; således intet lättsinne! Herren har tålamod med alla redliga lärjungar, men det är ett tålamod, som helar, som bättrar; och de måste behjärta hans bestraffning, på det otron icke skall gripa omkring sig och bliva till fördömelse. Går du däremot förbi hans ords bestraffning och av detta blott vill utvälja det vederkvickande och fröjdande, det tröstliga och ljuvliga, så förlita

dig icke på din tro, att den skulle göra dig salig. Skriften vet även om en tro, som blott är delvis, som ännu icke är nog till salighet, såsom om en otro, som likaledes blott är delvis, som ännu icke fördömer (Mark. 9:24; Joh. 20:27). Hon talar om människor, om vilka det heter (Joh. 2:23): "Många kommo till tro på hans namn, när de sågo de tecken (underbara helbrägdagörelser), som han gjorde" — det är en tro, som icke är grundad på kunskap om och kärlek till den av Herren lärda sanningen, utan är beroende av yttre verk, av kristendomens storartade och välgörande inflytande, och därom heter det (Joh. 2:24): "Men själv betrodde sig Jesus icke åt dem". Likaså talar Skriften (Matt. 7:21 ff.) om människor, vilka säga "Herre, Herre", bekänna hans namn och hålla det i värde, ja vilka även själva i Herrens namn förrätta stora, till och med häpnadsväckande ting (Luk. 13:26 f.; jämf. 24), såsom ock om sådana, som efterfölja Herrens lära, äta och dricka inför honom, således mottaga hans undervisning och hans spis — alltså idel trossaker; och ändock heter det om sådana troende: "De skola icke komma in i himmelriket", emedan de icke bevara och nyttja ordet till eget fruktbärande, icke lösgöra sig från det härskande jordiska sinnet, icke strida för att ingå genom himmelrikets trånga port; emedan de således, vid all sin bekännelse och vid allt sitt myckna hörande och görande i Herrens namn, underlåta just det, som Herren uttryckligen framför allt vill hava uträttat, på det vi genom tron måtte varda saliga.

Nu väl, mina vänner, här nere går det till ända med oss alla — det är visst, är ögonskenligt — vad bliver kvar för digt Vad har du som kan bestå i evighetens prov? Till ända går det med oss alla; och för att blott förmultna, därtill äro vi icke skapade och begåvade framför alla andra skapade varelser omkring oss; för att blott lämna oss sådana vi äro, har Jesus Kristus icke påtagit sig bördan av världens kors, och är icke upphöjd över världen för att här intet mer gälla. Hans evangelium skulle icke kunnat i en otrogen, jordiskt sinnad värld vinna rum och gehör, om Jesus Kristus

icke vore sannskyldig Herre över världen. Så visst, som han förmådde föra ut i världen predikan om sitt evangelium, så visst skall han även bringa till utförande vad han därmed sammanbinder: "Salig, den som tror — fördömd, den som icke tror". Huru skall det då gå dig? Så sant som evangelii predikan står inför våra ögon, så sant skall även detta ordet om salighet eller fördömelse en gång uppfyllas! Vi friaste således välja emellan de tvenne vägarne, vilka Herren ställer i vårt val: emellan tro och otro, emellan salighet och fördömelse; ett

mellanting, som icke vore tro och icke otro, icke salighet och icke fördömelse, låta visserligen människorna sig här gärna behaga, men det består icke inför honom, som är Herre och Domare över världen. Men att alla kunna välja tron och saligheten, att vi kunna vinna livets högsta mål, därför har Herren gjort allt och verkar ännu fortfarande därför; dock icke så, att vi själva därvid intet skulle hava att göra, nej, på det vi måtte kunna och vilja göra, vad vi höra göra: låta oss av honom dragas och uppfostras, bedja till honom och söka hos honom, lära hos honom, följa och efterfölja honom, kämpa med honom trons goda kamp och fatta det eviga livet, i stället för detta fåfängliga livet (1 Tim. 6:ll-f.). Den som kämpar denna kamp, han vinner, han segrar, så visst som Jesus Kristus är sittande på Guds tron! Amen.

26. Ande och liv.

Joh. 14: 15—21.

Dagens evangelium, mina älskade, talar i ord, som äro oss väl bekanta, men förstår därunder saker, som dock visserligen icke äro var mans; man ser dem icke och känner och äger dem icke i världen, änskönt man har orden, varmed de betecknas. Därav kommer det, att så många, fastän de från barndomen kunna den heliga Skrift, likväl aldrig urskilja och fatta det särskilda, det egendomliga, som orden betyda: de taga alltid orden så, som de i sitt vanliga, natur-

liga liv vant sig, blott i en god världslig mening, men icke i den bästa, som sträcker sig utöver jorden och utöver människovärlden. Men just därhän syftar evangelium med sina ord; det vill därför icke tala om jorden, icke vittna om saker, sådana de här nere äro att se och höra och uppfylla människornas hjärtan; utan vad i ingen människas hjärta förefinnes och ingen på jorden sett och hört, vad blott en har sett och hört och vad blott en har att giva, nämligen han, som steg ned från himmelen och är åter dit uppstigen (Joh. 3:12 f., 31 f.), därom vill evangelium vittna med sina ord, och dit vill det också visa vägen.

Därför, när i dagens text talas om Ande, nämnes uttryckligen därjämte, att här är fråga om en sådan ande, som världen icke ser, känner eller fattar; att vi således därvid icke få tänka oss något, som man i denna världen kallar "ande" och som alla människor från uråldriga tider redan hava, utan något, som i sanning kan kallas en ny, övermänsklig, överjordisk ande. Och när Herren säger till sina lärjungar: "Jag lever, I skolen ock leva" — så menar han likaledes icke det, som man i världen i allmänhet kallar liv: han menar varken det utvärtes livet med dess naturliga krafter och njutningar, ej heller vår naturliga andes högre liv med allt vad vi kalla vishet, fromhet, mod och fröjd, själens ädlare gåvor; ett sådant liv hade lärjungarne redan mer än andra, när Herren sade till dem: "I skolen leva". Nej, han menar fastmer därmed ett nytt Uv, sådant ingen världslig kraft och ingen mänsklig ande frambringar, ingen mänsklig vishet och fromhet äger i sig, om den också vore av äkta slag såsom hos lärjungarne. Herren menar ett Uv, som intet och ingen i hela världen äger eller frambringar utom honom, och som han också först efter uppståndelsen kunde giva sina lärjungar. Då först kunde han uppenbara sig för de sina i den rätta livskraften, då först kunde han i ny, hittills okänd mening säga: "Jag lever, I skolen ock leva". De skulle nu leva det sanna, egentliga livet, som allena förtjänar namn av liv; varför ock en av dessa lärjungar, när han jämförde sitt nya liv med vad vanligen kallas liv, icke

kunde uttrycka åtskillnaden bättre än med dessa ord: "Vi hava övergått från döden till livet" (1 Joh. 3:14); eller, för att i korthet och fullständigt utmärka det särskilda som i Kristus kommit dem till del, säga de: "Livet uppenbarades" (1 Joh. 1:2); vaft leva, det är för mig Kristus" (Fil. 1: 21); "den som har Sonen, han har livet; den som icke har Guds Son, han har icke livet'7, om han ock, mänskligt att tala, är en man, full av liv och ande (1 Joh. 5:12).

Akten då här uppå, I efter liv törstande, mellan död och liv, mellan ande och kött kringkastade själar, akten häruppå: Det gives i Jesus Kristus något mycket större och bättre, än I föreställen eder, något, som är mer än allt vad hela världen omkring eder har och giver, mer än I finnen i eget hjärta, mer än någon människoande kan giva eder, om han också hörde till de allra yppersta. I Kristus Jesus gives det ande och liv för eder, varemot allt, vad på jorden lever och har sin varelse, är att räkna för dött, och allt, vad i världen heter ande, icke hinner utöver köttets värld. Detta liv kunnen I hava, det är eder alla tillämnat genom vår Guds och Frälsares barmhärtighet,

vilken från sig själv låter Ande utströmma över denna köttets värld och levandegör oss ifrån döden, så att vi hava liv såsom han är levande, hava ande såsom han är Ande. Detta är himmelrikets stora, eviga testamente, som blivit upprättat och öppnat genom Jesu Kristi blodiga försoning för syndare; och bedragen därför icke eder själva, så att I förväxlen ande och liv med det svaga, bristfälliga och förgängliga väsen, som man på jorden så benämner. Menen icke, att det är blott ett av oss tänkt liv, ett känsloväsen, en själsstämning, som genom fromma sysselsättningar kan framkallas i hjärtat, ett liv, sådant de fromme under Gamla Testamentets tid ägde och lärjungarne hade, innan Herren genom sin död och uppståndelse hade bragt det Nya Testamentets liv till stånd. Nej, fasthållen det, att det är ett helt och hållet nytt liv, vilket icke lever av våra tankar, utan varav vi först komma att leva; det är ett liv, som äger sin tillvaro och sitt bestånd, utan att vi först upprätta det, utom och över allt vårt tänkande och

kännande, utom och över denna världen: det är det övermänskliga, överjordiska andelivet, vilket gör den översinnliga världen till en odödlig, helig och salig värld, till ett himmelrike; och det har Jesus Kristus i sin person medfört till jorden för att därmed redan här begåva de människor, vilka såsom hans första lärjungar låta sig av honom fostras och göras värdiga därtill (Matt. 10:11, 38; Upp.-B. 3:4—6).

Detta, mina älskade, är den himmelska kallelsens klenod i Kristus Jesus, den pärla, som uppväger och överväger allt; det innefattar icke blott att våra synder bliva oss förlåtna, utan ock att Kristi eget liv, livet från höjden, kan och vill i oss inplantas; icke blott att vi få ett gott samvete, utan att vi redan här få bära inom oss en skatt, en välsignelse, en kraft från den översinnliga världen; icke blott att "vi blevo försonade med Gud genom hans Sons död, medan vi ännu voro Guds ovänner, utan ock att vi, sedan vi hava blivit försonade, ännu mycket mer bliva frälsta i och genom hans liv" (Rom. 5:10; Fil. 3:14 ff.; jämf. 8—10; Matt. 13:45 ff.).

Men ingen må tro sig kunna nå detta upphöjda, liv, utan att av Kristus erhålla hans Ande. Ett sådant liv kan ingen frampressa ur den kristendom, som människorna efter bokstaven meddela eller av sin egen ande och eget hjärta bilda sig, om därtill än användes de vackraste och klokaste tal; ty var och en måste hålla sig till Jesus Kristus själv, som har sagt: "När jag har blivit upphöjd från jorden, skall jag draga alla till mig", dem nämligen som hålla sig till mig (Joh. 12: 32, 26). Till denne Ende masten I hålla eder, icke sådan han av människorna efter deras tankar utmålas för eder, utan sådan han själv har avbildat sig i sitt ord; detta hans ord kan ingen, som är av jorden, göra umbärligt eller ersätta, emedan Kristus allena av egen erfarenhet känner de himmelska tingens väsende, och han ensam i ord kan uttrycka och intrycka dess ande och liv (Joh. 3:5, 11—13, 31 ff.). Akten därför på detta, mina älskade: Utan Kristi ord, utan hans ord om riket, om himmelriket, gives icke någon Kristi Ande, icke någon himmelrikets Ande, och utan denne

Ande icke heller något liv från höjden, icke något sant evigt liv. Detta har Gud förenat; och de, som icke taga detta tillhopa, de bedraga sig själva och andra på vad som är kristendomens klenod, dess pärla.

Utan ande finnes överhuvud intet liv, ingen kraft, ingen handling; allt, vad som lever, har någon ande, varje skapelse efter sitt slag; det, som har ett jordiskt liv, har en jordisk ande; och vad som skall nndfå ett himmelskt, gudomligt liv, måste erhålla den himmelske, gudomlige Anden. Emedan Gud redan vid skapelsen hade utvalt människan, att hon skulle på jorden vara en medlare emellan den jordiska skapelsen och dess Skapare, emellan denna världen med sitt lägre liv och den himmelska världen med sitt högsta liv, därför har Gud givit människan icke blott en kropp, som enligt sin natur tillhörer jorden, utan också inblåst i henne sin egen ande såsom hennes livsande, att människan därmed må bliva i stånd att hålla sig själv och den åt henne överlämnade världen i levande förbindelse med Herren och Skaparen, draga till sig det högre livet från Gud och leda hans överjordiska gåvor, hans heliga krafter och himmelska välsignelser in uti den mänskliga och jordiska naturen (1 Mose-B. 1:26—28; 2:7; Ps. 8; Ordspr.-B. 8:30 ff.; Joh. 1:4, 9). Himmel och jord, synligt och osynligt, människor och änglar, skulle under den ende Fadren och den enfödde Sonen bilda en här av Guds barn, en kropp, ett rike med många ordningar och grader, men med ett liv av Gud, i Gud och till Gud, så att Gud skulle vara allt i alla, och att den lägsta så väl som den högsta skapelsen skulle vara sin Skapare till pris och ära och bliva delaktig i hans salighet.

Men huru skändligt hava icke vi människor ryckt kronan från vårt huvud, huru skymfligt hava vi leke förvänt vår

höga kallelse, vår förstfödslorätt och missbrukat vår själsadel på jorden! I stället för att med den oss förlänade anden vara medlare emellan denna värld och dess Skapare, emellan sanningens Ande och liv i höjden och den jordiska skapelsen, hava vi — i vårt övermod att själva vilja spela Gud — lösryckt oss och med oss hela denna lägre värld från den högre,

och dragit den ned i lögnens, skenets, bedrägeriets och smutsens, oordningens och söndringens ande och liv. Och detta är just vederstyggligheten i vår synd: vi äro väl för stolta att med vår av Gud undfångna ande i underdånig lydnad binda oss vid honom, alla andars Fader, och emottaga vad som brister oss själva av honom, som har gjort allt; men vi äro icke för stolta att draga Guds ädlaste gåva, som han har förlänat oss, ned i jordens stoft, att vända vår från Gud härstammande ande emot honom själv och dymedelst förvrida och fördärva hans egna lagar och sanningar, och giva oss själva med kropp och själ i träldom under en förgänglig värld. Så har en falsk ande, en världslig, jordisk ande, en från Gud avfallen, på egna vägar kringirrande ande intagit vår natur och kommit i stället för den överjordiska, med Gud förenade sanningens och kärlekens Ande; och just därmed är också vårt liv avslitet från sin rot, från det eviga livet i Gud och hans himmelska rike och måste förtorka. Icke blott vår kropp, även vår ande täres av förgängelsen; och icke blott i hela vår yttre värld har döden inträngt, utan ock i vårt innersta, andliga liv; ty huru många våra bästa tankar och föresatser bliva icke förkvävda i födseln, och vad av vishet, dygd, mod och frid vi ännu nödtorfteligen kunna förvärva oss, huru bortfaller det icke just i det avgörande ögonblicket, då vi allra bäst behövde det, huru begraves det icke alltjämt under ovilja och klenmod, under glömska, dårskaper, fel och synder av alla slag! Sådant är vårt eländiga väsende, vari blott råa sinnen kunna lättsinnigt finna sig väl, vilket blott ljugare bemantla, och som de bästa icke kunna förändra. Vad vi med våra krafter kunna åstadkomma, det förvissnar efter en kort blomstringstid, fördärvas, frätes av syndens gift och förtäres av döden.

Här kan nu endast en Helig hjälpa, en Odödlig, en som icke, såsom vi, blott har och söker ande och liv här nedifrån, utan som förer det med sig från höjden, varest ingen synd och död härskar utan Guds rena Ande, sanningens helige Ande och hans obefläckade, oförvissneliga och oförgängliga liv. Och även denne Ende kan blott hjälpa, så vida man

låter honom hjälpa sig, och man icke har mörkret kärare än hans ljus, utan skickar sig i hans, vår förvända ande- och livsriktning motsatta, ordning såsom en frälsningens och livets ordning. Ja, han måste först på rättens och Guds rättfärdighets heliga väg återvinna den ädla gudsgåva, som vi så oförsvarligt hava förslösat, genom vars vanhelgande vi hava försatt oss i vårt eländiga tillstånd. Detta har Guds enfödde Son av kärlek till oss åtagit sig: han har icke blott för sin del fullgjort den av oss försummade uppgiften att i mänsklig natur vara medlare emellan himmelen och jorden; han har också, då vi i vårt eget ogudaktiga väsende först måste försonas, icke skytt det svåra verket att i blodig offerdöd vara Medlaren emellan våra synder och Guds rättfärdighet. Och sedan han fullbordat detta och i sin person blivit vägen, sanningen och livet, kan vårt syndiga, dödliga släkte åter komma till Gud icke i blott yttre måtto, utan så| att vi bliva delaktiga av hans gudomliga natur (2 Petr. 1:4). Detta har blivit vår evige Medlares heligt förvärvade förbundsrätt; vägen från jorden till den himmelska helgedomen är åter öppen, likasom vägen för de himmelska tingen till jorden och in i människorna såsom en ny livsgrund till en sannskyldig, evig byggnad.

Allting ovanifrån och ned samt nedifrån och upp går Mött genom Jesus Kristus; han är i hela mänskligheten den ende övervinnaren av synden och döden, den avfallna världens ende Försonare, som åter har fört Guds Ande och liv in i människonaturen. Just därigenom har han ock förvärvat sig rätt och makt att vara förebedjaren hos Fadren för alla. vilka älska honom i hans helige Ande och liv och antaga honom till medlare, vara den förebedjare, som genom sin förbön utverkar åt oss den rätta, levande trösten i denna syndens och dödens värld: "Jag skall bedja Fadren, och han skall giva eder en annan Hjälpare, som för alltid skall varå hos eder: sanningens Ande), som världen icke kan taga emot, ty hon ser honom icke och känner honom icke", emedan hon leke känner Jesus Kristus, icke känner honom efter hans inre väsende, och dock utan honom sanningens Ande, den

levandegörande Anden från böjden, ingenstädes i världen kan finnas.

Den som nu är så lycklig, att han finner denne Hjälpare, han har i sig samnia Ande, som uppfyller Fadren i himmelen, Fadrens enfödde Son och hela hans himmelska rike. En sådan människa står då i levande förbindelse med allt detta och har sin innersta livsgrund däruti; däruppe, varest för de flesta människor allt är dött och tomt, är allt för henne liv, kraft, härlighet; och det är henne nära, icke i en matt tankebild, utan i levande, kraftig närvarelse: andelivet inifrån utåt och andelivet uppifrån nedåt flyta in uti varandra (Kom. 8:16, 26 f.) — den inre Anden med sitt suckande, bedjande, lyssnande, lärande och bevarande, och Anden från höjden med sitt utgående, dragande, uppenbarande, straffande och förklarande, ledande och lärande, givande och uppfyllande, varigenom han förer fram Guds liv och de gudomliga krafterna ur deras förborgade djup och förer sina barn allt vidare in i dem. Detta, mina älskade, är det levande tand, som stiftar, underhåller och fulländar den allena sanna, väsentliga, inre gemenskapen med den levande Guden och riket i höjden. En och samme Ande förbinder oss med Fadren i himmelen så nära, så verkligt, så natur-kraftigt, som barnet är sammanvuxet med fadern efter köttet; samme Ande förbinder oss med Jesus Kristus såsom en lem med huvudet, såsom en ranka med vinstocken; förbinder oss med Guds församling på jorden och i himmelen, med de fullkomliga rättfärdigas andar och med mängden av många tusende änglar såsom lemmarna i en kropp, såsom medborgarne i ett rike; förbinder oss med de himmelska krafterna och håvorna, såsom de naturliga arvingarne förbindas med den ärvda fädernejorden, såsom varje skapat väsende är förbundet med det element, varur det har sitt ursprung, sin näring och tillväxt. Av sådan gemenskap veta vi intet, så länge vi sakna Anden; men ur dess grund härflyta de korta, innehållsdigra orden hos Herren och hans levande andevittnen. Så säger Herren i dagens evangelium: "Få den dagen (nämligen då jag ånyo, i Anden skall för-304 Beck, Kristliga Tal.

binda mig med eder) skolen I förstå, att jag är i min Fader, och att I ären i mig, och att jag är i eder"; då skall således förbindelsen emellan mig och eder och Fadren uppgå i sin inre sanning och väsentlighet. Och åter heter det på ett annat ställe: "Det Jerusalem, som är där ovan, det är fritt, och det är vår moder" — allas deras moder, som äro födda efter Anden (Gal. 4:26, 28 t). De äro ovanifrån "födda på nytt till ett oförgängligt, obesmittat och ovanskligt arv, som är förvarat i himmelen" (1 Petr. 1:4). De äro välsignade, de bliva det icke först i den andra världen, de äro "i Kristus välsignade med all den himmelska världens andliga välsignelse" (Ef. 1:3). Deras "liv är fördolt med Kristus i Gud" (Kol. 3:3); de äro "med honom försatta i den himmelska världen" (Ef. 2:6); så att de smaka, njuta "den himmelska gåvan och den tillkommande tidålderns krafter" (Hebr. 6:4 f.), så att de hava inom sig själva "en -egendom, som bliver beståndande" i himmelen (Hebr. 10:34); och åt dem har "hans gudomliga makt skänkt allt det, som leder till liv och gudsfruktan" (2 Petr. 1:3). Allt detta härflyter frän Auden, och det så, att det icke såsom en blott tanke uppstiger ur hjärtat, utan att det är ett inplantat, rotfast inre Uv, som bildar den högsta kraften hos människan, hennes innersta drivkraft, hennes djupaste, oförstörbara livskärna. Därför bliver, då en gång Herrens Ande tagit sin boning invärtes i människan, hela Guds nåd i Kristus, hela sanningen i Guds ord efterhand ett inre liv och en inre kraft: vad vi se hos Jesus Kristus, vad vi läsa i Guds ord, det intager vårt inre sinne, det fäster sin bild däri, bildar våra tankar, vår diktan och traktan, vår bön, vår tro, vår kärlek, vårt hopp, så att Kristi gestalt och ord avbildar sig däruti. Allt detta sitter icke såsom ett eftersagt, eftergjort väsen blott i minnet, inbillningskraften och den yttre gärningen, utan är en i själen inneboende drivkraft, så att det uppbygger och utbildar en hel invärtes människa; Kristi ord och sinne fäster sig i oss såsom trons, kärlekens, kraftens, tuktens och nykterhetens Ande, fridens och glädjens Ande, bönens och tröstens Ande, ja såsom här-26. Ande och Uv. 305

Uyhetens Ande, emedan mitt igenom det synliga, igenom fåfängligheterna och lidandena, ankaret alltjämt sänker sig in i det osynliga, i den levande Gudens och Frälsarens härlighet, vars kraft och rike över allt, genom allt och i allt fullbordar sitt härliga verk och icke lämnar dem faderlösa, som sätta sin förtröstan därtill.

Lären nu av det sagda, mina älskade, att skilja emellan en, blott mänsklig kristendom och gudomlig kristendom; emellan ett konstmässigt uppdrivet kristendomsliv, som hastigt uppskjuter och utvecklar sig men snart blommar ut och bortvissnar, och det av Guds ord och kraft uppväxande troslivet, som håller sig rent från världsliga och mänskliga tillsatser emedan det icke behöver dem, och som kraftigt håller de sina uppe över tidens vågor och

svallningar. Lären att skilja emellan människans egen ande och Anden från höjden: den förra vilseleder även i sin gudlighet och ryckes med än av det ena, än av det andra lärdomsvädret, av skenet och klingande ord, än uppblåsande till en falsk självständighet, än bindande i osjälvständighet under människo-ok ocli yttre bestämmelser; men Anden från höjden frigör från allt detta i sanningens kärlek, ställer hela tiden och världen i evighetens ljus, förer det osynliga med dess nåd och dess dom in i det synliga och gör gudaktighetens överjordiska väsende invärtes till kraft och liv.

Om man nu i våra dagar måste ofta klaga och höra klagas, att vår kristendom i så hög grad saknar kraft och Uv, så är det därför, att Anden från höjden fattas, Jesu Kristi Ande, vilken är sanningens och kraftens levandegörande Ande. Och icke beror vår brist på kraft och ande därpå, att oss fattas Andens utomordentliga gåvor, undergörande krafter och underverk; utan därpå, att Andens väsentliga gåvor fattas oss, nämligen vad som tjänar till liv och gudlig vandel, Andens dagliga förnyelsekrafter, dess upplysnings- och helgelsekrafter. Ja, det är vår egentliga olycka, att vi icke en gång söka sådant med allvar på den av Gud förordnade vägen: vi jaga efter skenet till ett gudaktigt väsen, men icke efter dess invärtes kraft, vi göra

själva många ord, men hava föga Guds ord; ty hade vi mycket av Guds ord i dess renhet, så hade vi också mycket av Guds kraft, som är och giver'ande och liv. Men just det är vår svaghet, att vi övertäcka och förkväva Guds ord med egna ord och tankar, och att till följd därav den inre människan hos oss förkrymper, det kristliga i stället söker sig fram på ytan, och det himmelska sinnet, helgelseallvaret, sanningens och gudaktighetens kraft, alltmera avtager. Många hava allt sedan Kristi dagar från Guds ord och aldrig annorstädes ifrån hämtat ande och liv och därmed övervunnit denna världens falska liv, utan underkrafter och underverk; däremot skola många på den yttersta dagen inför Herren åberopa sig på underbara kraftgärningar i hans namn, och de skola dock icke av honom antagas. Så äro också i vår nyfikna, högtfarande och på underverk begivna tid många lystna efter utomordentliga krafter och gärningar, men gudaktighet ens väsentliga kraft vilja de icke veta av. Och om ibland katoliker och protestanter stora hopar lockas av begäret efter underbara tal och underbara verk, att höra och se andliga skådespel, så dragas de därför icke till att verka den spis, som bliver till evigt liv, till Guds oförfalskade ord med sin trånga port och sin smala väg, till sanningens Ande med sin inre pånyttfödelse, till ett himmelskt sinne med dess självförsakelse och världsförsakelse; därtill dragas de icke, och det är dock allena den Guds dragning, som förer till Guds rike. Därför inbryter ock i vår kristendom alltmera en falsk ande, en jordisk, världslig, utvärtes ande. Och därför låter det så främmande, att Guds rike i denna tiden är ett invärtes rike, och att de sanna kristne leva i det osynliga såsom något närvarande; att de på fullt allvar åtnöja sig med att här vara blott gäster och främlingar och leva och verka för det himmelska fäderneslandet; att de dag för dag hava att vandra i ljuset av sin Herres allt avgörande och allt fulländande tillkommelse, uppblickande dit och därefter ställande sitt görande och låtande. Det tror man icke mera på allvar, därefter lever man icke mera på allvar, det vill och lärer man icke mera

på allvar; och därför måste man å ena sidan av svagheten göra en dygd eller en täckmantel för bristen på allvarligt viljande och kämpande, för sinnets orenhet och oandlighet, a andra sidan måste man söka ersätta denna brist på andens kraft och rustning och det andliga ridderskapets vapen med yttre ting, med jordiska krafter och världsliga medel, och röjer därmed, att man icke ens mer har ett levande förtroende till det rena ordets och Jesu Kristi Andes segerkraft, det vill säga, att man icke mera i sanning tror.

Men frågen I nu, huru man kommer till Jesu Kristi Ande och liv, in i den världen övervinnande kraften från höjden, så frågen och söken icke efter nya fynd, efter särskilda talesätt, medel och anstalter; ty just det, att man i våra dagar alltid vill hava och göra något nytt och särskilt, att man vill varå med om allting, men icke vill någonting rätt och helt, utan alltid finner det rätta för simpelt och vanligt — detta är, vad som gör tidens villfarelser så talrika och kraftiga, och kommer oss att gå miste om det, som allena är avgörande. "Älsken I mig, så hållen I mina hud; den som har mitt ord, mina bud, och håller dem, han är den som älskar mig; I ären mina vänner, om I gören vad jag bjuder eder" (Joh. 14:15, 21, 23; 15:14) — däri sammanfattar Herren allt. Därför, bort

från detta mångahanda och allehanda, från dessa särskilda konstlade tillställningar, från detta halva och delade väsen, som haltar åt båda sidorna: till Guds väg och världens väg, till Kristi bud och människors uppfinningar och satser. Sanilen edra krafter, eder tid och edert görande, såsom de första lärjungarne, samlen dem omkring Jesus Kristus såsom sin medelpunkt, kring hans ord om riket, hans väg uppåt; fatten honom och älsken honom, såsom han giver sig själv åt eder i sanningens ord, icke såsom edert hjärta målar honom för eder, ty därav bliva falska Krister, som icke förhjälpa till livet. Kasten eder icke först över Herrens löften, såsom om I själva kunden rycka dem till eder; utan läggen eder framför allt vinn om att efterfölja hans bud, vilka säga eder vad I skolen göra, på det att löftena må komma eder till del.308 Beck, Kristliga Tal.

Röken först efter Guds rikes rättfärdighet, så skall ock han med sina löften, vilka uttala vad han vill göra, trofast och i rätta tiden komma till eder, erkänna eder kärlek såsom sann och uppenbara sig för eder såsom den levande. Vinnläggen eder härom, biden härefter med det rätta, innerliga allvaret, särskilt med hanens allvar, och med den trohet och ståndaktighet, som icke låter föra sig in på bisaker, de må vara huru goda och lysande som helst; då skall ock komma den dag, då på eder skall i överjordisk mening uppfyllas det ordet: VI skolen se mig; ty jag lever, I skolen ock leva". Arrien.

27. Jesus, världens Ljus.

Joh. 12: 44—50.

"Såsom ett ljus har jag kommit i världen, för att ingen av dem, som tro på mig, skall förbliva i mörkret. Jag har icke kommit för att döma världen, utan för att frälsa världen. Fadren har bjudit mig, vad jag skall säga, och vad jag skall tala; och jag vet, att hans bud är evigt liv." Jesus Kristus, mina vänner, kommer alltså till oss såsom ett världens ljus, med vilket intet annat kan förliknas, kommer såsom saliggörande ljus, såsom det eviga livets ljus. Och vi skola tro på honom, för att — såsom Herren säger kort före vår text (Joh. 12:36) — bliva ljusets barn, för att av honom erhålla hans eviga livsljus såsom vårt eget liv i oss och hava fram för oss klarlieten av en evig dag (Joh. 8: 12; 11: 9 f.).

Redan denna världens naturliga ljus är Guds härligaste gåva. "Varde ljus", så började skapelsen, och sedan följde de (ivriga skapelseverken; med ljus börjar varje dag ett nytt liv, varav människor och djur vederkvickas; ljusets kraft öppnar marken för en yppig växtlighet; i ljusets sken framstår allting skönare och likasom förklarat. Ljus är alltså det, som väcker till liv och framalstrar liv, det som bringar fruktbarhet och förklaring; och dag heter den tid, då ljuset lyser och frambringar dessa sina verk.27. Jesus, världens Ljus. 309

Barn av det naturliga ljuset äro alla människor, som födas till världen, så snart denna världens dagsljus trängt in i deras ögon, och så länge de framleva sina dagar i världen. Men i Skriftens mening äro icke alla människor också ljusets barn; utan lion gör åtskillnad mellan dem, så att lion kallar en del av dem ljusets barn och en annan del mörkrets och nattens larn (Matt. 5:14; Joh. 1:4 f., 12; 1 Tess. 5:5 f.; Ef. 5: 9—12; Fil. 2:15). Det senare slaget kallas i Skriften denna världens eller denna tidsålders ~barn? om vilka Herren säger (Luk. 16:8): "Denna tidsålders barn skicka sig klokare m>ot sitt släkte än ljusets barn"; världens barn äro således, så kloka de än i sitt slag må vara, motsatsen till ljusets barn, de äro mörkrets barn; och det gives sålunda utöver denna sinnevärld ett ljus, som för världen i all sin klokhet är okänt och otillgängligt: evighetens andeljus, salighetens gudomliga ljus (1 Tim. 6: 15 ff.). Solljuset kastar sitt sken blott på kroppen, icke in i själen; det framkallar väl dag utomkring oss för våra yttre göromål i denna lägre, förgängliga värld; men i det inre framkallar det icke dag för andens verk i den övre, oförgängliga världen. Du kan sitta mitt i solskenet och din själ sitta i mörkret; du är sorgsen och förstämd och därunder — eller också mitt under glädjen — fjärran från det gudomliga livsljuset, från Guds sanning och kärlek, och saknar frid i din själ; bland verk och villfarelser, ljusskygga tankar av osanning, orenhet och orättfärdighet, stolthet ocli girighet, fördunkla ditt förstånd och ditt sinne. Du kan hava genomlevat många goda dagar i världen och kan förrätta ditt dagsarbete med flit och förstånd, utan att därför den eviga dagen uppgått för din ande: han ligger ännu i natten, så att han av Gud och hans ande ljus intet vet och intet vill och ingenting emottager. Det kallar Skriften att vara i mörkret.

Vad försiggick väl då i världen, när det stora avfallet från Gud skett? Då utbredde sig väl icke yttre mörker över

världen: solljuset blev icke utsläckt, det fortfor ju att lysa över den avfallna världen, människornas kroppar och boningar belystes fortfarande av solens glans, åkrar och

trädgårdar betäcktes fortfarande med Guds gåvor och välsignelse, hantverk och konster, handel och vandel kommo nu först riktigt i gång. Men förmörkade voro människornas andar, fördärvade deras själar: otro och vantro, gud-förgätenhet och ogudaktigt liv, horeri och girighet, högfärd och trolöshet, oförsonlighet och obarmhärtighet, hat, krig och mord, och vad annat som hörer till världens stora syndaregister — detta var det andliga mörkret och natten, som med avfallet från Gud utbredde sig över världen. Och förhåller det sig nu annorlunda? Förehar icke världen ännu i dag alldeles detsamma? Ja, vi alla och våra barn, föra vi icke redan med oss till världen samma onda anlag såsom ett mörkrets säde, och gror icke säden upp av sig själv såsom ogräs från barndomen och ända in i ålderdomen och överväxer det goda, förmörkar vad som ännu finnes hos oss av ljus, och gör våra dagar mulna — ack, huru ofta och huru smärtsamt? Har således Skriften rätt eller orätt, när hon förer oss till sinnes, att vi av naturen äro mörker och nattens barn, att vi stå under mörkrets makt (1 Tess. 5:5 f.; Luk. 1:79; Joh. 1:5; Rom. 1:21; Ef. 2:3; 4:17 f.; Kol. 1:13)?

Men huru äro då de människor beskaffade, till vilka Skriften säger: "I ären ljusets och dagens barn"? Äro de väl av annan natur än de övriga människorna ? Eller är det numera omöjligt, att sådana människor skulle finnas i världen? Nej, även om dem säger Skriften: "I voren förut mörker'-, men fortsätter: "Men nu ären I ljus i Herren" (Ef. 5:8). Och huru hava de blivit detta? Därpå svaras (1 Petr. 2:9): "Gud har kallat eder från mörkret till sitt underbara ljus." Lyft fördenskull dina tankar över det naturliga ljuset och över denna världens klokhet till Guds underbara ljus, låt dig av Gud kallas till detta, och du skall ock bliva ett ljus i Herren. Men huru och var kallar Gud till sitt underbara ljus? Genom ingen annan än genom honom, som Gud har sänt i världen, på det man i honom skulle se och höra Gud, genom Sonen (Joh. 12:45, 50), vilken har kommit i världen såsom ett ljus, på det han måtte frälsa henne ur hennes mör-

ker; i honom var livet, och livet var människornas ljus (Joh. 1:4). I Jesus Kristus, mina vänner, är icke blott ett liv av världen; utan han har samma liv i sig själv, som Gud har i sig (Joh. 5:26), det eviga livet, med fullheten av all sanning, kärlek och salighet. Detta sitt liv låter Guds Son i ord och gärning utstråla i världen såsom ett skinande ljus, i det han talar och gör allt blott efter Fadrens uppdrag för att åt världen giva det liv, som han i sig själv har (Joh. 12:49 f.). Så har han upprättat ett ord, i vilket han innefattat det eviga liv, som av Gud är bestämt till världens ljus (Joh. 1:18; 3:11, 19, 31 ff.; 8: 2, 12; 17: 3, 6, 8; jämf. 2 Kor. 4:3—6). Detta hans ord, evangelium, är Guds kallelse till hans underbara ljus och är medlet, genom vilket han förer ljuset av sitt eget, eviga liv in i de själar, som upptaga och bevara hans ord.

Låt då detta Guds ord vara lika så kärt för dig som ljuset; det är för vår ande och vårt andliga Uv detsamma, som solljuset är för vårt kroppsliga liv: det är livets ljus, som lyser fram ur evigheten och lyser in i evigheten.* Om, evangelii ljus får intränga i ditt hjärta, så begynner i din ande ett nytt liv, och begynnelsen består just däruti, att ordet väcker din ande ur dess sömn: det uppväcker ditt samvete till självkännedom genom bestraffning och förmaning till bättring; det uppväcker i ditt hjärta en överjordisk längtan, drager dig uppåt till Gud, i det att det visar dig Guds kärlek och människovänlighet i Kristus, inbjuder dig till din själs Frälsare och till Fadren i himmelen, till förening med honom och till helgelse i honom. Tag det till hjärtat, låt Guds kallelse komma till din själ; och håll framför allt ditt samvete intill Guds ord, såsom en bok emot ljuset: då infinna sig väl till en början många anklagande tankar, skuldkänsla, dom över dig själv och din synd, fruktan för Gud, suckan efter Gud; men detta är de första spåren till ett liv ovanifrån uti din själ. Hjärtat är nu öppet, och evangelium kan alltmer intränga med sin kraft, såsom ljuset i en nyss plöjd och öppnad jord; du kan draga evighetens livskrafter ur Guds ord in i dig under stilla bön och betraktelse,

och härav uppstår ett andeliv, och med livet kommer då också tillväxt och fruktbarhet, om du bevarar i dig Guds ord och använder det till renande av ditt hjärtas jord och din vandel (1 Kor. 1:23 f.; 1 Tess. 2:13; 1:5; Ef. 1:13; 1 Petr, 1:22 f.; Luk. 8:11—18).

Guds ord och Guds Ande äro nämligen tillsammans och verka tillsammans; ordet är Andens säd och Anden är

den levandegörande kraften i säden. I ordet emottaga vi den gudomliga sanningens lara, undervisning om Guds väsende och vägar, om Guds gärningar och verk, hans bud och förmaningar, löften och hugsvalelse!1. Detta allt nedsänker sig i ett öppet hjärta, såsom sädeskornen i en öppen jord; därför heter det (Luk. 8:11), att "ordet är säden77, och att vi skola "mottaga det med saktmod", även då det på ett smärtsamt sätt genomplöjer vårt hjärta, på det att det måtte inplantas och förbliva i oss (Jak. 1:21). Men det heter ock: "De ord, som jag har tålat, äro ande och äro liv; det är Anden, som gör levande" (Joh. 6:63, 68; jämf. 2 Kor. 3:5 f.). Anden är den gudomliga ljuskraften från höjden, vilken gör ordet levande i hjärtat och gör hjärtat levande av ordet, såsom solljuset bringar liv i säden och i åkerfältet (Luk. 24:49; Jak. 1:17 f.). Guds ord och dess sanningar bliva då i hjärtat mäktiga drivkrafter, så att du därav finner dig dragen och stärkt att leva och handla efter det, som Gud har nedlagt i ditt hjärta; de inre sanningarna bliva hos dig till ord och verk av sanningen. Om sådana människor, hos vilka Guds ords andeljus har blivit ett invärtes ljus i hjärtat och utvärtes lyser i livet, om sådana säger Skriften: "I ären ljus i Herren, ljusets och dagens barn".

För dem, vilka blott höra Herrens ord, men icke låta det i hjärtat komma till kraft och sanning, för dem är visserligen allt detta, mina vänner, icke annat än blott en yttre beskrivning; till sådana har ännu icke trängt fram något annat ljus än det, som träffar deras lekamliga ögon. Såsom det förhåller sig med den blinde, med vilken man talar om de härliga färger och frukter, som solljuset frambringar, så förhåller det sig ock med den blott naturliga människan,Jesus, världens Ljus. 313

när hon hörer om den upplysning, som Guds ord medförer. Men, min vän, om du ännu icke har någon erfarenhet av denna upplysning, om Kristus och hans ord ännu icke har visat sin gudomliga kraft på ditt hjärta och ditt liv, så låt ock övertyga dig, att du ännu är ett nattens och mörkrets barn. Varmed är du väl hulpen, om du icke tillstår detta inför Gud och dig själv? Din själ förbliver i mörkret, ditt liv förbliver i natten: ditt förstånd fattar icke Gud, ditt hjärta älskar icke Gud, din vilja vill icke Gud, ditt görande verkar icke med Gud; så litet som mörkret överensstämmer med ljuset, lika så litet överensstämmer du med Gud. Och överensstämmer du icke med Gud, huru kan du då bo tillsammans med honom i evigheten? Huru kan du då hava förhoppning om delaktighet i de heligas arvedel i ljuset, Guds härlighet? Hans ljus skall en gång bliva en förtärande eld för dig (Hebr. 12: 29) ; hans ord, som nu kallar dig för att göra dig salig, skall en gång bliva din domare: det kommer en yttersta dag efter dagarna på jorden, då Guds kallelse till hans underbara ljus har en ände och domen tager sin början med räkenskap över det förflutna; då skall det nu försummade ordet döma dig, fördöma dig, emedan du kunde hava Guds ljus och likväl icke upptog det i dig för att bliva ett ljusets barn. Betänk dock detta med lugnt övervägande; då skall du inse, att detta är en rättfärdighetens lag; i ditt hjärta skall det komma till den allvarliga tanken: "Ack, Gud, jag måste bliva annorlunda, annars kan jag icke bestå, annars går jag förlorad". Och då skall du icke längre likgiltigt eller lättsinnigt höra — nej, det skall bliva för dig en dyrbar sanning — vad Gud i sitt ord betygar för dig, att "han icke vill, att någon skall förgås", utan "att alla människor (således också du) skola bliva frälsta och komma till kunskap om sanningen", och att just därför hans Son, Jesus Kristus, kommit i världen för att frälsa och saliggöra dem, som leva i denna syndiga världens mörker (2 Petr. 3:9; 1 Tim. 2:4—0; 1:15 f.). Därför lyser hans ljus in i världen; därför hava vi biblar i våra hem, därför predikas i våra kyrkor i stad och på land, på det att människorna-814 Beck, Kristliga Tal.

måtte förhjälpas till Guds sannings ljus, och på det att de måtte bliva barn av detta ljus. Över hela världen utgår från det gudomliga ordet kallelsen: "8tå upp, var ljus! Ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp över dig" (Jes. •60:1).

Vi hava redan Guds underbara ljus framför oss, dagen lyser oss likasom i ansiktet; ty Guds ord kallar oss och talar med oss från skolan ända till dödsbädden, oupphörligt framhåller det för oss sitt ljus, som det vill införa i varje människas hjärta. Finnes det då någon undskyllan, om vi förbliva i mörkret? Och vad förer mörkret av sig själft med sig? Att man sover. Vad är däremot ljusets naturliga verkan ? Att man är vaken. Befinner du dig nu i sovande eller vakande tillstånd f I viss mening råder väl en allmän vaksamhet i världen: man vakar för sin kropp, för gods och penningar; härutinnan bevarar man sig sorgfälligt för skada; likväl kan man icke med all sin vaksamhet förhindra, att allt på en gång går förlorat (1 Tim. 6:7). Men vi hava någonting mycket dyrbarare att

bevara: en själ, som överlever kropp, gods och penningar, en själ, som icke är skapad blott för en värld, utan för Gud och hans eviga rike, och som dock till sin eviga del så lätt tager skada i en värld, vilken är stadd i det onda, i mörkret. Ja, var och en av oss är redan skadad till sin själ genom sorglöshetens sömn. Var och en har en skötesynd hos sig till och med redan dä, när han börjar veta, att han har en själ. I världen göres man icke uppmärksam på själens stora värde och dess stora fara. Där insöver man varandra ömsesidigt och kvarhåller varandra i säkerhet, såsom om det icke funnes någon själsfara, blott faror för kropp, ära och gods; där smickrar och hycklar man, såsom vore vi ännu friska och oskadade till själen. Däremot är Guds ord, och blott detta, en trogen vän: det väcker oss och upptäcker för oss våra själsskador, visar oss våra själsfaror, i det att det lärer oss känna synd och förförelse, dom och evighet; det säger (Ef. 5:14): "Vakna, upp, du som sover, och stå upp ifrån de döda, så skall Kristus — icke döma dig, utan — lysa fram för dig" och

göra dig salig! Så heter det ännu, men en gång skall det heta: "Vaknen upp, I, som soven, till Kristi dorn" (Joh. 5:27—29)! Och till Guds ords ämbete hörer ock ordets offentliga förkunnande; predikantens sak är därför att icke insöva, utan väcka, icke smickra, utan framhålla sanningens spegel, på det att var och en må känna, huru han verkligen ser ut, och i vilken synd han är fången (2 Tim. 4:1—5; Tit. 1:9; 1 Tess. 2:5; 2 Kor. 4:1 f.). Om de, vilka tala i Guds namn och hava att förkunna Guds ord, icke väcka, icke säga sanningen, vem skall då göra det i denna falska, hycklande värld? Och om en blind leder en annan blind, vad bliver väl därav annat, än att de båda falla i gropen? Icke håller väl den ene den andre uppe? De gå således orätt tillväga och anställa stor skada, vilka vid predikandet själva underlåta eller vilja förhindra andra från uttalandet av väckande sanning, såsom Guds ord giver det vid handen. Såsom det är den verklige sovaren emot att bliva väckt, så är det visserligen ock för den sömniga människan, när hon av Guds ord störes i sin sorglöshet och sin goda tanke om sig själv. Men den, som en gång kommit till besinning och inser, vad det gäller — att det verkligen är fråga om själens salighet eller osalighet — han gör våld på sig till att höra den väckande rösten; och under hörandet lärer han sig alltmer att känna den såsom en vänlig röst, såsom en räddande röst, och lärer sig slutligen att älska den såsom vägen till ljuset.

Vi måste, mina vänner, välja emellan att sova och vaka, emellan att förhlwa i mörkret och att komma till ljuset, om vi vilja komma från döden till livet (Joh. 3: 19—21). Ljuset uppväcker och framkallar livet, mörkret försvagar och dödar livet; men ljuset börjar därmed, att det gör sanningen klar och uppenbar; däremot övertäcker mörkret sanningen, förblindar och bedrager med falskt sken (Ef. 5:11—13). Hos oss människor och i vår värld finnes ingen ren sanning och intet sant liv, emedan hos oss allt är blandat: ljuset omväxlar med mörkret, sanningen med skenet och lögnen, livet med döden. Blott i Gud, i Jesus Kristus, i vilken Gud låter sig ses av oss, och i hans himmelska ljusrike — där är ingen

förblandning och ingen växling, utan klart, beständigt ljus, ren sanning utan sken och bedrägeri, rent liv utan död och plåga, evig salighet (Jak. 1:17; 1 Tim. 6:12—16). Det är detta, som Jesus Kristus i sin person medförer, lärer oss i sitt ord och genom sin helige Ande giver oss till egendom: Jesus är det eviga livets ljus för den av synden och dess dödsskuggor förmörkade världen, med honom uppgår för oss himmelriket, sanningens och livets rike, och han är den, som förer därin. Därför, tron dock på detta ljus, medan I haven det, på det I mån bliva ljusets barn, att det gudomliga ande-ljuset med sitt eviga ljusliv må uppgå i eder och de heligas arvedel i ljuset, Guds söners tillkommande härlighet, må bliva eder arvedel (Kom. 8:14—21). Men till den ändan masten T vända eder själ från det förgängliga och allvarligt följa Guds ords ljus, som evigt är och som allena sannfärdeligen förer till det gudomliga livets ljus i Jesu Kristi person (Joh. 5:37—40; 2 Kor. 4: 6; Ef. 1: 15 ff.); varje annat ljus slocknar med edert eget livs ljus, och för förgänglighetens lust och sorger förloren I eder slutligen oåterkalleligt i mörkret.

/ varje människohjärta, mina vänner, ligger ett outplånligt ~behov av ljus, av ett skönare och högre ljus än denna världens naturliga ljus: vi finna i oss, om vi gå in i oss själva, aningar om och längtan efter en värld och ett liv, där allt, vad här är blott skugga eller inbillning och sken, är sanning, levande sanning; och just i detta behov fattar oss evangelium för att frälsa oss ur fåfänglighetens död till det sanna livet. Men huru lätt och huru länge nöja vi oss icke med inbillningen och skenet, leka med orden; men om saken, om det sanna väsendet bekymra vi oss icke, ja, vi göra oss till fiender däremot och emot honom, som allena kan förhjälpa oss därtill. Och varför göra vi

så? Emedan emellan oss och sanningen står en skiljevägg, som först måste genombrytas, för att vi verkligen skola kunna komma till ljuset och sanningens liv; denna skiljevägg är vår synd — synden, som vi hava boende i oss såsom en outplånlig, ond lust och börda, och synden, som vi utöva icke blott i köttets

svaghet, utan ock i vårt förnufts självförhävelse och själv-förblindelse. Därav kommer det, att vi hava så svårt att tro på Herrens sanning, fastän han därmed icke vill döma oss, utan föra oss från mörkret till det eviga livets ljus och göra oss saliga i den sannskyldige Guden.

Således, mina vänner, av vårt jörhållande till vår synd, därav beror och därefter bestämmes vårt förhållande till sanningens Gud och hela sanningens rike (1 Joh. 1:5—10). Kringgå vi sanningen gentemot vår synd, så att vi där fly ljuset, då är varje väg och varje medel förgäves att inkomma i Guds sanning och i sanningens livsrike: vi behålla vår synd, och synden behåller oss; vi lämna sanningen, och sanningen lämnar oss; Gud är emot oss, såsom vi emot Gud; Jesu ord förkastar oss, såsom vi förkasta det. Äro vi däremot sannfärdiga i förhållande till vår synd, ställa vi den i Guds ljus enligt hans ord, så att vi bekänna för honom vad vi göra och lida av synden, då träder Guds Son, som har stiftat försoningen för all världens synder, emellan med sin räddande frälsarekraft såsom vår Försvarare emot alla våra synder, emot den synd, som vi hava gjort, så att den blir oss förlåten, och emot den synd, som vi hava i oss, så att vi varda renade från dess besmittelse. Då är Gud för oss: han är med sin trohet och rättfärdighet på vår sida, likasom vi träda på Guds sida emot oss själva, i det vi ärligt bekänna vår synd för honom och giva hans sanning rätt emot vår egen synd; därmed öppna vi oss för hans Sons ljus, så att det kan genomlysa oss med sin nåd och sanning; och Fadren öppnar mer och mer för oss sitt gudomliga ljus och liv i Sonen, likasom vi själva fortskrida i hans ljus (2 Kor. 3: 18), öppnar för oss ovan denna skenvärld sanningens värld, himmelriket, så att vi undfå ett orubbligt och beståndande rike, när denna förgängliga och växlande världens väsende förvandlas och upplöses. Amen.

28. Andefödelsen.

Joh. 3: 1—17.

Dagens evangelium förtäljer om ett samtal, sådant ännu aldrig förut varit hållet på jorden; ty bortöver denna sinnevärld öppnar det porten till ett rike och ett liv, som dittills för människorna varit tillslutet. Det uppenbarar för om en Guds kärlek, som till evigt, saligt liv vill förhjälpa den till Guds dom hemfallna världen, och som därför låter den enfödde Gudssonen födas till världen såsom människoson. Denne himmelske människoson möter oss i dagens evangelium såsom redan från himmelen nedkommen, angelägen om att undanröja det täckelse, vilket omsluter hjärtat även hos rättänkande, redliga människor och hindrar dem från att blicka utöver och komma utöver de jordiska tingen, den sinnliga världen. Och grunden till denna människans vanmakt visar oss dagens evangelium ligga däruti, att vi äro "kött", att vi redan från födelsen äro iklädda det sinnliga väsendet och således leva och tänka såsom sinnliga varelser. Men just därför visar det oss också på nödvändigheten av en annan födelse, genom vilken ett översinnligt liv frambringas i oss, vilket allena giver oss kraften till att verkligen skåda utöver och komma utöver denna sinnliga värld, den jordiska naturen, i det vi få öga, sinne och tillgång för oss öppnad till den högre världen, som är sätet för ett evigt livy Guds himmelska rike. Och för att i vårt sinnliga väsen frambringa detta översinnliga liv, kommer med Guds Son även Guds Ande; ty det översinnliga är ande, såsom det sinnliga är kött.

Vi hava nu visserligen redan från födelsen en egen ande i oss; denne kan även i denna världens naturliga ting uträtta stora saker, och vad ännu mera är: den är ett käril, varmed vi skola upptaga i oss det översinnliga livet; vi hava även en aning därom och en åstundan därefter; och allt detta är just grunden, varför människoanden så lätt uppblåses av sin egen ära, sitt eget vetande och sin höga tankeflykt. Men vår egen ande är i vårt kött så övertäckt och omsluten av

det sinnliga livet, att vi i själva verket även med vår ande ej komma utöver det sinnliga till det översinnliga, ur det synliga in i det osynliga, ur det timliga in i det eviga, ur det jordiska in i det himmelska. Den jordiska naturmakten håller vår ande 'bunden trots all dess höga flykt (Rom. 7:14 f.); denna världens ting tjusa och locka

så övermäktigt vårt tänkande och viljande, att det av oss själva, utan högre hjälp, icke ens lyckas oss att rikta vår tro, vårt hopp, vår-kärlek till det översinnliga, det eviga och himmelska; än mindre kunna vi av vår egen ande frambringa det översinnliga livet i oss, bringa det till en makt över det oss medfödda sinnliga livet, över denna sinnevärld, i vilken vi födas in. Detta mäktar ej människoanden med all sin konst och vetenskap. Guds Ande allena är det, som kan skapa översinnligt liv, evigt liv (Joh. 6: 63; 2 Kor. 3: 6; Rom. 8: 2); blott i det Guds Ande förmäler sig med vår ande, bringas en födelse ovanifrån till stånd i denna, födes ett nytt, andligt väsende i själva vår ande, vilket har den gudomlige Andens art i sig, Guds bild (Hes. 36:26 f.; Kol. 3:10). Först genom denna andefödelse ovanifrån blir evighetens översinnliga liv något i oss inf ött, såsom det sinnliga livet är det genom köttsfödelsen ; bredvid och över det gamla sinnliga livet lever och rörer sig då i oss ett nytt livsväsende, genom vilket vi inf ödas i den övre världen, i Guds rikes oförgängliga väsende, det himmelska naturlivet (1 Petr. 1:3 f., 23; Hebr. 6:4 f.; 10:34), såsom vi genom det oss medfödda köttsväsendet äro infödda i det jordiska naturlivet, i denna lägre världs förgängliga väsende.

Visserligen har icke därför i och genom en sådan ny födelse människans köttsliv gått under, och det översinnliga livet är ännu ej fullfärdigt i henne; det är en verklig födelser och varje födelse är blott en livsbegynnelse, men den är dock den verkliga, levande begynnelsen till ett levande väsende, så att detsamma har kraft att under nödig vård utbilda sitt medfödda liv och tillväxa, göra sig förtrogen i den värld, till vilken det hörer, och där utveckla sig, om än under allehanda svårigheter, arbete och strid. Så är det också

efter andefödelsen i avseende på det nya andeväsendet i människan: det har kraften ovanifrån att genom den gudomliga omvårdnaden under arbete och strid hålla sig uppe emot det gamla köttsliga naturlivet, växa in i Gud och Guds rike, i det översinnliga, eviga livet (1 Petr. 2:1—3; Gal. 5:16—25; 2 Petr. 1:3 f.; Ef. 3:16—19). Denna kraft är det, som andefödelsen medförer till människan; och därför säger Herren: "Om en människa icke bliver född på nytt, född av Anden, kan hon icke se Guds rike och komma in däri", icke nå det eviga livet.

Men dessa översinnliga ting äro svåra att bibringa människorna, och därutinnan bekräftar sig ock vad Herren säger om oss människor: "Det som är fött av kött, det är kött". Detta bekräftar sig snarast till och med hos dem, som alltid föra ordet "ande, ande" på tungan och dock icke vilja komma ut ur köttet, ut ur de jordiska natur- och världsfjätt-rårna, icke verkligen komma ut ur det synliga och timliga (2 Petr. 2:19), ja, ofta icke ens vilja allvarligt tänka och tro på ett sannskyldigt översinnligt väsende och liv, som sträcker sig utöver natur och värld. "Världen är full av Uv!" så ljuder det här i tankar och ord; men man tager icke med, vad som står solklart och tätt därinvid: "Världen är ock full av död!" Och man behjärtar icke, vad därav solklart följer: / hela vår värld finnes icke evigt liv — jag måste få det annorstädes ifrån, söka det ovan världen! Nej, de flesta människor, så bildade som obildade, förbliva stående vid den när mäst för ögonen liggande företeelsen: "Världen är full av liv"; i denna företeelse söka de hela sitt liv för kropp och ande, och gå förbi den sanningen, den oförnekliga erfarenheten : "Världen är full av död, allt dess liv dör!" Detta hålla de så avlägset ifrån sig som möjligt, framleva sitt liv, såsom om livet i världen evigt varade, och därutöver tänka och söka de intet. Men vad är det naturliga slutet på ett sådant världsligt levnadslopp ? Icke blott att man oundvikligen dör, icke blott att detta liv med sitt goda och sina njutningar mistes; utan man själv går förlorad för det eviga livet (Luk. 9:25^, Av det, som man äger, hanterar, vinner i detta världsliv, bliver

intet annat övrigt än vad därunder ingått i ens egen person: ett sinne, som hänger fast vid det sinnliga, det timliga, det jordiska, med dess begär efter fåfänglig ära och fåfängligt vetande, världsligt ägande och världslig lust; detta följer med ur världen såsom en brännande självstörst, för vilken nu saknas allt, som förut stillade den (Luk. 16:24). Likaså det dåliga och låga, som under vidhängsenheten vid denna värld sätter sig fast i människans själ: det egenkära och högmodiga väsendet, det otillfredsställda, avundsamma, hatfulla, trätofulla väsendet, som redan här anstiftar så mången helvetesplåga i och bland människorna; detta tager man med sig ur världen, och så blir det då först ett rätt helveteskval, när allt argt världsväsende från alla världens tider och orter strömmar tillsammans såsom i ett hav (Jes. 14:9 ff.; Matt. 13:41; Upp.-B. 21:8) — när de ting och personer, som här ännu mildra det och hålla det inom sina skrankor, äro borta, när det falska skenet och skimret, som vilade däröver, är bortdunstat, allt det nuvarande fördöljandet, förhemligandet och förskönandet har en ända, när allt ligger blott

och uppenbart i sin skam och skada och allt frambryter i sin bittra giftfrukt såsom en pina, som tär på själen. Detta kallar Skriften att av köttet skörda förgängelse eller fördärv (Gal. 6: 8), det kallar hon att gå förlorad: med detta köttsliv förlorar man det eviga livet, själs-salighetens liv, vilket blott skördas såsom frukt ur en gudomlig ande-säd; och i stället därför får man numera, sedan man förgäves mottagit det goda i detta livet, på en gång lida saknaden av detta förlovade goda och smärtorna av det onda man medtagit.

Härför skyddar oss icke vår gamla födelse, ingen hög och ingen låg födelse; därifrån räddar oss icke den medfödda naturen med sin uppblåsta, vanmäktiga, befläckade ande och korta köttshärlighet; därifrån räddar oss ej all världen med allt sitt liv. Ty i vår natur och vår värld fattas oss, vad som hörer till Guds rike, den eviga livsvärlden: det översinnliga livets ande och kraft av Gud; varemot där härskar, vad som är emot detta rike, vad som insnärjer oss i fördärvet: det sinnliga livets, köttets makt, varav just den bittra fördärvets

skörd kommer. Blott Un räddar oss: Guds Bon, i det han tillförer oss Guds Ande till en ny födelse för det eviga livet i Guds rike; Nött ett räddar oss: vi måste pånyttfödas för det eviga livet; men vi kunna ock pånyttfödas därför — det är det dyrbara budskapet ifrån Guds Son i och med hans evangelium. "Glädjen eder av livetl" tillropar världen vid sitt torftiga skimmer av liv. "Glädjen eder av det eviga livet!" lärer evangelium med sin fullhet av livets ljus. Och om naturen här med sin korta blomstring hänrycker varje människohjärta, huru skall det icke blomstra i det eviga livet, då allt är oförvissneligt, oförgängligt, utan fläck! Detta gör redan nu anden glad i hoppet och tålig i bedrövelsen.

Men vilken är vägen därtill, vägen till andefödelsen ut ur köttet? Köttsfödelsen sker utan vårt vetande och viljande; vid andefödelsen tillgår det ej så. När Nikodemus frågar, huru det därvid tillgår, hänvisas han till vad den av himmelen komne Människosonen talar och vittnar; detta måste människan upptaga och tro, då får hon det eviga livet i sig, Andens liv. Före den första födelsen hade vi ännu intet liv; då kunde vi ännu intet göra därtill; nu hava vi redan liv och livskrafter till att söka och upptaga det nya livet. Vi hava i värt kött en ande, som skall beredas till ett käril för Guds Ande; vi hava ett samvete, som bestraffar oss för synden, förutsäger oss en kommande dorn, och varnar oss för att gå förlorade; vi hava förståndskraft och viljekraft till att låta oss undervisas i sanningen, och ledas till sanningen, till att inse och välja emellan vad som förer oss till Gud och Guds rike, vad som medförer liv eller död. Till vårt förstånd och vår vilja, till vårt samvete och vår ande vänder sig då Herren själv med sitt vittnesbörd och sin lära; därmed begynner han för att förbereda vårt hjärta för Guds Andes ingående och så bringa till födelse i oss ett nytt liv, som självt är ande av Guds Ande. Men hos oss själva måste det därmed begynna, att vi låta Herrens vittnesbörd tränga till vårt samvete, genom detsamma låta vår ande uppväckas emot vårt kött, emot vår natur och våra naturfel, så att vi uppbjuda vårt förstånd och vår vilja till att fatta, taga till hjärtat och bevara det, som8. Andefödelsen. 323

Herren vittnar och lärer, bjuder och lovar — så utbildar sig ett Jijärteförhållande emellan oss och Jesus, och vi få den oförgängliga säden i oss, varur i sin tid en ny födelse uppkommer för det oförgängliga, eviga livet (1 Petr. 1: 23; Jak. 1:18).

Dock kommer det hos de flesta människor icke ens till en begynnelse, om de än från tidigaste ålder höra Jesu lära. Kedan på Herrens tid lyssnade allt folk till hans tal, men blott få voro de, som trängde igenom till andefödelse, till Guds rikes liv; varför? Detta förklarar Herren själv, då han säger (Matt. 7:14): "Den port är trång, och den väg är smal, som leder till livet; och få äro de, som finna den". För detta närvarande liv kunna människorna mycket möda sig; icke ens trånga portar och smala vägar avskräcka dem därvid, så tydligt än står för deras ögon, att detta livet går sitt slut till mötes, då man intet har kvar av all sin möda och sitt förvärv. Däremot besvära sig ej människorna för det gudomliga andelivet, för evighetens liv och skatter; när det gäller detta, äro de snart avskräckta; allt måste gå så lätt och hastigt som möjligt, och om det blir trångt och smalt, så är det strax för mycket fordrat. O, I dåraktiga barn, som så fallen över de omogna, osunda frukterna, tagen så viktigt det som intet är, betalen det så dyrt; och det viktigaste, varmed I i sinom tid kunnen vinna allt, akten I så ringa värt — huru skolen I icke en gäng ångra detta!

Men vilka voro då de, som sökte och funno livet hos Jesus? Det var dels sådana, som av Guds lag och donv voro träffade i sina samveten, så att det var ett rop i dem: "Gud vare mig, syndare, nådig!" Detta gav dem då att lära känna och omfatta den gudomliga nåden, som i Jesus kom dem till mötes. Dels var det sådana, som voro uppväckta och fattade i sin ande av en dragning till Guds ljus och liv; detta gav dem att lära känna och omfatta den gudomliga sanningen i Jesus. Ett av Gud träffat samvete och en av Gud dragen ande, detta är det, varmed man i Jesus lärer känna Gud och Guds verk — därefter pröva dig, vari det brister hos dig, och därefter bättra dig.324 . Beck, Kristliga Tal.

Till en sådan klass av människor hörde nu Nikodemus, vilken kom till Jesus med bekännelsen: "Mästare, vi veta, att det är från Gud, du har kommit såsom en lärare; ty ingen kan göra sådana tecken, som du gör, om icke Gud är med honom!" Detta var den första 'begynnelsen på livsvägen, och dock var det redan ett stort steg av en iwan sådan som denne; efter sitt stånd tillhörde han de skriftlärde och fariséerna, vilka, fastvuxna i sina fäderneärvda meningar, voro fulla av fördomar emot Jesu lara, och i sin ärade samhällsställning fulla av avund emot Jesu person. Detta allt hade Nikodemus brutit sig igenom; medan hans ståndsbröder sökte undanflykt på undanflykt emot Jesu underbara verk, så hade Nikodemus just genom dessa verk låtit sig övertygas, att Gud vore med Jesus; och medan hans ståndsbröder förebragte invändningar och anklagelser av allehanda slag även emot Jesu lara och föraktade honom såsom en opåkallad, egenmäktig lärare, därför att han icke hade förvärvat sig mästar-rätt i deras skola, så ärade Nikodemus honom såsom en mästare, som- vore kommen från Gud såsom lärare. Den lärde mästaren och fariseen blygdes ej att uppsöka Jesus själv, för att lära av honom.

Vi mena oss nu visserligen redan vara långt komna över denna Nikodemus- ställning, emedan vi ju icke blott hålla Jesus för en av Gud sänd lärare, utan redan erkänna och bekänna honom såsom Guds Son, såsom världens Frälsare; men detta erkännande och bekännande är hos de flesta kristna blott en från ungdomen inlärd kunskap och något på yttre sätt antaget, men ännu icke en inre kännedom, en levande hjärtetro; Jesus är ännu icke invärtes känd och aktad ens såsom en från Gud kommen lärare. Eller äro de många, för vilka det är en fast och viss övertygelse, att vad han talar är Guds ord, så att man därför håller hans ord såsom Guds ord i ära, verkligen giver dem gudomligt anseende och ställer dem över alla människoord, med hjärtats begär efterföljer dem, böjer sig under dem — även där det som Jesus säger, går utöver ens egen synkrets, över människoförstånd och världsvishet — så att det får förbliva gudomlig sanning, så att hans28. Andefödelsen. 325

förebrående och bestraffande får gälla såsom gudomlig bestraffning, hans bjudande och förbud såsom gudomlig befallning, hans löfte och tröst såsom gudomlig sanning och nåd? Är det så för eder alla? Har icke snarare mången att säga sig själv: Begynn först att invärtes bliva en kristen! Begynn allvarligt, och öva dig att dock en gång invärtes erkänna Jesus Kristus såsom av Gud sänd lärare, och i verklighet akta honom såsom sådan. Och om än allehanda förutfattade meningar, tvivel och invändningar ställa sig emellan, såsom hos Nikodemus, begynn att med Jesu ord sammanställa hans verk och med samvetsgrannt allvar, d. v. s. med ett till Gud riktat hjärta, betrakta dem. Ty är det icke ens ditt allvarliga uppsåt att hava med Gud att göra, sätter du dig över gudsfruktan, som av ditt samvete förehålles dig, över gudsbegäret, som innebor i din ande, då har Jesus intet att bjuda dig, då måste den förste stortalare och fabelhjälte i världen betyda mera för dig än han; ty hos Jesus gäller det — så för hans egen person som i fråga om världen — framför allt allvar, allvar med Gud och alltjämt åter Gud. Därför säger han ock (Joh. 8: 42 f., 47 f.; 18: 37; jämf. 1 Joh. 4: 6): "Den som icke är av Gud, icke är driven av Guds fruktan eller Guds kärlek, han hörer mig icke", han behöver mig icke, honom måste Gud själv taga i sin tukt. Men är det verkligen Gud det är fråga om för dig, och giver du verkligen akt på Jesu ord och verk, då uppehåller du dig ej vid ytliga frågor och bisaker, utan håller dig till den kärnfrågan: "Återfinner jag hos Jesus, vad som är av Gud i mig, eller vad som är av värld i mig? Blir jag där dragen uppåt eller nedåt ?" Och vad möter dig så uppenbart i Jesu ord och verk? Den renaste, outtömliga kärlek och godhet, sådan icke ens den bästa människa kan frambringa, en kärlek, som icke låter sig av någon otack, något hat och någon förföljelse tillbakahållas från att alltid och överallt göra gott, och för allt detta låter sig på korset dödas! Men därjämte ock den renaste skärhet och helighet, som försmår all egen vinst och nytta, icke låter något orent och ont komma vid sig eller vara obestraffat, ivrar för Gud och Guds ära bland vän och fiende, icke låter ett hår krökas326 Beck,

på sanningen och rättfärdigheten varken av hög eller låg, och därvid på samma gång utövar en läkares helande barmhärtighet mot sådana människor, med vilka den skenheliga, dygdestoita världen skämmes att inlåta sig. Det är tecken, varpå just ett gudfruktigt och Gud sökande hjärta igenkänner Guds Ande och sinne; de uppfylla dig med vördnad, förtroende och kärlek — icke såsom när det gäller denna världens älsklingar, så att du av beundran för människor förgäter Gud, så att huvud och hjärta svindla av världsligt svärmeri och fåfänglighet, nej, Jesu ord och verk förklara Gud i dig, stämma och stärka dig att tillbedja och älska Fadren i himmelen. Och ännu härtill visar sig hos Jesus en kraft och makt, som icke stöder sig på något yttre, alldeles intet har eller vill hava av vad människorna behöva för att fullgöra något stort — och dock fullbordade han det största helt och hållet i och av sig själv, hans egen person är det, som allena verkar allt; men åter, allt gör han så, att han tillskriver Gud det och förhärligar Gud, som givit honom allt, så att envar, som ännu kan åtskilja Gud och värld från varandra, åtminstone måste säga med Nikodemus: "Ingen kan göra sådana tecken, som du gör, om icke Gud är med honom; du har kommit från Gud såsom lärare!"

Så lägges grunden, varpå Herren då först kan bygga vidare; om detta blivit en invärtes kännedom för dig, då efterföljer du självmant ljuset såsom Nikodemus, och Jesu ord behålla då sin höghet och sin kraft hos dig såsom den himmelske Lärarens ord, även där du ännu ej fattar dem, där de till och med hårt angripa dig, emedan det nu gäller att införa dig i Guds rikes översinnliga sanningar. Ännu äro många svårigheter att undanröja, och det kostar mången förödmjukelse; ty vi hysa inom oss så mycket falskt och fåfäng-ligt vetande, så mycket halvt vetande och så mycken okunnighet, varigenom ljuset ovanifrån förhindras, om vi än redan börjat tro. Detta visar sig hos Nikodemus, så snart talet kommer på den nya födelsen. Såsom mästare i Israel borde han redan av Gamla Testamentet hava ägt något ljus därom, och i sitt mästareskap framför andra hade han bort veta, huru28. Andefödelsen. 327

en nyfödelse vore möjlig, huru det därvid tillginge; men Herren vill och måste framför allt lägga honom på hjärtat, att en sådan födelse vore nödig, oundgänglig för honom och för varje människa, som längtar efter Guds rike; det gäller framför allt, att den nya födelsen verkligen kommer till stånd, i stället för att på förhand vilja begripa, huru det därvid tillgår, eller huru den är möjlig. Men Nikodemus i sin kunskapsiver inskjuter alltjämt åter sina vid det jordiska bundna tankar, blandar om vartannat kött och ande; och Jesus måste först göra honom uppmärksam på, huru andefödelse är något helt annat än köttsfödelse, ett liv, som framgår ur överjordisk kraft, vars väsen och verkan överstiger mänskligt vetande och begripande, och att av detta förhållande också sinnebilder finnas redan i naturen. Ty huru tydlig än uppenbarelsen är för sinnena såsom vinden med sitt susande, så finnes dock även därvid ett fördolt ursprung och en fördold utgångspunkt, i vilken intet människoförstånd blickar in; människan må än så länge forska och fråga: "Vad är den egentliga begynnelsen, vad är det egentliga målet?" alltjämt åter måste hon säga sig: "Jag vet det icke", om hon ej vill uppblåsa sig med blott ett skenvetande. Men där vårt vetande och förstående upphör, där kan Herren just tala därom såsom den, som vet och förstår det; vad vi icke se, varken med vårt kropps- eller andeöga, därom vittnar han för oss såsom den, som sett det; och för oss gäller det att hålla honom om ock l)lott för en av Otid sänd lärare, så att vi tro honom på hans ord — eljest hålla vi honom för en lögnare, och Guds rikes himmelska ting bliva evigt tillslutna för oss.

Detta är nu ock just den punkt, där en avgörelse måste ske, om Jesus för oss skall få vara och kunna giva det, varförutan Guds rike och evigt liv förbliva otillgängliga för oss. Skall vår kristendom förhjälpa oss till evigt liv, så gäller det nämligen att framför allt tro Jesus på hans ord, tro vad han säger om sig själv: att han icke är blott en av Gud sänd lärare, utan Guds enfödde Son — Guds Son, såsom intet annat väsende är det; att han kommit ned från himmelen för att leva gudomligt i ständig förbindelse med himmelen, och i för-328 Beck, Kristliga Tal,

bindelse med den syndiga världen giva sitt liv till världens räddning (Joh. 3:14; jämf. 12: 32 f.); att han just hade att i sin person genom sitt kommande från himmelen bringa andens liv, det eviga livet in i vår människonatur, in i köttet, vilket han därför själv påtog sig, och genom sin återgång till himmelen såsom Människoson åter öppna Guds rikes himmelska värld för alla dem, som verkligen giva sig till egendom åt honom såsom sin herre. Således

är icke blott en gudomlig lära, utan hela den gudomliga världs saligheten nedlagd i Jesu person: allt vad Gud i sin faderskärlek har velat till världens salighet, allt vad Guds Ande genom sin andefödelse har att frambringa i världen, allt vad Guds rike giver att ärva av det eviga livets himmelska ägodelar, allt vad vi själva måste göra och bliva för att ärva detta rike ~- allt detta erbjudes oss i Jesu person; genom honom, Guds enfödde Son och människoson, kommer det ifrån Fadren i den helige Ande ned till oss, av hans fullhet hava vi att hämta och mottaga det, så att det alltmera bliver vår egendom. Till denna grad av kunskap och tro på Fadren, Bonen och den helige Ande måste vi komma, så att det bliver levande sanning i oss, vårt hjärtas fasta, kraftiga övertygelse, icke ett blott yttre vetande och en yttre bekännelse; då hava vi den kunskap och tro, varom Herren säger, att vi därmed hava det eviga livet (Joh. 17: 3; 14:16—20). Allt detta var blott antytt i Kristi ord till Nikodemus; ty även om, det är en mästare i Israel, som begynner att tro, fattar han dock vittnesbördet om de himmelska tingen blott från ett dunkelt avstånd, tills han under Jesu Kristi läras och Andes fortsatta ledning kommer allt närmare och närmare ; även för apostlarne förblevo Herrens djupare tal länge blott antydningar och gåtor (Joh. 16: 25) ; och så är det ännu alltjämt för dem, som sannskyldigt vilja invärtes lara sig förstå och tro. Men sådana antydningar äro frön; i ett öppet och troget lärjungahjärta bliva de däri inneslutna himmelska sanningarna alltmera utvecklade, och i rättan tid, den Herren vet att utfinna, framgår däröver hans helige Andes susande, så att det i hjärtat uppstår en födelse av Anden, och glädjestunden är inne, då en ny människa födes till världen. Detta

är då den glädje, som ingen mera skall kunna fråntaga hjärtat (Joh. 16: 21 f.). Den som äger det, han love Herren dagligen därför; och den som ännu icke har det, han bedje dock därom, söke och fare därefter, klappe på den rätta porten, och det skall varda upplåtet för honom (Luk. 11: 9—13). Amen.

29. Den kristliga självförsakelsen.

Matt. 16: 24—28.

De upplästa orden, mina älskade, tillhöra en avdelning av evangelierna, det 16:de kapitlet av Matteus, där Jesu Kristi höghet och ringhet gå vid sidan av varandra. Där bekänner Petrus först: "Du är den levande Gudens Son", och Herren själv tillägger, att han skulle bygga en församling, vilken icke ens av helvetets makter skulle besegras; och att han hade nycklar att giva, med vilka himmelrikets skatter upplåtas och tillslutas för jorden. Så framställer sig Herren för oss, såsom den där grundlägger och uppbygger en evig församling, och såsom Herre över ett rike, vilket himmel, jord, och helvete måste vara underdåniga — såsom sådan visar och betygar sig Jesus, ännu medan han såsom en fattig nasaré vandrade omkring bland jordens mäktige: och så förkunnar han sig ock i vår text vara den tillkommande Världsdomaren, vilken en gång, omgiven av Guds härlighet och de högsta andar, skall vedergälla var och en efter hans gärningar. — Men i omedelbart sammanhang med detta Jesu förkunnande av sin gudomsmakt följer ett helt olika vittnesbörd om hans förestående lidande. Strax efter Jesu tal om sin församlings orubbliga byggnad och om sitt rikes makt över himmel och jord, tillägger evangelisten: "Från den tiden begynte Jesus förklara för sina lärjungar, att han måste gå till Jerusalem och lida mycket av de äldste och översteprästerna och de skriftlärde, och att han skulle bliva dödad, men att han på tredje dagen skulle uppstå igen".

Petrus, i sin eldsnatur, kastade långt ifrån sig blotta tanken på något sådant; han menade, såsom människorna i

allmänhet, att en hög herre, och allramest Guds Son, dock måste uppträda såsom en sådan, icke finge förneka sin värdighet eller låta sig behandlas såsom en ringa människa; allraminst finge han orättvist underkasta sig sådant, som blott tillkomme missgärningsmän. Men Herren själv betraktar saken helt annorlunda: att hängiva sig under lidandet, även det orättvisa eller oförtjänta, det kallar han att vara gudomligt sinnad; att vilja avskudda sig det, att vilja härlighet utan lidande, det kallar han att vara mänskligt sinnad; ja, han ser i ett sådant sinne, som blott vill fara högt och motsätter sig lidandesvägen, en motståndare till det gudomliga, en ogudlig ande, en satanisk ande. Och så ställer han ock den fordran på sina lärjungar, att den som vill hava del med honom i hans härlighet, han måste ock efterfölja honom i försakelse av detta härsklystna människosinne, han måste taga på sig korset, den

lidandets börda, som honom tillmätes, och uppoffra denna världens liv, för att finna ett annat, högre liv. Således: med det gamla högfärdssinnet och fruktan för lidande äro vi bundna vid satan och helvetet, med Kristi korssinne Miva vi lösta och förlossade för himmelriket.

Detta, mina vänner, har världsförståndet så svårt att fatta, emedan det icke känner roten till all synd och allt ont i världen, nämligen självförhävelsen, högfärdsanden, den falska frihetsanden; denne ande vill icke och kan icke vara underdånig en gudomlig helighet och gudomlig rättfärdighet, den vill icke bryta egenviljan och icke underkasta sig den högsta viljan, vilken — såsom en Skaparens och Domarens vilja, såsom hans vilja, av vilken människan allt undfått och inför vilken hon just därför har att svara för allt — obetingat fordrar lydnad. Därpå vill man icke ingå, såsom ju redan orden: lydnad, underdånighet, ödmjukhet, äro oss av naturen emot; och i stället för att lida, vilja vi efter egen hjärtelust fritt handla och bestämma, härska och råda; därav kommer det just, att vi på så mångfaldigt sätt äro avoga och fientliga mot Guds vägar och lagar och strida mot dem. Vi hemfalla därmed till en mörkrets makt, och bliva utestängda

från den gudomliga härligheten, emedan däri blott tillbedjande, ödmjuka andar hava del.

Detta är de första grunderna av all frälsande sanningskunskap; och den som icke fattar dessa grunder, icke omfattar dem av hjärtat, han skall varken med sitt förstånd eller med sin vilja veta att skicka sig i Jesu Kristi gudomliga försoningshemlighet och korshemlighet. Där gäller det att grundligt bota vårt högfärdiga sinnes, vårt självsvåldiga, laglösa och lidandesskygga väsendes skador; därför framställer Jesus sig själv såsom den allt intill tjänareskepelsen, allt intill missgärningsmannadöden sig förnedrande Människosonen, såsom den allt, allt lidande, oskyldigt lidande Kristus; så fullkomligt måste han försaka den mänskliga handlingslusten och levnadslusten, för att övervinna helvetesbannet, som vilar däröver. Helt och hållet överlåten åt Gud, helt och hållet ett med sin Fader, helgade han den av oss vanhelgade Guden, och kunde därför även i sin helgade människonatur återupptaga Guds eviga livshärlighet; han kan ock nu ur sitt eget väsende meddela den härlighet, som Fadren givit honom, de eviga livsgåvorna, och införa dem i de människosjälar, som följa dragningen till honom såsom deras ende Försonare och Återlösare och fatta en allvarlig vilja att efterfölja honom.

Aldrig giver sig därför Herren åt människorna blott i sin höghet såsom Gudsson; man måste även omfatta honom, i hans ringhet och lidandesgestalt, såsom människoson och guds-tjänare. Det höga, det härliga, det gudlika, det söka alla stolta andar, ja, det kunna människor och djävul efterhärma i tomt sken; men ingen vare sig ängel eller människa kan likna den ende sanne Guds Son i hans fullkomliga och orubbliga undergivenhet för Guds vilja, i det han påtog sig en tjänares skepnad och villigt led såsom en syndare, ja, såsom den svåraste missgärningsman; detta är den oförfalskade frälsaregestalten, i vilken Guds Son återlöser den förförda mänskligheten och övervinner det stolta helvetet. I denna skepnad, i sin tjänare- och korsskepnad, måste han behaga dig, bliva dig kär och dyr; ty just däri strålar hans högsta

nåd, då han, som var i Guds-skepnad, så helt och hållet avkläder och försakar sig, för att göra oss genom högmod förlorade syndare saliga. Men motbilden till denna den sannfärdige Guds Sons frälsareskepnad är satan. Han är all lögns begynnare och fader, vilken vill spela Guds Son i Mrsfrargestalt, vill bliva tillbedd i stället för att såsom Guds tjänare själv tillbedja; och i stället för att lämna sitt falska liv, är han hellre en människornas mördare och hela jordkretsens fördärvare, för att uppbygga åt sig ett falskt rike, ett lögnens rike (Joh. 8:44; Matt, 4:8—10).

Så äro nu tvenne makter i världen, emellan vilka vi människor äro ställda, och emellan vilkas helt olika vägar vi hava att välja; det ena är den sataniska makten, som förvränger bilden av det gudomliga och det mänskliga, det andra är Kristi makt, vilken framställer det gudomliga och det mänskliga väsendet i deras sanna, rena bild. Att vittna om sanningen och lida för sanningen: det är Kristi makt; att förvända sanningen och bruka våld för lögnens sak: det är satans makt.

Från den sataniska makten utgår en lögn-ande, högfärdens och själviskhetens ande; denne ande förfalskar den gudomliga sons-värdigheten och människans värdighet, i det han, under frihetens namn, upphöjer sig själv över Guds lag och Guds fruktan; han spelar herre i världen, i stället för att såsom Guds tjänare böja sig under den ende Herren och Lagstiftaren; han förfar egenmäktigt och övermodigt, vill blott njutning och vinning, varför han

kastar lidandet ifrån sig själv på andra, hellre gör orätt än lider orätt. Denna sataniska makt kommer visserligen icke från Gud, men är ej heller en självständig herre bredvid Gud, utan äger blott vad den emottagit av Gud; men just härmed sätter den sig emot Gud, är Guds fiende och tåles blott av Guds långmo-dighet, tills dess mått är fullt. Även sina fiender vill Gud såsom den Helige blott på rättsväg övervinna, icke genom våld — därför finnes ingen, som så bevisar tålamod som Gud, ty såsom han låter ingen sig behandlas i sitt eget hus av sina vanmäktiga fiender; men rätt måste dock förbliva

rätt inför honom, just emedan han är den Helige, och rätten utförer han ock till seger, till dess en var får vedergällning efter sitt verk. Denna förening av tålamod och dorn — varigenom just rätten behåller segern, och allt orättfärdigt väsende, så kärt och dyrt det än håller sitt liv, tillintetgöres — detta, mina älskade, är Guds världsregerings hemlighetsfulla underverk; och denna förening fulländar sig i hans älskade Son, vilken såsom Gud själv i sig förenar det gudomliga tålamodet och det gudomliga dömandet.

Förr än Herren dömer, skall och vill han i allt tålamod ställa sanningens makt gentemot satans vålds verkande lögnmakt. För detta mål var det ej Guds Son för mycket att själv bliva människa, att inträda i lögnmaktens rike, i syndens mot Gud fientliga och upproriska värld, för att där bana väg för sanningen ovanifrån bland människorna, som äro förförda och snärjda av den onda makten. I stället för den falska bild, vartill lögn-anden har förvänt Guds Sons värdighet och människans värdighet, är den sanna bilden därav uppenbarad i Jesus Kristus: medan lögn-anden vill vara något, som han dock icke är, vill såsom oavhängig herre vara lik Gud, fastän han icke är det, så uppträder däremot icke i denna höghet den sanne Gudssonen, som dock i verkligheten är Gud lik och all världens Herre (Fil. 2: 6 ff.), utan såsom Guds tjänare uppoffrar han helt och hållet sin vilja i Guds vilja och såsom människoson uppoffrar han hela sitt liv till människornas tjänst; vad Gud har bestämt över syndaresläktet, den dorn, som till och med för den brottsligaste människa tyckes vara för sträng, underkastar han sig tåligt, utan att veta av någon synd, och såsom den uslaste, vanmäktigaste människa, som själv intet förmår, väntar han på vad Gud vill göra, på hans hjälp, på hans rättfärdigande och upphöjande, väntar stilla såsom ett lamm, om han än för sitt förtroende till Gud bliver hånad och bespottad. O, människa, tillbed denna storhet, denna oändliga storhet — detta är att försaka sig själv i underdånighet inför Gud och att taga korset på sig; detta är den väg, på vilken satan allena bliver slagen i sin falska höghet, som har besmittat alla män-

niskors hjärtan; och detta är vägen till sann höghet, till sant människovärde och till den sannskyldige Guds Sons härlighet. Därför säger Sonen: Den som vill hava del med mig i min härlighet han försake sig själv och tage sitt kors på sig, såsom Gud det pålägger honom, och följe mig på min korsväg, vilken förer ifrån denna världens falska liv in i ljuset och Guds liv; blott så kan av en högfärdig fiende eller en egennyttig Guds vän bliva en sann Guds vän och ett Guds barn, för vilket intet offer är för stort.

Vad är det då, mina vänner, som håller oss så skilda från Gud? Vad är oss så anstötligt hos honom, sådan han framträder i Skriften och i Jesus Kristus? Är det icke just detta, att vi hava vår glädje i högfärd, stolthet och övermod, hava huvudet fullt av föreställningar om egen värdighet och ära, då Gud däremot älskar ödmjukheten och motstår högfärden såsom en satanisk art? Vi vilja intet lida, intet skall gå vår ära och fördel förnär, då Gud däremot är full av tålamod och godhet även mot dem, som löna hans många välgärningar med otack; vi hålla oss själva goda, och ana icke att vi äro Guds förnekare, upprorsstiftare emot honom. Och dock, går det oss väl, så vända vi honom ryggen, och skriva på egen räkning såsom vårt eget verk vad som lyckas oss, i stället för att giva honom äran, av vilken vi hava allt, utan vilken vi intet äro och intet förmå; går det oss däremot illa, tillskickar oss Gud något eller avfordrar han oss något, som står i strid med våra egna tankar och vår egen vilja, då uppreser sig hela vår natur däremot och anklaga vi Gud.

Vad skola vi då göra för att komma ut ur världslivets, egenhetslivets, köttets och den falska andens hélvetesbannf Huru säger han, som därifrån vill återlösa oss? Försaken eder själva, och tagen edert kors på eder! Det är den trånga porten och den smala vägen till liv, till sanning, till frihet och Guds salighet — lären och öven detta dagligen i vad eder förekommer och eder tillhörer, i eder närmaste krets, i eder umgängelse och eder kallelse såsom makar och föräldrar, såsom barn och syskon, såsom herrar och tjänare, såsom lärare och lärjungar, såsom

mina vänner, var och en måste lägga hand vid sig själv, vid sitt självviska, högfärdiga, lidandesskygga egenhetsliv, om vi vilja finna det sanna livet; vi må göra vad vi vilja för att hålla det uppe, detta fåfänglighetens närvarande liv — vi skola dock förlora det, kunna icke behålla det, när Gud avfordrar oss vår själ. Då skall det andliga och lekamliga goda, varuppå själen trotsar och gör sig så säker, såsom ett missbrukat Guds lån borttagas, och däremot skola själens synder, vad hon ryckt till sig emot Guds vilja och Iag, allt detta som man nu tager så lätt, på avräkningens dag bliva ett helvetesbann, varifrån intet, intet i världen kan återlösa själen, inga penningar, ingen konst, ingen vetenskap — det gives blott en Återlösare, den ende av himmelen komne Människosonen^ som genom sin ödmjuka lydnad och sitt korslidande är ingången i härligheten, och som säger: Vill du efterfölja mig, så efterfölj mig i min ödmjukhet och mitt tålamod, försaka dig själv och tag ditt kors på dig!

Men vi måste rätt förstå själv för sak el sen: hon begynner icke med yttre ting, såsom att icke röra vid och icke smaka det eller det, eller att själv betunga sig med allehanda hårt och svårt — det allt kan ske i självupphöjelsens gamla sinne, i egenkärt sinne, med hemlig och öppen högfärd, för att därav hava ära eller annan världsvinning; sådana yttre försakelser utövade även fariséerna lika mycket och lika ivrigt som någonsin någon annan, men togo ut sin lön därför och funno icke Guds rikes rättfärdighet, kommo icke till Guds Sons kunskap och efterföljelse. Nej, självförsakelsen begynner, såsom även ordet utsäger, invärtes i ens eget jag; och där, i den inre personligheten, måste hon även beständigt fortgå, på det hon även utåt skall hava den rätta kraften och helgden, och av Herren undfå den himmelska välsignelsen. Invärtes i vår själ är av natur och världsbildning ett sinne och en vilja verksam, som framför allt annat söker sig själv, sin egen lust och ära, sin egen fördel och nytta; och till förmån för denna sin egenhet vet det listiga människohjärtat att begagna sig ar allting, vet att på finaste sätt taga henne med i allt och städse genom alla möjliga bakdörrar åter insläppa henne. Så

gör människan sig en egen vishet, en egen rättfärdighet, en egen fromhet och salighet, ja, en egen Gud och Frälsare, och det är allenast själv-bespegling. Därigenom göra vi oss förlustiga livets sanna skatter, den sanne Guden och Frälsaren, som icke är såsom en av oss, icke en blott bild av våra egenkära tankar och böjelser, icke en tjänare och ett verktyg för vår lust och ära, vår inbilskhet, vår självberömmelse och egennytta, utan alltigenom helig, helig kärlek, ren sanning, opartisk rättfärdighet — just därför bevisar han sig icke såsom tjänare för vårt självviska jag, utan framför allt såsom domare Över vårt självviska väsende ända in i dess djupaste och finaste rötter. Häruppå, på denna hemliga motsats mot vår självviskhets om än så dolda gömslen igenkänner varje samvete den sanne Guden och den sanne Frälsaren och det sanna Guds ord.

Så möter oss Gud själv i vår heliga Skrift, på det vi måtte lara den samm, oeftergivliga självkännedomen och självförsakelsen. Där står framför oss det liv, vilket är sannskyldigt högre än allt denna världens egenhetsliv. Skaparen och Härskaren över allt vad vi äro, över alla ting och alla livskrafter, kärlekskällan till allt det goda, som vi hava och ännu icke hava, hälsokällan för alla vår naturs skador och lidanden, Domaren över alla synder och fel, som vi icke avskilja ifrån oss. Lär här begynnelsen till all självförsakelse, denna hj ärtekunskap: Ingen av oss lever sig själv — vad har du, det du icke har undfått? Varmed vill du försvara dig mot honom, som är allt i alla? Vart vill du gå för denne ande? Varmed dölja ditt hjärta och dina handlingar för detta ljus? Men ock, vad fattas dig, det du icke kan undfå av denna kärlek, som "giver åt alla villigt och utan hårda ord77 (Jak. 1:5)? Varest finnes ännu sanning och rätt, kraft och liv, om icke hos denne Gud och Frälsare? Men huru skall det då ända, om du handlar gentemot honom, såsom du kunde leva dig själv; om du icke åt allt livs Gud, åt din Skapare och Herre och Återlösare vill uppoffra ditt arma jag, detta syndiga, av Guds nåd levande jag? Ingen av oss lever sig själv, ingen av oss dör sig själv — därför ned, du stolta,

fåfänga jag, ned med sinne och vilja under den levande Guden, under hans ord och verk, under hans vilja och Iag, under hans förande och skickelser, under hans hotelser och löften, under hans nåd och dom, ned under ditt kors såsom hans kors! Vad skada och förlust, vad smälek, lidande och betryck här eller där träffar dig — tag upp det såsom dig tillmätt av kärlekens Gud, tillmätt, på det Gud måtte komma dig till hjälp i din själs rening och du bliva delaktig av hans helgande. Ja, mina älskade, detta ned under Gud och Guds vilja vid alla plågor, som varje

dag medförer — det är grundvalen för all sann själv försakelse: därigenom allena krossas den hårda klippan i våra hjärtan, det själviska, högfärdiga, lidandesskygga sinnet, vilket förhindrar även de mest hälsobringande sanningar att komma till något fortfarande intryck och till någon förblivande frukt. Alltså, ned med ditt sinne och din vilja under Gud och under korset såsom hans kors! Tillropa dig detta ständigt, förnya det sinnet i din håg dag och natt, i bönen och inför Guds ord, gör därefter; och om det än tio gånger misslyckas dig, Mött ned så mycket förr såsom gäldenär, såsom onyttig tjänare! Då beredes ditt hjärtas jord för ödmjukheten, och du förhjälper din själ till evigt liv; ty blott det falska, inbillade, bräckliga livet avklädes dig, och livet av höjden ikläades dig, vilket helgar syndarena, gör de fattiga i anden rika, vederkvicker de arbetande och betungade, och upphöjer de döende ur det dödliga in i det odödliga.

Men ännu en gång: I hela världen gives det blott JEn9 som förer detta liv till människorna; och för att hava denne Ende, måste du förlora dig själv; du måste ned under denne Ende och med honom ned under Gud och korset, för att komma upp över värld, död och helvete. Därtill vill Gud själv förhjälpa en var av oss med sina levande ord, sina skickelser och sin ledning; väljen då, mina älskade, väljen den goda delen. Amen.

30. Jesu Kristi kärlek till syndare.

Luk. 15: 1—10.

Älskade åhörare! Det är sanningens lott i världen, att icke kunna varå människorna,till lags, och att de mera tvista med henne än med lögnen. Än finner man henne för sträng och menar, att hon går för långt i sina domar och fordringar; än heter det, att hon är alltför efterlåten och tager saken för lätt. Såväl det ena slaget av klander som det andra träffar Herren själv och dem, som handla i hans ande, isynnerhet med avseende på deras förhållande till synder och syndare. Här klagar man å ena sidan, att människorna framställas sämre än de äro, och synden svårare än det verkligen förhåller sig med henne — på det hela, menar man, äro människorna goda; och med undantag av mord, rån, tjuvnad och dylikt, hava de övriga synderna icke så mycket att betyda: man bör icke för dem oroa samvetena med Guds vrede och fördömelse, såsom vore Gud en tyrann, och man får överhuvud icke fordra av människorna, att de skola vara helgon; just i detta avseende är den gammalmodiga kristendomen, som håller sig till bibelns bokstav, alltför sträng och hård. Å andra sidan klagar man åter, att samma kristendom tager saken för lätt just i avseende på dessa svåra synder och icke tillbörligt skiljer mellan ärligt folk och illa beryktade människor; med allt hålles där till godo; förlåtelse, ja, himmel ut lovas åt människor, över vilkas handlingar varje man av heder måste blygas. Just över detta sistnämnda förhållande, att nämligen Jesus håller till godo med även de grövsta, mest vanfrejdade syndare, knota fariséer och skriftlärda i dagens evangelium. Men även däröver, att han vore för sträng i sina omdömen och fordringar, förargade sig ofta just samma personer — när han nämligen med Guds bud nedslog deras dock till det goda syftande stadgar, fann deras rättfärdighet alltför lätt och kallade hela släktet ett argt, horiskt släkte. Vad är det nu, mina vänner, som ännu i dag såsom fordom gör en sådan åtskillnad mellan det sätt, varpå Kristus och

hans trogna förhålla sig mot synd och syndare, och det sätt, varpå människorna i allmänhet göra det? Åtskillnaden är helt enkelt densamma, som redan i gamla Testamentet angives (1 Sam. B. 16: 7): En människa ser på det som är för ögonen; men Herren ser till hjärtat.

Herren ser till hjärtat — därför bestå icke inför hans blick människorna med deras dygd och rättfärdighet. Han finner dem invärtes icke goda, såsom de i det yttre ställa sig; utan han säger till dem: "I, som ären onda!" Han pä minner om synd icke först då, när det kommit till mord och stöld, då synden blivit uppenbar såsom last och brott; utan han går till dess källa och säger: "Varföre tanken I ont i edra hjärtan?" Den som bär agg till sin broder och vredgas på honom eller utövar hätskhet och ondska mot honom, den som ser på en kvinna till att begära henne, den för vilken det lilla ordet ja icke förbliver ja, och nej icke nej — honom framställer han icke såsom upphöjd över mandråparen, äktenskapsbrytaren och menedaren, prisar ej heller den förre såsom lycklig eller beklagar blott den senare såsom olycklig; utan han sammanställer dem båda såsom till väsendet lika, av ett ont, fördärvat släkte, emedan ont sinne och onda verk så naturligt höra tillsamman som frö och frukt, som källa och utflöde,

som grund och följd. Likaså äro allmosor och välgärningar, böner och yttre gudstjänst, fastor och återhållsamhet ännu inga bevis, att människorna själva äro goda, om de ock än så mycket prisas av andra; Herrens öga ser fastmer på vad människan i det fördolda är och verkar, om hennes barmhärtighet, fromhet och återhållsamhet är skild från världsväsende, förbliver för människor obemärkt och riktad mot det i Gud fördolda livet; blott vad människan i Gud är och verkar är i sanning gott, emedan utan Gud intet gott finnes i världen; vad helst människan eljest gör av sig själv, gör efter andra eller gör såsom föresyn för andra, det är dock — må det kallas än så gott — en skenbild, som blott bedrager människorna, vilka se på det som är för ögonen.

Herren ser till hjärtat — därför kan han låta även stora, illa beryktade syndare komma till sig, likasom han tvärtom kan säga till sådana, som förrättat stora gärningar, till och med i kraft av hans eget namn: "Jag känner eder icke! I ären missgärningsmän!" Herren ser hos en syndare, som kommer till honom,, till det hjärta, med vilket han kommer, och icke till de gärningar, som han har gjort; dessa räknar och avväger Domaren och tillräknar dem; och om människorna vilja låta sin sak komma till doms, då måste en David så väl som en publikan säga: "Om du, Herre, vill tillräkna missgärningar, vem kan då bestå" (Ps. 130: 3) ? Men så visst det är människan förelagt att en gång dö och sedan domen, så visst är ock Herren kommen i världen, på det han först måtte söka rädda syndare, innan han dömer dem. Därför ser han ännu icke främst däruppå, om människan har varit ogudaktig såsom en publikan och en rövare eller icke; utan däruppå, om den hittills ogudaktiga människan kommer till honom, så att hon hörer honom, om hon kommer till ljuset, fastän hennes verk straffas av detsamma, om hennes hjärta sörjer över sitt förra ogudliga väsende och gärningar, hungrar och törstar efter den rättfärdighet, som hon saknar, och därför traktar efter Guds rike, vilket i Jesus Kristus just för syndare är upprättat och vilket såsom en Guds kraft kommer till deras rättfärdighet, helgelse och förlossning. En sådan Guds kraft trodde sig fariséerna och tro sig många med dem icke först behöva söka, emedan de ju ej äro några så stora syndare; därför komma de ej heller till Jesus för att såsom lärjungar höra honom, utan de tro sig kunna gå raka vägen till Gud och vara goda nog för honom, såsom de äro det i sina egna ögon. Men vad hjälper det, om dock Gud, som ser till hjärtat, måste säga: "Detta folk nalkas mig — med sin mun, och ärar mig — med sina läppar, men deras hjärtan äro långt ifrån mig"? Med sitt hjärta stanna de kvar hos sig själva och världen, även då de bekänna sig till Gud och bedja till honom: i hjärtat älska och ära de vad som är av världen och tillhörer deras egen person, vad de själva tänka och göra, vad de i världen äro och njuta och äga; men på en hjärtlig fruk-

tan för Gud, som förödmjukar sig inför hans helighet och härlighet, och på en hjärtlig kärlek till Gud, som trängtar efter en sådan gudomlig helighet och härlighet, därpå vilja de icke allvarligt ingå — och därför bliver det ej heller deras allvar att komma till Jesus, och han kan icke upptaga dem, även om de nalkas honom med mun och bekännelse. Herren ser till hjärtat hos den som kommer till honom; och därför kan han ock föredraga till och med en grov syndare framför de många, som i jämförelse med en sådan ännu kunna gälla såsom rättfärdiga, om nämligen syndarens hjärta är träffat och krossat av Guds helighet och rättfärdighet, så att han böjer sig därför i stoftet och suckar och längtar efter delaktighet däruti — då är Jesus rätte mannen att av en sådan grov syndare göra något, icke blott inför världen, utan Ull Guds härlighets lov. Så gjorde han av en publikan, Levi, en apostel Matteus; av en Saulus, som "andades hot och mord emot Herrens lärjungar", ett utkorat redskap för sitt namn; gjorde heliga och Guds älskade av sådana, som förut varit otuktiga, tjuvar, drinkare, smädare, roffare, såsom Paulus uttryckligen skriver till korintierna (1 Kor. 6:11): "Detta voro somliga bland eder; men I haven låtit två eder rena, I haven blivit helgade, I haven blivit rättfärdiggjorda i Herrens, Jesu Kristi, namn och i vår Guds Ande". Så långt, mina älskade, komma syndare, när Jesus upptager dem, icke blott till deras synders förlåtelse, såsom då en människa förlåter den andra, utan till renande avtvagning, till helgelse, så att det bliver en rättfärdighet i Guds Ande. Heliga, såsom Gud är helig, måste syndare bliva för att bliva saliga, såsom Gud är salig — med mindre kunna vi väl komma igenom denna världen, och det med ära och frid, men icke igenom den yttersta domen, icke in i härlighetens eviga rike; där gäller intet halvt mera, såsom här, icke till hälften god, till hälften ond, utan där heter det: Allt eller intet! Antingen helig och salig såsom Gud, efter Guds bild, eller oren

och osalig! Därför masten I bliva fullkomliga, säger Herren, såsom eder Fader i himmelen är fullkomlig! Och detta säger han till syndare, icke till änglar; men därhän kan endast Herren Jesus Kris-342 Beck, Kristliga Tal.

tus föra oss, aldrig vi själva i egen kraft hinna, varken var och en för sig eller alla tillsamman; här hjälper icke att vara ensam och hjälper icke att komma tillhopa, här hjälper endast att komma till Jesus, att höra honom, att bedja till honom, att giva sitt hjärta åt honom, på det han måtte avtvå oss, helga oss och göra oss rättfärdiga i sitt namn, som icke är ett blott kraftlöst ord, utan bär uti sig en frälsare kraft, och i sin Ande, som icke är en blott tanke, utan Guds egen Ande och Guds eget liv.

Och huru begynner Herren detta stora gudsverk hos syndaren? / hjärtat "begynner han det, och i hjärtat fortsätter han det; ty där måste allt bliva annorlunda, om människan själv skall bliva en annan. "Inifrån", säger Herren (Mark. 7:21 f.), "från människornas hjärtan, utgå deras onda tankar, otukt, tjuveri, mord, äktenskapsbrott, girighet, ondska, svek, lösaktighet, avund, hädelse, övermod, oförsynt väsende. Allt detta onda går inifrån ut, och det orenar människan." Därför begynner Herren i hjärtat därmed, att han kallar syndare till bättring och så angriper synden i dess rot; och har denna begynnelse skett, så fortfar han att arbeta på hjärtat, i det han förändrar och nyskapar det och frambringar en ny, fördold hjärtemänniska, vilken är född av Gud och bildas efter hans bild. Så grundligt går Herren tillväga; däremot arbeta just därför de flesta människor så fruktlöst på sin egen och andras förbättring, emedan de icke se till hjärtat och arbeta på hjärtat, icke förstå och icke vilja förstå att begynna inifrän och där gripa verket an, utan utifrån, i vad för ögonen är, vilja ändra, rena, mildra, försköna och förbättra; därmed rättfärdiga de sig då inför människorna, "men", säger Herren, "Gud känner edra hjärtan" (Luk. 16: 15). Och Gud är allena den, som kan förändra själva hjärtat; en människa kan med bästa vilja, förmedelst det hon av naturen har av Gud, blott förändra ett och annat i hjärtat, så att, mitt under all dess ondska, likväl bättre rörelser, tankar och föresatser städse på nytt uppkomma, ehuru de ock städse ånyo förlora sig i det gamla väsendet. Dock kan människan, i det Guds lagar och löften, Guds välgärningar30. Jesu Kristi kärlek till syndare, 343

och bestraffningar intränga i hjärta och samvete, fatta ett nytt sinne och en ny vilja, så att hon får ett hjärtligt misshag till sig själv och sitt onda, giver sig skyldig, i stället för att vilja rättfärdiga sig själv, strider mot sin synd, i stället för att giva efter för den, icke mera tager det lätt och ringa utan såsom en dyr och helig sak att känna och göra Guds vilja, och allt smärtsammare inser och uppriktigt tillstår för sig själv, huru djupt och fast syndens onda har inrotat sig och inträngt i allt, huru hon invärtes är fattig, blind och naken (Kom. 7:7 ff.). Med allt detta är nu hjärtat självt icke till sitt gamla väsende förändrat, men väl har i hjärtat redan en stor förändring försiggått, en sinnesändring, över vilken redan änglar i himmelen fröjda sig, under det män niskan själv ännu är mitt i bedrövelsen; det styva synda-hjärtat är brutet, dess säkerhet, hårdhet och stolthet är offrad — och detta är alltid det högsta offer, som en syndare kan frambära till Gud; däruppå vilar redan Guds välbehag (Ps. 51:19). Då lärer sig människan först av hjärtat ropa efter Gud och hans nåd: "Jag, arma människa, vem skall förlossa mig? Gud vare mig, syndare, nådig! O Jesu, Guds Son, förbarma dig över mig! Jag tror, Herre, hjälp min otro! Herre, om du vill, så kan du göra mig ren!" Så lärer sig nu människans hjärta att ropa och bedja, och därmed lärer hon sig göra bättring och tro på annat sätt, än genom utantill inlärda ord; hon erhåller då också en kraft för sitt hjärta, och hon hörer med andra öron, vad hon så ofta hört prisas såsom evangelium: att Jesus Kristus icke förskjuter någon, icke ens den grövsta syndare, om han blott kommer till honom, att han just därför är kommen och lever alltid, och att intill världens ände det just är hans uppgift att rädda syndare och göra dem saliga, att hela brutna, förkrossade hjärtan och frigöra fångna, trälbundna själar.

Denne Jesus — den ende, i vilken den Helige, som bor i höjden, förbinder sig med syndare här nedifrån, och detta icke blott utvärtes för stunder och dagar i tiden, utan invärtes för alltid och evigt till ett livsförbund — denne För-bundsmedlare kan nu först utföra sitt väsentliga verk på syn-344 Beck, Kristliga Tal

dårens hjärta, det nämligen, att han förändrar det till dess väsende och skapar det nytt, sedan det gamla sinnet är brutet ; han ingiver nu sin helige Ande, i det hans ord allt mera finner ingång i hjärtegrunden, och med Kristi Ande och ord bliver även hans blod mäktigt i samvetet med en renande kraft; Herrens lagar bliva nu mera icke yttre befallningar, utan bliva i hjärta och sinne inplantade drifter och böjelser; hjärtat beredes invärtes till Guds

kärlek, stadfästes i Guds nåd, och Kristus är icke mera blott en yttre förebild, utan vinner gestalt i ens eget inre, och med honom allt det gudomliga och himmelska, i stället för det blott mänskliga och världsliga; i syndarehjärtat uppgår en ny värld, som icke åter förgås: om annars människan förbliver i botfärdighet och tro, så att Jesu ord förbliva och verka i hennes hjärta, så växer även i henne den fördolda hjärtemänniskan, vilken tillhörer den nya, himmelska världen, tills denna nya värld själv och den däri förberedda saligheten med Herrens nya tillkommelse bliver uppenbar, och det nu heter: ??Gå in i din Herres glädje!" Så har då den glädje, som redan i himmelen begynte över syndaren vid hans första bättring, blivit syndarens egen, fullkomliga glädje, och all den förargelse, som oförståndiga människor därav togo, måste förstummas; människotungor och änglatungor måste tillbedja inför Guds och Lammets tron och utropa: "O, vilket djup både av Guds vishets och kunskaps, av Guds nåds och helighets rikedom!" Så skall ännu Jesu Kristi kärlek till syndare triumfera över allas deras illvilja och hån, vilka hålla mången syndare, som kommer till honom, alltför dålig, och sig själva alltför goda för att behöva gå samma väg; så rättfärdigar sig Kristi kärlek till syndare i sitt barmhärtiga överseende och tålamod, varmed han upptager även den uslaste människa, om hon blott kommer med redligt hjärta, men även i sin stränghet och sitt heliga allvar, varmed han hos varje människa utan åtskillnad ser till hjärtat, utrannsakar och bearbetar detta till bättring och helgelse, och icke vilar, förr än han av den argaste syndare, som av hjärta.t överlåter sig åt honom, har gjort något nytt och fullkomligt till Guds härlighets lov.

På sin kraft och makt till detta gudomliga verk är han så viss, att han icke blott, såsom hans fiender förevitade honom, antager syndare, även de sämsta, när de komma till honom, utan ock i sin kärlek går ännu längre; han skyr så litet denna förebråelse, att han, i stället för att blott låta syndare komma till sig, till och med går efter dem. innan de själva komma, ja, innan de ens tänka på att komma: hans kärlek till syndare är även en sökande kärlek. Dem som komma till honom, för att höra honom och göra bättring, dem har han redan förut gått efter med den makt, med vilken han överallt och alltid verkar, där den osynlige Guden verkar; med denna makt verkar han utifrån och inifrån på den syndiga människan, genom intryck från naturen och genom levnadsödena, genom goda lärdomar och inrättningar, genom lycka och olycka, genom vänner och fiender, genom slag på samvetet och hj ärterörelser, genom förskräckande och ljuvliga erfarenheter: i allt är hans förborgade makt verksam att föra människan åter till hennes hjärta och att där bana väg för hans namn, ord och Ande; ja, just för att söka syndare har Guds Son kommit i köttet och tagit på sig syndares lidande och död. Om icke Herren sålunda ined gudomlig makt och kärlek gått efter syndare, så skulle ingen apostel hava funnit honom och saligheten i honom; och vad vore vi alla, om han icke själv skulle hava sökt oss? Tanken därpå och tacken honom därför! "I haven icke utvalt mig", heter det då, "utan jag har utvalt eder." Han kommer till sitt eget, och hans egna hava blott att mottaga honom, att fatta honom, såsom han fattar och alltjämt ånyo fattar dem.

Och så handlar Herren icke blott med synnerligen utmärkta människor; han söker icke ut de bästa blott ur syndares släkte och inlåter sig icke med dem blott, som redan hålla sig till Gud och hans bud och som även därför i den heliga Skrift kallas gudfruktiga, fromma och rättfärdiga, i jämförelse med andra; nej, även de förlorade — just detta skola dagens liknelser lära oss — även dem, som äro alldeles bortkomna från sin Herre Gud och hans väg, som hava lupit bort från hans tukt och vård såsom från hjorden

förvillade får, även dem uppsöker Jesu Kristi syndarekärlek, går till och med efter dem med särskild, förökad makt av god het och allvar, emedan det hos dem fordras en särskild, från den allra första begynnelsen börjande bättring, en stor genomgående bättring — sådan den icke hos de rättfärdiga behöves, vilka visserligen även synda, men också varje gång åter göra bättring, och trots alla sina felsteg dock ej övergiva Gud, Bär han tuktar, icke helt och hållet förirra och förlora sig från Herrens väg och hans hjord (Matt. 18:13). Alltså, icke ens sådana människor, som alldeles villat bort sig och därigenom blivit gudlösa och tuktlösa, människor, om vilka snart sagt var man uppgiver hoppet — icke ens sådana uppgiver Herren utan vidare, han, den trogne, mäktige syndarevännen i himmelen, som för syndare kunde dö under syndares händer ; såsom Herde och Biskop för alla människosjälar räknar lian dem ännu till sin egendom, och går ännu efter dem in på deras för människor otillgängliga irrvägar; och om också blott en lönar all hans möda för dem, så att han låter 8i g finna, känner Herren såsom sin Räddare och Herde och överlämnar sig åt honom — vad gör väl Herren då? Han driver icke

den förlorade framför sig med bannor och slag, han tager honom på sina axlar och förer honom hem: han riktar nu all sin bärande, helgande och fulländande kärlek på att återföra den förirrade själen till dess rätta hem; och denne enes räddning firar samme Herre, som tjänas av änglar. såsom en himmelsk glädjefest. Så, mina älskade, tänker och handlar syndares Frälsare, så griper han ännu i sin tid in, även om han låtit människorna länge vandra sina egna vägar. Rikten till honom edra blickar, bedjen honom att uppsöka eder; och söken även I med honom, om måhända I ock haven bland eder någon förlorad.

Men då Herren jämte det förlorade fåret ännu i den andra liknelsen omnämner en förlorad penning, vilken man måste framleta frän golvets smuts och dam, så föranleder om detta att tänka på ännu ett särskilt slag av förlorade. En penning går icke förlorad med vett och vilja såsom fåret, som av egen drift löper bort från hjorden, utan genom andras

vårdslöshet, tjuvaktighet eller list; och så gives det ju tyvärr mången sjunken människa, som redan från spädaste åren, eller utan att själv hava märkt det, genom föräldrars, lärares och vårdares försumlighet och dålighet, genom listiga och ondskefulla förförare blivit till kropp och själ förgiftad, neddragen och begraven i världens smuts och stoft, i laster och skam. Vem förbarmar sig väl på rätt sätt över dessa förlorade, så att godhet och allvar, stränghet och undseende ånyo samverka till att rädda själen? Vern lyser med sanningens ljus ned i bottnen av detta mörka syndaliv? Vern genomsopar ännu dessa lastens smygvrår? Vern letar sorgfälligt fram vad av guld ännu finnes där, vad av sanning och Bain vete ännu är kvar i en själ under all förhärjelse? Vein utfinner väl, varest och huru Guds nedtrampade och söndertrampade avbild ännu här skall kunna upprättas, den förkvävda goda säden skall kunna uppväckas, en ännu rykande veke åter antändas? Detta allt gör Jesus, Kristus och Herren, i sin syndarekärlek! Han gör det med en sorgfällighet, ihärdighet och flit, för vilken från oss, män, alldeles icke någon liknelse mer står att taga, utan blott från en kvinna, och även detta blott då, när nöden driver henne till sökande: såsom en fattig kvinna söker, vilken av sina få penningar har förlorat en, så går den rikaste Herre, som intet behöver, av idel barmhärtighet efter en i världens smuts och orenlighet förlorad själ — om hon tilläventyrs ännu vill låta sig finnas, upptagas och renas, för att åter samlas till den ädla guds-skatten.

Nu väl, mina vänner, så handlar Guds Son, i vilken det eviga livet är, med oss syndiga människor, med var och en, efter som han det behöver, även med den längst bortkomne och argaste — huru hava då vi människor handlat och huru handla vi, från den förste till den siste, var i sin del, emot honom? Den som av detta icke bevekes, drages och vinnes, av vad skall han vinnas? Vilken ursäkt står ännu åter för den av oss, som ändock går förlorad? Vilken vilsekommen eller förförd, till vilken evangelium om syndares Frälsare ännu framtränger, har rätt att tänka: "Med mig kan ej mer

någon förändring ske, intet annat val finnes för mig än att fortsätta min villsamma, ödsliga syndaväg; allt är dock och förbliver förlorat!" Lyssna till Jesus, se på honom, åkalla honom; men omfatta även varje god drift och dragning, som ännu förspörjes i dig, såsom en dragning av hans räddarehand: styrk icke och förhärda icke själv ständigt på nytt ditt gamla hjärta, när slag falla på hälleberget däri, när det uppmjukas och bliver bävande; låt det gärna sönderkrossas — du går därvid ej under, utan blott din stolthet och ditt lättsinne. Offra och frambär inför Herren det sönderslagna, förkrossade hjärtat, och tänk icke, att allt är ute, då allt mod och all lust hos dig är borta; tvärtom nu först kan och skall det bliva något, som av Gud är och för Gud gäller. Tänk icke: "Nu är jag alldeles förkastad och förlorad, då jag ingenting mera har kvar, varuppå jag kan stå"; tvärtom skall du nu bliva upptagen och ställd på en orubblig grund och på en ny, levande väg. Herden har nu funnit din förlorade själ, och han tager dig på sina axlar, då du ej mera själv kan gå eller stå; åt honom får och bör du helt och hållet överlåta dig, till hans ord och verk har du att hålla dig, hålla dig fast därvid, taga det in i ditt hjärta, samla det där såsom en skatt och bevara det; och han, som förstod att bland publikanens och de argaste syndares tal bereda sig sina redskap, han skapar i dig ett nytt hjärta och en fördold hjärtemänniska, i vilken han intrycker Guds bild.

Bort därför med misströstan, så länge det heter i dag och Kristi ord och namn gälla: Jesus antager syndare, ja7 Jesus söker syndare, även de mest förlorade; det är lians allvar, det gör han med flit; sökandet har kostat honom hans liv; han har sökt ned i döden och dödsriket, och skall ännu söka, innan han kommer till den yttersta domen,

söka i alla vrår av syndarevärlden, med genomträngande ljus och med geiiomfejande hemsökelser.

Därför, bort icke blott med misströstan, bort även med säkerheten och med den skalkaktighet, vilken under Jesu namn vill skyla och skona synden! Jesus icke blott slutar sitt verk såsom domare med hämnd och evigt fördärv över

alla, som förblivit onda och orena; redan då han såsom Frälsare söker och antager syndare, begynner han därmed, att han säger: "Jag har kommit för att kalla syndare till bättring". Utan bättring begynner han alldeles intet, antager lika litet en publikan som en farisé. Har du redan gjort bättring, och vill du göra bättring? Har du ängslats över din synd, och skonar du den icke mer? Och även åt dem, som redan genomgått bättringen, skänker han sin rättfärdighet icke blott till tro och åtnjutande, utan även till liv och handling: de skola själva "bliva rika på rättfärdighet ens frukt" (Fil. 1:11); "Guds nåd har uppenbarats till frälsning för alla människor", men icke blott på det att de måtte finna förlåtelse för sina synder, utan "den fostrar oss till att avsäga oss all ogudaktighet och alla världsliga begärelser, och till att leva tuktigt och rättfärdigt och gudfruktigt i den tidsålder, som nu är" (Tit. 2: 11 f.). Lyssnen dock till deras ord, som Jesus först bland syndare utsökt och antagit, hören apostlarne, huru de äro fulla icke blott av lov över Herrens barmhärtighet mot syndare, utan även av hans nitälskan mot synden och hans allvar för helgelse, huru det för dem är en orubblig sanning: "Veten I icke, att de orättfärdiga icke skola få Guds rike till arvedel" (1 Kor. 6:9)? "Var och en, som åkallar Herrens namn, han vände sig bort ifrån orättfärdighet" (2 Tim. 2:19). "Kära barn, låten ingen förvilla eder. Den som gör vad rättfärdigt är (icke blott den som har den rätta läran), den som gör vad rättfärdigt är, han är rättfärdig, likasom Han, Kristus, är rättfärdig. Var och en, som icke gör vad rättfärdigt är, han är icke av Gud" (1 Joh. 3: 7,10). "Om vi säga oss hava gemenskap med honom och vi vandra i mörkret, så ljuga vi och göra icke sanningen; men om vi vandra i ljuset, såsom han är i ljuset, så hava vi gemenskap med varandra, och Jesu, hans Sons, blod renar oss från all synd" (1 Joh. 1: 6 f.).

Därför, än en gång, mina vänner: bort med misströstan, bort även med säkerheten och skonsamheten mot synden i Kristi namn! Bort med sådan falsk nådeberömmelse och nådetröst, att det icke en gång må heta: "Bort från Kristus!" Amen.

31. Blicken in i det osynliga.

Luk. 15: 1—10.

Stora motsatser, mina älskade, träda i dagens evangelium inför våra ögon: syndare, som göra bättring, och rättfärdiga, som ingen bättring behöva, Guds änglar, som glädja sig över syndare, som bättra sig, och fariséer, som knota över dessa botfärdigas upptagande. Och mitt i allt detta står Jesus såsom sann Gudsson i människogestalt. Hans blick stannar ej vid den trånga kretsen av människorna omkring honom och vid vad han ser inför sina ögon: de beryktade syndarena å ena sidan och de knot ande fariséerna å den andra. Han ser in i själarna, in i himmelen och dess glädje, på samma gång han ser ned i jordens smuts och stoft; han ser ännu här på jorden hos förlorade människor något, som tillhör himmelen, och där, i himmelen, ser han hos de saliga andarne ett högt skattande av varje enskild människosjäl, när själen följer Guds dragning, ett innerligt deltagande i människans själssalighet. Han ser även hos den ringaste människa, den argaste syndare, något av himmelsk höghet uppspira, så snart människan riktar sitt sinne till Guds ord och allvarligt följer detsamma; och denna det gudomliga livets första begynnelse i en människosjäl ser han himmelens höga andar möta, ser med de hj ärterörelser, som gå uppåt, även anderörelser förbinda sig, som ovanifrån gå nedåt.

Vilken helighet* och höghet, vilken kraft och styrka ligga ej i en blick, som sammanfattar allt detta, icke med en blott hastigt förflyktigad tanke, utan så fast och orubbligt, att det, såsom hos Jesus Kristus, ingår i ord och handling, i hela hans umgängelse med människorna. Denna blick in i det osynliga sakna vi jordebarn: blicken in i människornas väsende och sinne, i stället för blick blott på den yttre företeisen; blicken in i den inre kraften och betydelsen av ett ord, som är Guds ord, i stället för blick blott på mänsklig talekonst och mänskliga verk; blicken in i det, som sätter himmelen i rörelse och har de högsta andarnes deltagande

för sig, i stället för blick blott på det, som sätter människorna i rörelse och stöder sig på deras deltagande. Vi se

ej det osynliga föreningsbandet, som sammanlänkar himmel och jord, änglar och människor, och varigenom det goda och onda griper in i vartannat; därför se vi ej heller syndens osynliga skada, den rämna hon gör i Guds värld, i det hon skiljer vad Gud har sammanfogat och sätter det ena i strid mot det andra — icke blott människorna sins emellan, icke blott ande och kött i människan själv, utan även den himmelska och den jordiska världen, vars varelser voro skapade till att bilda en Guds hjord, en Guds härlighets trappstege; även dessa världar lösrycker synden ifrån varandra i inre och yttre tvedräkt. Och detta just är omvändelsens stora, osynliga värde, att hon återförenar människan och den himmelska världen med varandra, åter sammanfattar dem i det enda, heliga förbundet med Gud; härav glädjen däröver i den saliga andevärlden, varest det just är allas liv, att Gud bliver erkänd och ärad såsom den rätte Fadren och Herren över allt.

Mina vänner, detta är blickar in i det osynliga, vilka vi måste lära oss av Herren, om vi vilja hava den rätta överjordiska kraften av hans ord och en sannskyldig kännedom om hans himmelrikes hemlighet. Då han talar om sitt rike, sitt ord och sin Ande, om omvändelse, liv och salighet, tänka vi blott på vad i vårt eget hjärta spåras, vad vi se och höra hos människor, vad vi på jorden iakttaga av kristliga verk och anstalter — det, mena vi, är Guds rikes kraft och liv; och utöver jorden är det för oss såsom om det icke funnes något särskilt rike, då likväl just där Guds rätta liv och verk är hemma. För oss ljuder det så främmande, ja, om vi vilja öppet tillstå det, såsom ett blott skönt talesätt, när Herren tager himmelen och änglarne med i sitt tal; och dock, om man nogare aktgiver, är det så naturligt för honom, han gör det så ofta och med samma allvar, som då han vid sidan därav talar om människorna eller i sitt tal införer sin Fader i himmelen. Ja, han ställer änglarne närmast vid sidan av sin Fader och sin egen person, i det han säger: "Om den dagen

och den stunden (världens ände) vet ingen något, icke äng larne i himmelen, icke ens Sonen — ingen utom Fadren" (Mark. 13:32). På lika sätt sammanställer aposteln dem, då han skriver: "Jag betygar inför Gud och Kristus Jesus och de utvalda änglarne" (1 Tim. 5:21). Och när Herren beskriver sin tillkommelses härlighet och den yttersta domens himmelska majestät, säger han, att han skall komma i sin och sin Faders och de heliga änglarnes härlighet, och att envar, som bekänt eller förnekat honom inför människorna, honom skall ock han själv då bekänna eller förneka inför Guds änglar (Luk. 9:26; 12:8 f.; jämf. Mark. 8:38; Matt. 25:31; 2 Tess. 1:7). Huru högt ställer då ej Herren änglarne inför oss och huru nära angå de ej oss! Så nära som själva Fadrens och Sonens härlighet angår oss — ty till denna härlighets högsta uppenbarelse höra änglarne; så nära som insikten i storheten av Kristi frälsningsverk angår oss — ty detta säger han själv till sina lärjungar: "I skolen få se himmelen öppen och Guds änglar fara upp och fara ned över Människosonen1' (Joh. 1:50 ff.); så nära som Guds världsdom angår oss — ty när allt människornas verk, allt jordebarnens regerande och dömande har ett slut, då begynna änglarne såsom högsta riksämbetsmän hos Domaren över alla domare sitt sista och högsta verk gent emot regenter och undersåtar: "Änglarne'1', säger Herren, "skola gå ut och skilja de onda från de rättfärdiga"; de skola samla tillhopa och föra bort ur hans rike alla dem, som äro andra till fall, och dem, som göra vad orätt är, och skola kasta dem i den brinnande ugnen (Matt. 13:49 f., 41 f.) ; och sammalunda skola de församla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himmelens ena ände till den andra, till att ingå i deras Herres glädje (Matt. 24:31).

Behjärten dock dessa Herrens förklaringar — ty han, vittnet från himmelen, som där är mera hemma, än vi här på denna jord, har icke givit oss dessa förklaringar utan orsak, för att blott overksamt avhöras. Gören eder förtrogna med hans blick in i änglavärlden; då skola dessa Herrens ord få en alltmera allvarlig betydelse för eder: "Jag skall be-

känna eder eller förneka eder inför Guds änglar", inför dessa det gudomliga majestätets högsta maktbud, vilka hava att utstöta utur mitt rike den jag förnekar och att införa i himmelens härlighet den jag bekänner. Lären dock av den heliga Skrift att lyfta edra ögon och tankar upp över denna lägre värld; och menen ej, att hela Guds skapelse med alla dess skapade väsenden och verk vore innesluten inom jordens och dess bebyggares trånga krets, att intet levde och timade av högre art, än vad I med edra sinnen förnimmen i denna stoftets värld, och att intet högre väsende funnes emellan oss, dödliga syndare, och den odödlige, helige Guden. Redan himmelen, som vi hava inför våra ögon, är full av Guds härliga verk; och från himmelen, såsom det högre, måste vår jord, såsom

det ringare, mottaga allt sitt ljus och liv. "I min Faders hus", säger Herren, "äro många boningar'7 (Joh. 14: 2), och dessa äro lika så litet tomma som våra jordiska boningar; Skriften talar om stora härar eller skaror, som Gud skapat i himmelen såsom på jorden, och säger: "Himmelens härskara tillbeder dig" (Nehemja 9: 6; 1 Mos. B. 2:1; 32:1 f.; Ps. 148:2). De jordiska folkmassorna äro gent emot Guds vida världsområde att akta såsom en droppe från ämbaret och såsom ett grand i vågskålen; och profeten bjuder oss därför att upplyfta våra ögon mot höjden för att få ett begrepp om Guds förmåga och starka kraft, som är ojämförligt större än all jordemakt och jordeprakt (Jes. 40:15, 17 f., 22—26). Om himmelen säger Herren själv (Matt. 5: 34 f.; jämf. Jes. 66:1): "Den är Guds tron"; om jorden däremot: "Den är hans fotapall", blott underlaget, den lägsta marken, varpå hans fotspår avtrycka sig, de yttersta spåren av Guds storhet — under det i himmelen, såsom av en oändligt finare och andligare art än vår grova jord, hela Guds riksmajestät uppenbarar sig i sin högsta glans såsom en konungslig tronglans. Där är Guds skapelses allraheligaste, vi äro blott i en yttre förgård; där uppe i Guds närmaste närhet är intet dött och tomt, utan ett mycket rikare och fullkomligare liv än här nere, där svaghet av allehanda slag, sjukdom, fördärv och död äro hemma, och därinom vill dock du, ringa, högmodiga människa, be-

gränsa en oförgänglig Guds allmakt och hans världsskapelse! Där uppe är den stora konungsstaden, huvud- och residensstaden för alla världars behärskare, det himmelska Jerusalem, varifrån alla andars Fader och Domare i Sonen låter strålarna av sin andehärlighet utgå; där har han församlade omkring sig utvalda från alla skaror av skapade väsenden, även av människor, och låter dem skåda sitt ansikte, den personliga avbilden av hans inre, osynliga väsen; därför är allt omkring honom idel tillbedjan, lov och tack, heligt och saligt liv (Hebr. 12:22—24; jämf. 11:10, 16; 1:3; Matt. 18: 10; Upp.-B. 4:2 fl:'.; 7:9—12). Där hava då änglarne, de himmelska härskarorna, i otalig mängd sitt hemvist (Luk. 2: 13; Upp.-B. 5:11), men äro såsom varje art av Guds skapade väsenden sinsemellan skiljaktiga i makt och härlighet, äro avdelade i ordningar, så att där finnas bland dem "tronängla/r och herrar och furstar och värdigheter" (Kol. 1:16). Men alla hava de till överhuvud den ende, vilken Gud har satt över allt, Sonen (Ef. 1:21 f.; Kol. 2:10). Han kallas därför den enfödde (Joh. 1:18) och den förstfödde före all skapelse, emedan han icke är skapad, utan såsom den enda, fulla avbilden av det gudomliga väsendet är född av Gud, innan ännu något annat väsende, innan ännu den högsta ängel skapades; därför heter det om Sonen: "Alla Guds änglar skola tillbedja honom7' (Hebr. 1:4—6; Kol. 1:15—17; 2:9); därför firade de honom ock och tjänade honom, då han uppenbarade sig såsom människa, och därför utsändas de till deras tjänst, vilka genom Kristus skola få frälsning till arvedel (Hebr. 1:14). Tanken då ej och talen ej ovärdigt eller barnsligt om Guds änglar, såsom ofta sker — de äro inga lekande barn, såsom människorna i sin fåkunnighet så ofta avbilda dem; Skriften säger: "Loven Herren, I hans änglar, I starke hjältar, som uträtten hans befallningar" (Ps. 103:20; jämf. 2 Petr. 2:11)! De äro ej heller några bevingade män, som hava kött och ben, såsom vi; utan Skriften kallar dem Guds tjänsteandar (Hebr. 1:14), och Herren säger om de människor, som i uppståndelsen skola bevärdigas att få del av den andra världen: "Med dem är det så, att varken män taga sig hustrur

eller hustrur givas åt män, utan de äro lika änglarna och äro Guds söner" (Luk. 20:35 f.). Således äro änglarne iclce lika de nuvarande människorna, utan tvärtom skola människorna i den tillkommande världen genom sin uppståndelsekropp bliva lika änglarne. Även änglarne själva hava då redan nu en kropp, fastän de äro andar — just en sådan kropp, som de utvalda bland människorna en gång i uppståndelsen skola erhålla, en kropp, som motsvarar en ängla-ande och den himmelska världen, såsom vår motsvarar vår nuvarande själ och vår jordiska värld; ty enligt Skriften finnes det icke blott en naturlig eller själisk och jordisk kropp, utan även en andlig och himmelsk kropp, som är idel ljus och klarhet, kraft och odödlighet (1 Kor. 15:44, 48 f., jämf. 42 f.; 2 Kor. 5: 1—5). Våra mörka, tunga ben- och köttkroppar äro således icke de enda kroppar, som i världsalltet finnas; utan det gives även andekroppar, så strålande och rena och fina, så lätta och dock fulla av kraft, såsom ljus och luft, såsom blixt och storm — därför kunna ock dessa starka hjältar med stormens makt och eldens kraft verka på och ingå i vår grova kroppsvärld, och därför heter det om dem: "Gud gör sina änglar till vindar och sina tjänare till eldslågor" (Hebr. 1:7; jämf. Ps. 104:4). Änglarne äro icke några yttre budlöpare, utan de äro andebud, som med ljusets och luftens snabba, allt genomträngande kraft sätta världens krafter i rörelse, såsom Guds vilja åsyftar det;

denna vilja upptaga dessa uti sig först bland alla skapade varelser, såsom de närmast Gud stående^ såsom Guds omedelbaraste åskådare och tjänare, och inverka därefter vidare i den under dem stående övriga världen (Ps. 103:20—22). Ty Gud har förenat alla världsalltets väsenden såsom lemmar i en kropp efter en ordnad gradföl jä av krafter, gåvor och ämbeten, så att alltid det ena gränsar intill det andra och med sitt högre mått riktar och förädlar det ringare, såsom vi människor på vårt sätt hava att göra detta gentemot de oss underordnade djuren och fälten. Så väljer Gud särskilt begåvade verktyg, på det genom dem även andra måtte undfå vad de i sig själva icke förmå; så verkar Gud först inom det högsta området, på det denna verkan

sedan måtte vidare fortgå i lägre områden; så begagnar han i första hand änglarne såsom sitt stora rikes andefurstar till att inverka på naturen och människorna, på det hans vilja måtte ske. Men han själv är såsom den ende Guden och Herren och Anden i det stora och det lilla, i ängeln och i barnet; han är det, som verkar allt i alla, i vart och ett efter sin art (Ef. 1:11). Huru högt än därför änglarne stå över oss, heter det dock icke: Lovén änglarne och tillbedjen dem, utan: "Lovén Herren, I hans änglar; loven Herren, I alla hans härskaror, I hans tjänare, som uträtten hans vilja; loven Herren, I alla hans verk, varhelst hans herradöme är — min själ, lova Herren" (Ps. 103:20—22; jämf. Upp.-B. 19:10)!

Gören eder då, mina vänner, av Skriften förtrogna med vår Herres blick in i himmelen och änglavärlden, på det I måtten alltmera lära känna Guds och hans Sons majestät och lara upplyfta eder ande över jorden in i Guds rikes storhet. Men lären eder ock av Herren den rätta blicken in i människans väsende, och gören eder genom Skriften förtrogna därmed, på det I icke måtten på falskt sätt akta människan vare sig för högt eller för ringa. Herren låter sig icke bestickas av någon yttre, mänsklig storhet och likaså litet av någon andlig glans; om fariséer och skriftlärda knota, om folkets ledare förakta och förkasta honom, präster göra honom till en lagöverträdare, folket vill hava honom till konung eller smädar och säger: "Du har en ond ande" — det allt ändrar intet i hans görande och låtande; han går fram sin av Gud anvisade väg, och aktar lika litet på vad i världen gäller som vishet och dygd, som på rikedom och makt. Och varf öre? Emedan han mäter allt, även människorna, efter himmelens och evighetens måttstock: om det består inför Gud, den högste Domaren, om det leder och hjälper uppåt, infogar sig i Guds rikes heliga förbund eller ej. Det i jordiskt avseende höga låter han i och för världen gälla vad det kan; men emedan det stänger vägen för det, som är av himmelen i människorna och låter deras själar bliva liggande fångna i detta lägre livs fåfänglighet, är sådant icke något, som Herren av himmelen aktar — han kan däremot, där

människorna icke finna något att akta, just där visa en särskild aktning, bokstavligen upphöja till himmelen; så gör han i dag i fråga om människor, som allmänneligt voro beryktade såsom syndare och gällde såsom förkastade; oclx så gjorde han omedelbart förut med de små barnen (Matt. 18: lf.). Barn, som ännu intet hava lärt, gör han till läromästare till och med för sina apostlar, just då dessa voro ivrigt upptagna av tanken att bliva något stort i himmelriket — av små barn måste de lära, huru en stor människa måste bliva för att inkomma i himmelriket; "sen till", tillägger han, "att I icke förakten någon av dessa små", som ännu icke, såsom de stora, äro smittade av världsförargelsen; "ty jag säger eder, att deras änglar i himmelen alltid se min himmelske Faders ansikte". Vad lära vi härav? Å ena sidan, att världen är en förargelsens, frestelsens och förförelsens skådeplats, och att även de bästa människor, såsom apostlarne, i sig själva ännu icke äro skickliga för himmelriket; å andra sidan, att emellan barn och himmelriket, emellan de små på jorden och de högsta andarne i himmelen är en naturlig förvantskap och förbindelse (Luk. 18:16 f.), som man först gör sig förlustig genom vad som i och med storhet i världen mistes och vinnes. Därför måste alla, som vilja återkomma till den himmelska förbindelsen och inkomma i himmelriket, ifrån att vara stora bliva små (Matt. 18:3 f.); de måste återvinna barnahjärtat med dess ömma samvete och enfaldiga sanningssinne, för att på nytt börja lärandet och lydnaden av honom, som just av barn kan göra och gör änglalika gudssöner (Luk. 20:36), Guds krafts hjältar.

Detta således, mina älskade, är Herrens blick in i människans väsende: han finner icke något för himmelriket brukbart i vad världen gör av människan, utan blott i vad människan av Guds skaparehand utan värld är; i det mänskliga väsendets grund, i barna-anlagen ser Herren anlaget till en Guds son, något som sätter människan i stånd till att av honom kunna införas i himmelrikets heliga förbund, så att han kan bibringa hennes omyndiga,

ännu olärda men läraktiga väsen Guds uppenbarelser, som han icke kan bibringa värl-358 Beck, Kristliga Tal,

dens visa och kloka väsen (Matt. 11: 25—27; jämf. Ps. 8:3 f.; 1 Mos. B. 1:27). Det är således alldeles icke emot Herrens sinne att tillropa människan: "Vänd åter till din barndom! Bliv åter, den du var såsom barn \v Just i det barnsliga väsendets ännu oförfalskade naturgrund ligger grunden och begynnelsen till en sådan Guds avbild som hos änglarne, vilka få se Guds ansikte; på denna oförfalskade naturgrund och icke på världsbildning byggde Herren sin himmelriksbyggnad i människosjälen, han, denne Guds levande andetempels store byggmästare; och därför uppsökte han för sina högsta uppenbarelser enfaldiga personer av det ringa folket, vilkas huvud och hjärta icke voro förvända av någon falsk bildning. Han valde det i världen omyndiga och dåraktiga, oädla och föraktade, om han blott fann det för himmelriket tillgängliga barna-anlaget vaket eller kunde återuppväcka det — det ömma samvetet och det enfaldiga sannings sinnet, läraktigheten och underdånigheten under det, som ovanifrån är. Denna guds-grund i människans väsende skattar Herren så högt, att han även hos förlorade människor letar fram den ur jordens grus och på det högsta fröjdar sig, om det lyckas honom att åter göra till barn för himmelriket om ock blott en av de många förirrade människorna, att föra henne ur hennes osaliga världsställning tillbaka till hennes förra enfaldiga barnaställning, så att människan åter såsom ett barn skämmes för det onda och fruktar därför, låter straffa, lära och leda sig av sanningens tuktan och av kärleken till det goda: det är den rätta bättringen eller sinnesändringen. En människa med ett sådant nyuppväckt barnasinne är inför Herren en för himmelriket upptäckt skatt, och han frågar då ej efter, vad hon i sitt liv förut brutit, och vad hon hos andra människor gäller; har du kommit till en sådan sinnesändring, så att du träder fram till ljuset och såsom ett barn lydaktigt följer sanningens ord, så kan då ock den himmelske Själa-herden förvandla dig själv till en annan människa: han kan nu med glädje lägga dig på sina axlar och föra dig hem, kan i sin själaomvårdnad återföra dig till den förlorade barnaförbindelsen med Guds änglar och göra dig skicklig till ingång31. Blicken in i det osynliga. 359

i himmelriket, till de heligas arvedel i ljuset. Därför prisar Herren upptäckten av en sådan människosjäl såsom något, som fröjdar de MmmelsJca andarne: de finna i en sådan själ dragen av den himmelske Fadrens ansikte återställda, det de med fröjd alltid se och betrakta; och det band, som förenar barn och änglar i denne ende Fadren, är återknutet (jämf. Ef. 3:15).

8å Ydren dock, mina vänner, att känna och betrakta eder själva med vår Herres blick, som är Guds och hans heliga änglars blick, Domarens blick, vilken en gång skall åtskilja det, som nu är blandat om vartannat i världen, och församla det, vart och ett efter sitt väsende till sin ort, till det himmelska väsendets glädje eller det osaliga väsendets pina. Anlaget till båda delarne finnes redan nu i vår natur: vi bära ett himmelens frö och ett helvetets frö inom oss; och det senare överväxer det förra, om detta icke får den rätta vården. Helvetesfröet i oss får sin snabba tillväxt och näring av världens förargelse, av de förvillelser och förförelser, varav världen är full; och det, som vi människor kalla gott och vist och kunna bringa till stånd, betvingar ej och upprycker ej detta helvetesfrö i vår natur och världen, utan på sin höjd blott döljer, smyckar och överskyler det. Men sveket varar ej evigt och räddar oss ej från sanningens dom; mannens förmenta storhet och styrka och kvinnans värdighet räcker icke utöver köttet in i den sanne, evige Andens rike, in i himmelriket; vi måste allesammans begynna från början, stiga ned till den förra oförfalskade barnaställningen, som är himmelriket närmare än all vår världsbildning. Med enfaldigt sanningssinne och ömt samvete måste vi öppna öra och hjärta för det ord, som den Ende av himmelen talar ned till oss; med allt vårt onda eller goda måste vi ställa oss i hans ljus, för att han må åtskilja och döma, i oss grundlägga och fullborda himmelens dragning och dess heliga förbund. Detta avgör över vad av oss skall bliva, när vårt jordiska hus ned-brytes, då intet följer med oss av allt, varmed vi här hava smyckat oss; detta avgjorde emellan publikaner och fariséer, oaktat de förra dittills hade förövat mången orättfärdighet,360 Beck, Kristliga Tal.

under det de senare icke hade gjort sig skyldiga till sådant, utan tvärtom efter människosätt uträttat mångahanda gott. På grund av det goda, de sålunda tillskrevo sig, ville fariséerna icke giva Guds sanning dess rätt, när den med sitt himmelska ljus trädde emot dem; när däremot publikanerna och syndarena kommo till Jesus och hörde hans ord, gåvo de sanningen rätt emot sig själva och läto sig icke avhållas ifrån att efterfölja henne, fastän de

därför måste höra fariséernas offentliga skymfande och knotande; de kommo såsom sjuka, vilka i Herrens ord allvarligen sökte sin helbrägdagörelse: därför skänker Herren dem såsom ersättning för fariseer-knotet himmelens fröjdehälsning, och de av världen utstötta lovar han förbundet med de himmelska andarne.

Aktgiven då på vad I haven i Guds ord, och gören eder därutur jörtrogna med Herrens blick. I Guds ord har himmelen förbundit sig med jorden, såsom ordet självt har sitt ursprung i Guds Andes förbindelse med den mänskliga anden ; i och med detta Guds ord och intet än så skönt människoord är det, himmelriket kommer eder nära och I inkommen i himmelriket: det är den evige Gudens utsäde, vilket i det hjärta, som upptager det, frambringar samma liv av Gud, som gör änglarne till Guds söner, vilka få skåda hans ansikte. Därför säger Herren: vSaliga äro de, som höra Guds ord och gömma det!" Men framför allt kommer det alltid däruppå an, att I höjen eder under Guds ords dömande och helgande sanning, om I viljen komma till åtnjutelse av dess goda, dess saliggörande sanning — annars bliver publikanen eller fariseen kvar i hjärtat och helvetesfröet kväver eller förfalskar åter himmelriksfröet (Luk. 8:11—18). Rik-ten därför rätt edert sinne till Guds ord och efter Guds ord; att föra Guds ord på tungan, är ej nog: man måste därefter döma sig själv och helga sig. Ljuset är tänt, Guds fadersvilja är, att ingen skall gå förlorad; den himmelske Själaherden söker flitigt efter det borttappade och bevarar troget vad han funnit; det beror således på envar av oss, huru det skall gå honom. Lyssnen dock härtill, I alla, som från himmelen ären vilsegångna i världen — på det den saliga stundFörMindelsen emot sann kristendom. 361

måtte inbryta, då I fån komma till himmelrikets Herde, till ljuset och Fadren; bruken Guds ord med hjärteallvar, älskade åhörare, så att det får förnya Guds avbild uti eder. Då skall edert namn, om det än här varit illa beryktat, med glädje nämnas bland Guds änglar och varda skrivet i himmelen. Amen.

32. Förblindelsen emot sann kristendom.

Joh. 7: 33—39.

De upplästa orden, älskade åhörare, talade Herren i templet i Jerusalem vid slutet av en sju dagars fest, vilken Gud redan genom Mose hade stiftat till åminnelse av den forna vistelsen i öknen och tillika såsom en tacksägelsefest för den vid denna tid fulländade skörden; den inföll på hösten och kallades lövhyddohögtiden (Joh. 7:1, 14, 28; 3 Mos. B. 23: 34 ff.). Sedan över ett halvt års tid hade Herren icke mera varit i Jerusalem, oaktat därunder påsk- och pingstfesterna inträffat; men alltifrån ett föregående festbesök (Joh. 5:1 ff.) låg där dock fortfarande något såsom en anstöt emellan Herren och judarne.

Herren hade nämligen på en sabbat helat en man, som under trettioåtta år legat sjuk, och därjämte uttryckligen befallt honom att i allas åsyn medtaga sin säng; detta hade givit de judiska sabbatsivrarne en sådan anstöt, att de såsom en sahbatsskändare på stället velat döda Herren, och vad han förehöll dem till sitt rättfärdigande hade blott stegrat deras hat; ty det blinda nitet hos huvudstadens judar för det, som hörde till det yttre av religionen, kunde snarare förlåta allt annat än intrång på någon helighållen lärosats. Förgäves hade Herren (Joh. 5:17 ff.) fört dem till sinnes, att han endast handlat i likhet med Gud själv, som ju alltid verkar utan åtskillnad av dagar, i det han allestädes och åt alla giver liv och ända om sabbaten såväl som andra dagar — så vore hans egen helande sabbatsgärning en gudomlig362 Beck, Kristliga Tal.

livsgärning efter hans Faders förebild, ett vittnesbörd om hans från Gud undfångna makt, såsom det ock därefter ännu skulle bevisa sig, att Gud delade med honom hela fullheten av sin makt, även makten att göra döda levande och makten att döma. Att de togo anstöt av hans sabbatsverk härflöt därför blott av deras obekantskap med Guds sanna väsende och verkan; och otron, varmed de mötte honom, bevisade, att de blott på utvärtes sätt umgingos med Guds ord i sina heliga skrifter, att detta med sitt vittnesbörd om den Guds Son, som skulle komma, och om Guds rike icke hade fäste invärtes i dem; eljest skulle de haft en inre dragning i sig till det eviga livet, den gudomliga kärleken och Guds ära, och hade måst inse och tro, att han tillförde dem vad de sökte, att han vçre den av Fadren utlovade. Mose själv, i vars namn de fördömde honom och av vilken de hoppades för sig allt, han just vore deras anklagare inför Gud!

Med dessa hjärtat träffande ord hade Herren skilts från Jerusalem och begivit sig till det friare Galileen utan att återvända till Judeen; ty ännu var där ej planen övergiven att för en dubbel förbrytelse döda honom (Joh. 6:1; 7:1) — emedan han icke blott hade skändat sabbaten, utan nu även Gud själv, i det han gjorde sig lik Gud. Först vid årets slut, vid den sista av de tre huvudfesterna, då alla israelitiska män skulle visa sig inför Gud såsom deras Herre och Konung (2 Mos. 28:14—17), återkom äntligen också Jesus till Jerusalem, men stilla och obemärkt (Joh. 7:10). Många bland de församlade folkhoparna tänkte väl gott om honom; men andra förklarade honom rätt ut för en folkförförare, och fruktan för fientligheten hos judarne i Jerusalem, vilka redan hade spanat efter honom, var så stor, att ingen vågade öppet uttala sig om honom (Joh. 7:11—13). Plötsligt, då redan mitten av festveckan var inne, framträdde Jesus själv och lärde offentligen i templet; och detta gjorde ett mäktigt intryck till och med på de mot honom intagna judarne i huvudstaden. Men åter hängde de sig fast vid yttre förhållanden (Joh. 7:14 ff.). Först förvånas de över hans kunskap i Skriften, enär han ju icke hade gått i skola hos någon av deras

mästare; när han därpå hänvisar dem till sin läras egentlige upphovsman, till Gud, och till den gudomliga kunskapsvägen, och när han ännu en gång förklarar för dem sin så illa upptagna sabbatsgärning såsom ett läkareverk, som går framför det utvärtes sabbatsfirandet, då ana de väl, att han dock måste vara den verklige Messias, den sanne Kristus; men tanken på hans yttre härkomst avleder dem åter från rätta spåret. När Jesus dock vidhåller sin gudomliga härkomst, men om dem däremot ånyo (jämf. 5: 37) säger: "I kännen icke den sannskyldige Guden" — då känna de sig träffade i vad som gällde för dem såsom deras högsta ära, eftersom just de allena bland alla folk hade kunskap om den sanne Guden och därtill också hade i sin stad hans enda tempel; i sitt innersta upprörda hade de varit färdiga att gripa Jesus, men den osynliga makten hos honom, som bestämmer mognadens tid så för det goda som det onda, gjorde det ännu omöjligt för dem. Emellertid voro många av de främmande festgästerna vänligt stämda emot Jesus, så att de höllo honom för Messias, dock icke av inre övertygelse om hans läras gudomlighet, utan på samma sätt blott av yttre grunder, emedan han gjorde så många tecken. Men på det Jesus icke måtte vinna vidare mark ibland folket, trädde fariséerna hastigt tillsammans med prästerskapet till en råds för samling, och rättstjänare avskickades för att å ämbetets vägnar fängsla Jesus i templet (Joh. 7:32).

Så, mina älskade, stodo sakerna, så jäste och kokade det, så svallade vågorna upp och ned omkring Herren, då han i dag med alltid samma stilla lugn uttalade orden: "Ännu en liten tid är jag hos eder, sedan går jag bort till honom, som har sänt mig; I skolen då söka efter mig, men I skolen icke finna mig; och där jag är, dit kunnen I icke komma". Han tänker icke på sig, på sin egen räddning ur mördarehänderna, utan på de honom omgivande förblindade människornas räddning; han blickar in i den tid, då hjälp ifrån Herren skulle bliva dem av nöden och de förgäves skulle söka därefter, medan den nu förgäves erbjöds dem av honom. Till och med den uttryckliga påminnelsen, att de ännu blott hade en liten

tid att begagna sig av, bringar icke dessa ytliga människor till eftertanke; de hänga sig åter blott fast vid det yttre av hans ord, att han skulle gå bort, och att de icke mera skulle finna honom; och detta åter tyda de så ytligt som möjligt, att han ville begiva sig bort ifrån deras land och försöka med sin lära ibland hedningarne. Huru förgäves var dock icke all Herrens möda att leda dem in till hjärtat, till deras egen inre brist och till hans inre skatt, på det dragningen till den sanne Guden och det sannskyldiga livet måtte uppvakna hos dem och de måtte nyttja den tid, då de kunde vinna det högsta och oumbärligaste! I den rätta tiden fattades dem vilja, och då tiden var förbi, fattades förmåga.

Vilken sorglig Mld av mänsklig förbindelse är ej detta, mina vänner! Och få vi i hast lugna oss och tänka, att en sådan fara icke skulle kunna gälla oss, då vi ju äro kristna? Men samma sak var det, som förblindade judarne: de menade, att de såsom judar, d. v. s. i kraft av sina gamla förbundsrättigheter, fingo vara fullt vissa om den kommande Messias, Kristus och hans salighet, och därvid försummade de att lära rätt känna och omfatta den sanne Kristus och den sanna Kristus-saligheten; vår tids kristna åter mena sig, i kraft av de nya förbundsrättigheterna, vara vissa om den komne Kristus och hans nådesgoda. Men ären I ock av Guds ord förvissade (jämf. Joh. 5: 39; 7:16 t), att I kännen och haven emottagit den sanne Kristus — Kristus, sådan han av

Gud är gjord och sänd, icke sådan människorna göra honom — och att I haven hans liv i eder? Ären I vissa, att icke även för eder gäller, vad han säger till judarne: "'Där jag är, dit kunnen 1 icke komma"? Vinnläggen I eder åtminstone om, kämpen I för att komma dit, där han är, att fatta det eviga livet; eller menen I, att det på grund av edra kristliga nådesrättigheter måste gå av sig självt (Luk. 13: 24 ff.; 1 Tim. 6: 3—5, 11—16) ? Om det, i stället för i sedvanda former och talesätt, talas till eder i Kristi eget frimodiga språk, efter hans ur-evangeliska sätt, såsom han talade med sina lärjungar och med judarne, om något säges och handlas emot edra utvärtes religions-satser och bruk, såsom Kristus själv oftaFörblindelsen emot sann kristendom. 365

avsiktligt gjorde det, t. ex. vid sina helbrägdagörelser på sabbaten (jämf. ock Matt. 12:9 ff.; Luk. 14:1 ff.), på det religionens inre väsende måtte komma till sin högsta rätt gent emot blotta skuggan och skenet, till den rätt, för vilken allt måste vika (Hebr. 7:18 f.; 10:1): är ej sådant också för eder en förargelse såsom för judarne, så att I snart ären på det klara därmed — mannen och hans verk må för övrigt varå, huru det vill — så att 1 icke mera rätt hören och proven, utan förkasten det goda? Eller gör det eder eftertänksamma, så att det förer eder in i edert hjärta och in i helgedomen, in i Guds ords inre helgedom?

Herren måste säga till judarne (Joh. 7:28, 24; 5:37 f., 41, 44): "I kännen icke Gud — I haven icke hans ord i eder — I dömen efter skenet; och detta är just grunden till att I icke kännen och älsken det sannskyldigt gudomliga i mig, i min lara och mina verk". Men betraktas saken på vanligt människovis, så måste man säga, att Herren gör judarne orätt därmed, att han frånsäger dem något, som just utmärkte dem framför den övriga världen: de hade ju kunskapen om den sanne Guden och utbredde denna ivrigt i den blinda hednavärlden; de kände från barndomen den heliga Skrift, hade skolor och skriftlärda i mängd och efterföljde dessa ivrigt, uppkastade frågor angående vad som stod skrivet, och dömde allt intill det minsta efter lagen. Om vi, mina vänner, sammanställa oss med judarne, få vi vara så säkra på att, efter Herrens sätt att döma, icke även vi träffas av hans dom: "I kännen icke Gud, haven icke hans ord i eder och dömen efter skenet" ? Skulle vi icke, trots vårt motsatta förmenande, kunna därigenom förblindas mot den sanne Kristus och mot den ur-evangeliska kristendomen, så att vi icke älska och erkänna den?

Varpå berodde då den stora motsatsen emellan Herren och judarne, då dock bådadera stödde sig på den sanne Guden, på det sanna Guds ord och på dömandet därefter? Den berodde på alltjämt samma grundväsentliga åtskillnad, som man så lätt förer på tungan och hörer talas om, men vilken man så litet i gärning och sanning fasthåller och låter gälla:366 Beck, Kristliga Tal.

judarne togo allt i fråga om Gud, hans ord och hans dömande pä ett utvärtes sätt. Herren däremot på ett inre och andligt sätt.

Efter ordasättet lärde judarne såsom Herren, att Gud vore den ende Skaparen och Lagstiftaren, Levandegöraren ifrån de döda, Domaren och Vedergällaren; men efter den inre betydelsen och tillämpningen, såsom Herren fordrade det, ville de icke låta det gälla: att nämligen Gud och det gudomliga välgörandet icke vore bundet och icke finge bindas vid någon sabbat och något tempel, vid någon dag och ort, utan att Gud fritt skapade och verkade det goda såsom en ande; att Gud efter sin helige Ande och sitt heliga väsende fullbordade Skriftens ord och i enlighet därmed ock fordrade en väsentlig lagens uppfyllelse, icke blott efter den yttre bokstaven; att han upprättade fromhet och rättfärdighet såsom ett hjärtats andliga, väsen i kraft av den helige Ande med andliga medel, icke med utvärtes former såsom en regel för det yttre livet; att han icke dömde efter gärningarnas, ordens och åtbördernas yttre godhet, vore det ock verkligen ett välgörande, bedjande och fastande, utan efter den inre anden och sinnet därvid, efter hjärtats hemliga beskaffenhet; att icke den timliga välsignelsen i livet vore Guds sanna goda, utan det eviga livets andliga välsignelse, varförutan människans själ icke kan leva; att därför den andliga döden i hjärtat måste bort, att människan måste efter anden pånyttfödas, invärtes av Gud omskapas och levandegöras, på det hon måtte ur den lekamliga döden komma till en livets uppståndelse i Guds eviga rike.

Så, mina vänner, predikade Jesus, den sanne Kristus, om Gud och Guds rike (jämf. Matt. kap. 5—7, 12; Joh. kap. 3, 4 o. s. v.), så trängde han med sin blick till anden och det inre, under det judarne ville intvinga det gudomliga och kristliga inom den yttre stängseln av kyrkolagar och kyrkoformer och därefter dömde. Gudstjänsten var för

dem såsom en hovtjänst, där tjänarne vid bestämda tider göra sin uppvaktning hos sin herre och avlägga inför honom sina ärebetygelser med föreskrivna ceremonier och därmed lita på

det allerhögsta välbehag; Guds ord var för dem såsom en lagbok, vars yttre bokstav man väl studerar och lärer sig utantill, använder och iakttager, och därmed gör sig ett lugnt liv i all ärbarhet. Herren däremot vill just uppväcka människosjälarna ur denna trygga tjänsteställning, emedan vi därmed ej komma dit, där han är: till Guds Sons härlighet, till vilken vi äro skapade; och om vi icke komma dit, så måste vi en gång ut ur Guds hus, såsom han säger: "Trälen (med sitt blotta trälliv) får icke förbliva i huset för alltid, Sonen får förbliva där för alltid" (Joh. 8: 35; jämf. Gal. 4: 30). Därför uppsamlar icke Herren blotta tjänsteregler ur Guds ord, eller blotta löften om lön för en regelrätt tjänst; utan med fri blick såsom Sonen upplåter han det gudomliga ordets och den gudomliga hushållningens hemligheter och tager fram därutur, vad som visar vägen till det himmelska målet, vilken under de mänskliga religionsformerna fördunklas; vad som drager människohjärtat uppåt och tjänar till att uppväcka den fria kärlekens längtan efter Gud, i stället för blotta tjänstesinnet, längtan efter Guds eviga liv, i stället för blott ett lugnt liv i världen, längtan efter äran hos Gud, i stället för ära hos människor.

Given ock framför allt, mina vänner, akt uppå detta: Hos Herren, i fråga om den sanna kristendomen, gäller det det fullkomliga, det eviga, icke blott det och det goda (Hebr. 7:11, 15—19; 9:8—12, 15; jämf. Fil. 3:12—17; Matt. 5:48; 19:21; Kom. 12:2). Mycket kan på sin plats och på en viss tid vara eller hava varit gott, men för det fullkomliga, det sannskyldigt kristliga, den levande Anden (Joh. 4:21—24; 2 Kor. 3: 6, 17) får icke ens vad i sig självt är gott stänga vägen eller försvåra den, eljest bliver även detta straffat såsom ont (Gal. 3: 23—25; 4: 9 f.; 5: 4; 2: 14; Matt 10: 37); fastmer måste det vika undan, och detta, om det rätt tillgår, med glädje, såsom Johannes döparen, som högt fröjdar sig över Brudgummens röst och utropar: -'Det är, såsom sig bör, att han växer till, och att jag förminskas (Joh. 3:29 f.). Detta var således ett helt annat tillvägagående än judarnes. Men. just strävandet uppåt mot Guds höjder, för vilka alla

andra höjder måste bliva låga, utgåendet från den fäderneärvda tjänsteställningen bortseendet från fromma yttre ting med sitt anseende till människor — det förefaller för dem, som i sådant äro fångna, så förolämpande och farligt, att det mer än allt annat bliver dem till förargelse och förblindar dem emot den sanne Kristus, emot den ur-evangeliska kristendomen, som är evighetens ande och liv, och vill skapa evighetens ande och liv. Proven dock härefter, mina älskade, edert eget tanke- och handlingssätt, om I även verkligen kännen det fullkomliga, som Kristus vill upprätta, och huru I ställen eder därtill; om I icke dömen efter människoanseende, så att I ställen mänskliga lärare, mänskliga lagar och former över den heliga Skrift, det som för vissa tider varit gott över det evigt goda, och såsom förargelse fördömen vad som är ande av Kristi Ande, Proven eder, om I kännen Gud och i gärnmg och sanning låten honom gälla, såsom Guds Son lärer om honom, eller om I blott haven en munnens bekännelse om honom; om Guds ord bevaras i eder icke efter blotta bokstaven utan med sin ande och kärna, så att I haven en kärleksdragning till Gud i eder, ett sökande och kämpande efter evighetens andeliv och Guds ära.

Ack, människorna, denna tids kristna arbeta på mycket, men icke på det enda, varförutan de mer och mer bliva såsom ett tomt, uppblåst käril: man arbetar icke på sig själv, eller ock arbetar man väl flitigt på sig själv, men blott huru man vSkall synas ibland människorna, huru man ibland dem skall verka och komma fram; man arbetar icke på sig själv inför Gud, till att ställa sig blott och bar inför den Helige och Allvetande, till att beställa om sitt egentligaste verk: det heliga andeverket i själens innersta. Och den som icke arbetar, han vet ej heller vad hunger och törst är; därför är andetörsten efter det gudomliga livet så sällsynt, emedan andearbetet, den inre själskampen om den högsta vinning, vinningen av den evige Guden, ligger så nere. De, hos vilka däremot finnes en sådan törst, äro de,som Herren utväljer; den är det,han vill uppväcka hos människorna: "Om någon törstar, törstar efter Gud, efter evighetens ande och liv, så komme han till mig, och

dricke; han kan och skall då visserligen komma dit, där jagar, in i Guds Sons härlighet'7 (jämf. Joh. 6:27 ff.). Därtill är" Guds enfödde Bon sänd i världen, att bringa till utförande Guds rådslut; och detta går av evighet ut därpå, att människorna kallas icke till blott en tjänsteställning inför Gud, till blott fattigt syndareliv eller yppigt

köttsliv, utan till det högsta målet: "att bliva Guds Sons avbilder, honom lika, så att denne blir den förstfödde bland många bröder" (Rom. 8:29; Ef. 1:4 f.). De, som nu icke låta sig ombildas till likhet med Jesu Kristi gudsbild, denna mänsklighetens enda kristliga mönsterbild, de förbliva i motsägelse med Guds eviga världsplan, och när det en gång i slutdomen kommer till prövning och rannsakning, bliva deras namn utstrukna ur Guds rikes bok; ty när det fullkomliga intager världen — och därtill måste det en gång komma — då gäller ingen annan bild mer än Guds ande- och livsbild, sådan den i den människo-vordne Guds Son framställes och erbjudes oss (Joh. 1:12 f.; 1 Kor. 15: 49 f.; Joh. 15:1—6; Rom. 6:1 ff.; 2 Petr. 1: 3—11). Nu är syndens träldomsbild påtryckt och intryckt i hela vår natur invärtes och utvärtes, bilden av ett förvänt liv, så att vi förvända vad högt är till lågt och vad lågt är till högt, förvandla det innersta, det gudomliga till något yttre, det eviga till timligt, det osynliga till synligt; kött och värld äro herrar över oss, medan vi skulle vara herrar däröver, och detta gör vår själ kraftlös och död för det andliga och vår kropp till en lustarnas och dödens boning; för människorna, sådana de nu äro, är det en natur-omöjlighet, att de skulle inkomma i Guds rike, i evighetens ande och liv. Guds Ande och liv måste först komma ned i människonaturen för att förvandla den från det förvända livets till det sanna livets bild, och det har först Jesus i sin egen person åvägabragt i människonaturen: han har givit i döden den gamla livsbilden i sitt eget kött, för att i sin person med Gud helt förena kropp och själ och förklara dem i Andens gudomliga liv (Joh. 13: 3.1 f.; jämf. 21, 27, 30; 17:1). Och först efter denna hans förklaring liar också från honom den nya Anden utgått i världen (Joh. 16:7—15): Guds heliga livsande har blivit de

människors egendom, vilka i tron hängivit sig åt Guds Son och efterföljt honom såsom deras Försonare hos Gud, så att de av honom låtit leda sig in på hans andeväg och ombiidat sig efter hans bild.

Där, hos Jesus Kristus, kunna och skola nu alla rätt törstande stilla sin törst, andetörsten efter Gud; där allena finnes tillfredsställelse för denna människans livstörst, som så oroligt kringdriver människosjälen och förer henne på irrvägar och sidostigar efter falska skatter — denna livstörst, som världen blott kittlar, men icke stillar, ty allena hos Guds Son bliver den stillad: "Om någon törstar, så komme han till mig och dricke!" Och det stannar icke vid blott en eller annan dryck, enskilda vederkvickelser, om kommandet till Herren icke är flyktigt; nej, det blir ett varande i hans ord och ett trosliv efter hans ord (Joh. 8: 31 f.; 15: 5—11). Då blir den utur Guds Son upptagna livsdrycken i människan själv en evig livskälla (Joh. 4:14); det blir en födelse av vatten och Ande (3:5 f.), en ny natur, vilken, såsom aposteln säger, förvandlas av Herrens Ande till Herrens avbild ifrån den ena härligheten till den andra (2 Kor. 3:18).

Därför säger Herren det stora ordet: "Den som tror på mig, såsom, Skriften säger, den som håller sig till Skriftens Kristus, till den allena sanne Kristus, med en tro, sådan Skriften lärer (jämf. Joh. 7:14 f.; 5:39 f., 43, 46 f.; Luk. 24:25—27, 32, 44—49), av hans innersta, skola strömmar av levande vatten flyta fram". Men detta sade han, tillägger evangelisten, "om Anden, vilken de, som trodde på honom, skulle undfå"; hos dem skulle således detta ord fullbordas. Men för det trånga människohjärtat synes detta otroligt — det menar, att det på det högsta låter sig sägas om Kristus själv, att strömmar av levande vatten, levande andeströmmar utflyta ifrån honom, eller därjämte om apostlarne, men icke om andra troende. Men säga då icke apostlarne själva om alla, som hava lika tro med dem enligt Skriftens sanning: "Av hans fullhet hava vi alla fått, ja nåd utöver nåd" (Joh. 1:16) ; "vi alla återspegla Herrens härlighet" (2 Kor. 3:18) ; "vi skola allesammans komma fram till enheten i tron och i

kunskapen om Guds Son, till manlig mognad, och så bliva fullvuxna, intill Kristi fullhet" (Ef. 4:13) ; vi skola icke blott se honom, sådan han är, vi skola även bliva honom lika, även själva varå, såsom han är (1 Joh. 3:2)! Och är det icke Herrens eget ord i hans sista bön (Joh. 17: 20 ff.): "Icke beder jag allenast för dessa, mina apostlar, utan ock för dem, som genom deras ord (jämf. Joh. 20:31; 1 Joh. 1:3; 5:13; Rom. 1:1—6 o. s. v.) komma till tro på mig, jag beder att de alla må vara ett, vara av enahanda väsende, såsom du, Fader, är i mig och jag i dig; och, på det de skola varå av ett väsende, såsom vi äro det, har jag givit dem samma härlighet, som du har givit åt mig", d. v. s. Guds Sons härlighet. Således, även av demf som skola bliva lika Kristi härlighetskropp

(Fil. 3: 21), skola flyta strömmar av levande vatten, de skola överflöda av andeliv i själ och kropp.

Detta är och bliver visserligen ännu icke helt uppfyllt; men det var "på den sista, den stora dagen i högtiden" Herren uttalade detta stora, härligaste ord! Det var festen för det avslutade ökentåget, då israeliterna hade lidit bitter törst och fått denna släckt av vatten ur klippan (2 Mos. 17: 6 ff.; jämf. 1 Kor. 10:4); tillika var det festen för den inbärgade skörden, varunder folket även plägar lida av törst. Ifrån denna förebildliga, judiska fest blickade Herren på denna dess sista, stora dag fram till den himmelska skördefestens sista, stora dag, då tåget genom denna världens öken är avslutat, då den himmelska skörden är inbärgad och av Herrens trogna efterföljare åtnjutes i högsta härlighet. Där, i denna fulländningstid, skola de också till sina kroppar rent och fullkomligt såsom Kristus bära den himmelskes gestalt (1 Kor. 15: 49), skola varå uppfyllda av den gudsfullhet, som i Jesus är utgiven åt mänskligheten (Ef. 3:19), skola, enligt ett annat Herrens ord (Matt. 13: 43), "lysa såsom solen", således själva vara lysande solar, från vilka ljus utstrålar, och så även själva vara levande andebrunnar, från vilka livets vatten utströmmar.

Ja, det är visst, mina vänner, så högt tänker ingen i världen om människonaturen somj Herren och hans heliga, Skrift. Men Herrens ord förbiser ej och förbigår ej vare sig det synda-

bann, vari hon är fjättrad, eller återlösningens möda och den strid denna kostar. Herrens ord gör ej några tomma bilder av mänsklighetens höga bestämmelse till hastig berusning eller hänförelse; utan det uppkallar därmed till arbete, till kamp för det högsta och härligaste, och åkallar därför honom, som allena har makt att av det nuvarande, låga, syndiga människosläktet göra Guds människor; och det föreskriver punktligt vägen, den försakelses- och trosväg, som en var, vilken vill komma till dessa Guds höjder, i Kristi efterföljelse har att gå. De, som icke förbliva noga i Guds ords skola, de svärma blott med detta härliga livsmål, eller förvända, fördunkla, nedgräva det i fåfänglig förblindelse. Flyn alltså världssinnet, som intet vill veta om Gud och hans himmel, och vilket på samma sätt Gud ej heller vill veta av, när en gång hjälp är av nöden. Flyn ock det judiska sinnet, vilket vill förvisa Gud med sitt högsta goda in i sina träldomsformer, med timligt gott spärrar vägen för det eviga goda och pockar på förbundsrättigheter utan förbundstrohet. Faren efter Guds ords lär jungasinne, vilket allena följer den ende Mästaren och Herren efter (Matt. 23:8—10), Guds enfödde Son, såsom han själv har vandrat på jorden, för att så med alla Guds sannskyldiga barn komma till andens och kroppens sannskyldiga, eviga enhet. Slutet, fulländningstiden är nära; söken det högsta, det eviga, det himmelska, på det icke^ när den korta tiden är förbi, måste sägas till eder: "Där jag är, dit kunnen I icke komma!" Amen.

38. Begäret efter tecken.

Matt. 12: 38—42.

vMästare, vi skulle vilja se något tecken av dig!" Så sade de skriftlärde och fariséerna, sedan de just (Matt. 12:22 f.) hade sett ett tecken och det av ovanligare slag än föregående; Herren hade nämligen löst från sina band en trefalt bunden människa: en till sitt inre och vttre förstörd människa, som

på samma gång var besatt, döv och stum, hade han fullkomligt helat, så att folket med förundran utropade: "Månne icke denne är Davids son", d. ä. vår Messias, Kristus, vår Konung? Men knappt hade tron på Kristus börjat uppvakna hos folket, förr än de judiska lärarne och deras fromma anhang sökte att dämpa densamma: i blind iver för sitt eget anseende och sina hävdvunna lärosatser, vilka Kristus icke godkände, förbittrade över att han icke höll sig till deras parti och att deras fromhet, deras lära och högt firade verk icke voro goda nog för honom, hava de nu intet Öra och öga mer för sanningen i hans mun, för hans persons heliga storhet, för den hjälpande kärleken i alla hans gärningar och för den överjordiska underkraften i hans verk. Och emedan de icke kunna möta honom med sanningsskäl, hjälpa de sig därmed att de utströ knot och tvivel, misstanke och smädelse emot honom: de göra honom misstänkt, såsom komme icke vad han lärde och gjorde från den sanne Anden, utan från lögnens ande, såsom vore det ej ett Guds verk, utan ett djävulens verk. Så hade de redan flerfaldiga gånger gjort (Matt. 0:3, 11, 34; 12:2, 10), och nu återigen sammaledes efter det verkställda helandet av den dövstumme. Då nu Herren (Matt, 12: 25 ff.; jämf. Mark. 3:23 ff.) inför allt folket hade blottat det oförståndiga, det partiska, det syndiga, det för ande och hjärta fördärvliga i deras misstankar, och med straffande iver före-höll dem den

inre, orena grunden i deras tal och den tillkommande räkenskapen, så sökte de att avböja slagen med dessa ord: "Mästare, vi skulle vilja se något tecken av dig".

Huru stilla och saktmodigt veta ej dessa skrymtare att tala, behandla Herrens sanningsiver, såsom vore det en lidelsefull hetta, med en köld och ett lugn, som icke genom sådana maktspråk låter bringa sig ur fattningen och hänföras till samma häftighet. Herren hade nämligen bestraffande kallat dem en huggorma-avföda, som icke kunde tala något sannskyldigt gott, emedan de invärtes voro onda; och de besvara ädelmodigt hans skymfande med äretiteln: "Mästare!" De låta honom förstå med sin bön om ett tecken: "Vartill behöves sådant förivrande och strafftal? Vi vilja ju icke strida och1374 Beck, Kristliga Tal.

varå otrogna, vi vilja blott pröva; giv oss ett tecken! Giv oss blott tillräckliga, övertygande bevis, och i stället för att angripa oss till våra personer, lös lugnt våra tvivel och betänkligheter, på det vi med god grund måtte kunna hålla dig för det du vill vara; vi kunna dock icke blint och oprövat tro såsom det okunniga folket". Men Herren giver dem intet tecken, utan tillägger blott ett nytt, starkare salt, i det han med oförsvagad iver kallar dem ett ont, trolöst släkte, oäkta förbundsbarn, som först i den yttersta domen skola överbevisas om sin svåra skuld, och detta av hedningar, vilka förut låtit sig visas till rätta av ringare sanningens vittnen.

Huru helt annorlunda, mina vänner, uppför sig Herren,, syndares Frälsare, här och eljest — huru helt annorlunda än människor vanligen framställa honom, på det man ej med det som kallas kristligt må kunna tillfoga den gamla människan något avbräck och blotta det tomma skenets orena grund. Därvid heter det då alltid: '-Den tålige Frälsaren, den ödmjuke, den saktmodige Frälsaren, som ingen dömer och fördömer, som är idel kärlek!" Och det är han visserligen i överjordisk mening, men just därför icke i den nuvarande kristendomens mänskliga, förvända mening. Ty där kallar man kärlek, vad Herren kallar anseende till person eller partiskhet, människobehagsamhet, eftergift för köttet! Där kallar man att vara ödmjuk, vad Herren kallar att vara en människotjänare! Där kallar man saktmod, vad Herren kallar skrymteri ! Där kallar man tålamod, vad Herren kallar ljumhet! Där kallar man att stifta frid, vad Herren kallar att döma oskulden och hålla ett med brottet! Där kallar man att icke döma och vara fördragsam, vad Herren kallar att förneka sanningen och prisgiva det heliga; och detta allt är en styggelse för honom, så saktmodig han är. Ja, han är saktmodig och av hjärtat ödmjuk mot de arbetande och betungade, såsom han ock själv uttryckligen säger (Matt. 11: 28 f.) ; han fördrog även tåligt vad ont som helst mot sin person av vilken människa som helst. Men i helig glöd ivrar han för Guds sanning, varhelst och av vad anledning man än träder den för när, så att de, som framför allt se på formen och uttrycket, måste för-

döma honom; han ivrar utan anseende till person, evad han hade att göra med sin Petrus eller med en skriftlärd; och emedan han själv var alltigenom sanning och var kommen i världen för att vittna om sanningen, för att upprätta Guds tillbedjan i sanningens Ande, så träffar hans iver just skarpast de fromma, som icke äro eller vilja vara i sanningen och efter sanningen, som ställa sina äldste och sina äldstes stadgar över sanningen. Detta är den sannings-nitälskan om Gud, som har förtärt honom (Joh. 2:17, 19); därför gav han sitt liv i överjordiskt tålamod, men trogen mot sanningen, trogen även i den största smärta, som för den Sannfärdige kunde givas: att lögnare och skrymtare dömde honom såsom falsk lärare, såsom falsk Kristus, såsom falsk konung.

Så, mina älskade, är den sanne Kristus beskaffad, så uppträder i världen den sanna kristendomen, vars enda förebild han är. Och se vi ännu vidare därpå, att Herren förnekar de skriftlärde och fariséerna varje av dem önskat tecken, så skall även detta hans uppförande lära oss mycket, som den nuvarande kristendomen misskänner och slår i vädret. Man skulle dock tro, att om Jesus skall och vill vara den, som med krafter och under och tecken bevisats vara Guds Son (Ap. G. 2:22), så borde han då åtminstone icke hålla tillbaka, när man uttryckligen väntar detta bevis av honom; när just de anseddaste och inflytelserikaste personer skulle rätt grundligt övertygas eller åtminstone vederläggas; när även allt folket står i spänd väntan därpå, så att det ser ut såsom om det skulle hava medfört ett övermäktigt intryck. Men just då drager han sig undan och låter det se ut, som om han just icke alltid kan, så som han vill; som om han gjorde för mycket av sig själv och vore större med munnen än med gärningen; som om han vore en egensinnig, nyckfull man, vilken aldrig vill vad andra vilja, och icke vill just det som mest

verkar, det som kunde mest uträtta — en man, som aldrig rätt vill offentligheten, aldrig inlåter sig med andra, vilka dock även betyda något, ja vilka kunna giva utslag i saken. Så måste visserligen de flesta nutidens kristna döma över honom, om de ärligt skulle jämföra sitt tänkande och

handlande med Herrens; och samma förebråelse gjorde honom även hans egna bröder, då han icke ville med dem gå till festen (Joh. 7:3 ff.): "Ingen, som vill vara känd bland människor, utför sitt verk i hemlighet. Om du nu gör sådana gärningar, om du är den man, som skall och vill hjälpa världen, så träd öppet fram för världen, på det man må se de verk, som du gör". Men Herren sade till dem: "För eder är tiden alltid läglig; min tid är ännu icke kommen" — mitt verk är icke något alldagligt människoverk såsom edert, utan ett särskilt gudsverk, och så måste jag även utvälja den särskilda, därför bestämda tiden. Så kan ej heller världen hata eder; I kunnen sålunda gå med världen hennes vanliga gång; men "mig hatar hon, eftersom jag vittnar om henne, att hennes gärningar äro onda", vilka verk hon dock icke håller för onda utan goda; min sak är att tjäna sanningen, vilken världen icke tål, och så måste jag göra en åtskillnad mellan de få, som äro av sanningen, och de många, som icke äro det; jag kan icke inlåta mig när som helst och med vilken som helst, som blott vill se mina verk, men icke vill den sanning, varom jag vittnar emot människornas firade verk. Vad jag måste se uppå är, om och när sanningens vittnesbörd finner rum och ingång; därefter verkar jag eller verkar jag icke (Matt. 11: 25 f.; 13: 10 ff., 58; Joh. 3:12, 19—21; 8: 45). Detta giver oss nu, mina älskade, ljus över Herrens uppförande i allmänhet och särskilt i dag, då de skriftlärde och fariséerna visserligen gärna vilja se tecken av honom, d. v. s. verk, ja utomordentliga verk, men intet vilja veta av hans sanningsvittnesbörd, emedan det överbevisar dem, att deras gärningar äro onda. Herren gjorde förut och efteråt många tecken och ofta oombedd, men när? När det gällde hjälp i nöden, en verklig tjänst för sådana, som behövde den; och även då ledde han allting så, att det gav intryck och kraft åt hans sanningsvittnesbörd, gav ljus och insegel åt hans lärdomar. Men då han hade att göra med människor, vilka levde sitt liv i säkerhet och välbehag med sig själva, icke kände någon nöd och icke sökte någon hjälp, voro tillslutna för sanningen, och blott ville fasthålla sina gamla lärosatser, huru mycket

de än åstundade efter tecken: då gav han ej efter och vägrade sina tecken. Så gjorde han mer än en gång inför fariséerna (Matt • 16:1), så inför folket (Joh. 2:18 f.; 4:48), så inför Herodes (Luk. 23:8 f.), så ännu på korset, då de förnäma och översteprästerna, folket, krigsknektarne och den ene av de med honom korsfästade, alla tillsammans ropade: "Andra har han hjälpt, må han nu hjälpa sig själv; är du Kristus, Guds Son, Israels Konung, så hjälp dig själv och oss; stig ned från korset, så vilja vi tro dig!" Han, som gjorde det svårare var, då han uppsteg ur graven, gjorde icke nu det som lättare var; ja, han steg ej heller ur graven offentligen, ehuru det, mänskligt sett, skulle hava verkat under, om han inför allas ögon, inför en hel folkmängd, vid ett ögonblick av spändaste uppmärksamhet från deras sida skulle hava utfört det ena eller det andra. Det är att varå upphöjd över människotankar och människotal och mänskligt sätt att verka; det är att orubbligt hålla fast vid tron, vid den övertygelsen, att människorna blott genom inre sanningskännedom kunna hjälpas, och att de måste behandlas efter deras inre förhållande till sanningen (Joh. 18: 36 f.; 1 Tim. 2:4; 2 Tim, 2: 25; 2 Tess. 2:10—12); det är att verkligen ensamt förtrösta på sanningens levande Gud och på hans gudomliga sanningskraft, och icke låta genom något leda sig bort därifrån — ej genom förespeglingen av än så glänsande följder, som på annan väg skulle kunna ernås; ej genom någon än så hopplös yttre olycka, varvid det synes vara ute med all sanningens verkan; ej genom någon seger för fienderna eller några önskningar av vännerna — ty vad skulle med lärjungarnes då ännu svaga tro varit kärare för dem, än att deras Herre skulle hava uppfyllt hela världen med tecken och därigenom vunnit den, eller att han, ännu före sin död nedstigande från korset, slagit allt framför sig i häpnad ned till jorden?

Och vilken var då den tanke, som ledde Jesus i allt, även vid hans underverk? Icke att låta sig tjänas, icke att av människorna erhålla en yttre, from tjänst, icke att upprätta ett rike av denna världen, ett yttre religionsvälde, nej, att tjäna människorna själva, och visserligen icke just såsom de önska.

och förstå det, utan utöver deras önskan och' förstånd, med avseende på deras förborgade själsskada, till återlösning från synden. I stället för syndens rike, som icke är utom dem utan i dem, skall ett gudsrike upprättas, som också skall vara invärtes; så att Gud har makten icke blott över och utom dem, ty det har han redan, utan herraväldet uti dem, i deras sinne och hjärta, kärlekens herravälde; så att det icke mera bliver ett blott yttre bud,

utan en inre sanning*, att älska Gud över allt, av allt hjärta, av all själ, av allt sinne och av alla krafter. En sådan själens återlösning och ett sådant kärlekens herravälde bibringas icke människorna genom några yttre ting. vore det än de högsta underting, utan endast på andlig väg. genom sanningens ord och Ande.

Därför följde Herrens under blott vid sidan av hans ord, som är ande och syftar på anden; de voro bisak, icke huvudsak, och helt och hållet syftande på det andliga, så att de såsom yttre avbildningar av den betygade sanningen tjänade och förberedde ordet och tron därpå; de voro tecken, som utvärtes hänvisade på Jesus såsom den verklige Frälsaren för arbetande och betungade, vilken var kommen att hela de inre och yttre syndaskadorna. Såsom sådana tecken skolie de därför blott leda uppmärksamheten på Jesus, skulle genom sin gudomliga underkraft visa människornas sinne uppåt, uppväcka det ur dess vardaglighetsliv, ur dess tröghet och egna inbillningar, till att höra Kristi sanningsvittnesbörd ovanifrån och hos honom söka Guds rikes inre salighet, men icke till att hänga sig fast vid den underbara utsidan, göra sig* av Kristus och hans rike en utvärtes makt med utvärtes fördelar och njutningar, och bespara sig allvaret av ordets hörande, prövande, uppfattande och behjärtande. Därför valde Herren varsamt tid och människor för uppenbarande av sina tecken, valde blott tider av nöd och nödlidande, som hade öppna hjärtan, eller lärostunder, då folket kom för att höra honom; därför förbjöd han till och med att utsprida ryktet om hans gärningar, på det icke ytliga själar skulle ryckas med; och när sådana ändock trängde sig på honom såsom en underman och ville fästa sina ytliga förhoppningar83. Begäret efter tecken. 379

vid honom, så drog han sig antingen alldeles undan eller begagnade han ord, som så genomträngde det inre och så strängt bestraffade hjärtat, att han därmed åter drev ifrån sig alla fåfänga andar.

Så rensade Herren alltid ånyo logen, tryggade kristendomen och Guds rike för oheliga ögon, händer och hjärtan, och tillät sig aldrig att tjäna människornas skådelystnad och nyfikenhet för att, såsom det mänskliga oförståndet menar, vinna dem; tillät sig aldrig att med utvärtes åthävor ställa Guds rike i människors åsyn och likasom giva dem tron i handen. Det vore att förtaga Guds rike dess osynliga, inre andeväsende, och att locka till det människor, för vilka icke dess väsende vore av vikt, utan blott dess form, Mött den yttre storheten och makten, blott fördelar och njutningar därav, eller ock människor, vilka väl vilja en fromhet, vilja en kristendom med dess himmelska lön, men en sådan, som även tager med in i Guds rike världen och köttet och den gamla människan, i stället för att avkläda sig dem; en kristendom, som även låter förena sig med världslig klokskap och vinningslystnad, med glans och anseende, ära och beröm, och där man, under undvikande av grova fel^ kan ställa sig lik världen och dock på samma gång ställa sig över henne såsom en troende och en Guds rikes befordrare; en kristendom, vid vilken man efter köttet har det gott och gör sig behaglig för andra, och dock tillika intalar sig att veta något om och hava något av Guds Ande och vara angelägen om det andliga; en kristendom, med vilken man efteråt såsom förut kan bygga sig fast i det jordiska väsendet, och dock även, när detta slår fel eller upphörer, göra sig räkning på himmelens nåd. Sådant vill och gör väl den nuvarande kristendomen, men icke Kristus, Herren; inför hans enkla sanning är allt detta skrymteri, fariseisk surdeg, äktenskapsbrott, som ej vet av någon trohet och som vill tillhöra två eller flera i stället för en; inför honom är det ej annat än att lägga Guds rike under den gamla människans och det världsliga sinnets fötter, och prisgiva det heliga åt den orena, vttre världen.3<80 Beck, Kristliga Tal.

Herren vill upprätta Guds rike efter dess andenatur, inifrån, ifrån samvetet såsom utgångspunkt och in i hjärtat; såsom en gudomlig kraft, icke såsom en till hälften världslig; genom botfärdig och troende underkastelse under sanningen utan dubbelsinnat styckande av densamma. Därför leder han allt så, att Guds rike med dess himmelska hemligheter bliver tillslutet, ja till förargelse (Matt. 15:12—14; Rom. 9: 33; 1 Kor. 1:18—23) för de på form och sken riktade människorna med deras världsliga tänkesätt och utvärtes vishet. Det skall icke falla i händerna på oomvända och opånytt-födda människor, vilka umgås därmed efter egen lust och egna fromma eller ofromma inbillningar; och när sådana otillbörligen sluta sig till Guds rike, så skall detta varå deras egen skuld, men icke föranledas eller gynnas av Kristus och hans tjänare; det kräves grundlig omvändelse, om människorna skola gälla såsom kristna, hava andel i Kristus och hans rike. Vi måste invärtes förändras i vårt gamla sinne, få en ny art, i stället för den gamla, otrogna arten, så att vi lära oss se på det osynliga och icke på det synliga, på det inre och

icke på det yttre, på det enda som är av nöden och avgör, och icke på det mångahanda, som blott lyser och skimrar; vi måste erkänna och behjärta, att väsenden, sådana vi äro, som härstamma från Gud och måste återvända till Gud, med intet kunna bestå inför honom, om vi icke hava lians bild, hans andebild i oss, Guds vishet, Guds rättfärdighet. Guds kärlek och frid, och detta invärtes andegoda måste vi just söka i Guds rike, hos Guds Son, på hans inre, andliga sanningsväg.

Emot de vid det yttre fästade fariséerna med deras begär efter tecken — i det de ville se Guds rike komma med makt, men själva invärtes förbliva oförändrade — ställer Herren därför, till ett vittnesbörd emot dem, folk av hednavärldens vilka utan tecken, av samvetet drivna, gjorde bättring och läraktigt sökte vishet, vilka sålunda voro fattade just av sanningens ord, av dess inre kraft, dels i samvetet, dels i förståndet, och icke aktade högt det utvärtes är, utan inre sinnesändring och det inre andegoda. Därför bestraffade och

hotade han på det strängaste städerna Korasin, Betsaida, Kapernaum, som väl hade varit skådeplatsen för hans flesta gärningar, men icke hade ingått på den inre bättring, som han lärde (Matt. 11:20 ff.) ; till och med de bättre bestraffade han, när de icke ville tro, utan se tecken och under (Joh. 4: 45); och ett av hans sista ord till lärjungarne var: "Saliga äro de, som icke se och dock tro" (Joh. 20:29). Och när han ännu i dagens evangelium utlovar profeten Jonas tecken — såsom det på högre sätt än hos Jona uppenbarades vid Jesu uppståndelse — så hänvisar han därmed på den gudomliga räddningskraft, som utan yttre medel och utan att erbjuda något skådespel för världen, blott genom sin inre makt förer fram till det nya livet ur största för-doldhet och vanmakt, och ur själva graven. Men även detta högsta tecken, vilket beseglar Kristus såsom världens gudomlige övervinnare, även detta högsta tecken hade och har ingen avgörande betydelse för de människor, som äro fästade vid det yttre, äro begärliga efter makttecken, utan blott förde trogna lär junga-sj alarna, vilka stå i sanningens lydnad, och nu invärtes mottaga av sin uppståndne Herre hans eget, eviga andeliv.

Så är då detta, mina älskade, summan av hela Kristi lara i dagens evangelium, såsom den ock överallt eljest framhålles i hela hans liv och vandel: Av sanningens ord, av denna sannings kännedom och troende mottagande beror allt i fråga om sann kristendom och Guds rike; och ingen yttre väg, vore det ock den högsta underväg, förer in dit, utan en inre, andlig väg, samvetets och den samvetsgranna läraktighetens väg, den inre, grundliga förändringens, bättringens och omvändelsens väg, så att man städse ärligt överlåter sig åt Kristi vittnesbörd i dess fulla, odelade sanning, varigenom allena det gamla människosinnet förändras till Kristi himmelska sinne, och människan varder vis till salighet.

Blott på en sådan väg undfå vi det största undertecknet, som från himmelen gives, såsom ett invärtes gudstecken, vilket gör oss alla yttre umbärliga — profeten Jonas tecken, såsom det i Kristus icke köttsligen utan andligen uppfylles;

vi uppleva nämligen i vår egen inre människa Jesu Kristi gudomliga räddningsmakt eller återlösningsmakt, vilken utan yttre medel, genom andekraften ovanifrån, redan i detta livet meddelar Kristi uppståndelseliv, och ur denna syndavärlds djup upphöjer oss till den rena övre värld, dit Kristus drager de sina efter sig; och detta icke blott föreställa vi oss så, utan på ett verkligt andligt sätt tillhöra vi denna värld genom en verklig inre pånyttfödelse av det övre livets kraft och väsende, och vi umgås just därför i anden med denna övre värld. Hon blir icke för oss ett tomt rum, utan allt livs urbilder äro däruppe; och denna övre världs barn, de sanna kristna, få därför aldrig indraga denna världens härligheter, man må nu kalla dem ande eller kött, in i himmelen, i Gud, i Kristus och hans rike, såsom människorna med sina beundrade sköna tal och verk vilja göra; nej, vad här nere blott förer ett orent, torftigt skuggliv, det lever och strålar däruppe för de sanna kristna i ur-egen, ur-bildlig klarhet och skönhet, helighet och kraft, och det är det osynliga, vilket de se på och eftersträva. Därför förblanda och förväxla de det icke med det synliga, det jordiska och mänskliga; utan de hålla det fritt därifrån såsom det heliga, de ställa det över detta och, där det så fordras, emot detsamma såsom det sanna ljuset och väsendet, såsom det rena mönster och den Iag, varefter allt bör mätas och bildas eller dömas. Så ställa de Guds rike såsom det verkliga himmelriket över och emot alla världsliga riken; Gud såsom den himmelske Fadren ställa de över och emot alla jordiska fäder; Sonen såsom Herren av himmelen över och emot alla jordens barn och herrar; den

helige Ande såsom kraften av höjden över och emot alla jordiska andar och krafter; himmelens skatter och ägodelar såsom det allena oförgängliga arvet över och emot alla världens andliga och lekamliga ägodelar. Däruppe är deras rike, deras Fader, deras Herre och Mästare, deras Ande, deras skatt och arvedel, deras hem, deras allt; och det just är Kristi största undertecken, att han och blott han kan i denna världen bringa det därhän med syndare, som äro kött. Detta är icke blott talesätt, mina älskade, och jag står här icke så-Begäret efter tecken. 383

som en de blotta talesättens man; det är och bliver verklighet hos dem, som i och efter sanningen äro kristna; detta är tecknet, det inre och yttre gudsinseglet, som Kristus påtrycker dem, vilka han erkänner såsom sina (Fil. 3:13—21). Den, för vilken detta ännu är blott talesätt eller endast till hälften, icke helt trodda saker, han bedrage icke sig själv, såsom hade han redan kommit ur döden till livet, ur köttets och mörkrets rike in i Guds ljus- och anderike, himmelriket; han köpe först sanningens pärla ur Kristi mun, och detta sker icke med utvärtes seende och hörande, utvärtes givande och görande, utan med sinnets innersta hängivelse till sannskyldig förändring i Kristi sinne; då bliver kristendomen gudomlig kraft och gudomlig vishet i ens eget inre, liv och salighet i gärning och sanning.

Sträven därefter, mina vänner, efter kristendomens och Guds rikes inre väsende, och undviken den farliga avvägen, att draga det in i det yttre och att vilja omgiva det med yttre makttecken — man fördärvar och förlorar därmed him-melrikets väsende i denna världens orena, torftiga skuggliv; man gör sig och andra förlustiga kristendomens inre återlösningskrafter och Guds rikes himmelska arv; man kommer i strid med Herrens heliga väg, som ser på människornas inre beskaffenhet, om de äro av sanningen, och som med sanningens ord och Ande blott vill verka på det inre, och håller alla fåfängliga andar och ytligt sinnade människor på avstånd. Till huru många falska medel och vägar har icke just det utvärtes sinnet, som ser på det stora och myckna, redan fört de kristna, för att göra kristendomen antaglig för världen, för att även hos fariséer och sadduceer väcka deltagande därför, hos överstepräster och skriftlärda, ädlingar och väldiga, kloka och visa, och på samma gång också vinna massorna. Kan man än icke mera åstadkomma eller frambesvärja några verkliga gudsunder, så söker man åtminstone att giva en anstrykning av underharhet åt kristliga personer, verk och lidanden, söker att uppbjuda för kristendomen världens undermakter, penningens, berömmets, straffets och njutningens makt, för att så erhålla yttre framgångar och384 Beck, Kristliga Tal.

segrar, vilka man då berömmer såsom segertecken som Herren giver, och för att hava en stor mängd anhängare, vilka man då äter kallar troende, kristliga människor, som Guds rike tillhörer. O, huru långt förer icke detta ifrån Kristi sinne, vilken i ett grepp skulle kunnat hava allt, men i stallet därför led korset såsom sanningens rena vittne! Och på det att Kristi kors* — utan vars bärande det ej heller kommer till någon uppståndelse med Herren, till något liv och någon upphöjelse med honom — icke skulle betagas dess kraft, blev hans apostel oryggligt vid den såsom det syntes dåraktiga predikan av sanningens ord, gav varken efter för judarne, som fordrade tecken, eller för grekerna, som frågade efter vishet, .om han än därigenom kunnat vinna ett stort anhang, många köttsligen visa, många väldiga, många ädla (1 Kor. 1:21 ff.; jämf. 17 ff.). Må därför än så många, som i våra dagar önska kristendomen gott och önska sig själva vad de anse gott, må de än med kristendomen vilja förbinda de yttre makt-tecknen, sådana världen gärna ser dem: de veta icke, vad de önska och vad de göra, och den kristendom, som allena har himmelrikets nycklar, gå de allt mer och mer förlustiga; dagen skall göra det klart, att de på den av dem lagda grunden Jesus Kristus hava byggt med trä, hö och strå, vilka elden skall förtära (1 Kor. 3:10—20) ; dagen skall göra det klart, att till och med det ord, som sås på en sådan grund och mark, ja som kanske ock med glädje mottages, är sått bland stenören och icke skjuter några rötter, att den så planterade tron är flyktig och snart tager anstöt, då hon skall förbliva ordet trogen och för dess skull försaka vad som blivit kärt och dyrt (Matt. 13:20 f.).

Ja, den stora frestelsestunden skall inbryta, då efter Herrens förutsägelse just den falska kristendomen och det falska profetdömet, det falska Guds ord och evangelium, skall göra stora tecken och under, skall med utomordentliga krafter, gärningar och verkningar, med den yttre maktens och .storhetens tjusningskraft överallt utbreda sig, så att, om möjligt vore, även de utvalda skola förföras till villfarelsen, så att till och med de inre

kamp och strid (Matt. 24:24; Upp. B. 3:10). Huru mycket mer skola då ej genom sådana glänsande, kristliga utvärtes ting alla sådana kristna bländas och ryckas med, vilka hava vant sig vid att rikta kristendomen på det yttre, att uppskatta Guds rike efter dess yttre utbredning! "Se, jag har sagt eder det förut", säger Herren; "den som har öron till att höra, han höre". Men I ödmjuke, I som med eder kristendom och för densamma icke trakten efter höga ting under denna världstid, I som utvärtes viljen förbliva de yttersta, för att invärtes och ovanefter tillhöra Guds skapelses förstlingar, I arbetande och betungade, I andligen fattiga, I som trakten efter de eviga sanningarnas andeskatter i Kristus, efter Guds rike såsom ett invärtes rike — hållen eder fasta i all nöd vid det ordet: "Eder tillhörer himmelriket!" Eder tillhörer segern! Eder kallar den Högstes Son, livets Furste, till sig och sin Fader; åt eder giver han sig i hela sin höghet och härlighet! Hållen eder troget till hans sannings ord, och låten eder därigenom göras allt visare till salighet; renen, förnyen, kläden därmed eder invärtes människa, och anbefallen alla edra yttre sorger åt honom, som vill sörja för eder; förliten eder även i denna svåra tid på honom, som föder fåglarne och kläder liljorna; bedjen honom i edert anletes svett om det dagliga brödet; han är trogen, som har lovat: "Jag skall icke övergiva eller förgäta dig"; han skall ock göra det. Amen.

34. Herrens bön.

Matt. 6: 9—13.

"I skolen alltså bedja sålunda!" I dag, mina åhörare, vilja vi särskilt företaga oss till betraktande Herrens bön. ehuru visserligen en predikan icke räcker till att, såsom sig borde, utlägga dessa böneord; ty så korta och enfaldiga de äro till den yttre bokstaven, så djupa och rika äro de till sin inre mening. Det är vishetens och uppenbarelsens Ande,

som givit dessa ord till en stark föda för de fullkomliga och till mjölk för barnen: däri nämnes det högsta i himmelen, vilket änglar -åskåda, men jämväl barnahjärtan ana; likaså nämnes däri det alldagligaste på jorden, det som invärtes och utvärtes allt intill dödens stund trycker var och en av kvinna född, men även det som berörer en dyster hemlighet, ett mörkrets rike — allt sådant omfattar Herrens bön i ett fåtal ord. Och Herren avser just med denna sin bön, att allt, som hörer till ett rätt bedjande, skall på det rätta, för Gud behagliga sättet finna sin plats i densamma; alla, som erfara maning till bönen, begynnare och mera försigkomna, skola lära sig att innefatta alla sina behov i dessa böneord för att i rätt sinne och rätt ordning frambära dem inför Gud. Så är då även i denna Herrens bön sammanfattat allt som har avseende på Gud, och allt som har avseende på människorna, och det i största korthet och naturligaste ordning. Allt gudomligt sammanfattas i Guds namn, Guds rike, Guds vilja. Namnet är det första, ty det syftar på själva personen, angiver vem och vad Gud är; med riket syftas på vad Gud har, förmår och gör; men med viljan åter på vad andra hava att göra, vad inom riket gäller såsom rätt och Iag, vad som bör och måste ske. Vad gudomligt finnes väl för en människa att tänka, söka och undfå, älska och frukta, som icke här, i Guds namn, Guds rike och Guds vilja finner sin rätta plats och bestämda ordning, sitt ljus och sitt mål? Och så är det ock med det, som vid vart och ett särskilt av dessa orden utbedjes, såsom vid Guds namn dess helgande, vid riket dess kommande, vid viljan dess skeende. Om något i världen skall vara heligt, härska och ske, vad har större och naturligare rätt därtill än Guds namn, Guds rike och Guds vilja? Och vad kan givas för världen själv bättre, välsignelserikare och härligare, än när det fullkomligaste väsendets, den allena Godes och Vises namn, rike och vilja uppfylla allt? Däri är sammanfattad fullkomMg-heten av allt gott. Men huru kan detta goda begynna annorlunda än så, att hans namn, som själv är Begynnaren och Fulländaren av allt gott, hålles heligt? Allt ont och alla

skador hos den enskilda människan, i hemmet och i staten, varmed begynner det, om ej därmed, att Guds namn ringaktas och förtrampas? Och dock, huru förgäta icke människorna, bildade såväl som obildade, att här söka källan till sanning eller lögn, till gott eller ont, under denna världens mångahanda, dess skiftande tankar och vägar!

Därför ställer Herren det gudomliga namnets helgande framför allt annat! Av vad Gud är beror allt vad eljest är, även vad han själv förmår och gör, vad han vill och bjuder; men hela världen vet intet av Gud, om han ej nämner sig själv; i och med sitt namn giver man ju sig själv tillkänna; så har ock Gud nämnt sig eller givit sig själv tillkänna från begynnelsen, i det han uppenbarat sig i sina verk såsom den eviga kraften och gudomen, i människornas samveten såsom deras Lagstiftare och Domare, i sitt profetiska och evangeliska ord såsom förbundets Gud, vilken var och är och skall vara, såsom Skaparen och Fadren, såsom Herren och Frälsaren, såsom Hugsvalaren och Fulländaren. Alla dessa Guds vittnesbörd om sig själv, allt vad genom ord och verk är uppenbarat och uppenbaras av Gud i värld, samvete och Skrift, allt detta hörer till Guds namn, som skall helgas; och kännedomen av detta namn i dess helighet är från begynnelsen människornas Uv allt upp till det eviga livet, och missaktandet därav har fört döden in i världen, är människornas fördärv ända ned i avgrunden. "Helgat varde ditt namn!" är därför allas deras bön, som i denna fördärvade värld ropa utur döden efter livet; och "Helig, helig, helig är Herren Gud!" är de levandes tillbedjan inför livets tron i himmelen (Upp. B. 4: 8 f.). Ingen och intet är i sig självt heligt utom Gud (1 Sam. 2:2); allt annat helgas först genom förbindelsen med Gud. Att helga Guds namn är därför intet annat än att erkänna Gud i hans uppenbarelser och ära honom såsom den levande Guden, alla väsendens Väsende, utan like, utan fläck eller brist, otillgänglig för allt orent och ont., vilkens fullkomlighet av intet kan ökas eller minskas: detta är Gud, det är Guds helighet.388 Beck, Kristliga Tal.

Men huru annorlunda gå människorna tillväga med Guds namn! Icke nog därmed, att de grovt missbruka Guds egentliga namn, till och med på grövre sätt, än de missbruka något människonamn, i tanklöst och ovårdsamt tal, till och med vid bönen, i lättsinnigt, självsvåldigt svärjande och bannande, till täckmantel för lögn och annan ondska — huru allmänt förgäter man icke att hänföra till Guds namn allt det goda, som Guds eviga kraft skapar i världen och giver oss att njuta, tager det utan tacksägelse och brukar det efter eget gottfinnande; och huru litet aktar man icke Guds till-skyndelser över oss, såsom t. ex. dålig väderlek, såsom en ledning av himmelens och jordens helige Herre, så att det anses för intet att därvid klandra och knota! Därmed ohelgen I då den Helige, ohelgen Guds namn. Och huru behandlar man samvetet, denna Guds helgedom i vårt eget hjärta, dess förbud och dess krav, dess anklagelser och bestraffningar? Huru umgås man vidare med den heliga Skrift, Guds förhund, hans nådebevisningar, lagar och domar? Huru lätt tager man icke saken vid predikan och gudstjänst, när man från Guds ord och stiftelser borttager vad deras är och i dem inblandar mänskliga tillsatser; när man ändrar och utspäder det heliga, allteftersom något därav behagar eller icke behagar, stämmer eller icke stämmer med för tillfället gällande meningar, sätt och bruk! Huru litet betänkes, att man med sådana handlingar kränker Guds helgedom, förgriper sig på hans namn; ja, då sådant straffas ur Guds ord, i Guds namn, klandras och förkastas detta, såsom skulle just människoverket gälla för heligt och icke det allena, som är av Gud själv — med allt detta vanhelgen I den allena Heliges namn, om I än med munnen ären honom. Och huru mångfaldig avgudatjänst bedrives icke med Guds högsta namn, med Fadersnamnet och Frälsarenamnet, d. v. s. av Fadren och Frälsaren göres en människobild, ett väsende, som icke har den sanne Fadrens och Frälsarens gudomliga helighet, sådan han kungjort sig i sitt eget ord; man borttager från Fadren och Frälsaren hans heliga allvar och nitälskan, hans nitälskan för sanning, rättfärdighet och dorn,3Jh Herrens hön. 389

och pådiktar honom i stället en kärlek, nåd och vänlighet, som är ljum mot gott och ont, mot sant och falskt, mot rätt och orätt, som skall förlåta synderna utan allvarlig syndakännedom, bot och bättring, som skall rättfärdiggöra utan att helga, skall giva den helige Ande utan köttets avläggande, skall göra salig utan strid, skänka det eviga livet utan ingående genom den trånga porten och fortgående på den smala vägen, skall höra bön utan hjärtats tro, skall godkänna tro utan lydnad, kärlek och hopp utan att man renar sig, såsom han är ren (1 Joh. 3:3; 1 Petr. 1:22; Kom. 12:9). Med allt sådant vanhelgas Guds heliga namn mitt i kristenheten — och de som anse detta intet betyda, de bedja varje gång mot sig själva, så ofta de säga: "Helgat varde ditt namn!" Bedjen därför med allvarlig åstundan, och gören ock uppriktigt vad I kunnen, så att I vinnläggen eder om vördnad och tacksamhet för allt vad Guds är; då utbedjen I eder med bönen: "Helgat varde ditt namn", gudomlig helgelsekraft till eder egen salighet.

Ty där Guds namn helgas, där uppenbarar sig även Guds rike, eller det som Gud såsom alltings Herre har, förmår och gör, Guds goda och härlighet, Guds makt och verk. I himmelen, där Guds helighet tillbedes från evighet till

evighet, där itr därför även Guds rike redan uppenbart; till den avfallna jorden måste Guds rike först åter komma, och med Kristi ankomst i köttet har det begynt att invärtes komma, med hans återkomst fulländar det sig även utvärtes; då äro alla världens riken vordna Guds och hans Smordes; Guds goda och härlighet, Guds makt och verk härska då även på jorden såsom i himmelen i all evighet; därför skola vi bedja: "Tillkomme ditt rike!" Men Guds rike kommer till jorden, så väl i sin begynnelse som i sin fulländning, endast i första bönens ordning: i och med Guds namns helgande; Gud är och förbliver en helig Gud, ehuru han är en god och långmodig Herre! Därför är bönen: "Tillkomme ditt rike!" en bön för dem, som helga Gud såsom Gud i allt, varuti han nämnt sig själv och uppenbarar sig själv, för dem, som helga honom genom bättring och trons lydnad; till sådana kom-390 Beck, Kristliga Tal.

mer Guds rike, Guds härliga goda och verk redan nu invärtes och helgar dem själva i nåd och barmhärtighet; Guds hela härlighet och makt är jör dem, och där heter det: "Vern kan vara emot oss?" Men de som icke helga Gud såsom Gud, om de än föra alla Guds namn och ord och nådegåvor på tungan, vare sig de själva bedja: "Tillkomme ditt rike", eller icke bedja så — det är och förbliver en bön emot dem; Guds rike kommer över dem och helgar på dem i rättfärdighet och dom hans vanhelgade namn; vad himmelens och jordens Herre förmår, vad han har gjort och ännu gör, står i strid med och vittnar emot det vanhelgande som de bedriva, och skall en gång döma och förtära deras oheliga person, så att det då heter: "Vem kan vara för oss? Vem kan bestå inför den Heliges vrede, vars namn vi ohelgat?"

Så helgar då Guds rike självt Guds namn i och genom sitt kommande; och det heliga målet och uppgiften för dess kommande till jorden är, att Guds vilja här måtte ske, såsom i himmelen. Där uppe i Guds eviga helgedom är ingen motsägelse mot Guds vilja, varken invärtes eller utvärtes, varken i sinne eller handling; där är klar insikt i den sanningen, att Gud är allt, att utan Gud intet är eller kan bestå; där är en ren kärlek till den allena Fullkomlige; där är görandet av hans vilja, den allena goda, välbehagliga, fullkomliga viljan, icke plåga eller tvång utan saligt liv. Och så skall och måste det en gång bliva även på jorden. Därför har Guds rike kommit och kommer först i Jesu Kristi försoningsanstalt med all sin nåd och sanning, för att helga dem, som upptaga det i sig; hos sådana begynner den i Guds rike härskande helige Ande en helgelse, som gör dem invärtes lika Guds rikes söner därovan; sanningens och den heliga kärlekens himmelrikssinne rotfäster sig i dem, och de stärka och bevara sig i detta sinne förmedelst Guds rikes nådemedel, så att de fatta vad Guds vilja är och bliva villiga och skickliga att göra densamma och låta den hos sig ske såsom den bästa fadersvilja (Ef. 5:17; Tit. 2:14 f.; Hebr. 13:21). Detta är begynnelsen till den fulländning, som är åsyftad med Guds rikes kommande: "I skolen varå heliga, ty jag är helig"34' Herrens ~bön. 391

(1 Petr. 1:15 f.); denna fordran efterskänkes ingen levande i Guds rike, varför de, som icke hos sig begynna och fortsätta ett sådant helgande av sig själva till att göra Guds vilja, en gång skola finna sig uteslutna från nåden även hos syndares Frälsare, såsom han förut förklarat: "leke kommer var och en in i himmelriket, som säger till mig: 'Herre, Herre', utan den, som gör min himmelske Faders vilja" (Matt. 7:21). I hela världen skall en gång ingen plats mera finnas för dem, som icke hava vinnlagt sig om att göra Guds vilja; ty då en gång Guds Sons bön blivit uppfylld, att Guds vilja måtte ske på jorden såsom i himmelen, då jorden blivit himmelen lik: då skola även på jorden blott rättfärdiga, heliga Guds människor bo, såsom heliga Guds änglar i himmelen, och alla ogärningsmän skola då vara utstötta från jorden likasom ur himmelen; allt, som förblivit orent och oheligt, bortsmältes i den sista domens eld såsom slagg ifrån världen och utkastas ibland helvetets spillror. Bedjen därför även denna bönen: "Ske din vilja på jorden såsom i himmelsen!" så, att den blir eder till välsignelse och icke till förbannelse.

Så har nu Herren i de tre första bönerna sammanfattat i största korhet och i den mest naturliga ordning allt gudomligt och himmelskt. Sammalunda gör han med det mänskliga och jordiska i de följande bönerna; vårt bröd, vår skuld, vårt onda utsäger allt som brister oss till kropp, själ och ande, visar hela jordens tillstånd i dess verkliga gestalt, i dess näringsomsorger, i det onda, som där göres och lides. Detta är det som driver människorna livet igenom än till klenmod, än till övermod, under det vi därav borde lära ödmjukhet, till att känna oss själva för vad vi verkligen äro och söka hjälp hos Gud.

"Giv oss bröd!" Detta återkallar genast i minnet vårt rätta namn. Utan bröd bliver intet jordens barn vid liv, varken konungen eller den vise; varken förstånd eller penningar, varken ära eller makt kan ersätta det jordiska brödet; och just detta predikar för varje människa i hennes högt-färande sinne: "Av jord lever du, jord är du, hemfallen åt döden, och förgår trots all din själs- och kroppskraft, så

snart — brödet fattas, så snart födan tager slut." Och varifrån kommer brödet? Millioner människor med allt sitt arbete och sin konst kunna ej åstadkomma det; utsäde och jordmån, regn och solsken, himmel och jord måste förenade samverka för dess frambringande; vart och ett måste göra sitt och på samma gång handla gemensamt i den noggrannaste ordning, eljest förmå millioner penningar och människor ingenting mot hungern. Vem är nu den, som kan, vad I med edra millioner icke kunnen åstadkomma; vem är den, som bjuder över himmel och jord (Ap. G. 14:17) ? Gån till honom och bedjen: "Giv oss värt bröd, vårt livs nödtorft!77 Erkännen edert armod, edert intet inför Gud, och helgen, I alla, hans namn, ifrån fursten ned till tiggaren, ifrån mästaren i alla konster ned till barnet; erkännen den eviga kraften, som skapar och bär allting och gör väl både mot onda och goda. — Men just i avseende på brödet vanhelgas Guds namn allramest: därvid fäster sig girigheten,, denna rot till allt ont, den hårdhjärtade mammons tjänsten, som med sitt trefaldiga avguderi, ögonens lust, köttets lust och högfärdigt leverne, gör isynnerhet vår tid vanvettig; därvid fästa sig de mångahanda omsorgerna med sina hjärtekval, som göra ljuset i dig till mörker. Girigheten vill hava mycket, vill samla skatter ; brödbekymret vill redan den dag som är veta sig försörjt långt in i framtiden; båda handla de, såsom levde ingen Gud i himmelen, och vilja själva skapa sig brödet, försörja sig själva efter eget tycke. I stället lärer oss Herren att helga den allsmäktige Guden såsom den där allena allting giver, att taga honom till vår Försörjare dag för dag med bönen: "Vårt dagliga bröd, vår nödtorfts bröd giv oss i dag" och så åter i morgon och övermorgon, likasom barnen och husfolket hava att av husfadern erhålla sin dagliga föda. Lären då i stället för de giriga omsorgerna den gudaktighetens bön, som låter sig nöja med det som gives, emedan hon därjämte mottager honom, som har allt och dagligen vet vad vi behöva, vad som gagnar eller icke gagnar oss; lären för edert jordiska liv gudaktighetens stilla väsende, och tagen eder väl till vara för den argaste girigheten, vilken isynnerhet i våra dagar

alltmera griper omkring sig, för Guds namns svåraste vanhelgande, då man nämligen av gudaktigheten gör ett hantverk för att samla skatter, i stället för vinning och övning i daglig förtröstan till Fadren i himmelen.

Gud i himmelen är den herre, som giver oss vårt bröd; han är även den, till vilken vi såsom gäldenärer stå i skuld — brödet visar oss till bönen om givande, skulden till bönen om förlåtelse, om tillgift; ty vi hava intet varmed vi själva kunna betala den. Huru gamla vi än må vara och bliva, giva vi dock icke Gud vad vi äro honom skyldiga för hans gåvor och välgärningar; vi ära och älska honom icke därför, tacka honom icke, förtro oss icke åt honom och efterfölja honom icke, såsom skapade varelser äro skyldiga sin skapare, tjänare sin herre, barn sin fader — detta är de för rika och fattiga gemensamma skulderna, vilka gå framför alla andra skulder, likasom Gud själv, hans gåvor och fordringar gå framför hela världen. Och till det, vi underlåta att göra mot Gud i avseende på vår skuld, till det försummade goda tillkommer det dagligen övade onda; till bristen på skyldig ära, kärlek och lydnad kommer mångfaldigt vanärande genom verklig otack och olydnad, misstroende och skrymtaktighet, förakt och fiendskap, missbrukande och fördärvande av hans andliga och lekamliga goda och gåvor. Sådan är vår natur, vårt sinne och vår vandel, och det skiljer oss evigt ifrån den helige Gudens rike, om icke nåd går för rätt. Och Gud möter oss verkligen med sitt rike i nåd; men vi måste ock själva möta honom med denna åstundan och bön: "Tillkomme ditt rike!" Och likaså kommer Guds rike med sin nåd våra skulder till mötes, Gud vill och kan tillgiva skulderna; men vi måste även möta honom med denna allvarliga åstundan och bön: "Förlåt oss, tillgiv oss våra skulder I"

Ja, vi måste även tillägga, vad mången gärna skulle vilja utesluta: "såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro". Det skall just visa oss, att det gäller allvar inför den helige Guden; att Guds syndaförlåtelse och vår bön därom icke är ett tomt tal om nåd, utan en helig nådens handling; att vi icke så obesvärat och lätt få göra oss räkning på tillgift

för våra skulder, utan att vi själva måste avlägga prov på, att vi icke äro densamma ovärdiga. Provet är detta: om

vi förlåta våra egna gäldenärer, om vi verkligen av hjärtat till-giva människorna, när de fela emot oss i vår rätt, kanske även i handling förbryta sig emot oss, såsom vi göra emot Gud, eller om vi därvid vilja göra vår rätt gällande emot dem, bära ont sinne till dem och låta dem umgälla det. "Om I förlåten människorna deras försyndelser (deras fel emot eder person), så skall ock eder himmelske Fader förlåta eder" — det är trösten, den stora och vissa trösten av Gud för alla, som hava ett beredvilligt hjärta att med försonlighet möta de otacksamma och förolämpande, och för dem som samvetsgrant fara efter friden. "Men om I icke förlåten människorna deras försyndelser (emot eder), så skall ej heller eder Fader förlåta edra försyndelser" (emot honom och andra) — det är domen ur syndares Frälsares egen mun för alla, som icke äro villiga att i sina egna förhållanden låta nåd gå före rätt, antaga försoning och hålla frid; det är detsamma, som om de sade till den helige Guden: "Jag vill ingen förlåtelse hava för mina synder! Vedergäll mig efter vad jag förtjänar!" Och vilken oförlåtlig skuld inför Gud åsamka sig icke de, vilka själva tillfoga andra ont och icke vilja erkänna eller försona sin oförrätt (Matt. 5:21—26)! Vilken förskräcklig förblindelse således att bedja denna bön med oförsonligt hjärta, att lämna ouppfyllt vad Herren gör till uttryckligt villkor för förlåtelse hos Gud, och därvid trösta sig med att Herren också skall lämna sitt villkor åsido — således bygga sin tro på ömsesidigt försummad ordhållighet! Vilken förblindelse, att, då man genom eftergift av hundra penningar åt sina egna gäldenärer kan avbörda sig sin egen skuldbörda av tiotusen pund hos den tillkommande Domaren, icke vilja ingå härpå, kanske i stället plåga och dräpa den skyldige eller måhända till och med den oskyldige. Säg icke strax: "Jag ville väl gärna förlåta min nästa hans oförrätt eller söka förlåtelse för den oförrätt jag tillfogat, men jag kan icke". Har du då verkligen redan gjort vad du kunnat? Är det din dagliga föresats och kamp i ditt eget hjärta? Och34. Herrens lön. 395

står icke invid ditt Fader-vår Herren och Frälsaren själv, som lärer dig, att du kan åkalla honom även om förmågan härtill? Men även han meddelar dig icke denna förmåga omedelbart, utan bjuder dig att träget söka, bedja, klappa, kämpa, fatta, bevara, förnya — då vill han hjälpa, upplåta och giva. Så har då Fader-vår en särskild uppfordran till bön och kamp.

Något är det dock som vi icke kunna bortbedja och bortskaffa: frestelsen och det onda i världen, de retelser, som locka och draga till synd, och de lidanden och trångmål, som uppsprungit från synden och städse ånyo uppspringa därifrån. Den natur, vi föra med oss, är fördärvad, och fördärvad är även världen omkring oss; lockande lust och tryckande ont bo i dem båda tillsammans — ingen enda är helt och hållet oskyldig därtill, och ingen enda är heller ensam skulden därtill; släkte ärver det efter släkte, och var och en lämnar åter sitt bidrag därtill. Vad är nu att göra? De som icke göra sig något samvete därav och icke taga det till hjärtat, de fortleva däri, såsom om det icke kunde, borde och skulle vara annorlunda, och söka att genom glädje fördriva lidandet: frestelsen, syndens retelse i deras kropp och i världen, är för dem en lust, vilken de hålla sig till och jaga efter; det onda, vilket följer därmed och uppkommer därav, är visserligen en börda för dem, men de söka att hjälpa sig själva, så gott de kunna, vore det ock med ny synd, och för syndens onda avstå de dock icke från syndens lust, så länge detta är möjligt. Sådant är förhållandet med de flesta människor, och härigenom förvandlas Guds goda vilja till ovilja; den helige Guden förer sådana fåfängliga sinnen rättvisligen in i frestelse; de leva ju utan kärlek till sanningen, utan hunger efter rättfärdighet, utan att vaka och bedja, och så skola de och måste de falla ifrån den ena frestelsen i den andra; syndaretelsens makt i deras orena hjärta skall och måste städse ånyo och ständigt allt starkare frambryta, så att de bliva syndens trälar, under det de tycka sig vara fria, förföra och varda förförda (Rom. 1:21, 24, 28; 2 Tess. 2:10 —12; 2 Tim. 3:13; 2 Petr. 2:18 f.). Det är det gamla guds-396 Beck, Kristliga Tal.

straffet för sinnets fåfänglighet; och emedan även de bästa människor redan äro angripna av denna sinnets fåfänglighet och lätt åter bliva det, emedan även de hava var och en sin särskilda syndalust, som lurar inför deras dorr, och de ofta nog bjuda handen åt densamma och vända Gud ryggen, så att även de förtjäna att överlämnas i frestelsens våld — därför skola alla bedja: "Inled oss icke i frestelse!" Den som beder detta icke med läpparna blott, utan allvarligt, han strider då även emot sin egen lusta; han vill avvärja den syndiga tillfredsställelsen av det som retar och lockar hans hjärta; den däremot som hänger fast vid sin girighet, sin vällust, sin ärelystnad o. d., han håller för en lycka att rätt ofta finna tillfällen till utövande av sin lust, d. v. s. att inledas i frestelse.

Under det således människorna i allmänhet söka frestelsen såsom något gott, såsom en näring för sin lusta, så skola de redliga undfly den och bedja att undkomma den såsom ett ont, och få då även sammanfatta allt ont och alla lidanden, som trycka i denna världen, i det tröstefulla ordet: "Utan fräls oss ifrån ondo!" Men den som icke allvarligt beder emot frestelsen, emot sin syndalust och dess tillfredsställande, han har ej heller någon rätt till bönhörelse, även om han än så gärna ville bortbedja det onda, lidandet;, som hans egen och andra människors synd pålägger honom; just därför bedja och sucka ock så många förgäves under sin olust och börda, emedan de icke vilja erkänna den såsom en lön för deras syndalust, för deras girighet eller vrede, avund eller hat, deras ärelystnad, vällust o. d., och emedan de icke vilja avsäga sig denna rot till det onda. Likaså göra de sig förlustiga den gudomliga återlösningens tröst, vilka vilja undanskaffa detta onda utan Gud själv, i stället för att tåligt bära det och nyttja det såsom en Guds tuktan och skola, till dess han förvandlar det. Men utan denna återlösning finnes i evighet icke någon räddning undan världens onda, utan blott något ännu sämre — ty genom sina urgamla och städse förnyade synder i sinne och vandel är världen hemfallen åt mörkrets furste (Joh. 14:30),

vilken drager ned med sig i det eviga mörkrets dom alla, vilka icke med allvar söka omfatta den återlösning, som Gud berett och erbjuder; lären därför av hjärtat att bedja: "Fräls oss ifrån ondo!"

Så, mina älskade, leder oss Herrens hön ut ur all jordens nöd in i fullheten av Guds nåd, men alltigenom i helig ordning. Den nedkallar himmelen till jorden och riktar jordens barn till himmelen; men den begynner icke med det som för det naturliga människosinnet är det första och ofta det enda, även vid bönen: med bröd och syndanöd, med det som trycker och är obehagligt; utan den begynner med det som verkligen är det första: med Guds namn, Guds rike och Guds vilja; därmed giver den åt Gud, vad Gud tillhörer, förhärligar honom, som går framför allt och tillika vill upphöja oss ur jordens betryck till himmelrikets härlighet och nåd, så att vi få ett himmelskt sinne och en himmelsk tröst.

Därför ställer även denna bön strax i början Gud själv inför oss såsom vår Fader i himlarne, såsom den vilken i all sin heliga, himmelska höghet och makt är alla människors sannskyldige Fader, så att ingen får taga honom uteslutande för sig, men ej heller någon får tro sig utesluten — ty Herren lärde icke blott sina lärjungar denna bön utan allt folket, som hörde honom och ville bedja den efter honom. Och så är även hela bönen inrättad, att varje människa, om hon blott överhuvud kan och vill bedja, kan ansluta sig till denna bön, utan att hon först måste hava lärt sig några särskilda trosartiklar; även den redlige hedningen har kunskap om ett gudomligt fadersnamn, ett Guds rike och en Guds vilja, och måste hålla detta namns helgande, detta rikes kommande och denna viljas skeende för en nödvändig och önskvärd sak; likaså är det med bönen om dagligt bröd, om syndaförlåtelse och förlossning; det är allt sådant, som ligger i djupet av varje människas hjärta såsom hennes innersta behov.

Men såsom varje gudfruktig människas längtan finner sitt uttryck i denna bön, så även fullheten av kristen tro:

huru påminnes icke en Kristi lärjunge i vart och ett av dessa böneord om Fadrens Son, hans nåderike och försoningsverk, att Sonen är den, i vilken Fadren gör och giver allt det, varom han här bedes, och av vilken vi, förmedelst hans medlarekall, ord och Ande, hava att hämta näring och stadfästelse för det himmelska barnasinne, som i denna bön uttalas och förutsättes! Ja, är icke just detta, att Guds Son själv har lärt oss att så bedja, den starkaste uppmaning och förpliktelse för en kristen att så bedja? Och är det icke den säkraste borgen för ofelbar bönhörelse, när vi bedja den bön, ' som Guds Son själv föresagt oss, han som kunde säga: "Fader, jag vet, att du alltid hörer mig"? Huru litet veta de vad de göra, vilka icke inse det oskattbara värdet av denna av Guds Son för alla människor och kristna bestämda bön, av denna urgamla och alltid nya, på en gång enklaste och outtömligaste bön — dessa, som, under föregivande att icke vilja göra någon bokstavlig form därav, hellre gripa till av män niskor uttänkta sätt och former, vilka visserligen ofta nog med sitt vidlyftiga och rörande tal om det som trycker eller hänförer mera äro enliga med det naturliga sinnet, än Guds Sons bön! Men lären just av denna bön, vad som är blott bokstav, och vad däremot sannskyldigt är Ande, Guds helige Ande, och huru människan kan undfå Anden; men bedjen den allvarligt, i stället för att blott tanklöst eftersäga den, och skäminens icke vid att med

begrundande eftertanke följa den bokstavliga ordalydelsen i dessa böneord och att i dem innesluta vad som ligger eder själva på hjärtat. T skolen då få just den nåden, att Fader-vår bliver ande och liv för eder, såsom alla Guds ord i sig själva äro; och I skolen alltmera lära att helga den himmelske Fadrens namn, såsom hans egen Son helgat det, såsom namnet över alla namn — såsom hans namn, vars eviga rike allt måste tjäna, vars eviga makt skapar och bär alla makter, binder och löser dem, och vars eviga härlighet övergår alla änglars och människors härlighet. Amen.

35. Omsorgen om brödet och om läran.

Matt. 16: 5—12.

I vilken olika ställning, mina vänner, stå icke i dag åter Herren och hans lärjungar bredvid varandra! Vilken möda kostade det icke Herren att föra lärjungarne till rätt begrundande av hans ord och gärningar, att göra dem fria från vidhängsenheten vid det yttre och däremot aktgivande på det inre! Och dock, huru bär dem icke Herren i deras svaghet och tröttnar icke att leda dem i sin sanning! Detta är nu visserligen en tröst för alla redligt sinnade själar, men får dock icke vara en anledning till tröghet och säkerhet; ty vi se på samma gång, att Herren ingalunda är tillfreds med blotta godvilligheten och hängivenheten hos sina lärjungar, utan fordrar att de skola utgå från klentron till tron, ur icke-förnimmandet och icke-förståendet eller det ouppmärksamma hörandet och seendet och det oförståndiga menandet till begrundande och förstående; och i stället för att låta dem helt tanklöst hålla sig till den allmänt gängse läran,, inskärper han fastmera (Mark. 8:15) hos dem varsamhet och aktsamhet, ett allvarligt prövande, på det icke det mänskliga måtte sättas i stället för det gudomliga, på det de måtte komma till förstående av den gudomliga sanningen och till en sannskyldig tro, som intet har att skaffa vare sig med den fariseiska vantron eller den sadduceiska otron.

Redan i början av dagens text visar oss Herren, huru han icke lägger likasom på tungan såsom en blott yttre läxa vad han vill bibringa sina lärjungar, eller giver dem det så färdigt och fattligt, att de blott behöva gripa efter det; han inrättar det fastmera så, att det giver dem anledning till eftertanke. "Sen till", säger han, "öppnen edra ögon; och vakten eder, eller tagen eder i akt för fariséernas och sadduceernas surdeg!" Surdeg? Detta ord hade en dubbel betydelse. Den närmaste och ytligaste betydelsen gav anledning att tänka på surdegen i brödet och att mena, att Herren talade om fariséernas och sadduceernas bröd. Såsom

det nu var förbjudet för judarne att inlåta sig i närmare förbindelse med samariter och hedningar, att låta sig inbjudas av dem eller att äta med dem, emedan de därigenom förorenade sig (Joh. 4: 9; Ap. G. 10: 28; 11: 2 f.; Gal. 2:12), på samma sätt, i samma vanliga judesinne menade nu ock lärjungarne, att Herren förbjöd dem såsom kristna gemensamhet i mat och dryck med fariséer och sadduceer, på det de därigenom icke skulle förorena sig. Men att Herren aldrig höll en sådan utvärtes sak för en förorening, hade lärjungarne kunnat och bort veta; ty kort förut hade de av hans mun hört (Matt. 15: 11, 16 ff.), att icke det, som ingår i munnen, förorenar människan, utan det, som tillhör hjärtat och utgår därifrån. Detta hade vid Herrens varning i dag bort leda lärjungarne in till en inre, andlig mening: att han vid surdegen, som de skulle undvika, icke tänkte på något, som ingår i munnen och utgår av en farisés eller sadducés hand, utan på det, som utgår ur deras hjärtan och ingår i andras hjärtan; att varningen således avsåge fariséernas och sadduceernas lara, icke brödet — deras andliga spis, vilken så-som en fördärvad surdeg fördärvade ande och hjärta, medan deras lekamliga spis icke medförde för lärjungarnes kristendom någon skada.

Men huru kom det sig, att lärjungarne alldeles icke tänkte på andemeningen av Jesu ord, utan strax blevo hängande vid blott den närmaste, yttre, bokstavliga meningen? Därtill förledde dem de yttre omständigheterna. De hade nämligen anträtt en resa och därvid förgätit att förse sig med bröd; detta ingav dem omsorg, och då nu Herren säger: "Tagen eder till vara för fariséernas och sadduceernas surdeg !" faller detta hans ord mitt in i deras tankar på brödet, så att de utan vidare besinnande tänkte: "Det har avseende på att vi icke tagit bröd med oss! Således skola vi icke köpa eller mottaga något bröd av fariséer och sadduceer". Men hela landet var fullt av sådana, som tillhörde fariséernas eller sadduceernas parti; varifrån då få bröd? "Av Herren, som vi hava hos oss!" Så hade lärjungarne ännu i sitt missförstånd kunnat och bort säga sig; ty just kort förut (Matt.

brödet och om läran. 4QX

14:17 ff.; 15: 32 ff.) hade de tvenne gånger åsett, huru Herren bespisade fyra eller fem tusen män med fem till sju bröd, och detta till och med så, att dessutom för lärjungarne själva hela korgar av bröd blevo över. Det oaktat göra de sig nu bekymmer om brödet — hade då icke Herren den fullaste rätt att säga: "O, I klentrogne" f

Men varifrån kom en sådan brist på tro hos dem? Det säger dem Herren själv med det förebrående utropet: "Förstån I ännu ingenting? Alinnens I icke? För stån I icke?" De hade redan fått höra så mycket av Herren, att de bort kunna förstå hans verkliga mening, hans på det inre och andliga riktade sinne; de hade sett så stora ting, att de bort kunna tro på lians allt förmående kraft och trohet. Men vad som gick utöver deras vanliga tankekrets och utöver de härskande åsikterna, det hade de låtit gå öga och öra förbi, utan att upptaga det i hjärtat och i hjärtat bevara och begrunda det: de hade låtit det brista i eftertanke och fortsatt begrundande och genomtänkande. Deras obetänksamma missförstående av Herrens ord och deras bekymmerfulla klentro var således någonting själv förvållat, en följd av upprepade oaktsamheter; och därför behandlade Herren dem i dag så strängt, såsom Mark. 8:17 f. ännu utförligare berättar det: "Fatten och för stån I då ännu ingenting f Äro edra hjärtan så förstockade eller förstelnade, så att den sanna, andliga meningen av mina ord och gärningar icke tränger in däruti? I haven ju ögon; sen I då icke? I haven ju öron; hören I då icke? Behållen I icke i åtanke, förgäten I vad I haven sett och hört?"

Given dock akt på detta Herrens tal, I alla, som dag ut och dag in hören och läsen Guds ord och sen Guds verk, men åter förgäten eller missförstån det hörda och sedda. Så bestraffar Herren till och med hos sina käraste bland människorna — till och med hos dem, som han utvalt till det andliga ämbetet — han bestraffar med stränghet det tanklösa, ouppmärksamma väsendet. Given dock akt häruppå, om I än så mycket hören, läsen, sen och talen om Herren. Så mycket ogillar han underlåtenheten av allvarligt begrundande och bevarande och det i stället uppkommande

ytliga, flyktiga "menandet", då hjärtat så hårdnat till i sina invanda tankar och de gängse åsikterna, att kristendomens sanna sinne och mening icke kan finna någon ingång; så mycket ogillar Herren det därav härflytande oförståndet och missförståndet i avseende på hans ord och verk, då man, i stället för att ställa dem i förbindelse med det inre, därav gör något yttre, tänker på munnen, medan Herren tänker på hjärtat, hänger sig fast vid blotta bokstaven och vid den en gång antagna meningen, i stället för att ntforska och efterfölja Herrens andemening; så mycket ogillar han den därav härflytande klentron, som räknar på de yttre medlen och, när dessa fattas, icke tror sig kunna komma igenom med Herren, såsom vore han vanmäktig eller blott delvis den man, som kan hjälpa.

På yttre medel och yttre fortkomst, på bröd tänkte lärjungarne utan vidare; den lekamliga spisen är deras omsorg, medan just i detta stycke Herren själv tillräckligt sörjde för dem, såsom de städse hade fått erfara. Däremot göra de sig ingen omsorg i fråga om läran, ande-spisen; därutinnan tro sig de klentrogna vara helt vissa på sin sak, tro sig få överlåta allt åt Herren — och sådant prisar man till och med ofta såsom "tro". Men just i detta avseende säger dem Herren, att de från sin sida måste hava omsorg; just i avseende på läran få de icke utan vidare sorglöst antaga vad som.från människor kommer; nej, "sen till och tagen eder till vara!" 1 masten öppna edra ögon och bruka dem sorgfälligt, att icke genom det, som man lärer eder, en orätt surdeg måtte inkomma i edert hjärta, falska och osunda människoläror, i stället för den rena, gudomliga sanningen; och härvid gäller det en dubbel försiktighet, åt höger och åt vänster, såväl emot fariseerläror som sadduceerläror. T vad ställning stå nu vi, mina vänner, i avseende på brödet och läran? Huru olika är icke härutinnan omsorgen!

Be flesta hava blott omsorg om brödet och alldeles icke om läran. De bekymra sig blott om det lekamliga och timliga, men intet om det andliga och eviga; av idel likgiltighet göra de intet därför, utan leva blott för dagen; de leva för35. Omsorgen om brödet och om läran. 403

denna världen, den grövre eller finare. En spegelbild för sådana människor förehålles redan i Psaltaren (Ps. 49:12

lit'.), där det heter: "De tänka, att deras lins skola bestå evinnerligen, deras boningar från släkte till släkte; de uppkalla jordagods efter sina namn. Men en människa har, mitt i sin härlighet, intet bestånd; hon är lik fänaden, som förgöres; deras skepnader förtäras av dödsriket och få ej annan boning."

Men andra försumma läran icke så mycket av likgiltighet, som av Jclentro, av fruktan för brödbrist, därest de icke använda all sin tid och all sin kraft på egen och de sinas yttre fortkomst; näringsomsorgerna förkväva själsomsorgen, och det heter alltid: "Jag beder dig, tag emot min ursäkt!" Men huru skall det gå, när en gång själshungern med makt frambryter? Varav skall din och de (linas själar leva, då intet jordebröd mera smakar och närer, då det heter: "Levat slut och hushållat slut och arbetat slut", och vandringen till den eviga boningen förestår? "O, fåfängligheters fåfänglighet", utropar Predikaren, som själv smakat av allt jordens goda, "det är allt fåfänglighet!" Men det gives ett väsende, som leke är fåfänglighet, som är av begynnelsen och som förbliver sådant det är; och icke blott får du genom Herrens lära kännedom om detta eviga väsende, utan hon visar och förer dig också vägen dit: den väg, på vilken du bliver återlöst ifrån klentrons och dödens makt och inkommer i riket, i evighetens kraft och härlighet. Herrens lära gör av ett fåfänglighetens barn ett den evige Gudens barn.

Men just på det vi måtte finna denna evighets-väg och icke åter förlora den, varnar oss Herrens lära så allvarligt för avvägar. Mycket vilseledande och falskt, förvänt och skadligt förefinnes i vår natur och i vår värld. Världen känner icke den sanne Guden; vår natur och vårt förnuft är främmande för det liv, som av Gud är; vår diktan och traktan hänger sig fast vid det fåfängliga livet och är däruti fånget — evigheten ana vi blott, vi känna henne icke. Därför äro just i gudomliga ting våra tankar så fåfängliga, så väsen-lösa, kraftlösa och tomma (Kom. 1:21 f.; 1 Kor. o: 19 f.) ; och vi behöva för den himmelska sanningen en himmelsk lara;404 Beck, Kristliga Tal.

just därför hava ock alla av Gud sända lärare så ivrigt varnat för mänskliga läror och satser i ting, som angå det andliga och eviga: däri, i Guds och evighetens ting, kan och får ingen människoande, ej heller all världen, vara mästare och lärare, utan blott Guds ord. Därför bjuder ock den himmelska läran själv så strängt, att människor varken få lägga något till eller taga något ifrån Guds ord (5 Mos. 4:2; 12: 32; Ordspr. B. 30:5 f.; Matt. 5:17—19; Upp. B. 22:18 f.), emedan de just därigenom — utan att själva vilja det — vika in på sina egna fåfängliga hj ärtetankars väg, genom vilka de på nytt bliva främmande för det liv, som av Gud är, och förvända den himmelska sanningen till en bild efter mänsklig diktan och traktan — i stället för att genom den rena, himmelska sanningen vår fåfängliga människobild skall förvandlas till den gudomliga väsensbildens likhet. Därför inskärpes det ock hos dem, som skola vara lärare bland människorna, att de skola hålla sig till det enda ord, som visst är, till Guds ord; att de intet skola tala av sig själva, utan noga tala efter det himmelska ordets hälsosamma lära (Tit. 1:9; 1 Tim. 6:3 f.; 2 Tim. 1:13; 4:2 ff.; 2 Kor. 2:17; 4:5). Guds Son själv, den högste av Gud sände Läraren, har uttalat det såsom sin lag och såsom sin ära, att han aldrig talade något av sig själv; utan vad han hörde och såg av Gud, det lärde han, och därefter dömde han; de ord, som Fadren hade givit honom, gav han sina lärjungar (Joh. 5: 19, 30; 7:17; 12: 49; 14: 10; 17: 8). Likaså säger Herren om sin ställföreträdare, om sanningens Ande, som allena leder i all sanning (Joh. 16:13 f.): "'Han skall icke tala av sig själv, utan vad han hör, allt det skall han tala; av mitt skall han taga och förkunna det för eder'1. Varifrån taga nu mänskliga lärare — vad högt namn och vad hög ande de än må förebara — makten och rätten att vilja gälla mera än Sonen och Guds Ande själv, så att de i gudomliga ting finge tala av sig själva, finge taga ifrån vad som står skrivet i Guds ord, lägga till vad Guds ord icke lärer, eller utlägga det annorlunda än det självt lärer? Därför säger ock Guds ord, att Gud fåfängt dyrkas med att vi lära och tro sådana läror, som blott äroSo. Omsorgen om brödet och om läran. 405

människors bud eller människostadgar (Matt. 15: 9); och det är ett Guds bud, att alla mänskliga lärares talande, om dessa än hade en profetisk ande, skall prövas och dömas, dömas icke efter vad man blott menar eller efter vad som går och gäller ibland människorna, efter människoord, utan efter Guds eget ord (5 Mos. B. 13:1—4; Jerem. 23:16; 1 Tess. 5: 20 f.; 1 Kor. 14: 29; 1 Joh. 4: 1; Ap. G. 17: 10 f.; jämf. Joh. 5: 31—34, 39, 46 ff.); men det, som icke håller detta provet, det som är främmande för eller motsäger Guds ord, huru milt och skönt, gott och allvarligt det än låter: det får icke antagas, utan skall såsom onyttig och skadlig lära förkastas och undvikas (Hebr. 12:9; Matt. 7:15; Ap. G. 20:27—30; Rom. 16:17 f.; Gal. 1:6—10; Kol. 2:4, 7 f., 18 ff.; 1 Tim. 1:3—7; 6:3—5).

Men huru står det nu till med lydnaden för detta Guds bud? Huru står det till med detta: "Ben till och tagen eder till varå"? Huru får icke omsorgen om läran ibland oss stå tillbaka för omsorgen om brödet och andra yttre ting! / fråga om näring, handel och vandel, ja, då ser man noga till; man undersöker och prövar om saken är äkta och riktig, sund och hälsosam; man aktar sig och varnar för sken, för skada och svek, och ingen får tadla och fördöma det — så tillgår det i detta tomma, förgängliga livets förhållanden. Men i sådana ting, som avse Gud och det eviga livet, när det gäller den himmelska läran och sanningen, då antaga de flesta utan besinning, vad som för tillfället läres, isynnerhet om det har namn eller rop för sig, om det har vishetens eller fromhetens sken för sig, andliga och heliga åtbörder, ljuvligt och präktigt tal (Rom. 16:17—19; 1 Kor. 1:20—22; 3: 11 ff.; Kol. 2: 8, 16 ff.); då låter man sig drivas omkring av vart vindkast i läran, som för tillfället är rådande (Ef. 4:14; Hebr. 13:9), och det av Herren anbefallda tillseendet och aktgivandet, undersökandet och prövandet, varnandet och undvikandet efter Guds ord bannlyses: sådant får och skall ej något gälla, i det man stämplar det såsom kärlekslöst misstroende och förkastligt dömande, såsom egensinnigt högmod och övermodigt väsende. I lekamliga och världsliga ting

vill man väl vara sorgfällig och aktsam; i andliga och gudomliga skall man vara blind och oförsiktig. Om du får sunt eller skadligt bröd, äkta eller falskt mynt, full eller knapp vikt eller rent av undervikt, om du på dina vandringar föres den rätta eller den orätta vägen — detta allt är icke likgiltigt för dig, och du är tacksam mot den, som bevarar dig för skada. Men själsskada, i stället för bröd- och penningskada, själsskada synes dig varå något ringa. Då frågan gäller: "Är det, som man giver mig, det eviga livets sannskyldiga bröd f Är det Guds ords rena mjölk och dess ostympade sanning? Gäller det mynt, jag där erhåller, inför Gud eller blott inför människor? Är detta verkligen den väg, som förer in i himmelriket, eller är det blott en inbillad och diktad, bedräglig irrväg?" — att tänka däröver, att genom Guds ord komina till visshet därom, att uppväckas och ledas därtill, det är dig likgiltigt, besvärar dig till och ined, ja förefaller dig såsom någonting orätt och syndigt! Sen dock väl till, mina vänner, vad I gören; tagen eder till varå, att I icke förakten Herrens eget ord, som han just i avseende på läran bjuder: "flen till och tagen eder till varå!"

i avseende pä läran påpekade nu Herren tvenne väsentliga irrvägar', för vilka man har att akta sig: den ena åt höger och den andra åt vänster, den ena fariséernas och den andra sadduceernas. De förra lade människoläror till Guds ord; därav uppkommer en fåfänglig tro, en inbillad tro och vantro. Saddueeerna togo ifran Guds ord; detta är otron, som slutligen helt och hållet tager bort Guds ord eller förlorar det. Båda dessa slag av lära kallar Herren en surdeg; ty genom tilläggandet till Guds ord såväl som genom fråntagandet därifrån intränger sig icke blott i människans hjärta, utan även i läran någonting såsom en bismak, varigenom ej heller den del av Guds ord, som man antager och låter gälla, mera får vara vad den är, utan förändras och fördärvas.

Om än såsom hos fariséerna intet tages bort ifrån Guds ord, ordet i sin helhet till bokstaven bibehålles och antages — invärtes, i dess ande och sinne, förbliver dock Guds ord

ej, sådant det är, till följd av de mänskliga läror och bud, som tilläggas. Därigenom tillkommer — till och med utan vetskap och vilja — mer eller mindre av det osanna och orena ämne, som ligger i varje människohjärta, allehanda detta få-fängliga livets meningar, böjelser och svek; i det nu detta mänskliga icke prövas efter Guds ord, dömes och avlägges, utan hänges vid och inmänges i detsamma, införer det i själva de gudomliga lärorna en fördärvlig bismak, så att dessa, ehuru de efter orden bliva oförändrade, till mening och väsende förändras, efter som det ligger hjärtat närmast och bäst tyckes. De gudomliga lärorna med sitt eget gudomliga andesinne och med sitt överjordiska väsen kunna icke vinna rum, utan avpassas efter det mänskliga sinnet och levnadssättet, efter denna värld och tid. Så förirrar man sig då mer och mer i lara och handling, i diktan och trakta n ; ifrån det invärtes är, vilket Gud ser till, förirrar man sig i yttre ting, som människor se till; ifrån tron, som efterföljer Gud, förirrar man sig i eget görande, som går Gud i förväg, i egna verk, varmed Gud skall vara tjänad; ifrån kärleken och tålamodet, som Gud övar och avser att öva i samvetets och trons saker, förirrar man sig i högt farande, självgjord andlighet, i lystnad att härska och råda; ifrån hoppet om den tillkommande lönen, som Gud skall giva, förirrar man sig in pA. den timliga lönen, som man därav kan hämta.

Detta var fariséernas surdeg, som de i och genom sina tillsatser av människoläror inmängde i det gamla förbundets gudsord; och det är samma surdeg, som genom nya mänskliga tillsatser inmängts och ännu alltjämt inmänges i det nya förbundets gudsord. Såsom därför Herren varnade för sin tids fariseiska surdeg, så varna apostlarne på sin tid och ända ut i våra tider för en sådan kristlig surdeg och framhålla därvid till behjärtande, att "litet surdeg syrar hela degen" (Gal. 5: 9). Men just detta tilläggande till Guds ord, detta utsmyckande och belastande av detsamma betraktas ar många, till och med sådana, som hava kärlek till Guds ord, sås-om vore det icke någon surdeg; man menar, att Guds ord408 Beck, Kristliga Tal.

självt vinner på detta tilläggande, man finner så mycket skönt och gott i sådana tillägg, och detta ens eget "menande" och "finnande" galler mera, än vad Herren själv säger, då han kallar det mänskliga tilläggandet till Guds ord en surdeg, för vilken man har att taga sig i akt. Därtill kommer då också hos många nitet emot otrons surdeg,- för vars skull man överser med eller aktar såsom av ringa betydelse den fåfängliga trons, den med mänskliga tillsatser uppblandade trons surdeg, om än Gud själv därom säger: "Fåfängt dyrka de mig" (Matt. 15:9). Så likna de då sådana människor, som, i det de vilja undvika fienden å den vänstra sidan, löpa i armarna på fienden å den högra sidan.

Men andra gå åt motsatt håll: av fruktan för och hat till den kristliga trons mänskliga tillsatser löpa de i armarna på otron. Emot otron vet visserligen nu för tiden mången att hålla strafftal och ringa till storms; däremot vill man alldeles icke allvarligt tänka på surdegen å den andra sidan: på dårskaperna och förargelserna, som redan vidhängts och ännu alltjämt vidhängas den himmelska läran genom mänskliga förvillelser, lidelser och skrymteri. Herren skall döma en rätt dom över häda delarne, såsom han ock åt båda hållen förmanade och varnade sina lärjungar. Men huru mycket än människorna synda i Guds eget och hans ords namn, i Kristi och hans läras namn, låten dock icke Guds och Kristi lära undanryckas eder, och vakten eder för den sadduceiska otrons surdeg, som genomsyrar och bortfräter det ädlaste och bästa I haven. Fråntager den eder än icke allt på en gång, så att I alldeles intet mera tron och alldeles intet mera viljen hava att skaffa med Gud och evighet, låter den eder till och med ännu hålla bibel, Kristus och kristendom i viss ära och blott lärer eder att under allehanda skenfagra grunder därifrån borttaga ett och annat — just i detta egenmäktiga borttagafide, såsom i det förra egenmäktiga tilläggandet, insmyger sig åter hela människohjärtats surdeg, så att detta omsnärjes och bländas av världen, av sinnena och av synden, och dock vill sitta till doms över tid och evighet, över gudomlig och översinnlig sanning. Så måste det då35. Omsorgen om brödet och om läran.

nödvändigt gå därhän, att även det, som ännu bliver övrigt av bibel och kristendom, mer och mer omtydes till blott naturligt, världsligt, mänskligt, till vad Guds ord kallar det fåfängliga. Att det vore fåfängligt, tror man visserligen ej; nian döljer det för sig med höga och heliga namn (Ef. 5:6), men det fåfängliga väsendet är och bliver dock vad det är; och till sist står där den bittra, bittra verkligheten, som uppslukar det förment höga och heliga och försänker det i stoft och smuts.

Bliven dock nyktra, mina älskade, rätt nyktra och aktgivande åt högra sidan och åt den vänstra (1 Kor. 15:1*4; 2 Tim. 4: o). Otron är i våra dagar mycket verksam och i rörelse för att utbreda sin läras surdeg och bringa den in i hjärtat; och den fåfängliga, mänskliga trons surdeg hkmI sina satser, som den vidhänger den himmelska läran, arbetar, utan att vilja det, otron i händerna. Sen dock därför till och vakten eder åt höger och åt vänster; flyn tilläggandet till Guds ord, likasom fråntagandet, och låien eder icke drivas från det ena in i det andra; människor, människoord och människoverk fela och förgås; Gud, Guds ord och verk är allena ofelbart och består. Är det än mycket av Guds ord och verk, som I icke kunnen förstå — och annorlunda kan det ej vara vid det, som till sin natur är sannskyldigt gudomligt, övermänskligt och överjordiskt — låten det oförstådda stå oantastat, i stället för att taga ifrån eller lägga männi-skofunder till; hållen eder däremot alltid samvetsgrant till det, som är fattligt och visst för eder; gören det till eder andes näring, då skolen I tillväxa. Låten eder dock icke övertalas av det skenbara förståndet hos otron, som vill allt förstå och förklara. Det gives i vår natur, i vårt hjärta och i världen fördolda ting, som äro annat och mera än vantro, ting, dem ingen otro utforskar och ingen otro bortsopar; med dessa fördolda ting är du ännu ej på det klara, om du än tror dig vara det med allt. Det gives en Världshärskares outforskliga majestät och en hemlig, osynlig dorn, inför vilken vi varken till vår person eller våra verk kunna

bestå; böj dig ned inför detta, och sök i själva den himmelska läran410 Bede, Kristliga Tal.

den väg, som frälsar dig ifrån domen och förer dig till den rätta tron och det rätta förståendet, till det rätta skådandet och njutandet, till evighetens sannskyldiga liv. Amen.

3(5. Jesu förklaring.

Matt. 17: 1—9.

Älskade åhörare! En rik kedja av härliga gärningar, 8om Jesus i Andens kraft hade utfört, låg emellan hans förklä ring, vilken vi nu tillsammans vilja betrakta, och den frestelsekamp, som föregick hans offentliga verksamhet. Sedan han hade övervunnit den starke, andefursten, i vilken allt denna världens onda och fördärv har sitt översta huvud, hade han banat sig väg att intränga i den starkes hus (Matt. 12:29 f.i, i detta syndens och dödens världsvälde; och sedan hade han genom lära och under där lossat det ondas bann i manga människors själar och även i människors kroppar. Han hade med kraften av sitt ord omvänt syndare och utdrivit andar, hade förlåtit synder och helat sjukdomar av allehanda slag; hade bevisat sin oemotståndliga makt gent emot det motsträviga högmodet, listen och skrymteriet, och sin styrkande kraft på den ödmjuka, uppriktiga svagheten; ja, han hade, såsom eljest ingen människomun, tålat in i ♦själarna det eviga livets ord — ord, i vilka människorna fingo att smaka den tillkommande världens krafter; han hade till och med ryckt redan avlidna människors kroppar ur hans välde, som var mämiiskomördareii av begynnelsen (Joh. 8:44), i det han såsom syndens fader fört döden in i världen. Så hade hittills Jesu bana allt ifrån frestelsen i öknen varit en fortgående segerrik strid; han hade även av folket blivit erkänd såsom en av de största profeter, men av sina lärjungar såsom Kristus, levande Guds Son, vilket Petrus helt kort förut, sex dagar före tilldragelsen i dagens text, hade uttalat (Matt. 16:13—16). Just häruppå tryckes nu i dag det gudomliga inseglet genom en röst från himmelen: "Denne är min älskade Son, i vilken jag har funnit behag."36. Jesu förklaring. 411

Det är en och samma röst, som först vid dopet hade fört Jesus (Matt. 4:17) in på hans kallelses bana, och som nu giver över hela den väg han tillryggalagt det högtidliga vittnesbördet, att han såsom trogen Son hade bevarat åt sig Guds välbehag och i allt handlat efter detsamma. Den väg, som låg emellan dessa båda röster av himmelen, måste således hava en särskild betydelse: vid den första rösten hade Jesus blivit smord av Gud ined helig Ande och kraft, för att begynna sitt gudsverk; im, då den andra rösten kom, var lian redan uppenbarad och bevisad såsom mannen av Gud med kraftgärningar, under och tecken (Ap.-G. 10:38; 2:22; jämf. Joh. 1: 31 —34 och Matt. 16: 16 f.). Så hade med rösten i dag Herrens föregående liv nått fram till ett visst mål; men tillika började nu även någonting nytt i hans liv. Omedelbart före dagens text, sedan Petrus hade sagt: "Du är den levande Gudens Son" — heter det: "Från den tiden begynte Jesus förklara för sina lärjungar, att han måste gå till Jerusalem och lida mycket och dödas och uppstå igen" (Matt. 1.6:21); likaledes heter det omedelbart efter dagens text: "Då nu alla förundrade sig över alla de gärningar, som han gjorde, sade han till sina lärjungar: Tagen emot dessa ord med öppna öron: Människosonen skall bliva överlämnad i människors händer, och de skola döda honom, men på tredje dagen skall lian stå upp igen" (Luk. 9:43 f.; Matt. 17:22); ja, även vid själva tilldragelsen på berget, då Mose och Elia uppenbarades, talade de med Jesus "om hans bortgång, vilken han skulle fullborda i Jerusalem". Denna andra röst från Gud tillika med själva förklaringen trycker således icke blott inseglet på Jesu tillryggalagda bana, utan leder honom även över till utgången av densamma (Mark. M:30 f.), såsom den första rösten tillika med dopet ledde honom till inträdet däruti; och hade det hittills ifrån den tiden varit en segerrik väg, då varken människa eller djävul kunnat göra Herren någon skada, så skulle det nu bliva en väg av frivilligt lidande, då han till slut hade att helt och hållet överlämna sig i människors, ja i dödens våld: ifrån den högsta kraft skulle han nedstiga till den yttersta svaghet,412 Beck, Kristliga Tal.

dödssvagheten, men icke för att kvarhållas av döden, utan såsom dödens övervinnare skulle han genom sin Faders härlighet (Rom. 6:4) uppstå i härlighet (1 Kor. 15:43, 55), och hans kropp skulle såsom en förstling av uppståndelsen förvandlas till en förklarad kropp (Fil. 3:21). Därför sade han efter sin uppståndelse till lärjungarne: "Måste icke Messias lida detta för att så (genom lidandet) ingå i sin härlighet V (Luk. 24:26). Och redan förut, vid inträdet i själva dödsveckan, sade han (Joh. 12:23 f.): "Stunden är kommen, att Människosonen

skall förhärligas", och på själva den sista dagen: "Nu, Fader, förhärliga du mig hos dig själv med den härlighet, som jag hade hos dig, förrän världen vartill" (Joh. 17:5).

Sen, mina älskade, på denna förestående fulländade förklaring syftar förklaringen i dag såsom dess begynnelse; en-ny avdelning begynner icke blott i det yttre utan även i Herrens inre liv. Under sin förra bana hade han under andens ständiga helgande även helgat sin kropp till ett Guds tempel; så ingår nu såsom lön för hans trohet Guds härlighet i hans kropp, och Guds härlighet är ljus och liv. Han skulle med försakelse av all egen kraft i köttets svaghet offra sitt kroppsliv till försonande av världens synd; och tillika skulle han genom Guds kraft kunna återtaga kroppslivet till full förklaring i Gud (Rom. 8: 3; 2 Kor. 13: 4; Joh. 10: 17 f.; 13:31 f.). För sådana människor, som vi äro, skulle detta varit omöjligt och otänkbart; men för Människosonen var det icke så. Vi i vår syndakropp sakna Guds härlighet och äro icke tillgängliga för dess oförgängliga liv; ty med synden är även döden fästad i vår själ (Ef. 2:1)) och intränger i kroppen: vår själ lever icke i Guds helige Ande, ja förnimmer intet av honom, därför emottager den ock intet av Guds härliga liv, så att det kunde intränga i vår kropp, och med döden är all kroppens och själens kraft borta. Men Jesus var icke blott uppfylld med Guds helige Ande, utan han hade ock med hela sin själ levat i Anden, och hela hans vandel hade varit efter Anden, icke efter köttet; han hade helgat sig själv till kropp och själ; därför, då det nu

gällde hans förberedelse till dödens övervinnande i döden, var han ock värdig och skicklig att mottaga uti sig Guds härliga liv, det himmelska ljuslivet, på det ur denna inre källa hans helgade människokropp skulle genom dödens lidande förklaras till Guds Sons fullkomliga klarhet (Joh. 13:31 f.; 17:5).

Vi mena visserligen, att allt detta kunnat ske på en gång, att Kristus utan många omständigheter kunnat kroppsligen fara till himmelen utan graven eller utur densamma; och sådana ilfärder, sådana ögonblickliga under hade visserligen satan vid frestelsen i öknen sökt förleda Herren till, de äro fullkomligt enligt denne falske andes sinne och smak; men det är icke Guds och hans Sons sinne och väg. Gud är i all sin makt och nåd en ordningens och rättfärdighetens Gud; och Jesu Kristi heliga sinne är att uppfylla all rättfärdighet, att på rättsenligt sätt steg för steg förtjäna all nåd och gåva ovanifrån, till dess han skulle mottaga härlighetens fullhet, under det just satan och de av honom förförda människorna skulle hastigt såsom ett rov vilja rycka till sig gud-likheten, den gudomliga härligheten (Fil. 2: 6—9). Därför hava vi så ♦svårt att förstå Jesu Kristi gudomliga väg, huru han helt och hållet nedifrån tjänade sig uppåt; icke med ett språng inkom i det fullkomliga, utan växte in i det, begynte i det minsta och var däri trogen, till dess han inträdde i det större och omsider det största — men detta så, att han förblev därvid, att Sonen intet kunde göra av sig själv (Joh. 5:19), att han ingenting tog sig själv av egen makt, utan alltid väntade, till dess den "rättfärdige Fadren", såsom han kallade honom <'Joh. 17:25), gav honom det ena efter det andra, allt efter som det steg för steg var rätt och tillbörligt. Så måste han ifrån barndomen tillväxa i ande och visdom, innan han såsom man blev full av Anden (Luk. 2:40; 4:1, 14, 18, 21). Så måste han hungra och övervinna frestaren, innan änglarna gåvos till hans tjänst (Matt. 4:1, 11). Så måste han mödosamt genom lära och verk inplanta tron i människorna, innan han kunde säga till sin Fader: "Du har givit mig demv (Joh. 17:6, 8; jämf. 15:16). Så måste han särskilt

offra bön och åkallan (Hebr. 5:7), så ofta det åter gällde något särskilt uppdrag, som Fadren gav honom att göra (Joh. 5: 36; Matt. 14: 23, 25; Luk. 6:12 f.; Matt. 6: 41; 7: 34; Joh. 11: 41; 1.4: 16). Så kär än Fadren hade Sonen, skänkte han honom dock intet av blott gunst, utan det måste förut förtjänas; så fullkomligt han än hade utrustat honom just såsom sin Son, så måste dock först ur den inre skatten dygd efter dygd (2 Petr. 1:3), verk efter verk framkallas, på det allt som om honom stod skrivet måtte i sin ordning uppfyllas (Luk. 24:44 f.), på det hand i hand med uppfyllelsen av befallningen och budet även det ena härliga löftet av Gud efter det andra måtte i honom bliva Ja och. Amen. Det var således en gradvis avmätt gång i det som Jesus Kristus gjorde och det som han av sin Fader mottog; i samma ögonblick därför, då han (Joh. 5:20) sade om sig: "Fadren älskar Sonen och låter honom se allt vad lian själv gör", tillägger han: "Och större gärningar, än dessa äro, skall han låta honom se, så att I skolen förundra eder." Och först då, när han kunde säga till Fadren: "Jag har förhärligat dig på jorden genom att fullborda det verk, som du har givit mig att utföra", först då kunde han uttala den bönen: "Och nu, Fader, förhärliga du mig hos dig* själv med den härlighet, som jag hade hos dig, förrän världen var till", d. v. s.

med Guds Sons fullkomliga, eviga klarhet. Och detta skedde då icke genast i ett ögonblick, utan åter gick det steg för steg genom döden, sedan genom uppståndelsen, efter uppståndelsen genom de fyrtio dagarne, till dess det äntligen hette: "upptagen i härligheten" (1 Tim. 8:10).

Så är och förbliver Gud i sin högsta faderskärlek även gent emot sin kärleks Son den helige, rättfärdige Fadren, ordningens och rättfärdighetens Gud; det är han alltid och överallt. Aldrig utbreder han sin makt och sina gåvor på en gång; utan han indelar, då han utdelar, gör och giver småningom, så att det- måste bliva tillväxt, innan han åter giver mera. Åt ingen kastar han ut sina gåvor på ett blott yttre sätt, så att man kan taga dem i hast med ett grepp; utan invärtes måste Gud kunna inplanta vad hans är, på det

detta inifrån måtte förökas och tränga fram i det yttre; och han begynner icke med det fullkomliga utan just ined begynnelsen, icke med den fulla frukten utan med utsädet. Hå ock nu i dag: sedan Jesus Kristus genom sin föregående bana till kropp och själ var förberedd därtill, begynner Fadren i honom sådden till kroppsförklaringeii, uppfyller hans människonatur med förstlingsgåvorna av det himmelska ljusliv, vari hans kropp vid slutet skulle fullkomligen ingå genom död, uppståndelse och himmelsfärd. I sen således, Jesu förklaring i dag sker icke av någon slump, är icke något tomt skådespel, lika litet som då Anden ned kom vid dopet; utan båda tilldragelserna hava en väsentlig betydelse i Herrens levnadslopp. Då, vid dopet, skulle han till anden invigas och utrustas för de följande kraftgärningarna i anden; i dag inviges och utrustas han till sin kropp för det följande lidandet och kroppsförklaringen; hans kropp skulle (Joh. 12:23 f.) såsom ett levande vetekorn falla i jorden, den skulle icke bliva liggande död och förmultna såsom vår, utan i döendet skulle Kristi kropp såsom ett nytt härligt ax framskjuta och bliva det livsbröd, som kan giva livet åt den döda världen (Joh. 6:33, 51—58, 62). Däruppå syftar redan förklaringen i dag; och båda gångerna, efter andedopet vid begynnelsen av hans bana och efter kropps förklaringen i dag mot slutet av hans vandring, måste Jesus bevara den utrustning han erhållit och föra den fram till fulländning i en ständigt fortsatt lydnad mot Fadren och i övervinnande av alla mötande svårigheter och frestelser. Hå hade han själv att efterkomma den lagen: "Ingen vinner segerkransen, ifall han icke kämpar efter stadgad ordning" (2 Tim. 2:5).

Men huru försiggick nu denna förklaringf — Herren tog tre vittnen med sig därtill, desamma vilka sedan även fingo eller måste vara vittnen till hans djupaste förnedring, hans fruktan och bävan i Getsemane, nämligen Petrus och de båda bröderna Johannes och Jakob. Alla tre voro av Herren utvalda och bestämda till någonting särskilt framför de andra lärjungarne: Petrus till grundläggare av den första kristna

församling bland judar och hedningar, Jakob till den förste martyren bland apostlarne, Johannes till mottagare av den högsta uppenbarelsen om den kommande härligheten. Dessa tre lärjungar förde Jesus upp på ett högt, onämnt berg. Han gick dit, såsom Lukas (9:28) säger, för att bedja på berget; därtill begagnade Herren gärna natten, och så hände det att, såsom Lukas vidare (9:32) säger, lärjungarne blevo överväldigade av sömn, likasom senare i Getsemane; först vid den underbara ljusglansen uppvaknade de. Under bedjandet hade nämligen (Luk. 9: 29) Jesus blivit förklarad — på samma sätt som vid dopet, under det han bad, himmelen hade öppnat sig och den helige Ande hade nedkommit över honom (Luk. 3:2 f.). Hittills hade hans gudomliga härlighet väl uppenbarat sig i många under, men alltid blott på andra; för egen person hade han städse förblivit i samma ringa tillstånd. I dag träder nu den Andens härlighet, som hade tagit boning i hans inre, även fram i hans yttre person, så att hela hans gestalt förändrades: icke blott hans ansikte visade en strålglans såsom solen, även den övriga kroppen var så uppfylld av ljus, att det lyste fram genom kläderna och gjorde dessa vita. Så sågo lärjungarne vid uppvaknandet sin Herre i idel klarhet; då kommo de att ana, i vilken över-svinnelig mening så många Herrens ord ännu skulle finna sin uppfyllelse, såsom t. ex. då han säger: "Jag är världens ljnsr (Joh. 8:12; jämf. Upp. B. 21:23 f.); eller (Luk. 11:34 —36): "När ditt öga är friskt, då har ock hela din kropp ljus och har icke någon del höljd i mörker"; eller en annan gång (Matt. 13:43): "De rättfärdiga skola lysa såsom solen, i sin Faders rike". Detta, mina vänner, är just den viktiga sanning, som är så fjärran från oss, men vilken Guds ord ställer oss så nära: Det andliga skall en gäng även bliva kroppsligt, det osynliga synligt, den rättfärdiga och orättfärdiga vandeln skall en gäng lönas och straffas även pä kroppen, mycket härligare och mycket fruktansvärdare än nu. Spär av denna sanning medföra vi alla redan nu på vår kropp: emedan alla människosjälar äro underkastade synden, så måste även alla

människokroppar vara döden underkastade;86. Jesu förklaring. 417

och vissa särskilda synder straffa sig* även redan här särskilt på kroppen. Men då slutligen den sista, stora avräkningsdagen kommer, då allt förborgat och osynligt bliver uppenbarat, då skall det fullkomligt visa sig, huru var och en, efter sitt förhållande i det hela, mottager sin vedergällning till sin kropp; då bliver det en omätlig åtskillnad mellan rättfärdiga och orättfärdiga (Joh. 5:29): en uppståndelse till livs, till oförgänglig glädje och ära, då hela kroppen lyser i evig klarhet och härlighet; och en uppståndelse till doms, till offentlig smälek och skam, då hela kroppen bliver mörker (Matt. 6: 23) och lider evig pina (Matt. 25: 46). Den som har öron till att höra, han höre.

Men lärjungarne sågo icke sin förklarade Herre allena, utan tvenne män stodo bredvid honom, vilka likaledes visade sig för dem i klarhet och samtalade med Herren. Att det var Mose och Elia, kunde de av de tre förklarades ömsesidiga samtal väl höra, likasom att de talade om samma sak, varom Herren sagt något åt dem själva sex dagar förut; de talade nämligen om hela fulländningen av Kristi verk i Jerusalem (Luk. 9:31). Här skulle nu just lag och profeter erhålla sin uppfyllelse, och därför få här Mose och Elia taga del i denna den store FuUändarens förklaringsnatt; ty stod Mose såsom medlare och profet i spetsen för lagförbundet (5 Mos. 18:15—19), så stod Elia i spetsen för profetdömet såsom reformator, som åter upprättade den förgätna lagen och med förskräckande eldsnit måste bryta väg för den gudomliga nådens sakta vind (Mal. 4:4—6; 1 Kon. B. 19:10 ff.; Luk. 1:17; Matt. 17:10 f.; jämf. Syr. 48:1—10). Men dessa båda det gamla förbundets representanter hade icke att undervisa och styrka Herren; fastmer var förhållandet med dem, såsom förhållandet var med Gamla Testamentet självt: såsom detta först av Nya Testamentet erhåller sitt fulla ljus och förlorar sitt täckelse (2 Kor. 3:7 ff.), så hade Mose och Elia att hämta ljus och klarhet hos Nya Testamentets Medlare. Honom bidade alla Gamla Testamentets heliga, profeter och konungar; ty först genom honom, genom fulländningen av hans återlösningsverk och hans förklaring i Gud, skulle även

de ingå i sin fulländning (Hebr. 11:39 f., 13; jämf. Matt. 27:52 f.). Huru betydelsefull måste då icke denna förklaringsstund för Fulländaren av alla Guds förhund hava varit för hela denna fädernas skara — såsom morgonstjärnan före soluppgången, såsom vårfläkten, vilken såsom en förkänsla föregår våren! Det var ett första skimmer av deras egen förklaring, vilket med den nye Förbundsmedlarens begynnande förklaring strålade över in i den osynliga världen; och de båda mest framstående Månd gamla förbundets vittnen fingo redan nu inträda i Herrens klarhet, de fingo under samtalet med honom kasta en blick in i hans nu begynnande underbara verk av en evig återlösning och salighet, varuti själva änglarne åstunda att skåda in (jämf. 1 Petr. 1:10—12). Även här uppfylldes i en översvinnelig mening ett av Jesus uttalat ord (Joh. 8: 56): "Abraham fröjdade sig över att han skulle få se min dag; han fick se den, och blev glad!" Så fingo här Mose och Elia, dessa båda så mycket plågade, men under alla lidanden för Gud oryggligt nitälskande män, vilka redan, medan de levde, särskilt hade fått se Guds dåvarande härlighet (2 Mos. B. 33:18—34:8; 1 Kon. B. 19:8—14), de fingo nu även framför alla andra glädja sig över den nya dagens inbrytande, icke mera blott på avstånd, utan i omedelbaraste åskådande av den innerligt efterlängtade och av hans gudomliga sons-härlighet.

Även de närvarande tre lärjungarne kände en salig fröjd, då de så sågo framför sig de tre högsta förbundsvittnena; och Petrus, som alltid var den förste, visste icke av fröjdekänsla vad han sade (Luk. 9:33), då han ville i jordiska hyddor införa och kvarhålla de tre förklarade. Men i samma ögonblick kom till lärjungarnes förskräckelse (Luk. 9:34) en sky, som överskuggade de förklarade, men som dock även var genomträngd av ljusglans; och under det nu Mose och Elia inträdde i denna ljusa sky, kom en röst ur densamma med förnimbara ord: "Denne — den ensamt kvarblivne Jesus — är min älskade Son, i vilken jag har funnit behag; hören honom!" Lärjungarne föllo ned på sina ansikten vid denna röst, och lågo där i stor fruktan, till dess Jesus rörde vid36. Jesu förklaring. 419

dem med de vänliga orden: "Stån upp, och varen icke förskräckta'7 — då stod Jesus åter ensam framför dem i sin vanliga gestalt. Men de fingo ett så outplånligt intryck av det härliga de sett och hört, att Petrus (2 Petr. 1:14—

18) ännu i sin höga ålder talade därom med fullt hjärta; och även för Johannes, det andra vittnet, av vilken vi ännu hava något skriftligt kvar, föresvävade visst ännu isynnerhet denna förklaringsnatt, då han (Joh. 1:14) skrev: "Vi sågo hans härlighet, såsom enfödde Sonens härlighet av Fadren".

Så hava vi här åter, såsom vid frestelsehistorien, en tilldragelse, som tillhörer den osynliga världen; därifrån kom förklaringens ljus, därifrån de tvenne medförklarade vittnena, därifrån rösten. Lärjungarne hade fått, vad fariséerna och sadduceerna i sin utmanande otro förgäves hade åstundat, att Herren skulle låta dem få se: ett tecken ifrån himmelen (Matt. 16:1—4). Detta erhöllo nu lärjungarne, men först sedan de genom det, som stod alla till buds att se och höra hos Jesus, och trots allt som kunde varå till förargelse, hade arbetat sig fram till den tron: "Du är Kristus, levande Guds Son!" Det var icke på förhand ropat ned till dem ifrån himmelen, så att de blott behövde taga det i munnen; utan före rösten i dag ifrån himmelen måste de själva söka och finna det i troget framhärdande läraktighet och lydnad; då först kom det gudomliga inseglet. Vi se även här åter, att åt den, som är trogen i det som han har och kan hava och ivrigt sträcker sig efter det som han icke har, åt den giver Herren mer och mer, till dess ,det bliver en fullhet. Han är och förbliver vid all sin nåd ordningens Gud; men vid all ordning gör han med sin nåd översvinneligt utöver vad vi kunna bedja eller tänka, utöver vad vi åstadkomma eller förtjäna ; förliten eder däruppå av allt hjärta! Och likaledes utväljer han även den rätta stunden till bevisande av sin härliga nåd — icke blott Jesus själv hade nu att anträda sin lidandes väg, även för lärjungarne förehöll Herren oavlåtligen just före och efter denna härliga natt de annalkande lidandesdagarne, vilka syntes obegripliga för deras mänskliga sinne, ja uppväckte motvilja hos dem; därjämte hade han420 Beck, Kristliga Tal,

ock uttryckligen lagt dem på hjärtat, att var och en som vill komma dit, där han en gång skall vara, måste försaka sig själv, bära sin korsbörda och efterfölja honom, utan att draga i betänkande att offra sitt eget liv (Matt. 16:24 f.); och han hade även tillagt, att då han skall återkomma i sin Faders härlighet, skall han komma såsom domare och vedergälla var och en efter hans gärningar, efter hans förhållande (v. 27). Detta, mina älskade, är allvarliga ord, det är en allvarlig väg; och in i detta det kristliga livets, det kristliga sinnets och den yttersta domens allvar strålade jör lärjungarne glansen av Herrens härlighet, till att styrka deras tro för den kommande vandringen och peka mot det himmelska målet. Men emedan det mänskliga sinnet även hos lärjungar så ogärna vill finna sig (Matt. 16:22 f.) i sådana allvarliga Herrens ord, så tilllägger rösten i dag ifrån himmelen någonting särskilt till det, som hon redan vid dopet hade betygat om Kristus, något som hittills ännu icke hade sagts, nämligen befallningen: "Hören honom" — och varpå måste lärjungarne därvid tänka, om icke på de ord, vilka Herren omedelbart förut och omedelbart efteråt lät dem höra om sin och deras försakelses- och lidandesväg?

Således: "Hören honom!" detta gäller, även om man redan förvärvat sig en apostels ställning och har sett Herrens härlighet; det, mina älskade, är alla Kristi lärjungar av det högsta Majestätet befallt. Jesus Kristus, Guds Son, är den ende Herren och Mästaren i världen: till hans ord allena äro alla kristna, från den störste ned till den minste, alla lärare och åhörare, alla kyrkor och samfund hänvisade, och vid dem äro de bundna vid ansvarighet inför Gud. Frågeni då icke, när det gäller det kristliga: "Vad säga eller göra de eller de, som möjligen hava ett högt namn?" Nej, i allting frågen: "Vad har Herren sagt?" och åter: "Vad har den Herren sagt, vilken alla skola höra?" Och de, som icke kunna fördraga detta, de visa blott därigenom, att de icke söka Herren allena och hans gudomliga ära, utan även annat därjämte. Men skiljen icke från vartannat och låten icke för eder stympas vad Herren talat och gjort: han är i för-SI. Livets väg. 421

hund med Mose och Elia, med lag och profeter, icke i strid med dem (Matt. 5:17—20); tron alltså icke, att det är det rena evangelium, då man därur letar fram blott det fröjdefulla, det tröstliga, det ljuvliga och härliga, och lämnar åsido det allvarliga, det stränga och smärtande, som före och efter står därvid; då haven I ett av människor stympat evangelium, icke Herrens eget evangelium. Låten dock alla hans ord vara eder dyra och heliga, och låten isynnerhet det vara sagt till eder, såsom till de första lärjungarne: Hören honom, även då han talar om försakelse, om lidande, om lydnad och om domen! Tron det visst: detta är den trånga porten och den smala vägen, som förer till livet, och ingen annan väg gives; den måste alla beträda, eller skall det heta en gång: "Jag känner eder icke" (Matt. 7:13 ff.; Luk. 13:23 ff.)! Tron det visst: självövervinningen, försakelsen av jordiska fördelar, den inre helgelsen och lidandet för sanningen och rättfärdigheten — det är Kristi väg, på vilken vi skola

bliva förlossade och förklarade till Guds Sons bild (Mark. 8: 34 ff.; Joh. 12:23—26; Tit. 2:11—15; 1 Petr. 1:14—19). Låtom oss höra honom, så skall han visserligen även höra oss; låtom oss hålla i ära vad han säger, om det än för mången ej får något gälla: då skall han även hålla oss i ära, och skall giva oss blickar in i sin härlighet, vilka vida överväga allt vad svårt och smärtsamt är. Amen.

37. Livets väg.

Matt. 7: 13—29.

Älskade åhörare! I den upplästa texten talar Herren om två slags vägar, om en bred väg, som leder till fördärvet, och om en smal väg, som leder till livet; så gäller då för en var av oss den frågan: "Vilken är din väg? Varest ändar den, då det lider till slutet för dig?"

Tillika varnar Herren för falska profeter och herresägare, för sådana vägvisare eller lärare och bekännare, vilka vilseleda sig själva och andra, till och med stödjande sig på Guds ord och Herrens Jesu Kristi namn; så gäller då åter för

en var av oss den frågan: "Till vem håller du dig i din kristendom? Vilken ledning, vilken bekännelse följer du? Varav vet du, att din ledning är Herrens egen, och att din bekännelse är det vartill Herren bekänner sig?"

Slutligen talar Herren om tvenne slags hörare av hans ord. Om det ena slaget säger han, att de av hans ord bygga sig en fast byggnad, icke en blott tankebyggnad eller en yttre rnaktbyggnad, utan en personlig livsbyggnad, i det de leva och handla efter Herrens ord; om det andra slaget säger han, att de väl höra hans ord, men icke göra dem till sin levnads grundval, till sin sannskyldiga uppbyggelse; och så gäller oss då den frågan: "Till vilken klass av åhörare hörer du? Är du sådan, att du ej vidare i din vandel bekymrar dig om det du hört, en likgiltig kyrkogångare och bibelläsare, eller är du också en görare, som i sitt personliga liv gör allvar av Herrens ord?"

Detta, mina vänner, är trenne frågor, efter vilka hos en var den huvudfrågan avgöres: "Varthän går du, då du tages ur denna världen? Uppgår då livet för dig eller går du förlorad? När du måste inför den allt avslöjande domen, skall det, som du då har insamlat åt dig hos den eller den ledaren eller vägvisaren, bevisa sig såsom ädel kärnfrukt eller såsom oduglig skenfrukt? Skall det sätt, varpå du bekänner dig till Herren, till kristendomen, av Domaren erkännas eller förkastas?" Men även förut kunna ännu i detta livet svåra prövningsdagar komma över dig: varmed skall du då övervinna? Har du genom ditt hörande även införlivat dig med Herrens ord, så att ordet är en kraft och makt för dig, som håller dig uppe; eller måste du ännu då först erfara, att du med ditt hopp och förtroende byggt på sand, att din byggnad sammanstörtar? Gå dock icke, älskade åhörare, likgiltigt förbi dessa frågor, så länge du ännu är på vägen, innan du själv och din byggnad närmar sig fallet; eljest är du just den fåvitske mannen, som hörer allt förgäves, som sätter hela sitt tillkommande öde på spel, emedan du icke undersöker grunden, varpå du bygger, förr än marken brister under dina fötter!

Dagens text utgör slutet av Herrens så kallade bergs predikan. I denna hade han just visat, vad som är den sanna vägen till livet; och han sammanfattar ännu en gång allt i en brännpunkt. Någon väg följer varje människa, var och en har ett mål, som han avser; och i grunden hava alla män.-niskor samma mål. Leva och se goda dagar vilja de (Ps. 34:13), lycklig vill var och en bliva; däruppå är alla människors diktan, traktan och arbete riktat. Men det sätt, varpå de söka komma till ett lyckligt liv, de medel, de därför använda, de vägar, de därtill beträda, äro olika; och så är ock det slut, vartill de komma, olika. Mången handlar så, att redan en var, som blott tänker förnuftigt och rättskaffens, kan och måste säga: "Du gör dig olycklig! Du förfelar ditt levnadsmål och störtar dig i fördärvet!" Vadan kommer nu detta? Därav, att sådana människor icke vilja binda sig vid de lagar, utan vilka det icke gives någon lycka för människan; och det är de lagar, vilka all världens ende Lagstiftare har skrivit i alla människors hjärtan, har in-plantat i vårt samvete och vårt förnuft, så att vi redan av naturen äro hänvisade till att följa dem (Ps. 34:13—17; Rom. 2:14 f.; 1:18 ff.). Den som nu icke helighåller dessa gudomliga naturlagar, ihärdigt föraktar dem, såsom om han ostraffat skulle kunna leva efter egen mening och eget godtycke, han bedrager sig och gör sig olycklig; han råkar in i ett oförnuftigt, samvetslöst handlingssätt, insnärjer sig i falska och arga tankar och vägar, i dåliga böjelser och lidelser, i lögnens och bedrägeriets, hatets och avundens,

orenlighetens, orättfärdighetens och våldets verk, som fördärva hans hjärta, fördärva hans ande, hans kropp, föra honom i strid och krig med sina medmänniskor såsom med sig själv, med Gud och värld. Ty även naturen omkring oss och livets öden äro av världens Skapare och Herre så skapade och inrättade, att den människa, som fortfarande förgriper sig på Guds naturliga ordning, icke undgår sitt tillbörliga straff, utan med sin lycka och sitt liv måste umgälla det.

Men huru är det med de människor, vilka icke på detta sättet försynda sig, vilka vare sig av klokhet och ärbarhet eller av samvetsgrannhet och gudsfruktan hålla detta världslivets lagar och ordningar i ära? Utan synd äro de dock icke därför; och så lyckliga de än må varå, mångfaldig olycka, onda dagar, bekymmer och anfäktning fattas ej heller dem. Men till slut, om de än vunnit och njutit hela världen, kommer det dock till det sista slutet, att deras liv har en gräns och de måste härifrån, bort från all deras levnadsglädje. Nuväl, finnes bland mängden av anslag och vägar, som korsa varandra i världen, en väg, som icke avskäres vid graven, ett ljus, som ännu genom dödens mörker lyser in i själen och lyser framför henne ? Skall av allt, vad i världen kallas liv, ett sådant liv kunna vinnas, som av döden icke dödas, utan tvärtom genom döden förvandlas till odödligt liv; där det myckna onda, som tärer på denna världens liv och fördärvar det, är försvunnet, och allt det goda, som här förgäves efterlängtas och sökes, är levande sanning, så att den efter liv och lycka törstande människosjälen därav mättas, genomträngd av känslan: "Jag är salig I" Detta är det, som den heliga Skrift korteligen kallar livet, emedan det först är det egentliga livet, varuti intet mera finnes, som på något sätt störer, fördystrar, avbryter livet; dit står vår längtan, då i vår natur allting ropar efter liv och lycka, ja, då hela skapelsen med oss under det mångahanda, som trycker härnere, trängtar och suckar efter fullkomlig frigörelse (Rom. 8:18—22). Men till detta mål förer ingen av alla de vägar, som människorna själva välja sig: odödlighetens liv i frihet och salighet är icke något människoverk, icke någonting, som världen framalstrar, utan ett gudsverk; dödliga, i förgänglighetens tjänst fångade väsen, som icke en gång kunna bevara från döden det liv, de redan hava, kunna aldrig framkalla det sanna, det egentliga livet; nej, därtill fordras skaparekraften: Gud, som har framkallat hela det oöverskådliga världslivet, sådant det redan finnes, han allena framkallar ock det, som ännu skall varda. Guds gåva är det nya livet, lika väl som det gamla livet; genom Gud blott

kunna vi komma till det sanna livet — detta är vad vårt släkte, som tror sig själv kunna utföra allt, har så svårt att akta på.

Och denna gudsgåva kan ingen människa avfordra Gud såsom någonting förtjänat, såsom den rättmätiga lönen för ens nuvarande liv; ty redan i avseende på detta livet lever ingen efter Guds lagar, såsom man borde göra: redan för detta livet äro vi Guds gäldenärer, och redan denna vår skuld går utöver detta livet. Om vi än göra ett och annat gott i världen, så äro vi dock i avseende på det goda, vi av Gud redan här mottagit och åtnjutit, utan allt berättigande; och därtill vedergälla vi Guds godhet med mångahanda ont, med en otacksamhet, en köld och otrohet, som vi redan i ringare avseenden, i våra egna ömsesidiga förhållanden, anse föraktlig och förkastlig. Huru ofta knota vi ej emot Guds ordning och lagar högljutt och hemligt, söka att gå dem ur vägen, där de äro oss besvärliga, sätta oss över dem för att kunna tillfredsställa den eller den lustan! Huru skulle det då, om vi ock blott låta förnuft och samvete tala, kunna vara fråga om att Gud ännu därtill vore skyldig att giva oss härlighetens nya liv, åt oss, som så umgås med det nuvarande livet; att de, vilka i det ringa äro otrogna, skulle vara förtjänta av att få det största sig anförtrott? Tvärtom är det människornas skuld, icke Guds, att det nu så står till i denna världen, att så mycket orätt och ont, nöd och död, där finnes; och det är därför blott nåd, om han upptager någon människa till det sanna livet, som är över denna värld, till himmelrikets saliga liv.

Men är det en nåd, som går utöver vad efter lag tillkommer, så är det därför icke en nåd, som går olagligt till väga, som upplöser lagen (Matt. 5:17 ff.); det vore ogudlig, icke gudomlig nåd. Gud är icke en oordningens Gud; allt liv har av Gud sin lag, vid vilken det är bundet, och genom vilken det allena har sitt bestånd och bliver till välsignelse. Lagen är leke livet självt, den skapar icke och giver icke livet; men Guds lag bevarar livet, så att det icke förfaller i oordning och osalighet, och visar människan., vad

hon måste göra och låta, för att erhålla livets välsignelse; den visar vägen, varpå vi skola komma till det liv, vi

behöva. Därför säger den heliga Skrift (Ordspr. B. 6:23): "Budet är en lykta, och lagen (undervisningen) är ett ljus, en livets väg"; och Herren sade till den rike ynglingen (Matt. 19:17): "Vill du ingå i livet, så håll buden." Så har Gud bundit redan denna världens Uv vid lagar; till dem äro vi hänvisade, och vid dem; äro vi bundna redan blott för att kunna åtnjuta denna jordens lycka, för att kunna föra ett ordnat och välsignat liv i denna världen, ehuruväl härnere allt är blott styckeverk, förgängligt liv och förgänglig välsignelse. Sammaledes är det med det högre livet över denna naturliga värld, vilket först gör fullkomligt lycklig, salighetens eviga liv, vilket Gud av nåd, såsom oförtjänt nåd vill tilldela oss — även denna sin nåd har Gud bundit vid bestämda lagar, till vilka vi äro hänvisade, och vid vilka vi äro bundna, om vi vilja komma ur döden in i det sanna livet; och just därför, emedan vägen därtill är genom bestämda lagar utstakad, kallar Herren den väg, som förer till livet, "en smal väg".

Men vad är väl den första lagen, vad fordras först och främst, när det är fråga om nåd? Visserligen det, att människan måste gå denna nåd till mötes och akta den såsom nåd! Det är Guds fria, oförskyllda nåd, att han, i stället för att hålla räkenskap med dig för dina skulder, vill efterskänka dem och, i stället för att låta dig dö i din synd, därur vill rädda dig, i stället för ditt missbrukade liv vill förhjälpa dig till ett liv, som du i evighet icke själv kan förvärva eller förtjäna, ett liv, emot vilket det lyckligaste liv i denna världen blott är ett halvt liv, ja blott en död skenbild. Det skall du just söka såsom nåd; och nåd söker man först därmed, att man beder därom, och fortfar att bedja, till dess man mottager och åter mottager; men mottagandet ärar man åter såsom, nåd därmed, att man tackar därför, och fortfar att tacka, så att man förbliver medveten om den sanningen: Icke det, som jag är och gör åt Gud, har jag att tacka för vad som kommer mig till del; utan det, som Gud är och gör hos mig, hans nåd har jag att tacka därför, och

aldrig kan jag ersätta honom det. Detta är nu idel nådelagar, mina vänner, lagar, sådana de utflyta ur nådens egen natur, lagar, vilka även den svagaste människa kan hålla; därmed sker begynnelsen på vägen till livet: det är porten, genom vilken man inträder på vägen.

Men just denna port tyckes människan så trång, ja, hon är det ock, såsom Herren själv säger; ty förr än en människa på allvar, icke blott till skenet, beder om nåd, måste hon hava kommit långt ned; däremot reser sig så mycket uti oss, så att det till och med för en missgärningsman, en förbrytare, vanligen är det sista medlet, han tillgriper. Människans hårdhet i synden måste uppmjukas, och hon måste förtvivla om sitt liv, innan hon allvarligen utbeder sig livet såsom en nåd och tackar därför såsom en nåd. Därför låta de flesta människor det hellre komma till det yttersta, än de överlämna sig åt Gud på nåd och onåd. Vi vilja gälla något, icke blott i världen, utan även gent emot Gud, men gent emot nåden måste allt det gälla såsom intet, som för oss gäller så mycket; då måste vi, trots allt vad vi äro och hava, dock känna oss såsom fattiga, det vill säga: såsom sådana, för vilka det för det sanna livet oundgängligaste fattas, vilka först såsom allmosa, såsom nådeskänk måste undfå det av Gud. Vi vilja leva och dö med gott mod, så mycket som möjligt hålla oss uppe i glädje och gott hopp; därför sysselsätta vi oss icke gärna med vad som fattas oss och med våra felsteg, vi halka så lätt som möjligt förbi vår synd, förbi döden och vad därefter kommer, och alltjämt på nytt bereda vi oss så hastigt som möjligt någon tröstegrund. Skola vi däremot söka tröst av nåden, så måste förut all självisk tröst och världströst göras om intet, så att av livets glädje blir ett hjärtelidande; synd, död, evighet, som vi eljest taga så lätt, måste trycka oss, så att det går oss till hjärtat, så att vi känna och erkänna, att i hela världen intet finnes som kan hjälpa oss, att vi utan syndernas förlåtelse gå förlorade. Då föresäges icke blott och eftersäges, utan bedes ur hjärtat: "Gud vare mig, syndare, nådig!" Därmed först förgår då ock det högtfarande, själviska sinnet, som alltid tänker på

egna rättigheter och överallt tror sig behöva göra dem gällande, som därför vill behålla rätt även gent emot Gud, icke vill böja sig under tukt och straff, icke skicka sig i lidande och tålamod. Det är människans naturliga sinne, att i stället för nåd tro sig hava rättigheter hos Gud att yrka på; och detta sinnet kan ingen förmaning och lara förvandla, förrän människans synd blir för henne till ett verkligt hj ärtelidande, varunder hennes själ söker efter tröst och hjälp hos Gud: då förvandlas det högtfarande sinnet till ett milt, lättböjligt, anspråkslöst sinne, som villigt överlåter sig åt Guds vilja, om det än går genom trångmål och nöd. Då är man glad, om Gud blott låter nåd gå för rätt, och tager tacksaint emot såsom nåd vad Gud skänker; men då går det ock å Guds sida efter den lagen:

"De ödmjuka giver Gud nåd (Jak. 4:6) — de saktmodiga skola besitta jorden — de som sörja skola bliva tröstade — de fattiga hörer himmelriket till" (Matt. 5:3—5).

Detta, imina vänner, är således de lagar, vid vilka Gud har bundit mottagandet av sin nåd, just emedan det är nåd. Det är inskriften på porten till livets väg, såsom Herren själv i början av sin bergspredikan angivit den, då han säger: "Saliga äro de fattiga, de sörjande, de saktmodiga". Att avtvinga vår natur en sådan förändring av det naturliga sinnet är nu visserligen svårt, även om vi därtill hava den allvarligaste vilja; men just därför kommer Gud oss till hjälp med sitt ord och med hemsökelser i allvar och mildhet — dels för att dämpa övermodet och lättsinnet hos oss, dels för att väcka och stärka förtroende och god vilja hos oss; och det just hörer ock till Guds nåd, att han är beredd att även giva kraft till övervinnande åt dem, som hos honom söka kraft till ingående genom den trånga porten, till vinnande av det härför erforderliga sinnet. Guds nåd har ju dock gått så långt, att han, för att hjälpa oss till livet, sänt sin egen Son och till och med givit honom för oss i döden (Joh. 3:16; Rom. 8: 32) ; där, i Jesus Kristus, är fullheten av den gudomliga nåden, så att vi därur från början till slut hava att hämta nåd för nåd (Joh. 1:14). Därför begynner ock Guds nåd hos oss37. Livets väg. 429

därmed, att han kallar och drager oss till sin Son Jesus Kristus; och Jesus Kristus begynner därmed, att han själv, oss till godo och oss till en förebild, är ingången genom fattigdomens och lidandets trånga port med all saktmodighet — visserligen en gestalt, som för det högtfarande människosinnet är blott föraktlig, till dess vårt eget sinne i den av synden förorsakade livs- och själsnöden blivit bragt i trångmål och förödmjukat och nu i Jesus Kristus erkänner den man, som bär på sig det mänskliga lidandets bild, men ock själv är den livslevande bilden av Guds nåd. Då uppgår tron på Gudssonen i denne milde och ödmjuke Människoson (Matt. 11: 25—30); och hjärtat stärkes, då det ser, att han icke blott erbjuder sig såsom tröstare och hjälpare åt dem, som redan äro nedböjda i fattigdom och lidande, utan ock uppsöker de förirrade och förlorade, kallar syndare till bättring, hjälper med sin makt de blinda och lama, de oförmögna, om de blott vända sig till honom. Således: fram blott till Jesus Kristus och med honom till den trånga porten; då kommer man ock med Guds nåd igenom, och med honom fortgår man ock på den smala vägen, som förer in i det fullkomliga livet.

Redan vid ingåendet genom den trånga porten mottaga vi nämligen nåd av Herren till vägens fortsättande: såsom han giver kraft till ingående, så även till fortgående. Hans ord om himmelriket, om det eviga livet, om evig tröst och evigt arv omfattas begärligt av den efter nåd längtande själen, indrickas av hennes tro, och bliva nu även ande och andekraft i henne, så att i själens djup ett nytt liv uppstår, vilket icke är av världen, utan ovanifrån av Gud — och detta är nåd. Men till den gudomliga nåden hörer åter icke, såsom de människor, som ännu icke böjt sig för Gud, föreställa sig, att nåden måste göra vägen till saligheten bred och bekväm; nej, smal är vägen ifrån första begynnelsen intill livets fulla besittning: den är utstakad inom trånga gränser och slingrar sig genom flerfaldiga pass. Såsom för ingången i det sanna livet bestämda lagar äro fastställda, vid vilka nådens mottagande är bundet, så är ock för fortgången nå-430 Beck, Kristliga Tal.

dens ägande och dess vidare undfående bundet vid bestämda lagar. Det gäller nu rättfärdighet och rättfärdiggörelse, icke blott efter detta världslivets lagar och ordningar, utan efter Guds rikes, himmelrikets, lagar. Därför bjuder Herren (Matt. 6: 33) icke blott: "Söken först efter Guds rike", utan tillägger även: "och hans rättfärdighet!" Och om denna rättfärdighet säger han (Matt. 5: 20), att hon måste vara bättre, innefatta mera och högre uti sig än denna världens lagrättfärdighet, vilken fariséerna från Moses stol lärde, om än icke utövade (Matt. 23:2 f.). Men vad denna rättfärdighet för himmelriket innefattar, kan en var, vilken det ligger om hjärtat, utförligt läsa om i Herrens bergspredikan (Matt. 5 kap. ifrån v. 7); och denna behöva vi ständigt ånyo begrunda, ty där uppställer Herren himmelrikets rättfärdighets-lagar, där skildrar Herren just livets smala väg, som vi, för att komma till himmelriket, måste gå, ehuru visserligen icke i egen kraft, utan i Guds nåds kraft; därför giver ock Herren redan i det föregående (Matt. 5:6) åt dem, som hungra och törsta efter rättfärdighet, den nådeförsäkran: "de skola bliva mättade." För de av Gud benådade människorna är det nämligen ingalunda så, att rättfärdighetens Iag är en tung börda; de hava i sig själva en själshunger och själstörst efter rättfärdighet. Ty synden är just deras själsbekymmer, som driver dem till Guds nåd; och icke blott de begångna synderna oroa dem, så att de vid varje särskilt tillfälle blott vilja hava förlåtelse för dem; nej, det, att synden alltid låder vid dem, och att de alltid åter

försynda sig mot Gud, det är det djupaste bekymret för alla, som äro redliga inför Gud; heliga skola de icke blott bliva, de vilja det även själva, vilja bliva fullkomliga, såsom Fadren i himmelen; så bjuder även deras Herre och Frälsare (Matt. 5: 48, jämf. 1 Petr. 1:15 f.). Detta väcker och underhåller hos dem en brinnande åstundan att mer och mer komma ut ur syndens tjänst och tränga in i rättfärdigheten; och så bliver det för dem till ett hjärtebe-hov, vad Skriften (Hebr. 12:1) säger: "Må vi lägga av allt, som är oss till hinder, och särskilt synden, som så hårt om-snärjer oss, och med uthållighet löpa framåt i den tävlings-37. Livets väg. 431

kamp, som, är oss förelagd" — detta syndens framletande och bekämpande förer då in i den smala vägens trånga pass och i mångfaldigt betryck. Men varest vi hava att angripa synden för att giva rätt åt himmelrikets lagar, det visar Herren i den nyssnämnda delen av sin bergspredikan (Matt. 5:21 ff.): vi måste angripa synden i dess rötter i hjärtat, och där har en var icke allenast att se på den allmänna syndasäden i sig, som blott slumrar till dess den uppväckes, utan i synnerhet att akta på den synd, som särskilt hos honom rotfäst sig, vare sig vrede eller vällust, vare sig osanning och falskhet eller otålighet och rättshaveri, hårdhet och vinningslystnad. Allt detta måste vi där, varest det i oss ligger förborgat, i hjärtats diktan och traktan, fatta för ögat och med Herrens ord och andekraft angripa, ty ifrån hjärtat bryter det fram i ord och handling (Matt. 15: 19); och om det också ej bryter fram men i hjärtat tåles och underhålles, så kvarbliver och tillväxer syndafördärvet i den inre människan, det gudomliga ordets kraft förkväves, och nådfen drages till lösaktighet: då bliver det sista värre än det första (Matt. 13: 22; 23: 27 f.) ! Men såsom vi i avseende på himmelrikets rättfärdighetslagar hava att göra med synden i det fördolda, i dess hemliga hj ärtekammare, så hava vi ock att göra med Gtid (Matt. 6 kap.) i det fördolda. Vi måste i hjärtat rikta oss till Gud, och ifrån hjärtat rikta våra goda verk till Gud, såsom den där ser i det fördolda, icke till människor, som blott se det för ögonen är; därvid gäller det ett enfaldigt öga, som icke skelar åt tvenne håll, värld och Gud, världens goda och Guds goda; nej, i allt vårt görande, även om det blott sträcker sig till vår jordiska kallelse, måste vi hava Gud för ögonen såsom vår ende Herre, som försörjer oss även i det jordiska, och hans himmelska goda, som icke blott ersätter allt jordiskt, utan himmelsvitt övergår det. Detta är det på rättfärdighet riktade sinnet, sådant Herren själv fordrar det hos de för himmelriket benådade, ett orubbligt rättfärdighetssinne, som dock (Matt. 7: 1—6) icke är riktat på egen rätt gent emot Gud och andra, utan därpå, att man själv må bliva rättfärdig, för egen del bliva förvandlad,432 Beck, Kristliga Tal.

och att man bevarar Guds helgedom ren, så att det varder ett rättsinnigt väsende, såsom det är i Jesus Kristus (Ef. 4: 20 ff.).

Så är det visserligen en smal väg, och för att gå den fordras det visserligen kraft, mer än människokraft; men kraften finnes ock bereda hos all nåds Gud, hos vilken man blott (Matt. 7:7—11) behöver uthållande hed ja för att av honom mottaga goda gåvor; hon finnes beredd i hans ord, där man blott behöver uthållande söka för att finna livsskatter, beredd i hans Son Jesus Kristus, hos vilken man blott behöver uthållande klappa, då dörren till ingång i himmelriket alltid ånyo öppnas (2 Petr. 1:11; Ef. 1:3); ty han har av Fadren erhållit himmelrikets nycklar för människorna, och upphörer icke att för alla, som ärligt och allvarligt beträda hans himmelriksväg, utverka Fadrens förlåtelse för vad de därvid ännu fela (1 Joh. 2:1 f.) och Fadrens gåva för vad dem ännu fattas (Joh. 14:13—16). Jesus Kristus är det stora gudsverkets Begynnare och Fulländare, till att föra syndiga människor ur deras död till livet, till den himmelska frihetens och härlighetens sannskyldiga liv. Men just därför hemfalla också till den en gång kommande fördömelsen alla de, vilka missakta en sådan nåd, emedan porten till livet är dem för trång, vägen för smal, och den skara, som däruppå går, en liten, oansenlig mängd. Detta gör då, att de flesta evangelii hörare föredraga det i världen rådande livet framför det eviga livet; där behöver man ju icke först tränga sig fram, utan man behöver blott följa sin naturböjelse och världens dragning — och hjärtats lust och olust har sitt fria lopp. Där är en vid port, en bred väg och stort, glatt sällskap. Ett sådant liv kan du, o människa, bereda dig i världen, men därmed förklarar du ock dig själv ovärdig det högre, eviga livet; ditt kära liv här upphörer ock, du må gripa om det så mycket du vill. Så måste du då antingen söka och vinna ett bättre och högre liv, evighetens liv, eller ock väntar dig ett sämre liv än det nuvarande, det oegentliga livet, som är sämre än intet liv, fördömelsens liv.

Men det gives icke blott förakt för nåden och dess eviga livsväg; det gives ock förfalskning och förvrängning

och därför varnar Herren de sina särskilt allvarligt. Det falska består just däruti, att man vill göra salighetens väg till en bred väg, vartill då nåden måste låna sitt namn; saligheten skall då göras lätt för de kristna, så att det därvid ej är fråga om syndens avklädande och rättfärdighetens iklädande, om lagens uppfyllelse, om görandet av Guds vilja, såsom Herren lärer allt detta i sin bergspredikan, om helgelsens frukt, såsom Paulus lärer det (Rom. 6:12 ff.). Dem, som på detta sätt förfalska nådevägen och så lära andra, kallar Herren falska profeter, och emedan detta kommer människan att förlora det eviga livet, kallar han dem ulvar; det går då, såsom redan Jesaja (3:12) sade: "Mitt folk, dina ledare föra dig vilse och fördärva den väg, som du skulle gå". Men emedan detta icke sker med våld, emedan sådana själa-fördärvare icke kasta sig löst på sitt byte såsom ulvar, utan uppträda med ett sakta, milt väsende i nådens dräkt, med kristliga, evangeliska talesätt, så säger Herren om sådana kristendomens förfalskare och själars fördärvare, att de komma i fårakläder till hans får. Därför bjuder han oss att vara försiktiga, att icke se på kristendomens yttre dräkt, utan därpå, att kristendomen förer med sig sin goda frukt, görandet av Guds vilja; och vad Herren menar med denna Guds vilja, har han i sitt föregående tal (Matt. 5: 48) sammanfattat i det ordet: "Varen alltså I fullkomliga, såsom eder himmelske Fader är fullkomlig"; eller, såsom Paulus uttrycker det (1 Tess. 4:3): "Detta är Guds vilja, eder helgelse". Detta således är frukten, varpå all kristendom skall prövas: Visar och förer den till helgelsen såsom det väsentligaste verket, till fullkomligheten efter Guds bild såsom den väsentligaste uppgiften? I denna prövning, säger Herren, får intet vilseleda oss, icke ens de största gärningar, genom vilka själva Jesu namn förhärligas och utbredes, vore det till och med undergärningar; just där hotar faran att ledas bort från den inre helgelsen till yttre storverk, ifrån strävan att bliva fullkomlig till tomt herre-sägande, varvid Herrens lagar förgätas och överträdas. Då bedrager människan och bliver bedragen med tomt sken av nåd och stora gärningar; och bedrägeriet

sätter sig så fast, att först Herrens dag med sitt: "Jag känner eder icke!" förer sanningen i ljuset.

Nu väl, det står i eder makt, mina vänner, att välja emellan tvenne vägar. Till livet förer blott den enda vägen, såsom Jesus Kristus har lärt och gått den: han allena har berövat döden dess makt och framburit i ljuset livet och ett oförgängligt väsende (2 Tim. 1:10). Alla andra vägar, så många de än äro, om de ock hava nådens och kristliga gärningars glans och berömmelse, löpa slutligen ut i en väg, fördärvets väg — då, när denna världens väsende skall förgås, och den smala vägens omutlige Lärare skall döma över, huru människorna umgåtts med hans ord. Den som vill vara vis och bygga sin levnads lycka på den oförstörbara gudsgrunden, han sörje för att icke vara en ordets glömske hörare, utan en görare; densamme varder salig i sin gärning (Jak. 1: 21—25). Så har Herren själv sagt (Matt. 7:22 f.); och Herren skall hålla sitt ord. Amen.

38. Klokheten i det jordiska.

Luc. 16: 1—12.

I den förelästa liknelsen om den otrogne förvaltaren hava vi, mina vänner, en prövosten mindre med avseende på vårt förstånd än vårt hjärtas tänkesätt. Herren framställer överhuvud icke i sina liknelser Guds rikes sanningar helt blotta och bara, så att man kan gripa tag i dem; utan de skimra blott fram såsom en hemlighet, såsom ett fördolt ljus, som gör ljusets vänner uppmärksamma och drager dem till Herren, på det de hos honom måtte lära sig förstå Guds rikes hemlighet (Luk. 8:9 f.). Däremot komma vi med seende ögon och hörande öron sanningen icke på spåren, om vi hava mörkret kärare än ljuset, om vi blott söka en täckmantel till att kunna behålla vad osant och orätt vi hava i oss; en sådan hemlig lust till något, som är orätt, gör vårt hjärta oläraktigt och ohörsamt mot sanningen: antingen förkasta vi ordet såsom hårt

och dåraktigt eller missbruka vi det efter vår orena vilja. Och så har man redan på mångfaldigt sätt gått tillväga med dagens liknelse, varmed Herren just vill föra från mörkret till ljuset.

Herren hade nämligen vid sitt tal i dag framför sig tvenne klasser av människor, fariséer och publikaner, vilka invärtes och utvärtes voro mycket skiljaktiga, men som dock ledo av samma sjukdom. Om fariséerna heter det

omedelbart efter vår text: "Allt detta hörde nu fariséerna, som voro penningkära, och de drevo då gäck med honom" (Luk. 16:14). Men om publikanerna heter det kort förut (Luk. 15:1 f.), att de kommo till Herren för att höra honom, lära av honom, varemot fariséerna knotade över att Herren tog emot sådana syndare; de voro nämligen beryktade för att såsom förpaktare av de romerska tullarna med allehanda orätta medel samla sig en mamon. Även de voro således penninggiriga; men redan Döparens botpredikan hade gjort ett särskilt intryck på denna människoklass, så att de hade underkastat sig hans bättringsdop, medan de penninggiriga fariséerna hade föraktat detsamma (Luk. 3:12; jämf. v. 3; 7: 29 f.). Hos publikanerna, som läraktiga kommo till Herren, arbetade således en längtan efter bättring och Guds rike; och därför hade Herren icke blott upptagit dem i sin lär jungakrets, utan också i tre särskilda liknelser (om det förlorade fåret, den borttappade penningen och den förlorade sonen, omedelbart före dagens text) offentligen tagit dem i skydd emot fariséernas förakt. Men sedan Herren troget tagit sig an dessa uppväckta publikaner emot deras föraktare, så ville han nu även med avseende på deras förra mamonstjänst framställa för dem själva en bild av syndens verkliga väsende och på samma gång giva dem en inblick i ljusets väsende, vilket då ock kunde tjäna de åhörande fariséerna till varning och väckelse och åtminstone borde bevara de övriga, redliga åhörarne för fariséernas surdeg.

Denna fariseiska surdeg kunde nämligen lätt bliva farlig även för uppväckta själar, i synnerhet när de voro bundna vid penningen — såsom vi se detta till och med hos en av

de tolv, Judas. Penningar gällde det ju lika mycket för fariséerna som för publikanerna; skillnaden var blott den, att fariséerna icke grepo därefter på sam,ma grova sätt, utan kastade fromhetens täckmantel däröver: med offer och böner, med allmosor och välgärningar ville de åter gottgöra, vad de på orätt sätt förvärvat sig (Matt. 23:14, 23; 6:2), och trodde sig så kunna på samma gång tjäna Gud och mamon (Luk. 16:13 f.). De visste också att framställa detta inför människorna så väl, att fariseer-rättfärdigheten i hela Israel gällde såsom det högsta, en människa kunde uppnå, och Herren från början till slut måste strida emot den inrotade inbillningen, att man på detta sätt skulle kunna komma in i himmelriket (Matt. 5:20; jämf. 23:13; Luk. 12: 1 ff.). Huru nära låg då icke för de nyväckta bland Herrens lärjungar, i synnerhet för de ännu obefästade publikanerna, att vid blicken på de överfromma fariséerna hålla sin förra skötesynd, det orättfärdiga penningförvärvet, såsom förenlig med fromheten och ursäktlig; och därför tillade Herren vid slutet av sitt tal det ord, som alldeles icke hade bort vara utelämnat från dagens text: "Ingen, som tjänar, kan tjäna två herrar — I kunnen icke tjäna både Gud och mamon" (Luk. 16:13). Detta var just riktat emot det fariseiska fr ömhets väsendet, på det icke även publikanernas och de övriga åhörarnes begynnande fromhet härav måtte besmittas och stanna på halva vägen.

Men ock från deras egen gamla publikan-hantering hotade dem ännu en fara och detta den största — den gamla penningkärleken, mamon-anden, var ännu icke i och med inträdet i Herrens skola utrotad, och den gamla publikan-sysslan såväl som hela publikan-omgivningen medförde alltjämt nytt tillfälle och ny frestelse till orättfärdigt penningförvärv. Den herre, vilken de så länge av hjärtat invärtes hade tjänat och ännu i det yttre åtminstone hade fortfarande att tjäna, var världen med sitt goda och sin hushållning; och huru tänker världen, den hedniska, den judiska och den kristna världen i avseende på detta timliga livets saker? Den yttre fortkomsten, penningförvärvet eller skattsam] andet är världens

sinne; och om därvid smärre eller större oriktigheter, svek och bedrägeri komma med, så dömer man väl sådant, om man därvid själv lider skada, men eljest ursäktar all världen det såsom naturligt och oundvikligt. Ja, ännu mera, om man vid oredligheten vet att gripa sig an saken med förstånd och vet att dölja det; om man bland människorna gör åtskillnad och såsom t. ex. mannen i dagens text blott förgriper sig på rikt folk, om vilka man tänker att de icke märka skadan, däremot låter även andra, som väl kunna behöva det, få något med av det orättfärdiga goda, så att det ena väger upp det andra — huru dömer världen om ett sådant förfarande ? Hon berömmer det, om än icke alltid högljutt, så dock i tysthet eller i hjärtat; hon berömmer det såsom prov på klokhet, även om det ej därvid gått så rätt till. En herre tänker om en sådan tjänare och en tjänare tänker om en sådan herre: "Det är dock en i sitt slag skicklig, förståndig man, han vet att hjälpa sig i allt och att taga människorna, sådana de nu en gång äro, och då går det ej an att taga det så noga med rätt eller orätt".

Korteligen: att utan många skrupler om rätt och orätt tillskansa sig fördelar och att hava ett välbehag till dem, som veta att klokt bedriva det — sådant är denna världens barns sätt, sådant är deras sinne; och huru gott vore det, om ingen av oss, som här äro samlade, hörde till deras tal! Men även de, som äro sådana, kunna ännu bliva andra människor, kunna i Jesu skola bliva ljusets barn — om de blott låta världsväsendet, som de hittills tjänat, i sin orättfärdighet upptäckas för sig, och ifrån den själafördärvande mamons-tjänsten rikta sig till Guds tjänst, ifrån denna jordens vanskliga boningar till de eviga hyddorna. Till denna kännedom och omvändelse vill Herren med sitt tal i dag förhjälpa sina publikaner och alla dem, som söka ljus hos honom.

Därför framställer Herren för oss såsom spegelbild av det världsliga väsendet en gårdsfogde eller förvaltare, som försummar sin tjänst och i nöden hjälper sig igenom med bedrägeri, gör sig vänner med orättfången egendom; bredvid honom ställer Herren hans medhållare, hans herres gälde-

närer, vilka för egen vinst äro behjälpliga i bedrägeriet, bliva bedragarens vänner; och äntligen också hans herre själv, en rik man, som åtminstone finner det kloka i hans handling lovvärt — han är själv en klok man, och tillika är han en rik man, som icke högt anslår förlusten av några pund och tunnor och därför håller god min i dåligt spel.

Men vår Herre kallar allesamman, gårdsfogden, medhållarne och den milde domaren, "denna tidsålders barn" i motsats till ljusets barn, således folk, som intet hava att skaffa med en högre värld; så kloka de än sinsemellan äro i sina världsliga saker, så räknar han dock deras klokhet och dem själva till mörkrets rike; deras mamon kallar han en orätt mamon; den kloke förvaltaren, som hjälper sig med otrohet, kallar han särskilt en orättfärdig fogde. Tydligt är det således, att vår Herre icke berömmer denne förvaltare; nej, allt detta världskloka väsende, då den ene bedrager den andre, är behjälplig i bedrägeriet, tiger, giver sitt bifall, då, för att tala efter ordspråket, den ena handen tvättar den andra, blott för att hava en fördel eller så liten skada som möjligt — detta herrars och tjänares, rikes och gäldenärers v är I d s Jcl ok a väsende visar vår Herre bort ifrån himmelrikets port såsom tillhörande mörkrets väsende; och de, som ifrån världens väg vilja över till Herrens väg, såsom publikanerna, få således icke tänka, att de kunna taga den bedrägliga världsklokheten med sig och fortfarande tjäna densamma.

Men klokheten i och jör sig vill Herren därmed icke fritaga sina lärjungar ifrån eller alldeles förbjuda dem; fastmera skola de just av världsbarnen, som äro så kloka i det timliga, lära klokhet och det i det timliga, men en klokhet, som icke såsom hos dessa är riktad på denna världs-mamons vänner, hus och ägodelar, icke har det timliga till mål, utan brukar detta såsom medel för upptagande i de eviga hyddorna, för att därmed vinna vänner, som öppna porten till himmelriket. Men därtill hörer raka motsatsen till de världskloka människornas sätt: en samvetsgrann trohet i förvaltningen av det timliga, således en klokhet, som icke för timlig fortkomst tillåter sig något bedrägeri och med orätt ökar sina

ägodelar; nej, just i avseende på världsägodelarne, som äro en tummelplats för den världsliga orättfärdigheten, skola Herrens lärjungar även i det minsta lara sig öva vad till sanning och rättfärdighet hörer; utan detta kunna de icke bevärdigas med evighetens stora, sanna ägodelar. Alltså, likasom Herren på ett annat ställe (Matt. 10:16) utropar: "Varen kloka såsom ormarne, för att undvika förföljelserna i världen, men utan falskhet!" så är summan av hans liknelsetal i dag: "Varen i förvaltandet av de jordiska ägodelarne kloka såsom världsbarnen, men utan falskhet, utan deras klokhets falska mål, den världsliga välgången, och utan deras falska medel, svek och orättfärdighet."

Lären då, mina vänner, att väl skilja emellan världens falska klokhet och himmelrikets sanna klokhet. Visserligen mån I av denna världens barn lära vad det vill säga att varå klok, nämligen att ivrigt varå angelägen om fortkomst och välgång, att därför också omtänksamt se framtiden an och med förståndighet bruka egna tillgångar och främmande hjälp såsom medel —det är och förbliver klokhet. Men bort måste det fåfängliga världssinnet, som söker fortkomst och välgång i denna världens ting, vilkas lust och goda fördärva vår ädlaste del, själen, och förgå med kroppen; så förloren I det eviga i det timliga, det inre i det yttre, det stora i det lilla, det sannskyldiga väsendet i fåfängligt sken, och det just gör, att världsklokheten i grunden är dårskap och mörker. Bort måste ock den med världsklokheten förbundna otroheten, då även orätta medel gälla som rätta för hennes ändamål och hon

först i det lilla, sedan ock i det stora tillåter sig svek och bedrägeri gent emot Gud och människor, för ärans skull hos människorna och för den jordiska framgången; då stå människornas världsliga begär än i bittert krig emot varandra, än i falskt förbund med varandra; den ene söker än att vinna den andres ärekärlek, penningkärlek, egenkärlek, än att undantränga den, allt för att befordra sin egen sak i världen; den ene bedrager den andre i det främmande och blir åter bedragen i det egna; förargelser komma på förargelser; frestelser och snaror, dåraktiga och skadliga lidelser draga människorna

hit och dit och sänka dem slutligen ned i fördärv och undergång (1 Tim. 6:9 f.) — hela det långa, verksamma avlandet ligger slutligen inför människan såsom ett förfelat mål; såsom vunnet, så försvunnet. Blott i denna världens mörker, där man icke ser utöver det närmaste, kan ett sådant liv kallas klokhet; sett i ljuset, är det dårskap. Bort måste således ifrån den klokhet, som tillhör ljusets barn, båda delarne: det på den timliga välgången riktade sinnet och det därmed förbundna, trolösa väsendet, som icke tager det så noga med sanning och rätt, blott det synes tjänligt för ändamålet.

För att däremot inleda klokheten på ljusets väg, bjuder Herren oss att framför allt rikta vårt hjärta utöver detta timliga världs-avlande till de eviga hyddorna. Det är de enda boningar, som förbliva, när världen med sitt väsende förgås; och den, som icke kommer in där, han finner ingenstädes mera något livsrum, trots alla sina ägodelar och penningar, utan blott dödsskräck. De äro de heliga, sannskyldiga ägodelarne, varav de jordiska blott äro en svag, oren skuggbild; där är det himmelska riksarvet, de heligas arvedel i ljuset, vilken från världens begynnelse är beredd åt ljusets barn, åt dem, som hata det onda och älska det goda, såsom deras sanna, eviga egendom. Men här, i denna syndiga värld, under den orätta mamons tjänst, befinna de sig blott såsom främlingar och pilgrimer, levande i främmande land, fjärran från sitt hem; de veta väl, att de av alla dessa ting hava intet fört med sig i världen och ej heller skola taga något med sig därifrån; de äro således blott i det främmande, deras egendom är där uppe. Därför säger Herren: "Om I icke haven varit trogna uti det främmande — vad som tillhörde en annan — vem vill då giva eder det, som hör eder till?"

Till klokhet för himmelriket hörer således ett pilgrimssinne för denna jorden och ett hemlandssinne för himmelen, vilket fattar det eviga livet (1 Tim. 6:11 f.); i stället för den världsliga klokhetens jordiska hemlandssinne, vill Herren av himmelen inplanta detta i sina lärjungars hjärtan, för att göra dem visa till salighet. Dit uppåt och inåt, mina vänner, komma vi ej, så länge vi akta detta världsliga liv med sin

mamon av andliga och lekamliga ägodelar såsom något stort, rätt och sant, då det för visheten ovanifrån, för ljussinnet är aktat såsom det ringaste, det orätta och bedrägliga, såsom Herren själv kallar det. De som vilja komma i besittning av det rätta och sannskyldiga, det verkligt stora, de få alltså icke sätta sig fast i det jordiska väsendet eller därmed upptaga sig mera än för vandringen genom världen är av nöden; timlig rikedom är för dem ej något föremål för särskilt eftertraktande, sökande och bemödande, utan detta går ut på huvudsaken, Guds rike och hans rättfärdighet; det övriga hemställa de till den himmelske husfadern, huru mycket han vill giva dem och utan deras omsorg tilldela dem (Matt. 6:19 ff.). Ett sådant sinne är visserligen ej lätt att avvinna vårt hjärta; men för den, som äger det, för honom blir livet på jorden så mycket lättare och ljusare, och för att vinna detta sinne, måste vi utbedja oss det av Herren, av hans ord och förebild inplanta, nära och öva det i oss: blott därigenom blir all otrohets och orättfärdighets rot dödad i oss: det på den timliga mamon riktade världssinnet eller det till Gud och mamon på samma gång skelande skalksinnet, vilket alltjämt åter rycker oss in i det* falska och orättfärdiga världslivet och däri insnärjer oss.

Herren framställer således detta timliga goda såsom det ringaste, såsom det orätta och bedrägliga, vilket vi icke hava att efterjaga; men dock skola vi därmed så umgås, att evighetens sanna goda kan anförtros oss; det skall vara en övningsskola för förvaltningen av den tillkommande världens ägodelar, och huru detta? "Den som är trogen i det minsta, han är ock trogen i vad mer är; och den som är orättfärdig i det minsta, han är ock orättfärdig i vad mer är." Just i det timliga goda, i det ringaste måste vi bliva trogna, således visserligen använda flit och sorgfällighet, men icke såsom världsbarnen för mamons skull, utan för vår plikts skull och så, att vi icke tillåta

oss något slags svek och bedräglighet, utan hålla samvetsgrant på sanning och rätt, ärligt och redligt utföra våra timliga göromål; eljest blir en gång intet av himmelrikets sannskyldiga goda anförtrott åt oss, utan vi442 Beck, Kristliga Tal.

bliva såsom orättfärdiga förvaltare avsatta av evighetens Herre. Ty han dömer icke såsom världsbarnet i vår liknelse efter klokhet, utan såsom den Helige dömer han efter rättfärdighet och sanning; då heter det: "Haven I icke varit trogna, när det gällde den orättrådige mamons goda, vem vill då betro eder det sannskyldiga goda?" Till klokhet för himmelriket hörer således trohet i det jordiska.

Alla de timliga ägodelarne hava sedan världens begynnelse gått genom otaliga syndare-händer, hava från släkte till släkte kringdrivits i synder och förföra dagligen världen till millioner synder; därför kallar Herren dem en orätt mamon. Men med denna orätta mamon kan man samla åt sig skatter i himmelriket, kan därmed lägga en god grundval jör det tillkommande (1 Tim. 6:17—19) och försörja sig för den eviga framtiden; det just är den sanna klokheten, vilken blott läres av det himmelska trohetssinnet i den himmelske Herrens, hans ords och hans Andes ljus. Förvaltaren i evangelium ville också försörja sig för det tillkommande, men han hade blott sin närmaste fortkomst i falsk, timlig mening för ögonen och gjorde sig därför på bedrägligt sätt bedrägliga vänner; däremot säger vår Herre i himmelskt klokhetssinne: 'Mag säger eder: Skaffen eder vänner medelst den orättrådige mamons goda, för att de, när detta har tagit slut — när I skiljens hädan — må taga emot eder i de eviga hyddorna." Förstån nu detta rätt, mina älskade; att man blott skulle behöva giva allmosor för att även såsom orättfärdig förvaltare inkomma i himmelen, det vederlägger en vars samvete och den heliga Skrift; fariséerna gåvo av sin mamon rikliga allmosor, och dock säger Herren till dem: "I kommen icke in i himmelriket" (Matt. 23:13). Herren talar ju här till ljusets barn och fordrar en trohet, som såsom evig skada fruktar och flyr det orätta även i det allra ringaste; trogna, ärliga äro Herrens förvaltare och skattsamlare för evigheten. Och så lärer han oss annorstädes i sitt ord, huru vi särskilt skola helga även det lekamliga goda med bön och Guds ord; åter gottgöra all orätt och tillfogad skada; måttligt och med tacksägelse njuta vad vi hava; icke använda överflödet på fåfängligheter, utan89. Nedifrån och ovanifrån. 443

till att göra väl — till välsignelse och icke till girighet eller buktjänst och högfärdigt leverne — en välgörenhet i upp-bMckande till Fadren i det fördolda och icke till människorna inför våra ögon, ett utsäde i förtroende till den levande Guden och icke för timlig lön.

Men frågen I, vilka de vänner äro, som I med mamon eller såsom förvaltare av jordiska ägodelar skolen förvärva eder, och som kunna upptaga eder i de eviga hyddorna — nu väl, en sådan vän framför alla andra är den himmelske Herren och Domaren själv, vilken edra ägodelar tillhöra, vars bröd I äten och vars trogna förvaltare I i det jordiska masten vara, om det en gång skall heta av hans mun: "Väl, du gode och trogne tjänare, över en ringa ting har du varit trogen, jag skall sätta dig över mycket" (Matt. 25: 21) ! Han är ock den, inför vilken verk av sann kärlek äro välbehagliga offer (Hebr. 13:16). Tanken på änglarne i himmelen, hos vilka, enligt Herrens ord (Luk. 15:10), det varder glädje över varje syndare, som gör bättring — således ännu mera glädje över de därav uppväxande trons och kärlekens verk — och vilka till Abrahams sköte föra en Lasarus vid hans utgång ur världen; med dem och med hela den himmelska jörsamlingen kommer man genom ljusets, genom sanningens och kärlekens verk, i hjärteförbindelse; och hela denna himmelska andeskara skall en gång med Herren sitta till doms (2 Tess. 1:10), då det avgöres om de himmelska hyddorna, om ingång eller utgång. Men redan här i denna värld ären I omgivna av sådana, som i det jordiska kärilet redan bära den himmelska borgarevärdighetens skatt; sådana som av världen äro misskända och föraktade, men dock bestämda att bliva förstlingar i Guds skapelse, vilka de eviga hyddorna tillhöra; sök dig då bland dem dina vänner, om du vill vara klok. Bland dem fattas det ej heller sådana, som man med mamon kan tjäna i förvaltaretrohetens ande gent emot Gud. Herren visar dig särskilt till lia/rn, vilkas änglar alltid se Fadrens ansikte i himmelen och som man så kan upptaga — vare sig ens egna eller främmande — att det gäller lika med att upptaga Herren själv. Han visar vidare på fattiga, vilka hans ord gäller: "Dem hörer himmel-444 Beck, Kristliga Tal.

riket till", vilka, såsom hans apostel säger (Jak. 2:5), Gud här utvalt till att bliva rika i tron och arvingar till riket.

Herren visar dig vidare på hungriga, hemlösa, sjuka, fångna, på alla de lidande, vilka just såsom lidande bära hans bild på sig, då ju han är den främste bland alla lidande; vad som därför i rätt sinne göres mot dem, det uppföres i räkningen såsom gjort mot honom och belönas med ingång i det eviga riket. Han visar dig på profeter, rättfärdiga och lärjungar och säger (Matt. 10:40—42), att den som mottager en sådan i egenskap av vad han är — emedan han är en profet eller en rättfärdig eller också blott en begynnande kristen — han skall få dela lön med den han mottagit, dela en profet-lön, en rättfärdigs lön (iller en lärjungalön.

Sen således, mina älskade, huru det mitt i denna värld ingalunda saknas tillfälle att även genom välgörande medelst mamon skaffa sig vänner för himmelriket; och sådana vänner skola på den dagen, då det avgöres för dig om de eviga hyddorna, stå där såsom levande vittnen, att du har gjort verk, som följa dig efter. Men icke blott det — vi läsa om ett förlåtande eller icke-förlåtande i Herrens namn och Ande, vilket har kraft ända upp i himmelen (Matt. 18:18 f.) ; vi läsa vidare, att de*, som här lida med Kristus, skola där regera med honom (Rom. 8:17; 2 Tim. 2:12) över världen, ja skola döma över änglarne, de avfallna änglarne — huru mycket mera då över de timliga ägodelarne (1 Kor. 6:2 f.) ! Således även här bland människorna kan man göra sig vänner, som själva en gång hava en dömande avgör else-rätt, i kraft varav de förfoga över de eviga hyddorna, visserligen icke efter eget godtycke och människobehagsamhet, utan i hans heliga sinne och Ande, som är deras Herre. Då skola visserligen många av dem, som här kanske voro de första genom besittning av penningar och ägodelar, hus och välde, bliva de sista; och många av dem, som här voro de sista, skola där bliva de första, skola besitta eviga hyddor och däröver äga att bestämma.

Vem av oss, mina älskade, är vis och klok eller vill bliva det? Han lare och behålle den sanningen, att trots all rikedom allt dock går förlorat, om orätt och svek är med; att det skarp-89. Nedifrån och ovanifrån. 445

sinnigaste huvud utan samvete, utan trohet, är människans största skada, och att ingen klokhet kan ersätta redligheten och ärligheten; att troheten i det minsta, i det ringaste göromål och den ringaste kallelse på jorden, just är vägen till storhet i himmelriket, och att den tanken: "Gud är min Herre och Domare, jag hans tjänare och förvaltare", giver den rätta visheten för det jordiska dagsverket. Lären dock och öven den rätta konsten att med det lilla vinna det stora, med det timliga det eviga, i stället för att för det lilla, för det timliga, förlora den stora evighets-skatten, för denna världens bedrägliga, vanskliga vänner förlora de tillkommande världsdomarnes vänskap. En hastig tankeflykt är visserligen icke nog; rännande eller haltande åt båda sidor, klokt skelande åt himmel och jord, till Gud och mamon, vinner intet; här galler det sanningens och redlighetens ljus-sinne, en enfaldig förvaltares trohetssinne, för att under allt världsklokskapens sken och svek utfinna det sanna goda och bringa det till utövning. Frågar du: "Varifrån taga förmågan härtill?" gå då till honom, som har utvalt vad dåraktigt och svagt är och bragt det till vishet och kraft; men hos honom heter det: "Kommen till mig och Varen av mig" — utan att mottaga lärdom får du av honom intet, som bliver ditt eget, och du måste lära att i Jesus icke blott är nåd, utan i hans nåd även rättskaffens väsende (Ef. 4: 20 f.); och vid lärandet måste du sammaledes vara trogen i det lilla; däruppå håller han även i fråga om sina andliga gåvor: har du troget lärt i det lilla, då skall han giva dig och åter giva dig och fortfarande giva dig, tills han har satt dig över det stora. Amen.

39. Nedifrån och ovanifrån.

Joh. 8: 21—29.

I dagens evangelium, mina vänner, finna vi två korta ord, vilka vid första ögonkastet blott säga oss något, som vi redan sedan länge veta, och som vi pläga taga med, såsom det där nu en gång icke kan vara annorlunda; men446 Beck, Kristliga Tal.

Herren vill föra oss till eftertanke däröver, så att vi söka den hjälp, som blott han kan giva. Dessa två ord äro: "I ären här nedifrån!" och "I skolen dö i edra synder!" Men till ett tecken, att han är den rätte hjälparen för oss, säger han om sig i avseende på det första: "Men jag är ovanifrån!" Och i avseende på vårt döende i synden säger han i fortsättningen av talet, vilket icke i dess helhet förekommer i dagens evangelium: "Den som håller mitt ord, han skall aldrig någonsin se döden" (Joh. 8:51).

Vi äro här nedifrån eller, såsom det ordagrant heter: från det nedre, från denna värld. Således räcker all vår kraft icke upp i den övre världen, varest det sanna livet är, det eviga, saliga livet; ingen och intet ifrån denna världen kan förhjälpa oss dit, utan blott den som i sanning kan säga: "Jag är icke av denna världen, jag är från den övre världen". Det övre kan väl omfatta det lägre och draga det upp till sig, men det lägre kan icke självt intränga i det övre; mannen kan nedstiga till barnet för att lyfta det upp till sig, men barnet kan icke i egen kraft uppstiga till mannen; ljuset ovanifrån kan upplysa våra ögon, så att de se vad som är ovan och nedan, men våra ögon kunna icke själva vara ljus och giva ljus; solen på himmelen kan sänka sitt ljus ned till jorden, genomlysa och genomvärma den och göra den fruktbärande, men jorden kan icke uppsvinga sig till solen och taga henne i besittning; det övre kan ur sig självt giva och framalstra kraft och liv i det lägre, men det lägre kan icke sannskyldigt leva och trivas utan det övre, ännu mindre framalstra detta ur sig självt. Allt detta, mina vänner, är så klart, så naturligt sant och rätt; och dock äro vi så dåraktiga, att vi vilja vända om saken, så snart det för oss är fråga om att redligt tillstå vår vanmakt och av hjärtat vara honom underdåniga, vilken är ovanifrån. Vi handla — även om vi icke alldeles så tala — såsom om vår ande och vårt hjärta självt vore ljuset och livet, icke blott det öga, som först måste upplysas ovanifrån, icke blott det åkerfält, som ovanifrån måste befruktas. Vi handla, såsom om vi visste, huru himmel och jord skola regeras, såsom om vi utan Gud,

Guds Son och Guds ord själva hade nog ljus och kraft i oss och i denna världen till att känna och utföra det högsta, till att omfatta det som är evig sanning och undanhålla ifrån oss bedrägeri och villfarelse, till att bana oss väg till frid och salighet och till att bliva kvitt vad som hindrar oss häruti. Korteligen, vi handla, såsom vore vi icke här nedifrån, utan ovanifrån, och såsom om Herren och de gudomliga tingen, det högsta goda och de högsta lagarna stode under oss, i stället för över oss — såsom om de vore underdåniga oss, underkastade vårt tänkande, talande och görande, i stället för att vi skulle underkasta oss dem, skulle vänta på dem och söka dem, till dess de själva giva sig åt oss med sitt ljus och liv, och vi så hava att tjäna dem och lyssna till dem, rätta oss efter dem och sträcka oss efter dem med hjärta och sinne, med mun och hand. Detta är den naturliga och rätta ordningen, mina vänner; och om vi gå annorlunda tillväga, blir det en förvänd hushållning, som gör det nedersta till det översta och det översta till det nedersta.

Därifrån utgör ingen människoande ett undantag. Ingen av våra mäktigaste maktinnehavare, ingen av våra visaste vise, ingen av våra frommaste fromme, ingen för sig, ej heller alla tillsammans, ingen kyrklig och ingen kunglig makt upphäver detta: "I ären här nedifrån, och det nedre måste vara det övre underdånigt; det Övre skall icke med sin ande och lag, med sitt ord och sin väg vara eder underdånigt och i eder hand överlåtet". Till och med den störste bland profeter, Johannes Döparen, ställde sig under denna ordning, då han sade till sina lärjungar, som icke kunde fördraga att hans anseende avtog, under det Kristi anseende tillväxte (Joh. 3: 31 ff.): "Den som kommer ovanifrån, han är över alla; den som är från jorden (härstammar därifrån, såsom även jag), han är (blott) av jorden och talar (blott) av jorden"; om han ock erhåller gudomliga upplysningar och gudomliga uppdrag, så når dock icke hans person, hans egen ande och hans eget verk över jorden och dess synkrets upp i den himmelska höjden; vad Guds Ande då och då uppenbarar i honom, är därför icke av honom själv (2 Petr. 1:20 f.), och han själv

begriper det ännu icke till dess överjordiska vidd och härlighet; därför måste profeterna söka och forska för sin egen räkning angående den frälsning, varpå Guds Ande i dem syftade (1 Petr. 1:10 f.), och Döparen kunde vid sina bojors tryck bliva oviss om den av honom själv förkunnade Jesus Kristus, emedan han icke i sitt jordiska hjärta kunde fatta och fasthålla hans överjordiska väg. Således bibehöllo även profeterna av sin jordiska härstamning den jordiska arten i sig; och deras sannfärdighet, deras ödmjukhet och rättfärdiga sinne visade sig just däri, att de ställde sig såsom jorden till himmelen, att de såsom tjänare underkastade sig det som kom ovanifrån, även där det översteg deras fattningskraft, icke ville mästra detta och icke gå utöver sina gränser — de tala av jorden, såsom jordebarn, men med blicken och hjärtat underdånigt riktade uppåt mot himmelen till Honom, som tronar över allting. Men han, som kommer från himmelen, den ovanifrån utgångne, från Gud själv härstammande Guds Son, den där talar från himmelen ned till jorden, han är över alla och vittnar om vad han där ovan har sett och hört; han talar, såsom den sannfärdige Fadren har lärt honom, och hans vittnesbörd är värt att

mottagas såsom Guds vittnesbörd, som står över alla människors: det är icke underkastat människors anseende, vilka blott härstamma nedifrån, och det får icke mästras efter tankarne här nedifrån, även om det självt har mycket att döma och straffa hos oss.

Men, mina vänner, är det icke att tänka allt för ringa om människorna och att ställa Gud och det gudomliga i alltför sträng motsats emot människorna, att avsäga dem all andel däri, om det angående dem skall så strängt gälla: "I ären här nedifrån, av denna världen", såsom om icke även de skulle hava något ovanifrån? Är icke anden i människan ovanifrån, denna ande, om vilken Skriften själv säger, att den skall återvända till Gud, som har givit den, såsom kroppen skall återgå till jordens stoft, varifrån den är tagen (Pred. 12:7)? Väl hava vi ande ovanifrån i oss, såsom av Gud skapade till hans bild; men det är skillnad mellan att hava något -från ovan i sig och att varå ovanifrån^ från det

övre; sanning har även lögnaren i sig, i sitt samvete, men han är icke av sanningen, är icke sannfärdig och samvetsgrann. Vad jag äger inom mig, såsom ande, samvete, förstånd, är en naturgåva, som Skaparen har anförtrott åt mig utan min vilja eller mitt åtgörande; men huru jag använder det — om det, som jag själv är, även är hämtat av dessa goda Guds krafter och gåvor eller från andra håll, om jag själv med mitt sinne och min vandel har iklätt mig Andens högre gudomliga väsende, så att det blivit mitt eget väsende, så att jag själv är därav — det är en annan fråga; och om människan så betraktas, har Herrens ord: "I ären nedifrån, ifrån denna värld", till och med (såsom vi längre fram skola få se) en ännu strängare betydelse, än den vi hittills betraktat eller att vi äro yoräebarn, som icke stå över utan under det övre och måste underkasta oss detta såsom lärjungar och tjänare. I denna senare mening äro icke blott profeterna utan till och med apostlarne nedifrån, från denna värld, om de ock mottagit den högsta andegåva av Gud: de utträda icke därigenom ur raden av jordebarn, utan de säga själva: "Denna skatt hava vi i lerkärl, för att den översvinn-liga kraften skall befinnas vara Guds och icke något, som kommer från oss" (2 Kor. 4:7); de vilja intet veta av den äran, att de nu själva skulle vara trons och salighetens herrar, medan det mänskliga oförståndet ofta tillägger ett sådant anseende åt människor och människoord, som dock icke hinna upp till apostlarne; fastmer säga de uttryckligen: "Icke, som om vi vore herrar över eder tro, utan vi äro edra medarbetare till att bereda eder glädje". "Vad är Apollos? Vad är Paulus ? Allenast tjänare — i mån av vad Herren har beskärt åt var och en av dem." "Vi predika icke oss själva, utan Kristus Jesus såsom Herre (som är över alla), och oss såsom tjänare" (2 Kor. 1: 24; 1 Kor. 3: 5; 2 Kor. 4:5).

Således, mina vänner, om vi se på den medfödda naturen och på rätten att vara Herre, så har blott En funnits i världen, vilken den äran tillkommer, att om honom får sägas, att han är eller härstammar ovanifrån och är över alla, Herre även över ande och samvete, över tro och salighet; och denne ende

är den från Gud utgångne Människosonen. Alla andra människor äro i jämförelse med honom, Herren av himmelen, nedifrån, äro och förbliva tjänare i andens och trons saker, som äro ovanifrån; och vill någon göra mera av sig eller vilja andra göra någon till mera, så är detta att frånröva den ende Herren hans ära, och sådan ära kommer på skam. I detta hänseende, i fråga om underdånighet höra således likaväl apostlarne som profeterna till denna världen, och äro nedifrån. Men jämföra, vi människorna själva sinsemellan, i stället jör att ställa dem gent emot Herren, se vi på det inre väsendet och på sinne och vandel, då är emellan människa och människa en åtskillnad såsom emellan ovanifrån och nedifrån, emellan himmel och jord, emellan den tillkommande världen och denna värld; och denna åtskillnad människor emellan har inträtt, först sedan Jesus Kristus kommit i världen och vunnit själar, som han kunde utvälja ifrån den övriga världen och åt vilka han kunde meddela sitt eget väsende. Dessa hava själva blivit andliga genom en ande ovanifrån, icke sådan vi alla av naturen redan hava, utan genom Herrens egen Ande, som han givit dem och vilken den övriga världen i sitt världsliga tänkesätt icke kan emottaga (Kom. 8:9; Joh. 14:17). Om sådana människor, om sådana utvalda säger Herren icke mera: "I ären nedifrån, av denna världen", utan: "I ären icke av världen, likasom icke heller jag är av världen" (Joh. 15:19; 17:14, 16). De hava invärtes ett annat väsende, än denna världen här nedifrån har, ett väsende, som härstammar ovanifrån, är fött av Gud, så att de nu kunna älska, förstå och fatta det som ovantill är, och kunna fly, försaka,

övervinna vad nedifrån är, det jordiska och världsliga; och till detta nya väsende hava de icke kommit genom en blott gudomlig makthandling utan deras egen vilja och eget tillgörande, nej, därigenom att de frivilligt ställt sig under den ende Herren ovanifrån och hans ord, förblivit däri och bevarat det såsom trogna lärjungar och tjänare. De trädde redan från början Herren till mötes med ett annat sinne, än denna världens människor hava; de hade iklätt sig ett sinne, som icke vanvårdar eller förnekar sanningen, i den

mån den redan av naturen förefinnes hos oss, samvetssan-ningen — ett sinne, som fastmera självt är av sanningen, som ur henne och efter henne gestaltar sitt tänkande och viljande; och om en människa med ett sådant sinne säger Herren: "Var och en, som är av sanningen, han hörer min röst" (Joh. 18:37; jämf. Eom. 1:18), han går till ljuset, om det ock straffar mycket i hans förra väsende; och i det han förbliver i Herrens ord (Joh. 8:31 f.), lärer först Herren honom att känna den sanning, som går vida utöver den naturliga sanningen och som icke från jorden kan ses och upptäckas utan stammar från himmelen: sanningen ovanifrån, vilken frigör ifrån denna nedre värld och dess väsende och inplantar sanningens Ande, Anden av Gud i själen (1 Kor. 2: 6—12), så att människan nu kan hava gemenskap med den sannskyldige Guden och Guds Son i anden och sanningen och kan omfatta den sannskyldiga kärleken, den sannskyldiga visheten, i stället för falska bilder av dessa ting, åt vilka bilder de människor, som äro nedifrån, giva sin hyllning. Så är det sanning vad Herren säger: "I ären icke av denna världen, utan jag har utvalt eder och tagit eder ut ur världen" ; genom sin sinnesändring och sin ståndaktiga tro på Herren hava de erhållit en ny födelse och ett nytt väsende? som härstammar ovanifrån.

Men där det icke kommer därhän med människan och innan det därhän kommer, gäller det ordet: "I ären nedifrån, av denna världen!" i en strängare mening, än det flyktiga hjärtat kan tänka sig. Då äro vi icke blott jordebarn, utan jordiskt sinnade, icke blott födda av köttet, som är emot Guds Ande, utan vi äro själva köttsliga, av köttslig art och köttsligt sinne: den gamla födelsen och den gamla fäderneärvda van-deln, den jordiska naturdriften och denna yttre, synliga värld råda över oss — den nedre världen med den dragning och lockelse, som dessa jordiska skatter och ära hava, med dess sken och bedrägeri, med dess falska begrepp, lagar och seder behärskar oss, så att den övre världen blir för oss en oförstådd hemlighet, varf öre vi ock hava en inre olust och avoghet mot det som ovanifrån är, mot Guds sannskyldiga lagar, vägar

och skatter, söka att kringgå dem eller till och med göra våld på dem, missförstå dem, misstyda och missbruka dem. Därvid måste då även vår naturliga ande själv tjäna såsom verktyg, så att vi med allehanda undanflykter och skengrunder strida mot den sanning, som ovanifrån tuktar oss och avskär våra vägar, men däremot smycka och giva ett gott sken åt det som är nedifrån, det som behagar våra naturböjelser och är enligt med denna världen, så att det icke mera skall vara världsligt och köttsligt, utan erhålla ett andligt sken av kärlek, vishet och rätt, ja, ett andligt sken av gudaktighet och gudstjänst. Så bliver ljuset, som ännu ovanifrån är i oss, i vår ande, dels ställt under skäppan, dels gjort till ett irrljus och självt förmörkat av de jordiska dunster och dimmor, vilka uppstiga ur vårt eget hjärtas och världens mark (Luk. 11:33—35); den arme anden i oss har ingen kraft mer att åter förena sig med sitt gudomliga ursprung, med det som ovanifrån är, och att därav hämta sanningens ljus och liv till själens spis, sinnets och vandelns upplysning och regering — fastmera håller det lägre anden själv i hann och träldom.

När det kommer som längst, så är anden ännu villig till det goda, fattar hat emot ett och annat ont och strider däremot; men att i gärning och sanning fasthålla och genomföra det goda, det kan han aldrig (Rom. 7:15 ff.): han förväxlar alltjämt det goda med det onda och tvärtom, så att han icke rätt vet, huru han har det; det onda smyger sig in till och med i det goda, bedrager därigenom anden, fångar och överväldigar honom, så att han alltid ligger under och köttet segrar över honom. Så framträda då synder av allehanda slag och städse nya, till och med hos välmenande människor; de få känna och erfara, att de äro nedifrån och icke kunna komma uppåt, icke kunna bliva lösa från det som fast-kedjar dem vid detta lägre världsliv och vid deras naturs därav intagna sinnemakt, vid det som deras eget förstånd vid lugn besinning måste förkasta och deras samvete dömer; här besannas väl det ordet: "Jag är av köttslig natur, såld till träl under synden", d. v. s. jag är nedifrån (Rom. 7:14).

Och hos de onda människorna, som icke en gång hava en allvarlig vilja till det goda, icke strida emot det onda

eller sörja över sina synder, fastmera förhärda sitt sinne emot Guds Iag, godhet och tuktan, glädja sig att göra efter sin lust och trotsa på sitt förvända väsende — hos dem uppfylles alltmera all diktan och traktan, allt tal och handling av det som nedifrån är, och synden antager en onskefull och lastfull skepnad. Deras hjärta är riktat på uppenbara eller hemliga köttets verk; de finna behag i äktenskapsbrott och otukt, i högfärd och låghet, i omåttlighet och orättfärdighet, i girighet och bedrägeri, i fiendskap, i avund och trätor; de kunna bevisa ont för gott och hat för kärlek, öva sig att kalla det onda gott och det goda ont; så sjunka de alltmera ned i lögn och falskhet, i fiendskap mot det som ovanifrån är, ned under mörkrets makt nedifrån, så att de icke mera kunna fördraga sanningen, hellre ville döda den än lyda den. Då får ordet: "I ären nedifrån" mer och mer den fasansfulla mening, vilken Herren under den fortsatta gången av dagens samtal likaledes uttalar: "I haven djävulen till eder fader, och vad eder fader har begär till, det viljen I göra. Han har varit en mandråpare från begynnelsen, och i sanningen står han icke, ty sanning finnes icke i honom — han är en lögnare, ja lögnens fader" (Joh. 8:43 f.).

Så angår ordet: "I ären nedifrån" alla människor, ehuru mer eller mindre, och alla dem i strängare mening, vilka icke av Jesus Kristus antaga ett nytt sinne och ett nytt väsende ovanifrån; men samma förhållande är det även med det andra ordet: "I skolen dö i edra synder!" I skolen sjunka nedåt, såsom I ären nedifrån!

Att dö överhuvud, att det jordiska livet upphörer i kroppen och denna sönderfaller till stoft, det träffar även dem, vilka Herren har utvalt ur världen, och visserligen träffar det även dem för syndens skull, emedan denna ännu icke är utdriven ifrån deras kötts kropp, utan ännu bor i dess lemmar — väl icke mera såsom en i det onda bindande Iag (Rom. 8:2), men såsom en alltid till det onda frestande dragning, som ännu utbryter i inre och yttre befläckelse!'

(Jak. 1:14 f.); därför måste anden alltid vaka däremot, måste med Kristi ord, blod och Ande korsfästa och döda syndadragningens makt, alltid på nytt rena och helga själen från dess befläckelse och så alltid på nytt ikläda sig Kristi rättfärdighet (1 Joh. 1:6—2: 1; 2 Kor. 7:1; Rom. 13: 13 f.; 6:17—19; 8:12 f.; Upp.-B. 7:14). Därför säger aposteln: "Om nu Kristus är i eder (är född i eder, icke blott står inför edra ögon), så är väl kroppen död (hemfallen åt döden) för syndens skull; men Anden", tillägger han strax, "är liv för rättfärdighetens skull. Om nu dens Ande, som uppväckte Jesus från de döda, bor i eder, så skall han, som uppväckte Kristus Jesus från de döda, göra också edra dödliga kroppar levande, genom sin Ande, som bor i eder" (Rom. 8:10 f.). De således, som i sig hava Kristus, som är ovanifrån, med hans Ande, de hava redan livet uti sig (1 Joh. 5:12) ; för dem dör väl kroppen, emedan denna ännu är syndig, och de hava att i denna värld genomgå dödens vedermöda i kroppen (Rom. 8:22 f.; 2 Kor. 5: 4) ; men de själva dö icke, så att de skulle förlora livet i sina synder, utan de behålla livet och segra över syndadöden (2 Kor. 4:8—11:16), emedan döds-övervinnarens liv är i deras själ. Över deras själ har döden ingen makt, så att den skulle kunna draga själen utur denna kropp in i dess syndaskräck och kval; fastmera frias själen under all kroppsdödens ängslan och smärtor från kroppen och ut-födes till den övre världen: hon tränger med anden in i livsriket, som är i himmelen, och får vara hemma hos Herren, till dess även kroppen åter förenas med henne, men icke mera .såsom en svag, dödlig syndakropp, utan såsom kraftens och härlighetens kropp. Därför säger aposteln: "Gud vare tack, som giver oss segern genom vår Herre Jesus Kristus'7 (1 Kor. 15:57). "Att leva, det är för mig Kristus, och att dö, det är för mig en vinning" (Fil. 1: 21, 23). "Vi äro vid gott mod och skulle helst vilja flytta bort ifrån kroppen och komma hem till Herren" (2 Kor. 5:8). Och Herren säger: "Den som håller mitt ord (fasthåller det i ståndaktig tro, varige nom det bliver till ande i själen), han skall aldrig någonsin

se döden; han har övergått ifrån döden till livet" (Joh. 8: 51; 5:24).

Men om alla andra människor säger Herren: "Om I icke tron, att jag är den jag är, att jag är ovanifrån, och att jag är den som hjälper uppåt, så skolen I dö, förlora livet i edra synder". Det stannar således icke blott vid kroppens död, förlusten av det jordiska livet, vilken även träffar de troende, ofta träffar dem hårdare än andra, emedan de genom mycken bedrövelse måste ingå i Guds rike. Men de som icke stå i tron, om de än så lätt komma igenom kroppsdöden, äro därför icke kvitt döden, vars makt räcker utöver kroppen (Matt. 10:28): själen är därför icke ur dödsnöden, utan nu först, då hon är utom kroppen, börjar rätt själsdöden, tränger sig döden in i människans eget

jag. Själen upphör nämligen icke att vara till med kroppens död, hon vet ännu av sig efter kroppsdöden, känner och fattar vad som omgiver henne, och har ännu sina begärelser (Luk. 16:23 f.) ; men hon har ingen kraft mer att av sig själv verka och göra något, och att hjälpa sig själv: hon ligger i sina synders hann och dom, dem hon oförsonade tager med sig dit över, och med vilka själen i kroppslivet förblivit sammanvuxen, då hon icke har iklätt sig Kristi försoning och helgelse, och icke dödat och avklätt sig köttets liv; nu lämna synderna ej heller i döden själen fri. De närda syndadrifterna, de förövade syndagärningarna, de åsamkade syndaskadorna och förargelserna äro sammanvuxna med själen och draga henne ur köttets lust ned i köttets fördärv; ur denna jordevärld, där ännu ljuset skiner i mörkret, där ännu mångfaldig lust och mångfaldigt gott är blandat i lidandet och smärtan, där ännu är fri handel och vandel och liv bor vid sidan döden — ur denna jordevärld sjunker den själ, som icke varit riktad uppåt, ned i underjorden, i den mörka undervärlden, vilken kallas dödens hus, emedan ur underjorden dödens elementer och krafter utströmma, vilka på jorden försvaga och fördärva livet, göra det sjukt och förstöra det. Där omfattar väl ännu en sinnevärld de själar, som förblivit sinnliga, men blott den nakna, kalla skuggan av denna sinnevärld, uti vilken vi nu ännu leva; ty i döds-

världen är öken runtomkring, såsom det hos profeten heter: "Lik en längesedan ödelagd plats får den ligga där i jordens djup, hos dem som hava farit ned i graven" (Hes. 26:20). Där är ingen förströelse i verk och konst, i lust och löje, utan en fasansjuli stillhet och evig tystnad, ett fortfarande smakande och seende av döden, vilket hos de orättfärdige bliver till ångest och pina (Pred. 9:10; Ps. 94:17; 16:10; 49:15; Luk. 16:23 f.). Även anden, som här är så verksam att försköna livet, att fördriva lidandet, att tillfredsställa själens kunskapsdrift och verksamhetsdrift och liva hennes mod — anden själv är där bunden i fångenskap (1 Petr. 3:19; Luk. 16: 26), är förvisad från det umgänge och den själsvärksamhet, som här spridde ett skimmer över livet och här alltid ånyo stärkte hans kraft, förvisad till dödens stillhet och mörker; dess lyskraft är utslocknad, ja, dess tillbakaträngda eld kan bränna och tära på själen såsom en pinande låga (Ps. 18: 6; 49:20; Pred. 9:10; Luk. 11:34 f.; Jes. 50:11; Luk. 16:24). Så måste de, som icke tro, dö i sina synder; så dödar synden livets kraft och lust i deras själ, då de icke vilja döda synden själv hos sig; så sjunker icke blott kroppen ned i jordens grav, utan även själen sjunker med anden ned i djupet och kommer omedelbart från döendet i underjordens dom (Hebr. 9:27), om hon förblivit nedifrån. Detta är det jordiska, dödshelvetet (Hades), ännu icke den eviga fördömelsens helvete (Gehenna); ty detta kommer först med den stora dag, då Herren kommer ned av himmelen till jorden med firmamentets eldslågor, vilka antända en världsbrand över och under jorden, och låter straffet drabba alla dem, som icke känna Gud och icke äro evangelium lydiga. Då inbryta i denna syndavärld icke blott underjordens skräck och straff, utan ock den övre, eviga världens, så att nu det eviga fördärvet utgår ifrån Herrens ansikte och ifrån hans domaremakts majestät (2 Tess. 1: 7—9; 2 Petr. 3:7, 10 f.); därför fram-giver nu även det jordiska dödshelvetet sina döda (såsom Johannes i Uppenbarelseboken 20:13 ff. betygar) till den för alltid avgörande slutdomen, och i dess ställe inträder då eldshavet, varuti alla orena världselementer upplösas såsom

slagg; och domareordet över dem, som då dömas vid denna timliga världens slut., lyder nu: "Gån bort ifrån mig, I förbannade, till den eviga elden, som är tillredd åt djävulen och lians änglar", de avfallna andarne (Matt. 25:41; jämf. Matt. 13: 40—42, 49 f.; Ps. 119:119). Detta först är djävulshelvetet med den eviga pinan, vars mask icke dör och vars eld icke utsläckes (Mark. 9:43 f.), den eviga fördömelsens helvete, varur ingen återlösning mera finnes; ty det föränderliga med dess växlingar har, då Herren kommer, nått sitt slut, och det oföränderliga, det oryggliga är kommet (Hebr. 12:25—29). Intill dess äro de orättfärdiga förvarade i det jordiska dödshelvetet såsom i en straffort, varom aposteln säger: "Herren förstår att frälsa de gudfruktiga ur prövningen men ock att under straff förvara de orättfärdiga till domens dag", "då de ogudaktiga människorna skola förgås" (2 Petr. 2: 9, jämf. v. 4; 3:7; Judas 6) — och så hava de i sitt underjordiska tillstånd, då de redan äro dömda till köttet, i vilket och med vilket de hava syndat, ännu därtill en förskräcklig förbidan av den dom, vars eldsnit skall förtära motståndarna (Hebr. 10:27).

" "Men huru'7, torde man fråga, "gives det då efter döden. innan den oföränderliga domens sista dag kommer, alldeles icke någon syndernas förlåtelse?" Herren säger: "Om någon säger något mot Människosonen, så skall det bliva honom förlåtet; men om någon säger något mot den helige Ande, så skall det icke bliva honom förlåtet,

varken i denna tidsåldern eller i den tillkommande (Matt. 12: 32). En del synder kunna således ännu i den andra världen, efter döden, finna förlåtelse; men ingen enda synd förlåtes varken här eller där utan bättring, och till bättring finna de icke tillfälle, vilka vilja uppskjuta den intill döden, vilka förakta Guds skonsamhet och långmodighet, utan de samla över sig vrede på vredens dag (Rom. 2:4 f.) ; även får varje synd, som oförlåten tages med ditöver, sitt straff, såsom Herren åter säger: "Du skall icke slippa ut från fängelset, förrän du har betalt den yttersta skärven — allt vad du är skyldig" (Matt. 5: 22, 25 f.; 18: 34). Väl vill Herren, att alla människor skola frälsas, och han är

kommen att söka det förlorade; därför sökte han det förlorade, icke blott på jorden, utan ock i underjorden, i det han gick bort i anden till människoandarne i fängelset, så att även för de döda evangelium skulle predikas (1 Petr. 3:19 f.; 4: 6) — ty salig (räddad) bliver blott den, som åkallar Herrens namn och i tron blir lydig evangelium. Men denna dörr till tron i dödsriket är blott öppen för dem, om vilka det gäller: "Huru skulle de kunna tro den, som de icke hava hört? Och huru skulle de kunna höra, om ingen predikade?" (Rom. 10:14)

— således blott för sådana, som här icke hade tillfälle och uppfordran att höra och tro evangelium, i dess renhet och gudskraft. Däremot om dem, som här redan erhålla den gudomliga inbjudningen till himmelriket och förakta den, säger Herren: "Jag säger eder, att ingen av de män, som voro inbjudna, skall smaka min måltid" (Luk. 14:16 f., 24) — då gäller det: "Den som icke tror, han skall bliva fördömd". Och om dem, som redan hava mottagit sanningens kunskap och fått smaka dess krafter, så att de alltså icke hava någon förevändning i okunnighet och vanmakt, men som åter med vett och vilja avfalla, om dem heter det: "Dem är det omöjligt att återföra till ny bättring" (Hebr. 6:4—6; 10:26; jämf. Mark. 3: 29). Därför är det för alla kristna det allvarligaste bud: "Gören bättring och tron evangelium" (Mark. 1:15); "vinnläggen eder på allt sätt om att i eder tro bevisa dygd

— att göra eder kallelse och utkorelse fast" (2 Petr. 1: 5, 10); "faren efter helgelse, utan vilken ingen får se Herren" (Hebr. 12:14).

Ja, så helt och hållet beror all räddning ur döden i synderna av Kristi ankomst i världen och i själen, att även de rättfärdiga i Gamla Testamentet och så även andra rättskaffens människor vid sin död ännu icke kunna ingå i livet, som är där ovan: även de måste förut ned i underjorden, såsom syndare, vilka ännu icke genom Kristi ägande blivit helgade; måste, om än icke i samma mått som de orättfärdiga, dö själsdöden, icke blott kroppsdöden. Därför klagar Jakob: "Jag skall med sorg fara ned i dödsriket" (1 Mos. B. 37: 35), och Job: "Huru jag än bidar, bliver dödsriket min boning;

i mörkret skall jag bädda mitt läger — det land, vars dunkel är såsom djupa natten" (Job 17:13 f.; 10:21 f.). Även en David kan därför ej heller säga såsom Paulus: "Jag åstundar bryta upp och vara hos Herren", utan han beder: "Min Gud, tag mig icke bort i mina halva dagar; vem tackar och lovar dig i dödsriket" (Ps. 102: 25; 6:6)? Således går det då här efter döden icke in i glädjen, där man lovar och tackar Gud; men det hava de rättsinniga framför de orättfärdiga, att de i mörkrets och dödsskuggans land, såsom Job (10:21) kallar det, icke pinas, utan tröstas (Luk. 16: 25) och finna ro; såsom David säger: "Min kropp får bo i trygghet" (Ps. 16:9), och Jesaja: "De som hava vandrat sin väg rätt fram, få ro i sina vilorum" (Jes. 57: 2), och Job (3:17): "Där få de uttröttade komma till vila; de höra där ingen pådrivares röst". Ja, såsom de orättfärdiga i underjorden ännu hava framför sig en domens förbidan, så de rättfärdiga en förlossningens för-Mdan. Särskilt hava Gamla Testamentets rättfärdiga av de gudomliga löftena om den tillkommande Messias eller Kristus redan före döden vissheten om att deras Förlossare lever (Job 19:25), att "Gud skall för alltid göra döden om intet", och att de döda, som höra Gud till, skola uppstå (Jes. 25: 8; 26: 19); de taga därför hoppet med sig i graven: "Min själ skall Gud förlossa ifrån dödsrikets våld, ty han skall upptaga mig — du skall kungöra mig livets väg" (Ps. 49:16; 16:10). Och detta hopp och löfte uppfyllde Gud, när hans Son uppstod; då heter det (Matt. 27:52 f.): "Många avsomnade heligas kroppar stodo upp; de gingo ut ur sina gravar och kommo efter hans uppståndelse in i den heliga staden och uppenbarade sig för inånga". — Så hava de då med Kristus kommit in i himmelriket och hava undfått livets löfte, varuppå de väntat i tron (Matt. 8:11; Hebr. 11: 39 f.). Så sant är det, att blott Jesus Kristus borttager från döden dess makt över syndarna, och att blott han fört fram i ljuset liv och oförgänglighet (2 Tim. 1:10): utan ägandet av honom äro alla

tankar om liv, alla förhoppningar om en salig odödlighet endast dunster, vilka den kommande döden upplöser och förvandlar till "att dö i synderna"'.

Förmanen eder nu själva, mina älskade, då tiden ej mer räcker till för särskilda förmaningar. Nu haven I alla ännu en nådetid, men den är avmätt för var och en! Nu gäller det för eder att göra bättring och tro, att själva döma edra synder uti eder och därför söka läkedom hos Jesus Kristus; om vi icke döma oss själva, så skall Gud döma oss — honom undkommer intet kött! Evangelium är lagt i eder hand, vilket icke blott kungör för eder livets sanna väg, utan även såsom Guds kraft och ljus självt framkallar hos eder tron med sin helgelse och sitt eviga liv, om I upptagen det och bevaren det i ett lydigt hjärta och ären ståndaktiga i donen. Sen då till, att I icke försuminen eller förgäves mottagen sådan nåd; omfätten den med allvar, och använden den till eder själs upprättelse.

Och såsom vi vilja att Gud skall vara barmhärtig emot oss, som alla äro ovärdiga inför honom, så låtom oss även öva barmhärtighet mot våra fattiga bröder och icke varda trötta eller försumliga att göra efter Herrens bud, som så säger: "Om någon fattig finnes hos dig, en av dina bröder, så skall du icke förstocka ditt hjärta och tillsluta din hand för denne din fattige broder, utan du skall gärna öppna din hand för honom och gärna låna honom vad han behöver i sin brist". "Du skall icke ockra på honom (i handel och vandel) eller taga ränta, ty du skall frukta Gud, och du skall låta din broder leva hos dig." "Tag dig till varå, så att du icke ser med ont öga på din fattige broder och icke giver honom något; han kan då ropa över dig till Herren, och så kommer synd att vila på dig. Gärna skall du giva åt honom, och ditt hjärta skall icke vara motvilligt, när du giver åt honom, ty för en sådan gåvas skull skall Herren, din Gud, välsigna dig (visserligen icke med den himmelska välsignelsen, ty denna måste på trons och helgelsens väg i Jesus Kristus förvärvas, men han skall välsigna dig) i alla dina verk, i allt vad du företager dig" (5 Mos. B. 15:7—11; 3 Mos. B. 25:35 f.). Amen.

40. Guds domar.

Matt, 11: 16—24.

Älskade åhörare! I dag höra vi Herren föra ett språk, som man icke är van att höra ur hans mun: han bestraffar och förkunnar dorn — och han måste så tala, om annars hans ord och handlingar verkligen äro av Gud, och om det är sant, att Gud icke låter gäcka sig. Men just till sådan synd göra de människor sig skyldiga, vilka icke låta Guds skickelser leda till frukt hos dem: de behandla Gud såsom en dåre, som vore nöjd med att hava kastat ut sin säd i luften, om den också ej finner någon fruktbärande jordmån. Och så var förhållandet med de galileiska städerna, vilka Herren i dag bestraffar och hotar med domens ve. Dem hade han redan seda?i längre tid särskilt utvalt till sitt arbetsfält, i det han till och med hade tagit sin boning i Kapernaum (Matt. 4:13); för dem hade han icke blott rikligen predikat evangelium om himmelriket, utan där hade han även förrättat de flesta av sina underverk (Matt. 9:35 ff.), och dessa visade dem ögonskenligen, vilken förbarmande kärlek han hade till människorna, och att han i sig bar Guds kraftinsegel, att i hans person en högre värld, Guds nåderike, trädde in i denna värld, och att det nu gällde att gå denna Guds nåd till mötes. Men oaktat allt detta hade det på denna mark icke en gång kommit till den första, närmaste frukt, vilken icke ens uteblev på den hårda publikan-jorden: dessa städer hade icke ens begynt att göra bot och bättring, och detta är dock, såsom vi veta, det för alla tider och alla människor oundgängliga, om de skola hjälpas ur sina synder och från sina synders dom. Denna gudomliga hjälp hade de stött ifrån sig: de hade icke hållit den särskilda nåd, de åtnjöto, värd att aktas, hade låtit de gudomliga kraftteckncn såsom ett tomt skådespel gå sina ögon förbi, de gudomliga lärorna förklinga i öronen såsom ett tomt ljud; Guds högsta sändebuds himnielriksbjudning och kärleksarbete var på dem förspillt. Så hemföllo de under Guds dömande lag, emedan han oaktat all. sin godhet dock icke låter gäcka sig, utan fordrar att

hans godhet skall åtminstone få bringa det goda till en begynnelse hos människan, så att godheten får föra henne till bättring (Kom. 2:4); ty Gud har i andens (1 Kor. 3:9) såsom i naturens åkerverk bestämda tider, vilka människan måste akta på och nyttja, för att icke genom försummelse ådraga sig det rättvisa straffet. Enligt denna Guds oryggliga rättfärdighetslag och icke i köttsligt nit ropar Herren, som håller sin Fader i ära, ve över de hittills högt benådade städerna. Under det de såsom blomstrande handelsstäder icke tänkte på någon ände, förkunnar han

dem störtandet ned i dödsvärlden ifrån all deras härlighet, och förutsäger, att de den dag, då Gud företager sig sluträkningen med all världen, skola träffas av en strängare dorn, än deras hedniska grannstäder Tyrus och Sidon, en strängare dom än det länge sedan i Döda havet begravna Sodom; och det därför att dessa hedniska städer icke, såsom de galileiska, hade genom Herrens egen kraftiga närvaro mottagit mäktiga väckelser och maningar till bot; ju högre det står, som föraktas, desto större är ansvaret.

Då Herren ropade sitt ve mitt in i dessa städers levnadslust och handels-vimmel, torde väl deras invånare ha lett eller förargat sig däröver såsom över en hård, dyster världsåskådning — men 50 år hade icke gått tillända, då den förutsagda domen i det yttre tog sin hörjan med ett fasansfullt krig, vilket medförde en fruktansvärd förhärjning av all denna härlighet och hopade lik på lik. Då inträdde för dessa städer en nedstörtning ända ned i dödsriket; och dödsriket har den betydelsen, att de orättfärdiga komma i en själs pina, vari de varda behållna till den yttersta eller sista domens dag (2 Petr. 2: 9), då först evigheten med dess fulla vedergällning inbryter. Detta gäller alla de människor, vilka förakta Guds godhets, tålsamhets och långmodighets rikedomar; och dessa rikedomar föraktas av alla dem, som mena, att Guds godhet blott avser att låta människan taga ut sitt goda medan hon lever (Luk. 16:25), men icke tro, att människan genom denna Guds godhet skall komma till erkänsla av sin vanart och genom hans godhet låta draga sitt sinne till Gud, förQuds domar. 453

att själv av Gud lära det goda och därmed tjäna honom. Om sådana Guds godhets föraktare säger Skriften (Kom. 2:4 ff.), att de med all sin myckna verksamhet samla sig en alltigenom bitter skatt, en vredesskatt på vredens dag. Detta tro icke de människor, som nu blott veta av en syndig vrede; men den dagen skola de få erfara vad en helig vrede är, en Guds vrede, som uppenbarar sig i en omutlig, rättvis dorn, som brinner allt intill nedersta helvetet. Ja, mina vänner, såsom man här redan kan samla sig skatter i himmelen (Matt. 6:20), så kan man även samla sig skatter i helvetet — av himmelsskatterna lever man evigt och av helvetetsskatterna dör man evigt: de förra skola en gång mätta själ och kropp med saligt liv, de senare tära på själ och kropp och fördärva dem, icke tillintetgöra dem, fördärva dem, så att de evigt måste lida brist (Matt. 10:28; Luk. 16:24; Mark. 9:43 f.). Men det minsta antalet människor tror detta eller betänker det; ty i intet styrka de flesta varandra ömsesidigt hellre och lättare än i ett tanklöst liv, så länge det ännu i världslivet heter i dag. Om också allvarliga män framhålla till behjärtande — väl icke särskilt dagen för den yttersta domen, vars verklighet man mycket snarare låter bortförklaras än man intalas att tro därpå — om de blott påminna om de domsdagar, som de i detta tidsloppet se i annalkande, huru litet hör man på dem, huru skakar man icke ifrån sig deras ord med skämt eller allvar, såsom vore de olycksprofeter, orosstiftare, fridsstörare! Och sådana påminnelser, förutsägelser om annalkande domar, genom vältaliga och icke vältaliga läppar, har Gud ännu aldrig låtit fattas — påminnelserna äro alltid, såsom även i dag Herrens egna, väckare på uret, de första förehuden till den inbrytande domen, Guds sista försök att ännu föra människorna i deras dagsävlan till besinning, att de måtte sörja för sin själ. Men emedan det förutsagda icke följer påminnelsen därom i hälarna, emedan, såsom förhållandet var i de galileiska städerna, handel och vandel hava sin jämna gång, och varje dag alltid ånyo medförer sitt kära gamla och sitt kära nya, så tänker man: "Ännu är ingen fara", och fortgår i sitt gamla sinne, till464 Beck, Kristliga Tal.

dess det bekanta ordet uppfylles: "Guds kvarnar mala långsamt, men fruktansvärt fint". Så blevo de av Herren bestraffade städerna så fint malda, att icke en gång ett spår mera av dem förefinnes; deras rum känner man icke mer.

Och samma dom, som så sönderkrossade dem, nedstörtade slutligen även hela folket, vars förhållande gent emot Döparen och gent emot Herren själv likaledes i dag bestraffas av honom. Hurudant var då det judiska folkets förhållande f Döparens uppträdande ibland dem var av det slaget, att hans allvarliga botgestalt, hans ytterligt stränga återhållsamhet och tillbakadragenhet skulle giva eftertryck åt hans bättringsord, för att upprycka samvetena, för att väcka ur säkerhetens sömn och lättsinnet. Herrens uppträdande åter var oaktat allt allvar så ljuvt och tjänstvilligt,, på det han överallt skulle uppväcka kärlek och förtroende och så kunna antända det goda i alla de hjärtan, där det ännu förefanns, om ock blott såsom ett glimmande. Men varken Johannes' stränghet mot det onda, eller Jesu vänliga omvårdnad om, det goda, icke någotdera för sig eller båda delarne tillsammans, förmådde föra folket till en grundlig bättring; och vadan kom detta? Denna tidens släkte var, såsom Jesus i dag

rätt fram säger till dem, att likna vid barn. Det inlät sig på allt, men det ville blott leka därmed, i stället för att göra allvar med det enda nödvändiga; leka även med plikt och samvete, leka med lag och evangelium, leka med fromhet och Guds rike. Såsom de för tillfället voro till mods, än vemodiga, än glada och lustiga, så skulle även de båda Guds tjänare vara dem till viljes, än dansa efter deras pipa, än instämma i deras klagan och förtaga dem den. Så klagade de en gång inför Herren över att Pilatus hade låtit hugga ned några galileer, till och med medan de offrade (Luk.13:1 ff.); men Jesus giver dem, i stället för att inlåta sig med dem i någon onyttig veklagan, den hälsosamma påminnelsen: "Om I icke gören bättring, skolen I alla sammalunda förgås". En annan gång, då han med bröd hade mättat mer än fem tusen män och de nu voro väl till mods, ville de gripa honom och göra till konung den man, för vilken det var så lätt att spisa tusende — men han

undvek dem, och vid nästa sammanträffande förmanar han dem: "Verken icke för att få den mat, som förgås, utan för att få den mat, som förbliver och har med sig evigt liv" (Joh. 6: 10—15, 24—27). Så långt ifrån var det, att Herren oaktat all sin huldhet skulle låtit sig göras till en lekboll för folkets goda eller dåliga lynne, till blott tjänstvillig tjänare för deras klagomål eller deras begär och önskningar, till en städse färdig tröstare, en frikostig utdelare av glädje. Och ännu mindre gav Johannes i sin stränga avskildhet hopp om att han såsom en hovman skulle påtaga sig lena kläder eller såsom ett rö låta föra sig av vinden hit och dit (Matt. 11:7 f.). Den ene såväl som den andre, profeten såväl som Herren, sågo vid sitt görande och låtande icke på vad som behagade människor, utan på det som behagade Gud (jämf. 1 Tess. 2:4). Vardera på sin plats har oaktat all tjänstvillighet dock samma mål för ögat: att sannskyldigt förbättra människorna, så att det även gör sig gällande i livet. Båda söka de att övertyga människorna om deras onda och föra dem bort därifrån, på det de måtte vända sig till det goda, varmed Guds nåderike möter; och detta goda är gudomlig barmhärtighet till syndernas förlåtelse, gudomlig kraft till övervinnande av det onda och till görande av det goda, gudomligt gott, himmelsk välsignelse till åtnjutande av en mat, som förbliver och skänker evigt liv. Men så envist hänga de flesta människor fast vid sina vanor, så flyktigt och lättsinnigt behandla de det goda, att de icke akta sådana de högsta anbud därav värda den ansträngning, som de villigt underkasta sig för en handfull penningar, för en skön klädnad, för en tom skenbildning, för ett flyktigt skimmer av ära och nöje; hellre utsätter man sig för faran att samla helvetesskatter, än man samlar sig skatter i himmelen. Och under det nu Herren har att anklaga folket, att det leker med det allvarligaste och högsta, tror detta sig däremot berättigat att anklaga Herren och hans tjänare^ att de icke rätta sig efter deras lekverk, icke göra sig till kamrater i deras lust och olust. Träder en Johannes7 allvar emot detta släkte, så utskrika de honom såsom vore han en djävul; men möter

dem Jesu tvångfria mildhet, så misstyda de den, såsom levde mannen alltför fritt och gåve friheten tillfälle till synd, fastän levande vittnen icke fattas, vilka i sina egna personer äro bevis för motsatsen, och fastän visheten sålunda varder rättfärdigad i sitt förhållande.

Så kom det därhän i Israel, att Guds ords rikligt utkastade säde till största delen föll på ofruktbar mark, att Herren blott kunde samla få kärvar i sin lada. Allt strängare måste han därför tala med folket, såsom med dess lärare: "Johannes kom och lärde eder rättfärdighetens väg, och / trodden honom icke; men publikaner och skökor trodde honom, och fastän I sågen detta, ångraden I eder icke heller efteråt, så att I trodden honom" (Matt. 21:32). "Mnevitiska män skola vid domen träda fram tillsammans med detta släkte, och Miva det till dorn; ty de gjorde bättring vid Jonas predikan — och se, här är vad som är mer än Jona" (Matt. 12: 41). "Jerusalem, Jerusalem, huru ofta har jag icke velat församla dina barn, likasom hönan församlar sina ungar under sina vingar; men I haven icke velat — se, edert hus skall komma att stå övergivet och öde" (Matt. 23:37 f.). "Stor nöd skall då komma i landet och en vredesdom över detta folk. Och de skola falla för svärdsegg och bliva bortförda i fångenskap till allehanda hednafolk, och Jerusalem skall bliva förtrampat av hedningarne, till dess att hedningarnes tider äro fullbordade — därför att du icke aktade på den tid, då du var sökt" (Luk. 21:22—24; 19:42—44). Det skedde bokstavligen så: Jerusalem förstördes, över en million judar omkommo i kriget; så uppfylldes vad fyrtio år förut var av Herren förkunnat, och det står såsom sann historia inför våra ögon intill denna dag. Här gäller profetens ord, som han riktar till de otrogna, som icke vilja se Guds råd och verk i historien: "Förkunnen något och läggen

fram det; alla tillhopa må rådslå därom". "Låten oss höra, vad nu skall komma; förkunnen, vad framdeles skall handa". "Vem har långt förut låtit eder höra detta och för länge sedan förkunnat det? Har icke jag, Herren, gjort det?" "Av min mun var det förutsagt, och jag hade låtit eder höra därom.40. Guds domar. 457

Plötsligt satte jag det i verket, och det inträffade-' (Jes. 45:21; 41:22 f.; 48:3).

Vad vilja vi nu säga härtill, mina vänner? Man lägger i våra dagar stor vikt vid historien; man säger folket, att de därav hava allt att lära; men av den historia, som tillhörer den heliga Skrift och Guds rike, vill man allra minst lära. I den ställas inför världens ögon Guds handlingar; men människorna vilja människors handlingar, i vilka de kunna upphöja sig själva, under det Guds handlingar, likasom Guds ord, förödmjuka människorna, visserligen icke för att lämna oss i vår förödmjukelse, utan för att föra oss från vår falska höjd till den sanna höjden. Men den mänskliga stoltheten är ett besynnerligt ting. Skenet gäller för henne mera än väsendet, människors handlingar mera än Guds handlingar, lysande handlingar mera än goda handlingar, onda handlingar mera än bättringshandlingar ; hon vill alltid hestiga höjder, som hon icke kan nå eller som, om de kunna upphinnas, göra henne svindlande och nedstörta henne i djupet. Häruppå är historien full av exempel ifrån forna intill nyaste tider; den heliga historien, såsom Guds Ande skriver den, blottar detta för människorna; den världsliga historien, såsom världsanden skriver den, döljer det, och så hör man och läser och skriver man historia och historier, och just de viktigaste och hälsosammaste sanningar fördöljas. Varje nytt människosläkte beträder samma falska vägar, begår samma synder och fel, som de förra; det börjar alltjämt ånyo den gamla historien och fortsätter den, till dess det åter ligger i samma grav, som de förra släkterna. Och dock vill man icke erkänna den allvarliga sanningen: Gud dömer över människorna. Huru sällan får man icke höra detta uttalas, om icke då man därmed vill träffa en motståndare! Ja, många söka leda människorna bort från tron på Guds domar, såsom vore det en vantro. Däremot kan man väl ofta nog nu för tiden få höra det förnäma ordet: "Världshistorien är världsdomen^, men det är, noga taget, icke en gång sant: världsdomen med dess allt avgörande och för alltid avgörande dom kommer först vid historiens slut; den är ännu icke inne, Gud468 Beck, Kristliga Tal.

vare lov och tack, eljest vore det slut med världen och all dess historia. Men osannast är ordet, om man så vill förlägga världsdomen in i världshistorien, att därmed den kommande världsdomen förnekas, såsom om människorna, utom vad i själva världen vederfares dem, icke skulle hava något att vänta; eller om man överhuvud vill skjuta Gud såsom domare å sido, och sätta mänskliga historieskrivare eller andra personer i hans ställe, såsom vore deras omdömen och domar — å ämbetets vägnar eller därförutan — världsdomen; själva stå de alla under Världsdomaren, men världsdomare äro de icke (Ps. 82). Men det är helig sanning: Gud är domare i världshistorien; han dömer redan nu i världen på ett timligt sätt, förrän den allt avslutande världsdomen kommer med sin oföränderliga vedergällning; han dömer redan nu, för att tid efter annan sätta en damm för det onda i världen och för att åter-upphjälpa det goda, på det han ännu måtte kunna rädda dem, som ingå på bot och bättring.

Nej, människorna göra icke historia, utan Gud gör den såsom världsregenten: han stiftar, övervakar och verkställer de lagar, efter vilka det får gå och måste gå i världshistorien, såsom det även i naturen går efter Guds fastställda lagar (Ps. 148:5 f., 111:3, 7 f.). Till Guds naturlagar måste åkermannen hålla sig, om han vill få lön av sitt åkerfält, i stället för straff; han kan icke med några sina åtgöranden ändra detta; till Guds naturlagar måste även vetenskaps mannen hålla sig, om han vill träffa det rätta, om icke alla hans försök skola misslyckas. Så går det även i människornas historia: det går till sanning eller falskhet, till gott eller ont, uppåt eller nedåt, efter Guds fastställda lagar, allteftersom de iakttagas eller missaktas; människorna må göra vad de vilja, från dessa lagar komma de icke lösa. De kunna säga: "Vad fråga vi efter Gud och Guds lagar; vi göra vad vi vilja" — men det kommer då även den stund, då de få lida, vad de icke vilja, men måste lida. En mäktig Makt regerar i världen, vilken tillskickar människorna vad som är alldeles emot deras tänkande och viljande, vilken tillintetgör deras planer, avskär deras vägar, omkullstörtar deras byggnader, och detta he-40. Guds domar. 409

stämmer världshistorien, detta är Guds d ö m a n d e i henne; ty det står i sammanhang med människornas s y n d, med synden, som fördärvar hennes natur, och med hennes syndaliv, som fördärvar världen.

Gud dömer i denna världstid, men icke utan uppehåll, icke ögonblickligt eller i hast, icke med hela sin stränghet. Han avvaktar först och väntar, giver rådrum till bättring, och detta är hans långmodighet; han fördrager mycket, lämnar åt människan längre eller kortare tid att gå sin egen väg och håller sig själv tillbaka, och detta är hans tålamod; därvid fortfar han till och med ännu att göra de otacksamma och orättfärdiga människorna gott, för att med sitt oförtjänta goda uppmjuka deras hjärtan och draga dem till sig, och detta är hans godhet (Eom. 2:4). Han arbetar även med sin Ande på människornas själar genom månget klappande på deras samvete, genom invärtes påminnelser om hans lagar, genom intryck av sanningen, vilka han ofta osökt giver, genom lärare och vittnen, som förvalta hans ord och hava att föra det till hjärtat, och detta är hans nåds verk (Ps. 108:5; Job 33:15 ff.; 36:8—10; Ps. 119:41 f., 75 f., 124; Jes. 48:17 f.; Matt. 23: 34). Allt detta gör Gud, innan han dömer, och visar därmed, att han icke vill syndarens död, utan hans omvändelse och liv (Hes. 33:11). Men oaktat all sin långmodighet, sitt tålamod, sin godhet och nåd är och förbliver Gud den Helige, som icke inlåter sig i något förbund med det onda; som älskar och söker blott det goda och icke övergiver det, men hatar det onda o*ch låter det icke förbliva, och däruppå håller Gud troget med evig sanning (Hos. 4:9; 1 Sam. 2:2; Matt. 19:17; Jak. 1:17; Ps. 5: 5; 11: 7). Kommer det då icke, trots hans långmodighet, tålamod, godhet och nåd, till ett gott, utan människorna förbliva i det onda, till och med stärka och befordra varandra däruti, just emedan det på länge icke blir bestraffat, då visar Gud, att han är ordningens Gud, den Rättfärdige, som håller på rätten och som giver åt allt, som förblir i det onda, den del detsamma tillkommer — då kommer det, som de från Gud bortkomna människorna kalla "ödets slag77, "missöde", "olycka", och

detta är Guds dömande rättfärdighet (Ps. 145:17; 7:12, 14; Dan. 9: 14; Ps. 119: 137 f., 142). Men även därvid gäller för denna tid: Gud handlar icke med oss efter våra synder, fullbordar ännu icke den fulla rätten. Hans straff äro här ännu alltid avmätta, icke den fulla vedergällningen, vilken tager i räkningen hela summan av hopade synder och hela storheten av skulden (Ps. 103:10; Jer. 10:24; Klagov. 3:22 f.). Huru skulle det gå världen, om Gud redan nu enligt rättens krav skulle låta det umgällas, att av honom skapade väsenden, som helt och hållet till kropp och själ av honom uppehållas, av hans livskraft måste hämta varje andetag, att sådana väsenden våga sig — år igenom, livet igenom — trotsa sin Skapares makt och vilja; att de använda det goda de av honom mottaga till att förakta honom och nära sin dåraktiga själviskhet; att de avfärda det som han erbjuder dem, det som bättre är, med hånet: "Jag är nöjd med vad jag är och har; jag behöver ingen himmel och vill ej bliva någon ängel"? Nej, Gud vedergäller ännu icke här efter storheten av en sådan skuld; fastmera förenar han ännu välsignelse med vad han sänder såsom straff. Det är ännu fortfarande så inrättat och genom mångfaldiga omständigheter så ordnat, att straffet kan och skall bliva människan till tuktan, vilken drager henne ifrån hennes synd och till Gud (Judit 8:22 f.; Ordspr.-B. 3:11 f.); och de, vilka ännu under straffet låta sig så dragas, och icke blott anropa Herren om hjälp ur sin nöd, utan även om hjälp emot sin synd: dem kommer ännu Gud. till mötes med förlåtelse och hjälp, och detta är Guds nådiga barmhärtighet (Ordspr.-B. 28:13; Dan. 9:9, 18; Ps. 6: 2—5, 10; 51: 3—5), om vilken redan många tuktade kunna av egen erfarenhet med innerlig tacksägelse och lov till Gud säga: "O, huru stor är Guds barmhärtighet, som låter sig nådigt finna av dem, som omvända sig till honom" (Ps. 119: 67, 75—77; Syr. 17:28) !

Men, men — om man likväl icke omvänder sig till Gud, icke ens genom hemsökelser na, om sinnet förbliver förhärdat eller förhärdas, människan knotar emot Gud, i stället för emot sin synd, ja, just däri sätter sin stolthet att icke böja sig

under slagen, att upptaga striden med "ödet", och om de ännu helt snart övergående Guds straff och Guds välgärningar. Guds stillatigande och påminnelser intet gagna, då närma sig sådana människor den stund, då Gud upprycker dem med roten; och följer så nedstörtandet i dödsriket (Luk. 13: 6—9; Ps. 7:13 f.; 73:3—9, 18 f.; 49:15). I dödsvärlden måste människorna helt och hållet sysselsätta sig med det, som de här alls icke ville sysselsätta sig med: döden och domen; intet annat än döden omgiver dem, den mörka, öde plats, där förskräckelsen är konung och all tid är uppfylld av en enda bidan, bidan efter denna världens yttersta dag (Job 17:16; 18:18; Hebr. 10:27). På den dagen, världsdomens dag, handlar Gud icke mera med människorna såsom nu blott medelst andra människors makt eller medelst naturmakten; utan då framträder Gud ur sitt dolda rum i sin

högsta makts majestät (Upp. B. 11:15—18; jämf. Matt. 16: 27 f.). Och under det förut domar drabbat blott till varning och bättring, så trätfas nu äntligen det onda i sin rot genom den allt avgörande yttersta domen, vilken undanröjer för alltid ur världen allt ont och skapar i en ny värld en ny, oföränderlig ordning (2 Tess. 1:8—10; 2 Petr. 3:10—13; Matt. 13:49 f.). Med denna den yttersta dagens inträde är långmodighetens tid förbi; och efter alla föregående, fruktlösa barmhärtighetsbevisningar går det i den yttersta domen ej mera efter barmhärtighet, utan efter den rena rättfärdigheten, icke mera efter blotta tuktans Iag, utan efter den rättfärdiga vedergällningens lag, sedan alla den rättsliga tuktens och den barmhärtiga godhetens lagar och bemödanden blivit trampade under fötterna (Ap. G. 17: 30 f.; Rom. 2: 4 ff.; Hebr. 10: 28—31; 12: 22—29). Det går väl drägligare för den ene, svårare för den andre, allt efter vars och ens skuld (Matt. 11: 22; Luk. 12: 47 f.); men för alla går det efter den i människornas samveten inskrivna gudsdomen: misshag och vrede, bedrövelse och ångest över alla människosjälar, som göra det ont är och icke göra bättring.

Sörje nu en var, mina vänner, för sin egen själ, och nyttje den ännu till buds stående nådetiden med dess långmodighet

och tuktan till sin själs räddning, till grundläggning, befästande och stärkande i det goda, som Guds nåd förer oss till mötes, isynnerhet i hans ord och i hans Son. Förakten och försummen dock icke detta högsta goda, utan vinnen det och gören eder därigenom rika på himmelens skatter. Men gören eder för ingen del några falska förhoppningar i avseende på det nuvarande människosläktets framtid, vilket släkte så alldeles icke vill låta sig bestraffas och dock så väl förtjänar det och så väl behöver det, på det här och där en och annan måtte uppväckas ur den allmänna yrseln. Ty i vinningslystnad och njutningslystnad tumlar vårt släkte om dag ut och dag in; lek driver det med allt, så att många taga även kristendomen med i allt såsom en lekboll, ja, så att fromheten själv måste låta sig brukas till allehanda önskningar och företag. Man leker med det goda och leker med det onda, leker med det rätta och ined det orätta, med sanningen och lögnen, med Gud och med djävulen; men allvar i det kristliga och goda, allvar i rätt och sanning, allvar i bättring vill icke släktet; stränghet mot det onda och falska fördrager det icke; det godas godhet och sin egen frihet vanärar och missbrukar det. Och att Guds hotande straff, som i hungersnöd och revolutioner visat riset, åter lämnat anstånd, att framträdande pestsjukdomar åter avstannat, att handel och samfärdsel åter utveckla sig — just detta Guds långmodiga bidande, denna hans nådiga skonsamhet måste tjäna till att driva säkerheten, högmodet och övermodet allt längre och likasom stryka över allt med ett sken av förbättring. Här gäller profetens ord (Hes. 16: 49 f.): "Så säger Herren, Herren: Se, detta var din syster Sodoms missgärning: Fastän höghet, överflöd och tryggad ro hade blivit henne beskärd, understödde hon likväl icke den arme och fattige. Tvärtom blevo de högfärdiga och bedrevo vad styggeligt var inför mig; därför försköt jag dem, när jag såg detta."

Och detta Guds "seende" även i avseende på vårt släkte skall icke mera länge låta vänta på sig — samma syndaskador medföra samma följder och straff. Och om detta släkte än så högt förlitar sig på sina uppfinningar och konster,

Mästaren skall dock visa sig; han skall ur sitt misshandlade förrådshus, som sträcker sig över himmel och jord, veta att framkalla straffande makter, som skola bringa på skam även det nuvarande högmodiga människoförståndet. Men till de allvarligt fromma, som nu inom varje stånd hava så svårt att stå fasta, vare även givet till tröst: "Herren har aktat på dem och hört dem, och en minnesbok har blivit skriven inför hans ansikte, till åminnelse av dessa, som frukta Herren och tänka på hans namn. Och dessa, säger Herren Sebaot, skall jag hava såsom min egendom på den dag, då jag utför mitt verk; och jag skall skona dem, såsom en fader skonar sin son, som tjänar honom" (Mal. 3: 16 f.). Och så skola båda delarne bekräfta sig: "Herren förstår att frälsa de gudfruktiga ur prövningen, men ock att under straff förvara de orättfärdiga till domens dag" (2 Petr. 2:9). Amen.

41. Lagrättfärdigheten.

Luk. 18: 9—14.

Det är, mina älskade, tvenne olika slag av människor, som Herren framställer inför oss i dag under bilden av en farisé och en publikan, tvenne olika sätt, varpå människorna tänka om sig själva gent emot Gud. Somliga tänka

så gott om sig, att de ställa sig inför Gud med fast förtroende, att det står rätt till med dem: så fariseen; andra kunna icke bliva fria frän tanken på sina synder och längta efter Guds nåd: så publikanen.

Publikanen tillhörde nu visserligen ett stånd, vars synder icke kunna förnekas: det var uppenbara, lagöverträdelser, som publikanerna läto komma sig till last, särskilt bedräglighet, prejeri och förtryck vid tullavgiftens indrivande; varför även hela ståndet var så hatat och föraktat, att det att vara publikan och vara syndare eller lastbar människa ansågs liktydigt, och att sådana sammanfördes med skökor och hedningar (Matt. 18: 17) i en och samma fördömelse. Så

kunde det då synas, som om det icke skulle betyda mycket, i fall en publikan inför Gud framställde sig såsom syndare, då han redan var van att så kallas. Men huru litet vilja även dåliga människor låta gälla för och låta sägas om sig, vad de verkligen äro och heta! Huru mycket om och men, huru mycket ursäktande och förskönande vet icke människan att framställa för sina älsklingssynder och isynnerhet för synder, gemensamma för ens stånd! Huru lätt lugnar man sig icke därmed, att det icke kan tillgå på annat sätt, att det så en gång är sed; att andra ej heller göra sig samvete därav, det hörer till ens yrke; att man för så mycken möda och förtret även själv måste hava något, man kan ej taga allt så noga och vara fullkomlig! Är icke detta lättsinniga tänkesätt om rådande synder isynnerhet också i vår tid vida utbrett, med hjärtat fast sammanvuxet? Huru gärna aktar icke varje stånd just sina inrotade bedrägerier och orättfärdigheter för ingen synd, anser vanryktet härför såsom oförtjänt eller överdrivet och obetydande! Vilka svårigheter och hinder hålla leke tillbaka, innan man gör sig samvete däröver och tänker på Guds dorn, innan man därför av hjärtat beder med publikanen: "Gud vare mig, syndare, nådig!" Det var således en stor seger publikanen vann över sig själv och över hela sitt stånds tänkesätt! Han övervann därigenom den naturliga stoltheten, vilken även den sämsta människa har uti sig, och varigenom en sådan lika väl som varje annan vill försvara sin ära och rättfärdighet. Att säga: "Alla människor äro syndare, och jag är det även" — det låter man sig nog behaga; man döljer därmed just sina egna synder under hela hopen av de mänskliga synderna, och tröstar sig med tanken, att lika väl som alla andra människor komma undan hos Gud; men att särskilt ställa sig under Guds dom och uppriktigt av hjärtat säga: "Jag är en syndare, om ock andra äro heliga", att särskilt för sig bedja till Gud om nåd — det förekommer även för uppenbara syndare svårare än vilket gott verk som helst, varmed de dock ännu kunna lysa; det hålla de för ett förnedrande, varemot deras hjärta reser sig. Därför gäller ock en sådan självförnedring även hos

en publikan för en större gärning i Herrens ögon än någon annan gärning, för en gärning, varigenom hans synder förgätas och han själv upphöjes ur den låga syndarehopen till deras skara, som Gud själv rättfärdiggör i gärning och sanning. Ty just sådana botfärdiga publikaner och syndare, som erkänna sig vara vad de äro, och övervinna sig själva, så att de av hjärtat ställa sig under Guds dom och nåd — dem kom och kommer Guds Son till mötes såsom den levande bönhörelsen av deras hön: "Gud vare mig, syndare, nådig!" Han meddelar dem försoningen för deras synder, och in-plantar i dem med sitt ord och sin Ande den himmelrikets rättfärdighet, som är större än det, som på jorden kallas rättfärdighet och som människorna kunna åstadkomma. Därför säger Herren: "Den som ödmjukar sig, han skall bliva upphöjd", vore han ock en publikan, en lastbar människa.

Men en sådan självförnedring trodde sig nu fariséerna minst av allt behöva, emedan de voro motsatsen till publikanerna. Fariséerna voro inga uppenbara syndare såsom dessa, utan strängt laglydigt folk, mästare i ett lagenligt liv (Ap. G. 26:4 f.), såsom publikanerna voro mästare i ett laglöst liv; därför ställer Herren just båda emot varandra. Utmärkte sig publikanerna framför andra genom öppna lagöverträdelser, så utmärkte sig fariséerna genom punktlig lagiakttagelse i hela sin yttre vandel; de aktade sig icke blott för alla förbjudna och straffvärda handlingar såsom stöld, orättfärdighet, äktenskapsbrott; även i avseende på vad i lagen var befallt togo de saken så noga, att de hellre gjorde för mycket än för litet; de bådo icke blott på de fastställda tiderna i templet, utan därjämte även på gatorna; de höllo fastedag två gånger i veckan, icke blott en gång; de gåvo tionde, bidrag till gudstjänsten och allmosor (5 Mos. B. 26: 12) av allt sitt förvärv och sina inkomster, till och med av de obetydligaste växter; och de läto ej heller fattas i tacksägelseord till Gud. Härigenom blevo de hos hela folket lika så mycket högaktade som publikanerna blevo vanryktade; var publikan ett gängse skymford, lika med "syndare, dålig människa", så var /ariseer-namnet en särskild äretitel,

så mycket som "en efter lagen ostrafflig, efter lagen from och rättskaffens människa". Därför säger även Paulus, då han anförer sin forna berömmelse: "Jag har efter lagen varit en farisé, efter lagens rättfärdighet ostrafflig" (Fil. 3: 4—6). Men därför var det ock egendomligt för hela detta stånd att förakta alla andra människor, alla icke-fariseer, och i synnerhet att avsky publikanerna. Helt och hållet i sitt stånds anda beder då fariseen i dagens evangelium: "Jag tackar dig, Gud, för att jag icke är såsom andra människor, rövare, orättrådiga, äktenskapsbrytare, ej heller såsom denne publikan. Jag fastar två gånger i veckan; jag giver tionde av allt vad jag förvärvar". Så rättfärdigar denne farisé sig själv inför Gud (Luk. 16:15), under det publikanen söker sin rättfärdighet hos Gud: han höjer sig icke, såsom den av honom föraktade publikanen, över sitt stånds hävdvunna tänkesätt, utan tager med sig, såsom ännu många kristna, hela sin stånds stolthet till och med in i templet inför Gud själv. Visserligen ser det ut, som om han med sin tacksägelsebön skulle upphöja Gud, giva honom äran; men i själva verket, i avseende på bönens innehåll, upphöjer han blott sig själv: de företräden han har framför rövare, publikaner och dylika, vad bland människorna länder honom till berömmelse, det tror han sig även få göra till sin berömmelse inför Gud; han tror sig så litet stå tillbaka för Guds lags krav, att han fastmera inbillar sig göra ännu mer än Guds lag fordrar, i det han fastar och ger tionde utöver vad som var påbjudet. Med detta frivilliga överskott av lagverk håller han sig rättfärdig inför Gud såsom inför människorna, betäcker sina skulder inför Gud, det orätta och orena i hjärta och liv; och under det publikanens samvete driver blygsel och fruktan upp i bröst och ögon, beröres fariseen icke av sitt samvete: det var långt ifrån att han skulle ana, att även han först måste särskilt bedja Gud om nåd, såsom en syndig publikan — och så gällde denne för rättfärdigare i Guds ögon än fariseen. Detta var ock orsaken, varför fariséerna stötte sig så mycket på Herrens evangelium: det uppmanade dem att i avseende på Guds rikes salighet gå samma1. Lagrätt färdighet en. 477

självförödmjukelsens väg som lastbara människor, för att komma till Guds upphöjande nåd.

Och hava icke många ända till vår tid stött sig just häruppå? Gives det icke många, som just utmärka sig framför andra genom en lagenlig, ostrafflig vandel, genom berömmelse av ett rättskaffens liv, men som intet vilja veta av nåd och evangelium? Huru skall man nu fatta detta? Får därför deras rättskaffenshet icke gälla för att vara rätt-skaffenshet, såsom många mena? Eller skall deras rättskaffenshet, såsom de själva mena, även gälla inför Gud, ända in i evigheten? Intetdera. Vad är då det rätta och sanna i denna sak? Den heliga Skrift lärer oss att skilja emellan en rättfärdighet efter lagen och en himmelrikets rättfärdighet. När fråga är om himmelriket, gäller det något, som sträcker sig utöver livet på jorden och utöver döden in i evigheten: det gäller salighetens eviga liv och dess heliga ordning. Andens liv med dess himmelska skatter; härom är frågan i Nya Testamentet, i evangelium; där dömes då andligen Över hela människan, över hennes synd och rättfärdighet, huru hon med sitt sinne och hjärta förhåller sig till det goda och det onda; och inifrån, inifrån grunden måste hon renas och enas med Gud, för att evigt få förbliva i Guds heliga goda och salighet. Därför heter det i Nya Testamentet: "Söken först efter Guds rike, såsom det nämligen nedkommer från himmelen, och hans rättfärdighet"; men detta Guds rike är rättfärdighet och frid och fröjd i den helige Ande (Rom. 14:17). Med detta rättfärdighetens andliga liv och dess himmelska salighet har lagen i och för sig ännu intet att göra; utan den skall närmast i det närvarande livet skaffa rätt och ordning, så att det går människorna väl på jorden (5 Mos. B. 5: 32 f.). Därför förbjuder den framför allt de i det yttre framträdande synderna, såsom mord, stöld, äktenskapsbrott, och fordrar yttre goda verk, såsom bön, fasta eller måttlighet och allmosor; och den som i sin vandel håller allvarligt härpå, så att han på sanningens grund kan säga: "Jag stjäl icke och bedrager icke, gör icke våld och orätt mot någon, är ingen äktenskapsbrytare eller478 Beck, Kristliga Tal.

horkarl, ingen slösare eller girigbuk; utan jag beder, såsom sig bör, arbetar ärligt och giver åt de fattiga" — nåväl, en sådan har i Skriften, såsom ännu i all världen, ärenamnet att vara en rättsinnig eller rättskaffens människa (t. ex. Jes. 33:15; Hes. 18:5—9, 21—23); han har, från blotta lagens ståndpunkt, en rättfärdighet. Just därför kunde Paulus, som dock, från evangelii ståndpunkt, icke lät någon egen rättfärdighet gälla, om sin lagenliga fariseer-vandel säga, att han efter lagens rättfärdighet var ostrafflig, och hade från sina förfäders tid tjänat Gud med gott samvete (Fil. 3: 6; Ap. G. 23:1; 2 Tim. 1:3). Och en sådan lagenlig rättfärdighet har även sin vinning, såsom åter Paulus själv bekräftar detta, då han (Fil. 3) säger, att han för att vinna Kristus, hade räknat allt det såsom en

förlust, som vid hans ostraffliga vandel enligt lagen varit honom en vinning. Lag-rättfärdigheten har nämligen i själva Guds lag löften om detta livet med sig; hon finner i denna värld lön och välsignelse, såsom ännu alltid erfarenheten visar, att rättskaffens föräldrar och barn, rättskaffens husfäder, tjänstemän, borgare och köpmän, ärliga och flitiga arbetare, fromma, stilla och återhållsamma människor hava i denna världen allehanda gott att njuta av: ära och beröm, jordiska fördelar och ägodelar, inre och yttre välgång. Så gives det således efter Guds eget ord, även bland denna världens människor, rättskaffens människor jämte orättfärdiga, och dessa hava därför att åtnjuta en lön av Gud; men komma de icke vidare, så hava de ock tagit ut hela sin lön med denna jordelön: in i himmelen når den icke (Matt. 5: 20; jämf. Hebr. 9: 8—10, 24). Varest inträder nu felet vid denna lagrättfärdighet? Just där det framträdde hos fariseen i dagens evangelium: då människan för sin lagenliga rättskaffenshet förgäter eller ringaktar sin syndfullhet inför Gud, och då hon för den timliga välsignelse, som följer med hennes rättskaffenshet och för vilken hon kanske ännu tackar Gud, icke bekymrar sig om evighetens andliga välsignelse, om själens salighet, eller utlovar den åt sig själv på grund av sin lagrättfärdighet — således icke finner av nöden att söka någon bättre rätt-

färdighet. Då missräknar människan sig i avseende på sin fromhet och rättskaffenshet, d. v. s. hon går utöver måttet av sin rättfärdighet, hon sätter det förtroendet till sig själv (Luk. 18: 9 grundtexten), att hon med sin lagrättfärdighet skall bestå även inför den helige Gudens hjärtat genomforskande doin, och ser blott i saligheten sin förtjänta lön; därför tror hon sig icke först behöva förödmjuka sig, såsom dåliga, lastbara människor, så att hon skulle söka nåd hos Gud i allvarlig bön; tror sig icke först genom nådens fullhet i Jesus Kristus behöva upphöjas till en högre grad av rättfärdighet och salighet än den hon själv tänker sig, för att icke med all sin rättfärdighet och all sin nuvarande vinning dock komma på skam. Det insåg däremot den ostrafflige Paulus, då han (Fil. 3:7 ff.) säger: "Allt det, som var mig en vinning, det har jag för Kristi skull räknat såsom en förlust — på det att jag må vinna Kristus och varda funnen i honom (invärtes förbindas med honom), icke genom min egen rättfärdighet, den som kommer av lag, utan den rättfärdighet, som kommer genom tro på Kristus, rättfärdigheten av Gud på grund av tron; jag far efter att vinna det, eftersom jag själv har blivit vunnen av Kristus Jesus".

Men varför kunna eller vilja så många rättskaffens människor icke inse detta? Vadan deras självförtroende inför Gud f Framför allt därav, att de blott bliva stående vid lagens bokstav och i dess spegel beskåda blott sitt livs yttre gestalt, icke därjämte den inre; lagen har nämligen icke blott en bokstavlig betydelse för det yttre livet, för att införa en rättvis ordning och allehanda välsignelse i denna världen; lagen har även en andlig betydelse för människans inre liv. Den skall och kan visserligen icke själv göra rättfärdig inför Gud för den eviga världen, så att den skulle tillföra människorna himmelrikets rättfärdighet och salighet; men invärtes skall och kan lagen förbereda därför, så att den för människan är en uppfostrare till Kristus (Gal. 3:24). Denna invärtes andliga betydelse ställer lagen själv över sin blott bokstavliga, utvärtes betydelse; ty över alla dess utvärtes laghud står såsom det förnämsta budet: "Du skall älska Gud av allt

hjärta, av all själ och av all håg, med alla dina krafter, och din nästa skall du älska såsom dig själv"; det gäller hos lagen för mera än brännoffer och alla offer, för mera än fastor och tionde (5 Mos. B. 6:4 ff.; 10:12 ff.; 3 Mos. B. 19:18; Mark. 12: 28—34; Hos. 6:6; Luk. 11:42). Därmed hänvisar den till och fordrar det, som först utgör den sanna rättfärdigheten: att människan med hela sitt inre, med hjärta, själ och håg och med alla krafter skall vara hänvänd till det goda i avseende på Gud och människor; kärleken först är den andliga uppfyllelsen av det som lagen bjuder (Rom. 13: 10), kärleken först gör ett gott verk i Guds ögon (1 Kor. 13:1—3). Och likaledes uppställer lagen i avseende på det onda efter alla sina förhud mot den onda handlingen ännu därtill ett förbud mot den onda hegärelsen; den säger icke blott: "Du skall icke dräpa, icke stjäla, icke begå äktenskapsbrott", utan den tillägger även: "Du skall icke hava begärelse!" Och därmed åter hänvisar den till och fordrar vad som hörer till den sanna rättfärdigheten: att människan skall förfölja synden ända in i sitt innersta, i sin fördolda diktan och traktan, där den orena källan är, som måste tilltäppas; att således ingen får miena, att han blott ined det att icke stjäla, icke begå äktenskapsbrott o. s. v. vore fri från synd och skuld. Så förer lagen själv med sitt kärlekshud och sitt förhud mot hegärelsen från det blott yttre till det inre, till det godas och ondas andliga rötter; i sitt kärleksbud lärer den oss, vad det godas inre väsende är, och i sitt förbud mot begärelsen blottar den för oss syndens inre

väsende; men den bjuder blott kärlek, giver icke kärlekens Ande, och förbjuder blott begärelsen, men dödar den icke, avskär icke dess inre liv.

Huru tillgår det då hos dem, som icke blott begagna lagens bokstav för det yttre livet, utan verkligen även bruka den andligen för det inre? De erkänna alltmera, att de med blott lagenlig vandel, med sina lagverk på långt när ännu icke hava uppfyllt lagen; att det fastmera gäller hela hjärtat, en fullkomlig hjärtekärlek till Gud, emedan vi fullkomligt tillhöra honom, en kärlek, som dödar den orena kärleken i hjärtat, den syndiga lusten, och först bringar

den rätta anden, det rätta livet i ens goda verk gent emot Gud och människor. De, som inse detta, äro därför icke tillfreds med den blott yttre rättfärdigheten efter lagbokstaven; utan de kämpa för denna inre rättfärdighet, sådan den i lagens ande innehålles, för en fullkomlig Guds kärlek, som övervinner den inre syndalusten. Men vad finner en var vid en sådan kamp? Just det som Paulus (Rom. 7:14 ff.) fann, så att det heter: "Lagen är andlig, men jag är av köttslig natur (jag är motsatsen till lagen), såld till träl under synden; ty det goda, som jag vill, gör jag icke, men det onda, som jag icke vill, det gör jag; synden bor i mig (har sin boning i min egen natur, är icke blott ett yttre verk). Efter min invärtes människa har jag min lust i Guds lag; men i mina lemjmar ser jag en annan lag, som gör mig till fånge under syndens lag (synden har en sådan makt över min natur, att hon städse åter övervinner lusten till Guds lag i min invärtes människa, hågens anslutning till densamma och tager mig fången i sin tjänst). Jag, arma människa! Veni skall frälsa mig från denna dödens kropp" — från min egen natur? Så är lagen vid ett rätt inre bruk en uppfostrare till Kristus, Återlösaren, under det vid dess blotta yttre bruk Kristus blir till anstöt och förargelse, såsom det var med fariséerna; så förer lagen i dess andliga betydelse till syndens kännedom, till invärtes övertygelse, att av lagen för sig själv och av lagens verk icke någon sådan rättfärdighet kommer, som skulle kunna gälla inför Gud såsom skicklighet och värdighet för hans heliga, saliga rike i himmelen (Rom. 3: 20 f.; 9:31 f.; 10:3), emedan där blott ren Guds kärlek bor, och oren kärlek, icke blott yttre syndagärning, är därifrån förvisad.

Därför är det ingen överdrift, utan den renaste sanning: vi människor, vi alla, även de mest rättskaffens, kunna blott genom nåd varda rättfärdiga och saliga, icke genom någon våra gärningars förtjänst (Rom. 3:23 f.; 11:6). Detta är just den nåd, som i den för oss korsfäste och för oss levande Kristus (Rom. 4:25 f.) besöker oss; och antaga vi henne med troende hjärta, så antager hon oss, sådana vi äro, såsom

under synden sålda väsenden, så att Gud jörlåter oss synderna och renar oss från all orättfärdighet (1 Joh. 1:9). Det är således en nåd, som icke lämnar oss sådana vi äro, om än den antager oss, sådana vi äro, oskickliga, ovärdiga för himmelriket: hon låter icke publikanen förbliva publikan, lika litet som Paulus en Saulus, Petrus en Simon, utan nåden gör också skicklig och värdig för sitt himmelrike (1 Kor. 6:9—11; Tit 3:3—8; 2 Kor. 3:4—6); hon består icke i blott förlåtande, utan även i givande, och hon giver åt tron icke blott en ny lag, utan ett nytt liv, giver oss, i stället för lagen, den levande Kristus själv, och gör honom för oss på samma gång till vår rättfärdighet och helgelse (Rom. 5: 15—17; 1 Kor. 1:30 f.; Ef. 2:4—10; Kol. 1:27—29; Rom. 3: 31; Matt. 5:17—19; Hebr. 8: 8 ff.). Jesu Kristi nåd förer till oss en ny, helig Ande, Kristi Ande, vilken icke blott erbjuder oss Guds kärlek, utan utgjuter den i vårt hjärta, icke blott förbjuder den syndiga begärelsen, utan giver oss mod och kraft, så att vi kunna och skola döda den uti oss, på det den rättfärdighet, som lagen fordrar, i oss måtte uppfyllas, i det vi ställa vår vandel efter Andens nya drift, i stället för efter köttets gamla drift (Rom. 5:5; 8:1—4, 12—15). Detta är Nya Testamentets rättfärdighet (Rom. 1:16 f.), varom Herren säger: "Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet" (Matt. 6:33), och vilken han i Bergspredikan beskriver (Matt. kap. 5—7). I avseende på denna himmelriks-rättfärdighet är det t. ex. icke såsom vid lag-rättfärdigheten blott fråga om, att man gör var man rätt och ingen något orätt, utan även att man själv tåligt fördrager orätt av andra, till och med för vad man gör rätt och gott, och därför icke blott icke hämnas, utan icke ens behåller något agg i hjärtat, fastmera hyser kärlek; att man icke blott icke begår någon falsk ed, utan icke ens säger något falskt ja eller nej, och så vidare. Och denna himmelriksrättfärdighet är icke gärna tåld hos människorna, såsom lagrättfärdigheten; hon har icke sin lön och

vinning i denna världen, utan medför mången förlust, otack och fiendskap; hon måste vara beredd att giva41. Lagrättfärdigheten. 483

till offer ära, ro, vänskap, till och med livet, och trösta sig med lönen i himmelen.

Detta, mina älskade, är den rättfärdighet, som förer till himmelrikets salighet (Matt. 5:3—12, 20); och till den äro vi alla kallade av Herren själv genom evangelium. Men för att bliva upphöjda därtill, måste vi alla ödmjuka oss själva, måste söka nåd hds Gud i allvarlig bön, och städse i tron omfatta den fullhet av nåd, som han i Kristus erbjuder oss, så att vi taga nåd för nåd av hans fullhet, och i sådan nåd alltmera helga oss. Det är en smal väg, såsom Herren själv kallar den (Matt. 7:13 f.); men någon annan väg till salighet gives det icke för oss människor; även den mest rättskaffens människa, vore det ock en Paulus, måste gå denna rättfärdig-görande nådeväg likaväl som publikanen, för den lastbare står den öppen likaväl som för den ärbare: publikanen Levi kunde på denna väg bliva en Matteus, såsom den efter lagen ostrafflige Saulus en Paulus; båda måste göra ett och detsamma: gå in i sitt samvete och i hjärtat ropa: "Gud vare mig, syndare, nådig!" Skillnaden är blott, att den ene har att övervinna sitt syndalättsinne, den andre förtroendet till sin rättfärdighet; och om en publikan vinner denna seger över sig själv, så att han beträder nådevägen till Gud, så är han rättfärdigare än den lagrättfärdige, emedan han därigenom har begynnelsen till den bättre rättfärdighet, som förer in i himmelriket.

Man behöver således alldeles icke vara en publikan, en lastbar människa, eller gent emot sanningen framställa sig såsom en sådan, för att av hela sitt hjärta söka nåd hos Gud och mottaga den i Kristus; man kan och skall fastmera med helt hjärta jaga efter rättfärdighet, utvärtes och invärtes (Matt. 5:18 f.; 1 Tim. 6: 11—14), och man är då ingen farisé, som upprättar sin egen rättfärdighet inför Gud. Det heter icke blott: "Herren söker de förlorade, tager emot syndarena", de lastbare; utan det heter även: "Den som fruktar Gud och övar rättfärdighet, han tages emot av honom" (Ap. G. 10:35). Om än ingen mänsklig rättfärdighet kommer så långt, att hon förtjänar det Gud har berett åt484 Beck, Kristliga Tal.

dem, som älska honom, så är dock detta just Guds nåd, att han vedergäller dem, som söka honom och tjäna honom, att han giver det eviga livet åt dem, som med tålamod och uthållighet göra det goda, även judar och hedningar, i det han drager och leder dem till sin Son, giver dem åt honom, som

1 dem begynner och fulländar sitt verk, det eviga livets verk (Rom. 2:6—11; Ap. G. 10:1—6, 30 ff.; Luk. 7:1 ff.; Matt. 8:11 f.). Just vid strävandet efter en bättre rättfärdighet än fariséernas, efter den inre rättfärdigheten, skall och kan man blott så mycket tydligare inse, huru djupt invärtes vår natur och vårt liv är fördärvat, huru orena och syndiga väsenden vi äro inför den helige Guden, att vi på vår rättfärdighet leke kunna grunda någon slags rätt inför Gud, fastmera måste i tron anropa och omfatta samma barmhärtiga nåd som de lastbara publikanerna, för att såsom de först genom Guds nåd och gåva upphöjas till himmelrikets rättfärdighet och salighet. Så var förhållandet med en Abraham, Mose, David, en Petrus, Johannes, Kornelius och många andra: dessa alla voro varken syndiga publikaner eller blott lagtrogna fariséer, utan de voro Gud lydiga, jagade av hjärtat efter rättfärdigheten; och just detta gjorde Guds nåd så högeligen dyrbar för dem, att de omfattade densamma i tron och hon gjorde dem själva dyra och aktade inför Gud, så att han utmärkte dem framför andra genom sin nåd. Guds ord prisar dem både som rättfärdighetens män och som trons män: de äro rika både på rättfärdighetens och trons verk; men icke i sina verk söka de och hava de rening och återlösning, skicklighet och duglighet för Guds rike, utan i sin tro, i den troende hängivenheten till Guds rättfärdiggörande nåd (Rom. 4:1—3); däremot är deras förtroende till Guds nåd, den tro, som rättfärdiggör dem, icke någon kraftlös nådeberömmelse, utan deras helgelse, är en seger över dem själva och över världen, med den förmåga, som de av Guds nåd hämta (Rom. 4:18—22; Hebr. 11: 6; jämf. Jak. 2: 14 ff.;

2 Tess. 2:13 ff.; 2 Petr. 1:1—11; 1 Joh. 5:4).

Tanken således icke, mina älskade, att, emedan även de rättfärdigaste blott genom nåd kunna varda saliga, såsom42. Guds sätt att göra väl. 485

publikanerna och syndarne, så är det onödigt att särskilt uttrötta sig med lagen och med hjärtats och livets

rättfärdighet; de som så tänka och vilja föra ett fritt och bekvämt liv, de komma antingen alldeles icke till nåden, eller måste de först så mycket mera kännbart ned under lagens tukt och skräck. Tagen det fastmera alla allvarligt med lagen och med rättfärdighet en invärtes och utvärtes, men utan att däruppå sätta edert förtroende, såsom voren I därmed rätt färdiga, såsom I skolen vara inför Gud, skickliga och värdiga för hans heliga salighetsrike; men ock utan att därför fälla modet och förtvivla, emedan I ännu aldrig finnen eder i eder själva skickliga härtill; nej, just vid edert allvarliga strävande efter yttre och inre rättfärdighet skolen I och fån I ock sätta edert hela, fulla förtroende och allt edert hopp till Guds nåd, som erbjudes eder i vår allradyraste Herre och Frälsare, Jesus Kristus (1 Petr. 1:13), vilken icke blott begynner utan även fullbordar sitt verk i själva svagheten (2 Kor. 12:15; Rom. 8: 26); och veten därvid, att allt edert görande och allt edert lidande icke är att räkna mot den höghet och härlighet, som Gud har berett åt dem, som älska honom (Rom. 8: 18; 2 Kor. 4:17; 1 Kor. 2:9). Amen.

42. Guds sätt att göra väl.

Mark. 7: 31—37.

"Allt har Herren väl beställt" — det är dock, mina vänner, ett sällsynt utrop i denna världen. Hela massor av människor kunna upptändas, utbrista i lov och beröm över mänskliga bedrifter, som beprisas för dem såsom handlingar av kraft, menniskokärlek, konst; men i avseende på Gud tänka de flesta människor, såsom om han icke hade någonting mera att göra i världen. Man ser honom ju ingenstädes, när det på fromt sätt heter, att Gud gör det och det, att han helar och hjälper, bespisar och välsignar, skapar och regerar; man ser blott, huru människorna utföra sådana ting med sina egna eller eljest naturliga krafter

och världsliga medel, och tror så, att vad man ser är ock allt — eller må vara att ännu möjligen ett obekant något vore bakom, varuppå man dock icke vidare inlåter sig. Hedningarne i Athen, de världsvisas huvudsäte, hade dock ännu så mycken kunskap och tro, att de hade ett altare för den okände Guden (Ap. G. 17:23); men huru många i den nuvarande kristenheten, visa och ovisa, finnas icke, som icke ens hava så mycket! I det de intet annat ära, än vad de genom sina sinnen och sitt sinnliga förstånd förnimma, så gives det för dem ej mera någon okänd Gud, utan på sin höjd ännu ett okänt ting, såsom det fördolda ursprunget till vad som lever i naturen, och såsom orsaken till vad som sker i världen. Men att detta för dem okända ting vore ett osynligt, andligt väsende, som verkar i allt och genom allt och över allt, verkar det kända och okända; att ett väsende, som uppehåller allt gott, allt förstånd, all kraft i människorna och naturen, att ett sådant väsende även i sig självt har och håller i sin makt allt gott, allt förstånd och all kraft; att det således icke är ett naturligt och världsligt ting, utan ett övernaturligt, övermänskligt andeväsende, vilket just därför till åtskillnad från allt annat heter Gud, och att denne Gud skall äras, älskas och prisas över allting, såsom den där gjort allt väl, innan ännu mänskligt oförstånd och egen vilja kunnat göra det illa, och som möjliggör och frambringar allt vad gott ännu göres i världen — det är hos det minsta antalet människor en fast, levande tro; ty även bland de många, som ännu med läpparna bekänna det, är det få, för vilka det är levande i hjärtat, för vilka det förblir sant och dyrbart, vare sig det går dem väl eller illa.

Ack, den kristendom, som man i världen så kallar, står på svaga fötter, och allt mäktigare intränger däremot otron, som helt och hållet förer människorna bort från Gud. Varav kommer dock detta? Gud har så gjort och inrättat värld och människor, att vi skola söka världens Herre (Ap. G. 17: 26—28); men människorna mena nu så gärna, att Gud måste osökt såsom ett vanligt ting stöta på dem, och en oinskränkt Herre vilja de ingalunda hava över sig eller söka;

fastmera umgås de så egenmäktigt med vad Gud har överlåtit åt dem själva att göra, att de allt mindre vilja söka en Gud och Herre, och småningom allt mindre kunna det. Vår tid är visserligen mycket ivrig i sökande, mycket lycklig i uppfinningar och upptäckter; men det är icke Gud och gudomliga skatter, som det ivriga sökandet avser, utan världen och världsliga skatter; icke huru i den underfulla världsbyggnaden och världshushållningen, vars under man till och med beprisar, är en underbar Herre med omätlig makt och vishet, detta är det icke man söker att allt klarare känna av de ständigt nya upptäckterna, att allt djupare föra till hjärtat, utan med hand och förstånd vilja människorna allt mera framställa sig såsom egna herrar över världen; icke det, att Gud allena kan och vill göra allt väl, tror man och söker man, nej, att människorna själva måtte ställa det för sig så gott som möjligt i

världen — sådant är hjärtats sinne, sådant dess trotsiga ävlan. Därför upphöjer man mänskliga namn, handlingar och verk med överdrivna uttryck, i avgudisk tjänst, och Guds namn förgäter man, eller ärar man honom blott såsom i förbigående, på det han med sin makt och gunst eller ock blott med det anseende, vari han här och där ännu står, måtte vara oss till tjänst — i stället för att han med sin Iag skulle vara vår sannskyldige Herre, vi hans sannskyldiga tjänare och livegne. Så bliver i denna tid (Ef. 4:17—19) hjärtat alltmera uppfyllt med fåfängliga tankar, bliver av idel världsliv främmande för det liv, utan vilket intet liv i världen skulle finnas, det gudomliga ur-livet, vars egendom och verk alla de beundrade krafterna i världen och i människorna äro, alla de efterlängtade och missbrukade skatterna. Oaktat det myckna världsliga vetandet tager i gudomliga saker okunnigheten allt fruktansvärdare överhanden, oaktat all lysande bildning sedefördärvet, oaktat all yttre prydlighet och förfining tänkesättets orenhet och hemliga synder, oaktat all frihetssträvan träldomen under de världsliga njutningarna och förvärven, och därmed ock det slaviska beroendet av sådana, som veta att fatta och fånga människorna i deras lustar och lidelser. Alltid hava månniskorna fått Mttert

umgälla det, när de icke sökt Gud; alltid har vad de trott sig gjort väl gått förlorat, när de förlorat Gud, och alltid hava de förlorat Gud, när de sökt sin välgång i den synliga världen; och detta skall vår övermodiga, lättsinniga tid pä ett fruktansvärt sätt få erfara.

Gud är osynlig, men aldrig har han låtit sig själv varå utan vittnesbörd (Ap. G. 14:17) för dem, som icke följt blott sina sinnens dragning och retelse, utan hava aktat på en dragning i sitt inre, som drager utöver det sinnliga in i ett översinnligt liv, och på en tukt i hjärtat, som strider emot det onda i oss, emot det sinnliga livet och de världsliga lustarna. Under en sådan tukt öppna sig i människan inre sinnen, högre sinnen än dessa yttre; du får ögon, med vilka du gör andra upptäckter i världen än blott sådana, som kunna uppräknas på fingrarna och giva vinst; du finner (Ps. 19; Rom. 1:19 f.; jämf. Vish. B. 13:1—5) bakom alla världens verk en världens Herre, som på lammelen och jorden har inskrivit sina lagar såsom lagar för naturens och världens lopp; du ser i det myckna härliga, som himmel och jord erbjuda, gudomlig vishet och makt avbildade, och lärer dig att beundra och ära dessa, icke något blott blint, tillfälligt ting, någon blott mänsklig konst; du ser i det myckna goda, som världen i sig innesluter, gudomlig godhet och välgärning verka sitt verk, och lärer att därför tacksamt älska Gud; och i det förskräckliga,.som naturen företer, i de slag, som träffa människorna, ser du gudomlig tuktan och tygel, och lärer att frukta Gud.

Men såsom kristna hava vi ett ännu bättre Guds vittnesbörd än blott det vi se pä himmelen och jorden: icke blott naturliga krafter och verk hava vi framför oss i världen och däri en avbild av den gudomliga kraften, dess art och beskaffenhet; utan i Jesus Kristus hava vi en mänsklig personlighet, i vilken Gud avbildar sig till sin egen person, ehuru visserligen icke till sin yttre person, sin gudomliga skepelse (Fil. 2: 6 f.). Denna framträder först då, när Jesus Kristus fulländar sitt påbegynta verk; då skall han uppenbara sig i den store Gudens, sin Faders, härlighet, således

icke mera i blott människogestalt, utan i gudomlig gestalt (Tit. 2:13; Matt. 16: 27). Men den högsta, överjordiska Guds uppenbarelse har redan därmed begynt, att Gud i Jesu Kristi mandom har avbildat sig till sin inre person, till sitt andliga väsende, till sin innersta vishet och kärlek, sådan eljest ingen avbild finnes i hela naturen och människovärlden. Det Guds sinne och vilja, som, var fördolt alltifrån världens begynnelse, uppenbarar sig först i Jesus Kristus (1 Kor. 2: 6—9,16; Rom. 16:25 f.; Ef. 1:5—10; 3:3—10; Kol. 1:25—27; 2:2 f.); såsom Jesus Kristus tänker och vill, såsom han älskar och gör, så är det ock hos Gud själv; därför kunde Jesus säga om sig, vad eljest icke kan sägas om någon i världen: "Jag och Fadren äro ett; Fadren är i mig; den som ser mig, han ser Fadren; vad jag har hört av Fadren, det talar jag ut inför världen; vad Fadren gör, det gör likaledes ock Sonen" (Joh. 10: 30, 37; 14: 9; 8: 26; 5:19). Så kunde han då förrätta gärningar, som gå utöver blotta naturkraften och människokraften; och han förrättar dem, just på det vi däri måtte få se en högre Guds härlighet (2 Kor. 4:6; 2 Petr. 1:16 f.) än den, som ses i naturvärlden: övermänskliga, överjordiska gärningar, under g är ning ar i högsta mening. Och av vad slag äro dessa undergärningar ? Allt är sammanfattat i hans apostels ord (Ap. G. 10:38): "Han vandrade omkring och gjorde väl": det är gärningar av den högsta godhet och kärlek, välgärningar till kropp och själ för människorna, emedan vi just i honom skola lära känna Guds innersta godhet och kärlek, huru den vill

och kan göra allt väl, lära känna den över allt elände sig förbarmande Guds nåd, som man eljest varken på naturens himmel eller på jorden får se, men som är uppenbarad i Jesus Kristus (1 Joh. 4:9—11, 16; Tit. 2:11; 3:4 f.; Ef. 2:4—7).

Därtill hörer nu ock det i dagens text omtalade underbara helandet av en dövstum människa, vilket erbjuder mycket, som är av vigt att se och lära i avseende på sättet, huru Guds godhet gör väl. "Man förde till honom en, som var döv och nästan stum, och bad, honom att lägga handen på denne." Detta just är det första, att vi söka Herren och bedja om hans

hjälp, vare sig nu att vi själva göra det eller, i händelse av egen svaghet, låta göra det genom andra. Detta är lagen för allt gudomligt välgörande, vilket går utöver de vanliga, naturliga välgärningarna. Dessa senare bevisar Gud med Skaparens ädelmod emot alla sina skapade varelser; de naturliga gåvorna av föda, hälsa, yttre lycka kan Gud giva, till och med rikligt giva, även åt sådana människor, som varken söka honom eller bedja till honom eller någonsin tacka honom för dem (Matt. 5:45); men därmed är ock deras lycka slut (Luk. 6:24 f.): den invärtes gudsvälsignelsen, själens frid, det eviga livets lycksalighet äga sådana människor icke under all sin yttre njutning. Herrens övernaturliga gåva och hjälp måste sökas och utbedjas i tron, såsom han uttryckligen säger (Luk. 11:9—13; Mark. 11:22; Joh. 14:1): "Bedjen, och eder skall varda givet; söken, och I skolen finna; klappen, och för eder skall varda upplåtet; tron på Gud, tron ock på mig". Denna gudomliga lag har sin goda grund; icke såsom om Herren själv hade behov av att vi först underrättade honom om vad vi behöva och önska, eller såsom om vi först skulle stämma honom till godhet, likasom hade han ett hårt, äregirigt hjärta; utan ditt eget hjärta måste stämmas för Herrens godhet, måste upplåtas och beredas därför, och detta sker i det troende sökandet och bedjandet. Först då kan Gud giva och hjälpa dig, så att det är ett välgörande, en verklig välsignelse; men så länge du icke tror detta och icke handlar därefter, kan ej heller Gud träda närmare till dig än han i sin skaparekraft står till hela världen: hans överjordiska nåd och gåva i Sonen finnes icke till för dig.

Men huru förfar nu Herren vid själva sitt välgörande? Han tager den dövstumme mannen avsides ifrån folket, och sedan han åter ställt honom helad ibland dem, förbjuder han dem att säga det åt någon. Till Guds sätt att göra väl hörer således att undvika buller och uppseende; hans välgörande vill icke varå något skådespel, någon sinneslust, utan vill skaffa en stilla frukt i hjärtat. Om ock Herren vid andra tillfällen, emedan Gud genom honom skall uppenbaras, förrättar sina verk mitt under folkets ögon, så att man ser och

hörer det vitt omkring, så sker det även då utan allt prål, utan allt väckande av nyfikenheten, utan allt onödigt biverk; stilla och lugnt såsom solen låter han sitt ljus lysa, blott därom angelägen, att hans välsignelse må verka och kännas, så att man i honom lärer sig känna Guds frälsande nåd och sanning och hos honom söker och finner Guds salighet (Matt. 5:15 f.; 12:15 ff.). Men ser han denna sin avsikt vara i fara, ett köttsligt uppseende att frukta, så att vantro skulle näras i stället för tro, lystnad efter under i stället för sökandet efter frälsning, då förlägger han sitt välgörande i en stilla avskildhet och låter sina underkrafter blott verka i det fördolda (Joh. 4:47 ff.; Mark. 5:35 ff.). Även däri bevisar sig Herrens ord sant: "Vad Fadren gör, det gör likaledes ock Sonen." Se, huru Fadrens, Skaparens godhet visar sig i naturen på ditt åkerfält: stilla och omärkligt lägger sig den gudomliga välsignelsen i säden, som du har utsått; i det fördolda sväller den, tränger så fram ur jorden i dagsljuset och växer stilla och lugnt, till dess hela fältet böljar av Guds välsignelse — huru fritt från allt buller, huru obemärkt och oansenligt upplåter sig icke den gudomliga godhetens rikedomar mitt inför människornas ögon! Tagen dock detta till hjärtat, på det I icke måtten söka och vänta Gud och Jesus* Kristus på vägar, som de icke gå, och förbise och missakta de vägar, på vilka de vilja komma till människorna. Buller och prål, skryt och uppseende är världens fåfänga sätt; flärdlös stillhet och fördoldhet, ända till oansenlighet, är Guds sätt; faren efter detta och flyn det förra, om I viljen ösa ur den gudomliga livskällan, i stället för att förlora eder i skenlivet (Matt. 6: 3 ff.). Så giver sig Gud i sitt ord, så i sina verk, så i sin Son; så inplantar han, på samma sätt som det jordiska utsädet sås i åkerjorden, den himmelska säden i allas deras hjärtan, som i stillhet och fördoldhet utan uppseende söka honom, bedja till honom och bevara hans ord; så utväljer han åt sig sin församling i världen och föder den; så verkar han i denna stund, där hans ord förkunnas i kristenheten, sitt stilla gudsverk, utan att någon människa ser det, löser öra och tunga hos mången

åhörare, vars hjärta hittills varit tillslutet för hans kärlek, dövt för hans sannings och salighets ord, stumt för tacksamt tillbedjande av honom; så tager han än en, än en annan avsides från folket, tager honom ut ur världsbullret in i ensamheten, i lidandets skola, på sjuksängen, för att om möjligt läka hans själsskada och göra allt väl för honom.

Och vidare, huru enkelt, enkelt och dock gudomligt, se vi icke i dagens evangelium Herrens välgörande inrättat, huru avpassat just till den människas tillstånd, med vilken han har att göra! Av några yttre tecken begagnar han sig inför den dövstumme mannens ögon: han sätter först sina fingrar i hans öron, fuktar dem sedan med spott, som mycket ofta brukades vid helande, således ett kännetecken, att han ville hela honom, och så berör han nu även hans tunga. Detta allt är dock inga konstgjorda medel, varmed någon människa ögonblickligt kommer en döv att höra och en stum att tala; det är blott naturligt teckenspråk för att göra sig förstådd av en man, för vilken intet kunde meddelas genom ord. Den döve skulle se och känna, att Jesus vore beredd att hela honom till öra och tunga, och att han därför borde fatta tro till honom; vad härför på naturligt sätt fordras, gör Herren enkelt och okonstlat; det är inga trollmedel, inga underbara ting han företager. Men så enkelt mänskliga och naturliga medlen voro, så övermänsklig och övernaturlig, så gudomlig är kraften därvid, och även häruppå gör Herren den döve uppmärksam genom de enklaste tecken. Under det han vidrörer honom, lyfter han sina ögon inför den döves ögon mot himmelen med. suckande, för att lära honom, att han av hjärtat måste känna sitt elände och anropa Gud om hjälp, att av Guds kraft allena hjälpen kommer, icke från mänsklig förmåga, och att denna gudskraft skulle just från honom, av vilken han vidröres, inkomma i honom. Och nu ett ord: "Upplåt dig!" Och strax öppnades hans öron och hans tungas band lossades så fullkomligt, att han strax talade redigt, icke först stammade: allt har Herren gjort väl. Men även här således ingen trollformel, intet mumlande och besvärjande, intet vädjande tillGuds sätt att göra väl. 493

bibelspråk, varmed hjälpens nödvändighet påtvingas Gud, hans namn och ord vanhelgas (5 Mos. B. 18:9—14; Ap. G. 19:19 f.); nej; i stället för att med sådant förmätet, hantverksmässigt tvång och trug vilja rycka till sig den gudomliga kraften, heder han, som dock hade att bjuda såsom Herre, beder enfaldigt och naturligt, utan synnerliga ord och åtbörder, med och för den sjuke; han giver således ödmjukt Guds namn och kraft äran, bekänner sig såsom en, den där tjänar Gud, den där själv vill bero av Guds fria gåva, icke däröver spela härskaren (Fil. 2:6 f.; Matt. 4:3 f., 7, 10). Och just detta, denna trosfulla självförnedring, varigenom Guds Son ställde sig såsom en annan människa under Gud, gjorde att Fadren alltid och strax bönhörde honom (Joh. 11:42), och gav honom all den makt, som han själv i sig hade (Joh. 3: 35) ; så kunde då Jesus med blott det enklaste ord uttala sin vilja, sitt "Upplåt dig!" — såsom Gud vid skapelsen uttalade sitt "Varde!" och strax skedde det.

Så utvärtes okonstlat och enkelt, men invärtes kraftigt och mäktigt är det gudomliga hjälpandet och välgörandet ordnat, och därför finnen I icke den sanne, levande Guden och Frälsaren, kommen icke till hans kraft och hjälp, tjänen honom icke efter hans välbehag, I, som rikt en edra ögon och edert hjärta pä det mångahanda, på medlens mängd och storhet, på utvärtes makt och styrka, på storartade tillrustningar och inrättningar, på varjehanda konster och under, på tvång och trug, även när det gäller Herrens namn och ord, och därvid försummen och förakten det okonstlade, naturliga användandet av Guds ord och namn, det enkla, ödmjuka kedjandet, det enfaldiga förtroendet till Guds i stillhet verkande kraft, och det troende väntandet på hans fria välbehag, på hans — efter hela edert tillstånd avpassade — givande, styrande och välgörande. Detta måste läras, mina vänner, och läres med svårighet, fordrar fullt allvar; ty det kostar mycken förödmjukelse och självförsakelse, försakelse av våra vid det yttre fästade sinnen och begärelser, och ett riktande uppåt över blotta jorden in i himmelen, så att vi icke med vårt mänskliga, jordiska mått vilja mäta det gudomliga, icke inne-494 Beck, Kristliga Tal.

sluta det inom den mänskliga kraftens gränser, icke binda vid våra medel och redskap, vår form och konst hans handlingar, för vilken ett ord är nog, att bjuda det, som icke är, att vara (Kom. 4:17 ff.), och bjuda det, som icke är rätt, att varda rätt. Han, som ingen och intet behöver (Ap. G. 17:24 f.), som själv förer allting med sig, och icke först här och där hämtar det tillhopa, han, som skapat natur och människor enfaldiga och dock med så rika gåvor, han kommer icke med lysande, underbara medel eller skapar med medel av mänsklig konst, utan på sina egna naturliga vägar griper, berörer, genomtränger han, där han så finner det kunna ske, med en kraft, som endast

förmedlas av hans eget ord. Och ej heller kunna vi ined uppbjudande av många små eller stora medel, med fromma konststycken och skådespel utverka, att han ingår med denna sin kraft, utan den okonstlade Herren med sin fördolda rikedom ser till det enfaldiga hjärtat, som okonstlat tror under begagnande ar okonstlade, naturliga medel, och okonstlat beder och väntar på den tid, då Herren säger sitt "Effata" — det uträttar mera, än om vi hade samlade all världens krafter och undergörare; det uträttar just det, som för tid och evighet är dig hälsosamt, icke blott för ögonblicket giver dig lättnad.

Så lären då, mina vänner, att älska och öva det enkla, isynnerhet i eder kristendom; lären att akta stort det enkla, högre än världens storheter; ty det enkla är det, som Herrens gudomliga storhet utväljer (1 Kor. 1:19 ff.), emedan han bär allt i sig själv, och av sig själv kan göra allt väl. Den som söker Herren genom många medel och vägar, han förfelar honom; just då våra vägar sluta, begynner Herrens väg; då vår arm och vårt förstånd är för kort, räcker hans till utan våra kryckor och bryggor; då vi blott kunna göra allt illa och fördärva det med de många konster, vi bruka (Pred. 7: 30), kan han göra det väl med sin enkla gudskraft, varmed han bär alla ting och alla människor och leder efter sitt råd och sin vilja; och sitt råd och sin vilja uppenbarar han för oss i sitt ord, vilket ock, såsom han själv, är utvärtes så enkelt och dock invärtes så fullt av gudskraft. Lär känna honom avGuds sätt att göra väl. 495

detta hans eget ord, därur hämta och stärk din tro, därmed rena ditt öga och ditt hjärta, så att det varder enfaldigt och blir alltmera enfaldigt; då skall det bliva ljust i dig och omkring dig (Matt. 6:22; 5: 8), så att du alltid på nytt får erfara, huru Herren verkar och gör väl i det stilla och fördolda, utan buller och uppseende, enkelt och dock gudomligt. Så skall du lära att i alla de välgärningar, som finnas så många överallt i världen och i varje människoliv, erkänna och ära den stille, gudomlige Välgöraren. Han ropar ingenstädes till dig: "Se, här är jag! Det gör jag!" Och dock kommer allt gott i världen och hos människorna från honom. Det är en tanke, som vederkvicker och förädlar hjärtat, detta: Allt, varigenom verkligen göres väl mot mig och andra, det gör Gud. Men detta gudomliga välgörande skola vi nu även taga till hjärtat, så att vi höja oss till den ännu högre tron: Allt, vad Gud överhuvud gör i världen, är väl gjort, även där vi ännu icke inse det, även där det synes vara motsatsen. Ty med allt vad Gud gör, om det ock för det närvarande icke fröjdar oss utan smärtar oss, vill han blott vinna ett mål: öppna våra öron och hjärtan, så att han i oss får skapa tron och föra oss fram till den fulla tron på sin Son, vilken han genom de verk, som han givit honom att utföra, har beseglat såsom Återlösaren från alla band; så att genom honom hela vårt ifrån den sanna ordningen bortkomna väsende måtte återställas och vi bliva delaktiga av ett liv, där allt i oss och omkring oss uppenbarligen och fullkomligen är väl gjort. Det är livets skatt, större än kroppens hälsa, större än all världslig lycka och jordiskt gott; och denna livets skatt göra sig alla de förlustiga, som för dess vinnande icke vilja uthärda något svårt, alla de, som innästla sig med själ och kropp i detta timliga liv och just genom de välgärningar, som de här åtnjuta, bliva så övermodiga, att de icke söka och ära den fördolde Välgöraren, emedan han giver så villigt utan anseende till person (Jak. 1:5). Vi alla hava mångfaldigt gott att njuta av och hava att lida av mångfaldigt ont — slån dock intetdera i vädret, utan mottagen det till dagligt, stilla eftertänkande: det goda, att det må leda eder till ursprunget för allt gott,496 Beck, Kristliga Tal.

det onda, att det må leda eder till hjälparen emot allt ont; och bliven icke stannande vid de blott jordiska, naturliga avbilderna av den gudomliga godheten, utan trängen utöver naturen in i Guds personliga faderskärleks avbild, in i Jesus Kristus, i vilken på naturligt sätt Guds övernaturliga välgärningar och hjälp upplåta sig, hans eviga nåd och gåva, Där finnen I förlossningen från allt ont och hans himmelska rikes saliga arv och lären att av hjärtat upphöja honom med lovsången: "Allt har Herren gjort väl, givom honom ära!" Amen.

43. Människornas otacksamhet.

Luk. 17: 11—19.

v Blevo icke alla tio gjorda rena? Var äro dä de niof" Bland tio människor Mött en tacksam — det, mina vänner, visar människonaturen i ett ofördelaktigt ljus! Tio bedjare. som i nöden, i stor nöd ropa om förbarmande, och blott en, som efter nöden giver Gud äran och tackar sin förbarmare — det visar, huru mäktigt det gudförgätna sinnet är bland människorna. Tio av Herren benådade, och däribland nio, som tillhöra Guds eget folk, nio

rättrogna, som icke hava någon annan frukt därav än den yttre välgärningen, under det dock en främling, som förut icke visste vad han tillbad, kunde vinna en hjärtetro, som Herren prisar salig — det visar, huru många under all sin rättrogenhet förgäves mottaga Guds nåd, under det sådana, som för dem gälla såsom otrogna eller vantrogna, gå före dem, och en gång skola fördöma dem (Matt. 12:41 ff.). O tack, gudförgätenhet, missaktning av den gudomliga nåden — det är mänsklighetens skador, varöver ofta nog klagas; men att de icke blott förefinnas i den så kallade "världen", som av Gud intet vet, utan även där, varest Guds namn, ord och tjänst har sin boning — det visa de nio spetälska i dagens evangelium; och detta måste göra alla, som icke vilja lida skada till sin själ, dubbelt vaksamma — annars kan den mottagna välgärningen,

hjälpen och nåden bliva människans olycka, i stället för hennes lycka.

Det gives på jorden mycken brist och nöd, men därjämte även mycken hjälp och välgärning av Gud och människor; men huru mycken verklig tacksamhet gives det väl? Så litet, att därav ordspråket uppkommit: "Otack är världens lön!77 Och dock, vad är att tackaf Vad hörer till tacksamheten? Månne den svåra konsten att med tålamod fördraga orätt eller att till och med vedergälla ont med gott? Nej, så utöver naturen gå ej fordringarna i fråga om tacksamhet; tacksamhet är det naturligaste, som låter sig tänkas: att du vedergäller undfånget gott med gott, med välvilligt sinne och hjärta och med betygande därav i ord och gärning, just på det sätt som du kan. Att älska dem, som älska oss, att göra väl emot dem, som göra oss väl, det ligger redan i naturens drift, så allmänt, att Herren kunde säga (Luk. 6: 32 f.): "Också syndare göra ju detsamma, även människor, som intet fråga efter Guds bud!" Därför kallas det även i all världen onatur och omänsklighet, om en människa förblir kall emot kärlek och välgärning, eller till och med vedergäller den med ovilja, ondskefullt tal och handling. Men varav kommer det då, att otack är något så allmänt, verklig tacksamhet så sällsynt? Därav att i vår natur finnes jämte tacksamhets driften ännu andra drifter, som försvaga, uppehålla och förkväva densamma; det är egenkärlekens och själviskhetens drifter, t. ex. bekvämlighet och njutningslystnad, eller stolthet och falsk blygsel, eller egennytta och girighet. Så länge nu ej hjärtats älsklingsdrift angripes och lider nöd, kunna: även syndare visa sig undfallande och tacksamma; men även då stannar det antingen vid en blott yttre skentacksamhet, eller vet man även åt otacksamheten giva ett gott sken, påkläda den en mantel, så att det ej mera skall heta otacksamhet. Härav kommer det, att tacksamheten, som dock var och en älskar, så lätt utslocknar, och att otacksamheten, som dock ingen kan lida, så mångfaldigt förekommer, tio gånger mot en kväver tacksamheten.

Så handla människorna sinsemellan; och ej bättre, ja ännu argare handlar man emot Gud. När människorna göra varandra gott, så är det dock synligt; redan anblicken, det yttre umgänget erinrar alltjämt åter därom och förnyar den naturliga tacksamhetsdriften — den som icke älskar sin broder, sin mänsklige välgörare, som han ser, huru kan han älska Gud, som han icke ser (1 Joh. 4: 20), denne den tystaste av alla välgörare, vars verkan är fördold under de yttre medlen i världen, så att den aldrig omedelbart träder oss under ögonen! Men just i avseende på Gud kläder sig den mänskliga otacksamheten på så mångfaldigt sätt i en yttre skentacksamhet, och frigör sig därmed även från tacksamheten mot de synliga verktygen för Guds nåd, hjälp och välgärning. De tio spetälska hade sett Jesu person framför sig, hade hört ur hans mun, huru han skickade dem till prästerna, vilka efter lagen hade att undersöka, om någon verkligen var renad ifrån spetälskan; och innan de ännu framkommo, kände och sågo de på sina kroppar, att de blivit rena. Det var således handgripligt och ögonskenligt: "Denne man är vår välgörare, har räddat oss från det eländigaste liv och död"; ty den tidens spetälska sönderfrätte hela kroppen, och den som var angripen därav blev av var man undflydd av fruktan för smitta. Huru naturligt skulle det således hava varit, att de nio judarne, likasom samariten, hade vänt tillbaka och fallit till sin synlige välgörares fötter! Men denne måste utropa: "Var äro de nio?" Dock på denna otacksamhet emot sin egen person förlorar Herren icke ett enda ord; däremot över deras otacksamhet emot Gud uttalar han sin ovilja: att de utan vidare mottogo ett ögonblickligt helande av en för all världen obotlig sjukdom, utan att erkänna att de just i Jesu person hade att göra med Gud, utan att just där, varest man i deras nöd hade hört dem ropa om hjälp, även visa och tacksamt erkänna, att Gud genom Jesus hade hjälpt dem — denna gudförgätenhet straffar Herren öppet med de orden: "Fanns då ibland dem ingen, som vände tillbaka för att prisa Gud, utom denne främling?" Det hade däremot

samariten gjort: "När han såg, att han hade blivit botad, vände han

tillbaka och prisade Gud med hög röst". Främlingen erkände således en särskild Guds hjälp i helandet och flödade över av tacksamhet, och detta icke så att han gick Jesus förbi, utan han föll ned på sitt ansikte för Jesu fötter och tackade honom. Han hade Övertänkt det underbara helandet och erkänt, att Jesus hade för honom varit förmedlaren av den gudomliga hjälpen, och att han just därför icke kunde ära Gud utan att ära Jesus. Därför säger även Herren till honom: "Din tro har frälst dig!" Därmed menar han icke blott den lekamliga hjälpen, som ju även hade vederfarits de nio, utan att de därför ägde samaritens tro: de hade blivit hulpna genom Jesu blotta barmhärtighet, efter vilken han förbarmar sig över alla, som, äro i nöd och anropa honom; samaritens tro däremot hade förhjälpt honom till mera än blott hälsa, till den kunskap, varom Herren säger, att den förer till det eviga livet (Joh. 17:3), till kunskap om den allena sanne Guden, sådan han uppenbarar sig i Jesu Kristi sändning såsom nåd och sanning. Därför säger Herren till honom: "Din tro har frälst dig!" — vilket han icke sade till alla, som han utvärtes hjälpte; han upptager därmed främlingen bland sina trognas tal, som Fadren hade givit honom, på det han skulle giva dem det eviga livet. — Huru var det däremot med de nio judarne? De hade under sin lagmässiga gudstjänst vant sig vid att utföra det, som anbefalldes dem, pä ett blott sedvanligt och tanklöst sätt; och i stället för att nu eftertänksamt begrunda Jesu underbara hjälp och med särskild hj ärtetacksamhet ära den såsom ett särskilt Guds verk, hade de åtnöjt sig med att blott efter lagens föreskrift avgöra sin sak med prästerna, i det de enligt den givna befallningen visade sig för dem och offrade för sin rening, såsom Mose hade bjudit (Luk. 5: 14; 3 Mos. B. 14: 2 ff.). Därmed trodde de sig hava givit Gud den tillbörliga äran, och allt förblev hos dem såsom det varit: nöden och hjälpen hade icke förhjälpt dem till den tro, som hjälper till det eviga livet, hade förmodligen icke ens borttagit deras fördom emot den av deras präster hatade Jesus och deras ringaktning av en samarit.

Så går det tyvärr ännu alltjämt för många, de göra upp sin sak med Gud genom yttre form och högtidlighet; de göra honom sin föreskrivna uppvaktning i kyrkan och i hemmet; detta skall vara deras tacksägelse, men ingen tacksamhet finnes i hjärtat; detta skall vara deras tro, men tron hjälper dem icke, att ur det döda väsendet komma till livet, ur fördomarna till sanningen. Varken nöd eller hjälp i nöden förer dem till en sådan levande kännedom av Gud, att de icke blott veta och antaga att en Gud är, utan förnimma hans eviga kraft och gudom i hans verk och ännu mera i hans enfödde Son; att de ära Fadren och Sonen, icke blott såsom man ärar människor, utan ära dem efter den oförgänglige Gudens härlighet, som ser in i det fördolda och ser till hjärtat, icke till det, som för ögonen och i munnen är. Ja, man kan helt lagenligt eller regelmässigt ära Gud och Jesus Kristus och därvid dock vara gudförgäten, så att den tacksamma åtanken av Gud icke får fäste i hjärtat och tron icke vinner liv och kraft; detta kan till och med ske, även om man redan erfarit Herrens hjälp och i nöden till och med lärt bedja icke blott efter en formel, utan av hjärtegrunden: "Gud, förbarma dig över mig!" eller såsom de nio: "Jesus, förbarma dig över oss!" — Huru är det nu dock vid allt detta möjligt, att man förgäter Gud och icke tränger igenom till tron, till och med utan att man just vill vara otrogen och gudförgäten? Det kommer framför allt av det sätt, varpå man umgås med Gud och Jesus: där icke ett särskilt nödfall är, umgås de flesta med Gud och Jesus på ett blott sedvanligt sätt och låta det bero vid vad nu en gång är religiös föreskrift eller sed. Man beder och sjunger, man predikar, hörer och läser, man biktar och går till nattvarden, såsom det är fromt bruk, men djupare inlåter man sig icke; man ingår icke i stillheten för att vara allena med Gud och Jesus; man begrundar icke med eftertanke för sig själv de gudomliga lärorna och gärningarna, utstånden nöd och hjälp och förestående död; man tager icke Gud och Guds ord in i hjärta och liv, så att man därmed sätter i ett heligt sammanhang sitt dagliga görande och låtande, de dagliga lidandena och njutningarna; man intrycker icke i sitt sinne

denna all tros grundval: att Gud allena skaffar och giver allt gott och all hjälp; att vi själva, allt vad människa och ting heter, som gör oss gott, blott och bart från Gud har sin tillvaro och sin kraft; att han alldeles icke behöver oss, men vi helt och hållet bero av honom i liv och död; och att vi icke kunna giva honom någon annan ära än just den att vara tacksamma emot honom i allting. Man kan väl vid sedvanlig fromhet anstränga sig med allehanda utomordentliga och till och med besvärliga yttre övningar och verk, men försummar dock därvid att under det vardagliga livet vårda sig om det oansenliga men huvudsakliga verket: att förändra sitt sinne, att

ständigt arbeta på sin hj ärtebättring och därvid sätta som mål för sig en allvarlig kärlek till Gud och en människokärlek, som är opartisk, oegennyttig och rättskaffens. Den, som icke gör ett sådant helgande umgänge med Gud och hans ord till sin livsuppgift, kommer icke utöver en blott yttre förbindelse med Gud; de tidtals djupare intrycken och hj ärterörelserna bära ingen frukt; ingen uthållande hj ärtedragning till Gud förefinnes, så att hans helige Ande skulle kunna intränga med sin bestraffning och sin dragning uppåt, så att vi över Guds yttre välgärning och hjälp skulle söka att fatta det enda nödvändiga: själens inre och eviga salighet, som Gud ingenstädes i världen erbjuder oss, utom allena i sin Son, Jesus Kristus, ty honom har Gud givit åt oss framför allt till vår andliga läkedom, till vår inre naturs rening ifrån den andliga spetälskan, till vishet, till rättfärdighet och helgelse och till förlösning. Detta och alla andra Guds sanningar lärer man sig icke annorlunda av hjärtat erkänna, tro och ära, än blott och bart genom ett. begrundande hjärteumgänge med Gud och Guds ord under daglig flit ib ätt r ing av sig själv — eljest kan just det, vilket man såsom tro, såsom gudsfruktan och gudstjänst utövar, till och med uppehålla människorna, så att de icke giva Gud och Jesus Kristus den ära, som han såsom sin guds-ära åstundar, och icke finna den tro, som allena gäller för Gud. Så var ju förhållandet med de nio; och dock hade de såsom israeliter så många tillfällen till sann kännedom av502 Beck, Kristliga Tal

Gud och till en tro på Kristus, vilken icke vore någon blott nödtro. Men vad var det som höll dem tillbaka, så att en samarit fick jörsprånget framför dem? Vad gjorde dem till och med otacksamma mot sin närmaste och störste välgörare, så att även den naturliga tacksamhetsdriften hos dem kvävdes? Just deras utövande av fromheten blott såsom, sedvänja. Sådant var förhållandet med de flesta judar; och därmed gjorde de sig förlustiga Jesu nådesnärvarelses andliga, eviga välsignelse, huru mycken lekamlig välsignelse de än av hans välgärningar och helbrägdagörelser hade att åtnjuta runt om i landet. Men vi kristna då, huru många yttre välgärningar och huru många hjälpmedel till sanning och salighet hava vi ej att njuta av framför alla icke-kristna; och bland de kristna åter har den ena kyrkan och kristliga samfundet fördelar framför den andra, en ort och ett hus framför ett annat

— men i det allt detta bliver och blivit en blott vanans sak? så fattas ock det tacksamma begagnandet av de gudomliga nådemedlen för hjärtat och livet, fattas den andliga tillväxten och välsignelsen, och de gamla judeskadorna återkomma, vilka Herren så ofta beklagade och bestraffade: stolthet och säkerhet på grund av den undfångna nåden, upplösande och förvrängande av den gudomliga sanningen, missbruk av densamma till en täckmantel för det orätta.

Judarne höllo sig gent emot den övriga världen för bättre och för mer, emedan de voro bättre undervisade; de trodde, att emedan Guds inrättningar med sina skatter hade blivit dem anförtrodda, de även vore Gud närmare och kärare; och därför, i stället för att vara så mycket tack-samlnare, menade de sig på denna grund få taga åt sig mera

— på samma sätt förhåller det sig ock bland de kristna, såsom vore icke av Herren själv den lagen uppställd: "Var och en, åt vilken mycket är givet, av honom skall mycket varda utkrävt. Och den tjänare, som fått veta sin herres vilja, men icke bereder sig eller gör efter hans vilja, han skall bliva straffad med många slag" (Luk. 12:47 f.). Judarne drogo över land och hav för att göra proselyter (Matt. 23:15), för att åt den mörka hednavärlden bringaMänniskornas otacksamhet. 503

den sanna lärans ljus, och därvid försummade de efterföljelsen av den gudomliga läran, vandeln i dess ljus — och på samma sätt går det åter bland de kristna, såsom stode icke det ordet (Rom. 2:19—23) skrivet för kristenheten, likasom för judafolket: "Du tilltror dig att vara en ledare för de blinda, ett ljus för människor, som vandra i mörker. Du, som vill lära andra (de okunniga hedningarne), du lärer icke dig själv! Du, som predikar (för dem), att man icke skall stjäla, du begår själv stöld! Du, som säger, att man icke skall begå äktenskapsbrott, du begår själv sådant brott! Du, som håller avgudarne för styggelser, du gör dig själv skyldig till tempelrån (nämligen emot Guds heliga väsende) ! Du, som berömmer dig av lagen (och evangelium), du vanärar Gud genom att överträda lagen (och evangelium), ty, såsom det är skrivet, för eder skull varder Guds namn smädat bland hedningarne" — smädat nämligen genom ogudaktighet i sinne och leverne, under det man med lärande och predikande vill giva det gudomliga namnet dess ära. Och vid allt detta var Israel så säkert, och är kristenheten det

ock! Huru många är det ej, som tro sig leke kunna gå miste om Guds rike med dess salighet, emedan de äro döpta förbundsbarn — såsom judarne menade, emedan de voro omskurna förbunds-barn; och dock gäller lika mycket för kristna som för judar, vad (Rom. 2:28 f.) skrivet står: "Ben är jude, kristen, förbundsbarn, som är det i invärtes måtto, i det fördolda; och omskärelse eller dop är hjärtats omskärelse eller dop, som sker i Anden och icke i kraft av bokstaven och har sin berömmelse icke från människor, utan från Gud." Betraktade judarne det såsom sin berömmelse: "Yi hava Abraham, till fader", utan att de hade Abrahams tro — är det då någonting annat, när kristna berömma sig av att .säga: "Yi hava Kristus till Frälsare" utan att hava Kristi tro? Och då Herren själv nedslog judarnes berömmelse med det ordet: "Vore Abraham eder fader, så g jorden I Abrahams gärningar" (Joh. 8:39) — är då icke därmed sagt om de kristnas berömmelse: "Vore Kristus eder Herre och Frälsare,

så gjorden I Kristi gärningar"? Eller säger han icke själv: "Om någon vill tjäna mig, så följe han mig" (Job. 12:26)? Men huru bliva icke sådana och andra gudomliga sanningar dels berövade sin kraft, dels förvända genom egenmäktig utläggning, genom uppblandning med meningar och satser, som äro efter människornas sinne! Så blevo hos judarne det Gamla Testamentets gudomliga sanningar berövade sitt heliga salt och sin hjärtekraft, isynnerhet därigenom att de uppblandade dem med sina egna tillsatser, vilka hade sken av att befästa och förbättra det som Gud genom lag och profeter givit, men i själva verket inneburo en ringaktning av det gudomliga ordet, såsom vore icke detta i sig självt fullkomligt: Guds ord blev genom dessa tillsatser fördärvat i stället för förbättrat och upplöst i stället för be-fästat, så att Herren måste fråga: "Varför överträden I Guds bud för edra stadgars skull" (Matt. 15:3)? Så tacka människorna Gud för det dyrbaraste, som han dem anförtrott — eller är det annorlunda hos oss? Kristendomen, sådan den är oss anförtrodd i de nytestamentliga skrifternas gudsord, aktas den helig såsom något, som i sig självt är fullkomligt och skall göra oss fullkomliga (2 Tim. 3:14-^-4: 5)? Är och bliver icke även den uppblandad med allehanda mänskliga infall och tillsatser, fördärvad genom förmenta förbättringar, upplöst genom det varmed man förmenar sig befästa den, så att även den. nya förbundsnådens heliga salt och hjärtekraft gå förlorade? Vad Gud i sitt ord med vartannat förbundit, det åtskilja de kristna på mångahanda sätt: Herrens Jesu nåd ifrån hans sanning, rättfärdighet och dom; hans salighetslöften och sakrament ifrån hans bud; rättfärdiggörelsen ifrån helgelsen; tron ifrån bättringen, ifrån självförsakelsen och ifrån lydnaden; kärleken ifrån sannfärdigheten, renheten och rättfärdigheten; bed jandet ifrån kämpandet och arbetandet. Så få visserligen den heliga Skrifts ord, dess högsta, dyraste ord behålla sin plats, så att det ljuder helt evangeliskt, men människornas oheliga, köttsliga uppfattning innästlar sig under det som är tålat i ett heligt och andligt sinne, varigenom de gudomliga sanningarna förvändas. —

Och återfinnes icke även det hos de kristna, såsom hos judarne, att man tillhakasätter det inre och väsentliga, varpå Herren ser, försummar det som tjänar till sann uppbyggelse och bättring, och i stället därför tager det så mycket nogare med yttre ting och former, så att man med andelös ceremonitjänst och andäktigt prål vill ersätta gudaktighetens ande och kraft, hjärtats och livets tacksamhet; att man ivrar och är sträng emot överträdelser av det som människor påbjudit och infört, under det man är efterlåten och len emot överträdelser av det som Gud bjudit och befallt? Har man icke där anledning att fråga: "Tackar du så Herren, din Gud? Bliver icke så Guds bud upplöst?" — Och vidare, den heliga Skrift, är hon icke hos kristna såsom hos judiska skriftlärda blott alltför ofta endast ett föremål för skarpsinne och falsk-berömlig konst, ordprål och ordstrid, där frågor och spörsmål uppkastas med försummande av bättringen inför Gud i tron (1 Tim. 1:3—7; 6: 3 f., 20 f.) ? — Och hos det kristna folket, härskar ej där till största delen ett blint, tanklöst hörande och tro på det som råkar i ens väg, ett dött minnesverk och en lättjefull vidhängsenhet vid det som en gång blivit vana och bruk; eller tvärtom hos andra en onyttig klokskap och ett förvetet grubblande; eller ock en lättsinnig tvivelsjuka och stridslystnad, som stöter tron och ett gott samvete ifrån sig ? Är det då att undra över, att man allt mindre kan åtskilja det sanna från skenet, ej mera vet att avsöndra den gudomliga lärans kärna från mänskliga tillsatser och agnar, och att man såsom hos judarne genom hårdnackat hängande vid gamla former och nya fynd utväljer åt sig en falsk Messias, en förfalskad Kristus och Frälsare (Matt. 24: 24 f.), däremot misskänner och förkastar den sanne, bibliske Kristus och hans sinne och väg? Är det då att undra på, att när den gudomliga sanningen på så mångahanda sätt

omklädes och försvagas, Guds nåd i Jesus Kristus av mången icke hlott förgäves mottages, utan även missbrukas till att därmed befästa sig i sin sorglösa säkerhet, till att dölja och nära sina lustar och begärelser, till att bemantla sin orättfärdighet och ondska, till att förvända tron, så att man kan framhärda i synden,

vilken man genom Guds nåd skulle avdö (Kom 6:1 ff.) ? Och måste icke allt detta åter tjäna mången till en ursäkt för otron, så att man hatar och föraktar kristendomen, i stället för att tacka och ära Gud för densamma ? Blir icke så Guds och Jesu Kristi namn för de kristnas skull försmädat ?

Mina vänner, låtom oss dock icke förneka alla dessa företeelser, titan taga dem till hjärtat till vår varning och väckelse. På detta sätt blir otacksamheten och otron, blir gud-förgätenheten en makt vid all yttre skentacksamhet och sken-tro ; det blir så, utan att man så vill hava det — man måste så hava det, där man blott efter gammal hävd och sed umgås med religionen, om man så än är i besittning av den bästa religion, som av himmelen nedkommen är. Under den blott sedvanliga utövningen förlora de gudomliga sanningarna sin heliga kraft, förkväves den livskraftiga tacksamheten mot Gud, om man än helt laglydigt går till prästerna och frambär sina offer; hjärtat blir kallsinnigt i de heligaste saker; och i det man med yttre ting vill avhjälpa denna kallsinnighet, med konstlad värme söker häva den, så kommer därtill ett sken väsen, varmed man alltmera bedrager sig själv, till dess den sista dagen kommer, som gör allting klart, men för sent. Huru mycket, varmed man tror sig hava givit Gud äran, skall då framstå i ett annat ljus; och huru mången tro, varav man nu drager en timlig nytta och lovar sig allt, skall då intet hava hulpit! För att undgå detta, gives ej och gälla ej några i ögonen fallande särskilda verk, utan ett stilla, "beständigt och huvudsakligt verk: beflite sig var och en dag för dag om sin egen förnyelse i Begrundande umgänge med Herren och hans ord — det förer till målet! Gören av tron icke en blott nödtro eller kyrkotro, utan en i Guds eget ord rotad hjärtetro; nyttjen Guds nåd och barmhärtighet i Jesus Kristus, som ännu, men icke alltid, står oss öppen, till en innersta naturrening; och där Gud i edert dagliga liv möter eder med allvar och med kärlek, med sorg och glädje, så tagen det till hjärtat med bön och tacksägelse. Då skall Herren leda eder framåt efter sitt råd, och det skall gå eder efter hans ord: "Den som offrar lovets offer (ickeJ/4-

den som frambär de eller de yttre offren), så att han av hjärtat erkänner och troget och lydaktigt håller Guds nåd och välgärning i ära, han ärar mig, säger Herren; och den} som aktar få sin väg, honom sicall jag låta se Guds frälsning" (Ps. 50: 23; jämf. v. 7 ff., 16 ff.) ! Amen.

44. Skattsamlandet.

Matt, 6: 19—34.

Älskade åhörare! Vad Herren i dag lärer oss, gör väl för ögonblicket, då man hörer det, ett djnpt intryck; men i grunden är det raka motsatsen till det, som all världen lärer och driver, och vartill en var av naturen drages. Värld och natur draga med makt till jorden; i dess ägodelar och njutningar söka sinne och ande sina skatter; för detta mål arbeta millioner människor med kropp och själ, och därav fröjda sig hjärta och ögon; däri består människornas lust och omsorg i dag och i morgon och alla dagar, tills det måste taga ett slut. För ett sådant liv låter det nu visserligen besynnerligt, när Herren bjuder: "Samlen eder skatter i himmelen och icke på jorden!" Det ena, att samla skatter i himmelen, synes omöjligt; det andra, att man icke skall samla skatter på jorden, synes högst vådligt, synnerligast om det bleve allmänt bland människorna. Så måste det också betraktas av alla, för vilka jorden är allt och himmelen intet, eller för vilka jorden åtminstone är det första och himmelen det sista; och detta är just världens tänkesätt, så betraktar hon det mänskliga livet. Herren däremot betraktar det omvänt: för honom är himmelen det första, är för honom över jorden — så är det synligen i den yttre världen, och detsamma gäller ock i det osynliga för den andliga världen; ja, jorden gent emot himmelen är intet; ty när himmelen tillsluter sig, förvissnar och försmäktar livet på jorden, och allt det goda, som människorna under himmelen sammanhopa åt sig, uppslukas åter genom förruttnelse i det inre, eller

täres och bortrövas det utifrån. I himmelen däremot är den fulla uppenbarelsen av den gudomliga härligheten med hela rikedomen av den gudomliga skapelsen och hushållningen, och allt liv har där evigt bestånd, utan att vare sig utifrån eller inifrån anfäktas.

Men på detta himmelrike tänka icke denna världens barn; de säga sig: "Vad hjälper det mig, så länge jag är på jorden? Det hindrar och plågar mig blott !" Eller ock känna de sig helt hemma på jorden, och välbefinnandet där är deras himmel; vad som därtill hörer och förhjälper, är deras skatt; och att föröka en sådan skatt, det är därför ock deras hjärtas diktan och traktan. Men Herren begynner just sin läroverksamhet med den maningen till människorna: "Gören bättring, himmelriket är nära", det söker och besöker eder; om-vänden därför edert hittills vid jorden fästade sinne, och rikten det på den gudomliga härlighetens och det eviga livets rike; I kunnen nu komma i förbindelse med himmelen, kunnen, om I än i världen varken haven penningar eller rättigheter, ära eller makt, i himmelen förvärva eder något — högre ägodelar än jordens goda, det högsta livsgoda; och detta icke blott sparsamt, utan så att I insamlen åt eder skatter, evighetens rikedomar. Således gagnar det till något, att vinnlägga sig om himmelen; detta säges till klenmodet, som menar, att himmelen vore för avlägsen och för hög för denna jordens människor; och tillika säges det till trögheten, som menar, att man utan att samla, utan egen, ihållande flit skulle till sist kunna erhålla himmelrikets ägodelar. Men även till det avlande jordesinnet, som betraktar denna värld såsom sin eviga hemort och skattkammare, har Herren sagt sitt ord, och detta lyder korteligen fattat så: Eder gagnar det till intet, om I ock än så mycket moden eder om jordeskatterna; ty huru mycket I än moden eder, I ären och förbliven dock i målens, rostens och tjuvarnes land: I kunnen intet samla på jorden, vilket icke redan nu bär osäkerheten, tomheten och flyktigheten i sig och framför sig. Och vad är det, som härefter kominer? Därom talar Herren strax i början av sin bergspredikan (Luk. 6:2á ff.): Ve eder, som haven eder skatt påSkatltsamlandet, 509

jorden, rycken till eder eder mättnad och lust, en gång skall det förvandla sig för eder till hunger och tjut, till brist och tröstlöst ve! Således dragen I till eder raka motsatsen till vad I egentligen viljen. Och när Herren ännu i slutet av sin bergspredikan (Matt. 7:13 f.) talar om tveggehanda vägar, som människan har framför sig, så giver han just därmed att betänka, att människan här icke är hemma, utan på en väg såsom en vandrare: hon måste, såsom var och en ser, bort ifrån sitt jordegoda och sin jordekropp; och vad har du då kvar för din ande, som icke är uppvuxen ur jorden såsom gräs, och icke har sin grav i jorden, såsom kött och ben? Varest finner då din ande vad han behöver för livet över jorden, sedan han under tidslivet med alla sina krafter blott måst tjäna dig för livet på jorden, till skattsamlande för denna värld ? Varest finner då din ande sitt hem, sedan han blott på jorden varit hemma, medan himmelen för honom förblivit en främmande, tom ort, där du för honom intet sökt, intet gjort och samlat? Vad är det annat än den väg, som förer till fördömelsen — kroppen in i mal-graven, själen in i bristen och fördärvet och ande-kvalet?

Tanken dock blott nyktert, mina vänner, över eder själva, över liv och död, över den förgänglighet, som i allt på jorden träder oss under ögonen; och det skall ej mera synas för eder såsom överspändhet, utan såsom vishet, vad Herren tillropar oss människor. Han säger icke: "I skolen intet arbeta, äga och samla på jorden"; men det säger han: "I skolen icke samla eder skatter", icke hopa ägodelar på jorden; detta fån I icke hava Ull syfte med eder traktan och edert arbete, med edert samlande och bevarande — icke i fåfänglighetens och dödens värld fån I söka eder rikedom, eder skatt, utan i himmelen, i oförgänglighetens värld, så att I bliven rika på de eviga ägodelarne ur Guds skatt (Luk. 12: 21); varen därom angelägna!

Men huru går det med människan själv, då hon gör sitt val ? Är det likgiltigt, förbliver människan sådan hon är, vare sig hon söker och har sin skatt i himmelen eller på jorden? Visserligen icke, det verkar väldigt ända in i män-510 Beck, Kristliga Tal.

niskans hjärta, ända in i hela personlighetens kärna: "Varest eder skatt är, där är ock edert hjärta", och sådan eder skatt är, sådant bliver ock edert hjärta; edert eget inre väsende gestaltar sig efter det, varvid det hänger sig fast med sin lust och omsorg. Är din skatt på jorden, söker du i denna världen din rikedom, så kommer ock ditt hjärta att fästa sig därvid med sin diktan och traktan, och denna kära värld intrycker sin egen, fåfängliga bild i ditt hjärta, detta förvärldsligas och bliver odugligt för himmelriket, för det liv, som är över världen och emot världen; i det världsliga, det jordiska, finner du ditt liv, och däri finner du ock din död och ditt kval.

Blicka dock upp m,ot himmelen, och lär där av det yttre för det inre. I himmelen är ljuset, icke på jorden, icke i

din kropp eller din egen natur; men dock har du något, varigenom himmelens ljus kan och skall lysa in i din kropp: det är ditt öga. Först genom ljusets upptagande ovanifrån bliver ditt kroppsöga ett eget ljus; därförutan förbliver det mörkt i dig och omkring dig; det är en liten lem, men huru har icke hela kroppen att umgälla därför eller att njuta därav, allt eftersom något fattas ditt öga eller det står rätt till därmed, allt eftersom du brukar det rätt eller illa. Men i himmelen är icke blott ett synligt ljus för vår kropp och yttre människa; ty i himmelen är, såsom på jorden, ett inre i det yttre, ett andligt i det kroppsliga. Likaså är i vår egen natur icke blott ett yttre kroppens öga, ett sinne att känna det synliga, utan även ett andens öga invärtes i hjärtat, ett sinne att känna det osynliga och eviga, Gud och hans himmelrike (Ef. 1:18 f.); detta kallar Herren ljuset, som i dig är, såsom han kallar det yttre ögat kroppens ljus. Men såsom detta icke kan känna det synliga förutan det yttre himmelsljuset, så kan ej heller ditt inre öga, ditt andeöga känna det osynliga, det eviga, förutan det inre himmelsljuset; andeljuset ovanifrån måste du mottaga och upptaga i ditt andeöga, för att det skall bliva ett sant ljus för din ande, så att du har ett gudomligt hjärteljus i dig (Ef. 1:17 f.; 2 Kor. 4:6; Ap. G. 26:18). Mycket kommer det således an därpå, vart ditt44- Skatt samlandet. 511

hjärta med sitt inre öga är riktat: om det är riktat ned till jorden eller upp till himmelen; om det är enfaldigt öppet för ljuset, som utgår ovanifrån, från Guds Sons himmelska uppenbarelse, vilken har bevisat sig såsom världens sanna ljus (Joh. 1:9), eller om ditt hjärta är tillslutet därför! Och tillslutet för det himmelska ljuset bliver det, om du söker din rikedom på jorden och där har din skatt (2 Kor. 4:4). Då fördärvar du ditt andeöga i mörkret, så att ljuset, som i dig är, självt bliver till mörker: hjärta och förstånd förblindas av de mörka jordedrifterna, sinne och vandel fördärvas av världens orena lust och dess hat och avund, av dess fåfängliga, högfärdiga sken och dess olycksaliga svek; och detta inser du icke, du är "blind för dig själv, tror icke den himmelska sanningen och ser henne icke, du har mörkret kärare än ljuset, på det icke ditt sanna tillstånd måtte bliva uppenbart för dig; och i sådan blindhet förbliver du såld under synden och under dess dom (Joh. 3:19 f.) — så stort blir mörkret och allt större, när ljuset, som i dig är, är mörker, när ditt hj ärteljus, din ande fjättras vid denna jorde-värld, emedan din skatt där är. Jorden, din älskade värld, kan icke giva dig något sannskyldigt ljus, hon har och giver intet eget ljus för kroppen, mycket mindre för anden, utan hon måste själv genomlysas av himmelens ljus såsom ditt öga; de egna ljus, som komma från den mörka jorden, äro blott nattens fladderljus eller irrbloss, falskt sken och svek — så även det som du i världen håller för ett ljus för din ande, vari du söker den högsta visheten, tror dig finna din själs högsta goda, en tröst för livet och döden: det är förgängligt bländverk, som lämnar dig i sticket, när det kommer till dom och avgörelse över dig mellan ljus och mörker, mellan himmel och jord, mellan liv och död.

Således, min vän, lär dig, vänj dig och öva dig alltfort, att rikta din JijärteMick hört från jorden upp till himmelen, varifrån all god gåva kominer (Jak. 1:17), till ljuset, som från den eviga sanningens rike lyser in i vår världs mörker och förgängliga ljussken. Blicka in däri med uppriktigt öga, tag där emot och lär dig känna den himmelska sanningen,512 Beck, Kristliga Tal.

som genom detta jordiska världs väsende är beslöjad för dig, och som din egen ande icke i sig har; samla av Herren och hans ord en sanningsskatt i ditt hjärta (Joh. 8:31 f.): det giver dig ett andeljus ovanifrån, -vilket gör ditt eget hjärteöga upplyst (Ef. 1: 18), så att du nu själv har ett sinne till att känna (1 Joh. 5: 20) det himmelska och en inre drift att efter Guds ords anvisning väl använda sanningsskatten i ditt hjärta för evigheten, för att därmed samla skatter i himmelen.

Men huru — låta icke båda delarne förena sig: traktandet efter himmelsskatter och traktandet efter jordeskatter? Det vore ju dock att icke vara ensidig? Visserligen, ensidigt vore det icke, lika litet som när ditt öga skelar; men vad är detta då? Ett skalk-öga, som på samma gång vill se uppåt och nedåt, och därmed förvänder och fördärvar sig och dig. Vad hjärtat gör till sin skatt, det blir människans herre och Gud; och världens skattsamlare, de tjäna en annan Gud, än de som samla för himmelen: de bedriva avgudadyrkan (Kol. 3:5). I himmelen är allena den sanne Guden, på jorden gives det blott skengudar; och under begäret efter jordeskatter blir just rikedomen en sådan skengud för människan — en avgud, vid vilken hon håller sig fast, och vilken hon tjänar med kropp och själ. Men mamon är en herre, som drager nedåt, medan den sanne Herren och Guden drager uppåt till det eviga. Därför kunnen I icke tjäna Gud och mamon på samma gång, edert hjärta kan icke tillhöra båda tillika; de äro

tveggehanda herrar av motsatt väsende och vilja, och tveggehanda herrar kan ingen av hjärtat tjäna, utan det bliver en hycklande tjänst. En hycklande tjänst emot Gud är det således, ett förvändande och fördärvande av det mänskliga hjärtat och livet, när man vill förbinda Guds tjänande med mamons tjänande, samlandet av himmelsskatter med begär efter världsskatter, när man vill vara from, kristligt sinnad och man på samma gång är girig.

Och dock återkommer denna dubbeltjänst i alla tider och kan till och med bliva rådande ande; ty vad är mera lockande för människorna än inbillningen att de på samma4k-

gäng kunna vara rika och lyckliga på jorden och i himmelen, att de kunna på samma gång samla sig mamonslön och gudslön! Det just är vantrons eller den av människor uppblandade trons styrka? att hon på samma gång ställer sig i köttets och andens tjänst; att hon förehåller nycklarne till tvenne världar, till himmels-skatten och jorde-skatten; att man därvid tror sig kunna tillgodose sitt samvete och tillika sörja för sin jordiska sinneslust. Så hade den fariseiska rätt-färdigheten på Herrens tid blivit en makt i hela landet, och mot denna makt äro ock hans ord i dag riktade (Matt. 5: 20). Vid den fariseiska rättfärdigheten gingo båda delarne vid sidan av varandra, gudstjänst och mamonstjänst: man bad, till och med ofta och länge, man fastade, gav allmosor, gjorde vad allt till fromhet hörer (Matt. 5) — och på samma gång hade girigheten sitt fria lopp, fortlevde begäret efter penningar och ägodelar och den sega vidhängsenheten därvid (Luk. 16: 14; Matt. 23: 14). Men huru gick det då? Medan den yttre fromma ord-tjänsten, ceremoni-tjänsten och verktjänsten drevs allt högre, var mamon den egentliga herren, vilken man tjänade — han intog hjärtat och förmörkade det. Därför kom det ock därhän, att man med själva fromheten sökte världslig lön; att man inrättade bön, fasta och allmosor, såsom det kunde vara tjänligt till att förvärva sig anseende och annan vinning i världen, icke såsom inför Gud, som ser i det fördolda. Därför säger ock Herren om sådan fromhet: "Hon har fått ut sin lön", i och med den världsliga lönen, som hon vet att förskaffa sig — gudslönen kommer icke ytterligare därtill, så samlar man sig ej en skatt i himmelen. Fastmera samlade man sig en helt annan skatt, en Guds vredes skatt: i det fromheten var förorenad och förfalskad av världslighet, av mamonstjänst, utbredde sig icke blott ibland fariséerna, utan ock ibland det övriga folket en förbindelse emot sanningen och ett sedefördärv, som gjorde dem mogna för undergången. Men även i Öster- och Västerlandets kristenhet kom detta väsen snart i svang, så att man ånyo trodde sig få förena med vartannat fromhet och världslighet, och till och med brukade gudstjänsten för mamons-

tjänsten, för skattsamlandet på jorden (jämf. Jak. kap. 2 och 5; Upp. B. 3:14—18; 2 Tim. 3:1 f., 5 f.; Tit. 1: 5; 2 Petr. 2:8); vällevnad var förbunden med fasta, girighet med allmosor, härsklystnad och våldsverkan med många och långa böner, och det ena måste arbeta det andra i händerna, Och huru tillgår det allt mer och mer i vår tidt Det minsta antalet vill inse det, men det är dock så: Fromhet och världslighet, kristendom och mamonstjänst hava ingått ett mäktigt förhund med varandra, om än ej helt och hållet i den gamla grova formen. Många, som till och med vilja vara synnerligen kristliga, giva de vanliga världsbarnen intet efter i begär efter penningar och ägodelar och världens ära och i vidhäng-senhet därvid. Hela stater nyttja kristendomen för sin härsklystnad och makt på jorden. Stora och små i världen hava fattat tycke för kristendomen, icke såsom den herre, vars vilja man enfaldigt tjänar, utan såsom en tjänarinna, emedan kristendomen blivit så lämplig att utföra tjänster för de mångahanda världsliga ändamålen, så lämplig och tjänlig för näringsfliten och för handel och vandel, för att behärska och utnyttja människorna, för att uppehålla och befordra makt och anseende, ro och frid, för så mångahanda skatter och vinster i denna värld. Att man i allt detta kommer längre med bön och med bedjare än med svärjande och svärjare; att man uträttar mera med kristliga bevekelsegrunder, kristliga lockelsemedel och tuktomedel, med den kristliga välgörenhetens pådrivande än med vilka som helst blott världsliga medel — det hava vår tids människor väl fattat, och detta uträknas ock nogsamt för dem med siffertal, skildringar, uppvisningar och tusende klokhetsskäl; sådant allt förvärvar åt den nuvarande kristendomen mer och mer världens vänskap, under det i varje tid världens fiendskap kommer den gamla bibelkristendomen till del (Jak. 4:4; 1 Joh. 2:15—19; Joh. 15:19).

Men vet man ock vad man gör? Just det, som Herren och Domaren över kristendomen uttryckligen har förbjudit och förklarat oförenligt: att vilja tjäna tvenne herrar, bredvid Guds tjänst även sköta mamons tjänst; att till guds-

lönen även vilja foga mamonslönen, till den himmelska skatten även de jordiska skatterna — varför man då måste göra Gud, Kristus och kristendomen till mamons tjänare, till verktyg för världstjänsten, likasom denna till verktyg för kristendomen, och båda delarne skola då döljas och smyckas med gudaktigiietens sken. Så bliva världslusten och världsligheten förklädda i fromhet och kristlighet; och därvid bliva människornas öga, hjärta och väg förvridna och förvända, såsom också aposteln säger (1 Tim. 6:5 ff.), att sådana människor "äro fördärvade i sitt sinne och hava tappat bort sanningen, menande, att gudsfruktan är ett medel till vinning", ett verksamhets- och förvärvsmedel för detta världsliv. Däremot, säger aposteln, är den stora vinst, som med gudsfruktan skall och kan förvärvas, den, att hon lärer och stärker människorna att låta sig nöja med det nödvändiga, att hava få behov, i den övertygelse att denna värld blott är en genomgångsort, från vilken människan åter måste naken bort. Begäret efter denna världens rikedomar är, säger aposteln vidare, en farlig frestelse och en fördärvlig snara, som man måste undfly, ty girigheten är en rot till allt ont, icke en rot till välstånd; det gäller fastmer att "fara efter rättfärdighet, gudsfruktan, tro, kärlek, ståndaktighet, saktmod" och stilla undergivenhet under lidande och försakelser ; men med den rikedom, som man osökt i denna värld har, gäller det att "bliva rik på goda gärningar'7 genom att göra gott och hjälpa — allt detta icke för att få människors beröm och världslön, utan för att samla en skatt i himmelen för det eviga livet.

Men varav kommer det, att människorna så litet äga av denna förnöjsamhet i avseende på det jordiska, att det även för de bättre bland människorna faller sig så svårt att enfaldigt fatta i sikte det enda himmelska målet, utan skelande bi-avsikt? Och vad är det som rycker så många med, att låta sig förföras till att vilja tjäna tvenne oförenliga herrar och att, där sådan dubbeltjänst råder, söka sin hjälp där och själv hålla ett därmed, i stället för att undfly? Framför annat är orsaken därtill fruktan att för himmelens skull

komma till korta på jorden, om man icke själv är betänkt på att där bereda sig en skatt till betryggande av föda och kläder. Tro fattas, tro på Guds makt och kärlek; och därför säger Herren vidare i sitt tal: Just i himmelen, dit edert hjärta och öga skulle vara riktade, finnen I en Fader, och han är världens Skapare och Herre; han försörjer allt, även det ringaste som lever på jorden, förskaffar till och med gräset och fågeln vad de för sitt liv behöva; huru mycket mera skall han ej sörja för eder, I, som ären mycket mer, ären människor! Och huru mycket mera då, om I trakten efter hans himmelrike och den rättfärdighet, som därtill hörer, såsom det första, som står över allt! Då behoven I icke dessutom trakta efter jordiska skatter, av fruktan att I eljest skullen gå miste om det nödvändiga för livet. Den allt försörjande Fadren vet, vad eder göres behov; och osökt skall det tillfalla eder, skall tilldelas eder av honom, vars allmakt och allvetande allt måste tjäna. Sörjen således icke för det jordiska, varigenom I blott värden förmörkade i edert inre; låten eder icke vid sidan av Gud drivas in i mamonstjänsten, vilken gör eder förlustiga det himmelska, eviga goda, då I däremot med det himmelska även mottagen såsom faderlig-gåva det nödvändiga av det jordiska goda. Därför må omsorgen om det himmelska, det eviga vara den omsorg, som för eder går före allt annat; och detta i Guds rikes rätta ordning, vartill särskilt hörer också det, att en var i gudak-tighetens stilla väsende sköter det honom tillhörer, i stället för uti girighetens och omsorgs-andens oro (1 Tess. 4: 10—12; 2 Tess. 3:12). Bären så varje dags särskilda börda och plåga, och gören icke plåga för eder själva genom oro för kommande dagar — han, som giver den ena dagen efter den andra, han avmäter plåga och hjälp, lidande och glädje, så att för alla dagar varder rätt sörjt utan edra omsorger. Amen.

45. Yttre och inre arbete.

Luk. 10: 38—42.

Dagens evangelium, älskade åhörare, framställer för oss en huslig bild: tvenne systrar, båda upptagna av den ene och samme för dem dyre Herrens person, men på olika sätt. Den ena, Marta, mottager Herren i sitt hus, och gör sig mycken möda att rätt ära honom såsom gäst med god undfägnad; hon tager Herrens kçopp i sin vård. Den

andra, Maria, giver sig själv i hans vård med sin själ, i det hon sätter sig vid Jesu fötter för att lyssna till honom; hon är angelägen om hans läroord, om hans andeskatt, att hon måtte upptaga Herren i sitt hjärta, icke blott hava honom såsom en dyrbar gäst i sitt hus. Den beställsamma husmodern kan icke finna sig i systerns stillasittande, och det förefaller henne underligt^ att Herren kan lugnt se på, huru hela uppassningens börda ensamt vilar på henne; han bör tillrättavisa systern, så att även hon lägger hand därvid. Men detta gör Herren icke, ehuruväl han erkänner, att Marta gör sig mycken omsorg och möda att betjäna honom. vEtt är nödvändigt!" tillropar han den ivriga, beställsamma kvinnan. Därmed säger han henne närmast, att den myckna betjäningen, varmed hon till det inre och yttre mödar sig, var onödig, att det enkla vore nog; men såsom Herren alltid gör det naturliga, det yttre till spegel för det inre, så visar han henne med sitt "ett är nödvändigt" ifrån de yttre hushållsomsorgerna och mödorna till den enda högsta, oundgängliga omsorgen, och detta var just den omsorg, som Maria med sitt stilla hörande hade utvalt; såsom det gudomliga ordets lärjunginna hade hon «itvalt den goda delen, och den skulle icke fråntagas henne varken nu eller i kommande tid.

Någon tillrättavisning fick således Maria icke av Herren för sin försummelse av de till kroppens omvårdnad tjänande hushållsgöromålen, men väl Marta för sin försummelse av det till själens omvårdnad tjänande gudomliga ordet. I sådan gudaktighetens omsorg skyddar och stärker Herren

Maria, ehuru hon visserligen därmed närmast gjorde sig själv den största tjänst. Maria var betänkt på sin egen själs väl, under det ju Marta icke för egen del, icke av girighet eller egennytta lade på sig den myckna omsorgen och mödan, utan för Herrens skull, för att tjäna och ära honom; likväl prisar Herren icke Martas beställsamma tjänstenit, utan Marias stilla läroallvar. Ty hon bevisar även honom just därmed den sanna äran, som han vill hava: hon ärar honom till anden, icke till det yttre; hon söker och mottager av hans fullhet, i stället för att av sitt förråd meddela honom. Hon giver honom även å sin sida något, och det något, som för honom är mera värt än alla yttre gåvor och offer: själen giver hon honom, och att söka själar var Herren kommen, till att rädda dem och inplanta i dem sin himmelske Faders bild. Hon utför er vad han framför allt måste fordra för sitt gudsverk till själens salighet: hon hänger läraktigt vid hans ord såsom den högsta skatt. Detta gäller mera för henne än egen syster och hennes hushållsomsorg, mera än Herrens yttre betjänande; och däri träffar hon just Herrens sinne, ty så har han sagt: "Min moder och mina bröder och systrar (d. v. s. de som stå mig närmast) äro de, som höra Guds ord och göra det"; och "saliga äro de, som höra Guds ord och gömma det" (Luk. 8:21; jämf. Mark. 3:35; Luk. 11:28).

Men, mina vänner, av allt detta följer dock icke, att Herren rätt och slätt förkastat hushåUsverksamheten, den för kroppen nödiga tjänsten, och att man överhuvud finge försumma det jordiska arbetet för omsorgen om själen och det därför behövliga lärandet. Maria satt icke alltid vid Jesu fötter, och han talade icke alltjämt sina läroord in i hennes själ; Marta befallde han icke att låta allting vara, kallade icke all hennes sysselsättning onödig, utan blott hennes myckna omsorg och möda: i stället för att i den yttre hushållstjänsten låta det bero vid det enkla, vid det verkligen nödvändiga, ville hon få ihop och uppbjuda många saker, och detta drev henne in i en inre och yttre oro, varvid hon just bortglömde det framför allt nödvändiga, den

goda delen; Herrens andespis bortglömde hon för kroppens bespisande så helt och hållet, att hon ännu därtill skulle gjort sin syster förlustig densamma, om det fått gå efter hennes oroliga sinne.

Det gäller således att i rätt ordning förbinda hushållsomsorgen och överhuvud ens yttre verksamhet med andens verksamhet, med det inre arbetet på själen, varav det eviga livet beror. Till detta liv, uppåt, till ett himmelrike visar kristendomen människan, den vill föra oss utöver världen; men därför tager den oss icke ut ur världen (1 Kor. 5:10), ur vår jordiska kallelse, i vilken man och kvinna skola arbeta — utom där så är, att någon avskiljes till särskild tjänst för andra människors själar. Så blevo apostlarne av Herren kallade bort ifrån sitt fiske och ifrån sin husliga kallelse till att bliva människofiskare. Men på det därav ej skulle bliva något egenmäktigt bortlöpande och kringlöpande, inskärper aposteln det ordet: vVar och en förblive i den kallelse, vari han har blivit kallad" (1 Kor. 7:17, 20, 24); ja, ehuru han själv skulle hava varit frikallad ifrån det kroppsliga arbetet såsom av Herren kallad till arbetare i evangelium, så handlade han dock så, att han kunde säga till de äldste i Efesus: "I veten

själva, att dessa mina händer (Paulus var nämligen tältmakare, Ap. G. 18:3) hava gjort tjänst för att skaffa nödtorftigt uppehälle åt mig och åt dem, som hava varit med mig. I allt har jag genom mitt föredöme visat eder, att man så, under eget arbete, bör taga sig an de svaga och komma ihåg Herren Jesu ord, huru han själv sade: Saligare är att giva än att taga" (Ap. G. 20:34 f.; jämf. 1 Tess. 2:9; 2 Tess. 3:7—9). Redan då, likasom senare, innästlade sig i kristendomen en falsk andlighet: det fanns människor, som uppträdde i självvald andlighet och ödmjukhet, som handlade, såsom vore de upphöjda över kroppens behov och sysselsättningar — men detta kallar samme apostel att vara "uppblåst av köttsligt sinne" (Kol. 2:18, 23); ty det är en och samma stolthet hos människan, vare sig hon prålar med kroppslig prydnad och ståt, eller hon upphäver sig genom försummande och ringaktande av kroppen och

kroppsligt arbete. Så bestraffar ock aposteln i sitt brev till tessalonikerna såsom oordentlig vandel, att somliga "icke arbeta, utan allenast syssla med sådant, som icke kommer dem vid", och han befaller dem i Herrens Jesu Kristi namn att arbeta i stillhet, så att de kunna äta sitt eget bröd (2 Tess. 3:11 f.; jämf. 1 Tess. 4:11). I vår tid framställes det isynnerhet för kvinnor såsom något ovärdigt eller skadligt att sysselsätta sig med hushållsgöromål och akta på sin moderliga kallelse, detta stämplas med ett föraktligt namn; med högttravande ord prisas för dem i stället ande och andlig sysselsättning, vetenskaplig bildning och offentlig verksamhet i världens eller Guds rikes saker. Däremot gör Herrens apostel, isynnerhet i breven till Timoteus och Titus, till regel, att en kvinna skall leva i stillhet och låta sig undervisas i stillhet; att de unga kvinnorna, icke blott de gamla, skola förestå sina hus, lara sig att vara tuktiga, älska sina män, hava sina barn kära, vara kyska, husliga, goda, sina män undergivna, så att Guds ord icke bliver smädat (1 Tim. 2:11 f.; Tit. 2: 4 f.; jämf. 1 Tim. 5: 14). Men såsom ett tecken till farliga tider anför aposteln, att gudaktighetens form, ett skenheligt väsende skall innästla sig i husen och fånga svaga kvinnor, vilka drivas av mångahanda lustar, vilka alltid läras och dock aldrig komma till sanningens kunskap (2 Tim. 3:1, 5—7). Och särskilt tadlar ock aposteln hos änkorna, när de missbruka sin självständighet och frihet till lättja; de lära, säger han, att löpa omkring i husen, bliva skvalleraktiga och förvetna, talande vad otillbörligt är; i stället därför skola de genom husliga tjänster mot barn och gamla pålägga sig själva en tygel och göra sig nyttiga för andra (1 Tim. 5:10—15).

Således, mina älskade, är det Guds ord självt, som pålägger varje människa, man och kvinna, arbete i denna kropps-värld efter vars och ens mått och kallelse; och det är en falsk, inför Gud förkastlig fromhet, när fromheten gör människan arbetsskygg. Det är icke blott den yttre nöden, som måste driva oss därtill; till och med då jorden ännu var ett paradis, en lustgård, gavs åt människan såsom en gudomlig

livslag, att hon skulle bruka den och just därigenom bevara den (1 Mos. 2:15); vi äro av Gud skapade till kroppsarbete, huru gott vi än i yttre måtto hava det. Men nu, sedan synden med dess fördärvliga lustar, med en hel här av sjukdomar och dödsluft inträngt i vår egen natur och i den yttre naturen, har arbetet blivit ett nödverk, men ett hälsosamt nödverk; det är en gudsdom (1 Mos. 3:17—19): "I ditt anletes svett, på marken, som skall bära dig törne och tistel, skall du äta ditt bröd, till dess du vänder åter till jorden» ty av den är du tagen!" Men lydnaden för denna gudsdom belönas även med hälsa och tillfredsställelse till kropp och själ (Ordspr. 12: 24, 27; 13: 4; 14: 23). Mödosamt arbete skall isynnerhet döva och tämja syndakroppen, på det den onda lusten måtte dämpas i honom och anden däruti icke kvävas eller bliva lättjefull; därför säger till och med aposteln: "Jag tuktar min kropp och kuvar den, för att jag icke skall komma till korta vid provet" (1 Kor. 9: 27). Och huru många välsinnade skulle icke mindre hava att klaga över anfäktningar och plågor, om deras levnadssätt vore inrättat mindre efter mänskliga fördomar och mera efter den gudomliga ur-lagen: "I ditt anletes svett skall du bruka jorden och äta ditt bröd!" Huru många är det ej, vilka icke skulle vara förfallna till lasten eller armodet, om de icke förut hade varit förfallna till lättjan, som lär allehanda ont och framkallar ont i världslig och andlig form!

Arbeta på den för arbetet välsignade jorden skall således människan med sin till arbete skapade kropp — det är Guds vilja! Härför får ingen tänka sig för förnäm eller för andlig! Men därför skola vi icke arbeta såsom djur, som i förgänglighetens tjänst förtära sina dagar under arbetsoket, och därför utfodras med jordiskt foder — och huru nära denna djuriska tjänst står ej mycket, som man nu för tiden kallar flit och förvärv! Upplyften dock, mina älskade, edra huvuden i höjden, upp till himmelen — såsom människor skola vi arbeta; och människor måste

veta, vad till och med de gamla hedningarne ännu visste, att vi äro Guds släkte (Ap. G. 17: 28 f.), att vi, om vi än leva på jorden, dock icke

leva allena av jorden och för jorden, utan av Gud och för Gud, till vars bild vi äro skapade. Med kroppslivet tillhöra vi jorden, men icke med anden; icke den djuriska jorde-anden, utan en överjordisk, gudomlig ande är nedlagd i vår själ; och vi försynda oss på Guds bild, om vi göra vår ande till jordens tjänare och legohjon; nej, till den Högstes tjänare, ja till den Högstes barn och till hans himmelska rikes medborgare vill den Högstes Son, himmelrikets egen Herre, göra oss. Det är vårt mål, det är värdigt vårt ursprung, och för detta skall även detta jordiska liv med sitt arbete vara en skola: under dess besvärligheter och förgängligheter skola vi lära att söka och vinna ett oförgängligt gott, och själens andliga välfärd måste gå framför allt annat, emedan den avgör allt och avgör för evigt — den är det enda nödvändiga, den vinnes genom att utvälja den goda delen, som icke skall tagas ifrån oss\ under det allt annat på den stora avprovningsdagen skall fråntagas oss. Därför får ingen jordisk verksamhet, ingen yttre tjänst, om vi än såsom Marta därmed vilja ära Herren själv, intet utvärtes får hava en sådan makt över oss och så införa oss i det mångfaldiga, att vi därför förlora den så nödvändiga tiden och kraften, vilan och lusten för den högsta, oundgängliga verksamheten, för det inre arbetet på själens eviga salighet, för uppfostran till himmelen. Det är det väsentliga göromålet, mina vänner; och det fordrar arbete — ty utan motsvarande arbete skakas av Gud i vårt sköte lika litet den andliga, himmelska skatten, som den jordiska åkerns frukt. "Verken för att få den mat, som förbliver och har med sig evigt liv", "arbeten på eder frälsning", "varen ivriga att undfå de andliga gåvorna", så säger Guds ord ! Joh. 6: 27; Fil. 2:12; 1 Kor. 14:1; jämf. 2 Petr. 1: 5, 10; Hebr. 4: 11) ; och då Maria utan något yttre göromål sitter stilla vid Jesu fötter för att lyssna till honom, så arbetar anden i henne. Vår ande måste arbeta för det eviga livet, såsom vår kropp för det timliga livet — gör du detta? Och andens arbete är ett inre; det eviga livsarbetet är den inre sysselsättningen med Herren och hans ord; där ligger himmelrikets skatt, där öppnas vägen, sanningen och livet för vårJf5. Yttre och inre arbete. 523

själ, och även där gäller den lagen: "Var och en skall få sin lön efter sitt arbete" (1 Kor. 3:8; Kom 2:6 f.).

Men det är ännu icke ande-arbete, inre arbete, om du blott bedriver gudaktighetens yttre verk och försummar trons inre gudsverk — om ditt öra blott lyssnar till i kyrkan, ditt öga läser i bibeln, din mun uttalar sin bekännelse eller äter och dricker vid nattvarden, din hand bedjande hopknäppen; och om än själen därvid då och då blir träffad, så att ditt begär kommer i någon rörelse och du i ett och annat griper dig något an, så är det ännu intet andligt arbete på allvar. För inre ande-arbete till själens salighet fordras, att du anstränger dina själskrafter; ditt tänkande måste bliva ett ihärdigt eftertänkande, ditt viljande ett sökande och omfattande; du måste sammanfatta ditt sinne och din håg, din uppmärksamhet och din omsorg och ståndaktigt rikta dem på Herren och hans ord. Akta uppå detta, bliv däruti, om du vill frälsa dig och dem, som höra dig; så efterföljer du ordet: "Öva dig själv i gudsfruktan; ty lekamlig övning (som avKser det lekamliga livet) gagnar till litet (dess nytta förgår med detta korta jordeliv); men gudsfruktan gagnar till allt; den har löfte med sig om liv, sannskyldigt liv, både för denna tiden och den tillkommande" (1 Tim. 4:7 f., 13, 16).

Mina älskade, gripen dock icke fast blott i detta timliga livet, som med allt, vad I förvärven och njuten, likväl icke förer eder utöver graven, detta liv, vars penningar och skatter, ära, konst och makt skola tagas ifrån oss; fatten det eviga livet, vartill vi alla äro kallade genom Guds eviga uppsåt i hans Son och genom hans evangelium (1 Tim. 6:11 IV). I, husfäder och husmödrar, I alla, soln såsom Marta gören eder mycken omsorg och möda i edert mångverksamma tjänstenit, och därvid ofta menen eder kunna klaga, att Herren icke frågar efter eder och låter eder bära eder börda ensamma: gören dock icke själva bördan tyngre för eder än nödigt är; förloren icke edert ädlaste, edert bästa, eder själs salighet, det eviga livets klenod, förloren det icke i utvärtes ting, i ett ögonblicks glitter av skatter och ära. Varen alltid flitiga i det, som I i eder kallelse haven att göra, men för-524 Beck, Kristliga Tal.

spillen icke det oumbärliga för det umbärliga; lären eder att i avseende på det utvärtes, det jordiska, det timliga, vara enkla och förnöjsamma; och indelen så edert arbete och eder vila, att det eviga livets väsentliga arbete, det

inre arbetet på eder själ får främsta rummet. Bliven således mer och mer Guds ords obemärkta lärjungar och obemärkta bedjare — tron visst, att det är ock att arbeta, är det högst välsignade arbetet för detta och det tillkommande livet. Gören det därför icke ytligt, icke sparsamt — Guds ord skall rikligen bo i eder, djupt rotfästa sig i eder och tillväxa; edert bedjande skall bliva något oavlåtligt eller fortfarande (Kol. 3:16; Matt. 18:20—22; 1 Tess. 5:17; Kol. 4:2). Låten eder icke avskräckas, såsom om detta vore en omöjlighet för människor, som arbeta; I fån framför allt icke förgäta, att lärandet och bed jandet är ett inre ande-arbete, som, även utan att man just sitter över en bok, låter sig utföras under ens yttre arbete; se blott till, att du i ditt hjärta behåller din Gud och Herre och väl begrundar orden av hans mun, så uppväxer hos dig under och ur dina göromål ett bedjande och tackande, ett hörande och seende av Herren, ett förstående och beundrande av hans ord, en tro, en kärleksdrag-ning och förtröstan till honom. Men till detta gudsverk under ditt dagsarbete fordras visserligen en guds-skatt i hjärtat, och för att samla den ur Herrens hand och ord måste du visserligen låta det kosta dig tid; men dagen har många timmar och åren har många dagar och många söndagar; lär du blott att spara med din tid såsom med penningar, och bespar åt dig för din själs eviga frälsning varje vecka och varje dag en särskild tid, då du i stillheten, lärande och bedjande, sysselsätter dig med din Gud och hans ord — så indricker du livsande utur den högste Anden och livsnäring utur den rikaste hushålls-skatt, där små och stora få sin del. För detta ande-arbete hålle sig ingen för ringa, såsom ingen för kroppsarbetet får hålla sig för hög. Bed blott till Herren enfaldigt och lär enfaldigt ur hans ord; konsten härtill behöver du icke medföra, utan blott en enfaldig åstundan efter sanningen, vilken helgar dig inför Gud och i Gud, ett46. Beredelsen till att se Guds härlighet. 525

noga aktgivande på henne och sammanställande av den ena sanningen med den andra, såsom ock en villighet att i det lilla göra vad du erkänner såsom Guds sanning; men där du ännu icke rätt inser det, där bida och bed. Så efterföljer du Herrens befallning (Matt. 7:8; Joh. 5:39; jämf. Luk. 16: 29; Ap. G. 17:11) att söka, att forska i Skriften, och under sådant forskande i Skriften skall Guds ord rikligen göra sig boning i dig, så att även -under dagens värv maning och ämne icke fattas dig till ständigt umgänge med Herren, till helgande och välsignande av dina göromål med Guds ord och bönen; och omvänt, under dagsarbetet lärer du att bättre förstå och ånyo åstunda Guds ord och bönen; ditt arbete skall bliva ett gudstjänstligt arbete för dig, och din gudstjänst skall icke bliva overksam eller utan frukt för dig (2 Petr. 1: 8): det mänskliga livets sämre del, mödorna och omsorgerna tager Herren ifrån dig, och den goda delen, som du så utväljer, skall aldrig tagas ifrån dig, utan förökas. Saliga äro de, som höra Guds ord och gömma det! Den som beder, han får, den som söker, han finner, och den som klappar, för honom varder upplåtet. Amen.

46. Beredelsen till att se Guds härlighet.

Joh. 11: 82—45.

Vårt upplästa evangelium, älsk%ade åhörare, utgör senare delen av berättelsen om Lasarus', Martas och Marias broders, uppväckelse från de döda. Denna syskon-familj i Betania (nära intill Jerusalem) var ett hjärta och en själ i det högsta, som på jorden gives: i redlig tro på den i köttet uppenbarade Guds Son; och av Herren själv var denna familj bevärdigad med hans förtroligare umgänge och synnerliga kärlek, såsom det icke blott står, att. han kallade Lasarus sin och sina lärjungars vän, utan Johannes ock särskilt anmärker om alla tre syskonen: "Jesus hade Marta och hennes syster och Lasarus kära" (Joh. 11:5, 3, 11, 35; Luk. 10:38 ff.; Joh. 12:1526 Beck, Kristtiga Tal.

ff.). Denna älsklings-familj utväljer nu Herren jör sitt största underverk på jorden, varmed han ville kröna deras och sina lärjungars tro och avsluta sin egen offentliga levnadsbana; han ville föra de sina över den trosgrad, de hittills innehaft, till en höjd, där de skulle få se Guds härlighet i hans person och i hans verk, såsom de hittills ännu icke anat det.

Men för att det skulle komma därhän, kostade det den utvalda familjen i dess lyckliga, stilla liv ett svårt offer och ett hårt tros prov: brodern måste sätta livet till och systrarna förlora sin ende broder, alldeles såsom hade det intet betytt att hava den undergörande Guds Son till husvän, och därtill att av honom hava löftet om hans hjälp — vilket slag-var ej detta, fullt av smärta för kärleken, fullt av försökelse för tron! Men även Herren själv

kostade det mycken möda, redan att blott upprätthålla hos lärjungarne och systrarna den vacklande tron, än mer att föra dem till den högre trosgrad, som han hade i ögonsikte; ja, i sin egen själ måste han kämpa sig fram genom smärta och förvittring i sin ande: å ena sidan måste han nämligen försaka kärleken till vännen och systrarna, måste pålägga dem det bittra dödslidandet, varav han dock själv hade en så djup medkänsla, att lian slutligen grät; å andra sidan förbittrades han häftigt, emedan han från början till slut måste se omkring sig människor, som evad han än sade, icke fattade hans mening, icke följde hans dragning till ljuset, icke anförtrodde sig åt hans makt, utan alltjämt förblevo stående vid det dunkla närvarande, intet annat sågo framför sig än döden i dess oövervinneliga makt, i stället för Frälsaren i hans segerrika livskraft.

Väl trodde systrarna och lärjungarne även nu, att lian vore Kristus, Guds Son, som skulle komma i världen (Joh. 11: 27) — men de gjorde ej därav tillämpning på närvarande fall, lika litet som de otrogna judarne; det var och förblev just i det avgörande ögonblicket en död trosartikel för dem. Och dock hade Herren, så snart han hörde om Lasarus sjukdom, låtit sina lärjungar och systrarna veta, att sjukdomen icke var till döds, utan till Guds förhärligande, på det att46\ Beredelsen till att se Guds härlighet. 52V

Guds Son genom den skulle förhärligas eller uppenbaras i sin härlighet (v. 3 f.); ja särskilt för lärjungarne hade han ännu tydligare förklarat detta, då han sade, att han gick att uppväcka den under tiden avsomnade Lasarus, och att han låtit det komma därhän med honom, på det de skulle lära sig att tro (v. 11—15). Men med den tro, som det denna gång gällde, ville det icke gå framåt: fastmera, sedan Herren hade talat med lärjungarne om sin egen död, som han skulle utstå i Jerusalem, voro de fulla av ängslan för hans liv (Matt. 16:21—23), och då det nu gällde att begiva sig till själva Jerusalems närhet, till Betania, menade de fullt och fast, att deras Herre ginge en viss död till mötes. Därför hörde de alls icke på, såsom vore det alldeles icke sagt åt dem, vad Herren talade om deras vän Lasarus' uppväckelse, om en ny uppenbarelse av hans härlighet — i stället för att taga det till hjärtat och därav hämta högre ljus och liv för sin tro, i stället för att erkänna i sin Mästare Herren över livet och graven och glädja sig över att få vara vittnen till hans segermakt över döden, sågo de i honom själv blott en åt dödens makt hemfallen man, och det så helt och liållet, så hopplöst, att Tomas å allas vägnar kunde säga: "Låtom oss gå med, för att vi må dö med honörn" (v. 7—10, 16).

Detta var visserligen ett tal, som kom från en trofast tillgiven kärlek, men tro var det icke, sådan Herren efter alla sina hittills meddelade läror och utförda gärningar hade rätt att fordra; det var snarare otro. Men med blotta tillgivenheten för sin person, utan troget aktgivande på och bevarande av hans läror, är Herren icke betjänad, emedan Guds härlighet och frälsningsverk, varav allt beror, då icke kan intränga i hjärtat; otro uppväcker fastmera Herrens misshag och nitälskan, även mot sina trogna, mot dem, som stå honom närmast — såsom vi se det på Petrus, som även en gång i otro med sin kärleksfulla omsorg för Herrens liv ville bringa lidandets väg ur hans tankar och därför måste låta sig behaga att av Herren kallas en "satan", en frestare. Så helig till sin natur är Herrens kärlek; den brinner icke för det blott välmenta och förment goda, utan för det verk-528 Beck, Kristliga Tal,

ligt goda, för sanningen ovanifrån och för trogen vandring däruti — sådan är hans kärleks helgedom, vilken icke ens av den nuest älskade får antastas, sådan är i all sin nåd hans obevekligt heliga sanningsande och sanningssinne; och denne ande måste redan detta lärjungarnes uppförande misshaga, då de voro likasom oåtkomliga för hans trosväckelser och för de dem på hjärtat lagda sanningarna: detta måste uppröra Herren, icke köttsligt men i anden, och denna hans rörelse steg så högt under det vidare förloppet, att evangelisten tvenne gånger anmärker, att Jesus upprördes häftigt i sin ande. Detta förefaller oss visserligen främmande, mina vänner, och passar icke in på den Jesusbild, som vi merendels göra oss — men vår bild är icke sanningen; utan den Jesus Kristus, som hans utvalda vittnen hava målat oss för ögonen (Gal. 3:1; Joh. 1: 14), han är nåden och sanningen. Och då finna vi, huru han icke blott med vrede sett på fariséerna och bestraffat dem för deras otros förhärdelse (Mark. 3:5; Matt. 23: 13—33), utan även ofta förebrått och bestraffat lärjungarne för deras tröghet att tro och deras tillbakasjunkande i otron (Matt. 17:17, 20; Luk. 24:25; Mark. 16:14).

Det gives en helig vrede, lika väl som en ohelig kärlek. Vid kärlek och vrede kommer det just därpå an, om de

hava det heliga till grund och mål och icke det oheliga, det som är gudomligt och icke det som är mänskligt, och om de hålla sig inom Guds heliga skrankor. Där detta icke är förhållandet, där är kärleken synd inför Gud lika väl som vreden är der; men åter. evar förhållandet är så, där är ock vreden och nitet icke syndigt, utan har sin tillbörliga plats och sin tid oaktat all kärlek. Herren älskade de båda systrarna, och de älskade honom; han älskade ej mindre brodern, så att tårarne stego honom i ögonen vid hans grav ~- och dock framkallade dessa hans vänner med sin blinda, otrogna kärlek, som gjorde dem döva för hans läroord, samma känslor hos honom som judarne med sin förebrående fråga, varför då icke han, i stället för att nu gråta vid vännens grav, i rättan tid hade gjort med den sjuke vännen, vad han hade gjort med den blinde, som han botat. Över bådadera upprördesIfi.

Herren i sin ande; och om han än teg, för att icke smärta de sörjande, så visade han det dock, på det de invärtes måtte känna sig bestraffade. Eller måste icke slutligen hans ande förtörnas, då han just var helt och hållet riktad på att framställa för de omgivandes hjärtan och ögon den högsta, gudomliga kraftuppenbarelse — och nu, just då hela hans syftemål var att fråntaga döden dess makt även över själen och i ljuset frambära livet (2 Tim. 1:10), då just fann han ingen ingång till deras hjärtan; utan vare sig han såg på folket eller på lärjungarne eller systrarna, alla voro likasom trälbundna i dödens skugga och hade intet öga och öra, intet sinne och förstånd för det, som nu uppfyllde hela hans ande, det som hans mun och hela hans väsende uttalade?

Så är det med oss människor, även med redan troende, ädla själar, sådana många av dem, som omgåvo Herren, voro; så döva, oläraktiga väsen äro vi, när vi skola tro vad som ligger över vår synkrets eller går utöver den gamla oss välbekanta tron och däremot skola försaka vad som ligger inför våra sinnen; det är en svår skola, i vilken man måste låta sig behaga förödmjukelser och bestraffningar av Herren, och utan Herrens trohet skulle vi alla komma till korta. Systrarna trodde väl, att om Herren hade varit där, hade döden icke haft någon makt över brodern; de visste och hoppades väl, att Jesus vore och förbleve den som hos Gud allt förmår (v. 21 f., 32); men det trodde och hoppades de icke, att det nu, då brodern redan låg nedsänkt i jorden, gåves en ny gärning till livs, oaktat Herren själv nu var där, oaktat han på förhand låtit säga dem, att de på sin broder skulle få se Guds härlighet uppenbarad, oaktat han även sagt åt Marta: "Jag är uppståndelsen och livet, jag har och medför det i min person! Den som tror på mig, i tron hängiver sig åt mig, han skall leva, om han än dör" (v. 25 f.) Med allt detta kunde de icke bringas till att med sin tro träda över graven framför dem och att — i stället för att av den avlägsna, yttersta dagen vänta uppståndelse och liv — säga sig: "Uppståndelselivet är bundet vid Guds Son, och icke han vid den yttersta dagen: han, som hade makt att rädda 34. Bech, Kristliga Tal.530 Beck, Kristliga Tal

sjuka från döden, att åter göra levande redan avlidna även på vägen till graven, han har även makt att bevisa sig såsom uppståndelsen och livet på dem, som flera dagar legat begravna". Detta steg tog icke deras tro, så nära det än låg dem (v. 23—25); de kunde icke tro, vad de ännu icke hade sett; utan vad den synliga graven ställde inför deras fem sinnen, det tog till fånga deras tänkande och tro: "Begraven är han och begraven förblir han — intill den yttersta dagen!" Maria hade en gång suttit vid Herrens fötter och mitt under systerns jordiska livlighet och beställsamhet utvalt åt sig den goda delen; men nu, under den jordiska stillheten vid broderns grav, omfattar hon icke den goda delen, utan utbryter i klagorop, likasom de hos henne befintliga judarne, vilka ännu intet hade sett och lärt om Guds Sons härlighet (v. 31, 33; jämf. v. 35 och Mark. 5:38 f.). Marta träder ännu en gång emellan, då Herren befaller att öppna graven, med naturens och sinnets motsägelse: "Herre, han luktar redan, ty han har varit död i fyra dygn" (v. 39). Hon, som nyss hade bekänt sin tro (v. 27), måste ånyo uppmanas att tro, för att i stället för gravens förruttnelse få se Guds härlighet (v. 40). Men nu, sedan Herren banat sig väg genom all denna sinnenas och otrons bundenhet och övervunnit alla motsägelser och allt det sargande som hans själ måste erfara, sedan han även under sin andes upprördhet hade bevarat kärleken till de sina och under deras smärta alltid ånyo bjudit dem handen, för att genom smärtorna förhjälpa dem till en ny, högre trosgrad — nu blickar han bort ifrån denna jordens andliga och kroppsliga likfält upp till livets rike, till Fadren, och tackar honom såsom Sonen, som av sin himmelske Fader alltid blir hörd, huru tröga än jordens barn äro att höra honom; tackar honom, såsom den där även för denna stund i stilla bön redan har erhållit bönhörelsen, den gudomliga fullmakten att ropa in sitt livsord i denna grav (v. 41 f.). Denna tacksägelse uppåt uttalar han offentligt för att ännu i sista ögonblicket

väcka och öppna de närvarandes hjärtan, att de måtte upptaga i sig det, som han nu skulle göra, såsom ett insegel på att han hade kommit ifrån Gud, och så göra det

möjligt för honom att för dem själva bliva det vartill han hade kommit: uppståndelsen och livet. Nu först, sedan han efter alla sina så litet aktade läror och förmaningar, efter sin gråt och upprördhet i anden ännu därtill hade uttalat sin prästerliga bön, sedan han förebyggt och undanröjt allt. som än på avlägsnaste sätt skulle kunnat giva anledning att tänka på hemlighetsmakeri och trollformler, nu in i graven — men icke med ett fotsteg, utan blott med det enkla maktropet: "Lasarus, kom ut!" Och — den döde, den begravne kom i sin svepeklädnad, så att allt folket såg honom. Sjukdomen hade icke varit till döds, utan till uppståndelse ifrån döden (v. 4, 11).

Så hade nu döden, sedan den genom en människas synd kommit i världen, så hade graven, detta dödens segerfält, för första gången blivit förvandlad till ett livets segerfält genom den ena människan^ som av ingen synd visste; på en sådan segerstund hade årtusenden haft att vänta, och ända in i årtusenden sträcker sig dess välsignelse; därför kallade Herren det en Guds härlighets uppenbarelse i sin Son. Och dock var så alldeles intet prål därvid, varken andligt eller världsligt! Skulle då icke Herren, om den dåvarande tidens och nutidens tankar även varit hans tankar, kunnat inkläda en så viktig, härlig stund i en värdig, anslående högtidlighet, om än icke med hänförande musik och sång, så dock med högljudda, långa böner, högstämda, eldiga tal och andra andliga ceremonier? Skulle det icke verkat bättre och hastigare än Herrens nakna ord och enkla bön? Skulle det icke hava höjt de själar, för vilka han så måste uttrötta sig, till en kärleksglöd och troskraft, för vilken djävul och helvete måste vika ? Så mena människorna, men så är det icke inför Herren; lär då av honom, vad det är som sannskyldigt övervinner död och helvete, och varigenom den tro skapas, som verkligen, icke blott i inbillningen, inför i Guds härlighet.

I detta höga ögonblick tillgick det icke i världslig mening stort, icke inför människors ögon starkt, utan i detta avseende visar sig allt ganska ringa och svagt; och just detta få vi icke med from ytlighet överstryka, utan böra med vår

inre känsla fatta och se det och taga det till hjärtat, på det icke några falska hjälpmedel, utan den allena frälsande sanningen måtte hos oss finna ingång. Stor och stark står blott En där: Jesus Kristus, i den mest okonstlade gestalt och största anspråkslöshet i sitt handlingssätt, i en andens storhet och styrka, sådan Jerusalems skriftlärda och präster, Atens världsvisa och konstnärer, Roms statsmän och krigare icke anat. De och alla människor äro dödens trälar och dödens verktyg, vilka i all sin härlighet blott gräva gravar, fylla gravar, smycka gravar med sina händers och sina tankars förgängliga verk; här står för första gången en dödens Herre, en livets Furste, en människoson, stark i sin troskraft, förmedelst vilken han vet att från Gud nedkalla det förlorade livet och med ett kort ord ropa in det i denna världens grav; stor i sin kärlek och vishet, med vilken han vet att föra och leda människosjälar i deras svaghet, vet att straffa och övervinna dem i deras otro, och frigöra tron ifrån det synligas band, ifrån det sinnliga naturbannet och införa den i Guds härlighets ljus. Ja, mina vänner, tillbedjansvärd står han framför oss, vilken såsom Guds Härlige högt upphöver människosläktet når in i himmelen. Yard all kärlek står han framför oss, vilken såsom den starkaste bland människor kan gråta med de gråtande och på samma gång behärska vreden över de mänskliga f örvändheterna; han, som icke blott kan tillgiva det mest kränkande, utan ock gå efter själarna på deras irrvägar, återföra dem och välsigna dem med nya oförtjänta nådebevisningar. Yard all tro och förtröstan står han inför oss, vilken såsom den trognaste bland människor in i graven är dem trogen, som, tro på honom, vida utöver all mänsklig trohet, och som under alla motsägelser gör sitt ord till sanning utöver allt förstånd och förväntan; vilken även, när han håller sig tillbaka och fördröjer, blott väcker och övar anden i människan, renar och höjer tron för att giva den något härligare, än den redan vet och har; och då allt kött vacklar, ja blir till intet i döds jämmern, står han oföränderlig över köttet, står och verkar i anden, såsom den där i sig själv har uppståndelsen och livet.

Ja, mina vänner, vi vilja tro på honom, älska honom, tillbedja honom. Allt detta vill han vara för oss och giva oss; allt vad han lärer oss, allt vad han gjort och gör för oss och i oss, syftar blott därpå, att han skall kunna giva oss att se Guds härlighet, som är i honom, och av sin fullhet införa Guds liv i oss, i vår andligen döda själ och i

vår dödliga kropp, på det han en gång måtte göra oss helt och hållet med ande, själ och kropp delaktiga av sin egen härlighet. Detta står oss öppet, därtill kallar han oss och det erbjuder han oss — men det går, såsom det gick honom själv och alla hans utvalda, genom försakelse och offer, genom lidande. Utan lidande bliva ej Guds vägar och under uppenbara för oss; och det högsta, väsentliga goda, vårt enda och allt ernå vi icke, utan att uppoffra det ringare goda. Gud måste fråntaga oss vad som, fjättrar vår själ, vad som försvagar och nedtrycker i henne åstundan och sökandet efter Gud, inträngandet i Gud; detta måste Gud fråntaga oss, annars kan han icke giva och allt mera giva sig själv åt oss, giva oss att känna och erfara honom såsom den där sannskyldigt är Gud, vilken av intet skapar något, av mörkret ljuset, av döden livet, av det gamla livets grav ett nytt livs härlighet. Därför, förstån dock Herren, när han säger, att den som vill efterfölja honom och sålunda genom honom inkomma i Guds härlighet, han måste besluta sig för korsbärande; och hans apostel erinrar dem, som redan gå på Kristi vägar: "Mina älskade, förundren eder icke över den luttringseld, som är tänd bland eder, och som I till Eder prövning masten genomgå ; och menen icke, att därmed något förunderligt vederfares eder; utan ju mer I fån dela Kristi lidanden, dess mer mån I glädja eder, för att I ock mån kunna glädjas och fröjda eder vid hans härlighets uppenbarelse" (1 Petr. 4:12 f.). Att utan vidare se och njuta Guds härlighet vore även för vårt kött kärt; men att nödgas genomgå inre och yttre nöd, att nödgas lämna icke blott det onda och skadliga, utan ock det som är gott och värt att skattas: gott namn, god rätt, gott rikt vetande, till och med vad som hörer till oskyldig, jordisk lycka, även ett stilla och lugnt liv i gudaktigheten,

såsom familjelivet i Betania var; att nödgas avkläda själen till och med det, som var dess gudomliga välsignelse, tröst och glädje; korteligen, att med det käraste och bästa på denna jorden nödgas gå genom en död och grav — det skyr vårt kött, det läres med svårighet, och måste dock läras, om vi skola kunna inkomma i sanningens och härlighetens liv. Därför — såsom vi även se det i dagens evangelium — så mycket Herren än tager hjärtlig del i alla de sinas lidanden, lidandet självt och offret eftergiver han dock icke ens för sina mest älskade; tvärtom, ju högre han vill föra dem uppåt, desto djupare förer han dem dessförinnan ned.

Visserligen står det ordet fast: "Gud är trofast; han skall icke Ullstädja, att I bliven frestade över eder förmåga" (1 Kor. 10:13); och dem, som vända sig till honom, står han, så länge frestelsen fortvarar, troget vid sidan, på det de icke blott måtte kunna uthärda den, utan ock vid hans hand kunna uppstiga till en högre livsgrad; men, mina vänner, det går dock därför icke så lätt och lustigt, om det än är Maria-själar (Hebr. 12:11). Herren tröstar nämligen icke så, att ingen hjärtebedrövelse mera skulle finnas; och sitt ord giver han icke åt de frestade så klart och kraftigt och rikligt, att de icke skulle behöva lära sig hushålla med det lilla och strax skulle veta, hurudant deras tillstånd är, eller att det icke skulle kosta dem tid och möda att fatta ordet i dess gudomliga segerbetydelse och lära använda det för sig; hjälpen följer ej heller hans ord så tätt i spåret, att icke mångfaldig fördröjelse skulle äga rum, och under för-dröjelsen, under lidandena och smärtorna, giver han icke blott att erfara sin kärlek såsom en, den där gråter med de gråtande och har medlidande med svagheten, han låter även känna sin vrede emot allt orätt i oss, sina förebråelser och bestraffningar ända intill märg och ben, såsom en, den där sitter och smälter och fejar silvret (Mal. 3:3). Det gäller tron — att skapa och föröka den, därpå går Herrens görande och verkande ut! Icke den yttre muntron eller bekännelsetron, icke heller den inre, inbillade tron, utan den tro, som

är kraft och Uv i Gud: ditt sinnes befästande i det, som icke är av denna världen, utan emot densamma, i den osynliga, himmelska nåden, med lösslitande från köttets makt, med ditt sinnes böjande under den himmelske Andens tukt och lag. Detta gäller det; att ett sådant sinne måtte i dig beredas och fostras, varförutan du icke kan bliva medborgare i Guds stad: detta är det stora lidandes-arbetet för Herren och dig; och huru mödosamt detta tillgår, vilka övningar därtill fordras även hos dem, som redan hava trons begynnelse, kunskap om Jesus Kristus såsom Guds Son, kärlek till honom och förtroende till honom, det se vi på lärjungarne och systrarna i Betania. Det är väl av högt värde, om man förer med sig ett trosförråd i lidandesdagarne; hjärtat vet då redan närmaste vägen till den rätte Hjälparen, och Herrens ord och verk finna då alltid en grund, varpå de kunna fortbygga: men jortbyggas måste det, ja alltid äter ny grund läggas. Herren talar med de sina i vår text, såsom om de nu först måste lära sig att tro; och så var det ock: med det som de redan trodde, och såsom de trodde det, kunde de icke i

försökelsen hålla sig uppe; deras tro höll dem väl i förening med Herren, så att han kunde hjälpa dem tillrätta, men gammalt och nytt måste han ur sin skatt fram-hämta för att befästa dem och föra dem ur deras mörker till ljuset. Trons åtnjutelse blir i många frestelsestunder fråntagen de trogna; vad de redan lärt sig, blir likasom dött; och på nytt begynner nu trons arbete, kämpandet om tron: det gamla måste först åter bliva levande i ny kraft, på det hjärtat då ock måtte kunna mottaga i sig även det ännu icke trodda, ja, det ännu icke anade såsom salig uppfyllelse av det gamla.

Därför, akta i tid på, huru Herren förer de sina, vilka han vill bereda till Guds härlighet, på det du icke måtte förlora hans fotspår ur sikte eller bliva vilsen i avseende på honom, när det är mörkt omkring dig. De kristnas liv är en beständig trosskola och därför på mångfaldigt sätt en lidandesskola. Förtvivla får du därvid icke, ty Mästaren

är hos dig, som själv varit frestad i allt och övervunnit; och vid allt vad du måste lida och uppoffra, gå hans tankar och ledning blott ut på att det sanna livet och Guds härlighet måtte bliva din egendom. Förtvivla får du icke, men allvar måste det vara för dig, och veklig får du icke vara; du får icke vilja stanna i trons begynnelse och vid en blott halv tro, utan måste fortfarande lära för att tillväxa, fortfarande öva dig för att bliva stark; du måste till och med, då nya tros-blickar öppnas för dig, i Herrens namn ställa till dig hans fråga: "Tror du detta?" Och då detta i ditt trångmål åter vill försvinna för dig, skall du rikta till dig Herrens andra fråga: "Sade jag dig icke, att om du trodde, skulle du få se Guds härlighet?" Förtvivla får du icke, även om klentro, otro, försummelser och överilningar smyga sig in med; men lätt får du icke taga det, icke ens under lidandet: du får icke ensamt vilja hava att göra med den tröstande och förlåtande Herren, utan måste ock hava för ögonen den förtörnade och bestraffande Herren. Han måste Kliva dig helig och dyrbar i sin kärlek och i sin vrede; därför, såsom du överlåter dina lidanden och svagheter åt hans hjälpande och helande nåd, så måste du ock av hjärtat ställa dina brister och förvänd-heter i hans dömande och straffande sannings ljus. Då får du icke förtvivla, om än din troskraft sjunker djupt ned: du skall lära känna honom såsom den vise och kärleksstarke Mästaren, vilken, i stället för att sönderbryta, åter upprättar det krossade röet och, i stället för att utsläcka, åter antänder den rykande veken. Du skall lära känna honom såsom den trogne, medlidsamme Översteprästen, vilken beder för dig, att din tro icke skall varda om intet, och i vars namn din egen bön erhåller kraft att lyfta stenar och öppna klyftor, för vilka naturen bävar tillbaka. Du skall lära känna honom sannskyldigt såsom Uppståndelsen och Livet, såsom den, vilken åter gör levande det, som hos dig är nära att bortdö, och i din själ förklarar vägen genom död och grav till en livets väg in i Guds härlighet. Tror du detta? Har du det redan i tron? Lär att tro det, lär att fatta det i tron, skulle

det än kosta din själs allrakäraste liv —- det är icke till döds, det är till uppståndelse från döden redan före dödsstunden; du förhjälper blott därigenom din själ till livet, det sannskyldiga och eviga livet. Amen.

47. Genom lidande till härlighet.

Joh. 11: 32-45.

Älskade åhörare! En ringa familj på en ringa ort är i dag skådeplatsen för den största handling, som någonsin i världen utförts; det är de tre syskonens i Betania familj, som hittills hade varit en så skön bild av stilla tro på Herren och tyst välsignelse av honom. Redan ofta hade Herren gästat hos dem, och de hade genom det innerliga sätt, varpå de mottagit honom, givit honom en ersättning för de hårdhjärtade judarnes tvister och motsägelser, under det han skänkt dem livets ord, varigenom de skulle föras fram till Guds härlighet. Efter mänskligt förmenande skulle man tro, att ett hus, där Guds Son själv tager in, måste vara i säkerhet för all olycka; men under Herrens frånvaro hade även sjukdom och slutligen döden inträtt där, och detta just hos syskonkretsens huvud, hos brodern Lasarus. Huru nära ligger det oss ej här att med judarne fråga: "Kunde icke han, som öppnade den Mindes ögon, som redan mångfaldigt visat sin makt icke blott på blinda, utan även på andra sjuka, kunde icke han ock hava så gjort, att denne, som han så mycket älskade, åtminstone icke hade dött?" Men detta hade skett med Herrens egen vetskap och vilja; systrarna hade ännu i tid sänt efter honom, men han hade med avsikt icke kommit, utan hade låtit sjukdom och död fullborda sitt verk på hans vän. Och varför det? Han hade själv

strax i början sagt det till sina lärjungar: "Den sjukdomen är till Guds förhärligande, så att Guds Son genom den bliver förhärligad. Och för eder skull, för att I skolen tro, gläder jag mig över att jag icke var där." (Joh. 11:4, 14 f.; jämf. 40). Han ville

just på den döde giva dem att se Guds härlighet, livets makt, vilken han såsom Guds Son hade i sig, på det hans lärjungar därigenom skulle tillväxa i tron. Så kom han nu i dag till den redan tillslutna graven, där varje tanke på liv hade utslocknat; ty liket luktade redan, emedan det redan sedan fyra dagar varit begravet — varifrån skulle då ännu liv komma? Väl stodo levande människor nog omkring graven; men om än millioner människor av alla slag omgiva en grav och handla såsom vore de hjältar i livet, så bringa de dock icke en enda död åter till livet; men väl bringar döden alla människor om livet, den ene så väl som den andre: så har det gått i alla årtusenden, sedan världen blev en syndarevärld, och så fortgår det år ut och år in. Men Jesus av Nasaret hade vågat säga ett ord, som ännu ingen människa tagit i sin mun; det ordet lydde: "Jag är uppståndelsen och livet" (Joh. 11:25), och detta ord inlöste han nu inför en stor människoskara — med en enda blick till himmelen och med blotta ljudet av sin röst bryter han i ett nu dödens tusenåriga makt och sätter livet åter i dess ställe. Dödliga människor sågo detta, sågo sedermera hans egen kropp uppstånden ur graven, och förkunna därefter för alla släkten: "Livet är uppenbarat i vår värld, i dödens värld! I stället för dödens gamla furste hava vi en ny livets furste: Jesus Kristus är den, som övervinner honom."

Så sammanträffa död och liv, högsta lidande och högsta glädje i det lilla huset i Betania. Man ser, att Herren icke så regerar, att han alldeles icke skulle låta död och nöd inkomma i ett för honom kärt hus, i en kristlig familj; men han lämnar icke de sina däri, han frälsar dem ur nöd och död, om det ock skulle komma till det yttersta med dem/så att för människoögon ej mera något hopp eller någon utsikt vore övrig. Och så långt kan han visserligen låta det komma just med dem, som stå honom närmast (Joh. 11: 5): han kan träda på avstånd ifrån dem; han kan låta kalla på sig och dock icke komma till hjälp, såsom den sjuke Lasarus' systrar förgäves hade låtit säga till honom: "Herre, se, han, som du har så kär, ligger sjuk" (Joh. 11:3, 6)! Han kan låta det

hårdaste, det fruktansvärdaste inträda, och det är dock icke vrede och hårdhet av honom, såsom vårt otrogna och klentrogna hjärta så lätt menar; det heter fastmer: "Jesus grät" -— "se, huru kär han hade honom!" Ja, mina vänner, den himmelske Människosonen, genom vars hand allt Guds verk går, känner, känner med oss människor mänskligt, men — han tänker och handlar gudomligt. Fasthållen det väl i hjärtat: mänskligt känner Jesus Kristus med oss människor, men gudomligt tänker och handlar han i och med Gud. Till skådande av Guds härlighet vill han föra oss, liv av Guds liv vill han införa i oss, i det han låter vårt naturliga liv bliva till intet, efter mänskligt utseende och känsla låter oss bliva svaga, betungade och eländiga, ja dö. Sådant lidande måste han låta komma över oss, just såsom vår läkare och räddare; eljest förbliva vi fastvuxna vid detta tomma, syndiga världsliv, och detta förtärer ju uppenbarligen vårt kropps- och själsliv. Det finare eller råare syndalivet med sina glädjeämnen tyckes oss härligt och vi bliva ej fria därifrån, förrän det blir oss bittert; det fördärvar alltid åter för oss, vad gott vi hava och undfå, och förer oss allt längre bort ifrån Gud; men då går ock en gång allt vårt goda förlorat, och blott det onda vi bära inom oss med sina onda följder blir kvar hos oss, i stället för den försvunna glädjen; ty allt gott är blott av Gud och gives oss, för att det måtte föra oss till Gud — förer det oss icke till Gud, så förer det oss in i en själsskada, som en gång blir för oss en oändlig pina (Matt. 16: 25 f.; Mark. 9:44). Därför kan och vill icke Herren, för att vara människornas Frälsare, blott hålla lidandet på avstånd ifrån oss eller i hast borttaga det, han kan icke utan vidare försätta oss, sådana vi äro, i en härlighet, fri från lidande; utan dem han vill göra härliga i sannskyldigt god, varaktig "betydelse, dem måste han först därtill bereda genom lidandets skola (Kom. 8:17 f.). I denna införer han oss, icke för att däri låta oss gå under, utan för att föra oss därutur, men renare, bättre, lyckligare, Gud hängivnare och på inre liv rikare, än vi däri inkommit. Själsskadan vill han hos oss

bortsmälta i lidandets hetta, på det han må kunna införa i oss evig själs-vinst, evig livs-vinst utur Guds härlighet (1 Petr. 1:6—9).

Således, mina älskade, är det icke tecknet till Guds nåd över oss, och det är icke det kristliga livets väg, att det dag för dag går härligt utan lidande, utan just genom lidande till härlighet. Detta är vår återlösnings och upphöjelses väg. Därför få vi ej heller låta vår tro bestå däri, att vi mena, att vi i varje nöd lätt måste komma igenom eller strax bönhöras; det är icke tro, utan en självgjord inbillning, som i goda dagar uppehåller oss i lättsinne, i onda dagar förer oss till snar misströstan, så att vi fälla modet eller bliva vilsna i avseende på Herrens ledning. Men däruti får och skall vår tro bestå, att vi äro förvissade om att Herren Jesus Kristus just i nöden vill bereda oss till att se Guds härlighet, så att han i varje nöd, i den långvarigaste och yttersta nöden, även i dödsnöden vill förhärliga sig hos oss såsom Återlösaren, såsom livets Furste, vartill han just är sänd i världen. Om han då även synes vara döv och hård, så få och skola vi dock tro, att han visserligen icke låter dem förbliva i nöden, vilka ropa och bida efter honom; att han, även där han ännu icke hjälper, har sin goda grund därtill och ändock känner med oss, lider med oss vid vårt lidande och i rätta stunden skaffar oss förlossning, varigenom han förer oss ur gravens mörker in i ljuset av ett nytt liv och upplöser vad såsom bann och täckelse omslutit oss. Det, mina älskade, är den tro, varmed en människa ur Herrens mun tillvinner sig vittnesbördet: "Din tro har frälst dig!" Och om även just i nödens stunder ditt eget hjärta säger idel nej, så låt dock det ordet vara dig vissare, vilket Herren själv vid Lasarus' grav icke blott uttalat, utan beseglat: "Jag är uppståndelsen och livet". "Den som tror på mig, han skall leva, om han än dör!" "Sade jag dig icke, att om du trodde, skulle du få se Guds härlighet?"

Men människohjärtat har svårt att komma därhän att tro, där det icke ser, att fasthålla tron, där det ser motsatsen — vårt hjärta fäster sig vid vad som faller i ögonen ochIfi.

likasom är att taga på med handen. Även de med Herren förtrogna systrarna i evangeliet hade väl tro, så långt de kunde se: "Herre, hade du varit här (sade båda), så vore vår broder icke död!" Men nu hade Herren trots deras böner förblivit på avstånd, och brodern låg död inför deras ögon, och därvid hade de råkat i ovisshet i avseende på Herrens förhållande, så att deras hjärtan oroligt kastades av och an, och Herren måste själv åter föra dem tillrätta.

Så frågar ännu ofta ett hjärta, som söker sin himmelske vän: "Herre, varför står du så fjärran? Varför kom du icke, då jag ropade efter dig — varför lät du dock detta ske?" Men visste vi, mina älskade, vad Herren har i sinnet, då han undandrager oss sin närhet eller uppskjuter sin hjälp: klagan skulle förstummas, ögat skulle uppklarna vid det ljus, som han just ur mörkret vill låta framgå såsom en uppgående sol. Hade Marta och Maria vetat, vad Herren redan förut (Joh. 11:11) hade sagt till sina lärjungar: "Lasarus, vår vän, har somnat in; men jag går för att väcka upp honom ur sömnen" — hade systrarna anat det härliga verk, som han utöver all deras bön och allt deras förstånd ville utföra, den överraskande glädje, som han hade tilltänkt dem: de skulle hava torkat sina tårar och stillat sitt hjärta. Så veta vi alla visserligen icke, vad Herren där ovan i himmelen tänker, då han även vid vårt ropande förblir på avstånd ifrån oss, låter en av de våra bliva sjuk eller gå att avsomna och vi icke se hans kommande; men att han därvid blott har gott åt oss i sinnet, det är visst; ty ingen människosjäl vill han fördärva, utan rädda var och en, som vänder sig till honom; icke förvandlar han liv i död, där han ännu icke dömer, utan död förvandlar han i liv, sorg i glädje, i en glädje, som ingen mera kan borttaga, såsom de naturliga fröjdeämnena, vilka alla av döden förstöras. Fasthållen dock detta, mina älskade: Herren förlossar ifrån allt ont? han giver fröjd och liv mitt i döden! Herren är icke skild och skall aldrig skiljas ifrån de sina, han förbliver deras tillförsikt, deras hopp, deras salighet och frid.

Så kasta då all din omsorg på Herren Jesus Kristus och gå till honom för att finna hjälp. För alla tider står hans ord fast: "Den som kommer till mig, honom kastar jag icke ut" (Joh. 6:37); han är ännu vår förebedjare i himmelen (Eom. 8:34), såsom han var det här på jorden vid Lasarus' grav, och det är en evig sanning, att Fadren alltid hörer Sonen; men ifrån Sonens sida hava vi ett ord, enligt vilket Sonen alltid hörer oss: "Om I bedjen om något i mitt namn, så skall jag göra det" (Joh. 14:14). Men vi däremot tala, bedja och önska oss så mycket i vårt eget namn; vårt hjärta begär, att Herren skulle i vårt namn, efter vårt sinne och väsende regera världen, i stället för att vi skulle med förtroende överlåta oss åt hans namn, hans gudomliga sinne och väg. Och häremot, mina älskade, bryter sig alltjämt den tröst och hjälp, som Herren vill förskaffa oss av Gud och i Gud: mot vår hårdhjärtenhet bryter den sig. Herren lämnar sitt namn och verk blott till sådant, varigenom han ärar och förklarar

sin Fader (Joh. 8:49; 17:4), så att han ställer Gud för oss i ljuset såsom den allena gode, såsom den allena mäktige och vise, gör Guds vilja och väg oss heligt dyr och kär. Så gäller det för Herren alltigenom, att verka en tro hos oss, i vilken Gud kan förhärliga sig; men vi avse mestadels även vid tron blott vår egen person, vad som gör vårt liv och till sist även döden lätt: vi hålla så mycket på våra egna tankar och vår egen vilja, så att vi mena, att blott vi få behålla dem och Gud tillstädjer dem framgång, så är det väl sörjt; i sanning bättre måste dock han veta att sörja för oss, han som försörjer hela världen. Men Gud vilja vi icke låta sörja för oss; på Guds makt och nåd och vishet vilja vi icke förtrösta, åt dem vilja vi icke överlåta oss och vår sak, och för Guds skull vilja vi intet uppgiva. De flesta människor gripa med all kraft, med all sin omsorg och sitt begär just om denna världens liv, vad hon giver att förvärva och njuta — det är deras kärlek, deras styrka, deras förtroende ända in i döden, och så stöta de sig nödvändigt på en gudomlig världsregering, som går utöver denna fåfäng-

lighetens värld; aldrig få de se något av en Guds härlighet över världen, och all deras egen härlighet slutar i graven.

Till Guds härlighet går vägen genom lidande och död; genom det världsliga njutningslivet går vägen till fördärvet. Därför säger Guds ord: "Den gamla människan fördärvar sig genom att följa sina begärelsers bedrägliga lockelser" (Ef. 4: 22); "Världen förgår och dess begärelse — men den som gör Guds vilja, han förbliver evinnerligen" (1 Joh. 2:17) ; "I skolen bliva delaktiga av gudomlig natur och undkomma den förgängelse, som i följd av den onda begärelsen råder i världen" (2 Petr. 1:4). Så låten eder då icke fördärvas i detta förgängliga livets vimmel; uppvaknen ur världsbullrets bedövning, vars högfärdiga larmande dock till slut är blott tomhet, ett buller för intet; gån icke taaklöst förbi de dödsbilder, som Gud överallt ställer oss för ögonen, för att vi icke blott må veta, att vi måste dö, utan även betänka det och därigenom bliva förståndiga. Döden är en sak av mycket större allvar, än man vanligen tänker sig, så länge man är i livet — med döden förloras icke blott allt som hörer till detta livets glädje; utan allt vad ve och skräck heter tränger sig även tillsammans över människan, och därvid blir all själens naturliga kraft borttagen; naken och hjälplös tages hon över till en osynlig dom. Till denna döds-port förer det fåfängliga livet, sådant det allmänneligen leves i denna fåfängliga värld med alla dess ljuvligheter och bitterheter; blott Guds ord förer oss till det eviga livets port, och där framför står Jesus Kristus ropande: "Jag är vägen, sanningen och livet; ingen kommer till Fadren utom genom mig" (Joh. 14: 6). Blott genom honom, som själv genom dödens lidande är upphöjd till härligheten, genom Jesus Kristus går det genom döden till den allena salige Guden i hans härlighet; ty Jesus allena är det, som försonar oss med Gud och giver oss det oförgängliga livets helige Ande. Vänden eder därför till honom, och hållen eder till honom; söken dagligen genom honom försoning hos Gud för edra synder, och bedöven icke samvetsoron i eder genom falsk tröst av världen; bedjen om Guds helige Ande, och söken

därefter i Herrens ord, att han måtte göra edert hjärta nytt; vinnläggen eder om att avkläda eder den gamla människan och ikläda eder en ny människa (Ef. 4:17 ff.) — det är svepeklädnaden för dem, som vilja saligt avsomna. Där-förutan må du leva glad och väl till mods med lycka och framgång, och föreställa dig döden såsom ett intet — du är då den dåren (Luk. 12:16—21), som, innan han anar det, ännu i natt förlorar sin själ; och tom på allt gott, belastad med ansvar, måste du gå över in i den mörka evigheten.

I den heliga Skrift se vi utföras handlingar, som komma frän Guds härlighet, och där tala med oss sannfärdiga röster ifrån den andra världen — lyssnen till dessa röster framför alla andra röster. Vad där förutsäges för denna världens lätt sinniga väsende, det sover icke; och vad åt Guds trogna tjänare utlovas, det föråldras icke; och han, som nu tiger så stilla till allt vad människorna göra och låta, han skall icke tiga evigt. Om honom, som med hög röst ropade: "Lasarus, kom ut!" — och den avlidne trädde ut — om honom heter det (Joh. 5:28 f.): "Den stund kommer, då alla, som äro i gravarna, skola höra hans röst, och gå ut ur dem: de, som hava gjort vad gott är, skola uppstå till liv, men de, som hava gjort vad ont är, skola uppstå till dorn"; då skall för alltid avgöras och skiljas mellan gott och ont i all världen. Ljudet av denna domarestämma skall en gång genomtränga himmel och jord med en makt, som förjagar all dödssömn; huru skola ej då alla de vara bragta till tystnad, vilka nu föra ett så högt språk! Han kan genomskaka eder ända in i anden och själen! Intet i världen skall då mera hålla stånd och vara

fast; himmel och jord och människor skola bortryckas ifrån sina boplatser emot Guds Son, åt vilken hans Fader har överlämnat all dom, emedan han såsom människoson icke blott gjort allt, utan även lidit allt för att göra världen salig (Joh. 5:22, 27). Och om han redan här på nådens dag icke blott kunde gråta, utan även bliva upprörd i anden, så heter det om den dagen: "Hans vredes stora dag är kommen" (Upp. B. 6:16 f.); då är nådens dörr till-

sluten (Luk. 13:25 ff.). Då skall det bliva ögonskenligt, att allt fattas dem, som icke i sin tid hava antagit Jesus Kristus; men att intet fattas dem, som hava blivit hans egendom, och som låtit sig angeläget vara att så vandra i världen, som han där vandrat (1 Joh. 2:6): de skola se Guds härlighet, ej mera blott i enskilda strålar, nej, i dess eviga fullhet av salighet skola de hava att åtnjuta densamma. Detta allt skall ske lika visst, som Jesus har levat och i stället för världslig härlighet lät gudomlig härlighet uppenbaras; hans är den stora profetian, som hela världen går till mötes: genom död till uppståndelse, genom uppståndelse fram till rättfärdighetens domstol, genom domen in i Guds rikes eviga liv, eller ut ur densamma in i den eviga domens pina (Matt. 25: 31—34, 41, 46; Upp. B. 20:11—15, jämf. 10; 21: 7 f.; 22:11 —16). Den som är vis, han sörje för, att detta må bliva för honom en väckelse och ledstjärna i denna världen, icke en sorgepost, varom han intet vill veta. I det nuvarande livets yra griper den ene efter ett, den andre efter ett annat; men det gives blott ett arbete och en vila, som är avgörande: arbetet med honom och vilan i honom, som nu besöker oss för att frälsa oss, men en gång för att döma oss. Han säger till oss: "Kämpen för att komma in genom den trånga porten", i stället för genom den vida och bekvämliga (Luk. 13: 24) — "jag vill giva eder ro till edra själar" (Matt. 11: 29) — "jag är uppståndelsen och livet". Amen.

48. Levandegöraren.

Luk. 7: 11—17.

"Se, då ~bars där ut en död" — gives det, mina vänner, någon ort, något hus i världen, varest icke sådant är att se? Gives det någon människa, som är nog lycklig att aldrig behöva begråta en död, och som icke måste säga sig själv: "Även du skall en gång bäras ut"? Och om än så mycket folk medföljer, om än alla gråta med, varest är den man, som kan träda fram till en död och säga: "Stå upp!" och

den döde reser sig upp och återgives till de sina? Om det gåves en man, som kunde göra detta och gjorde det, huru skulle icke ryktet härom skalla genom alla land, och vilka folkskaror skulle icke strömma till honom! Men det var en gång så: det var en gång en man i världen, om vilken det icke blott gick en hemlig saga, att han kunde göra döda åter levande, utan vilken offentligen inför en stor skara människor, som tillfälligtvis voro samlade, gjorde detta och så, att man helt tydligt kunde se, huru det därvid tillgick. Allt folket såg det, huru han trädde till en bår och tog på den, då bärarne stannade, och han uttalade orden: "Jag säger dig, unge man, stå upp — res dig upp !" Och honom, vilken icke moderns gråt, icke de sörjandes högljudda veklagan, enligt judarnes sed (Matt. 9:23; Mark. 5:38—40), icke bårens ristningar och skakningar under bärarnes händer kunnat återbringa till livet, honom såg man strax vid ett par stilla ord ur eJesu mun resa sig upp, såsom hade han blott legat i den lättaste slummer; tillika hörde man honom tala och såg, huru han av Jesus vart till sin moder återförd och återlämnad — allt så förnimbart och uppenbart för en var, som hade ögon och öron, så att man om ingen läkare lika säkert kan angiva, att han med sin läkedom helat en sjuk, som man här kan säga om Jesus, att han med sitt ord uppväckte den döde ynglingen.

Sådant står nu visserligen ej i någon människas kraft; men skulle det därföre varå omöjligt? Är icke redan för oss människor mångahanda möjligt, som för de starkaste och klokaste bland djuren är omöjligt? Står icke förnuftig människokraft över oförnuftiga djurs kraft, och blott utöver människokraft skulle intet mera sträcka sig? Vad är det då för en kraft, som giver liv åt allt i världen, ifrån grässtrået upp till människan själv, och giver allt, som till livet erfordras? Är denna kraft, som giver liv åt allt, människokraft, eller till och med en lägre kraft? Är det en oförnuftig kraft, vilken förmår det, som övergår all förnuftig människokraft och som måste väcka förvåning och beundran av allt vad förnuft heter? Är det icke fastmera en högre kraft än

all förnuftskraft och all världskraft? Är det icke just den högsta, den gudomliga kraften, som giver all världen liv, som, medan allt i världen dör, alltjämt åter framkallar nytt liv (Ap. G. 17:21 f., 28; Rom. 1:19 f.)? Uppträder nu en människa, som inför en mängd av ögon- och öronvittnen uppenbarligen gör det, som allena den gudomliga kraften, skaparekraften verkar i världen, så att han med sitt ord, med sin blotta vilja framkallar liv, där döden dödat livet — är då icke detta ett säkert tecken, att denna människa är utrustad med gudomlig livskraft, så visst som den, som med förnuftiga konstmedel gör en sjuk frisk, är utrustad med mänskligt förnuft och mänsklig läkekonst? Detta erkände också folket, som åsett gärningen; så naturligt det var, att förskräckelse grep deras sinnen, då de sågo en död menniska plötsligt resa sig upp, så naturligt var det ock, att den tanken fattade deras ande: "Detta förmår blott Guds kraft"; därför prisade de Gud och sade: "En stor profet har uppstått ibland oss", och: "Gud har sett till sitt folk". Nu se många i sådant Guds förhärligande blott vidskepelse, men falla därmed själva först riktigt i vidskepelse, så att de måste tjäna det fåfängliga, i stället för alla väsens väsen (Rom. 1:21—28): natur, slump och människokonst äro nu de stora avgudar, vilkas tillbedjan man finner förnuftigare och värdigare än tillbedjan av en levande Gud, himmelens och jordens ende Skapare. Om en sådan visste och vet ej den vidskepliga hedendomen något; men Israel ägde från uråldriga tider kännedom om Gud och prisade honom såsom alla goda gåvors Skapare och Givare, prisade honom särskilt, där det goda och heliga i kraft och makt var att skåda; och män, hos vilka en sådan särskild kraft och makt i ord och gärning visade sig, aktade man såsom profeter, genom vilka Gud besökte sitt folk. Men huru går man nu för tiden till väga med stora män, som dock alldeles icke nå upp till en profet? Deras egen andestorhet och konst ärar man avgudiskt; deras höga naturgåva, deras framgång förhärligar man på hedniskt sätt, utan att ens taga hänsyn till om de använda den till det goda eller det onda, för det heliga eller emot det heliga. På detta avgudiska

avfall ifrån den ende sanne Guden, vilket alltmera griper omkring sig i kristenheten, skall samma straff följa, som fordom i Israel: detta släkte skall överlämnas i fiendehand, i gudlösa tyranners våld, så att det bliver ett berövat och skinnat folk och alla dess stora förhoppningar komma på skam (Jes. 4,2:22 ff.; 2 Kon. B. 17:18—20). Så talar Guds ord, så talar historien.

Jesus var nu visserligen mera än blott en stor profet; en sådan gudomlig kraft hade ännu icke uppenbarats ens hos den störste profet, så att denne, såsom Jesus, blott behövde säga till en död: "Stå upp", och han stode upp; men om honom heter det, såsom om Gud (Ps. 33: 9): "Han sade, och det vart; han bjöd, och det stod där". Men är nu förhållandet sådant med avseende på Jesus, varför uppväcker då ej Jesu ord fortfarande människor ur döden? Han har ju dock själv ej förmultnat i graven såsom en död människa och i och med sitt liv på jorden försvunnit; utan såsom det trovärdiga vittnet, som aldrig talade ett osant ord, kunde han säga om sig själv (Upp. B. 1:18, jämf. 5): "Jag är den levande; jag var död, men se, jag lever i evigheternas evigheter, ifrån tidsålder till tidsålder, och har nycklarna till döden och dödsriket." Varför fortfar han då ej med uppväckelser ifrån de döda från tidsålder till tidsålder, åtminstone då, när döden särskilt smärtsamt träffar ett hem? Varför låter han till och med sina trognaste vänner och tjänare sjunka ned i död och grav, i stället för att på dem särskilt visa sin levandegörande kraft och så alltjämt på nytt förhärliga sitt namn inför världen? Skulle icke då all otro förstummas och giva honom äran ? Varför gör han ej efter vad människorna tycka vara så skönt? Svar: Emedan det icke är sköna människotankar, han följer; nej, Jesus Kristus följer i allt de högsta, heliga gudstankarne; därefter avmäter han sin tid, sina verk och sitt mål. Ännu under sin jordiska livstid begynte Herren ej med uppväckelser från de döda, utan förut gingo mångahanda lärdom, helbrägdagörelser och andra underverk, tills han i dag för första gången kallade en död till livet; och även efter denna dag återuppväckte han ej heller alla,

som dogo, icke ens en sådan man som Döparen Johannes, utan först efter en längre tid Jairus' tolvåriga dotter (Luk. 8:41 ff.), och åter efter en längre tid, då han redan var på vägen till sin egen död, den sedan fyra dagar gravlagde Lasarus (Joh. 11:17 ff.). Således äro för oss icke mer än trenne uppväckelser från de döda omnämnda, allteftersom Herren under sitt vandringslopp enligt en bestämd ordning fördelade dem; och varför inskränkte han sig så? Varför sökte han överhuvud att vid sina kraftgärningar undvika allt onödigt buller och uppseende, förhindra allt pådrivande och hastande? Emedan han icke såsom våra dagars väiidsom-vändare utgick från den

meningen: "Mycket hjälper mycket, mängd och makt måste göra det", utan från den grundsatsen: "Det rätta hjälper rätt! Och där detta ej hjälper, hjälper allt annat blott till skenet!" Därför sade han (Luk. 16:31): "Lyssna de icke till Mose och profeterna, det gudomliga lagordet och salighetsordet, så skola de icke heller låta övertyga sig, om någon uppstår från de döda"-. Icke ville han med våld och makt blända och betvinga människorna, så att det blott skulle hava blivit en hastig, yttre förändring; utan en grundlig, inre förändring hade han för ögat, en hjärteför-ändring och en ny livs födelse av den helige Ande. Därför var det hans läroord, som skulle bringa den rätta hjälpen, emedan det är detta, som bringar hans Andes sinne, kraft och liv i människornas hjärtan, när de i tro upptaga och behålla det till kunskap och fruktbärande i tålamod (Matt. 13:23; Luk. 8:15; Joh. 8:31 f., 36).

Detta inre trosverk gällde för Herren såsom det väsentliga verket, vilket allt annat måste tjäna, även hans helbrägdagörelser, uppväckelser från de döda och andra verk. Därför fördelade han dem alltid efter tid och ort och mått, så att han därmed icke överhopade människorna, icke bländade och bedövade dem eller gav dem anledning till fåfängligt tal, till ögonfägnad och föreställningar om att en sådan underbar och härlig hjälp alltid och överallt måste vara till hands. Han ordnade sina verk efter tidsförhållandena och omständigheterna ; förband dem också med sådana läror, förmaningar550 Beck, Kristliga Tal.

och bestraffningar, att de väl erbjödo ett trappsteg till tron, men tron därför icke blev var mans (2 Tess. 3:2), icke en hastigt uppspirande växt, ett framlockat eller avtvunget herre-sägande: alltid var därvid tid och rum till en avgörelse för eller emot. Mycket förekom därunder eller åtföljde, varav lättfärdiga och hårda sinnen kunde taga sig anledning till förargelse, och som den egenvilliga otron kunde begagna till undanflykter och misstydningar, såsom den ännu därtill kan begagna det; överhuvud skall det visa sig, om människan är allvarligt angelägen om sanningens kunskap (1 Tim. 2:4), om det inre tros verket, att hon måtte rätteligen hjälpas, eller blott om ett flyktigt gott och om försvarandet av sin egen ställning och sitt gamla väsende. De yttre, timliga välgärningarna, som Herren med sin underbara kraft bevisar människorna, skola därför blott vara tecken till det, som han invärtes vill fullborda i oss för att förhjälpa oss till det eviga goda; de skola på ögonskenligt sätt visa oss, att han är kommen ifrån Gud till en Hjälpare och Frälsare, som har gudomlig kraft och makt emot allt ont och gudomlig kärlek till alla nödlidande människor (Joh. 10:25, 32, 37 f.; Matt. 11: 3—5). Detta är det, som skall dana vägen till tron på lians läroord, varigenom han då kommer till oss i det inre, för att invärtes bringa till stånd hos oss sin väsentliga hjälp, som räcker in i evigheten (Joh. 20:20 f.), emedan invärtes sitter det väsentliga onda, syndaskadan, som blott träder i dagen i det yttre onda och är en evig källa till allt större skador.

Så är det även med döden: invärtes sitter döden i våra själar — likasom synden, det ogudliga väsendet, har sitt säte i själen; och därför kommer döden också in i kroppen och fortvarar i själarna utöver kroppsdöden (Kom. 5:12, jämf. 7: 5; 8: 6—8; Jak. 5: 20; Matt. 10: 28). Man kan till kroppen leva, kan därvid också med all själens kraft och spänstighet vara levande för detta timliga liv, för denna förgängliga värld, och detta kallar Skriften det köttsliga livet; men under detta köttsliga liv sitter dock döden invärtes i själen, emedan hon icke lever i Gud och för Gud; så har hon då icke i sig det oförgängliga livet av Gud, utan blott denna världens förgäng-48. Levandegöraren. 551

liga liv, köttslivet; hon har icke den gudomlige Andens liv i sig, det enda, som döden icke kan tillintetgöra. Därför talar Skriften icke blott om en yttre kroppsdöd, utan även om en invärtes själsdöd ännu under kroppslivet, om en andlig död, som redan här gör, att vi icke hava någon lust, något sinne, någon kraft för det andliga och eviga, så att vi äro främmande och avdöda från livet av Gud, det sannskyldiga livet (Matt. 8:22; Eom. 7:10 f.; Ef. 2:1—4, 18; 1 Kor. 2:14; 1 Tim. 5:6). Och vidare talar Skriften om en evig död, som efter kroppsdöden i evigheten framgår ur den andliga döden, emedan själen icke inkommit i livet av Gud, och livet av världen är henne avskuret, varmed hon ännu i kroppslivet uppehåller sitt liv (Matt. 16:25 f.; Joh. 8:21, 51; Upp. B. 21: 8). Men så talar också Skriften å andra sidan om Jesus Kristus, att han icke blott kan levandegöra ifrån den nuvarande lekamliga döden, utan också ifrån den andliga döden, på det vi redan nu måtte finna det eviga livet och undgå den tillkommande eviga döden (Joh. 5:24; 6:40; 11:25 f.; Eom. 5:10; 6:23).

Innan vi blivit uppväckta ur vår själsslummer, gör oss nu visserligen den andliga och eviga döden intet

bekymmer; utan framför allt önska vi bort den lekamliga döden, önska de avlidna åter till detta timliga liv. Men därmed visa vi blott, att vi icke hava något förstånd om dödens verkliga väsende och om ett evigt liv. Den lekamliga döden är rådande, just emedan vi äro döda för det andliga och eviga, och det gör oss ovärdiga och oskickliga till det eviga livet; från döden bliva vi icke befriade, eftersom vi stå blott i det världsliga livet, som är förgängligt kött, icke i det gudomliga livet, som är evig ande. Därför säger Herren: "Det är Anden, som gör levande, köttet är till intet gagneligt": det frigöres ej och frigör ej från döden, det förhjälper ej och hinner ej till det nya livet; "de ord, som jag har talat, mina läroord, äro ande och äro liv", förhjälpa därtill (Joh. 6:63; jämf. 66, 27—49). De tre personer, som Herren återkallade till detta köttsliga liv, voro därmed dock icke andligt levandegjorda, så att de skulle hava haft det eviga livet; den köttsliga levandegörelsen

gagnade dem intet, var blott en timlig hjälp för dem, icke evig; efter kortare eller längre tid måste de dock åter dö, och de förblevo i döden, under mörkrets makt, om de icke hade vunnit det andliga livet av Herren, om blott hans maktord: "Stå upp!" hade trängt till deras öron och hans läroord icke hade tillfört deras hjärtan ande och liv. Därför är det om sitt läroord, icke om sitt maktord, han säger (Joh. 5:24): "Den som hörer mina ord och tror honom, som har sänt mig, han har evigt liv, och kommer icke under någon dom, utan han har övergått från döden till livet". Således, detta är det, som allena förer dig in i det eviga livet: det av Herren predikade ordet, om du så brukar det, att det gör dig till en troende människa, som är Herren och hans Fader tillgiven; därmed bliver du till anden levandegjord för evigheten. Därför var det ej för Herren närmast fråga om, att med sitt maktord återkalla döda människor till det köttsliga livet; utan genom de få uppväckelser från de döda, som han företog, ville han blott framställa tydliga tecken, att han vore livets verklige Herre, som har makt att uppväcka även lekamligt döda och så en gång alla döda; det skulle öppna själen för hans läroord, på det han genom detta måtte kunna tillföra det sanna livet invärtes, det andliga livet, som ingen död mera kan döda. Och detta bringar Herren till stånd hos dem, som bliva hans rätta lärjungar, d. v. s. (såsom han själv Joh. 8:31 förklarar) dem som förbliva i hans ord, intränga i och uppbygga sig av hans läroord; därigenom bliver invärtes i dem en ny människa, som har en ny livsande i stället för den gamla, ogudliga världsanden, Anden av Gud, den Jesus Kristus tillförer hjärtat; därmed är Jesu eget liv i dem (Joh. 14:15—24; jämf. 17: 8, 21, 23; 1 Petr. 1: 23—25). Och i sådana kristnas namn talar Paulus, då han säger (Ef. 2: 1 f., 4 f.; jämf. 1:13): "Så har han ock gjort eder levande, eder som voren döda genom de överträdelser och synder, i vilka I förut vandraden efter denna världs och tidsålders sätt. Gud, som är rik på barmhärtighet, har — för den stora kärleks skull, varmed han har älskat oss — gjort oss levande med Kristus". Detta kallar Paulus att redan här av nåd vara frälst, emedan

därmed det eviga livet redan lever i människan. Och då gäller ock vidare det ordet (Eom. 8:11): "Om nu dens Ande, som uppväckte Jesus från de döda, hor i eder, så skall han, som uppväckte Kristus Jesus från de döda, göra också edra dödliga kroppar levande, genom sin Ande, som bor i eder". Det är då således en uppståndelse på samma sätt som hos Jesus Kristus själv, en uppståndelse, som icke kommer alla människor till del, utan blott dem, i vilka Guds Ande bor genom Jesus Kristus; det är således icke ett blott återvändande till den dödliga kroppen, detta köttsliga liv, eller till ett nytt döende; nej, varest den gudomlige Anden är i människan, hlir den uppväckta kroppen själv förvandlad till det andliga livet, sådant det är i himmelen, så att det är en himmelsk kropp, icke åter en jordisk (1 Kor. 15:40, 44—49), en förklarad kropp, som står i oförgänglig kraft och härlighet (v. 42 f.), lik Herrens, Jesu Kristi, förklarade kropp (Pil. 3:20 f.), Då är hela människan till ande, själ och kropp iklädd det eviga livet, så att det är en alltigenom salig människa; alla Guds löften äro därmed uppfyllda, och allt det goda, människonaturen åstundar och längtar efter, är utöver allt bedjande och förstående uppfyllt. Och detta bringa Jesu läroord till stånd, emedan de äro ande och liv; de bringa det till stånd hos dem, som med fast tro omfatta dessa ord och låta sig av dem invärtes bildas till nya människor.

Detta är en annan uppståndelse än den, som Jesus hringar till stånd med sitt blotta maktord. Den stund, den redan avmätta tiden skall visserligen komma, då, såsom han själv säger (Joh. 5: 28 f.), alla, som äro i gravarna, skola höra hans maktstämma, men dess verkan skall icke vara densamma hos alla. En del — de, som verkligen hava gjort det goda — skola framgå till livets uppståndelse; en var skall i det nya livet mottaga sitt goda efter måttet av det goda han gjort, och däribland skola även vara sådana, som under sitt liv icke hava lärt känna Jesus Kristus,

såsom Paulus säger (Kom. 2:10): "Härlighet och ära och frid skall tillfalla var och en som gör det goda, först och främst juden, så ock greken eller

hedningen"; ty till alla av allehanda folk, vilka hava tagit det allvarligt med det godas görande, ropar Herren på sin dag: "Kommen till mig I" Han är det, som i kraft av sina rättigheter såsom Världsfrälsare insätter dem i det eviga livets rike (Matt. 25:31 ff.; Joh. 10:12, 16; 5:26 f.). De däremot, som hava gjort det onda till föremål för sitt verkande, hedningar, judar och kristna, skola framgå till domens uppståndelse, så att var och en efter rättvist mått, d. v. s. allteftersom han gjort det onda, nu även mottager ont: "Bedrövelse och ångest skall komma över den människas själ, som gör det onda" (Rom. 2:9). Men då har timligheten tagit en ände och evigheten har inbrutit, och då är det ej mera någon timlig bedrövelse och ångest, sådan som nu ofta kan vederfaras även den rättfärdigaste och frommaste människa; utan med evigheten kommer den eviga dödsångesten oeh dödsbedrövelsen: då är hela människan med kropp och själ försänkt i det eviga fördärvet, alltigenom osalig (2 Tess. 1:9; jämf. Matt. 5:29 f.; Mark. 9:43—48), eller, såsom Herren säger (Matt. 25:41, 46): "De skola gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv."

Detta är nu inga tomma skräckord, mina vänner, så litet som löftena äro tomma jörespeglingar; det ena såväl som det andra är beseglat av sanningens högsta blodsvittne, och framgår helt naturligt därav att, så visst det finnes en Gud, får detta närvarande världsskick icke evigt vara, och så visst det finnes ett utsäde, måste även en skörd komma. Så kommer en dag, då Guds rättfärdiga dom bliver uppenbar, sedan människorna haft sin tid, makt och frihet till utsäde, till goda gärningar och onda gärningar, till bättring och förhär-delse; och med denna avslutningsdag går ock det timliga, det föränderliga över i det oföränderliga, det eviga: då skall det goda föras till sitt fulla, oföränderliga livstillstånd, till alla fromma hjärtans glädje, men just därför skall ock allt, som hörer till den onda, orättfärdiga världen, föras till sitt fulla, oföränderliga dödstillstånd, sedan'det under hela sin fortvaro hatat och misshandlat det goda, missbrukat och fördärvat Guds timliga livsgåvor, föraktat och försummat Guds eviga

livsskatter. Det är den tillkommande Domaren själv, som på förhand förutsagt för det goda dess härliga lott och för det: onda dess förskräckliga öde, på det vi, så länge vi ännu hava tid, måtte rätta oss därefter. Vad förskräckligt han förutsagt för det onda, är lika oantastligt som det härliga, han förutsagt; på ingendera delen få vi pruta av något, lika litet på det förskräckliga, som på det härliga; det ena såväl som det andra finner samma bokstavliga uppfyllelse just genom honom, som med samma allvar och eftertryck uttalar båda delarne. Så nyttjen dock alla den närvarande dyrbara livstiden, så att I undgån den förskräckliga tillkommelsen och möten den härliga tillkommelsen. Låten eder dock icke så dragas med och ryckas med av eder gamla naturböjelse och av det förgängliga världsväsendet; trakten dock först efter Guds rike och hans rättfärdighet, och rikten därför den rätta fliten och allvaret på Guds ord och på bönen, ty härigenom kommer eder till del ljus och kraft till det goda, förlåtelse och rening ifrån edra synder. Ett förskräckligt lättsinne härskar i denna tid så ibland unga som gamla: man aktar icke mera noggrant och samvetsgrant på gudaktighetens allvar, icke ens på rätt och orätt; man skyr ej det onda av allehanda slag, om man blott kan giva det sken av det goda, om det blott kan undandragas mänsklig dom, och även vid den fäster man sig slutligen ej mycket, om man blott når sitt mål för detta timliga liv; ja, man lugnar sig till och med ofta för alla sina onda handlingar med Kristi namn — och dock säger han så klart, varpå det kommer an inför honom, och varefter han en gång skall döma. Han säger det så klart: "Människosonen har kommit för att kalla syndare till bättring", till bättring, icke till att fortsätta syndandet med världen (Luk. 5:32 f.) ; han säger det så klart: "Gån in genom den trånga porten; ty vid och bred är den väg, som leder till fördärvet, och många äro de, som gå fram på den; och den port är trång och den väg är smal, som leder till livet, och få äro de, som finna den" (Matt. 7: 13 f.). Uppliven dock alltjämt ånyo i edra hjärtan sådana Herrens uttalanden, så att I måtten undgå den stora världsbedåringen, som blint rusar

mot sitt fördärv. Betänken dock, att dagarna försvinna med sitt bedrägliga sken, och en natt kommer, varav man ej mera kan göra någon dag. Använden dock ett rätt hjärteallvar till att söka Jesus Kristus i hans ord såsom den ende Medlaren emellan Gud och eder, och att under betraktande av hans ord och bön bringa honom in i edert hjärta, på det I här redan måtten tränga igenom från döden till det liv, som i Kristi egen person erbjuder sig åt

eder. Öven eder dagligen att begagna den nåd, Gud bjuder, till att efterfölja det goda och ledas bort från edert onda — i stället för att däruti förbliva och däruti komma allt längre in — på det icke en gång väckare-ropet av honom, som uppväcker från de döda, skall bliva ett rop in i den eviga dödsdomen, utan in i den eviga livsglädjen. Ännu utgår nåderopet: "Vakna upp, du som sover, och stå upp ifrån de döda, så skall Kristus lysa fram för dig (Ef. 5:14); men däruppå följer lika så visst maktropet: "Stån upp, alla I döda, till att dömas." Amen.

49. Guds rike.

Matt. 19: 16—26.

"Vem kan då bliva salig?" Så, mina älskade, frågade lärjungarne, emedan det var deras hjärtans ivrigaste önskan att bliva saliga, och de dock icke sågo, huru de skulle kunna det. "Vem vill bliva salig?" Så kunde man i våra dagar med skäl fråga, då så många hjärtans ivrigaste önskningar sträcka sig mot allt i världen, utom saligheten, det eviga livet. Saligt, evigt liv tillhörer ju icke världen, icke denna världen; och om en annan värld vilja de flesta alldeles intet veta, ehuru man blott behöver blicka upp mot himmelen för att se, att det icke är något tomt luftrum över oss, utan ett omätligt rike, fullt av liv, fullt av världar ända in i det outgrundligaste fjärran. Men häröver tänker man ej; i jorden vill man leva sig in och där slå sig ned, ehuru var och en vet, att själen där icke kommer till ro, att hon inom en kort tid

måste lämna den, och att samvetet ej tillika med kroppen låter nedmylla sig i stoftet, utan att detta just då framträder ohöljt såsom ett outplånligt skuldregister, när världslarmet tystnar, när natten kommer, då ingen mera kan verka och med verksamhet förströ sig. Därför vilja många till och med begagna sin kristendom Mött till att nedtysta samvetet, att det icke skall bita dem,, men vilja icke rena sig i hjärtat, för att "äga trons hemlighet i ett rent samvete" (1 Tim. 3:9; 1:19). Emedan de se, att icke allt uträttas med penningar, konst och makt, vilja de taga kristendomen därjämte såsom en vinning, för att på jorden göra det rätt angenämt och trevligt för sig (1 Tim. 6: 5 ff.) — under det en kristens lösen och kallelse allt från begynnelsen har varit: "Vi äro främlingar och pilgrimer på jorden, vi hava här ingen varaktig stad, utan söka den tillkommande!" icke: "Vi erkänna dennas tillvaro och låta den komma, när så skall ske" — nej, vi söka den. Att trösta sig med tillkommelsen, att hoppas på en tillkommande värld, allvarligt sörja för en evighet, det anses nu lika med att jaga efter tomma dunster; timlighetens goda och lycka däremot, som alla visa bland hedningar, judar och kristna ansett för idel tonthet, det gäller nu såsom det väsentligaste; och att hänga sig fast därvid, såsom om man därigenom skulle kunna uppehålla sin själ, att rycka till sig det flyende ögonblicket, leva för den stund som är, komma vad som komma vill — det kallas nu vishet och dygd och lycksalighet och allt.

Vem vill då bliva salig, inkomma i livet, i himmelriket, varom Herren säger, att den rike, den som har nog av denna tiden, har svårare att där inkomma, än en kamel att gå genom ett nålsöga? Vem vill bliva salig i gudomlig mening, icke i mänsklig mening, eller, vilket är detsamma: Vem vill bliva en sann kristen efter Herrens Jesu sinne och efter hans förebild?

Men att denna sanna kristendom, som är riktad emot evigheten och införer i himmelriket, är så främmande för vår tids sinne, ja till en del i så ytterlig motsats till detsamma, därtill har icke allenast och icke främst den inträngande otron skuld, vilken föraktar allt osynligt och försänker männi-

skorna i det synliga; utan framför allt är den ljumma, skrymtaktiga kristendomen, sådan den under människornas händer blivit, skulden till just denna otros inträngande. Av kristendomen med dess himmelska ande och liv har man gjort en världskristendom av mångfaldig art och form; såsom en gång judarne, enligt Rom. 2:17 ff., förlitade sig på lagen och berömde sig av Gud, så förliter man sig nu på nåden och berömmer sig av en Frälsare — men söker samtidigt pris av människor i stället för av Gud, söker makt, ära och ägodelar i världen i stället för Kristi rikedomar, går på bakslughetens och listens krokiga stigar i stället för på uppriktighetens och sanningens raka väg, i ett rättskaffens väsendes enfald, sådant det är i Jesus Kristus. En sådan världskristendom har trängt sig in i alla kyrkopartier enligt alla rättsinnigas klagan; och i det man på så mångfaldigt sätt ser kristendomen gjord till en täckmantel och ett bef ordrings-medel för egennyttan, äregirigheten och penningbegäret, för slugheten och orättfärdigheten, så har otron visserligen frestelse och anledning nog att förakta, hata och håna kristendomen

själv, såsom vore den blott ett verktyg för bedrägliga människor till att — under det man visar människorna till himmelen — fånga dem såsom fiskar i eget nät och — under det man förehåller dem deras själs salighet — göra dem lättböjliga för allehanda människo-ok. Sådana gamla och städse förnyade missbruk av kristendomen måste visserligen lända densamma till smälek och framkalla ovilja till och med hos ärligt, redligt folk, om de icke närmare känna kristendomen av dess eget ord och egen ande; och då Paulus säger till judarne: "För eder skull varder Guds namn smädat bland hedningarne" (Rom. 2:24), så är därmed tillika sagt till alla, som av sin kristendom och Guds rike göra sig en vinning i världen: "För eder skull försmädas i världen Kristi namn och nåd, himmel och salighet". Ja, emedan även de bättre kristna uppvuxit mitt i den förvärldsligade kristendomen, emedan deras ögon och öron äro från barndomen vanda vid, att man meningslöst brukar kristendomens högsta och heligaste ord eller sätter dem såsom överskrifter över torftigt, grumligt49. Guds rike. 559

människoverk, så är det en svår sak även för de bättre att tränga fram till den äkta kristendomens kraft och väsende.

Så saknas redan rätt kännedom om vad den heliga Skrift förkunnar såsom Guds rike, såsom evigt, saligt liv. För det mesta tänker man därvid blott på den inre lyckan, på själsfriden, som kristendomen giver hjärtat; och i det man tänker sig detta själstillstånd efter döden ostört och utan ända, kallar man det salighet och evigt liv. Likaså kallar man "Guds rike" de yttre kristliga inrättningarna: kyrka, predikan, mission, kristlig husordning och statsordning — allt detta gemensamt eller ock blott en del därav; och att bidraga till sådant med några ansträngningar och uppoffringar, kallar man att hjälpa till vid Guds rikes upprättande eller förverkligande. I denna inre eller yttre krist-' Vighet, sådan den av människorna på jorden är inrättad och inrättas, leva och röra sig ock många så helt och hållet, att, om Gud skulle låta det lyckas dem att göra denna kristendom till härskande religion i denna världen, så skulle de tro, att Guds rike då vore fulländat. Men, mina vännery framför allt är frågan, om dessa yttre anstalter och dessa inre verkningar, såsom tro, kärlek, frid, framgå ur den sanna kristendomen, ur Jesu Kristi rena ord och Ande, och om de ingå i Guds bestämda ordning — varom icke, är det blott en falsk tro och frid, en falsk kärlek, ett världsligt förvändande av Guds rike och ett hinder för detsamma, eller — för så vitt det överhuvud taget är något gott — är det blott ett timligt gott, ett mänskligt gott, men icke det gudomliga och eviga goda, som allena kan kallas det nytestamentliga gudsrikets goda. Och vidare, om även dessa anstalter och verkningar äro en verklig frukt av den sanna kristendomen, bevaras och vårdas efter dess ande och bud, så höra de väl till Guds rike såsom verkningar och medel, varigenom detsamma är i kommande och meddelar åt människorna en del av sina gåvor, så mycket nämligen som här nere "leder till liv och gudsfruktan", såsom förberedelse till ingång i dess eviga väsende (2 Petr. 1:3) —de höra således till Guds rike, dessa saker; men Guds rike självt, vilket de tjäna och var-560 Beck, Kristliga Tal.

ifrån de härflyta, är något för sig, dess salighet är också för dem, som redan här hava det såsom ett inre liv, ännu någonting som de hoppas uppå, dess arv är ännu någonting förvarat, dess ägande någonting tillkommande (1 Petr. 1: 3—5).

Vad är då Guds rike, vilket vi icke med vår kristendom först skola åvägabringa och förverkliga — lika litet som vi först skapa eller framkalla solen, då vi träda i dess ljus eller föra andra dit — utan som redan för sig självt verkligen är till, så att det kommer till oss, för att av oss göra kristna, och så att vi måste komma till det och in i detsamma för att varda saliga? Vad är Guds rike, som Herren i dagens evangelium även för sina lärjungar ännu framställer såsom ett mål, vilket blott med Guds krafter kan uppnås, icke med människokrafter — Guds rike, i vilket man icke ingår med blott en trosbekännelse såsom i en kyrka, utan för vilket man först måste pånyttfödas av den helige Ande enligt Herrens utryeldiga förklaring (Joh. 3:3—6); vilket rike ej heller tillfaller oss så, som dopet tillfaller barnen, utan att man själv vet och vill det, nej, vilket man själv måste eftertrakta, måste eftertrakta såsom det högsta goda, varmed allt övrigt faller en till (Matt. 6:33), ja, för vilket man måste kämpa, emedan en trång port står framför det, så att många äro, som väl försöka att komma in och till och med bedja: "Herre, Herre, låt upp för oss!77 men, emedan de med sin kristendom finna den sanna kristendomens skrankor alltför trånga, dock icke ernå riket (Luk. 13:23 ff.)?

Nu väl, vad är det då för ett rike? Framför allt, mina vänner, är Jesu Kristi gudomliga rike icke av denna världen och leke av denna tiden, och det icke blott i den mening, att det onda i denna världen intet har att skaffa med Guds rike; ty så måste man överhuvud säga om allt gott, att det icke är av världen, fastmera av Gud (Jak. 1:17; jämf. 13—15); men det gavs redan och skedde mycket gott i världen även ifrån Guds sida under hela Gamla Testamentets tid, och dock kom först med Kristus och i honom Guds rike, det eviga livets rike, hart nära. Vad verkligt gott av Gud således denna värld och tid än har, och vad gott männi-49. Guds rike. 561

skorna däri frambringa med Guds hjälp, det utgör dock iclce Gttds rike i nytestamentlig mening: det kan väl gälla såsom gott för jorden och tiden, för ordning och framgång i denna världen, men icke för Guds rike, för evigheten. Given väl akt härpå, mina älskade, på det I å ena sidan icke måtten mena, att det utom Guds rike ej gives och sker något gott i världen och hos människorna; nej — även denna värld är full av goda ting från Herren, och Skriften talar om gudfruktiga och rättfärdiga människor och verk, till åtskillnad från onda, även bland hedningar och judar. Men även om detta goda har sitt värde för denna världen och tiden, så låten det vara på den plats, dit det hör; rycken det icke därifrån, och menen å andra sidan icke, att däri hestår eller kommer Guds rike. Allt gott i denna värld och tid, allt vad gott ännu de goda bland människorna frambringa, göra och åstadkomma, räcker icke till att hos Gud, på hans rena guldvåg, ens kallas verkligen gott (Rom. 4:2), ännu mycket mindre att stifta ett Guds rike, eller att därmed upprätta saligheten, det eviga livet. Aldrig och ingenstädes kan detta verkställas, och därför säger Herren åt den, mänskligt sett, gode ynglingen och åt sina visserligen fromma lärjungar: "Ingen är god utom Gud aliena'"; "för människor är det omöjligt att bliva frälst", eller att inkomma i Guds rike. Så är Guds rike icke av denna världen och tiden, om man än tager tillsammans allt dess goda och de goda och bästa människor däruti; och just detta glömma så många kristna i sin världsliga iver för Guds rike.

Men vidare: så långt ifrån är det att Guds rike framkallas eller beredes någonstädes i denna världen och tiden och att det redan här vinnes, att det fastmera redan från världens "begynnelse är berett, men att det ärves först vid världens slut — vid världens slut säger jag, vid världens sista tid, icke först efter världstiden. Båda delarne äro korteligen uttalade i Matt. 25:31, 34, där det heter, att, när Människosonen kommer i sin härlighet och alla heliga änglar med honom, då skall han sitta på sin härlighets tron mitt ibland folken — således i synlig måtto tillträda

regeringen på jorden — och då skall denne Konung eller Guds rikes Regent säga till dem, som äro på hans högra sida: "Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som är tillrett åt eder, tillrett redan från världens begynnelse eller grundläggning". Vilket djärvt, hjärtat uppblåsande eller förvirrande tal är det då icke, när många kristna med självupptänkta tankar, lärosatser och verk — hur välmenta och väl formade dessa än må vara — vilja uppbygga icke blott ett hus, utan till och med riket åt den Gud, som redan genom profeterna (Jes. 66:1; Ap. G. 7: 48 f.) sagt: "Himmelen är min tron och jorden är min fotapall, vad för ett hus skullen I då kunna bygga åt mig?" — den Gud, som redan vid världens grundläggning själv för människorna har berett riket! Eller menen I, att detta rike består i en tom, yttre författning och form, i en yttre anstält, varuti I först masten bringa liv och rörelse, masten medföra edra gåvor och krafter, edert goda och edra skatter? O, nej! Allt detta äger Guds rike, på ett sätt som I med hela eder värld och kyrka icke ägen; I själva masten först mottaga av Guds rikes skatt och städse ånyo mottaga därav, om I viljen tänka och göra något, som skall vara av detta rikes natur, och därmed rikten I icke detta rike, utan blott eder själva i edert armod.

Det rike, som Gud redan vid skapelsen har berett, är nämligen — korteligen sagt — himmelriket, den odödliga och obefläckade livsvärld, som vi — sedan synden och dödligheten inkommit i vår natur och just därmed i vår värld — icke en gång mera se, ännu mindre av oss och vad vårt är kunna framkalla eller draga ned till oss; och i denna osynliga värld är en livets fullhet och makt och härlighet, varemot vårt liv och vår värld blott är torftigt armod, vanmäktig svaghet, fördold eller med möda smyckad skam. Där äro "tronänglar och herrar och furstar och väldigheter" (Kol. 1: 10), vilkas medelpunkt den gudomliga tronen är, där majestät och nåd sammanflyta, Gud Faders Majestät, a-v vilken allting är, och den på Majestätets högra sida sittande Sonens nåd, genom vilken allting är, så att därifrån rätifär-49. Guds rike. 563

dighetens allvar och nådens tålamod gemensamt utgå i skapelsen, och tillbedjande fruktan samt tillbedjande kärlek uppfylla alla himmelens skapade väsenden. Där äro vidare många boningar enligt Herrens ord (Joh. 14:2): "I min Faders hus äro många boningar"; och just i dessa har han genom sin bortgång berett åt de sina deras hem. Men bland dessa många boningar är isynnerhet en huvudstad? vilken i sig förenar allt vad stort och härligt de övriga boningarna hava, och varifrån hela himmelrikets regering utgår: "den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem'7, den stad, "vars byggmästare och skapare är Gud" (Hebr. 11:10; 12:22 f.), vars borgare äro idel präster och Guds konungar (Upp. B. 5:10 f.) ; ty där äro endast de utvalda och förstlingarne bland alla arter av Guds skapade väsenden, en mängd av många tusende änglar och en församling av idel förstfödda och de fullkomligen rättfärdigas andar. Om denna Guds rikes huvudstad säger nu Paulus i alla sanna kristnas namn, som äro födda av detta rikes helige Ande och så hava det övre livets frö invärtes i sig, han säger (Gal. 4: 26): "Det Jerusalem, som är där ovan, det är fritt, och det är vår moder!" Och likaledes (Hebr. 12:22): "I haven kommit till", åren innerligt förenade med "den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem". Dessa utvalda kristna skola då en gång, när Guds rike eller himmelriket kommer ned till jorden, utgöra det nya Jerusalem på jorden, såsom Herren säger (Upp. B. 3:12 f.; jämf. 21:2 f., 9 f.): "Den som vinner seger" — nämligen, enligt sammanhanget, över en falsk fromhets frestelser, då man utgiver sig för Guds folk och kyrka och är det icke (v. 9) — "den som vinner seger, på honom skall jag skriva min Guds namn och namnet på min Guds stad, det nya Jerusalem, som kommer ned från himmelen". Just därför säger även aposteln och med honom alla sanna kristna (Hebr. 13: 14): "Vi hava här (på jorden) ingen varaktig stad, utan söka efter den tillkommande staden", och vidare (Fil. 3:20 f.): "Vi hava vårt medborgarskap", vårt fädernesland, därifrån vi räkna vår börd, där vi således fått borgarrätt och hava vår vandel, "vi hava vårtmedborgarskap i himmelen, och därifrån vänta vi ock Herren Jesus Kristus såsom Frälsare, vilken skall så förvandla vår förnedringskropp, att den bliver lik hans härlighetskropp". *Således gives det i himmelens rike icke blott andar, utan även kroppar, men **andliga** kroppar*, såsom Skriften kallar dem, emedan där anden genomtränger och uppfyller även hela kroppen, icke blott själen; *förklarade kroppar*, såsom Herrens kropp, vilka icke såsom de jordiska kropparna äro en grov massa av kött och ben, en grov, mörk, ogenomtränglig materia, utan vilka invärtes och utvärtes äro ljusa, rena och klara; det är den kroppsgestalt, varom Herren (Luk. 11:36) säger: "Om nu hela din kropp är ljus, och icke har någon del höljd i mörker (under det nu blott ditt öga, denna lilla punkt av din kropp, är ljus, v. 34), då har den ljus i sin helhet, såsom när en lykta med sitt klara sken lyser dig" eller såsom om ljuset med ljungeldens glans genomlyser dig (jämf. Matt. 28:3), och likaså (Matt. 13:43): "De rättfärdiga skola lysa såsom solen, i sin Faders rike". Om en himmelsk kropp talar även aposteln, då han (2 Kor. 5:1 ff.) säger: "Vi veta, att om vår kroppshydda, vår jordiska boning, nedbrytes, så hava vi — vi nämligen, som äro Guds rikes borgare, vi, som, såsom det förut heter, icke hava till ögonmärke de ting, som synas, utan dem, som icke synas, vi, som hava trons *Ande*, icke blott dess bekännelse (4:13, 18) — så hava vi en byggnad, som kommer från Gud, en kroppsboning, som icke är gjord med händer, en evig boning* i himmelen; men den som har berett oss till just detta, det är Gud, som har givit oss Anden av himmelen såsom en underpant (på den tillkommande himmelska kroppen)".

Tron därför icke, mina vänner, om annars Guds ord har någon betydelse för eder, att himmelen är ett andligt oting eller något, varvid man icke kan fästa något begrepp, eller att det är blott ett lyckligt själstillstånd — nej, såsom *andens* liv är fullkomligt i himmelen, så är även *kroppens* liv där fullkomligt. *Det finnes intet gott på jorden, vilket hon företrädesvis skulle äga framför himmelen,* där ju Gud i full härlighet utbreder *fullheten* av sin skapelse49. Guds rike, 565

och >sina gåvor; men under det här allting är köttsligt, har ett oandligt och just därför förgängligt väsende, är där i allting ande, och är därför allt kraft och liv. Därför talar Guds ord om skatter i himmelen, som varken mal eller rost förstöra (Matt. 6:20; 19:21; Luk. 12:33; Hebr. 10:34), om livets kronor, om livets vatten, varav allt, som därav vidröres, har sitt liv, om livets träd, som tjäna till folkens läkedom (2 Tim. 4:8; Jak. 1:12; Upp. B. 2:10; 7:16 f.; 22:1 f.; Hes. 47:9, 12). Där är intet andligt, som icke också har ett kroppsligt Uv, och intet kroppsligt,, som leke också har ett andligt Uv; det är en värld av fullkomlig frid, av ren endräktighet, där det yttre och inre livet, det andliga och kroppsliga väsendet icke äro utom varandra och emot varandra, såsom här i stridens och

oordningens värld, utan där båda delarne, det kroppsliga och det andliga, äro tillhopa och genomtränga varandra: den andliga saligheten uttrycker sig även såsom kroppens salighet, men är icke därför en köttslig salighet (såsom de köttsliga människorna här på jorden förvränga det), utan allt kroppsligt väsende, liv och verksamhet är där besjälat, behärskat och genomträngt av anden, så att det är ett medel för andens uppenbarelse, tjänar och gagnar den — så att ande och kropp, det inre och det yttre, glädja sig i en och samma heliga glädje och en och samma rena njutning. Då därför Herren säger till sina lärjungar (Luk. 22:29 f.): 'Mag överlåter åt eder riket (konungslig makt), såsom min Fader har överlåtit det åt mig", så är det icke blott det andliga goda, såsom Guds kunskap, vishet, själens frid, som de därvid hava att tänka på, utan han tillägger även uttryckligen: "I skolen få äta och dricka, vid mitt hord i mitt rike." Detta är den stora fulländade nattvarden, varav den sakramen-terliga här nere är en förebild i smått, och vilken Herren vid nattvardens instiftelse avsåg, då han sade: "Härefter skall jag icke mer dricka av det, som kommer från vinträd, förrän på den dag, då jag dricker det nytt med eder i min Faders rike" (Matt. 26: 29). Det är den måltid, om vilken det heter (Upp. B. 19:9): "Saliga äro de, som äro bjudna till Lam-566 Beck, Kristliga Tal.

mets bröllopsmåltid", och åter (Luk. 12:37): "Saliga äro de tjänare, som deras Herre finner vakande, när han kommer. Sannerligen säger jag eder: han — Herren — skall fästa upp sin klädnad och låta dem taga plats vid bordet och själv gå fram och tjäna dem". Men i Luk. 13:25 ff. heter det ock: "I skolen då säga: 'Herre, vi hava ju ätit och druckit med dig (såsom nattvardsgäster), och du har undervisat på våra gator1 (vi hava således häft och begagnat ditt ord och sakrament, höra till din kyrka och ditt folk), men Herren skall svara: 'Jag vet icke, varifrån I ären' !" Ja, han tillägger: "Där skall då bliva gråt och tandagnisslan, när I fån se Abraham, Isak och Jakob och alla profeterna vara i Guds rike, men finnen eder själva utkastade. Och människor skola komma från öster och väster, från norr och söder, och bliva bordsgäster i Guds rike: och se, då skola somliga, som äro de sista, bliva de första; och somliga, som äro de första, skola bliva de sista".

Nu väl, mina älskade, detta är Guds rike, vilket redan från världens begynnelse är berett, men för oss ännu är fördolt såsom ett i himmelen förvarat, oförgängligt, obesmittat och ovanskeligt arv, bestämt för dem, som med sin tro äro rotfästade i Guds kraft, icke i en mänsklig kristendom, och just i Guds kraft bevaras för denna outsägliga salighet (1 Petr. 1:4 f.). Men i denna världens sista tid, då Herren Jesus skall varda uppenbar på jorden, då skall detta rike även här nere uppenbaras (2 Tess. 1: 5, 7 ff.; 2 Tim. 4:1; Kol. 3:4), så att alla jordens riken och folk skola varda underkastade Guds rike och regeras av dess Konung, Jesus Kristus, och av hans underkonungar och präster, Herrens utvalda släkte (Upp. B. 20:6; 11:15). Under en sådan regering skall då även denna jorde värld fullkomligt beredas till att — med alla de människor, som, i livets bok skrivna, därtill befinnas värdiga — upptagas i himmelrikets eget eviga väsende, cien eviga saligheten (Rom. 8:12 ff.). Så bliver då en ny himmel och en ny jord (Upp. B. 21:1; 2 Petr. 3:10 —14), och ur denna nya värld är då utstött i den eviga döden allt, som förblivit i det ogudliga, orena väsendet, vare49. Guds rike. 567

sig ängel eller människa eller något annat skapat (Matt. 13:40—42; Upp. B. 20:14 f.); med den nya världens eviga liv införlivas blott det, varom kan sägas, att Gud är dess enda och allt, så att då allt detta, vare sig det är osynligt eller synligt, himmelskt eller jordiskt, är sammanfattat i ett odödlighetens och salighetens heliga väsende, i ett enda omätligt Guds världsherradöme under Jesus Kristus, det eviga Huvudet över allt.

Intill den tiden, mina älskade, hava vi i denna världen k r i stendo m e n, som kallar och ~b er eder själar till ingång i himmelriket; men detta gör den blott i dess rena, skrift-enliga uppenbarelse och helighet — varje annan kristendom förer blott från himmelriket, förer vid sidan av detsamma, och detta är just den farligaste förförelsen: den som berömmer sig av och begagnar kristliga ord och inrättningar, nåden och tron, men därvid i finare eller grövre form neddrager kristendomens himmelska väsende i det jordiska och världsliga, bländar själarna med en i yttre storhet uppträdande kristendom, så att de icke se på det osynliga, såsom trons art är, utan på det synliga, och med fingret vilja peka på Guds rike: "Se här, se där är det" (Luk. 17:21); det är att göra Guds rike till någonting timligt, att på jordiskt sätt vilja uppbygga det, i stället för att söka det såsom ett himmelskt arv och en gudomlig byggnad på den gamla smala vägen, med allvarligt vakande och kämpande, och att vänta det med levande hopp och tålamod (Rom. 8:24 f.; Tit. 2:11 ff.; 2 Petr. 3:11, 15 ff.). Den sanna kristendomen är under denna tiden en

förberedande anstalt för Guds rike; en Guds hushållning på jorden med ord, ande och liv, som äro hämtade från själva himmelriket, lik ett rent säde, som icke fördrager någon uppblandning — en säd, som är därtill given och därför verksam, att bland de avfallna människorna alla, som gärna mottaga och troget bevara denna säd, måtte födas till barn för* himmelriket och beredas för de heligas arvedel i ljuset. Härigenom bildas Kristi kropp, det utvalda släktet, det konungsliga prästerskapet, den Högstes heliga folk (1 Petr. 2:9; jämf. 1:23; 2:1—5), åt568 Beck, Kristliga Tal.

vilket, $å ringa och oansenligt det än uppträder i denna världen; en gäng riket, herraväldet och makten under hela himmelen skall givas (Dan. 7:27), såsom ock Herren säger (Luk. 12:32): "Frukta icke, du lilla hjord; ty det har behagat eder Fader att giva eder riket".

Denna tro är segern, som har övervunnit och övervinner världen (1 Joh. 5:4 f.), utan att ingå i strid med henne om riket och utan hennes medel och vapen, enligt Herrens eget exempel och ord: "Om mitt rike vore av denna världen, så skulle ju mina tjänare kämpa därför — men nu är mitt rike icke härifrån". Huru långt avlägset från detta himmelska trossinne, detta konungsliga evighetssinne äro icke de, som gripa om världsförhållandena, statens och kyrkans inrättningar, kristlighetens jordiska former, likasom om Guds rike störtade tillsamman, ifall man ej finge dem i sina händer och hölle dem fast! — Nej, mina vänner, Guds rike står på annan grund: arvet är bevarat i himmelen, och hans trogna bevaras därför i Guds kraft genom tron, icke genom yttre strider och segrar; intet därav skall gå under, men väl måste denna jordiska världsförfattning med dess goda och onda sammanstörta vid Guds domar, då det fullkomliga kommer och skall råda. Vill du komma dit, och själv bliva fullkomlig, så måste du, såsom det sades till den rike ynglingen, skilja dig från allt, varigenom man här menar sig vara rik och stor och stark, det må nu hava vad namn det vill; du måste bliva liten såsom barn i det som är jordisk, världslig storhet, för att bliva stor i Herren och hans rike, du måste ingå i Kristi efterföljd, icke blott bekänna dig till hans namn. Men i Kristi efterföljd heter det städse: Icke högt, icke vitt och brett, icke av denna världen, icke med yttre åthävor, icke med herreropande, icke med köttsliga vapen, icke med falskhet och list, icke inför människors ögon, icke med gud-aktighetens yttre formar, icke genom mängd och icke genom furstar och väldiga; utan alltid ett och detsamma: Håll buden, vik icke av till vänster eller höger ifrån de av Gud fastställda skrankorna för hans rikes väg, så skall du undfå livet; evad I gören, gören det enligt Guds bud, av Gud ochJ/9. Guds rike. 569

inför Gud, i enfaldigt uppblickande till Kristus, så att intet, ingen predikan, ingen ande, intet evangelium, får avleda från Guds rikes gamla evangelium, från dess himmelska väg och himmelska klenod; såsom dårar och dock vishetens barn, såsom svaga och dock invärtes i gemenskap med honom, vilken är större än den som är i världen, såsom de där duka under och dock segra, såsom de där intet uträtta och dock allting vinna.

O, att vi, denna tidens kristna, åter Meve troende i ordets- ur-äkta mening, åter bleve sådana lärjungar och lärare, till vilka ock Herren kunde säga: "Eder är givet att lära känna himmelrikets hemligheter^ (Matt. 13:11). Vad kunde vi icke hava och vara, och vad äro och hava vi i stället därför ! I stället för att bliva käril för den himmelska kraften, vad allt taga vi icke in i oss, vilka krafter av mångahanda slag vilja vi icke gripa om! I stället för att hålla vårt ansikte riktat rätt mot Jerusalem, huru vänder det sig icke hit och dit! I stället för att höja ögonen mot Guds berg, huru sväva de icke omkring efter hjälp och råd! Huru skola vi icke en gång ångra vår klentro, vår otro, vårt haltande mellan värld och Guds rike, och huru skola vi icke en gång prisa dem saliga, vilka hava låtit sig nöja med att denna ögonblickstid leva i denna närvarande världen såsom gäster och främlingar och att därmed för evigheten mottaga medborgarrätt i den tillkommande härlighetens värld. Låren att tro enligt Guds ord oeh vandra i tron; lären att tänka stort om Gud, om hans ord, hans kraft och hans rike, om hans bud och anstalter, som av honom upp rättas såsom fullkomligen i stånd att frambringa vad I icke kunnen åstadkomma: tillträdet till och förvärvandet av himmelriket för svaga, syndiga människor. Han skall bevisa, att det endast går på det sätt han förordnat det, dem till glädje, vilka tro honom, men dem, vilka vilja göra det bättre eller sämre, till smälek och förskräckelse. Han skall bevisa, att han är Gud, och att han själv skall löna dem, som söka honom, honom allena: vad intet öga sett och intet öra hört570 Beck, Kristliga Tal.

och ingen människas hjärta har kunnat tänka, det har Gud berett åt dem, som älska honom — honom allena,

sådan han är, icke sådan man gör sig honom. Amen.

50. Tro och syndaförlåtelse.

Matt. 9: 1—8.

Vi hava återigen, mina vänner, en människa framför oss, vilken plågas av sina synder; ty såsom en sådan behandlar honom Herren själv, då han, som kunde läsa vad i hjärtat var, framför allt annat säger till denne lame man: "Var vid gott mod, min son; dina synder jörlåtas dig". Detta trösteord uttalade Herren eljest aldrig till någon människa särskilt, utom en gäng till, åt synderskan (Luk. 7: 36 ff.), som icke skydde att uppsöka Herren vid en farisés bord, att kasta sig ned till hans fötter, fukta dem med sina tårar, kyssa och smörja dem, under det fariseen förundrade sig över att Herren ens lät sig vidröras av en sådan illaberyktad kvinna. Till henne sade Herren också: "Dina synder äro iiiii: förlåtna77; och när bordssällskapet även då, såsom i dagens text, tog anstöt av detta ord och tänkte: "Vern är denne, som till och med förlåter synder?" ställde han ännu dessa ord till kvinnan: "Din tro har frälst dig".

Någonting särskilt måste således hos dessa personer varit orsaken, varför Herren just tilldelade dem syndaförlåtelsens trösteord. Och visserligen hade de ock båda särskilt att lida under sina synder; ty kvinnan hade därvid alldeles förlorat sitt goda rykte, den lame sin hälsa, och båda voro innerligt plågade av sitt tillstånd. Men de hade ock en tro, som var mera än blott en vanlig tro. De flesta, som hos Herren sökte hjälp, ville blott bliva kvitt sitt kroppsliga lidande, och deras tro räckte blott så långt, att de trodde Jesus äga kraft och god vilja därtill, och så mycket måste de tro; då skedde ock (såsom Herren uttryckte sig i Matt. 9:29) "efter deras tro", icke mer och icke mindre: de blevo helade från sitt vttre

onda, men om själströst och om syndaförlåtelsens frid var det ej fråga hos dem. Denna andliga hjälp kom däremot synderskan och den lame mannen till del, och det åter efter samma regel, att dem skedde efter deras tro: de hade det förtroendet till Herrens kärlek, att han oaktat deras väl bekanta synder dock icke skulle förkasta dem i deras frestelse, utan lika väl antaga sig dem som oförvitliga människor; och till hans kraft hade de det förtroendet, att han skulle giva dem vad ingen syndare kan giva den andre, att han kunde hjälpa i syndanöd, i självsnöd lika väl som i kroppsnöd.

Men hjälpen var nu icke därför strax till hands, så snart tron blott var dem i tankarne; utan båda måste först gå en svår trosväg, innan de kommo till målet. Bet var intet ringa för en kvinna, för en synderska, att begiva sig bland ett helt sällskap av fariséer, vilka dömde på det strängaste och föraktligaste om människor av sådan art, och att omgiven av sådana blickar kasta sig ned inför en man, bevisa honom den mest vördnadsfulla kärlek, då hon dock måste veta, att det just var över honom och vördnaden för hans person som fariséerna så lätt förargade sig och därför ondskefullt tydde allt till det värsta. Så måste hon tro, i tron älska (Luk. 7:47) och övervinna, innan Herren sade till henne: "Dina synder äro dig förlåtna — din tro har frälst dig". Må därför de tänka sig in i en sådan väg, vilka vid tron, som skall gälla inför Herren, blott tänka på någonting* inlärt och eftergjort. Och någon lättare väg gick det ej för den lame: fariséer och skriftlärda från alla orter i Galileen och -Judeen, till och med ifrån Jerusalem, sutto, såsom Lukas berättar (5:17), omkring Jesus såsom stränga iakttagare, och man visste väl, att de betraktade mera framstående sjukdomar såsom straff för särskilt svåra förbrytelser, och att de höllo en straffpredikan väl på sin plats för sådana av Guds dorn slagna människor, men icke ett vänligt trösteord; in i en sådan dom måste den lame. Dessutom måste den i alla sina leder förlamade och plågade mannen först vinna fyra andra (Mark. 2:3), som delade hans förtroende till Jesus och ville bära honom dit; då de nu framkommo till

huset, på vars inre gård Herren stod, funno de (Mark. 2:4; Luk. 5:18) alla ingångarna stängda av den täta folkmassan, så att de inságo omöjligheten av att tränga sig fram till Jesus; rn^en han kom dem ej heller Ull mötes för att tillföra den sjuke den hittills förgäves efterlängtade hjälpen. Huru måtte väl dä den giktbrutne, av synder anfäktade mannen hava varit till mods? Men intet avhåller honom och hans vänner: de vika icke tillbaka, utan söka och söka, och stiga till sist upp på taket, göra däruti en öppning, och nedsläppa därigenom bärsängen på gården inför Jesus, under folkets och fariséernas spända blickar. Detta var ju visserligen en ödmjukhet, ett

tålamod och en trons styrka, sådan som sällan förefanns; och då, heter det, när Jesus (hos den sjuke och hans vänner) såg deras tro, sade han till den lame, vilken alla tillrustningarna hade gällt och som själv hade förän staltat dem: "Var vid gott mod, min son; dina synder förlåtas dig".

Detta var nu ock visserligen ett vederkvickande nådeord, men Mött för ett ödmjukt, anfäktat, troende hjärta och för intet annat. Ty mannen måste ju verkligen låta sig behandlas såsom syndare, och detta därtill inför allt folket, vilket måste hava varit en skymf, för honom mer smärtande än själva sjukdomen, om han ännu hade haft ett stolt, obrutet hjärta, om han icke i hjärtlig ödmjukhet hade sagt sig själv: "Jag är en syndare, jag lider såsom syndare, och vill icke förneka det!" Men just därför behandlar även Herren honom ej på fariseer-sätt såsom en fördöme]sevärd syndare, som förtjänar förebråelse och sträng dom, utan såsom en syndare, som gått in i sig själv och från vars hjärta han borttager syndabördan: han återställer honom till ära inför allt folket, och försätter honom åter i nåd hos Gud. Så var det verkligen ett nådeord och nådeverk — men i förstone blott för tron; närmast visade sig ju utvärtes alldeles ingen åtskillnad i den giktbrutnes tillstånd mot förut; ännu låg han på sin bädd efter syndaförlåtelsens ord likaså förlamad till sina lemmar som förut; och hade han icke haft särskilt höga tankar om Jesus, så hade han måst tänka: "Vad hjälper

mig, eländige man, ett sådant trösteord? Eller huru kan en människa förlåta en annan synder, över vilka Gud är domaren?77 Således måste mannen tro Herren på blotta ordet, att hans synder voro honom förlåtna.

Men snart följde nu för hans beprövade tro likasom för fariséernas otro även det yttre tecknet, att ordet om syndaförlåtelsen, som Jesus utlovar åt tron, icke är ett tomt ord, icke ett i luften talat människoord, utan ett maktord. "För att I skolen veta77, sade Herren, "att Människosonen har makt här på jorden att förlåta synder, så stå upp, lame man, tag din säng, och gå hem!77 Och strax, utan någon hjälp, stod den lame mannen upp inför allas ögon, tog även sängen, varpå han legat, och gick därmed till sitt hem under lov och pris till Gud (Mark. 2:12; Luk. 5:25). Så visade Herren ögonskenligen i gärning, att han icke blott hade att, såsom en profet i Guds namn, förkunna syndaförlåtelse, utan att han i sig själv ägde makten av Gud att förlossa från syndens makt. Genom helandet fick icke syndaförlåtelsen först sin kraft och giltighet, utan blott sin yttre bekräftelse, sin besegling även på den sjuka kroppen: man skulle se och veta, att då Herren säger: "Dina synder förlåtas dig", så är detta lika så litet en blott yttre förkunnelse och förklaring, som då han säger: "Stå upp och gå!" Det ena såväl som det andra är hos Jesus ett kraftord, som verkar vad det utsäger: det ena, förlåtelseordet, verkar osynligen för anden, såsom läkeordet synlig en för kroppen; båda delarne äro ett utflöde av hans gudomliga makt över själ och kropp, över synd och sjukdom; och tron får, vad ordet säger, i kraft, i väsende, icke i blotta ljud eller tankar. Så hade då även hos den giktbrutne syndaförlåtelsens ord i och för sig sin nådekraft och tröstekraft, redan innan han blev helad, lika visst som, det hade det hos synderskan, som alldeles icke hade behov av eller mottog något helande, utan allenast det ordet: "Gå i frid77; och denna nåde- och tröstekraft skulle ordet hava behållit för den giktbrutne, även om han icke hade blivit kroppsligen helad, lika väl som hos Lasarus, Herrens vän, hans tro och nådestånd ingalunda var något kraftlöst, tomt

eller falskt, därför att han i saknad av hjälp måste du, då han fastmera därigenom blev förd till en högre, härligare uppenbarelse av Herrens makt. Fasthållen således detta, mina älskade: Herren kan förläna en troende själ syndaförlåtelse, andlig nådegåva även utan yttre helande eller lekamlig hjälp, mitt i lidandet och döden; däremot kan en och annan genom troende bön i det yttre hjälpas, utan att han därför även till det inre hjälpes och hans synd förlåtes; i båda fallen går det efter den regeln: "Ske dig efter din tro!"

Men att syndaförlåtelsens ord av Jesu mun till ett anfäktat, ödmjukt, troende hjärta icke kommer såsom ett tomt ord, utan såsom ett gudomligt maktord, vilket gör Guds syndaförlåtelse kraftig, sannskyldigt och verkligt insätter människan, i Guds nåd, så att det heter: "I tron hava vi genom Kristus tillträde till nåden, så att vi stå i nåden", icke blott se (len på avstånd (Rom. 5:2) — det, mina älskade, hava många redan erfarit, hava inre och yttre bevis därpå, och prisa därför Gud och Herren Jesus Kristus. Syndaförlåtelsen låter det ej förbliva vid det gamla; annorlunda är det för en människa, vars synder äro förlåtna av Herren, och annorlunda för den, vilken de icke äro förlåtna; syndaförlåtelsen ändrar på ett verkligt sätt Guds förhållande till oss och vårt förhållande till Gud. Gud

öppnar för oss därmed sin kärlek, kommer oss nära med densamma och förer oss nära sig, dragé)-oss till sig och förbinder sig med oss, så att vi åter veta och finna oss ined honom förbundna och drivna till att allt närmare förbinda oss med honom, och så att vi få vara förvissade om, att de begångna synderna icke mera skilja oss ifrån Gud. Han behandlar icke mera våra synder såsom Domare, utan såsom Fader och Läkare; och vi behandla ej mera våra synder såsom ett ogenomträngligt moln, men ej heller såsom något likgiltigt eller obetydligt, som vi genom att glömma och bortljuga kunna undanskaffa, eller till och med såsom någonting som vi hägna och älska såsom en hjärtelust, nej, vi behandla våra synder allvarligt såsom ett ont, emot vilket vi just förbinda oss med Gud; vilket vi fördöma, såsom Gud fördömer det; emot vilket vi med allt allvar söka Herrens50. Tro och syndaförlåtelse. 575

hjälp och med hans hjälp strida: så bevara och förnya vi oss i kärleken och i Guds frid, så att han kan bliva trogen sin förlåtande godhet och nåd emot oss, och vi bliva trogna förbundet med honom emot vår egen synd (1 Joh. 1:5 ff.).

Detta är ett dyrbart gott, mina vänner, då Gud ej mera är emot människan, utan för människan, och människan för Gud, och båda med varandra emot synden; då har synden ingen makt mera att föra människan ifrån Gud på sin sida, göra henne till sin egen, fjättra henne vid sig och fördöma henne. Det blir glädje i himmelen (Luk. 15:7), om du låter dig fattas av Gud, så att du hjärtligen åstundar kärleksföreningen med din Skapare och Herre, och lösrycker ditt hjärta från lusten till synden; då tager även Gud syndens börda, dess fördömelse ifrån ditt hjärta, och upprättar ett hjärte-förhund emellan Gud och dig. Det är ett dyrbart gott — men huru många är det ej, som^ icke hava det, icke vinna det! Ingalunda är det Guds skuld; ty i hans Son är Guds nåd uppenbarad för alla människor, för rättfärdiga och orättfärdiga, för alla slag av synder och syndare, för publikaner och skökor, för giktbrutna och friska. Men många vilja det icke och tro det icke; många hava blott en mun-tro, en vane-tro, en hövlighets-tro; många äro blott halvtroende, äro klentroende och vilja icke, såsom den lame, tränga sig igenom de många svårigheterna, vilja icke, så att säga, upp genom alla våningarna och åter djupt ned, så att Herren, såsom det heter i vår text, "ser deras tro", särskilt fäster sin blick på dem, och nu själv med sin kraft intalar i hjärtat det ordet: "Var vid gott mod, min son, dina synder förlåtas dig." I stället härför åtnöja sig de flesta med att förgäta sina synder. icke taga dem allvarligt eller att själva förlåta sig dem, emedan ju Gud är en så idel god Gud. Men huru skola icke dessa nödgas kännbart inse och erkänna, vilka höga, heliga rättigheter Gud har gent emot dem — rättigheter, dem han oaktat sin godhet icke prisgiver åt lättsinnet, vilkas ringaktande fastmera bringar bedrövelse och ångest över själen (Rom. 2:4 ff.). På samma sätt går det även dem, som mena att, för att undfå syndaförlåtelse, de icke behöva göra någon576 Beck, Kristliga Tal.

besvärligare vandring än till skrift och altare (Hebr. 13:10, 12 f.; jämf. Luk. 13: 26 f. med 23 ff. och Matt. 10: 38; 16: 24), under det dock enligt Skriften ingen får del av Guds nåd, som icke först måst genomgå självförsakelser, måst tränga sig fram genom anfäktningar, förödmjukelser, ja, förkrosselser.

Visserligen är det helig sanning, att Herren leke ser till ens verk, utan till tron, eljest skulle ingen människa komma till salighet och Guds frid; ty synden försvagar och befläckar alla våra goda verk, och det onda återkommer alltid på nytt. Men den tro, som Herren fordrar, är ej heller ett blott tomt bifall till hans ord och verk eller ett overksamt förtroende till hans nådelöften; lika litet är det — därför att tron icke är någonting overksamt — så, att det ena eller det andra särskilda yttre verket måste höra därtill, vilket först skulle förskaffa nåd hos Gud, såsom människorna så gärna grunda sin tillförsikt på vissa yttre, förmenta trosverk. Nej, varken är tron någonting overksamt eller ett särskilt yttre verk? utan fastmera ett särskilt inre verk, ett sinne och en drift i hjärtat, som bildar och närer sig ur Guds ord, och även utan särskilda verk visar »sig verksam i det som människan, vare sig invärtes eller utvärtes, har att göra och lida (Luk. 8:11—15). Det är levande tro; i hjärtat lever en övertygelse om Herrens sanning, godhet och makt, och ett förtroende därtill, vilket gör människan på samma gång villig och lydaktig i det som Herren befaller och förbjuder, och lugn och tröstad i det som Herren lovar och tillbjud er. Båda delarne, befallningarna och löftena, förbuden och löftestillsägelserna åtskiljer hjärtetron aldrig från varandra, så visst som de icke komma ur tvenne herrars mun, utan ur den ene kärleksrike Herrens till ett och samma troende hjärta (Luk. 6:46 f.; Hebr. 10:35 f.).

Vad har då den lame mannen gjort för ett särskilt heligt verk, till att på grund av sin tro mottaga nåd ? Alldeles intet! Men har därför hans tro intet gjort, och måste han icke göra något, oaktat han varken kunde röra hand eller fot? Jo, visserligen! Övertygad om Herrens nådemakt och sanning, har han förlitat sig på Herren i den kropps- och själsnöd, vari han var; har med allt allvar sökt hjälp hos Herren, och därvid

villigt givit sig in på den hårda väg, som Herren hade kunnat bespara honom, ehuru han icke gjorde det; har icke låtit vilseleda sig av några svårigheter, av någon falsk blygsel och fruktan för människor, utan i ödmjukhet och tålamod tagit det allt på sig och övervunnit. Det var tron, som verkade detta i honom utan något särskilt helighetsverk; och den tron hjälpte honom till syndaförlåtelsens tröst, så att Herrens nåd blev för honom en gudomlig kraft och icke blott ett ord.

Betrakten så dem, som i den heliga Skrift prisas som troende , särskilt i elvte kapitlet av Hebreerbrevet, betrakten trons fader, Abraham, de troende lärjungarne och apostlarne, och sammanställen dem med de till nåd upptagna publikanerna och syndarne — alla blevo de benådade, dels utan några särskilda verk, dels icke för sina verks skull, som alltid voro ofullkomliga och otillräckliga inför Gud (Rom. 4:1 f.); nej, för trons skull i sina verk blevo de benådade (Horn. 4:3, 12, 18—22; Jak. 2:20—22; Hebr. 11:8—19). Deras tro var icke ett blott overksamt förtroende, utan var någonting verksamt i dem och av dem: de måste i gärning bevisa ett hjärteförtroende till Guds sannfärdighet, kärlek och makt; måste låta sina synder ställas i ljuset, och söka, vaka och bedja; måste göra sig lösa från sin tids falska meningar, vägar och helgedomar, försaka ära och njutningar i världen, finna sig i an-fäktningar och lidanden. Med en sådan tro kommo de därhän, att densamma blev dem av Gud tillräknad till rättfärdighet, så att Guds salighet blev i dem en kraft, och de förblevo däri och tillväxte däri*). Deras vägs svårigheter, Guds ofta lång-

*) Luther skriver i företalet till Romarebrevet: "Tro är icke den mänskliga mening eller dröm, vilken somliga hålla för tro. Och när de se, att ingen bättring i levernet eller goda gärningar efterfölja, och de likväl om tron kunna mycket höra och tala, falla de uti den villan, att de säga: 'Tron är icke nog; man måste göra gärningarna, om man skall varda from och salig.' Det kommer därav, att då de höra evangelium, så falla de till, och göra sig av sina egna krafter en tanke i hjärtat, som säger: 'Jag tror'; det hålla de då för en rätt tro. Men såsom det är en mänsklig dikt och tanke, vilken lämnar själva hjärtats grund oberörd, alltså verkar den icke heller något, och ingen bättring följer därpå. — Men tro är ett gudomligt verk i oss (av och genom

variga tystnad och fördröjelse voro för dem ingen grund att fälla modet, att bortkasta förtroendet; utan de visste och fasthöllo, att Gud lönar dem, som söka, verkligen söka honom (Hebr. 11: 6). Det står fast, det är Guds eviga kärlek och trohet; akten dock däruppå, I anfäktade själar. Gud är icke lidelsefull, icke blind i sin vrede och dom, så att han skulle utan åtskillnad kasta i en hop dem, som redligt söka honom och längta efter hans nåd, med dem, som icke söka honom; så att han skulle förkasta dem för deras synder, som de själva ångra, fördöma och bekämpa. Fastmera ser han just sådana an i nåd, och handlar med dem efter sin barmhärtighet, icke efter deras synder; lönar dem vad gott de hava, så ringa det än är, med gott, men straffar icke det onda hos dem med ont, utan detta förlåter han dem. Men Gud är ej heller blind i sin kärlek och nåd, så att han någonsin åt en overksam tro skulle giva sina kostbarheter, och icke från början till slut öva och fostra, pröva och luttra den verkliga tron, för att kunna giva den sin nådekraft och kröna den. Därför, bortkasten icke edert förtroende, men dragen icke heller nåden till lösaktighet, eller säkerhet och tröghet.

För oss kristna står en ännu högre erfarenhet av syndaförlåtelsens nåd öppen, än för den lame. Den med det lekamliga helandet hos honom förenade syndaförlåtelsen nådde dock ännu icke in i själva himmelen, öppnade ännu icke för honom tillträdet till Guds eviga, himmelska nådeskatter, så att han med syndaförlåtelsen skulle hava mottagit den helige Andes tröst och välsignelse. Här måste Jesus Kristus först

Guds ord och Ande), vilket omskapar oss och föder oss på nytt av Gud (Joh. 1:13) samt dödar den gamle Adam, gör oss till helt nya människor i hjärta, håg, sinne och alla krafter, och har den helige Ande med sig. O, den är ett

levande, verksamt och kraftigt ting, själva tron; så att omöjligt är, att hon icke utan återvändo skulle göra det gott är. Hon frågar ock icke, om goda gärningar skola göras; utan förr än man frågar, har hon gjort dem, och är alltjämt i övningen. — Rättfärdighet är nu en sådan tro, och kallas Guds rättfärdighet eller en rättfärdighet, som gäller inför Gud, därför att Gud giver henne och räknar henne för rättfärdighet, för Kristi, vår Medlares, skull, och den verkar, att människan giver var och en det hon pliktig är."50. Tro och syndaförlåtelse. 579

dö för människornas synder (Joh. 7: 38 f.; 16: 7; Ap. G. 2: 33, 38; Matt. 26:28 f.; Luk. 22:29; Hebr. 10:19 f.) och stifta en försoning, som är en in i evigheten (Hebr. 9:12) sig sträckande förlossning för ande, själ och kropp (Kol. 1:12— 14, 19 f.; Ef. 4: 8—10; 1: 3; 1 Tess. 5: 23). Det först är Jesu fullkomliga läkekraft och frälsarekraft för oss människor. Därför framhåller Hebreerbrevet så eftertryckligt, att Kristus har offrat ett offer för synden, som evinnerligen gäller och i evighet fullkomnar dem, som därigenom varda saliga (Hebr. 10:12, 14); att han genom att offra sig själv ingått i själva himmelen, som hittills var tillsluten för människorna (jämf. Joh. 3:13; 12:32); att han nu är ett nytt, evigt förbunds medlare, bevarare av sannskyldiga, himmelska skatter, och kan till fullo frälsa dem, som genom honom komma till Gud, så att de undfå det eviga arvet (Hebr. 9:15; 7: 25; 8:1 ff.). Allt detta måste först genom Kristi försoningsdöd och upphöjelse förvärvas åt människorna; och därför heter det ock uttryckligen om det Gamla Testamentets troende (Hebr. 11: 13, 39), att de ännu icke hade undfått det eviga arvet, som då blott var utlovat.

Således, mina vänner, vilket stort företräde hava icke vi, att nu i evangelium ett evigt livs länge väntade salighet förkunnas och upplåtes! Huru god grund hade icke aposteln (2 Kor. 6:2) att säga: "Nu är den välbehagliga tiden, nu är frälsningens dag!" Nu kan var och en människa hliva salig, en var av oss. Det vill nu icke säga, att varje människa utan vidare kan försätta sig i himmelen; men du kan av Jesus Kristus i ditt hjärta undfå en sy ridaförlåtelse, vilken alltigenom helar och helgar dig för ett evigt, saligt kropps- och själsliv (Ap. G. 4:12; 26:18; Tit. 3:5—7). Den nytestamentliga nåden medförer av Jesu Kristi odödliga, himmelska liv ett frö i din invärtes människa (Joh. 1:12 f.; 4: 10, 14; 7:37 f.; Gal. 4:6; Ef. 2:5 f.; Hebr. 6:4 f.) ; bereder dig invärtes genom ordet och Anden och Guds Sons blod till en själens och kroppens förnyelse (Joh. 8:51; 1 Petr. 1:23; Joh. 6:55—58; Rom. 8:10 f.; 2 Kor. 4:16); giver dig tillförsikt och makt, att i kraft av detta nya Guds livsförbund580 Beck, Kristliga Tal.

rikta ditt liv på jorden mot himmelen (Fil. 3:12—14, 20 f.; Kol. 3:1—4), så att du icke blott bliver bevarad för den tillkommande Guds vrede, för alla de kommande domar, som en gång skola inbryta över den syndiga jorden och mänskligheten (1 Tess. 1: 9 f.; Rom. 5:9; Üpp.-B. 6:15 ff.), icke blott bliver förlossad ifrån allt ont i denna världen och ifrån den tillkommande världens ännu fruktansvärdare bedrövelse och ångest (2 Tim. 4:18; Luk. 21:25—28, 36; 2 Tess. 1:7 ff.; Rom. 2: 9), utan i döden ingår i Herrens egen glädje (Matt. 25: 21; Joh. 17: 13; Fil. 1: 21; 2 Tim. 4: 7 f.; 1 Petr. 1: 8 f.), bliver till själ och kropp en alltigenom evigt lycksalig människa, i vilken intet ont och ingen plåga mera är, utan idel gott (Upp.-B. 21:4—7). Detta kan nu genom Jesus Kristus en var bliva, även den djupast fallne syndare; men även den bäste bland människor kan endast bliva det genom Jesus, ty blott han är bland alla nmnniskor detta livets förstling och furste; det först giver en evig tröst och frid med Gud, ett visst hopp om det eviga livet (2 Tess. 2:16; Rom. 5:1 ff.), det levande hoppet, varom aposteln Petrus så överflödande talar, då han säger (1 Petr. 1: 3—5): "Lovad vare vår Herres, Jesu Kristi, Gud och Fader, som efter sin stora barmhärtighet har genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda fött oss på nytt till ett levande hopp, till ett oförgängligt, obesmittat och ovanskligt arv, som i himmelen är förvarat åt eder, I som med Guds makt bliven genom tro bevarade till en frälsning, som är beredd för att uppenbaras i den yttersta tiden."

Således, nu är salighetens dag, nu är den fullkomliga Guds nåd i Jesus Kristus tillgänglig; men nu gäller det ock en tro, som just söker och omfattar detta fullkomliga i Kristus och kraften till att i honom bliva fullkomlig (Fil. 3: 15 med v. 7—14), så att du hos Kristus icke blott söker hjälp för lekamlig nöd och för tillfällig samvetsångest, förbigående känslorörelser av lugn, tröst och vederkvickelse, icke blott vill hava en jordisk välsignelse och njutning av din kristendom; nej, du måste vara angelägen om din själs andliga och eviga salighet, och då gäller det en tro, med vilken du tager Jesus såsom den korsfäste och uppståndne in i hjärtat, be-51. Emot självbedrägeriet. 581

gagnar honom såsom Försonaren och Förespråkaren (Hebr. 7:24 f.), såsom den nya, levande vägen till den himmelska helgedomen (Hebr. 10:19 ff.)? så att han kan införa dig i sin död, i sin egen självförsakelse och världsförsakelse, och därmed även in i sitt liv av Gud och i Gud och för Gud (Kom. 6:1 ff.). Även här går det efter hans oföränderliga regel: 'Ske dig efter din tro"; "den som i denna världen älskar sitt liv, han mister det, men den som hatar detta livet, nämligen av längtan efter det sanna livet, han skall behålla det och hava evigt liv"; "om någon vill tjäna mig, så följe han mig, och där jag är, där skall också min tjänare, nämligen en sådan mig efterföljande tjänare, få vara" (Joh. 12:25 f.). Detta säger Herren, icke för att avskräcka, utan för att giva mod att gå den enda möjliga väg, vilken förde honom in i hans härlighet, och som, efter honom, lika säkert dit införer en var; och på det icke någon genom sin egen svaghet måtte låta avskräcka sig, tillägger han härtill: "Jag skall draga dem alla (alla nämligen, som vilja tjäna mig) till mig". Tro honom därom; tro honom som nådigt bjuder sin hand redan åt den svage, men allvarlige nybörjaren; tro det, men icke med en tanklös, overksam tro, och icke med en yttre verktro, utan med hjärtetron, som låter sig fattas av Fadrens och Sonens dragning, och genom vilken man vid Guds ords hand far därefter, strider och kämpar att fatta det, såsom man ock är fattad (Fil. 3:12). Amen.

51. Emot självbedrägeriet.

Matt. 21: 33-— 4=6.

Älskade åhörare! I dagens text framställer Herren för de åhörande judarne en liknelse, som särskilt angår dem själva, och som skall säga dem, vad de äro och huru det kommer att gå dem. Nyss förut (v. 28—32) hade han i en annan liknelse avmålat dem under bilden av en son, vilken skickas av sin fader att arbeta i vingården, och som även helt

vördsam,t säger "Ja, herre", men icke går. Där fattas således icke herre-sägande och ja-sägande, förbundet med Herren och hans ära i munnen, men väl fattas den barnsliga lydnaden för ordet i gärning och sanning — det är bilden av ett falskt förbundsfolk, ett skrymtaktigt folk; och Herren själv dömde så strängt i denna sak, att han till sin liknelse tillade dessa ord: "Sannerligen säger jag eder: Publikaner och skökor skola förr gå in i Guds rike än X": de grova syndarne föras snarare in på livets rätta väg än de, som redan hålla sig för fromma och handla såsom fromma, såsom I gören.

"Hören en annan liknelse", fortfar han därpå, såsom om han måste ännu fullare iskänka åt dem den bittra bägaren; och nu framställer han för dem i dagens evangelium, huru Gud hade grundlagt bland dem sitt rikes anstält, sin stats-och kyrkoordning. Såsom i en vingård den ädlaste bland alla växter är planterad, så var Israels stat och kyrka anlagd och utrustad med de yppersta medel till framalstrande av äkta frukter av andlig vishet och rättfärdighet (5 Mos. B. 4: 5 ff.), ja, även utrustad med allt, vilket, likasom gärdesgård och torn, tjänar till att skydda och övervaka den ädla planteringen mot fördärv utifrån och inifrån, och såsom press till att samla och förarbeta för egen njutning och nytta den därifrån vunna välsignelsen. Såsom en sann husfader gav Herren åt sitt folk allt, som gjorde det möjligt för detsamma att odla, bevara och tillgodogöra sig de bästa frukter; och sedan allt härför var väl anordnat, for husfadern, heter det, bort i främmande land; sedan Guds rikes anstalt i Israel genom Guds egna handlingar och styrelse var grundlagd, drog han numera tillbaka denna sin egen, omedelbara verksamhet för att se, huru människorna själva skulle verka med det dem anförtrodda: Gud nedlade sitt namns makt och anseende i andliga och världsliga ledares hand, och lämnade åt dem och folket rum och frihet till egen förvaltning av kyrka och stat.

Men snart förnyades nu ock det förra försyndandet: hos folket och dess ledare begynte frihetens missbruk, missbruk av de skatter och den makt de av Gud erhållit; de användes

efter eget behag, efter hjärtats eget gottfinnande och lust, i stället för efter Guds sinne, lag och ordning; och han, vilken de hade allt att tacka för, erhöll icke de frukter, han sökte och för vilkas vinnande de gudomliga anstalterna i Israel voro avsedda och inrättade: sanningens och rättfärdighetens, gudsfruktans och vishetens andefrukter. Alltjämt sände Herren tid efter annan sina tjänare, för att mana dem till de gudaktighetens frukter, vilka Israel såsom det av Gud därtill beredda folket, såsom hans prästerliga konungarike, var honom skyldigt.

Men strax i frihetens första tid heter det (Dom. B. 2:8 ff.): "Men Herrens tjänare Josua dog. När sedan också hela det släktet hade blivit samlat till sina fader, då gjorde Israels barn, vad ont var i Herrens ögon. — De övergåvo Herren, sina fäders Gud, som hade fört dem ut ur Egyptens land, och följde efter andra gudar; därmed förtörnade de Herren". Så heter det åter under konungarne (2 Krön. B. 36:16): "De begabbade Guds sändebud, och föraktade hans ord, och bespottade hans profeter, till dess Herrens vrede över hans folk växte så att ingen bot mer fanns". Och i den nytestamentliga tiden säger sammaledes Stefanus, det första blodsvittnet (Ap. G. 7:51, 52), öppet inför det dåvarande släktet: "I hårdnackade, med oomskurna hjärtan och öron, I stån alltid emot den helige Ande, I likaväl som edra fäder. Vilken av profeterna hava icke edra fäder förföljt? De hava ju dräpt dem, som förkunnade att den Rättfärdige skulle komma, han som I själva nu haven förrått och dräpt".

Detta sista hade ännu icke skett, då de fingo höra liknelsen i dagens text; men Herren själv förutsäger där såsom den sista länken i hela syndakedjan, att de, som redan hade undanröjt så många Guds vittnen, ännu ytterligare skulle döda hans Son för att försvara sig i sin orättmätiga väg och besittning; och i det de själva måste döma över detta brott i bilden av vingårdsmännen, tager Herren ur deras egen mun det rättvisa domslutet, att därmed måttet vore fullt och Guds rike ifrån en sådan förhårdnad mark måste överflyttas till en annan fruktbar. Men med stöd av deras egna heliga

skrifter skärper han ännu ytterligare deras samvete för det närmaste ögonblicket, då ett bestämt avgörande måste ske emellan dem och Herren: mordtankarne emot honom jäste redan i deras hjärtan, och då skulle de väl betänka sig, vad de gjorde, innan de övertalade sig, att de gjorde Gud och folket en tjänst, om de förkastade honom; ty just om den av Gud utvalda hörnstenen till hans rikes byggnad var det av deras profeter förutsagt, att byggningsmännen skulle förkasta den, och på ett byggande utan honom vore så litet att tänka, att valet blott gällde: antingen att ära och nyttja honom såsom den enda salighetens hörnsten eller att med honom komma i en strid, vilken skulle uppriva deras egen person. Detta senare säger Herren i slutet av sitt tal (Luk. 20:18): "Yar och en som faller på den stenen (så att han fräckt angriper honom och bekämpar honom), han skall bliva krossad; men den som stenen faller på (om människan blott vill kringgå honom och ställa sig säker i hycklande bakhåll), honom skall den söndersmula".

Vad tyckes eder nu, mina älskade, om hela detta Herrens tal? Yi instämma väl alla i allt, som han säger om och emot människor, sådana som de här avbildade, och vi tro väl även i allmänhet, att alla, som i vår tid förkasta Herren, alla hans namns och rikes fiender ännu skola och måste hava ett dylikt öde. Men därmed hava vi i själva verket ej kommit längre, än Herrens första åhörare, som därigenom icke blevo förbättrade eller inkommo på livets väg. De insågo väl och tillstodo ock, att människor, sådana som Herren i vingårdsmännen avbildar, vore missgärningsmän, som förtjänade det högsta straff; de visste väl av sin heliga Skrift och trodde ock, att Gud själv ville lägga en hörnsten i Sion, som skulle förkastas av byggningsmännen, och att det värsta skulle träffa sådana människor. Men allt detta tydde de, enär de höllo sig för Guds troende förbundsfolk, icke på sig själva, utan på hedningarne, på den otrogna och gudlösa världen; de höllo för otroligt, att detta i sanning gällde om dem och om den man, Jesus från Nasaret, som här stod framför dem; ty denne bar

ju ingen läslig Guds inskrift på sin panna: "Detta är Guds hörnsten, Guds Son, arvingen"; såsom sådan var han lika litet då som nu erkänd i världen; och på dem själva var lika så litet Kainsmärket intryckt: "Detta är skalkaktiga tjänare, Guds oäkta folk, de onda vingårdsmännen, som bedraga Gud på vad honom tillhörer och till och med därjämte skola döda hans Son". De voro allt detta i Guds och Herrens ögon, men icke i egna och andras ögon.

Huru är det nu möjligt, mina älskade, att människan, att ett helt stånd, ett helt folk, en hel tid så kan bedraga sig själv? Huru kan man förklara någonting för syndigt och straff värt, och dock hos sig själv ingenting därav märka eller erkänna, ehuru det verkligen förefinnes, och Guds och sanningens män betyga det? Det har många orsaker, enär det icke blott förekommer hos ondskefulla, utan även hos sådana, som onekligen hava något gott i sig och vilja det goda.

Framför allt kan synden över huvud, och särskilt den eller den arten av synder, länge ligga såsom död i

människorna, så att de själva ej tro, att de hava den uti sig; och alla, som blott döma efter det yttre (och det göra de flesta), kunna ej tro det. Om då även sanningens män uppträda, vilka förstå att döma efter anden, vilka se till grunden och därefter vittna om människornas väsende, samhällsinrätt-ningarna, folkens och tidens ande och riktning även i förment goda saker, så äro dessa alltid blott enskilda, och nästan var man håller det för otroligt, att det kan stå så illa till: man förkastar dem därför såsom klanderlystna människor, som se och framställa allting på det svartaste och dystraste sätt. Så förstår man, huru det alltid kunde och måste gå så illa för profeterna och Guds tjänare, ehuru de, som förkastade dem, icke ville föra krig med Gud själv och utmana hans domar: de män, som döma efter anden och' brinna av Guds nitälskan, spåra med sina skarpa ögon det osanna, det an-frätta, det onda redan i dess brodd och lindor; och redan i dess första uppkomst, i dess första dolda rörelser straffa de det på det strängaste, emedan där ännu snarast vore att586 Beck, Kristliga Tal.

hjälpa; men just därigenom stöta de mest emot, emedan man allmänt ännu håller det för obetydligt, eller till och med finner det oskyldigt, fromt och skönt.

Så måste profeterna hålla de strängaste straff- och hotelsetal emot hovet, prästerna och folket till och med under sådana fromma konungar i Israel som en Hiskia och Josia, som dock i stat och kyrka hade avskaffat mycket dåligt och infört mycket gott (man tanke på profeterna Jesaja och Se-fan ja) ; och dock kommo ännu barn och barnbarn, innan deras bestraffningar och hotelser, vilka nästan ingen ville tro, besannades, innan måttet var fullt och den förutsagda domen stod framför dem. Så måste Johannes Döparen och Herren själv blotta sin tids skador inom alla stånd, från de högsta till de lägsta, just där man alldeles icke förmodade dem; de måste predika bättring för en var med hotelse, att om de icke bättrade sig, de alla skulle omkomma, och först fyrtio år därefter kom den förtvivlade skadan och det förkrossande straffet till utbrott, varpå man icke hade velat tro, då det ännu icke stod handgripligt inför en och det ännu var tid till omvändelse. Så måste redan Paulus i de första församlingarna, såsom hos korintierna och galaterna, framdraga ur sitt gömsle den ringa surdegen, som dock hotade att genomsyra hela degen, måste ivra med gudomlig iver emot en köttslig, världslig kristendoms omärkliga insmygande och emot det nya framträdandet av människosatser — detta onda, som först århundraden därefter, sedan det i det hemliga och fördolda jämte mycket gott allt mer och mer hade vuxit, omsider såsom ett obetvingligt bann omsnärjde hela kristenheten. Men på den tiden, då Paulus nämnde barnet vid namn, såsom det ännu oskyldigt till utseendes låg i sina lindor, på den tiden, då man ännu i brodden hade kunnat kväva det falska väsendet och han just därför gjorde evangelii rena sanning gällande däremot — obeveklig, om man än trodde sig mot honom kunna åberopa sig på sådana, som voro ansedda såsom pelare, ja om än en ängel ifrån himmelen stode emot honom — då uppträdde de kristna själva så emot honom, att han måste klaga (Gal. 3:1; 4: 16): "Så har jag då blivit51. Emot självbedrägeriet. 587

eder ovän, därigenom att jag säger eder sanningen! Vern har så dårat eder, I som dock haven fått Jesus Kristus målad för edra ögon såsom korsfäst?" Ja, han måste åt alla sidor försvara sig, att han i sanning av Guds nåd och icke av människors vore en apostel och Herrens tjänare; och då han var i bojor, måste han uppleva, såsom han uttryckligen säger (2 Tim. 4:16), att ingen kom honom till hjälp utan alla övergåvo honom.

Detta vare nog, mina vänner, för att se, att de ivrigaste sanningens vittnen, de trognaste Guds tjänare och profeter, vilka man efter deras tid högt ärade, just i sin tid icke gällde därför eller funno någon tro och något fortfarande bifall, och detta icke blott hos världen, nej, icke ens hos största delen av de troende, och det emedan dessa män sågo vad de andra varken sågo eller ville se: emedan de gingo till roten av det onda, och därför icke kringgingo det; emedan de just för sin tid och i den krets, i vilken de stodo, framställde i ljuset de hemliga skadorna, utan anseende till personen och det yttre skenet blottade de fördolda felen och synderna och de därav uppkommande lidandena och domarna. Och därav förklaras även, varför de undflyddes, hatades och förföljdes av sådana, som ivrade för Gud i oförstånd, och som därvid voro långt ifrån att tänka, att de stredo emot Gud eller att dem med rätta påbördades en skuld i det inbrytande fördärvet, i den tilltagande säkerheten och falskheten, och en andel i det därför bestämda straffet.

Men även om de fördolda skadorna och synderna till sist verkligen komma i ljuset, så att man i mångahanda

lidande får känna dem, i det andliga och världsliga — såsom ju detta redan på Jesu tid och även i vår tid i många stycken var och är fallet — så att man skulle mena, att nu åtminstone borde ingen mer bedraga sig, utan finna sig träffad av sanningens röst och lämna den gehör — ännu då fortfar hos de flesta bedrägeriet, och det minsta antalet kommer till ljuset. Innan nämligen det onda kommer så långt, hava de flestas hjärtan, i det de överröstat och bekämpat sanningens upp repade klappande och väckande, småningom blivit så för-

älskade och insnärjda i sina inbillningar och sin falska väg, att de allt mindre söka felet, där det ligger: man uppdiktar för sig helt andra orsaker till det dåliga tillståndet, än dem, vilka bringa skuld över ens eget liv; man ser det onda och fördärvliga endast där, varest man förkastar det goda och gudomliga, icke även där, varest man antager det och utövar det men icke behandlar det efter gudomligt sinne och gudomlig lag; man fördöljer och utsmyckar skadan, där den frambryter i ens egen krets och egna verk, i vilka man självkärt satt sig fast, för att icke behöva angripa den anfrätta roten, varpå Guds finger hänvisar; man gör försök med alla möjliga medel, som snarast lova hjälp mot den yttre skadan, för att icke behöva grundligt ingå på den inre skadan; man låter nytt och gammalt behaga sig, om man blott därvid kan fasthålla sin förra väg, om man icke behöver undandraga sig de gamla goda vännerna och vanorna och slå in på en sannskyldigt ny bana, som angriper själva hjärtat och träder i motsägelse till det som inom ens omgivning är hävdvunnet och fått anseende för sig. Därvid fattas då ej heller hela skaror av falska fridspredikanter, falska rådgivare, ivrare och profeter, som med hundra grunder och tydningar stärka en i sådan sinnesart emot den enda, rätta sannings grunden — ty intet i världen är så ont, att icke ännu något låter säga sig för det, och intet är så klart och sant, att det icke låter sig annorlunda tydas och vändas. Det gives ej heller någon människa, som icke redan av naturen skulle hava något gott i sig; och få äro de, som icke ännu därtill — genom uppfostran och vana, genom skola och kyrka, genom lycka och olycka, i ensamheten eller i förbindelse med andra — skulle hava antagit allehanda, som i sig självt är gott, vilket de då ock följa såsom en god eller from sed. Sådan hävdvunnen godhet och fromhet kan nu länge ostört fortgå och även synas vara tillräcklig, kan glänsa icke blott i tal, utan även i verk, såsom judarnes gammaltestamentliga fromhet och rättfärdighet; det blir en rådande ton, befästad och bekräftad genom de äldstes stadgar, genom särskilda förbindelser och föreningar, genom högtansedde mäns myndighet. Men plöts-

ligt kommer en frestelsestund, en allvarlig tid, då Gud prövar människornas hjärtan, huruvida de sätta kärleken till sanningen över allting; den gamla fromhetens skador upptäckas; yxan sättes till roten, och det skiljes strängare mellan kött och ande, mellan äkta och oäkta tro, mellan ljus och sken. De flesta hava då sitt eget kärt, behålla vad de redan äga, emedan det är deras berömmelse, deras tröst, deras rättfärdighet och styrka; de värja sig mot anklagelserna och de nya väckelserna, trotsa gemensamt på det goda de redan äga och hava gjort och ännu vidare göra, och låta sig icke övertygas, att denna rättfärdighet icke räcker till, att vinet i de gamla flaskorna blivit smaklöst, att anden och sinnet i det fromma väsendet icke består inför Gud och måste förnyas i ljusets och livets gudomliga urkälla. Därom låter sig det minsta antalet övertygas, emedan detta just dömer vad de hittills ansett för gott, och uppfordrar dem till andra ansträngningar än sådana, som de hittills äro vanda vid; och i den strid, som uppflammar därom, ryckas de flesta småningom allt längre, så att de till och med förfölja den sanning, som är given just för den närvarande tiden, och förgripa sig på dess försvarare (Luk. 12:42, 56).

På detta sätt kommo judarne, deras präster och skriftlärda, utan att rätt veta eller vilja vad de gjorde, därhän, att de hopade allt tyngre skuld och straff på sig, ej mera togo till hjärtat de klaraste sanningar, de eftertryckligaste förmaningar och sanningar av Herren och de övriga gudsvittnena. De voro ej till den grad grundfördärvade ogärningsmän eller så djävulskt sinnade skrymtare, att de skulle hava tänkt: "Just Guds Son vilja vi korsfästa; vi vilja icke hava att skaffa med något Guds ord och lag, med profeter, Guds nåd och himmelrike — vad skola vi göra med sådan dårskap och vidskepelse ?" Ingalunda! De menade sig fastmera, såsom Jesus själv säger, i de heliga skrifterna hava det eviga livet, och forskade däri; de trodde på Mose och profeterna, hoppades ivrigt på Messias, Guds Son, att han vore deras Frälsare, höllo mycket på Guds förbund och rike, såsom de hade mottagit det, och läto det icke fattas goda verk av allehanda

slag. Därför, då Jesus isynnerhet i sina liknelser, såsom i dagens text, förehöll dem en så mörk bild av deras liv och verksamhet och tillkommande öde, kunde de alltjämt tänka: "Yad är detta jör ett hårt, överdrivet tal? Äro vi

då så genom-onda människor, som han framställer oss? Äro vi sådana skalkar, som blott lova och intet hålla, eller sådana upproriska vingårdsmän, som bringa om livet Guds egen Son och röva ifrån honom hans arvedel? Varest i hela världen har då Gud ännu ett folk, en säd, om vi ej äro det? Vem tillbeder den allena sanne Guden och hoppas på hans salighet och rike, om icke vi, som därför draga över land och vatten? Vem sitter på Moses stol och lärer folket Guds ord och lag, om icke våra fariséer och skriftlärda, vilka alla denne nasaré bestraffar, såsom vore alldeles ingen rättfärdig ibland dem? Vern är av Gud insatt till att uppehålla hans tjänst i den mörka, otrogna världen, om icke våra präster och överstepräster, vilka denne ringaktar? Vem har alla Guds löften för sig, om icke vi, Abrahams säd, för vilka denne timmermansson förkunnar Guds vrede och undergång? Skulle vi icke giva åt Gud vad hans är, då vi giva honom allt vad han har förordnat och ännu mera än han åstundar, såsom våra fromma äldste därtill uppmana oss — eller giva vi icke av allt, vad vi äga, offer och tionde, och undandraga det hellre från fader och moder, emedan vi anse bättre, om det nedlägges på Guds altare? Bedja vi icke offentligen och hemma, giva vi icke rikligen allmosor, hålla vi icke regelmässiga fastor, hålla vi icke på det samvetsgrannaste sabbaten, och undvika vi icke ängsligt Guds namns missbruk? Skall allt detta intet vara och intet betyda inför Gud? Men att våra fäder hava förföljt och dödat profeterna — vad rå vi därför? Bygga vi icke minnesvårdar åt dem och pryda de rättfärdigas gravar? Hålla vi icke alla Guds män, som någonsin levat, i värde och ära? Men denne Jesus med sina få obetydande lärjungar, han som ensam vill hava rätt, och som alltid går i fejd mot hela folket, dess tempel och dess ärevördiga ledare, hela dess fromhet och rättrogenhet, såsom vore det ett skrymteri : huru skola vi kunna hålla honom för Guds Son, och giva

rätt åt hans mörka skildringar? Vad 'betyda dessa få emot alla? Och vem kan rättvisligen uppfordra oss att fördöma den tro, vi hittills häft, våra mest firade verk, våra mest ansedda heliga, ja hela vårt släkte?"

Med sådana tankar, mina älskade, kunde judarne och deras ledare alltjämt ånyo rättfärdiga sig emot Herrens väldiga predikningar om bättring och om riket; och så kom det därhän, att de icke i sin tid betänkte, vad som hörde till deras frid, att de kunde hata och förfölja Jesus och hans sändebud i den tro att de därmed till och med gjorde Gud en tjänst. Men vad den heliga Skrift förehåller oss, det skall icke blott vara en förgångna dagars historia, utan är skrivet till varning och lärdom för oss (1 Kor. 10: 6, 11 ff.); tillämpningen vill jag nu icke göra; den som är ärlig, göre den själv, och den som icke gör den ärligt, han har sin domare. Men akten eder isynnerhet att vid sådana den heliga Skrifts varnings-exempel alltid blott tänka på den gudlösa 9 otrogna världen, under det dock Herren, apostlarne och profeterna vid sina straff och hotelser såsom vid sina löften närmast icke hava att göra med hedningar, med gudsförnekare och Kristus-för-nekare, utan framför allt med det folk, som särskilt erkänts såsom Guds i Gamla och Nya Testamentet. Fasthållen detta, och läsen så Guds ord för eder tid och eder krets, om I därur viljen lära visheten och de heligas ståndaktighet, varigenom de allena under sin tids frestelser funnit och fasthållit trons och livets sanna, smala väg, så att Herren icke en gång skall göra eder såsom judarne ansvariga för edra inbillningar och falska vägar med den frågan: "Haven I icke läst i Skriften det och det ?" — och I haven läst det icke en, utan tio gånger, men därvid tänkt på allting i världen, blott icke på det som angick eder närmast. Ja, om man alltid hänför till sig och sitt parti Guds ords löften, oavsett om de betingelser och lagar, som därför äro uppställda, den väg, som därför föreskrives, i gärning och sanning även följas; om man å andra sidan tyder Guds hotelser och bestraffningar, Guds domar och varningar blott på den otrogna världen eller på en främmande sekt och kyrka: då kan man gå långt i falsk säkerhet och in-

Mllning om tro; då kan man mycket se, mycket höra, mycket tala och hämta ur Guds ord, blott icke den sanning, som just är av nöden och som i en frestelsestund avgör över fall och upprättelse.

Mina vänner, vi måste efter Gads ords vittnesbörd i våra dagar just motse detta, att alltmera icke blott köttsliga frestelser, utan även andliga frestelser skola uppstå, att av oss icke Mött den råa otrons frestelser, utan ock en falsk tros. en skenbar fromhets snaror måste övervinnas, allehanda former och tillredelser i stat och kyrka, vid vilka man ropar: "Se, där är Kristus"; då det tillgår kristligt, men icke ur-kristligt, och då även fromma själar förgäta oljan i lamporna, försumma kristendomens märg, gudaktighetens inre kraft. Sådant är i Guds ord förutsagt, och det såsom det farligaste, varemot även de utvalda måste vara väl på sin vakt och med möda kunna hålla sig upprätta. Och därför, mina vänner, och visserligen icke för att smärta någon, därför blott kan jag icke

underlåta, så länge jag har att förvalta det av Herren inrättade läroämbetet, att påminna och uppväcka eder till ett rent sinne, så att I tanken på de ord, som äro eder förut sagda av de heliga profeterna, och på vår Herres apostlars bud, att I gören det till edert fäste, om I icke viljen bedragas genom det falska profetdöme och den falska kristendom, som redan i mångahanda former uppträder, hären dock, jag beder eder, att genom bilden av det fallna gammaltestamentliga gudsfolket, genom bilden av det nytestamentliga guds-folkets urartanden, såsom evangelierna och epistlarna framställa det, lären därigenom att känna självbedrägeriet, genom vilket — utan att man hörer till de otrogna och gudlösa — det kan komma därhän, att man förgriper sig på just den del av den gudomliga sanningen, vilken allena i den tid, vari man lever, efter Guds vilja bör och kan hjälpa både troende och icke-troende till bättring och seger; så försyndar man sig ock emot eller åtminstone gör sig delaktig i andras synder emot de vittnen, som måste taga på sig det svåra verket att uppdaga sin tids fördolda skador utan anseende till person -— dels sådana skador, som ännu äro i sin första begynnelse, dels

sådana, som redan innästlat sig i det som man allmänneligen håller för gott och prisar såsom Guds nåd och verk, såsom hans vingård. Låten icke bedraga eder, om än blott det minsta antalet tror det, om än skadan och straffet icke strax komma till utbrott. Märken fastmera slutligen de två viktiga lärdomar, som Herren genom dagens liknelse har velat giva: Sedan Gud gjort allt, sedan lian nedlagt rikligt utsäde, så söker han frukt, och det sin egen frukt, sin Andes frukter, icke vår andes; och vidare: Om han än länge tåligt har väntat och åsett det falska väsendet, så dömer han dock visserligen till slut, och då så mycket strängare. Amen.

52. Rätt och kärlek.

Matt. 18: 21—35.

Älskade åhörare! Om skulder och gäldenärer talar vårt evangelium i dag, och giver oss ett exempel på, huru det går, då man därvid blott förfar efter rätt och Iag, men under inga omständigheter giver gehör åt kärleken och medlidandet. Sådant förekommer ofta ibland människorna, då det mellan dem är fråga om mitt och ditt, om rättigheter och plikter; man kan då ej alltid säga: "Du begår en orättvisa", men väl: "Du handlar kärlekslöst! Det låter sig ej efter blotta rättslagen dömas, men dömt är det efter kärlekens lag". Men att även kärleken är en lag, det känner väl en var, om man blott frågar sig: "Vad är min man, min hustru, mitt barn, mina syskon, mina lärjungar skyldiga mig?" Är man där ej förpliktigad till något vidare, än vad rättslagen föreskriver? Jo visserligen, därvid äro kärleksplikter att uppfylla, icke blott rättsplikter, och så är det även överallt, varest en människa behöver hjälp, om hon än ej närmare angår oss. "Du skall älska" är såsom en lag inristat i vårt hjärta, lika så väl som: "Du skall göra rätt och ingen orätt!" Men rätten avser blott vad som är av nöden för livet och ordningen; kärleken tänker även på vad som hjälper och bättrar, vad som gör väl och

fröjdar. Och från dessa kärleksplikter bliva vi icke fria, huru höga vi än tycka oss vara, så stor än vår rätt är; ty Gud själv, den högste Maktinnehavaren och Lagstiftaren handlar icke med oss efter blotta rätten — vad skulle då bliva övrigt för oss; var stode vi då ? Gud handlar med oss utöver rätten efter kärleken, såsom även dagens evangelium därpå giver ett exempel. Därför kan ingen mänsklig av Gud skapad varelse säga: "Kärleken angår mig icke, jag håller mig blott till rätten! Jag gör vad jag är skyldig, och längre kan ingen tvinga mig !" En är, som kan tvinga dig; En finnes, som gör dig mera, än han är skyldig, ja, som ingenting är dig skyldig och dock giver dig allt vad gott du i världen har att åtnjuta: han kan tvinga dig. Just emedan Gud själv i sin världsregering icke blott håller sig till rätten, utan även bevisar sin godhet på stora och små, på fiender och vänner, just därför är sammaledes för alla människor inbördes icke blott rätten en lag, utan även kärleken. Kärleken är således en naturlag och en gudslag, om än människorna ej därav göra någon Iag: och just därför kunna försyndelser emot kärleken, obarmhärtighet och hårdhet, fördöma oss i Guds dom, även om blotta rätten icke dömer oss. Så säger Världsdomaren (Matt. 25): "Gån bort ifrån mig!" till sådana, vilka han ej förevitar annat, än att de icke hava spisat hungriga, icke klätt nakna, icke vårdat sjuka, korteligen: icke uppfyllt kärleksplikter.

I fråga om skulder och gäldenärer gäller det nu framför allt rätten: så är det vid penningskulder, så vid den rättsliga pliktens förbindelser, så vid syndaskulder. Vad som efter rättslag måste ske, vad som hörer till den

nödiga ordningen, det är du skyldig, vare sig det är en betalning eller någon tjänsteförpliktelse; och gäldenär är du, skulder har du, om du icke avbördat dig vad du är skyldig, om du icke giver, gör eller låter vad som efter ordning och rätt kan och måste av dig fordras. Att man betalar vad man är skyldig, att var och en gör sin skyldighet, det är rätt inför Gud och människor, det hörer till ordningen, och sådan ordning stöter icke kärleken omkull; kärleken förbättrar, uppbygger det goda, men utan ordning uppbygges intet gott, ordning är begynnelsen52. Rätt och kärlek. 595

och grundfästet för allt gott, med oordningen följer idel ont. Därför håller Gud själv i all sin kärlek oföränderligt på ordningen (Ps. 89:15), att var och en måste göra vad som är rätt och plikt. Även det att en var, som icke av sig själv gör det, tillhålles därtill med allvar och, om så nödigt är, med stränghet, är åter icke emot kärleken, utan är rätt inför Gud och människor, hör oundgängligt till ordningen. Konungen i dagens liknelse, så barmhärtig han visar sig, finner det dock icke emot kärleken att hålla räkning med sina tjänare, att fordra sina skulders betalning och att därtill bruka lagliga medel; han utövar sin rätt efter rättfärdighetens ordning.

Och så är även tjänaren ännu i sin rätt, då han säger till sin medtjänare: '-Betala vad du är skyldig". Men huru iitfÖrer nu tjänaren sin rätt? Huru begynner han, och huru fortsätter han ? Han begynner med det våldsammaste anlopp: han tager fast sin medtjänare och griper honom vid strupen! Så hade icke konungen gjort emot honom själv. Och vidare: medtjänaren bekänner sin skuld, beder ivrigt om anstånd, blott om detta, och lovar betala allt; men tjänaren förblir döv för varje bön och löfte, giver icke rum hos sig för något medlidande och något tålamod, utan griper strax till det yttersta tvångsmedel, som stod honom till buds: fängelset. Även då kunde tjänaren visserligen ännu säga: "Jag begår ingen orätt, jag vill intet annat än min rätt" — det var leke emot lag och föreskrift, men det var emot kärleken; det var kärlekslöst, hårdhjärtat handlat, trots all hatts rätt. Därför heter det: "Då nu hans medtjänare sågo det, som skedde, togo de mycket illa vid sig", de insågo det obarmhärtiga däruti, men kunde efter blotta rätten intet göra däremot. Men en var det som kunde något göra, tjänarens herre, konungen, han som nyss förut på den obarmhärtige tjänarens egen bön om tålamod icke blott hade skänkt en anståndstid, utan efterskänkt hela hans övermåttan stora skuld; utan detta, efter blotta rätten, var det förbi med honom själv och hans hustru och barn. Men huru var det nu möjligt, att tjänaren, Ull och med i åsyn av en sådan konungs nåd, kunde vara så kärlekslös, så hård,596 Beek, Kristliga Tal.

att han, som ntan kärlekens förbarmande själv varit förlorad, så helt och hållet bortglömde förbarmandet emot en, som var i samma belägenhet som han själv; att han därvid blott tänkte på sin egen rätt, blott på vad hans medtjänare var honom skyldig, icke på vad han själv var Gud skyldig? Huru kunde han vedergälla sin herres högsta nåd med den högsta sträng het emot en tjänare till just samme herre? Det visar, att hos honom var ett ont hjärta, icke blott ett blint ivrande för rättfärdighet; därför kallar nu även herren honom en "onå [-t}'á-nave"y-]{+t}'á- nave"y+} en dålig tjänare, vilket han ännu icke vid skuldens avräknande hade kallat honom; därför faller nu även tjänaren ur den nåd, som han så föraktat, faller under samma rätts stränghet, vilken han icke hade velat uppgiva gent emot sin bönfallande medtjänare; i det han dömer sin gäldenär, just därmed dömer han även sig själv: "Betala måste du vad du är skyldig, utan nåd och barmhärtighet".

Huru tydligt, mina vänner, lär oss icke Herren i denna berättelse, att Gud aldrig förlåter oss våra försyndelser emot honom, om vi icke förlåta andra det, vari de fela eller förgå, sif/ emot oss; att vi i våra egna saker måste handla med våra medmänniskor, såsom (Jud i sin sak handlar med oss, icke efter Motta rätten, utan efter kärleken; annars handlar Gud en gång med oss, såsom vi med våra medmänniskor, nämligen även efter Motta rätten och icke mera, efter kärleken. Besinna dig då du, som så mycket håller på din rätt, som tror dig med blotta redligheten hava gjort allt, och därmed menar dig bestå inför Gud; besinna dig, under vilken förskräcklig lag du ställer dig! Låt vara att du intet gör, som är emot den uttryckliga lagen och är egentligt orätt — du gör dock därmed ej mera än din blotta skyldighet; men därvid fordrar du obetänksamt vad du tror dig på rättsgrund kunna fordra, och tillåter dig vad rätten inrymmer åt dig; huru går det då? Av idel rättstankar förgäter du dina skulder, dina skulder emot Gud och hans tålamod och barmhärtighet emot dig; du blir otacksam och förmäten emot Gud, hård och obarmhärtig emot din medmänniska, när det gäller din rätt; ochRätt och kärlek. 597

därmed förvandlar du nådens Gud till din domare: rätten, under vilken du vill bringa allt, bringar dig själv slutligen under Guds strängt x> eder gällande rättfärdighet.

Se då till, vad som fattas dig: du dömer allt ditt görande efter blotta rätten och lagen — men hos Gud gives det ännu en högre Iag, kärlekens lag, och därefter dömer han även våra handlingar, emedan han själv därefter förut handlar med oss. Därför säger Herren (Luk. 17:10): "När I haven gjort allt, som har blivit eder befallt, då skolen I säga: ?Vi äro onyttiga tjänare, vi hava endast gjort, vad vi voro pliktiga att göra'." Med det anbefallda, det som man är skyldig att göra, är således ännu leke allt gjort, vad vi hava att göra, om vi icke vilja bliva för Gud onyttiga, obrukbara: det gäller mera än att blott göra rätt. Däruppå visar till och ined redan det gamla förbundets Iag, som säger: "Du skall älska din nästa!" Därpå syftar ock ordet hos profeten (Mika 6:8): "Vad gott är, har han kungjort för dig, o människa. Ty vad annat begär väl Herren av dig, än att du gör vad rätt är (men icke blott detta utan även:) och vinnlägger dig om kärlek och vandrar i ödmjukhet inför din Gud?" Och det nya förbundet (Kom. 13:8) sammanfattar de rätta gärningarna och kärleken sålunda: -'Varen, d. v. s. förbliven, ingen något skyldiga — utom när det gäller kärlek till varandra"; med andra ord: Försuni-men icke eder skyldighet, edra rättsplikter emot någon, med vilken I haven att göra, gören mot var och en, vad han ined rätta kan fordra av eder; men vid allt detta masten I dock hålla eder skyldiga till ännu något vidare: utom rättsplikterna äro ännu andra plikter att uppfylla, kärleksplikterna. Först den som älskar den andre, den som med sin medmänniska handlar efter kärleken, icke efter blotta rätten, han har uppfyllt lagen, han har träffat Guds sinne och vilja: kärleken först gör, att vi i Guds tjänst icke äro onyttiga och obrukbara för hans himmelrike, emedan kärleken där regerar, icke det nakna budet.

Men huru handlar nu kärleken? Kärleken gör självmant mera, än man rättsenligt kan fordra av honom, utöver den yttre skyldigheten; han gör icke blott vad han måste göra

och vad som är honom till nytta, utan vad han kan och vad som är nästan till hjälp och välgång; det gör han utan anseende till person, utan att söka människors bifall och pris. Däremot fordrar icke kärleken för sig själv vad han rätts-enligt kunde fordra och vad som är honom tillåtligt, utan blott vad som är billigt och av nöden för den hälsosamma ordningens skull; han försvarar icke sin goda rätt intill hårdhet, nästan till skada och tvång; han kan fastmera efterlåta det skyldiga, kan förlåta skulder, där det är på sin plats och tjänligt för det goda. Så handlar kärleken honung slig t, icke trälaktigt; han höjer sig över rätten — dock aldrig emot rätten; han gör utan tvång, fritt av sig själv, mera än blotta rätten bjuder och förbjuder, men han gör intet emot vad rätten bjuder och förbjuder; kärleken hjälper icke till någon orätt och leke på orätta vägar; han uppfyller lagen, han upplöser henne icke — såsom även Herren, som är kärleken själv, säger: 'Mag har icke kommit för att upphäva lagen, utan för att fullborda den7'.

Kärlek och rätt måste vara i förening — kärlek utan rätt och emot rätten fördärvar all ordning och gör människorna lättsinniga; rätt utan kärlek fördärvar hjärtat och bliver människorna till en pina. Men detta är den stora lögnen och bedrägeriet, varmed i vår tid under kärlekens namn så mycken förvirring åstadkommes: man älskar och övar en kärlek på rättens och plikternas bekostnad, ordningen till men; och därvid gör man dock åter mycket till rätt och plikt på kärlekens bekostnad, människorna till men och skada. Hos Gud hava båda delarne, kärlek och rätt, sin bestämda plats, och det ena har att understödja det andra, så att allt sker i sin ordning, att av orätt ej bliver någon rätt och av rätt ej något osaligt bann. Konungen i evangeliet handlar ej så med sina tjänare, att han för kärlekens skull intet frågar efter deras plikter och intet gör av deras skulder — han håller räkning med dem, deras sak ställes i ljuset sådan den är, och skuld betecknas såsom skuld, icke såsom oskuld; det man är skyldig och förtjänar, förehålles en, vad lag och rätt fordrar, göres gällande och måste erkännas, så att viljan förefinnes att

göra rätten tillfyllest; då först, först efter och med rätten är vägen och marken beredd för kärleken, och konungsligt ställer denne sig nu över rätten med barmhärtighet och nåd: så framträder kärleken såsom kärlek och rätten såsom rätt. Sådan är den gudomliga kärleken, all rätt kärleks mönster; den är i förbund med rätten för att upprätta honom, och höjer sig då övev rätten för att hjälpa människan; den gör mera än rätten, och därvid dock intet emot densamma. Och därför, då konungen ser sin kärlek missaktad och missbrukad till andra människors

plåga och förtryckande, då inträder åter hos honom, även efter kärleken, rätten såsom rätt; och dess skärpa måste tjäna själva kärleken till värn för hans godhet emot missbruket och till inskärpande av hans fordringar emot lättsinnet. Därför heter det även (Ps. 130: 4) om Gud: "'Hos dig är förlåtelse, på det att man må frukta dig", icke för att man skall leka med dig.

Behjärta således, huru förhållandet är hos kärlekens Gud, himmelrikets Herre: där varken begynner eller fortsätter kärleken på rättens och plikternas bekostnad, utan den bygger allt sitt goda på en rättfärdig ordning. Den gudomliga kärleken begynner ej därmed, att den prisgiver rätt och plikt åt människan och låter orätt gälla såsom rätt, så att människan på grund av kärleken får försynda sig och akta sin skuld för intet, nej, rätt och plikt måste för människan gälla som den högsta skyldighet, orätt såsom straffvärd skuld: då först begynner kärleken sitt verk; utan bättring gives det därför ingen förlåtelse, ingen nåd hos Gud. Och skall Guds kärlek fortfara, så får människan icke vilja bruka den för egen rätt och egen nytta sin medmänniska till skada; utan för egen del måste människan göra kärleken till en helig plikt för sig, så att även hon utöver blotta rätten och utan fördel gör sin medmänniska gott, såsom Gud gör henne.-

Men nu för tiden har genom det myckna falska talet om kärleken en sådan förvirring uppkommit, att man redan finner det kärlekslöst att blott uppfordra till att akta såsom rätt och plikt, vad inför Gud är rätt och plikt, och att fasthålla ordningen; omvänt åter skall — för att behaga den ena

eller andra människan — så mycket gälla jör rätt och ordning, åtminstone tålas och skonas, som är emot all kärlek och barmhärtighet och varmed man förgriper sig på människor, pinar och bedrövar dem. Huru förväxlar man icke kärleken än med en partisk förkärlek, som gör en ond åtskillnad (Jak. 2:1—9; jämf. 5:1 ff.), än med blind vekhjärtenhet, som icke gör någon åtskillnad! Huru ofta sker det ej, att man med det, som i våra dagar kallas kärlek, närer och befordrar det orätta, girigheten, stoltheten, bedrägeriet, försummar rätten gent emot de skyldiga, så att just de oskyldiga måste lida nöd! Huru fordrar man icke ofta för sig och de sina något såsom rätt och skyldighet, vilket blott är den fria kärlekens sak, och blott gäller, där man gör sig värd kärleken och icke missbrukar den! Huru vill man icke, att de tjänande på kärlekens grund skola fördraga, att man av sina egna plikter och skyldigheter ej gör något allvar, under det de skola av kärlek låta pålasta sig själva bördor, som äro över deras förmåga, skola till och med ofta vara behjälpliga till vad som är orätt! Huru gäller det icke för nutidens kärlek såsom något ringa, att i enfald och ödmjukhet göra det goda, såsom Gud giver det vid handen i ens närmaste vardagliga göromål, i ens kallelse och ämbete, vilket man framför allt är skyldig att med hela sin kraft och samvetsgrannhet sköta; i stället därför prisar-man det såsom hög kärlek, om man än i hast och ytligt skyndar förbi dessa närmaste och första plikter, men däremot kastar sig på konstlade angelägenheter för att smycka sig med verk, som hava ett särskilt rykte och namn. Guds ord (Rom. 12:9) säger: "Kärleken vare utan skrymtan", och såsom en den sanna kärlekens fordran tillägger det: "Avskyn det onda, hållen fast vid det goda!" Men nu skall det höra till kärleken, att man är falsk: att man, om icke alltid, så dock vissa människor och saker till godo, låter avskyn mot det onda och anslutandet till det goda fara, eller åtminstone så talar och handlar; alltefter ort, tid och personer får och skall man i kärlekens namn låta falskt gälla såsom sanning, kalla det onda gott, försköna det orätta och skrymteriet, göra sig angenäm, välbehaglig, älskad för köttet. För vern

är nu en sådan kärlek lätt, för vern är den svår? Svår är den för alla redligt sinnade människor, svårast, ja, omöjlig för alla, som enligt apostelns sinne måste säga: "Icke mot sanningen, utan allenast för sanningen, förmå vi något" (2 Kor. 13: 8). Men lätt är en sådan kärlek för alla, som lätt intala sitt hjärta att vara likgiltigt mot ont och gott, mot sant och falskt, rätt och orätt; och lättast, ja naturligast är en sådan kärlek för onda hjärtan: de äro mest betjänade med en kärlek, som bortkastar rätt och sanning; de vilja helst, att allt utan vidare skall överskylas och förlåtas, på det de så mycket lättare må kunna handla såsom de vilja; de kunna, för att vinna sin fördel, helt tåligt, undseende och vänligt låta vad orätt är vara rätt, för att förutom egen ond vinning därjämte skörda pris såsom kärleksfulla.

Emot en sådan kärlek, mina vänner, som blandar om vartannat gott och ont, prisgiver rätt och plikt och på bekostnad av Guds rättfärdiga ordning vill uppbygga människornas salighet — emot en sådan förvänd kärlek

masten I väpna; eder; annars bliven I själva förvända, och gören eder av Guds kärlek en falsk tröst och ett irrsken, i stället för ett livets ljus. Skriften säger (Luk. 6:30 ff.; Ef. 5:1): "Varen barmhärtiga, såsom eder Fader är barmhärtig" — icke blott såsom I sen människorna omkring eder varå, eller såsom edert hjärta ingiver eder det —; "varen Guds efterföljare!" Därmed uppställer Skriften för oss det enda, ofelbara mönstret! Men om vi göra motsatsen av vad Gud gör, älska och berömma, där han hatar och bestraffar, akta ringa och pris-giva vad han håller heligt: då äro vi icke Guds efterföljare, utan motsatsen. Gud skola vi likna, tänka och handla såsom han; då ära vi honom och äro vissa om hans kärlek, om ock vårt efterliknande blott är en lärjunges, icke en mästarns. Lär en därför känna Gud och alltmera känna honom i hans» ord och framför* allt i Sonen; där lärer eder Gud själv, handlar och vandrar inför eder. Men hasten icke flyktigt där förbi, utan akt given noga, begrunden, bedjen och sträcken eder emot den himmelska förebilden, så att I mån fatta den; och om I fallen, så stån alltjämt åter upp; Guds kärlek•

skall förekomma eder, komma eder till mötes och följa efter eder, och så även komma in i eder (Joh. 14: 21, 23), så att I fån makt att bliva Guds tjänare, ja Guds barn. Men de som förakta detta, de som på grund av Guds kärlek obesvärat åsamka sig skulder och indriva sina fordringar, såsom dem gott synes, de hava ännu icke sin sak klar: de äro ännu icke fria från den konungsliga domstolen, som ensam avgör över skuldernas efterskänkande och betalning, och avgör efter heliga lagar. Denne Herre och Konung haven I att frukta, om I icke viljen lara älska honom och efterfölja hans kärlek. A mien.

53. Given Gud vad Gud tillhörer.

Matt. 22: 16—22.

Älskade åhörare! Vid våra förra betraktelser av dagens evangelium hava vi den ena gången haft till vårt huvud-märke den mänskliga skalkaktigheten hos fariserna och vår Herres gudomliga sanning, den andra gången den världsliga överhetens ämbete enligt ordet: "Giver kejsaren vad kejsaren tillhörer". Denna gång skall huvudsaken för oss vara det andra ordet: ""Given Gud vad Gud tillhörer".

Huvudsaken är ju visserligen den, att han erhåller sitt, vilken giver kejsaren och folket liv och ande och allt och återtager det; det är den gamla regeln för all rättfärdighet och ordning: åt en var sitt, och om den Högste och Heligaste icke får sitt, icke får sin rätt, vifket "mitt och ditt" är då ännu heligt, vilken rätt står då ännu fast och säker, vare sig det heter kejsar-rätt eller folk-rätt, höghets-rätt eller fattig-mans-rätt, statsrätt eller kyrkorätt? Och dock, vad är mera allmänt ibland människorna, än att ställa sina rättigheter främst och Guds rätt sist! Vi fordra, att vad vårt är, och även utöver vad vårt är, skall åt oss givas och betryggas; och så länge vi därutinnan icke hava att klaga eller sörja, mena vi. att det icke kommer så mycket an på, om Gud erhåller sitt och sin rätt. På Gud och hans rätt akta vi litet, ofta

alldeles intet, på människor och människors rätt akta vi myc ket, ofta uteslutande; och dock voro vi en gång alldeles intet, såsom vi ock intet hava blivit eller kunna bliva allenast av oss själva; allt måste vi ock återlämna, måste själva åter varda såsom intet, vilka vi än må hava varit. Detta gives oss så ögonskenligt, så handgripligt att inse och erfara, men huru förtretsamt, huru överdrivet synes det oss icke, då Skriften •så kärvt säger: "Allenast ett intet äro människors barn, myndiga herrar fåfänglighet; fåfänglighet allenast äro alla människor, huru säkra de än stå" (Ps. 62:10; 39: 6)! Tvärtom, huru snara och färdiga äro vi icke att skrytsamt framhålla och lovprisa, ofta under de skönaste benämningar, vad människor äro och kunna, vad oss tillhör och tillkommer; och huru senfärdiga och oböj samma till att erkänna vad Gud är och vad Gud tillhörer! Huru snart synes oss icke det vara för mycket, som vi skola giva honom, vilken dock först själv giver oss allt, och vilken allt tillhörer ifrån det största till det minsta!

Men detta är det sorgligaste, mina vänner, att vi taga oss så liten tid till att allvarligt begrunda sådana sanningar, som så att säga följa oss på alla vägar; och dock beror det just därpå, om vi överhuvud i trossanningarna skola komma till en levande kunskap och fast övertygelse, så att de invärtes i oss leva och vi leva i dem, eller om det blott blir ett utvärtes inlärt och antaget väsende och en flyktig rörelse vid ett eller annat tillfälle. I stället för att begrunda de oss närmast liggande erfarenheterna, vari en högsta makt och rättfärdighet uppenbaras, som icke

behöver någon människa och icke frågar efter någon människa, som handgripligen giver oss att erfara och se vår och alla människors vanmakt och orättfärdighet — i stället för att vi stilla och djupt skulle aktgiva på sådant, överväga och bevara det i sinne och samvete, fara vi med våra tankar hastigt däröver, varmed vi då mena oss taga en himmelshög flykt, eller göra vi det till föremål för vår förnuftskloka utläggning, tills det är förbi; ja, man vill till och med giva sig utsende av att vara härdad mot sådana naturliga intryck och att hava604 Beck, Kristliga Tal.

trampat ut dem med barnskorna., medan man ännu aldrig i sanning gjort sig förtrogen med dem.

Så är det då icke att undra på att många i vår tid icke mera hava någon känsel eller fattning för Gud eller finna honom och vad honom tillhörer, utan tänka: "Det finnes ingen Gud, som giver oss något, och vilken vi skulle hava att giva något; natur och lycka giva oss allt, vad vi icke giva oss själva". Men kunna då ock törnen giva druvor eller tistlar fikon? Kan naturen, som själv varken har förstånd eller hjärta eller samvete, frambringa människor, så att de hava allt detta ? Kan hon, som själv intet tänker, tänka och leda så, att det övre och det lägre, det förgångna och det tillkommande, det fria och det ofria måste bilda ett helt, det ena passa in i och gripa in i det andra? Det kunna människor lättare tro om naturen, än att en högste Ande efter sin egen bild skulle skapa människor och regera allt. Hellre än de underkasta sig honom, i vilken deras förstånd och hjärta har sin urbild, underkasta de sig en förnuftslös natur och en hjärtlös slump, och, då de dock måste ära något såsom sitt högsta, giva de gudomlig ära åt det, som icke är Gud, och avguda penningar och gods, konst och vetenskap, ära och vällust — hellre det, än att de inför den högste Anden, som är i all världen, men icke av världen och icke efter världen, utan över världen, över natur och människor och händelser, skulle knäböja och nedfalla och säga: "Det är min Gud!"

Given dock Gud vad Gud tillhörer, och given det leke åt någon annan. Människohjärtat fiiåste hava en Gud, därför gör det sig självt en sådan, när det ej har den sanne Guden; du bedriver avguderi med det ena eller det andra i världen, när du icke vill tjäna honom, som allena är Gud; du bliver och förbliver en tjänare åt allehanda fåfängligheter och. ovärdiga ting, som stå djupt under dig, om du icke vill underkasta dig den ende, som står över allt, Gud-Skaparen, som allena kan säga: "Jag år I" — icke, såsom allt i världen måste säga: "Jag har blivit och bliver", nej: "Jag är det, jag är den förste, som först giver allt en begynnelse, jag är ock den siste, som förer allt till en ände; min makt har grundat jör-58. Given Gud vad Gud tillhörer. 605

den och utspänt himmelen; vad jag kallar, det står strax redo; jag är Herren och eljest ingen mer; ingen Gud finnes utom mig" (Jes. 48:12 f.; 45: 5). Ärar du icke honom såsom Gud, giver du åt en annan vad hans är, handlar du, såsom levde du dig själv eller såsom vore det människokonst och människogunst, någon världslig kraft och makt, varur liv och välgång utflyter: se, då giver du det skapade vad som tillhör Ska-paren; du begår därmed det grövsta rov, som kan finnas, i det du icke fråntager en blott medmänniska något av hennes goda, utan fråntager den störste, som icke har sin like, vad han själv är och blott han är, hans guds-ära, och bekläder därmed i stället det, som utan honom alldeles icke funnes till, blott är hans verk: detta är på samma gång ett rov och en lögn, ett vanärande och skymfande. Och vi människor betrakta detta så ringa, medan vi för vår egen tomma ära och egna ägodelar kunna föra de vidlyftigaste rättegångar och sätta himmel och jord i rörelse! Ja, samma människor, som, när det går dem väl, när det som de önska har framgång och lyckas, intet vilja veta av en Gud, icke vilja erkänna det såsom Guds verk och gåva, utan blott såsom sitt eget verk och egen skicklighet under naturens och lyckans gunst — samma människor, när det misslyckas för dem, när det går dem illa, vilja nu på en gång veta av en Gud, men icke för att åtminstone giva honom äran och böja sig under hans dom utan för att själva sitta till doms över honom, anklaga honom såsom en gäldenär, som icke efterkommit sin skyldighet, ja, såsom en misstlådare, som förgripit sig på dem, själva oskulden. Så behandlas Gud av människorna, Skaparen av sina skapade varelser; och vid allt detta kunna de vara så säkra, kunna pocka och hoppas, att deras sak dock måste lyckas och att de icke till sist skola nå en gräns, där det varder räknat med dem efter rättfärdighetens lag. Men det skall räknas — han, vilken såsom Skapare har åt en var givit sitt, han giver även såsom Domare och Vedergällare åt en var sitt! Han, som är och förbliver helig, låter säga till de säkra människorna: "I människobarn, huru länge skall inin ära vara vänd i smälek? Huru länge skolen I älska få-606 Beck, Kristliga Tal.

fänglighet och fara efter lögn? Jag, Herren, det är mitt namn, och jag giver icke min ära åt en annan eller mitt lov åt belä-tena. Dem som ära mig, dem vill jag ock ära; men de som förakta mig, skola komma på skam! Herren drager ut såsom en hjälte, och de som förtrösta på avgudar, de skola vika tillbaka och stå där med skarn'7 (Ps. 4:3; Jes. 42: 8; 1 Sam. B-2:80; Jes. 42:13, 17).

Ansen det således icke, mina älskade, såsom något oväsentligt och ringa, om I t jätten det skapade eller Skapar en r om I bliven människo tjänare eller gudstjänare, om I given Guds Majestät dess ära, tillbedjen honom såsom eder och alla människors och alla tings Skapare och Domare, eller I umgåns med honom såsom vore han blott en människa såsom 1, eller till och med allenast ett blint naturväsen och ett lyckohjul. Proven eder själva härutinnan^ och tron icke så hastigt, att saken är på det klara för eder. Även aposteln Johannes höll det för nödigt att i sitt första brev till och med för sina kristna tillägga varningen: "Kära barn, tagen eder till vara för avgudarne" (1 Joh. 5:21) ! Och Luther klagar i sin stora katekes (första artikeln): Huru få äro de, som tro på himmelens och jordens Skapare; "ty vi gå alla hastigt förbi det, höra det och säga det, men se icke och betänka icke vad orden innebära". Ja, han tillstår uppriktigt om sig själv: "Jag har genom många övningar, Gud vare lov, kommit därhän, att jag börjat tro på att Gud är himmelens och jordens Skapare!" (Jena-upplagan av Luthers skrifter, band VI, sid. 391). Ingen må således mena sig redan ha hunnit långt förbi sådan övning och varning eller föreställa sig att tron på Gud vore något så allmänneligt; må fastmera var och en säga sig: "Tänk på din Skapare, tänk på honom redan i din ungdom och ännu även i din ålderdom!" (Pred. B. 12:1.) "Ve dig, som vill gå till rätta med din Skapare, ja, ve dig, du skärva bland andra skärvor av jord!" (Jes. 45: 9.) "Därav kommer all högfärd, när en människas hjärta viker av ifrån sin Skapare". (Syr. B. 10:12.) Och så är det ock en högfärdig eller oförståndig kristendom, som tror sig icke mera behöva giva Gud vad Gud tillhörer, tillbedjan av hans;53. Given Gud vad Gud tillhörer. 607

skapare-majestät, emedan denne Skapare till allt annat även bevisat den nåden att giva oss sin enfödde Son. Just det är Gudssonens verk, såsom han själv säger, att han prisar och ärar himmelens och jordens Herre såsom sin Fader och kungör honom för de sina såsom den, vilken är större än allt, vilken har givit även honom, Sonen, allt, till och med att döma, på det de skola inse (säger han i sin sista bön) att Fadren är "den ende sanne Guden" (Matt. 11: 25; Joh. 8: 49; 10: 29; 17: 3 f.; 6:10). Den sanne Kristus förer således icke bort ifrån Gud och hans Majestät, utan han förer djupare in däruti ;• han förklarar Guds namn i oss, icke vanärar det, såsom vore han icke mera allt i alla, även i Sonen; ty "allt mitt är ditt, och ditt (intet annat) är mitt" (Joh. 17:10). Kristus är vägen, den levande vägen, genom vilken vi just komma Gud nära och Gud kommer till oss, så att han på nytt bliver vår Skapare och vi bliva en ny Guds skapelse, så att Gud icke blott är över oss, utan ock i oss. Och då först lära vi att rätt tillbedja Gud såsom Fader i anden och i sanningen; vi lära alltmera förstå och tro, vad det innebär att säga med aposteln: "Om ock några så kallade gudar skulle finnas, vare sig i himmelen eller på jorden, så finnes dock för oss allenast en enda Gud: Fadren, av vilken allt är" (1 Kor. 8: 5 f.). Det blir nåd och sanning för vårt hjärta att instämma i det himmelska utropet: "Helig, helig, helig är Herren Gud, den Allsmäktige, han som var och som är och som skall komma", att tillbedja honom, som lever i evigheternas evigheter, att falla ned med de äldste, vilka lägga ned sina kronor inför tronen och säga: "Du, vår Herre och Gud, är värdig att mottaga pris och ära och makt, ty du har skapat allting; och därför att så var din vilja, kom det till och blev skapat". (Upp. B. 4:8—11.)

Men tron ej heller, mina vänner, att om man instämmer i sådant Guds pris, bekänner honom såsom Skaparen och Herren och genom yttre gudstjänst erbjuder honom sin hyllning, så giver man därmed också åt Gud vad Gud tillhörer, och blott där rå otro och gudlöshet råder, skulle Gud icke erhålla vad honom tillkomme. Då skulle Herren icke behövt008 Beck, Kristliga Tal.

säga till judarne och fariséerna: "Given Gud vad Gud tillhörer". Där fattades ju alldeles icke gudsberömmelse och gudsbekänneise och sköna gudstjänster, såsom Gud själv hade foreskrivit det; de hade avsky för avgudarna och särskilt säger Paulus om fariséerna: "Jag har tillhört det strängaste partiet i vår gudsdyrkan och levat såsom farisé" (Ap. G. 26: 5). Allt detta kan ännu äga rum, ja, i själva verket tillgår det ännu hos oss på samma sätt som hos det gamla förbundsfolket. Såsom hos Israel, vilja de flesta ibland oss med det, som de utvärtes giva Gud, friköpa sig ifrån förpliktelsen utf i sarming giva Gud vad honom tillkommer: att med hjärta och Uv göra allvar av att tillbedja Gud allena och icke hava anseende till människorna; verkligen ära honom såsom Skaparen och

Domaren, som har livets ande och alla vägar i sin hand och giver alla allt; just därför ej ställa någon skapad varelse, någon person och något gott över honom, utan låta honom verkligen varå Herren, för vilken allt måste stå tillbaka och vars ord gäller. Att göra allvar därav, det just är i människornas ögon det tunga ok, som de icke vilja underkasta sig; hellre låta de sig betungas med de största .yttre bördor och umbäranden, bekväma sig till vilka yttre gudstjänstliga iakttagelser som helst och till alla yttre offer och verk, såsom judarne gjorde — för att blott lugnt få behålla sina egna hjärtetankar och kunna leva efter vad bland människorna gäller såsom gott och gudeligt. Detta kallar Herren att "med hjärtat vara långt ifrån Gud och fåfängt dyrka honom", ja vanära honom; och därvid kommer det alldeles icke blott an på grova synder: fariséerna voro inga äktenskapsbrytare, inga tjuvar och bedragare, utan stränga i hela sin vandel; de voro ej heller skrymtare på det sätt, att de blott till det yttre skenet bekände sig till Gud och iakttogo gudstjänsten, men invärtes voro bespottare och otrogna — det voro snarare saduceerna, och Paulus skulle då icke hava sagt om sig såsom en berömmelse: "I fråga om lagen har jag varit en farisé, i fråga om rättfärdighet — den sorn vinnes i kraft av lagen — en ostrafflig man" (Fil. 3: 5 f.; jämf. Ap. G. 23: 1, 6; 26:4 f.). Icke inför människor och icke inför sig själva.

men inför Herrens skarpa öga voro de skrymtare, och detta därför att de i sitt nit om Gud och gudstjänst icke gjorde det inre till början och huvudsak, utan framför allt och ivrigast sågo på det yttre och yrkade därpå; i fråga därom skaffade de sig och andra mycket att göra, men därunder försummade de. åter och glömde mer och mer att se på det inre och uppbygga detta. Så äro och bliva då människorna allt mera utvärtes, vad de invärtes loke äro: väl tala och göra de mycket, som är skönt och gott och fromt, men det finnes icke liv och sanning i deras inre. Och därvid hava de själva, sådana de nu en gång äro, ingen tanke på att det skulle stå illa till, de själva och deras likar anse det icke för skrymteri: de hava ju, å ena sidan, ingalunda någon uttrycklig föresats att vilja bedraga Gud och människor med ett blott tomt sken, utan äro med hela sin själ i sina utvärtes ting, hålla det för en helig plikt att så tala och handla, och vredgas av hjärtegrunden på alla som icke handla lika med dem; och å andra sidan blir hjärtat självt just därigenom alltmera förytligat, så att man alltmera vänjer sig att döma efter utvärtes anseende, alltmindre vill och förmår att tränga in till grunden, se på väsendet; även Guds ord och bud vill och förmår man alltmindre att fatta och fördraga i deras inre allvar, i deras heliga djup, man undviker deras hjärtat genomträngande skärpa, tyder dem på det yttre och lugnar sig med att på så sätt lämna dem all ära och förskaffa dem erkännande. Så blir man i Guds och hans Sons ögon en skrymtare, utan att man tror det och uttryckligen vill det, utan att man är en avsiktlig bedragare, en grov eller hemlig syndare. Här må nu åter ingen i hast hålla sig för god till sådant; huru smittande och farligt sådant skrymteri är, visar profeten, som ropar: "Från profeterna i Jerusalem har gudlöshet gått ut över hela landet; sina egna hjärtans syner tala de, icke vad som kommer från Herrens mun; därför skall jag giva dem malört att äta och gift att dricka" (Jerem. 23:15); och såsom en huvudsak inskärper vår Herre hos sina närmaste lärjungar, som dock voro ärligt folk: "Tagen eder till vara för fariséernas surdeg, det är: för skrymteri" (Luk. 12:1; jämf. Matt. 16:6—12).

Den som nu menar, att det vore blott avskyvärt folk, som i den heliga Skrift kallas "skrymtare", och att en ärlig man, ännu mera en Kristi lärjunge, finge i detta avseende vara trygg, eller att på den väg, där man är ivrig för Herren, för hans kyrka och för gudstjänsten, där vore minst att finna skymtare eller att behöva frukta därför — den som så lätt är färdig, han må väl se till, huru det står till med honom själv. Och just i våra dagar, då stora och små åter bliva ivriga att jaga efter utvärtes ting, även i det som hörer till kristendomen och gudstjänsten, är det icke någon förbrytelse, utan den heligaste plikt, att lägga människorna på hjärtat Herrens ord: "Detta folk nalkas mig — med sin mun, och ärar mig — med sina läppar, men deras hjärtan äro långt ifrån mig; och fåfängt dyrka de mig, eftersom de läror, de förkunna, äro människobud" (Matt. 15: 8 f.). Det är ingen förbrytelse, utan den heligaste plikt, att alltjämt åter inskärpa, vad Guds Son, som lärer Guds väg rätt och icke har anseende till människor, säger: "Tagen eder framför allt till varå för fariséernas surdeg, det är: för skrymteri", men icke: "Framför allt sörjen med alla möjliga medel för, att kyrkorna måtte bliva fulla"; och åter säger han: "Gör först insidan av bägaren ren, för att sedan också dess utsida må bliva ren", men icke: "Sörjen först för utsidan, på det sedan också insidan må bliva ren" (Matt. 23:26). Detta är och förblir gudomlig sanning, som av ingen kan

omkullkastas.

Men visserligen är det, som Herren kallar skrymteri, i början och en längre tid blott ett fördolt, smygande ont, som människorna själva icke så anse; dock kommer genom Guds skickelser en tid, då det måste blottas i sitt fördärv, såsom Herren i dag och ofta blottade det hos fariséerna. Blir efter Kristi förebild och enligt hans ord Guds väg rätt lärd, utan att man därvid rättar sig efter den ene eller den andre; angripes det yttre väsendet, varpå lägges så mycken vikt, och yrkas det på det inre; underlåter man att åt något av de partier, som uppträda i Guds och folkets saker, såsom fariséer och sadduceer, kejserliga och herodianer, giva den ära, som de göra anspråk på, och skänker man intet av deras älsklings-

ämnen något företräde; bliva de med sina partifrågor och tvister helt kort avfärdade, såsom Herren gjorde, så att man icke giver sig fången åt dem, fastmera träffar dem i deras samvete och hänvisar den ene såsom den andre till Guds rätt och lag; fattas Guds ord och bud i en strängare mening än den, vari man är van att fatta dem, hämtas mera därur, än vad som redan till de gamle och av de gamle sades; kräves en större rättfärdighet för ingången i Guds rike än den, man redan tillrett åt sig och gjort till ett vilobolster för sig, framställes en trång väg, i stället för den bekvämt tillredda vägen — då såras visserligen hjärtat djupt icke blott i sin egenkärlek, utan ock i så mycket, som blivit dyrbart och av värde för det, och den som icke av hjärtegrunden älskar sanningen och ställer den rätta Guds väg över allt, han kan icke övervinna. Därför var och är det alltid få, som tränga igenom; men hos andra kommer det då först i dagen, hurusom under allt det fromma och gudstjänstliga väsendet en surdeg satt sig fast och sätter sig fast i hjärtat, vilken nu så mycket mera oskyggt bryter ut? som man övertalar sig och andra, att man förer Herrens och hans folks sak; detta uppväcker nit och mod, såsom hos fariséerna, så att man även med orättfärdiga medel och vägar, för vilka man eljest skulle sky, vill fånga och undertrycka den obekväma sanningen. Men ej heller då kan ett sådant falskt nit vara så samvetslöst, att det skulle handla rätt fram, utan emedan det yttre just blivit någonting heligt för hjärtat, kan och vill man ej i kampen emot sanningen lösgöra sig från de lagstadgade formerna, från Guds ord och tjänst; däri måste allt kläda sig. Detta giver då hjärtat den farliga ro och säkerhet, i vilken man icke ens vidare allvarligt besinnar sig över sanningens ord, som man får höra, utan följer sin känslas motvillighet, förhårdnar och förbittras alltmera och handlar därefter; man föraktar Guds råd, under det man tror sig sitta i Guds rådslag; man förhindrar och förföljer hans ord, under det man tror sig giva det all ära; man sätter sig över Guds bud och förbud, under det man ivrar för Guds tjänst och rike; man ställer sig, såsom om man ville låta sig läras och blott åstundade sanning, under det man

icke mera kan med enfaldigt öga se an sanningen, utan allt måste hänföra sig till gammal vana och mening eller till partisinnet och partivägen, och då det icke vill gå in därpå, lägger man nät och snaror därför, under det tungan talar, såsom om det blott gällde trossaker. Detta kallar Herren att vara blind och en blind ledare; det är samma surdeg som fariséernas, varmed de bragte sig och sitt folk i gropen (Matt. 15:14; Joh, 9:41), under det de så säkert trodde sig giva Gud, vad Gud tillhörde, och blott ivra för hans namn och hans sak.

Nu väl, mina vänner, är detta skrivet oss till förebild eller icke? Och vad är att göra? Man måste behjärta, vad den heliga Skrift så ofta säger: "Bedragen eder icke" (Jerem. 37:9; 1 Kor. 3:18; Jak. 1:22); förliten eder icke på edert - eget hjärta, ej heller på vad hos människor gäller. Där gäller blott, vad som redan blivit omtyckt och som vet att göra sig omtyckt, vad som har vunnit ett anseende och därpå stöder sig; därunder blir då den sanning, man mottagit och ännu har, gjord till en människotjänare, så att det icke mera är den sanning, som frigör; och vad man ännu icke har av sanningen eller ens någonsin får, de gamla förgätna sanningarna och de nya ännu icke erkända sanningarna äro misstänkta och väcka ovilja, förkastas, ja, behandlas slutligen såsom brottsliga och ett utsäde till fördärv; den som blott ser på, huruvida något gäller eller icke gäller hos människorna, kommer ofta, utan att han vet det, därhän, att han strider emot Gud, och därför måste han lida hugg, om ock mindre än den, som vet vad han gör (Luk. 12: 47 f.). Han måste lida hugg— ty ingen inkommer i en sådan förvillelse och blindhet utan egen skuld; Gud är icke en frestare till det onda och vill icke människans fall, men han låter ej heller någon undgå de frestelser, som skola pröva och luttra människans hjärta, varvid hon måste visa, om hon har Gud och hans sanning kärare och heligare än sitt eget käraste och heligaste: detta gäller det och därefter avgöres det, om människan undfår mera till det hon redan har, eller om hon åter förlorar vad hon förut

tillhörer. g[3

häft; om hon vidare växer in i sanningen, som ligger i det fördolda, eller om ljuset i henne avtager och bliver mörker.

hären då, mina älskade, att på allvar ställa sanningen över allt, över eder själva och över alla människor, även där hon står i strid med eder själva och andra, som mycket gälla; lären att på allvar taga Jesus, såsom fariséerna helt riktigt kallade honom, såsom Mästaren, vilken man således icke får vilja mästra och föreskriva, huru han skall skicka sig emot oss, utan vilken man måste låta vara och gälla för vad han är och vad han säger: lären att med allvar taga honom såsom Mästaren, vilken lärer om Guds väg, vad rätt är och huru vi skola gå den, men icke lärer oss att blott med Guds namn besegla vägar, sådana vi uttänka dem; såsom Mästaren, som icke frågar efter någon och icke har anseende till personer, således ej heller kan tillåta oss — därest vi skola rätt förstå och rätt lära andra hans gudsväg — att fråga, huru den passar till det och det, och om den icke stöter emot något hävdvunnet eller nytt med anseende. Lären att på allvar giva Gud det Gud tillhörer och icke sätta människor och mänskligt i Herrens ställe; lären att sannskyldigt i hjärtat frukta Gud över allt — ty en sådan fruktan för Gud är och blir grunden till allt gott, den tillkommer Gud från all världen alltid och för evigt, just emedan han är och förbliver Gud, Herre och Domare över allt; lären att älska honom över allt, ty han är det högsta goda och livet, giver alltid alla allt, giver ock sig själv i sin egen Son. Begrunden detta allvarligt, mina älskade, både hans stora, heliga majestät och hans stora, nedlåtande nåd; då skall edert hjärta allt uppriktigare höja sig ned under Gud och fyans ord; men då skall det ock allt kraftigare upphöjas i Gud och hans himmelrike; då skall edert hjärta också renas från människofruktan och människo-anseende, från villfarelse och skrymteri, så att I fån en tro, som icke står på en mänsklig grund, utan på Guds kraft och sanning, så att I av hjärtat ären lydiga hans läras förebild, denna lära, som visserligen från begynnelsen överallt blev motsagd och i varje tid motsäges — så väl av dem, som icke tro, som av dem, som med sin tro blott bliva stannande vid614 Beck, Kristliga Tal.

det gamla eller det nya — men som ock, utan kejsare och rike, i alla tider varit oövervinnelig och hos dem, som upptaga henne, intrycker i hjärtat ett sanningens insegel, vilket människor icke kunna eftergöra eller sönderbryta men som är en inre underpant på en härlig förlossning. Saliga äro de, som höra Guds ord och — bevara det. Amen.

54. Frågan om uppståndelsen.

Matt. 22: 23—33.

Älskade åhörare! Det finnes ett ordspråk, som säger: "En dåre kan fråga mera, än sju visa kunna besvara"; varav kommer detta? Därav, att även den, som skall betjänas med svaret, redan måste förstå något av den sak, varom fråga är, och vidare därav att just de största och undransvärdaste saker, som mest giva ämnen till frågor, alldeles icke kunna förstås och begripas, innan de själva giva sig till att ses och erfaras. Vad återstår då annat för den visaste än vad Herren i dagens evangelium och vid andra tillfällen gör? Han kan blott kort och gott säga: "Så är det", eller: "Så är det icke, som I i eder okunnighet föreställen eder". Men att förklara och göra begripligt något, vilket såsom uppståndelsen tillhör en för de frågande tillsluten värld, det försöker ingen vis man, och icke heller gjorde Herren det. Först hade de frågandes själar måst ombildas, måst in i Guds skola, som de trodde sig redan hava lämnat bakom sig, och dessutom hade förut tilldragelser måst försiggå, sådana man dittills i världen ännu icke upplevat: Guds Sons medlaredöd och uppståndelse, världsdödens övervinnande och stiftandet av ett nytt liv; ja, ännu andra tilldragelser hade måst komma därtill, sådana som till och med i vår tid ännu icke upplevats: Medlarens nya uppenbarelse i sin makts ännu fördolda majestät och kraft, och förvandlingen av himmel och jord — då först skall varje människa begripa, vad död är och vad liv är, vad kropp och ande är, så ock vad uppståndelse är, huru och varigenom den är möjlig och nödvändig. Nu heter det: Gören eder bekanta54. Frågan om uppståndelsen. 615

med Skriften och Guds kraft, och låren framför allt att med detta ljus genomforska edert samvete, edert hjärta och liv, att allvarligt inse edra villfarelser, eder okunnighet och vanmakt; lären väl åtskilja den gudomliga visheten och den mänskliga dårskapen, denna världens förgänglighet och den eviga kraften i henne och över

henne; lären eder tro den Allvise, som säger eder, vad all världen icke vet, tro den Allsmäktige, som även förmår och gör, vad han säger, vars första handling är denna världen, där intet lever av sig självt, och vars sista handling är en ny, härligare värld, där han skall vara allt i alla, den levande Guden för idel levande väsenden, de där icke mera dö.

Sammanställer man sadduceernas fråga och Herrens svar, ser man, att det var en barnslig fråga, dessa framställde, och att Herren svarade dem såsom en man, såsom en mästare, såsom de själva kallade honom. Sådana frågor uppstiga ännu alltjämt i människohjärtat; och huru viktigt vore det icke, att vi lärde oss själva manligt besvara dem, såsom aposteln säger: "Sedan jag blev man, har jag lagt bort vad barnsligt var; varen icke barn till förståndet, nej, varen barn i ondskan, men varen fullmogna till förståndet" (1 Kor. 13:11; 14: 20). Men därtill hörer framför allt, att vi förbliva i och tillväxa i det som gör vis för det eviga, i de ord, som tillhöra all vishets Fader; att vi därvid avvisa de dåraktiga och onyttiga frågorna och i fråga om det, som vi ännu icke se och förstå, avbida Guds verk, vilken gör allt i sin tid (2 Tim. 2: 23, 25 f.; 3:14 t; 1 Tim. 4: 6 f.; Rom. 3:25; Tit. 2:13). Huru går det oss själva på naturens område i förhållande till våra ~barn? Huru ofta uppställa de icke frågor, som blott delvis eller alldeles icke kunna besvaras, icke därför att icke något rätt svar därpå gives, utan emedan barnen själva först måste erfara och uppleva mångahanda, varförutan en förklaring icke kan givas dem. Någon kastar t. ex. utsäde på sin åker, under det hans barn för första gången ser därpå, väl vetande att man ingenting får bortkasta och fördärva, men utan att ännu veta något om åkerbruk; vad skall barnet då i sin föreställning och tanke kunna sluta till annat, än att det nu616 Beck, Kristliga Tal.

är förbi med kornet, att intet bröd fås mera, och att fadern själv har nedtrampat och fördärvat det? Och fadern, om han vet att tala förnuftigt med barnet, torde väl säga till det, i stället för att blott skratta åt det och banna det: "Det gör jag icke för att fördärva korn och bröd, utan för att vi måtte få mera; de på marken nedkastade kornen skola genom Guds kraft uppstå, och inom kort är hela fältet fullt av ny frukt." Men däruppå kan barnet ännu framkasta månget huru och varför, utan att saken kan göras tydligare och begripligare för det; efter allt tal hit och dit återstår då den förmaningen: "Du måste vänta, till dess tiden är inne, och lära ännu mera; då skall du nog se det, och även bättre förstå.71 Men om nu ett sådant oerfaret barnaföstånd förvetet fortsätter sina frågor, tvistar, knotar eller gör spe, såsom vore faderns handling och utsago orätt och oförstånd, såsom vore en kornets uppståndelse någonting omöjligt och löjligt, så är detta icke mera blott barnslig svaghet, utan barnsligt trots och övermod, som förtjänar straff.

Barn likna vi nu alla av naturen i de ting, som icke äro av denna världen, utan ovanifrån — ty det, som ligger utom och över denna sinnevärld, är för oss ett lika så obekant land, som den jordiska världen är det för barnen. Vi veta ej heller höger eller vänster i den osynliga världen; och i bästa fall börja vi fråga och söka efter henne såsom svaga barn, börja ana att det gives en vishet ovanifrån, till vilken man med visheten här nedifrån icke når. Detta sökande efter och denna anmg om en högre värld äro av Gud nedlagda i människornas hjärtan, och av ålder har han gått desamma till mötes såsom en vis fader, som icke på en gång, utan småningom meddelar allt mer och mer av sin vishet, och gör det meddelade allt tydligare och begripligare. Därför (heter det i Luk. 11:49; Matt. 23:34) säger Guds Vishet: "Jag skall sända till dem profeter och apostlar"; och till och med Sonen, i vilken alla den gudomliga vishetens skatter ligga fördolda, har Gud sänt i den värld, som blivit honom otrogen; så har för människorna alltmer och mer upplåtits Guds himmelska fördolda vishet, sådan den före världen och över5lf. Frågan om uppståndelsen.

världen består, vilken intet öga ännu sett, och intet hjärta kan ana, vilken alldeles icke kan fattas genom denna världens åskådning och av egen eftertanke, utan vilken Guds egen Ande uppenbarar för de utvalda, och dessa hava icke med klokt tal om mänsklig vishet, utan i Ande och kraft bevisat sig såsom Guds helgade tjänare och såsom vittnen om en högre värld (1 Kor. 2:4 ff.). Så bevisar sig Gud för oss såsom vår Fader, som nedlåter sig till de frågande och sökande barnen, giver dem förklaringar och antydningar, så mycket de kunna fördraga och förstå, giver dem löften och uppmuntringar, där de ännu icke kunna skåda och erfara; och de som i sådan gudsskola låta sig läras och dragas till den övre världen, de lära känna högre väsenden än de högsta människor äro, högre krafter och skatter, högre liv än det som alstras, växer och vissnar på jorden; de "komma fram till

enheten i tron och i kunskapen om Guds Son", i vilken allt mänskligt och jordiskt är förklarat till himmelsk fullkomlighet, och av hans fullhet få de hämta, så att de ej mera förbliva barn, utan "komma till manlig mognad och så bliva fullvuxna, intill Kristi fullhet" (Ef. 4:8—15).

Men nu gives det även bland oss fullvuxna många sådana förvetna såsom bland barnen; och, i grunden taget, hos vem av oss sitter ej förvettet i hjärtatf Än är hjärtat klenmo-digt och misströstande, knotar och klagar emot Gud, emedan det icke förstår hans anstalter, tankar och vägar, och icke ser vad som skall bliva av det han gör och låter ske; än är hjärtat trotsigt, så att vi av oss själva vilja vara kloka, utöver vår ålders skrankor, utöver detta livets och denna världens gränser — och det, som icke låter sig mästras efter vår korta synkrets och vår kunskaps styckeverk, det som icke såsom sådd och skörd redan sluter sig tillsammans inför våra Ögon, det förkasta vi övermodigt. Därför gäller det att icke glömma bort, utan alltid ånyo säga sig det och låta det sägas åt sig: "Gud är Fader, du är blott barn — först kommer sådden, och i tro sås det; skörden medför skådandet, och den har sin bestämda tid." Blott de, som alltid på nytt visa det trotsiga och klenmodiga hjärtat till-

baka inom dess naturliga skrankor, blott de få ett visst och fast hjärta, så att de vänta och tro, lära och tillväxa i stillhet; för dem är det vishet och icke dårskap, detta ord: "Härefter skall du erfara det; tiden först ger rosor, tiden framkallar ur det förmjiltnade sädeskornet ett härligare med frukt rikt belastat strå!" Det är den gudomliga hushållningens lagar, vishetens lagar och den eviga, obegripliga och outrannsakliga kraftens verk. Tanken däruppå, tillbedjen inför detta!

Men de flesta människor bilda sig sin tro efter egen lust, icke efter de gudomliga lagarna, vilja icke först betvinga och bereda det ostyriga hjärtat, för att efterfölja visheten och bliva henne värda, utan gripa hastigt in, göra frågor på frågor, och vilja med få ord hava saken avgjord. Många giva den högsta äran åt sitt eget huvuds tankar, såsom låge redan den närvarande och den tillkommande världen samt Gud själv i detsamma inneslutna, vilja räkna med hela tal, under det de blott hava bråkdelar, vilja höra kornet växa i marken, och redan i sädeskornet se axet med rot och stjälk. Det är de förvetna mästarne; och Gud, med sitt ord och verk är den beledde såningsmannen. För sådana människor är allt, som går utöver deras synkrets och förstånd, en dårskap och en förargelse, och så framför allt den vishet, som icke är här nedifrån. Samlingarna ovanifrån och om den tillkommande världen betrakta de icke efter dessas egen natur, utan göra sig en vanställd bild av dem, med vilken de då efter egna tankar ställa i förbindelse saker, som alldeles icke höra dit, och som då visserligen äro dåraktiga.

Så var förhållandet med sadduGeerna, vilka såsom kloka, levnadsglada världsmänniskor intet ville veta av uppståndelsen likasom ej heller av något, som hörer till det osynliga livet; så föra de då man och kvinna, äktenskap och köttsligt säde in i uppståndelsen, och falla så över denna vanställda bild, gripa efter en sten på släta vägen, och mena sig därmed slå till döds hela tron — med den simpla frågan, vern då en kvinna, som i denna värld till och med efter Guds lag haft flera män, dock utan att hava barn, vem hon nu i den andra

världen skall tillhöra. De taga sig god tid att med rätt välbehag, med många ord utbreda sig över denna sak inför Herren, men icke att förut besinna, om det då verkligen så förhåller sig och måste så förhålla sig med uppståndelsen, som de tänkte sig det. De fråga icke sig själva förut, innan de med sin förvetna fråga vilja mästra Mästaren: "Måste då människorna, om en uppståndelse, ett sådant gudomligt maktverk gives, måste de åter ingå i det gamla bräckliga livet, och icke fastmera i en högre livsställning f Skola de då blott varå lika en sten, som man gräver ned i jorden och som åter såsom en sten kommer fram, och icke fastmera likna sädeskornet, som trots förruttnelsen förvandlas till ett fullt, härligt ax? Skall mannen med mannens svaghet åter uppstå och kvinnan med kvinnans svaghet, eller skall icke den uppståndna människan vara varken man eller kvinna, icke mera delad i tvenne bräckliga kön, utan en hel fullkommen gudsmänniska f Skall då människan åter behöva dö såsom här, och så gifta sig, för att icke hennes släkt må utdö, eller skall hon vara odödlig och icke mera behöva äktenskapet till släktets uppehållande ? Och skola överhuvud människorna älska varandra såsom man och kvinna, eller kan det icke givas ett högre liv och älskande, ett beständigt levande i varandra hos dem, vilka såsom sannskyldiga Guds barn i gudomlig kraft och på gudomligt sätt tillhöra varandra och älska varandra, icke mera såsom köttets barn på

jordiskt sätt?"

Dit in, bort över kött och värld, visar den gudomliga kraften, Skaparens kraft, som icke är uttömd med en förgänglig värld, utan vars avsikter och verk avse det odödliga, såsom den själv är odödlig; men Guds kraft akta och besinna icke sadduceerna, och därför veta de ej heller något om den. Dit in visar dem även Mästaren och säger korteligen: "Änglalika skola de vara, vilka skola vara värdiga att komma till denna värld och till uppståndelsen ifrån de döda; hjälteandar av gudomlig kraft skola de vara, icke mera svaga, jordiska käril." Men såsom sadduceerna icke besinnade Guds kraft, så besinnade de ej heller, vad de ännu funno för gott att läsa i Skriften. Detta visar dem Herren med an-620 Beck, Kristliga Tal.

förande av ett ställe i stället för flera, där Gud högtidligen kallar sig själv "Abrahams, Isaks och Jakobs Gud'7; sådant läses tanklöst av människorna; men besinnen eder dock, 1 som ären så färdiga att uppsamla frågor från gatan för att därmed förvirra eder och andra, besinnen eder, om Gud skulle nämna sig med dödas namn, såsom vore han en herre, den där intet ägde, skulle nämna sig med namn, som i hans rike alldeles intet mera hava att betyda, eller aldrig mera skola betyda något? Visserligen lika så litet, som en förnuftig furste skulle sätta in i sin titel namn på länder, som alldeles icke mera äro förhanden, eller som han icke mera vill vinna! Men fara vilse måste alla, även de klokaste, om de varken känna Skriften eller Guds kraft, och icke i tålamod använda det rätta allvaret att lära känna dem; fara vilse måste de, som hålla sina egna irrbloss för världssolen, och vilja bortförklara framtidens fördolda djup och höjder, oaktat de icke sett döden i ansiktet, mycket mindre en påsk, en uppståndelsemorgon — vad kan då jordeförståndet, när det hör om det överjordiska, annat än vilja mäta den gudomliga makten med den mänskliga vanmaktens mått och upplösa det, som är gudomlig kärlek och gudomligt liv, i denna världens dimm-liv, i dess trånga kretslopp av födelse och död, av flyktig kärlek och bedräglig lust?

Låtom oss då vara tacksamma, mina älskade, att den heliga Skrift giver oss trogen kunskap om en Guds kraft, som icke blott sträcker sig över jorden och denna tid, utan sträcker sig över himmel och jord, död och liv, tid och evighet; kunskap om en värld, som, högre än denna värld, är byggd på eviga krafter och har en skatt av ägodelar, vilka draga icke nedåt, utan uppåt, draga uppåt icke blott anden utan själ, kropp och ande, så att hela människan finner full tillfredsställelse och, jämte hela naturen, i det inre och yttre är en spegel av den gudomliga härligheten, ett uttryck av odödligheten och den obefläckade saligheten — tanken därpå, tillbedjen inför detta! Låtom oss tacka, att ingen av oss behöver förtvivla under detta livets vanmakt och obeständighet, andliga och kroppsliga tvång och död; att fastmera hela54. Frågan om uppståndelsen. 621

rikedomen av gudomlig nåd erbjudes oss i Jesu Kristus, i den för oss hit nedkomne, för oss döde, uppståndne och upp-farne Guds Son, så att i honom en Guds kraft upplåtes för oss, som icke blott bär, regerar och dömer allt, utan som gör salig, visar oss vägen, banar vägen för oss och införer oss i sanningens och rättfärdighetens rena värld, i odödlighetens fullkomliga liv! Men ingen må tro, att otron gör klok och rik, att man därmed skulle finna en skatt, som andra icke känna och hava, att .den med sitt tvivel och förnekande av en kraft och vishet ovanifrån skulle väga tyngre på sanningens vågskål — den gör dig blott lättare, lättare genom förlusten av en Gud, en Återlösare, en hel tillkommande värld. Och ej heller må någon tro, att efter döden en uppståndelse till det eviga livet följer av sig självt, såsom ur det utsådda kornet ett nytt ax uppväxer. Kornet måste ovanifrån erhålla ljus och växtkraft; och i sig självt får det ej vara något odugligt och fördärvat korn, utan måste vara gott och kraftigt, annars fördärvas det åter, om det än skjuter upp. Så måste även människorna, om de vilja hava grundat hopp om livets uppståndelse, upptaga i sig kraft och liv ovanifrån av Gud; och detta erbjuder Jesus genom sitt ord och sin Ande åt dem, som tillägna sig det i trogen läraktighet och lydnad; därmed bliva vi en god säd, som övervinner döden och kan bära livets frukt.

Väl bliva således människorna, såsom de alla i Adam dö, alla i Kristus levandegjorda (1 Kor. 15:22), ty han är hela skapelsens Herre och hela mänsklighetens Huvud, som har företrätt dem inför Gud, och med sin återlösning köpt alla åt sig; men han skall likaså en gång även företräda Gud inför människorna, och i Skaparens heliga namn handla med dem; därför skola alla, sedan de ur döden åter blivit levande gjorda, framställas inför Kristi domstol (Rom. 14:10) och mottaga vad dem tillkommer, allt eftersom de själva fåfängt mottagit Guds nåd eller

rätt brukat den, varit Kristi evangelium lydiga eller icke. På den grund att alla få säga till honom "Herre, Herre," skola därför ej alla komma in i himmelriket; livets Herre skall icke utan prövning intaga i den nya världen det622 Beck, Kristliga Tal.

förskämda och det goda, det odugliga och det fullmogna, såsom det i den gamla världen är om vartannat; utan han skall skilja mellan korn och agnar, vete och ogräs, får och getter, rättfärdiga och orättfärdiga, skall fördela dem åt den högra sidan och den vänstra, uppåt och nedåt, till himmel och helvete; han skall till och med skilja och dela den yttre världen, jorden och dess himmel i och genom en eld, som bort-smälter allt orent och all förargelse, så att det blir en sann, rättvis världsdom. Såsom nu, genom en människas synd, döden har trängt fram till alla människor, så kommer visserligen även genom en människas nåd uppståndelsen till alla (1 Kor. 15:21); men åt samma ena Människa, åt vilken nådemakten är given att göra levande, är även all domsmakt given, och detta därför, att i hans nåd alla skola och kunna vinna helgelsen i Gud och återlösningen ur domen. Därför säger han själv (Joh. 5:28 f.): "Den stund kommer, då alla, som äro i gravarna, skola höra hans röst", samma röst, som redan på jorden ropade: "Lasarus, kom ut", men som då är ett himmel och jord genomträngande maktrop, det där uppskakar och sätter i rörelse alla elementer och krafter ovan och nedan; då måste alla, som äro i gravarna, gå fram: det skall vara en allmän uppståndelse, men därför icke av enahanda art, utan av tvåfaldigt slag, ty "de som hava gjort vad gott är, skola uppstå till liv, men de, som hava gjort vad ont är, skola uppstå till dom". Så såg även Johannes det, då Herren för honom visade och tydde, vad i framtiden skall ske (Upp. B. 20:12 ff.): "Jag såg de döda, både stora och små, stå inför tronen, och de döda blevo dömda efter sina gärningar, och om någon icke fanns skriven i livets bok", d. v. s. ibland deras antal, som medelst Guds nåd fatta det eviga livet i Andens helgelse och sanningens tro (2 Tess. 2:13; 1 Tim. 6:12), "så blev han kastad i den brinnande sjön, det är den andra döden".

Således skola visserligen i Kristus alla till kroppen göras levande, såsom alla till kroppen i Adam måste dö, och särskilt skola alla till kroppen göras levande för domen, på det en var måtte mottaga, eftersom han handlat, medan han levde i kroppen; men just i denna dom bestå icke alla levandegjorda livets5Jf. Frågan om uppståndelsen. 623

prov, emedan deras själar under kroppslivet förblivit i syndens bann, förblivit tomma på allvarligt traktande efter och kämpande för det eviga livet; och i det de blott övertäckt denna inre tomhet på jorden med fåfängliga verk och njutningar, med fåfängliga kunskapers inhämtande och utlärande, eller ock med självald gudstjänst och falsk nådetröst, hava de ej heller verkat några verk i Gud, som skulle kunna bestå för det eviga livet. Så medföra de i domen ingen inre fast livs-grund och ingen skatt för det tillkommande, så att de skulle vara värdiga att uppstiga till Jesu Kristi oförgängliga väsende med dess pris och ära (Rom. 2:7; 1 Tim. 6:19), utan sjunka tillbaka ned i en andra djupare död, där den tomma, syndiga själen i sin ånyo levande kropp har en vilo-lös tillvaro, som man icke kan kalla ett sant liv, och dock ej heller en tillintetgörelse; där det är en gnagande mask, att icke till kroppen kunna dö, och där bedrövelse och ångest tynga på själen; därom säger Herren: "Frukten honom, som har makt att förgöra både själ och kropp i Gehenna". Detta är det "eviga fördärvet", såsom Skriften (2 Tess. 1:9) korteligen kallar det; och det kommer såsom hämnd från Herrens ansikte och från hans överväldigande härlighet över alla dem, som, så länge deras tid varar, icke akta sig själva värda ett liv, för vars förvärvande Gud har uppoffrat sin egen Son — alla, som i stället för att genom Guds godhet och nåd låta sig ledas till rätt botgöring och helgelse, förakta Guds godhets, skonsamhets och långmodighets rikedom, eller missbruka den till säkerhet (Rom. 2: 4 ff.). Om än tusentals nu levande människor finna en sådan Guds hämnd hård och orättvis, så räddar detta dock icke därifrån; och det skall bevisa sig sant, vad skrivet står, att Gud skall befinnas "rättfärdig i sina ord och rättvis i sina domar" (Ps. 51: 6), och att samme Gud, som är kärleken, även är en förtärande eld (Hebr. 12: 29).

Men de, som befinnas värdiga inför Herren att ernå denna värld, de äro lika änglarne i himmelen och äro Guds söner (Luk. 20: 35 f.). Det är sådana, som redan under nådetiden invärtes i sin själ gjort Jesu Kristi återlösningskraft verksam; för dem är då uppståndelsen även deras kropps återlösning ur624 Beck, Kristliga Tal.

döden, under det den hos de andra är ett dess nedsjunkande i en andra död. Hos dem, som befinnas värdiga, är det

nämligen icke en tom, ofruktbar, syndig själ, som återvänder till kroppen, utan det är en av Guds Ande och liv uppfylld själ; ty de hava i denna världen nyttjat Guds sanning och nåd för att så i Andens åker och att skaffa i sig Andens frukter; de hava icke blott lugnat och tröstat sig för sina synder med Jesus och hans förtjänst, utan därmed alltfort renat sig ifrån sina synder, hava invärtes iklätt sig Jesus till sin helgelse till ande, själ och kropp, och till verkande i Gud och för Gud. Dessa hava således en inre skatt, som är av gudomlig art, och frukter, som giva en skörd för evigheten; och såsom de hava iklätt sig Jesus själv, så drager han dem även efter sig i sin upphöjelse i odödlighetens och den obefläckade salighetens värld, i sitt himmelska sons-liv, så att de äro hans avbilder, den förstfödde Sonens bröder, delaktiga av gudomlig natur, uppfyllda med Guds fullhet. Dä bor Gud i dem, i deras ande och kropp, och de bo i Gud med ande och kropp, så att han är allt i alla; hans helighet och vishet, hans kärlek och glädje, Fadrens, Sonens och Andens ena och eviga härlighet genomtränger dem såsom deras naturliga egendom, och de känna Gud i hans himmelska härlighet, såsom de äro kända av honom. Dä är himmelen i dem, och de äro i himmelen, ty även hela världen omkring dem har dä blivit himmelrike; då är varken inifrån eller utifrån mera någon frestelse till synd, varken i kroppen eller världen något som förer bort ifrån Gud eller retar att sätta sig upp emot honom; då lever och andas allt ur Gud, såsom ett enda rent, saligt Andens susande i ostörd stillhet; då gives intet återfall och ingen växling mera, ingen ond tanke och ingen suckan mera, ingen sorg och ingen smärta. Dessa ord äro sanna och vissa; ty de hava sitt bestånd i Guds sanning och i Guds kraft.

Till en sådan salighet, mina älskade, bliva vi alla kallade i Kristus Jesus; det är: denna salighet är oss icke blott tillämnad och förkunnad, utan i Jesu Kristi ord och Ande föres den nära våra hjärtan såsom en Guds kraft, som drager och fattar oss (Fil. 3:12—14). Jagen då därefter, så att I själva

även fatten, såsom I ären fattade; hängiven eder åt Guds kraft och sanning i Skriften, även där den nedböjer eder och sårar eder, den vill just därmed hela och upphöja eder; låten henne verka i eder och genom eder i tålamod; då kan och skall hon ingå i eder såsom eder egendom, såsom eder vishet och rättfärdighet, helgelse och förlossning. Kristus vill och måste vara i eder, icke blott framför eder och för eder; då blir det en invärtes levande kristendom, och den heliga Skrifts ord om uppståndelsen och de himmelska tingen skola uppgå för eder såsom en morgonstjärna i eder själ; då haven I ett levande hopp, en försmak av den tillkommande saligheten (1 Petr. 1:3; Hebr. 6:4 f.). Amen.

55. Herrens hjälp.

Matt. 9: 18—26.

Vilja vi, älskade åhörare, i korthet säga, vad huvudtilldragelsen i dagens evangelium framhåller för oss, så är det detta: En fader går i sin hjärtenöd till Herren, och hämtar honom till sitt barn. Det är en flärdlös vandring, utan världsligt sken och prål; men huru ofta-har den ej sedan blivit beträdd av otaliga lidande, av höga såväl som låga! Huru mycket har icke därmed redan uträttats, som icke står i böcker, men står skrivet i hjärtan, vilkas tro luttrats i elden! Och ser man in i människomängden, så har väl var och en sin nöd, isynnerhet en fader och moder; men haven I ock alla i eder nöd gjort vandringen till Herren för att föra honom till edert hem? När edra barn bereda eder sorger, varför gån I icke tidigt och sent till honom, som givit eder det ordet: "Kasten alla edra bekymmer på Herren, ty han har omsorg om eder" (1 Petr. 5:7)? Varför hållen I icke ut i bön, till dess I veten edert barn samt med eder sorg överlämnat åt honom ?

Föräldranöd och barnanöd hava i vår tid sannerligen icke avtagit emot förr, utan fastmera tilltagit; men vandringen till Herren har avtagit, ehuru det är svårare nu än någonsin

förr att uppfostra barn och föra dem genom världen, så att de hava sitt ärliga bröd, än mera så, att de icke för brödets skull, förlora själen i de rådande förargelserna, och finna ingång i Guds eviga rike, vilket allena förbliver, när världen med dess lust och plåga förgås. Huru svårt det nu är att giva sina barn en sådan utrustning, det känna och tillstå alla rättsinniga föräldrar; vi leva synbarligen i en tid, om vilken gäller vad (2 Tim. 3:1—4) sagt är:

"Men det må du veta, att i de yttersta dagarna svåra tider skola komma. Ty människorna skola då vara självviska, penningkära, stortaliga, övermodiga, smädelystna, olydiga mot sina föräldrar, otacksamma, gudlösa, kärlekslösa mot sina närmaste; de skola älska vällust mer än Gud." Ja, mina älskade, det är omisskännligt, att i våra dagar föräldrar, lärare och överhet hava att kämpa, icke blott med det vanliga, naturliga onda — det är en hemlig mörkrets makt, vilken förlamar och undertrycker det goda och redan i vår barndom stärker det onda. Därtill fattas alltjämt rättsinniga, trogna och förståndiga inom det tjänande ståndet såsom* inom de övriga stånden, av vilka man skulle kunna hava ett rätt bistånd vid barnens uppfostran i sanningen; däremot gives det alltmera förförare och onda exempel, från vilka en fördärvad, smittosam luft utgår. Ytterligare hava så många skrankor fallit, som förut bevarade ungdomen, även där föräldra-uppsikten icke räckte till; den offentliga tukten och strängheten, som åtminstone icke tillåter det osedliga väsendet fräckt trotsa en i ansiktet, kommer denna ej mera till stod och hjälp; det fattas lagens allvar, som är den nödvändiga uppfostraren till Kristus och bevarar saltet, att det ej förlorar sin sälta och trampas under fötterna. Å andra sidan sakna i vår tid föräldrar så många hjälp- och befordringsmedel till vårdande av det goda och kristliga hos ungdomen, i det i hemmen och skolorna, i böcker och anstalter mycket mera undervisas än förr, men mycket mindre uppfostras; man förstår och lär sig att använda många ord och låta allt bli ett sken, icke väsende och kraft; mycket mera tillkonstlas utvärtes till ögontjänst inför människor, men mycket mindre uppbygges

invärtes till en fast, enkel grund av sanning och rättfärdighet, gudsfruktan och gudaktighet; alltmindre förstår man att bringa i ljuset evighetens krafter, vilka ligga i hjärtats fördolda människa, att framkalla Guds avbild i människan; ja, nästan allt omsnärjes av en bildning, som blott omfattar detta korta jordeliv, blott räknar vad av människan i världen skall bliva, och därvid förgäter att död och evighet vänta en, och under det man håller detta jordeliv för sitt enda och allt, tager bland vår tids släkte mord, både självmord och mord på nästan, överhand på ett fruktansvärt sätt.

Så stå då visserligen samvetsgranna föräldrar med anfäktat hjärta i denna tidens vimmel, och veta ofta ej, huru de skola stå emot den ström, som tränger in på dem, huru de skola betvinga omsorgerna för sina barn. Men, mina vänner, Herren över allt lever ju ännu, och vill vara hos oss alla dagar intill världens ände; hans för föräldrar oförgätliga ord: "Låten barnen komma till mig", uppväcka och uppmuntra även oss till den rätta vandringen, sådan fadern i evangeliet gör den, så att även vi falla ned för honom och bedja: "Kom, Herre, och lägg din hand på våra barn! Låt dem icke dö och begravas i världsvimlet, utan fatta i dem och gör dem levande, så att de uppstå och leva för den levande Guden, så att de icke fara hän med fåfänglighetens ström!" Vi hava således såsom kristna förbönens kostliga rättighet, varmed vi i all andlig och lekamlig nöd få ställa fram våra barn inför Herren, evad de äro nära eller fjärran, ännu omyndiga eller redan uppvuxna, redan vilsegångna eller ännu oförvillade.

Men, mina vänner, vi få ej göra oss några falska föreställningar om Herrens hjälp; eljest kunna vi taga anstöt och förarga oss över de vägar, på vilka han förer oss, i stället för att upprätta oss genom honom. Ofta, då ett yttre lidande, såsom sjukdom och död, svårt trycker oss, mena vi nämligen, att det just skulle vara förmånen av en vandring till Herren, att man skulle kunna bedja bort det onda; tron, om det är sanning med dess kraft, skulle väl även nu, såsom det skedde med den av blodgång lidande kvinnan, plötsligt

hjälpa till hälsa, eller skulle, såsom förhållandet var med Jairus, ifrån döden åter kunna väcka till livet ett barn, vars förlust vi knappt förmå bära. Men vi måste åtskilja tiderna, dagarna och stunderna i den gudomliga hushållningen och därefter rätta oss, såsom vi ju i naturens hushållning vid vårt jordiska dagsverk måste rätta oss efter årets och dygnets olika tider, och t. ex. om vintern och om natten icke kunna utföra, vad som om sommaren och på dagen är möjligt och hälsosamt.

Det gives sålunda bestämda åtskillnader och vällingar inom Guds andliga rike, såsom inom hans naturrike. Så var i gamla testamentet, under den stränga lagens hushållning, tiden för Guds vredes uppenbarelse över hans fiender, och därför kunde och fick en Elia i trons kraft kalla ned eld av himmelen; men samma troshandling fingo icke och kunde icke mera apostlarne utföra, emedan med den nytestamentliga hushållningen nådens, frälsningens dag inbröt; deras åstundan efter eld av himmelen blev därför avvisad med de orden: "I veten icke, vilken andes

barn I ären — en annan andes än den förtärande eldsandens i profeternas tid, barn av nådens, hugsvalelsens och tålamodets Ande". Och Döparen Johannes, som dock var den störste bland profeterna, fick icke vara mera än en predikant, en predikant i öknen; hela hans tid var en bättringstid och förberedelsetid, varför ock genom honom varken på de troende eller icketroende något under skedde, såsom på de gamla profeternas tid: han och alla troende måste låta sig nöja med ordet, med bättringens och löftets ord, måste vänta på honom, som skulle komma.

Då nu Jesus Kristus kom, inbröt visserligen de nya undrens stora dag, så att det hette (Matt. 11:5): "Blinda få sin syn, halta gå, spetälska bliva rena, döva höra, döda uppstå, och för fattiga förkunnas glädjens budskap". Men även under denna nya under-tid skedde icke allt om vartannat, utan allt hade sin bestämda tid, så att Herren måste uppmana sin egen moder till tålamod: "Min stund är icke ännu kommen" (Joh. 2:4). Ja, så stora ting än Herren55. Herrens hjälp. 629

utförde på friska, på sjuka och döda, över sjö och land, där han blott fann tro, vid allt detta stora sade han dock själv, att det, som större var, skulle först efter hans bortgång till Fadren ske i hans namn (Joh. 14:12). Dessförinnan, om än hans fiender i sin trotsiga otro fordrade (Matt. 16:1 ff.), att han skulle övertyga dem genom ett tecken av himmelen, i stället för att blott göra tecken på jorden, eller att han, då han hängde på korset, nu skulle hjälpa sig själv och nedstiga från dödsträdet — dessförinnan skedde dock ej detta större, icke förr än stunden kom, att han skulle uppstiga utur själva graven och uppfara till himmelen. Och om vi se på de troende under den tid, hans dagsverk varade på jorden, så kunde väl en av blodgång lidande kvinna genom sin tro erhålla hälsa, och en bedjande fader återfå sitt barn; men ingen kunde då redan med sin tro och bön erhålla sanningens helige Ande, Hugsvalaren, såsom den där pånytt-föder till det eviga livet. "Anden (i denna kraft) var då icke ännu given", säger Johannes, "eftersom Jesus ännu icke hade blivit förhärligad" (Joh. 7:39), och Herren tröstade sina egna apostlar med utsikten på denna förklaringstid (Ap. G. 1:7 f.j.

Men då, sedan han blivit upphöjd på Guds högra hand, då kom en ny stor Människosonens under-dag, varvid han utgöt Anden av höjden, icke i det stilla och fördolda, utan inför all världen med ögonskenliga undertecken, så att apostlarne och andra kristna talade med nya tungor, profeterade, utdrevo onda andar, botade sjuka och uppväckte döda. Men även dessa Andens stora och offentliga undertecken hade sin bestämda tid, intill dess nämligen det nya livet i världen var skapat; då var den kristna trons inre väsende ännu en hemlighet, och hade hela den judiska och hedniska världen emot sig; därför åtföljde ett ögonskenligt vittnesbörd densamma i och genom sådana utomordentliga uppenbarelser, för att så uppväcka judar och hedningar ur deras slummer, till att akta på det rena ljuset. Men sedan, då kristendomens inre sanning och kraft var framställd i ett klart, offentligt vittnesbörd i ord och skrift, och detta vittnesbörd uppbars av630 Beck, Kristliga Tal.

en bland judar och hedningar utbredd församling: då trädde även dessa yttre undertecken tillbaka från världens skådeplats ; kristendomens inre väsende däremot, tro, hopp, kärlek, skulle därför icke upphöra, såsom redan Paulus (1 Kor. 13:8, 13) säger: "Kärleken förgår aldrig. Men profetians gåva den skall försvinna, och tungomålstalandet det skall taga slut, och kunskapen den skall försvinna. Så bliva de då beståndande: tron, hoppet, kärleken, dessa tre; men störst bland dem är kärleken" — kärleken, som omfattar Gud i Jesus Kristus såsom kärlek i gärning och sanning, även då han icke mera gör några tecken. Ja, om dessa underdagars upphörande har även Herren på förhand vittnat, då han emot den judiska meningen, att Guds rike kommer med utvärtes åthävor, säger (Luk. 17:20 ff.): "Guds rike är invärtes i eder. Den tid skall komma, då I gärna skullen vilja se en av Människosonens dagar (en av dessa ögonskenliga kraft- och underdagar), men I skolen icke få se den. Väl skall man då säga till eder: 'Se, där är han', eller: 'Se där är han' (där är en sådan Människosonens dag); men gån icke dit, och löpen icke därefter. Ty såsom ljungelden, när den ljungar fram, lyser från himmelens ena ända till den andra, så skall det ock vara med Människosonen på hans dag" — hans nya stora dag, då alla förra tecken på himmel och jord skola få sin fullkomning.

Så måste vi då7 mina älskade, inse, vilken tid det nu är i den gudomliga hushållningen ? och måste med vår tro, vårt hopp och vår kärlek skicka oss i denna tid. Många troende skulle väl nu vilja uppleva underdagar, så att tron

skulle förrätta stora gärningar och triumfera över otron. Men det är nu en tid, då man icke får "begära stora tingv (Jer. 45: 5), om man icke vill råka in i egenmäktig, falsk storhet, icke vill innästla sig och de sina i världsfördärvet och i de kraftiga villfarelser, som gå i svang; nu måste man fastmera lära sig varå trogen i det ringa, trogen Guds gamla, eviga ord, för att i rätt tid varda satt över den tillkommande världens sannskyldigt stora ting av honom, som allena upphöjer och förnedrar. Det är nu en tid, då "domen skall begynna på

Guds hus" och hans folk måste säga: "Herre, vår Gud, andra herrar än du härska över oss"; men så gäller ock Herrens ord: "Välan då, mitt folk, gå in i dina kamrar (icke: blanda dig i denna tidens världsvimmel och löp hit och dit efter hjälp), gå in i dina kamrar (drag dig tillbaka), och stäng igen dörrarna om dig; göm dig ett litet ögonblick, till dess att vreden har gått förbi; ty se, Herren träder ut ur sin boning för att hemsöka jordens inbyggare för deras missgärning" (Jes. 26:13—20 f.). Då gäller det att följa efter honom, att efterfölja Genombrytaren, i stället för att vilja gå framför honom. Intill dess säga vi (Ps. 77:11 f., 6) med Asaf under det nuvarande och tillkommande betrycket: "Detta är min plågas tid, den Högstes högra hand är ej såsom förr"; i stället för att flyga och fladdra i nya fåfänglighetstankar, "tänker jag på forntidens dagar, på år som längesedan hava gått; jag vill tänka på dina fordomtima under, jag vill begrunda alla dina gärningar" (och icke människoverk). Ja, de kristnas tro har icke blott de forna gudsundren för sig; i sitt levande hopp håller hon sig framför allt till det tillkommande undrens under: Herrens nya dag, då han skall återkomma i den store Gudens härlighet, till att "förhärligas i sina heliga och visa sig underbar i alla dem, som kommit till tro" (2 Tess. 1:10; Tit. 2:13). Men för den nuvarande tiden är det, huru mycket vi än begära det, omöjligt för oss att få se en av Människosonens dagar eller själva göra en sådan dag, sådan den en gång varit och sådan den en gång skall vara; nu skall icke tron framträda på världens offentliga skådeplats med utomordentliga krafter, tecken och under; fastmera, innan det därtill kommer, måste först syndens människa uppenbaras eller uppträda på den öppna skådeplatsen: den gamla syndiga människonaturen skall ännu förut visa sig i hela sin tygellösa frihet och falskhet, så att hon sätter sig i Guds tempel såsom en Gud och giver sig själv ut för gudomlig. Just otron och den falska tron erhåller, innan den för alltid dömes, all makt, tid och rum att uppenbara sina fördolda djup och att fylla måttet av sin självupphöjelse emot Gud; denna falska, tygellösa

ande får därför allraförst fira sin triumf i världen över den sanna tron, med allehanda lögnaktiga krafter, falska tecken och skenbara under och med allehanda förförelse till orättfärdighet, på det de redliga och de oredliga, sanningens trogna vänner och det tomma skenets vänner grundligen må bliva från varandra åtskilda (2 Tess. 2:3 lf.)- Märken det väl, mina älskade: det är den stora, över hela jordkretsen sig utbredande frestelsestunden (Upp. B. 3:10); efter denna följer, först då men ock visst, den stora pånyttfödelse- och uppenbarelsedagen för Guds folk, som förblivit troget, likasom för Herren själv hans uppståndelse och himmelsfärd följde först på hans djupaste lidandesstund: även han fick då ej mera i den förra underkraften utföra gärningar, utan overksam måste han i svaghet, såsom om han ännu aldrig skulle hava förrättat något under, lida och låta sina fiender fira sin triumf. Men detta var icke för honom något främmande och anstötligt; utan han visste, att så måste ske efter den heliga Skrift, och sökte icke med fåfängliga medel göra saken annorlunda: han hade klar för sina ögon lagen i Guds hushållning, varefter, såsom i naturen så äveni i Guds andliga rike, alltid på den dag, då man har att verka, följer en natt, då man icke kan verka. Efter denna gudomliga ordning visste han och upptog det tåligt, att, sedan han haft sin dag och rikligen uppfyllt den med krafter och gärningar och under, numera ordningen att handla tillkomme hans fiender; därför sade han till dem: "Detta är eder stund och mörkrets makt" (Luk. 22:53), och till Pilatus (Joh. 19:11): "Du hade alls ingen makt över mig, om den icke vore dig given ovanifrån". Därvid kunde han väl ock säga (Joh. 12: 27 f.): "Nu är min själ i ångest!" Ty en sådan tid av återhåll i den gudomliga kraften och en sådan mörkrets makt är för ljusets barn icke någon glädje utan sorg; men han sade då icke blott: "Fader, fräls mig utur denna stund";, ty han ville icke framtvinga någon ändring, icke ens med bön, utan han tillade ock: "Fader, förhärliga ditt namn, låt åter ur mörkret i sin tid ditt ljus framlysa!" Och så har det gått och så går det jämväl för Guds folk genom natt åter

in i klarheten, om det nämligen härdat ut under sin för-doldhets tid.

Så, mina älskade, måste de troende, vilka hava till sitt huvud den genom svaghet till segerkraft upphöjde härlighetens Herre, och vilka med honom vilja segra och vara saliga, så måste de tänka och handla. De måste stå såsom de visa i sin tid och icke såsom de ovisa, vilka låta sig kastas och drivas av allehanda vindar, som fara genom världen, av människornas kortsynta, snarfärdiga infall, deras självupp-funna läror, fåfängliga förhoppningar och farhågor. Vi hava en Herre, som hjälper, som visserligen hjälper — men vi måste giva akt på, vilken tid det är och vad vi-av vår Herre kunna vänta oss och ernå för oss och de våra, och vad vi icke kunna få. Vi hava en Herre, som inrättar allt till deras bästa, vilka älska honom, men icke såsom människor mena, utan såsom Guds ordning förer det med sig; med sin övermäktiga unders-arm utförer han den eviga frälsningen till seger, men genom outforskliga domar och vägar, genom sommar och vinter, dag och natt, genom planterande och uppryckande, genom nedbrytande och uppbyggande, genom tigande och vittnande, begravande och uppväckande. Häri måste vi skicka oss för oss själva och för andra, i vår strävan och bön, i vårt lidande och görande; eljest gå vi förlorade på egna vägar.

Men därvid måste vi betänka ännu en sak. Om nu visserligen icke den tiden är, då det hörer till gudomlig regel, att tron förrättar sina kraftgärningar på världens öppna skådeplats, så gives det dock ännu stunder, då Herren undantagsvis i det fördolda gör under på de sina och genom de sina, då han även helbrägdagör och räddar ifrån döden, där ingen läkare eller läkedom något kan uträtta. Men detta är, såsom sades, undantag och särskilda stunder, där Herrens kraft blott i förbigående och i fördold stillhet vill taga in hos de sina; det är icke något skådespel, någon offentlig tilldragelse, som försiggår på torg och gator, utan en Herrens hemlighet, som är bland dem, som frukta honom och vilka han låter veta sitt förbund (Ps. 25:14). Sådant får just

därför icke av dem, det vederfares, kringkastas på gatan, om de icke själva vilja råka i fara, om de på vredens dag vilja bliva undangömda; man love där jör Gud i stillhet i Sion (Ps. 65:2); man helighålle tacksamt i stilla ödmjukhet, att Herren i denna tid icke vill, att sådana särskilda erfarenheter av hans kraft skola göras till regel och skådespel, och att han tager dem tillbaka och giver dem, såsom det honom behagar, som allena vet vad gott är. Vi skola just lära och märka, att vad stort Herren gör, sker icke genom yttre makt; det skall oss icke förgäves vara sagt (Sak. 4:6, 10): "Icke genom någon människas styrka eller kraft skall det ske, utan genom min Ande, säger Herren Sebaot. Vem är den, som vill förakta den ringa begynnelsens dag", då man dock skall glädja sig, om man nämligen ser på vad Guds är, och icke på vad människor tillhörer; se, Herrens ögon överfara redan nu hela jorden såsom ett fördolt lysande och brännande, men en gång skola dess eldslågor träffa all världen i ansiktet och förtära de olydiga.

Herren är nu upptagen i Guds osynliga kraft, och denna kraft verkar även uti allt i det vanliga världsloppet, och uppehåller allt till dess naturliga liv och verksamhet; därför hava vi honom hos oss alla dagar intill världens ände, också i allt, som sker i världen. Vi icke blott tänka honom närvarande i allt, utan även utan våra tankar är Herren däruti; han bär allt, som är och sker, med sin krafts ord, och håller det just därför orubbligt i sin hand och i sin lag. Och jämte detta hans krafts ord hava vi kristna även hans nåds och sannings ord, hans evangelium; i och med detta umgås han ock med oss genom sin helige Ande, planterar, vattnar och stärker i oss tron och kärleken och hoppet, och upplåter för oss sin hushållnings vägar och lagar, så att vi även i vår svaghet kunna bliva delaktiga av hans kraft i allt och genom allt. Så kunna vi finna oss däruti, att allt i närvarande tid går sin vanliga gång, såsom det av Guds vishet tillåtes och förordnas, så att världen till och med menar, att hon är mästare. Mästaren är och förbliver dock han, som är densamme i går och i dag och i all evighet,

och icke människorna, som i morgon äro annorlunda än i dag, och i övermorgon alldeles icke äro till.

Ett är av nöden, att vi i tron hava världens Herre; då kunna vi ur det gudomliga ordet, som vi därvid omfatta, undfå välsignelse av allt i världen, av allt, som händer och sker oss; och med bön kunna vi förvandla allt, så att till slut, även efter alla växlingar, icke blott gott, utan det bästa därav härflyter för oss. Om vi hava tro efter Guds ord, så behöva vi icke begagna konstiga medel eller ting, såsom om Herren blott komme i storm och eld, i under och tecken; blott ett är nödvändigt: att vi taga vår tillflykt till Herren, såsom han är i allt och genom allt; under uthålligt anropande av hans namn kunna vi även för oss och våra barn betjäna oss av de medel och vägar, som på

naturligt sätt stå oss öppna, så vida de icke i sig själva äro syndiga, och kunna i det alldagligaste införa hans helgande, renande, förökande välsignelsekraft. Ty det är den stora, härliga skatten i Jesus Kristus, att genom honom Gud är uppenbarad i köttet: i kraft av hans försoning kan denna världens svaga, bristfulla och befläckade väsende dock åter bevärdigas med Guds heliga krafts ingående, och förmedelst densamma kunna även människornas brister och denna världens ting för dem, som tro, göras oskadliga, kan det orena däri övervinnas och avskiljas och det svaga stärkas.

Inskriven därför detta i edert hjärta, I arbetande och betungade, isynnerhet I, betungade föräldrar och lärare: vägen till Herren står eder öppen varje ögonblick och under alla omständigheter även i denna sorgliga tid. Vid allt, vad I haven att lida med, av och genom edra barn, vid allt kunnen och skolen I gå till Herren, att han må lägga sin hand därpå och därmed giva saken den rätta vändningen: genom alla vågor och krökningar styr han skeppet till det rätta målet. Syndare-frälsarens namn, som I anropen, hans ord, som I gören till edert ljus, hans Ande, varav I låten eder straffas och renas, det är och bliver eder hjälp, även till att ersätta och hela vad som hos edra barn bliver försummat eller förfelat genom edert eller andras förvållande; det hjälper eder

till att icke gå förlustiga sanningens smala väg under tidens dårskaper och förvändheter, till att emot dess inflytelser, mot vilka eder egen kraft med bästa vilja dock icke räcker till, kunna ställa hans råd och räddning, som är starkare än världen.

Men först och sist måste vi göra oss angelägna om sanningens väg, om det inre väsendet och livet, vilket av Gud är och till Gud förer, icke om det yttre skenet och den yttre fördelen, som världen efterjagar; vi måste finna oss uti att icke för oss och våra barn trakta efter höga ting, utan gärna bliva i ödmjukhetens stånd, och avsäga oss världens glans, som blott är ett skum; men den ära, som allena är av Gud, måste vi söka, om den än medförer smälek hos människor, som icke känna Gud. Vi få icke, när vi gå till Gud med våra böner, göra till huvudsak hjälp och framgång i det yttre, lindring och befrielse ifrån yttre svårigheter och besvärligheter, av vilka vi lida med våra barn eller genom dem; utan huvudsaken är Guds inre verk i själen, vad som är oss tjänligt till trons och kärlekens uppväckelse och övning, till Guds nåds vittnesbörd i hjärtat, till hans krafts betygelse i vår svaghet, till maning och dragning att ingå i hans gemenskap. Därför måste vi ofta länge och mycket förödmjukas och övas genom allehanda besvärligheter, omsorger och förtretligheter, som av våra barn förorsakas oss; även fromma föräldrar, för vilka det är allvar inför Gud med barnauppfostran, kunna hava dåliga barn, såsom Samuel; även allvarliga bedjare kunna ofta på länge icke vinna förbättring och hjälp, utan måste i djupaste svaghet låta sig nöja med Herrens evigt vissa förbundsnåd, med hans uppehållande kraft och med hans tålamods ord, måste fritt lämna åt Herren den stund, då han vill framkalla ljuset ur mörkret, och måste vid all ståndaktighet i bönen låta vara sig sagt:

Guds tid är viss, om än fördröjd,

Då bönens sådd blir skördefröjd.

Ja, mina älskade, om det ock vid allt kristligt allvar i uppfostran och bönen ofta på länge icke kommer till rätt ande och liv hos barnen, till den så mycket efterlängtade bättringen,

så vinnes dock därmed det, att Guds nåd över oss och våra barn icke upphörer med sin långmodighet och sitt tålamod, sin godhet och huldhet; att det goda i hjärtat icke alldeles bortdör, om det än slumrar, till dess äntligen den store Upp-väckaren fattar barnet vid handen och ropar: "Stå upp ifrån de döda, så skall Kristus lysa fram för dig !" Och komme det ock till det yttersta, att det ena eller det andra av våra barn ginge förlorat utan vår skuld, utan att vi upphörde att anropa Herrens namn över dem, så skall det förlorade ersättas oss i den stora pånyttfödelsen, då Gud skapar allting nytt. Då skola de, som förlorat fader eller moder, hustru eller barn, bröder eller systrar, under det de själva förblivit trogna Herrens namn och hans rike, de skola hundrafalt ur Guds skaparehand återfå det förlorade och ärva det eviga livet.

Så varen då tröstade och vid gott mod, I, som i denna tid, full av frestelse, hoppens på Herren och haven utvalt

nådens och sanningens väg för eder och edert hus; härden ut och vandren alltfort såsom pilgrimer, vilka äro vissa om sitt mål och sitt arv och vilka icke genom något kunna berövas sin Herre och segern i honom, emedan I alltid böjen eder under hans ord och hans allsmäktiga hand. Måtte dock det ord, I hören, uppväcka föräldrarnes hjärtan till rättskaffens arbete på barnen och för barnen, och barnens hjärtan till angelägenhet om det enda nödvändiga, utan vilket allt lärande, all världens vinst och ägodelar förrinna i sanden. Vandringen till världens Herre vare oss alla dagligen och stundligen det viktigaste och dyrbaraste; åstundan efter honom, gemenskapen med honom, vilan i honom vare för oss det allrahögsta, som vi därför framför allt vårda och bevara; under livets små och stora vedermödor och faror vare vårt första och sista att finna och behålla honom, som allena fövandlar jordens syndaförbannelse i evig välsignelse, allt lidande, all förlust och död i ett saligt återfinnande och evigt liv.

Därför, I människosjälar, hos vilka alla evigheten är nedlagd i hjärtat och en gång bryter fram till kval eller fröjd, samlen eder åstundan i detta enda ord: "Låt dig finna, låt dig finna — giv mig dig, och upptag mig!" Amen.

56. Herrens dag.

Matt. 25: 31—46.

Älskade åhörare! Vår evangeliska text ställer oss in i en tillkommande tid, som i den heliga Skrift kallas Herrens dag", då han, som nu är i det osynliga, bliver synlig i sin gudomliga härlighet, "Guds rättvisa doms uppenbarelses dag", då Gud skall döma människornas lönligheter genom Jesus Kristus, och vedergälla var och en efter hans gärningar (1 Kor. 1:7 f.; Rom. 2:5 f., 16). Då skall Herren uppenbara sig såsom Människosonen, men icke i den mänskliga tjänareskepelse, varuti han föddes, led och dog, för att tjäna oss och återlösa oss, utan i den härlighet, varmed Fadren har förhärligat honom hos sig själv (Joh. 17: 5) Igenom hans uppväckelse ifrån de döda och upphöjelse; i förklarad kroppsgestalt, utvärtes och invärtes uppfylld av Guds kraft och majestät, omgiven av änglarne, Guds högsta andar och tjänare, såsom Guds synlige ställföreträdare och världens Konung, åt vilken Gud jämte all makt över himmel och jord även har överlåtit all dom.

Ännu se vi icke allting vara honom underlagt: ännu är hans liv fördolt i Gud, ännu lämnar han världen frihet till hennes egna verk och vägar. Men på den dagen skola alla ögon se honom och alla tungor skola bekänna, att Jesus Kristus är Herren, Gud Fader till ära, såsom även de förbannade i dagens evangelium måste säga: "Herre, när sågo vi dig" (Upp.-B. 1:7; Fil. 2:11; Matt. 25:44)? Ännu se vi icke, att rättfärdighet och rätt äro hans trons fäste (Ps. 89:15): ännu går nåd för rätt, ännu gäller hans första sändnings verk, att han icke är sänd av Gud att döma världen, utan att rädda henne till salighet. Därför säger han ännu ej till någon människa, icke ens till den argaste, såsom en Judas, vad han en gång skall säga: "Gån bort ifrån mig, I förbannade!" Han bortstöter och förbannar ännu ingen enda syndare; ännu uppsöker han syndarne och upptager dem såsom deras förespråkare hos Gud, såsom försoningen för all världens synd (1 Joh. 2:1 f.). Han är såsom mänsklighetens store överste-

präst från världen uppstigen genom alla himlar ända in i den gudomliga tronhärligheten, så att nu det gudomliga tålamodets, långmodighetens och godhetens rikedomar ned-gjuta sig i hela världsstyrelsen och i varje människas levnad; till och med världens djupast sjunkna våga vända sig till Guds Sons förbön; alla plågade samveten få taga sin tillflykt till själva Guds tron såsom en nådetron, där de skola få barmhärtighet (Hebr. 4:14—16). Men Guds långmodighets tid är dock icke evigheten, utan har sin bestämda gräns; och då skola Guds rättfärdighets verk och domar lika så i Jesus Kristus uppenbaras, som förut nåden och barmhärtighet en (Üpp.-B. 15:3 f.). Då utgår ifrån himmelen en ed vid Honom, som lever ifrån evighet till evighet, att "ingen tid skall givas", ingen nådens och bättringens tid (Upp.-B. 10:5 f.) ; och en andefurste, en ängel, flyger mitt igenom himmelen, och denne har ett annat evangelium än den nuvarande tidens, som predikar försoningen och syndernas förlåtelse för all världen. I stället för de mänskliga sändebuden, vilka såsom bröder hava att bedja sina medmänniskor: "Låten försona eder med Gud!" uppträda himmelens maktbud och utropa över världen: "Frukten Gud, och given honom ära, ty stunden är kommen, då han skall hålla dom" (Upp.-B. 14: 6 f.) ! Därmed begynner Guds Sons andra sändning på jorden, och för denna är ett annat gudsord bestämt än för den första; då heter det ej mera: "Se, Guds Lamm, som

borttager världens synd", utan: "Se, Herren kommer med sina mångtusen heliga, för att hålla dom över alla" (Judas v. 14); då heter det ej mera: "Se, din Konung kommer till dig, saktmodig, ridande på en åsna!" utan: "Se, en vit häst, och mannen som satt på den heter 'Trofast och Sannfärdig', och han dömer och strider i rättfärdighet; hans ögon voro såsom eldslågor, och på sitt huvud bar han många kronor, och på sin mantel har han detta namn skrivet: 'Konungarnes Konung och herrarnes Herre'!" (Upp.-B. 19:11 f., 16).

Det gäller således någonting helt annat vid denna Herrens andra tillkommelse än vid den första. Han, som förut full av nåd erbjudit var och en handen, har nu "sin högra

hand full av rättfärdighet" (Ps. 48:11); han, som dittills varit själva tålamodet och låtit sig motsägas av syndarne, låtit sig slås såsom fårens herde, han uppträder nu såsom härskare med ett eldsnit, som skall förtära motståndarne, med svärdets skärpa, att han därmed skall slå hedningarne och regera dem med järnspira (Hebr. 10:27; Upp.-B. 19:15); han, hos vilken man dittills kunnat få förlåtelse för all missgärning, han fordrar nu räkenskap för varje onyttigt ord, som icke blivit försonat, och hämnas på alla, som aktat det nya förbundets blod såsom orent (Matt. 12:36; Hebr. 10: 28—30); han, som dittills givit åt var och en, som bedit honom, för intet och utan förtjänst och utan att förebrå någon, han vill nu hava vad honom tillhörer återgivet med ränta, och betalar var och en, allt eftersom han finner hans verk (Luk. 19:11 ff.).

Sonens uppgift, av Fadren honom given, är nämligen på den dagen en annan än den första gången. Förut gällde det att rycka världen ur sitt intet, ifrån den undergång, till vars brädd hennes egna synder och falska vägar hade fört henne, och att utfinna en räddning för alla, som ännu låta föra sig till sanningen ovanifrån, till att uppnå skapelsens mål, livet i Gud och för Gud, utan vilken de ej hava något liv. Därför trädde Guds Son emellan såsom hela Guds skapelses Furste och förnedrade sig själv till att bliva en människa, led allt vad människor för sina synders skull någonsin kunna hava att lida, och gjorde allt vad gott och härligt som Gud någonsin kan göra en människa; han gjorde och led allt, för att i sin egen person återställa den sanna förbindelsen emellan värld och Gud, för att ifrån sig åter införa Guds nåd och gåva i människorna och införa människorna i Gud och hans rike, ut ur deras syndaskuld och syndaträldom. Så bjuder Herren en räddning åt världen i sig själv, så länge det heter i dag: ett skydd emot hämnderopet av de i världen sig hopande synderna, så att det ännu icke kommer till avräkning, en helgande motverkan mot deras fördärvliga verkningar; men även ett stöd och en styrka för allt ännu förefintligt gott, så svagt det än må varå, en förnyelse av det

bortdöda goda genom den övre världens krafter, och den vissa utsikten att bliva fulländad till gudomlig fullkomlighet. Sådan nåd — hjälp emot all synd och hjälp till allt gott — har i Kristus Jesus vederfarits världen; men just därför är det nu även vid hans nya uppenbarelse hans uppgift, att utan anseende till person pröva och åtskilja, vad gott och brukbart i världen förefinnes .för Guds rike, och det, vilket såsom onyttigt och dåligt måste bortvisas; särskilt skall han pröva, om de, för vilka ännu under kroppslivet hans namn, ord och verk varit tillgängliga, hava nyttjat denna anförtrodda skatt icke blott för att erhålla förlåtelse för sina synder, utan även för att i sig och andra upprätta den rättfärdighet, som av lagen fordras — det som är sant och rätt och gott — och för att komma till andeförening med Guds Son, och därigenom till rening och helgelse, såsom han är ren och helig. Däruppå, mina vänner, syftar det med ett så stort offer av Herren fulländade återlösnings- och frälsningsverket (1 Petr. 1:13—19); och därför har ock Fadren överlåtit all dorn åt honom, åt vilken han överlåtit frälsningens verk. På den dagen skall det först rätt visa sig, att han, som återlöst oss från lagens förbannelse, alldeles icke var sinnad att eller kommen till att upplösa lagen, att upphäva dess buds gällande kraft, utan att föra den till uppfyllelse, till fullkomlig, verklig giltighet (Matt. 5:17—20). Just Guds lag skall han fastställa i all världen, och utföra dess rätt över gott och ont, allteftersom människorna under Guds tålamod och godhet haft tid och medel till båda delarne. Därför slutar hela den heliga Skrift med de allvarliga orden: "Den som är orättfärdig, fortfare att öva sin orättfärdighet, och den som är helig, att helga sig7' — båda delarne låter Gud växa tillsammans intill skörden, men de gälla därför ej lika inför Herren, ty: "Se, jag kommer snart, och har med mig min lön (min vedergällning) för att vedergälla var och en, efter som hans gärningar äro. Jag är A och O, den förste och den siste, begynnelsen och änden" (Upp.-B. 22:11—13).

Just ifrån begynnelsen utgår även slutet. Begynnelsen är, att Gud skapar en värld och åter skaffar räddning åt en

fallen värld: att han giver världen livet och vad till livet hörer, på det hon skall kunna tillväxa och verka — detta är Guds första verk; det sista verket är, att Gud vedergäller, giver att njuta och lida, efter som var och en med det av Gud givna själv har verkat eller icke verkat, har frambragt gott eller ont. Med skaparenåd är det Gud begynner, i det han giver för intet och utan förtjänst; med dömande rätt/är-dighet är det han avslutar, i det han avmäter och giver blott det förtjänta; och båda delarne gör han genom sin Son. Därför förbliver det ingalunda i världen, såsom det från skapelsens begynnelse varit, och ännu mindre såsom det genom människornas oförstånd och ogärningar blivit och ännu bliver; fastmera måste himmelen och jorden och människornas verk och människorna själva, som där äro, gå genom en domens eld, i vilken allt orent och fördärvat avskiljes, så att det sedan ej mera heter: "Världen är i den ondes våld" (1 Joh. 5:19), utan: "Se, Guds tabernakel bland människorna, och han skall bo ibland dem, och de skola vara hans folk, ja Gud själv skall vara hos dem" (Upp.-B. 21:3). Ty ur stormarna av Guds domar skall en ny himmel och en ny jord framgå, i vilka rättfärdighet bor (2 Petr. 3:13; Upp.-B. 21:1) —en den heliga ordningens och Guds vilas stilla boning, där Guds lag icke mera överträdes, icke mera förkunnar bann och dom, utan har funnit full ingång.

Så, mina älskade, ändar Guds nåd och dom därmed, att det i stället för den syndiga världen blir en rättfärdig värld, såsom Gud själv är rättfärdig, så att hans egen rättfärdighet bor i henne. Det stannar icke vid det, som vi kalla en till-räknad rättfärdighet eller rättfärdiggörelse, varvid den människa, som tror på Försonaren, Jesus Kristus, icke får umgälla vad hennes synder rättsligen förtjäna, utan undfår rätt och makt att i Kristus bliva fri från synden och bliva ett Guds barn. Denna återlösande rättfärdighet öppnar för syndarne dörren till himmelriket, på det de måtte förnyas till Guds bild, efter vilken de äro skapade, och varda iklädda Guds Sons likhet; men därefter kommer Guds dömande rättfärdighet, som beser himmelriksgästerna, huru de äro klädda,

om och huru de bevarat och använt den emottagna nåden, och företager ett urval bland själva de benådade (Matt. 22:11), ett urval efter rättens lag och ej mera efter barmhärtighetens lag; ty på den dagen gäller det upptagandet i rättfärdighetens värld, icke blott i en värld av långmodighet och tålamod, och i den rättfärdiga världen bliva bland dem, som dittills tillhört "rikets barn", blott de upptagna, hos vilka genom återlösningen i Kristus Guds egen rättfärdighet blivit en inneboende rättfärdighet (2 Petr. 3:11—18; 1:3—11; 2 Kor. 5:20—6:1, 14—18 m. fi.). Med Guds återlösande rättfärdighet går hans dömande rättfärdighet hand i hand och båda hava samma mål: att bana väg för hans inneboende rättfärdighet, som gör världen till en Guds egen boning, till ett rent, heligt tempel, varom är sagt: "där utanför äro hundar", d. ä. de orena, "och trollkarlar", d. ä. de som med sina konster förföra och förgifta andra, "och otuktiga och dråpare och avgudadyrkare och alla de, som älska och göra lögn" (Upp.-B. 22:15).

Till detta Herrens stora fulländning sv erk hör nu uven det, som omtalas i vårt upplästa evangelium; men detta berättar oss icke allt, som därvid försiggår, icke en gång hela Herrens dömande verksamhet, utan blott en del av densamma, ty det finnes ännu andra domar, som den heliga Skrift förlägger till "Herrens dag", och för att förstå hennes ord måste vi tänka oss mycket annorledes än vi äro vana. Så betyder ordet: yttersta dagen, "Herrens dag", icke den korta tid, som en av våra människodagar innefattar; utan i Skriftens språk heter det t. ex. om den hela århundraden omfattande tiderymd, vilken ännu alltsedan Herrens första tillkommelse fortvarar intill hans andra tillkommelse: "Nu är frälsningens dag" (2 Kor. 6:2). I samma mening kommer nu med Herrens återkomst, efter den nuvarande frälsningens dag? "domens dag" (Matt. 10:15 och ofta i grekiskan); och vi hava således därvid icke att tänka på vår mänskliga dag av 24 timmar, utan det är en gudomlig dag av århundraden; varför även Petrus uttryckligen säger om domedagen: "Men ett vare icke fördolt för eder, detta, att en dag är för Herren såsom

tusen år och tusen år såsom en dag" (2 Petr. 3: 7 f.); och så heter det även i Uppenbarelseboken om Herrens dag, att de i lidandet beprövade kristna skola regera med Herren i tusen år, ännu innan den yttersta domen hålles,

vilken först gör ett slut på den gamla världen (Upp.-B. 20: 6 f., 11 ff.). / denna den yttersta eller sista dagens århundraden länga tiderymd infalla nu flerfaldiga domshandlingar av den uppenbarligen framträdande Herren, vilka just utgöra den dorn, som Fadren överlämnat åt Sonen (Joh. 5:22). Ty såsom den rättfärdige Domaren förer han icke i domen de olika klasserna av väsenden tillsammans i en hop, utan var och en allteftersom honom blivit anbefallt: en förmåga och lag hava andeväsendena, änglarne, bland vilka de avfallna ävenledes äro behållna till domen, en annan hava människorna, och bland människorna åter går det olika till för de utvalda och kyrkan å ena sidan och å andra sidan de folk, som ännu icke känna Herrens namn.

Så se vi då även i Johannes7 Uppenbarelsebok olika doms-handlingar av Herren efter mellantider följa på varandra. Såsom Petrus säger, att "dornen skall begynna pä Guds hus", på de troende, innan det kommer till de otrogna och gudlösa (1 Petr, 4:17 f.), så framhålles även i Uppenbarelseboken domen på Herrens dag framför allt för de sju församlingarna: "alla församlingar", säger Herren, "skola förnimma, att jag är den, som rannsakar njurar och hjärtan, och jag skall giva var och en av eder efter hans gärningar" (Upp.-B. 1:9—11; 2: 23). Åt de trogna segervinnarne skall Herren giva att äta av livets träd, som står i Guds paradis (2: 7), livets krona (2: 10), det i den himmelska helgedomen fördolda mannat (2:17), makten att regera över hednafolken (2:26), den kommgsligt-prästerliga ljusklädnaden (3:5), en evig äreplats i Guds tempel (3:12), andel i Herrens egen fröjdeåtnjutelse och i hans trons härlighet (3:20 f.). För dem däremot, som icke bevara eller icke äter förnya livets och trons ly,dnad, skall Herren flytta deras ljusstake från dess plats, så att de ej mera hava någon församlingsrättighet (2:5; jämf. 1:20); han skall strida mot dem med sin muns svärd, så att hans56. Herrens dag. (345

ord blir dem till död, till fördömelse, i stället för till liv (2:16), skall sända dem stor vedermöda och trångmål (2: 22), skall såsom en tjuv komma över dem, så att de på en gång-förlora allt vad de hava (3:3); och dem, som äro varken kalla eller varma, som hava en form av gudaktighet utan inre sanningsnit och andeeld, dem skall han utspy utur sin mun (3:16). Så sker först en avsöndring och rensning av Herren i eget hus, och detta är förlossningens och upphöjelsens dag för dem, som äro sanna och trogna kristna (Luk. 21: 28, 31) ; ty först sedan dessa äro utvalda och församlade till Herren (Upp.-B. 7:3, 9 ff.; 14:1 ff.; jämf. Matt. 24:31; 1 Tess. 4: 16 f.), företager han den särskilda domshandlingen emot Babel, den falska kyrkan (Upp.B. kap. 18), och därefter åter emot de otrogna världsmakterna (kap. 19.) Därmed rensar nu Herren, såsom förut sitt hus, så även världsrikena ifrån alla de andliga och världsliga våldsverkarne och deras anhang, som alltjämt förfalskat och undertryckt sanningen och det goda; dessa äro nu undanröjda ur världen och folken befriade ifrån dem; därför bliver då även satan, den falske andefursten, den osynlige anstiftaren till allt ont i världen och i kyrkan, bunden, så att han icke mera har någon makt att förföra folken (Upp.-B. 20:1—3).

Under allt detta hava ännu icke himmel och jord förgåtts, och ännu äro icke alla domar förbi, men marken på jorden har blivit tillredd för det tusenåriga riket, då, i stället för de världsliga konungarikena och den världsliga kyrkan, ett gudomligt konungadöme och furstedöme insättes, där onda och falska människor ej mera hava någon makt, utan blott Kristus själv med de fulländade rättfärdiga och de förstföddas församling; med sitt utvalda kärnfolk, som i sig har hans egen kärleks och rättfärdighets Ande, upprättar han nu sin härlighets tron och sin regering bland folken på jorden (Upp.-B. 20:4—6; jämf. 2:26; 3:21; 5:10; Matt. 19:28; Luk. 22:28—30; 19:15—19). Även detta är ännu ej det himmelska riket med den nya himmelen och den nya jorden; men ännu mindre är det ett rike av denna världen med köttsliga vapen och köttsliga fröjder, utan det är Guds rike på£46 Beck, Kristliga Tal.

jorden, vilket då synlig en uppenbarar sig i rättfärdighet, frid och fröjd i den helige Ande (Upp.-B. 11:15; Luk. 21: 31; jämf. 19:11 f.; Rom. 14:17). Kristus och hans egna, som äro församlade till honom, nedstiga ovanifrån i förklarad kroppsgestalt, så att de kunna göra sig synliga och osynliga, såsom Herren efter uppståndelsen; och under det de övriga människorna, som leva på jorden, ännu icke äro vare sig uppståndna eller förvandlade, skall den sanna Kristus-församlingen regera över dem i Andens kraft ovanifrån (1 Kor. 15: 22—25, 49—52; 1 Tess. 4:14—18.) Då uppfyllas löftena: att, när Kristus bliver uppenbarad, då skola ock de med honom uppenbaras i härlighet (Kol. 3:4); att han, när han kommer, skall förhärligas i sina heliga, och visa sig underbar i alla dem, som

tro (2 Tess. 1: 10) ; att välde, ära och makt över alla folk och stammar och tungomål skall givas åt honom, och att tillika rike, välde och storhet utöver alla riken under himmelen skall givas åt den Högstes heliga folk (Dan. 7:13 f., 26 f.) ; att de, som hava hans fridssinne, skola besitta jordens krets, icke blott den tillkommande himmelen (Matt. 5:5); att ingen är, som övergivit hus eller hustru eller bröder eller föräldrar eller barn för Guds rikes skull, vilken icke skall få mångfaldigt igen redan här i tiden och i den tillkommande tidsåldern evigt liv (Luk. 18: 29 f.; Mark. 10: 29 f.); att de, som tåla och lida med Herren, skola regera med honom (2 Tim. 2:12); att de, som övervinna och fasthålla hans ord trots världens falska läror och verk, skola hava makt över hedningarne (Upp.-B. 2:26). Under detta kristliga regemente skall det då bliva en hjord och en herde, den rättfärdige skall blomstra över hela världen; ty endels skall Herren jämte de sina med järnris, med järnhård stränghet undertrycka det onda, och endels skall evangelium om riket predikas bland alla folk, så att jorden skall vara full av Herrens härlighets kunskap, så att alla folk skola komma och tillbedja i hans åsyn; ty hans domar hava blivit uppenbara (Ps. 72: 4; 85: 10 ff.; Hab. 2: 14; Sak. 14: 9; Upp.-B. 15: 4 m. fi.). Men även de så omvända folken måste då i sin tid, såsom de hittills omvända, bestå ett trosprov; ty efter rättfärdig-

hetens lag krönes ingen, utan att han redligen kämpat och behållit tron (2 Tim. 2: 5; 4: 7 f.; 1 Petr. 1: 7, 9; Jak. 1: 3 f., 12). Därför får satan, som dittills blott varit bunden, icke undanröjd, ännu en gång begynna sin frestelsekonst; då avfalla åter många, och det undertryckta onda bryter åter fram med makt; efter det sista försöket från Guds sida att rädda alla, kommer det till den sista uppresningen och den yttersta domen över satan själv och de av honom förförda (Upp.B. 20:7—10). Därmed först sammanstörtar himmel och jord, och därvid öppnar sig nu även dödsvärlden och framgiver de avlidna, så att slutligen även alla de döda bliva dömda till evig död eller till evigt liv (11—15) ; först efter denna de dödas dom framkallar då Skaparen ur den förgångna första världen den nya, eviga världen för dem, som i domarna blivit utvalda, såsom han ur de avlidna människokropparna skapar nya, eviga kroppar (Upp.-B. 21:1—5). Då heter det: "Det är gjort!'7 och intet annat sker mera, intet avfall och ingen dom mera hos de benådade, ingen omvändelse och benådning mera hos de dömda; dessa hava sin del i det eviga eldshavet, som är berett åt satan och hans änglar — detta är den andra döden (Upp.-B. 21:6—8; jämf. 20:10, 14 f.). Det gamla orma-ordet: -'Ingalunda skolen I döden dö", framstår nu såsom en fasansfull lögn, såsom ett ord av lögnaren av begynnelsen, men icke såsom ett Guds ord.

Vad hittills blivit berört, mina vänner, giver oss nu först det erforderliga ljuset för att även förstå domen i dagens evangelium. Då det där heter, att alla folk skola församlas inför Herren, så äro därmed efter Skriftens språk att förstå världsfolken eller hednafolken, men icke Guds hus och folk, vilket alltid åtskiljes från världsfolken. Huru Herren dömer i sitt eget hus, har evangelisten själv redan omedelbart före vår text framställt (Matt. 25:1—30): då kommer Kristus icke såsom blott Konung eller Regent till blotta undersåtar, utan han kommer dels såsom den länge väntade Brudgummen till sin brud, och avhämtar till den himmelska glädjemåltiden dem i hans församling, vilka stå i inre andeberedskap, men utesluter de övriga och kvarlämnar dem i de över

världen inbrytande domarna (jämf. Luk. 21:31—36; 17:34— 36); dels kommer han såsom husbonde till husets tjänare och insätter dem, som befunnits trogna, i hans egen makt och glädje, men utstöter de otrogna i det tomma, öde mörkret (jämf. Matt. 24:45 ff.). I sitt eget hus har Herren således redan fullbordat avskiljandet, då han nu (Matt. 25:31 f.) träder ibland folken såsom deras Konung för att döma dem ; då står ej mera hans utvalda församling ibland folken eller under satar ne inför hans domstol; såsom Guds barn äro de konungabarn och Kristi medarvingar eller medregenter, äro ett konungsligt släkte eller en härskaresläkt, som nu själv med Herren får döma; därför säger Johannes: "Och jag såg troner stå där, och de satte sig på dem, de åt vilka gavs makt att hålla dom" (Upp.-B. 20:4; jämf. 3:21; Dan. 7:9 f., 22; Luk. 22:30), och Paulus säger: "Veten I då icke, att de heliga skola döma världen? I veten ju, att vi (till och med) skola döma änglar'7 (1 Kor. 6:2f.).

Således är det icke över sitt eget folk Herren i vår text sitter till doms, utan över världsfolken, över hedningarne, som ännu icke känna Herren; ty att evangelium bliver förkunnat för alla folk och att jorden bliver uppfylld av Herrens kunskap, det sker väl innan världens ände kommer (Matt. 24:14), men icke innan Herren själv kommer, utan först, då han under domar upprättar sitt rike över folken (jämf. Sef. 3: 8—10; Jes. 66:15 ff.). Såsom hedningar veta då även de, som i vår text bliva dömda, intet av det som varje kristen redan av detta ofta hörda

ställe vet, att Herren aktar de lidande människorna såsom sina bröder och betraktar, vad gott som göres dem eller icke göres dem, såsom gjort mot sig; såsom hedningar dömer dem även Herren efter blotta människokärlekens Iag, icke efter Guds kärleks, och det efter det ringaste, som redan naturen, den medfödda medlidsamheten i varje människobröst bjuder: att en människa skall förbarma sig över den andra i nöd, i hunger och törst, i övergivenhet och nakenhet, i sjukdom och fångenskap. Därmed är han väl tillfreds, när det gäller hedningar, men icke när det gäller kristna, åt vilka han givit evangelium: de äro lärda56. Herrens dag.

icke blott att älska sin nästa såsom sig själva, utan att älska Gud över allt; icke blott att förbarma sig över den lidande, utan även att älska sådana, av vilka de själva hava att lida, att välsigna dem, som förbanna dem, göra väl emot dem, som hata dem, att bedja för dem, som smäda och förfölja dem; och att vid allt detta goda verk behålla inför sitt öga det enda och första verket såsom det väsentliga, varur allena kommer den rätta anden och sinnet, den rätta kraften och rättesnöret för allt annat, nämligen sökandet efter Guds vike och hans rättfärdighet, ösandet ur Kristi ords nådeskatt och helgelsen i honom, för att växa till en fullkommen guds-människa — det är en kristens uppgifter, av Herren själv fastställda, och därefter skall han en gång skilja mellan de kristna! Det ord, som han tålat, skall på den yttersta dagen döma alla, som hört det (Joh. 12: 48): efter som han givit, därefter skall han även fordra.

Under det sålunda många kristna, som nu såsom rikets barn åtnjuta dess nådeförmåner, på den dagen icke skola holla provet inför detta ord, skall Herren även bland världsfolken söka och finna får av sin hjord, rättfärdiga, sådana som lydaktigt hava efterföljt sin samvetslag, och efter sin kunskap och sitt samvete övat kärlek och rättfärdighet mot sina medmänniskor. Och för dem, i stället för de bortvisade kristna, öppnar han då sitt eviga rikes välsignelser, såsom han förutsagt båda delarne: "Många skola komma ifrån öster och väster, och få vara med Abraham, Isak och Jakob till bords i himmelriket, men rikets barn skola bliva utkastade där utanför" (Matt. 8:11 f.). Därför ser även Johan nes i Uppenbarelseboken (21:24; 22:2) folkslag av räddade hedningar, som få vandra i Guds stads, den utvalda församlingens, ljus, och erhålla läkedom och hälsa av hennes livsfrukter för vad sjukt i sin natur de ännu medfört. Så äro de "Fadrens välsignade", som hava del i det eviga riket: deras trohet i det ringa har funnit sin stora nådelön. Men å andra sidan förtjäna redan hedningarne det svåraste straff, om de stå blottade på även det ringaste, det som kan förd ras av var och en, som icke är ett djur, som blott har ett650 Beck, Kristliga Tal.

människohjärta i kroppen: förbarmande i handling gent emot nödlidande bröder. Det är en den gudomliga rättfär-dighetens Iag, att "dömen skall utan barmhärtighet drabba den, som icke har visat barmhärtighet" (Jak. 2:13): att de många hjärteförhärdelserna under anblicken av så mycket elände på jorden, de många ohörda nödesuckarna och bönerna slutligen skola förvandla sig i förbannelse ur den högste Domarens mun, så att alla själars barmhärtige Herde, Människosonen, utkastar de omänskliga skapade varelserna, de hårda, mörka väsendena ifrån sig och mänskligheten såsom djävulens likasinnade verktyg, den där är en människofiende och människomördare ifrån begynnelsen; att han såsom onyttiga agnar bortkastar dem i den eviga elden, vilken redan, in-naii den yttersta domen går över djävulen själv, är beredd för honom och hans änglar (Matt. 3: 12; Jes. 30:33; 2 Petr. 3:7; Judas 7; 2 Tess. 1:8—10; Upp.-B. 19:20).

Så dömer Herren utan anseende till person var och en, såsom han finner honom, efter det åt honom givna måttet och förmågan: de, som hava syndat utan lag, de skola även utan lag gå förlorade, emedan de syndat emot det, som redan av naturen förefanns hos dem; och de, som hava syndat emot det gamla eller nya förbundets lag, de skola även genom sin lag varda dömda, emedan de försummat sin förbundsnåd (Kom. 2:11 f.). Och nu, mina vänner, frågen och proven eder dock: huru även I detta det ringaste, detta som icke ens för en hedning får fattas, om han icke skall gå förlorad i elden på Herrens dag? Huru även I barmhärtighet emot nödlidande, den medlidsamma, den människovänliga barmhärtig-heten, icke en kall och kärlekslös hjälp?- Huru akten I de ringaste ibland människorna, de många lidande, de hungrande, de utblottade och övergivna, som Herren vill hava aktade såsom sina egna bröder? Huru skall den en gång fattige Guds Son döma över kristna, om man icke ens mer som . människo-bröäer behandlar fattiga, dem nöden driver till främmande hus, icke ens mer låter dem komma inför sina ögon, tillägger dem de föraktliga namnen: tiggarfolk, pack och dylikt, för att hastigt och stolt

göra sig fri från deras hungerDet eviga. 651

och törst, deras nakenhet och övergivenhet? Om man ännu därtill över orättfärdighet, våld, förtryck, ja skändliga oförrätter emot dem? Kan sådan föraktlig och kärlekslös behandling döljas och gottgöras med utvärtes allmosegivande inför den Domare, som har ett hjärtat genomforskande eldsöga, och som betraktar, såsom gällde det honom själv, vad som sker den ringaste bland hans bröder? Tanken dock under denna tidens villfarelser på Guds rättfärdiga doms uppenbarelses dag — intet är, som icke Herren i sin tid framförer i ljuset. Nyttjen den nådetid, I haven, nyttjen den nåd, som erbjuder sig åt eder; och fatten det eviga livet, vartill I ären kallade i Kristus Jesus. Amen.

57. Det eviga.

Matt. 25: 31 — 46.

Älskade åhörare! Det är en majestätisk tilldragelse, som i det förelästa evangeliet ställes inför våra ögon, den tidpunkt, då för alla folk det, som timligt är, upphörer, och det, som evigt är, tager sin begynnelse. Det gives något evigt — många människor tro det icke, och många, som mena sig tro det, betänka det icke. Redan i denna fåfängliga värld, där alltjämt det ena tärer på det andra, lever på det andras bekostnad, gives det något evigt, något odödligt, oförgängligt, oändligt; eljest skulle detta timliga, detta dödliga och förgängliga alldeles icke finnas till och bestå; intet liv funnes, eller skulle redan länge sedan förtärt sig själv, om det icke hade en livsgrund i en evig kraft, som skapar och bärer och förnyar det. Och det gåves ingen fast, oföränderlig ordning i naturen och ibland människorna, där ju strid och krig aldrig upphörer, där liv och död, gott och ont, förnuft och oförnuft äro om varandra och emot varandra; allt skulle upplösa sig i oordning och förvirring, om det icke hade en beständig stödjepunkt i en evig vishet, som förstår och förmår att även under människornas och tingens fortfarande kamp652 Beck, Kristliga Tal.

och strid alltid upprätthålla en fast ordning, och ur en outtömlig fullhet av gott alltid ånyo meddela gott och alltid ånyo vända det onda till godo. Denna eviga kraft och vishet och godhet, som är över allt och i allt och genom allt, är just Guds levande närvaro i världen (Kom. 1:20; Ap. G. 14:17; Matt. 6:13). Vern ser ej i allt denna världens dödliga, förgängliga väsende en livgivande kraft? Vern ser ej under all denna världens oordning en ordnande vishet, och under allt det onda i världen en återställande godhet? Ja, vi se det alla, men icke alla säga sig därvid: Denna kraft, denna vishet och godhet måste jag ära såsom det gudomliga väsendet i världen, det måste jag tacka och tjäna såsom den ende Skaparen och Härskaren över allt, och därför är jag ansvarig (Rom. 1: 19 till 22, 25; Ap. G. 17:23—28).

Men beakten och tron dock, mina vänner, att det gives någonting evigt? icke blott i denna förgängliga värld, utan ock över henne, och icke blott över henne, utan ock för henne, för eder. Det är Guds eviga rike (2 Petr. 1:11), såsom det från världens begynnelse är berett — icke blott Guds rike, såsom det ännu under Guds tålamod och godhet hållit sig vid makt i vår närvarande syndiga värld, fastmera ett himmelrike i himmelen över denna fallna värld, vid Guds trons säte, i vilket härlighets-rike Gud i Sonen erbjuder oss ingång. Där äro de rätta Guds översvinneliga underverk och uppenbarelser; där är förvarat det oförgängliga, obesmittade och ovanskliga arvet (1 Petr. 1:4), vilket en gång genom den himmelske Människosonen skall tilldelas människorna; såsom Gud redan nu genom honom välsignar dem, som av hjärtat äro troende, med det levande himmelska brödet och drycken (Joh. 6), med sin helige Andes himmelska krafter och gåvor, så att de däri hava en underpant på det utlovade, eviga arvet (Ef. 1:3, 13 f.; Hebr. 6:4 f.). Det är den översvinneliga rikedom, som i Jesus Kristus står öppen för världen, sedan han blivit försoningen för hela världens synder; härom gäller i sanning sångens ord: "O värld, se här ditt Iwl"

Detta, mina älskade, är Guds stora mål i denna timlig-Jwt: att det eviga, som aldrig såsom det timliga förändras51. Det eviga. 653

och upphörer, skall komma till vår värld; och det eviga kommer till denna stridens och oordningens värld med en sista dorn, då tålamod och förlåtelse har ett slut och blott vedergällande rättfärdighet skall råda (Rom. 2: 4—8).

Det goda utlöper i en evighet, såsom det är rätt för det goda, och det onda utlöper i en evighet, såsom det är rätt för det onda, sedan i tiden så väl det ena som det andra erhållit anstånd och råd-rum, frihet och makt för tillväxt och mognad (Gal. 6: 7—10; Upp.-B. 22:11—13). Detta har nu ett slut, när evigheten kommer; därför kallas ock detta slut i den heliga Skrift en skörd, emedan då växandets tid så för ogräset som för vetet är förbi och vart och ett, sådant det är, kommer till den ort, dit det hörer (Matt. 13:30, 39—43; jämf. 47—50; Upp.-B. 14: 7, 14 ff.).

Det stora målet för allt Guds tålamod och all hans nåd är, icke att världen skall förbliva den gamla världen (1 Joh. 2:17), utan att det skall Miva en ny värld, i vilken icke längre tålamod och långmodighet, utan rättfärdighet T)or (Jes. 65: 17; 2 Petr. 3:13; Upp.-B. 21: 5 f.); därför har han fastställt en dag, på vilken han skall döma jordens krets med rättfärdighet (Ap. G. 17:31; Joh. 5:27—29; 2 Petr. 3:7). Den som nu icke har begagnat tålamodets och förlåtelsens tid och de av Gud erbjudna medlen och vägarna till allvarligt traktande efter rättfärdighet, till bättring och till att göra det goda, han varder icke upptagen i rättfärdighetens nya värld, där Guds eviga livsrike har sin boning, utan utstötes till det mm, där den gamla onda världens avskräde uppbrännes, där den tärande masken icke dör och branden icke utslocknar, där döden har sin eviga boning (Matt. 13: 41 f., 49 f.; Upp.-B. 20:10—15; 2:11; Mark. 9: 43 ff.; Luk. 12: 5). Tveggehanda, som om Guds Sons kommande är förutsagt, uppfylles på denna dag samtidigt: att han giver världen livet (Joh. 6:33), att han gör världen salig (Joh. 3:16 f.), men ock, att han skall feja logen, upprycka och i evig eld förbränna all plantering, som icke är av den himmelske Fadren planterad (Matt. 3: 12; 13:38 ff.; 15:13), så att den närvarande onda världen fördömes och måste förgås (1 Kor. 11:32; jämf. Gal. 1:4;

1 Joh. 2:17). Det ena bliver sanning så väl som det andra: saligt liv skall Herren giva världen, i det ur den från allt ont renade världen en ny jord och en ny himmel skola uppstå, fulla av evig härlighet, bebodda av idel saliga människor, och det varder ett Guds och hans Sons heliga livsrike, där döden är upphävd och Gud är allt i alla. Men likaså uppfylles ock vad som står där bredvid, att alla de, som göra det onda och hata ljuset, icke hava någon arvedel i detta Kristi och Guds rike, utan fastmera dömas och med döden och dödsfursten, djävulen, utstötas ur den nya, saliga världen (Joh. 3: 16—20, 36; 12: 47 f.; 1 Kor. 15: 22—28; 6:9 L; Gal. 5:19—21; 6:7; Ef. 1:10; 5:5 f.; 2 Tess. 1:5—10; üpp.-B. 21: 1, 7 f.; jämf. 20: 14 f.; 22: 15).

Vad är det då, som i domen skall göra en så outsägligt stor åtskillnad människor emellan? Vad är det som skall avgöra på avgörelsens dag? Är det den yttre religionen? Kristendom eller judendom eller hedendom? Ingalunda. Vad människorna under sitt liv gjort (2 Kor. 5: 10), och vad de kunnat göra, men icke gjort (Matt. 25:45; Jak. 4:17), det skall bestämma åtskillnaden: alla människor, kristna, judar och hedningar, skola dömas, alltefter den ställning, varuti de stått till goda gärningar och onda gärningar; och detta alltefter de medel, vilka de i sin religion hava haft, så att av den, åt vilken mera varit anförtrott, skall ock mera fordras (Luk. 12:47 f.; jämf. Ordspr.B. 24:12). Detta säger icke jag, det säger Guds ord med klara, bestämda uttryck. Så utdelar i dagens evangelium den himmelske Domaren bland alla folk upptagandet i himmelriket eller förkast eisen därifrån efter den enda grunden: vDet haven I gjort; det haven I icke gjorts Och uttryckligen säger Herren själv förut (Matt. 8: 11 f.; 7: 21—23): "Många skola komma ifrån öster och väster och få varå med Abraham, Isak och Jakob (med förbunds-fäderna) till bords i himmelriket (jämf. Luk. 13:29; 12:37; 22: 29 f.), men rikets barn, sådana, som här hava tillhört Guds rike, skola utkastas i mörkret där utanför; där skall vara gråt och tandagnisslan". "Icke kommer var och en in i himmelriket., som säger till mig: 'Herre, Herre', utan den som

gör min himmelske Faders vilja. Många skola på den dagen säga till mig: 'Herre, Herre, hava vi icke profeterat i ditt namn och genom ditt namn drivit ut onda andar och genom ditt namn gjort många kraftgärningar?' Men då skall jag betyga för dem: Mag har aldrig känt eder (nämligen såsom mina), gån bort ifrån mig!" Och varf öre? "I o gärningsmän!" Således onda handlingar skilja på denna eviga skiljedag förbundsbarnen, de kristna själva, ifrån Kristus och ifrån himmelriket, om de ock eljest varit än så verksamma för kristendomen och ivrigt bekänt sig till Herrens namn; ty "han har utgivit sig själv för oss, till att förlossa oss från all orättfärdighet och till att rena åt sig ett egendomsfolk, som beflitar sig om att göra vad gott är" (Tit. 2:14 f.). Och vad säger Herrens apostel (Rom. 2:5 ff.) enligt sitt evangelium (v. 16) ? "På vredens dag, när det bliver uppenbart, att Gud är en rättvis domare, skall han vedergälla var och en efter hans gärningar. Ja, bedrövelse och ångest skall komma över den människas

själ, som gör det onda, först och främst över judens, så ock över grekens'7 — över judarne först, emedan de hava mottagit mer hjälpmedel till det godas övande än hedningarne, alltså ännu mycket mera över de kristna, emedan de åter hava mottagit mer än judarne, men likväl även över hedningarne, emedan de åtminstone hava lagens verk skrivet i sina hjärtan eller hava ett samvete (Luk. 12:47 f.; Rom. 2:12—15; Hebr. 10:28— 31). "Men" — heter det ock å andra sidan hos aposteln — "härlighet och ära och frid (det eviga livets, v. 7) skall tillfalla var och en, som gör det goda (med tålamod, med uthållighet uti gott verk, v. 7), först och främst juden, så ock greken — ty hos Gud finnes intet anseende till personen." Således kunna även judar och hedningar på domens dag bliva saliga, d. v. s. blott sådana otrogna, som ingenting hava hört och vetat av Guds evangelium; men icke sådana, som vetat därav och förkastat det. De senare gäller det ordet: "Den som icke tror, han skall bliva fördömd" (Mark. 16: 16) ; men de förra skola bliva saliga, om de ståndaktigt beflitat sig om det goda, med tålamod framhärdat i ett gott verk, allt-656 Beck, Kristliga Tal.

eftersom de, såsom hedningar enligt det gudomliga vittnesbördet i sina samveten, såsom judar enligt det gudomliga vittnesbördet i sin Iag, hava insett det och tagit det till hjärtat. Det vedergäller Gud dem med det eviga livet, icke efter någon förtjänst, som de genom sina ofullkomliga goda verk skulle lia va, utan av nåd; icke utan Kristus, utan i och genom Kristus. Ty även hos dem i deras bristfulla goda verk ser Gud till tron, för så vitt nämligen hedningar och judar kunna hava tron eller förneka henne. Hedningen och juden, som under sitt liv icke få höra Guds evangelium, kunna icke ännu hava någon evangeliitro; men väl kan och skall hedningen hava en samvetstro, juden en lagtro, och detta just åtskiljer de rättsinniga, fromma hedningarne och judarne från de orättfärdiga och gudförgätna: dessa sistnämnda tro icke på det gudomliga vittnesbördet i sina samveten och i lagen, de förra tro därpå och leva därefter, i förtröstan att en Gud finnes, som skall vedergälla dem det; blott genom denna tro kunna hedningar och judar i denna onda värld komma till tålamod i det godas utövande och till Guds välbehag, så att han på vedergällningens dag ser dem an i nåd (Hebr. 11:6, 31). I kraft av denna tro nämligen, såsom den allena är möjlig för dem, ser Gud av nåd dem an i Jesus Kristus, så att han vid och under deras goda gärningar icke tillräknar dem deras synder; ty i Jesus Krisus har Gud med sig försonat världen, även judarne och hedningarne, så att han är försoningen för hela världens synder (2 Kor. 5: 19; 1 Joh. 2:1 f.); i kraft av denna försoning är Gud även hedningarnes Gud (Rom. 3:29; jämf. 24 f.), och det gäller nu och intill yttersta dagen: "den, som fruktar Gud och övar rättfärdighet, han tages emot av honom, vilket folk han än må tillhöra", så att han gör honom salig genom sin Son, icke utan sin Son (Ap. G. 10: 34 f.; jämf. 30—32 och 11: 14). Just därför är Jesus såsom världens Frälsare även världens Domare, till tröst för alla fromma hjärtan; och han, Världsfrälsaren, är det, vilken vid den yttersta domen utväljer för sig (Matt. 25: 34: "Kommen", såsom v. 41: "Gån bort") av alla folk just de rättfärdiga och barmhärtiga (Matt. 25:37, 46); och det är han, som i51. Det eviga. 657

sin konungsliga nåd såsom den ende Medlaren (1 Tim. 2:1, 3, 4 f.) för dessa utvalda upplåter ingången till sin Faders himmelska rike. Därvid handlar han ock helt och hållet efter sitt eget evangelium, efter sin himmelska rikslag allena (Matt. 5:6 f.): "Saliga äro de, som hungra och törsta efter rättfärdighet, ty de skola bliva mättade; saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall vederfaras barmhärtighet77.

Visserligen äga dessa av Herren upptagna hedningar och judar ännu icke kunskap om och delaktighet av sin salighet — men i Kristi eviga rike undfå dessa nykomna, vad som ännu fattas dem till deras fullkomliga helande och helgande (Upp.-B. 21:24; 22:2). Också bliva de rättfärdiga bland alla folk, innan de inkomma i himmelriket, grundligt förberedda till ett tacksamt och troende upptagande av Världs-frälsaren genom det som föregår detta: "Kommen till mig"; ty man far dock icke, såsom mången föreställer sig saken, med glädje och välbehag på de goda gärningarnas vingar till himmelen, utan även de bästa bland människorna komma blott genom bedrövelser och trångmål in i Guds rike (Ap. G. 14:22; Upp.-B. 7:9, 13 f.). Så hava även de rättfärdiga, som redan äro avlidna, måst gå genom dödens trånga port, innan Herren kommer; de måste känna dödens hjärteudd, synden, och bida i dödsvärlden, till dess dagen inbryter. (Jämför ovan sid. 458 f.) Men de som ännu leva på Herrens dag, de måste, innan de bliva ställda inför hans tron (Matt. 25:31), genomgå en skräcktid (Matt. 24:29 f.), sådan ännu ingen varit i världen, en skräcktid, som skall träffa alla släkten på jorden, då "Människosonens tecken77 synes på

himmelen. Huru djupt uppskakade och förkrossade, huru ödmjuka och botfärdiga skola icke då just de fromma och rättfärdiga själarna, även bland judar och hedningar, blicka upp till Jesus-tecknet på himmelen och anropa hans namn, att han måtte rädda dem och icke gå till doms med dem (Rom. 10:12 f.; Joel 3: 4 f.) ! Med vilken bävande glädje skola de icke då ur hans mun höra det konungsliga nådeordet: "Kommen, I min Faders välsignade!77 Och huru skola de icke fulla av lov och tack tillbedja Människosonen i hans him-

melska konungaprakt, att han har köpt dem med sitt blod ur alla folkslag och stammar och folk och tungomål (Upp.-B. 7: 9 ff.)! Huru frälsningshungrande skola de icke samla sig under denne det nya förbundets Medlare och uppbygga sig tillsammans med de redan fulländade rättfärdiga och med församlingen av de förstfödda, som äro uppskrivna i himmelen! Huru skola de icke i det himmelska riket, vilket var tillrett, innan de ännu voro till, och icke först genom deras egen förtjänst har blivit tillrett, djupt genomträngas av evangelii grundsanning: "Huru bliver det då med vår berömmelse? Den är utestängd. Av nåd äro vi frälsta, leke av oss själva, icke av gärningar: Guds gåva är det i Kristus Jesus" (Rom. 3: 27; Ef. 2:8 t) I

Nu väl, mina vänner, må en var säga sig själv, vad som är just honom till gagn. Vänjen eder att blicka ut över timligheten in i evigheten, ut över världens dagar till Människosonens dag, och tanken därvid isynnerhet på det ordet (1 Petr. 4: IS): "Om den rättfärdige med knapp nöd bliver frälst, huru skall det då gå den ogudaktige och syndaren?'7 Vänjen eder att hän över människovimlet och folkens larm, hän över denna världens troner och riken blicka fram till Världsfrälsarens domare-tron, till hans eviga ljusrike och till det eviga eldsriket; och bereden eder i denna tålamodets och nådens tid, bereden eder med tålamod i det godas görande och i bönen, på det I mån aktas värdiga att undfly den tillkommande pinan och stå inför Människosonen (Luk. 21:34 —36).

Oss visa gör och trogna,
O Gud, i nådens tid,
Och låt allt mer oss mogna
För evighetens frid. Amen!

Innehåll.

Förteckning över de
bibeltexter
som ligga till grund för Talen i denna samling. Evangelium enligt Matteus:
Sid.

Evangelium enligt Johannes:

Brevet till Hebreerna:

(klass 3), inb. 90 öre. Guds rike I b: Berättelser ur Evangelierna (klass 4), inb. 90 öre. Guds rike I c: Berättelser ur Apostlagärningarna, Jesu tal (klass 5), inb. 90 öre. Guds rike I d: Ur profeternas och apostlarnas skrifter (klass 6), inb. 90 öre. Guds rike I a och b i ett band, inb. 1 kr. 40 öre. Guds rike I c och d i ett band, inb. 1 kr. 40 öre.

Guds rike II: Den kristna åskådn. i anknytning till Bergspredikan, häft. 50 öre. Guds rike III: Bilder ur kyrkans historia, 5 uppl., häft. 50 öre, inb. 80 öre. Guds rike IV b: Bibelord och psalmverser, häft. 15 öre.

Läseboken Livsbilder I—III (Ur bibeln och kyrkohist.), 880 sid., 5 uppl., klotb. 6 kr. Läseboken Livsbilder III separat (Ur kyrkohistorien), 550 sid. Kart. endast 3 kr. Läseboken Livsbilder IV (Trosläran). Kart. 2 kr. 50 öre. För sabbats stunder, Psalmer och sånger till samtliga söndagstexter, av K. W. S.

I vackert klotband 1 kr. 50 öre.

I stilla stunder, Betraktelser för var dag i året, av K. W. S. 740 sid. klotb. 3 kr. Kristliga Tal av J. T. Beck. 664 sid. I prydligt pegamoidband 2 kr. 80 öre.

Om uSångbok för folkskolan" yttrar Teol. U:r G. Ekström i en anmälan bl. a.: "Här möta de flesta och de bästa av våra mest älskade och helst sjungna barnsånger och visor, fosterländska och religiösa sånger. Och de för denna sångbok nya texterna äro i allmänhet utmärkta, särskilt de båda av utg., den hurtiga "Med sång emot skogen vi styra vår färd och jublande framåt vi vandra" på J. E, Nordbloms gamla vackra melodi, och den sång, '"Avsked från skolan", varmed häftet slutar. Här är barnafröjd och hurtighet — jämte de vemodiga folkvisetonerna — men allt är rent. Och allt är vackert och poetiskt. Den som från sin barndomstid bevarar dessa 76 sånger — inlärda 6 varje termin, 7 under vardera, av sista läsårets terminer — han har en skatt för livet av ädlaste och renaste slag."

Om läroboken (hjälpboken) "Guds rikeu och läseboken (handboken) "Livsbilder" yttrar i en recension Teol. B:r J. Ternstedt bl. a.:

"Det är mig en kär plikt att, om än sent, anmäla denna under loppet av föga mer än ett år utkomna betydande skriftserie. Ett skäl med dröjsmålet har varit önskan att, med mina egna barn. på både små-, folkskole- och det lägre elemeatarskolestadiet, göra ett praktiskt försök med böckernas användning. Detta försök har nu till fullo bekräftat det första intrycket, att med dessa böcker blivit oss given en god och väl beaktansvärd hjälp vid undervisningen i kristendomskunskap.

Framställningen i läroboken är fyllig, utan besvärande bredd, och skiljer sig däri berömvärt från de magra utdrag, som, synnerligen i de moderna bibl. historierna, nu erbjudas. Och, framför allt, den har ej så litet över sig doften av bibelns egen heligt naiva ursprunglighet, som är för barnen och för dem, som i rätt mening vilja förbliva som barn, så omistligt dyrbar.

De motsvarande "Livsbilderna" utgöra ett mycket gott komplement till den bibliska historien. Läraren skall vid behandlingen av denna, vare sig vid läxans preparation eller upphörande, röra sig med mycket större ledighet och säkerhet, när han förut gjort sig förtrogen med dem. Och det verkar välgörande och äggande på lärjungen, när han hos läraren märker högre synpunkter, vidare vyer, med hjälp av vilka det behandlade ämnet vinner rikare belysning. Det kan ju bli en dryg pålaga att skaffa dessa Livsbilder som innanläsningsbok i folkskolan. Oöverkomlig är den nog ej. Men det blir mindre behövligt, ju mer läraren gör sig själv förtrogen med dem, och han har alltid utvägen att då och då själv läsa upp ett stycke ur dem."

I bokhandeln finnes att tillgå: J. T. Beck, En livsbild ur den kristna kyrkans historia, tecknad av Th. Mazer. Stockholm 1916. 80 sid. Häft. 1 kr. 25 öre.

Från förf., adr. Moholm, rekvireras: Johannes' Uppenbarelse, till församlingens tjänst förklarad av J. Ternstedt, 392 sid.